॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯੇ

ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਪਾਲ਼ਿ

੧. ਅਟ੍ਠਕਵਗ੍ਗੋ

੧. ਕਾਮਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

੧. **ਕਾਮਂ ਕਾਮਯਮਾਨਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸ ਚੇ ਤਂ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ।**
ਅਦ੍ਧਾ ਪੀਤਿਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਲਦ੍ਧਾ ਮਚ੍ਚੋ ਯਦਿਚ੍ਛਤਿ॥

ਕਾਮਂ ਕਾਮਯਮਾਨਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ। ਕਤਮੇ **ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ?** ਮਨਾਪਿਕਾ ਰੂਪਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਸਦ੍ਦਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਗਨ੍ਧਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਰਸਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ; ਅਤ੍ਥਰਣਾ ਪਾਵੁਰਣਾ [ਪਾਪੁਰਣਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਦਾਸਿਦਾਸਾ ਅਜੇਲ਼ਕਾ ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਾ ਹਤ੍ਥਿਗਵਾਸ੍ਸਵਲ਼ਵਾ ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਹਿਰਞ੍ਞਂ ਸੁਵਣ੍ਣਂ ਗਾਮਨਿਗਮਰਾਜਧਾਨਿਯੋ ਰਟ੍ਠਞ੍ਚ ਜਨਪਦੋ ਚ ਕੋਸੋ ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਞ੍ਚ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰਜਨੀਯਂ ਵਤ੍ਥੁ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ।

ਅਪਿ ਚ ਅਤੀਤਾ ਕਾਮਾ ਅਨਾਗਤਾ ਕਾਮਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਕਾਮਾ; ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾ ਕਾਮਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਾਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਾਮਾ; ਹੀਨਾ ਕਾਮਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਕਾਮਾ ਪਣੀਤਾ ਕਾਮਾ; ਆਪਾਯਿਕਾ ਕਾਮਾ ਮਾਨੁਸਿਕਾ ਕਾਮਾ ਦਿਬ੍ਬਾ ਕਾਮਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਕਾਮਾ; ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ ਕਾਮਾ ਅਨਿਮ੍ਮਿਤਾ ਕਾਮਾ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਾ ਕਾਮਾ; ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਕਾਮਾ, ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਕਾਮਾ, ਮਮਾਯਿਤਾ ਕਾਮਾ, ਅਮਮਾਯਿਤਾ ਕਾਮਾ; ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤਣ੍ਹਾਵਤ੍ਥੁਕਾ ਤਣ੍ਹਾਰਮ੍ਮਣਾ ਕਾਮਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਰਜਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਮਦਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮਾ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ।

ਕਤਮੇ **ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ?** ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮੋ ਰਾਗੋ ਕਾਮੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਕਾਮੋ; ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਕਾਮੋ ਰਾਗੋ ਕਾਮੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਰਾਗੋ ਕਾਮੋ; ਯੋ ਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮਰਾਗੋ ਕਾਮਨਨ੍ਦੀ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਕਾਮਸ੍ਨੇਹੋ ਕਾਮਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਕਾਮਮੁਚ੍ਛਾ ਕਾਮਜ੍ਝੋਸਾਨਂ ਕਾਮੋਘੋ ਕਾਮਯੋਗੋ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ।

‘‘ਅਦ੍ਦਸਂ ਕਾਮ ਤੇ ਮੂਲਂ, ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਕਾਮ ਜਾਯਸਿ।
ਨ ਤਂ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਏਵਂ ਕਾਮ ਨ ਹੋਹਿਸੀ’’ਤਿ [ਨ ਹੇਹਿਸੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]॥ –

ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। **ਕਾਮਯਮਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਾਮਯਮਾਨਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸ ਸਾਦਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਸ੍ਸ ਪਿਹਯਮਾਨਸ੍ਸ ਅਭਿਜਪ੍ਪਮਾਨਸ੍ਸਾਤਿ – ਕਾਮਂ ਕਾਮਯਮਾਨਸ੍ਸ।

ਤਸ੍ਸ ਚੇ ਤਂ ਸਮਿਜ੍ਝਤੀਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਚੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਵੇਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਾ ਸੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਾ ਗਹਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਦੇਵਸ੍ਸ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਾ। **ਤਨ੍ਤਿ** ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ – ਮਨਾਪਿਕਾ ਰੂਪਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਸਦ੍ਦਾ

ਮਨਾਪਿਕਾ ਗਨ੍ਧਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਰਸਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਸਮਿਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਇਜ੍ਝਤਿ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ ਲਭਤਿ ਪਟਿਲਭਤਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ ਵਿਨ੍ਦਤੀਤਿ – ਤਸ੍ਸ ਚੇ ਤਂ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ।

ਅਦ੍ਧਾ ਪੀਤਿਮਨੋ ਹੋਤੀਤਿ। **ਅਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਏਕਂਸਵਚਨਂ ਨਿਸ੍ਸਂਸਯਵਚਨਂ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖਾਵਚਨਂ ਅਦ੍ਵੇਜ੍ਝਵਚਨਂ ਅਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਵਚਨਂ ਨਿਯੋਗਵਚਨਂ ਅਪਣ੍ਣਕਵਚਨਂ ਅਵਤ੍ਥਾਪਨਵਚਨਮੇਤਂ – ਅਦ੍ਧਾਤਿ। **ਪੀਤੀ**ਤਿ ਯਾ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਾ ਪੀਤਿ ਪਾਮੁਜ੍ਜਂ ਆਮੋਦਨਾ ਪਮੋਦਨਾ ਹਾਸੋ ਪਹਾਸੋ ਵਿਤ੍ਤਿ ਤੁਟ੍ਠਿ ਓਦਗ੍ਯਂ ਅਤ੍ਤਮਨਤਾ ਅਭਿਫਰਣਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਮਨੋ**ਤਿ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਨੋ ਮਾਨਸਂ ਹਦਯਂ ਪਣ੍ਡਰਂ ਮਨੋ ਮਨਾਯਤਨਂ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਤਜ੍ਜਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਨੋ। ਅਯਂ ਮਨੋ ਇਮਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਸਹਗਤੋ ਹੋਤਿ ਸਹਜਾਤੋ ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦੋ ਏਕਨਿਰੋਧੋ ਏਕਵਤ੍ਥੁਕੋ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣੋ। **ਪੀਤਿਮਨੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਪੀਤਿਮਨੋ ਹੋਤਿ ਤੁਟ੍ਠਮਨੋ ਹਟ੍ਠਮਨੋ ਪਹਟ੍ਠਮਨੋ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਉਦਗ੍ਗਮਨੋ ਮੁਦਿਤਮਨੋ ਪਮੋਦਿਤਮਨੋ ਹੋਤੀਤਿ – ਅਦ੍ਧਾ ਪੀਤਿਮਨੋ ਹੋਤਿ।

ਲਦ੍ਧਾ ਮਚ੍ਚੋ ਯਦਿਚ੍ਛਤੀਤਿ। **ਲਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। **ਮਚ੍ਚੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ ਨਰੋ ਮਾਨਵੋ ਪੋਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੀਵੋ ਜਾਗੁ [ਜਾਤੁ (ਸ੍ਯਾ॰), ਜਗੁ (ਕ॰)] ਜਨ੍ਤੁ ਇਨ੍ਦਗੁ [ਹਿਨ੍ਦਗੁ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਮਨੁਜੋ। **ਯਦਿਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਯਂ ਇਚ੍ਛਤਿ ਯਂ ਸਾਦਿਯਤਿ ਯਂ ਪਤ੍ਥੇਤਿ ਯਂ ਪਿਹੇਤਿ ਯਂ ਅਭਿਜਪ੍ਪਤਿ, ਰੂਪਂ ਵਾ ਸਦ੍ਦਂ ਵਾ ਗਨ੍ਧਂ ਵਾ ਰਸਂ ਵਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਵਾਤਿ, ਲਦ੍ਧਾ ਮਚ੍ਚੋ ਯਦਿਚ੍ਛਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਕਾਮਂ ਕਾਮਯਮਾਨਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਸ ਚੇ ਤਂ ਸਮਿਜ੍ਝਤਿ।
> ਅਦ੍ਧਾ ਪੀਤਿਮਨੋ ਹੋਤਿ, ਲਦ੍ਧਾ ਮਚ੍ਚੋ ਯਦਿਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ॥

੨. **ਤਸ੍ਸ ਚੇ ਕਾਮਯਾਨਸ੍ਸ, ਛਨ੍ਦਜਾਤਸ੍ਸ ਜਨ੍ਤੁਨੋ।**
ਤੇ ਕਾਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਸਲ੍ਲਵਿਦ੍ਧੋਵ ਰੁਪ੍ਪਤਿ॥

ਤਸ੍ਸ ਚੇ ਕਾਮਯਾਨਸ੍ਸਾਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਚੇ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਵੇਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਾ ਸੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਾ ਗਹਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਦੇਵਸ੍ਸ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਾ। **ਕਾਮਯਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਾਮੇ ਇਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸ ਸਾਦਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਸ੍ਸ ਪਿਹਯਮਾਨਸ੍ਸ ਅਭਿਜਪ੍ਪਮਾਨਸ੍ਸ। ਅਥ ਵਾ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਯ ਯਾਯਤਿ ਨਿਯ੍ਯਤਿ ਵੁਯ੍ਹਤਿ ਸਂਹਰੀਯਤਿ। ਯਥਾ ਹਤ੍ਥਿਯਾਨੇਨ ਵਾ ਅਸ੍ਸਯਾਨੇਨ ਵਾ ਗੋਯਾਨੇਨ ਵਾ ਅਜਯਾਨੇਨ ਵਾ ਮੇਣ੍ਡਯਾਨੇਨ ਵਾ ਓਟ੍ਠਯਾਨੇਨ ਵਾ ਖਰਯਾਨੇਨ ਵਾ ਯਾਯਤਿ ਨਿਯ੍ਯਤਿ ਵੁਯ੍ਹਤਿ ਸਂਹਰੀਯਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਯ ਯਾਯਤਿ ਨਿਯ੍ਯਤਿ ਵੁਯ੍ਹਤਿ ਸਂਹਰੀਯਤੀਤਿ – ਤਸ੍ਸ ਚੇ ਕਾਮਯਾਨਸ੍ਸ।

ਛਨ੍ਦਜਾਤਸ੍ਸ ਜਨ੍ਤੁਨੋਤਿ। **ਛਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਯੋ ਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮਰਾਗੋ ਕਾਮਨਨ੍ਦੀ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਕਾਮਸ੍ਨੇਹੋ ਕਾਮਪਰਿਲ੍ਹਾਹੋ ਕਾਮਮੁਚ੍ਛਾ ਕਾਮਜ੍ਝੋਸਾਨਂ ਕਾਮੋਘੋ ਕਾਮਯੋਗੋ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ, ਤਸ੍ਸ ਸੋ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਪਾਤੁਭੂਤੋ। **ਜਨ੍ਤੁਨੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਰਸ੍ਸ ਮਾਨਵਸ੍ਸ ਪੋਸਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਜੀਵਸ੍ਸ ਜਾਗੁਸ੍ਸ ਜਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦਗੁਸ੍ਸ ਮਨੁਜਸ੍ਸਾਤਿ – ਛਨ੍ਦਜਾਤਸ੍ਸ ਜਨ੍ਤੁਨੋ।

ਤੇ ਕਾਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤੀਤਿ – ਤੇ ਵਾ ਕਾਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਵਾ ਕਾਮੇਹਿ ਪਰਿਹਾਯਤਿ। ਕਥਂ ਤੇ ਕਾਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਤੇ ਭੋਗੇ ਰਾਜਾਨੋ ਵਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਚੋਰਾ ਵਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਅਗ੍ਗਿ ਵਾ ਦਹਤਿ, ਉਦਕਂ ਵਾ ਵਹਤਿ, ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਵਾ ਦਾਯਾਦਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਨਿਹਿਤਂ ਵਾ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਦੁਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਕੁਲੇ ਵਾ ਕੁਲਙ੍ਗਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਯੋ ਤੇ ਭੋਗੇ ਵਿਕਿਰਤਿ ਵਿਧਮਤਿ [ਵਿਧਮੇਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯੇਵ ਅਟ੍ਠਮੀ। ਏਵਂ ਤੇ ਕਾਮਾ ਹਾਯਨ੍ਤਿ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ

ਪਰਿਧੰਸੇਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪਤਨ੍ਤਿ ਅਨੁਰਧਾਯਨ੍ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਕਥੰ ਸੋ ਕਾਮੇਹਿ ਪਰਿਹਾਯਤਿ? ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੇਵ ਤੇ ਭੋਗੇ ਸੋ ਚਵਤਿ ਮਰਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ। ਏਵੰ ਸੋ ਕਾਮੇਹਿ ਹਾਯਤਿ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਪਰਿਧੰਸੇਤਿ ਪਰਿਪਤਤਿ ਅਨੁਰਧਾਯਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ।

> ਚੋਰਾ ਹਰਨ੍ਤਿ ਰਾਜਾਨੋ, ਅਗ੍ਗਿ ਦਹਤਿ ਨਸ੍ਸਤਿ।
> ਅਥ ਅਨ੍ਤੇਨ ਜਹਤਿ [ਅਥੋ ਅਨ੍ਤੇਨ ਹੇਤਿ (ਸਜਾ॰), ਅਸਹਨ੍ਤੇਨ ਦਹਤਿ (ਕ॰)], ਸਰੀਰੰ ਸਪਰਿਗ੍ਗਹੰ।
> ਏਤਦਞ੍ਞਾਯ ਮੇਧਾਵੀ, ਭੁਞ੍ਜੇਥ ਚ ਦਦੇਥ ਚ॥

ਦਤ੍ਵਾ ਚ ਭੁਤ੍ਵਾ ਚ ਯਥਾਨੁਭਾਵੰ, ਅਨਿਨ੍ਦਿਤੋ ਸਗ੍ਗਮੁਪੇਤਿ ਠਾਨਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਕਾਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ।

ਸਲ੍ਲਵਿਦ੍ਧੋਵ ਰੁਪ੍ਪਤੀਤਿ। ਯਥਾ ਅਯੋਮਯੇਨ ਵਾ ਸਲ੍ਲੇਨ ਵਿਦ੍ਧੋ, ਅਟ੍ਠਿਮਯੇਨ ਵਾ ਸਲ੍ਲੇਨ ਦਨ੍ਤਮਯੇਨ ਵਾ ਸਲ੍ਲੇਨ ਵਿਸਾਣਮਯੇਨ ਵਾ ਸਲ੍ਲੇਨ ਕਟ੍ਠਮਯੇਨ ਵਾ ਸਲ੍ਲੇਨ ਵਿਦ੍ਧੋ ਰੁਪ੍ਪਤਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਘਟ੍ਟੀਯਤਿ ਪੀਲ਼ੀਯਤਿ, ਬ੍ਯਾਧਿਤੋ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾਨੰ ਵਿਪਰਿਣਾਮਞ੍ਞਥਾਭਾਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਾ। ਸੋ ਕਾਮਸਲ੍ਲੇਨ ਚ ਸੋਕਸਲ੍ਲੇਨ ਚ ਵਿਦ੍ਧੋ, ਰੁਪ੍ਪਤਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਘਟ੍ਟੀਯਤਿ ਪੀਲ਼ੀਯਤਿ ਬ੍ਯਾਧਿਤੋ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ – ਸਲ੍ਲਵਿਦ੍ਧੋਵ ਰੁਪ੍ਪਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਤਸ੍ਸ ਚੇ ਕਾਮਯਾਨਸ੍ਸ, ਛਨ੍ਦਜਾਤਸ੍ਸ ਜਨ੍ਤੁਨੋ।
> ਤੇ ਕਾਮਾ ਪਰਿਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਸਲ੍ਲਵਿਦ੍ਧੋਵ ਰੁਪ੍ਪਤੀ''ਤਿ॥

> ੩. **ਯੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਸਪ੍ਪਸ੍ਸੇਵ ਪਦਾ ਸਿਰੋ।**
> **ਸੋਮੰ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕੰ ਲੋਕੇ, ਸਤੋ ਸਮਤਿਵਤ੍ਤਤਿ॥**

ਯੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤੀਤਿ। **ਯੋ**ਤਿ ਯੋ ਯਾਦਿਸੋ ਯਥਾਯੁਤ੍ਤੋ ਯਥਾਵਿਹਿਤੋ ਯਥਾਪਕਾਰੋ ਯੰਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਯੰਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਵੇਸ੍ਸੋ ਵਾ ਸੁਦ੍ਦੋ ਵਾ ਗਹਟ੍ਠੋ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ। **ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤੀ**ਤਿ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। **ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤੀ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ – ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਵਾ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਤੋ ਵਾ। ਕਥੰ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ? ''ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ''ਮੰਸਪੇਸੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਬਹੁਸਾਧਾਰਣਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ''ਤਿਣੁਕ੍ਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਅਨੁਦਹਨਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ''ਅਙ੍ਗਾਰਕਾਸੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਮਹਾਪਰਿਲ਼ਾਹਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ''ਸੁਪਿਨਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਇਤ੍ਤਰਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ''ਯਾਚਿਤਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਤਾਵਕਾਲਿਕਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ''ਰੁਕ੍ਖਫਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਸਮ੍ਭਞ੍ਜਨਪਰਿਭਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ''ਅਸਿਸੂਨੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਅਧਿਕੁਟ੍ਟਨਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ [ਅਧਿਕਨ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ (ਸਜਾ॰)] ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ''ਸਤ੍ਤਿਸੂਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਵਿਨਿਵਿਜ੍ਝਨਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ''ਸਪ੍ਪਸਿਰੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਸਪ੍ਪਟਿਭਯਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ''ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਮਹਾਭਿਤਾਪਨਟ੍ਠੇਨਾ''ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ।

ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ... ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ... ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ... ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ... ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿੰ

[ਆਨਾਪਾਨਸਤਿਂ (ਸੀ॰)] ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ... ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ... ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ... ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ।

ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ...ਪੇ॰... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ। ਏਵਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ।

ਕਥਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ? ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ ਅਪਾਯਗਮਨੀਯੇ ਕਾਮੇ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੇ ਕਾਮੇ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ ਅਨੁਸਹਗਤੇ ਕਾਮੇ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਤੋ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬਂ ਅਸੇਸਂ ਨਿਸ੍ਸੇਸਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ। ਏਵਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤੀਤਿ – ਯੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ।

ਸਪ੍ਪਸ੍ਸੇਵ ਪਦਾ ਸਿਰੋਤਿ। **ਸਪ੍ਪੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਹਿ। ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਸਪ੍ਪੋ? ਸਂਸਪ੍ਪਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਸਪ੍ਪੋ; ਭੁਜਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਭੁਜਗੋ; ਉਰੇਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਉਰਗੋ; ਪਨ੍ਨਸਿਰੋ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਪਨ੍ਨਗੋ; ਸਿਰੇਨ ਸੁਪਤੀਤਿ [ਸਪ੍ਪਤੀਤਿ (ਕ॰)] ਸਰੀਸਪੋ [ਸਿਰਿਂਸਪੋ (ਸੀ॰)]; ਬਿਲੇ ਸਯਤੀਤਿ ਬਿਲਾਸਯੋ; ਗੁਹਾਯਂ ਸਯਤੀਤਿ ਗੁਹਾਸਯੋ; ਦਾਠਾ ਤਸ੍ਸ ਆਵੁਧੋਤਿ ਦਾਠਾਵੁਧੋ; ਵਿਸਂ ਤਸ੍ਸ ਘੋਰਨ੍ਤਿ ਘੋਰਵਿਸੋ; ਜਿਵ੍ਹਾ ਤਸ੍ਸ ਦੁਵਿਧਾਤਿ ਦ੍ਵਿਜਿਵ੍ਹੋ; ਦ੍ਵੀਹਿ ਜਿਵ੍ਹਾਹਿ ਰਸਂ ਸਾਯਤੀਤਿ ਦ੍ਵਿਰਸਞ੍ਞੂ। ਯਥਾ ਪੁਰਿਸੋ ਜੀਵਿਤੁਕਾਮੋ ਅਮਰਿਤੁਕਾਮੋ ਸੁਖਕਾਮੋ ਦੁਕ੍ਖਪਟਿਕ੍ਕੂਲੋ ਪਾਦੇਨ ਸਪ੍ਪਸਿਰਂ ਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਵਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਅਭਿਨਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ; ਏਵਮੇਵ ਸੁਖਕਾਮੋ ਦੁਕ੍ਖਪਟਿਕ੍ਕੂਲੋ ਕਾਮੇ ਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਵਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਅਭਿਨਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਸਪ੍ਪਸ੍ਸੇਵ ਪਦਾ ਸਿਰੋ।

ਸੋਮਂ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ ਲੋਕੇ, ਸਤੋ ਸਮਤਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਯੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ। ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ ਅਨੁਨਯੋ ਅਨੁਰੋਧੋ ਨਨ੍ਦੀ ਨਨ੍ਦਿਰਾਗੋ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਰਾਗੋ ਇਚ੍ਛਾ ਮੁਚ੍ਛਾ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨਂ ਗੇਧੋ ਪਲਿਗੇਧੋ [ਪਲ਼ਿਗੇਧੋ (ਸੀ॰)] ਸਙ੍ਗੋ ਪਙ੍ਕੋ, ਏਜਾ ਮਾਯਾ ਜਨਿਕਾ ਸਞ੍ਜਨਨੀ ਸਿਬ੍ਬਿਨੀ ਜਾਲਿਨੀ ਸਰਿਤਾ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਸਤਾ ਆਯੂਹਿਨੀ [ਆਯੂਹਨੀ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਦੁਤਿਯਾ ਪਣਿਧਿ ਭਵਨੇਤ੍ਤਿ, ਵਨਂ ਵਨਥੋ ਸਨ੍ਥਵੋ ਸ੍ਨੇਹੋ ਅਪੇਕ੍ਖਾ ਪਟਿਬਨ੍ਧੁ, ਆਸਾ ਆਸੀਸਨਾ ਆਸੀਸਿਤਤ੍ਤਂ, ਰੂਪਾਸਾ ਸਦ੍ਦਾਸਾ ਗਨ੍ਧਾਸਾ ਰਸਾਸਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਸਾ, ਲਾਭਾਸਾ ਜਨਾਸਾ ਪੁਤ੍ਤਾਸਾ ਜੀਵਿਤਾਸਾ, ਜਪ੍ਪਾ ਪਜਪ੍ਪਾ ਅਭਿਜਪ੍ਪਾ ਜਪ੍ਪਨਾ ਜਪ੍ਪਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਲੁਪ੍ਪਂ ਲੋਲੁਪ੍ਪਾਯਨਾ ਲੋਲੁਪ੍ਪਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਞ੍ਜਿਕਤਾ ਸਾਧੁਕਮ੍ਯਤਾ, ਅਧਮ੍ਮਰਾਗੋ ਵਿਸਮਲੋਭੋ ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਨਿਕਾਮਨਾ ਪਤ੍ਥਨਾ ਪਿਹਨਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਥਨਾ, ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਭਵਤਣ੍ਹਾ ਵਿਭਵਤਣ੍ਹਾ, ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਅਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਨਿਰੋਧਤਣ੍ਹਾ, ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ ਰਸਤਣ੍ਹਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ , ਓਘੋ ਯੋਗੋ ਗਨ੍ਥੋ ਉਪਾਦਾਨਂ ਆਵਰਣਂ ਨੀਵਰਣਂ ਛਦਨਂ ਬਨ੍ਧਨਂ, ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਅਨੁਸਯੋ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ ਲਤਾ ਵੇਵਿਚ੍ਛਂ, ਦੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਦਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਭਵੋ ਮਾਰਪਾਸੋ ਮਾਰਬਲ਼ਿਸਂ ਮਾਰਵਿਸਯੋ, ਤਣ੍ਹਾਨਦੀ ਤਣ੍ਹਾਜਾਲਂ ਤਣ੍ਹਾਗਦ੍ਦੂਲਂ ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ।

ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾਤਿ। ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ? ਵਿਸਤਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ; ਵਿਸਾਲਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ; ਵਿਸਟਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ; ਵਿਸਕ੍ਕਤੀਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ; ਵਿਸਂਹਰਤੀਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ; ਵਿਸਂਵਾਦਿਕਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ; ਵਿਸਮੂਲਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ; ਵਿਸਫਲਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ; ਵਿਸਪਰਿਭੋਗੋਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ; ਵਿਸਾਲਾ ਵਾ ਪਨ ਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਰੂਪੇ ਸਦ੍ਦੇ ਗਨ੍ਧੇ ਰਸੇ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ, ਕੁਲੇ ਗਣੇ ਆਵਾਸੇ ਲਾਭੇ ਯਸੇ, ਪਸਂਸਾਯ ਸੁਖੇ ਚੀਵਰੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਸੇਨਾਸਨੇ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇ, ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ, ਕਾਮਭਵੇ ਰੂਪਭਵੇ ਅਰੂਪਭਵੇ, ਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਅਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵੇ, ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੇ

ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੇ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ, ਅਤੀਤੇ ਅਨਾਗਤੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ, ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸਟਾ ਵਿਤ੍ਥਤਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ।

ਲੋਕੇਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਦੇਵਲੋਕੇ, ਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਧਾਤੁਲੋਕੇ ਆਯਤਨਲੋਕੇ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ, ਵੇਦਨਾਸੁ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤੇ... ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ।

ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਅਸਤਿਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾਯ ਸਤੋ, ਸਤਿਕਰਣੀਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਤਿਪਰਿਬਨ੍ਧਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਹਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਸਤੋ।

ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਸਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਤਿਯਾ ਵਸਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਤਿਯਾ ਪਾਗੁਞ੍ਞਤਾਯ ਸਤੋ, ਸਤਿਯਾ ਅਪਚ੍ਚੋਰੋਹਣਤਾਯ [ਅਪਚ੍ਚੋਰੋਪਨਤਾਯ (ਸੀ॰)] ਸਤੋ।

ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਸਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਨ੍ਤਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ। ਯਾ ਸਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ ਪਟਿਸ੍ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਰਣਤਾ ਧਾਰਣਤਾ ਅਪਿਲਾਪਨਤਾ ਅਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਨਤਾ ਸਤਿ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਤਿਬਲਂ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੋ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤਿ। ਇਮਾਯ ਸਤਿਯਾ ਉਪੇਤੋ ਹੋਤਿ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਗਤੋ ਸਮੁਪਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤੋ।

ਸੋਮਂ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ ਲੋਕੇ, ਸਤੋ ਸਮਤਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। ਲੋਕੇ ਵਾ ਸਾ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਲੋਕੇ ਵਾ ਤਂ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ ਸਤੋ ਤਰਤਿ ਉਤ੍ਤਰਤਿ ਪਤਰਤਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਤਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਸੋਮਂ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ ਲੋਕੇ, ਸਤੋ ਸਮਤਿਵਤ੍ਤਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਸਪ੍ਪਸ੍ਸੇਵ ਪਦਾ ਸਿਰੋ।
ਸੋਮਂ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ ਲੋਕੇ, ਸਤੋ ਸਮਤਿਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ॥

੪. **ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਹਿਰਞ੍ਞਂ ਵਾ, ਗਵਾਸ੍ਸਂ ਦਾਸਪੋਰਿਸਂ।**
ਥਿਯੋ ਬਨ੍ਧੂ ਪੁਥੁ ਕਾਮੇ, ਯੋ ਨਰੋ ਅਨੁਗਿਜ੍ਝਤਿ॥

ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਹਿਰਞ੍ਞਂ ਵਾਤਿ। **ਖੇਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਲਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਵੀਹਿਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਮੁਗ੍ਗਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਮਾਸਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਯਵਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਗੋਧੁਮਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਤਿਲਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ। **ਵਤ੍ਥੁ**ਨ੍ਤਿ ਘਰਵਤ੍ਥੁਂ ਕੋਟ੍ਠਕਵਤ੍ਥੁਂ ਪੁਰੇਵਤ੍ਥੁਂ ਪਚ੍ਛਾਵਤ੍ਥੁਂ ਆਰਾਮਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਹਾਰਵਤ੍ਥੁਂ। **ਹਿਰਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਹਿਰਞ੍ਞਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਹਾਪਣੋਤਿ – ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਹਿਰਞ੍ਞਂ ਵਾ।

ਗਵਾਸ੍ਸਂ ਦਾਸਪੋਰਿਸਨ੍ਤਿ। **ਗਵ**ਨ੍ਤਿ ਗਵਾ [ਗਾਵੋ (ਕ॰)] ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਸੁਕਾਦਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਦਾਸਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦਾਸਾ – ਅਨ੍ਤੋਜਾਤਕੋ ਦਾਸੋ, ਧਨਕ੍ਕੀਤਕੋ ਦਾਸੋ, ਸਾਮਂ ਵਾ ਦਾਸਬ੍ਯਂ ਉਪੇਤਿ, ਅਕਾਮਕੋ ਵਾ ਦਾਸਵਿਸਯਂ ਉਪੇਤਿ।

''ਆਮਾਯ ਦਾਸਾਪਿ ਭਵਨ੍ਤਿ ਹੇਕੇ, ਧਨੇਨ ਕੀਤਾਪਿ ਭਵਨ੍ਤਿ ਦਾਸਾ।
ਸਾਮਞ੍ਚ ਏਕੇ ਉਪਯਨ੍ਤਿ ਦਾਸ੍ਯਂ, ਭਯਾਪਨੁਣ੍ਣਾਪਿ ਭਵਨ੍ਤਿ ਦਾਸਾ''ਤਿ॥

ਪੁਰਿਸਾਤਿ ਤਯੋ ਪੁਰਿਸਾ – ਭਤਕਾ, ਕਮ੍ਮਕਰਾ, ਉਪਜੀਵਿਨੋਤਿ – ਗਵਾਸ੍ਸਂ ਦਾਸਪੋਰਿਸਂ।

ਥਿਯੋ ਬਨ੍ਧੂ ਪੁਥੁ ਕਾਮੇਤਿ। **ਥਿਯੋ**ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਬਨ੍ਧੂ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਬਨ੍ਧੂ – ਞਾਤਿਬਨ੍ਧਵਾਪਿ ਬਨ੍ਧੁ, ਗੋਤ੍ਤਬਨ੍ਧਵਾਪਿ ਬਨ੍ਧੁ, ਮਨ੍ਤਬਨ੍ਧਵਾਪਿ ਬਨ੍ਧੁ, ਸਿਪ੍ਪਬਨ੍ਧਵਾਪਿ ਬਨ੍ਧੁ। **ਪੁਥੁ ਕਾਮੇ**ਤਿ ਬਹੂ ਕਾਮੇ। ਏਤੇ ਪੁਥੁ ਕਾਮਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਰੂਪਾ...ਪੇ॰... ਮਨਾਪਿਕਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਤਿ – ਥਿਯੋ ਬਨ੍ਧੂ ਪੁਥੁ ਕਾਮੇ।

ਯੋ ਨਰੋ ਅਨੁਗਿਜ੍ਝਤੀਤਿ। **ਯੋ**ਤਿ ਯੋ ਯਾਦਿਸੋ ਯਥਾਯੁਤ੍ਤੋ ਯਥਾਵਿਹਿਤੋ ਯਥਾਪਕਾਰੋ ਯਂਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਯਂਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਵੇਸ੍ਸੋ ਵਾ ਸੁਦ੍ਦੋ ਵਾ ਗਹਟ੍ਠੋ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ। **ਨਰੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ ਨਰੋ ਮਾਨਵੋ ਪੋਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੀਵੋ ਜਾਗੁ ਜਨ੍ਤੁ ਇਨ੍ਦਗੁ ਮਨੁਜੋ। **ਅਨੁਗਿਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਨ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁ ਗਿਜ੍ਝਤਿ ਅਨੁਗਿਜ੍ਝਤਿ ਪਲਿਗਿਜ੍ਝਤਿ ਪਲਿਬਜ੍ਝਤੀਤਿ – ਯੋ ਨਰੋ ਅਨੁਗਿਜ੍ਝਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਹਿਰਞ੍ਞਂ ਵਾ, ਗਵਾਸ੍ਸਂ ਦਾਸਪੋਰਿਸਂ।
ਥਿਯੋ ਬਨ੍ਧੂ ਪੁਥੁ ਕਾਮੇ, ਯੋ ਨਰੋ ਅਨੁਗਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ॥

੫. ਅਬਲਾ ਨਂ ਬਲੀਯਨ੍ਤਿ, ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੇ ਨਂ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।
ਤਤੋ ਨਂ ਦੁਕ੍ਖਮਨ੍ਵੇਤਿ, ਨਾਵਂ ਭਿਨ੍ਨਮਿਵੋਦਕਂ॥

ਅਬਲਾ ਨਂ ਬਲੀਯਨ੍ਤੀਤਿ। **ਅਬਲਾ**ਤਿ ਅਬਲਾ ਕਿਲੇਸਾ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਅਪ੍ਪਬਲਾ ਅਪ੍ਪਥਾਮਕਾ ਹੀਨਾ ਨਿਹੀਨਾ ( ) [(ਪਰਿਹੀਨਾ) (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਓਮਕਾ ਲਾਮਕਾ ਛਤੁਕ੍ਕਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾ। ਤੇ ਕਿਲੇਸਾ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸਹਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸਹਨ੍ਤਿ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੀਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਬਲਾ ਨਂ ਬਲੀਯਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ, ਅਬਲਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਦੁਬ੍ਬਲਂ ਅਪ੍ਪਬਲਂ ਅਪ੍ਪਥਾਮਕਂ ਹੀਨਂ ਨਿਹੀਨਂ ਓਮਕਂ ਲਾਮਕਂ ਛਤੁਕ੍ਕਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ, ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਸਦ੍ਧਾਬਲਂ ਵੀਰਿਯਬਲਂ ਸਤਿਬਲਂ ਸਮਾਧਿਬਲਂ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਹਿਰਿਬਲਂ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਬਲਂ । ਤੇ ਕਿਲੇਸਾ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸਹਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸਹਨ੍ਤਿ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੀਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਬਲਾ ਨਂ ਬਲੀਯਨ੍ਤੀਤਿ।

ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੇ ਨਂ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਤਿ। ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ – ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਚ। ਕਤਮੇ **ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ**? ਸੀਹਾ ਬ੍ਯਗ੍ਘਾ ਦੀਪੀ ਅਚ੍ਛਾ ਤਰਚ੍ਛਾ ਕੋਕਾ ਮਹਿਂਸਾ [ਮਹਿਸਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਹਤ੍ਥੀ ਅਹਿਵਿਚ੍ਛਿਕਾ ਸਤਪਦੀ, ਚੋਰਾ ਵਾ ਅਸ੍ਸੁ ਮਾਨਵਾ ਵਾ ਕਤਕਮ੍ਮਾ ਵਾ ਅਕਤਕਮ੍ਮਾ ਵਾ, ਚਕ੍ਖੁਰੋਗੋ ਸੋਤਰੋਗੋ ਘਾਨਰੋਗੋ ਜਿਵ੍ਹਾਰੋਗੋ ਕਾਯਰੋਗੋ ਸੀਸਰੋਗੋ ਕਣ੍ਣਰੋਗੋ ਮੁਖਰੋਗੋ ਦਨ੍ਤਰੋਗੋ, ਕਾਸੋ ਸਾਸੋ ਪਿਨਾਸੋ ਡਾਹੋ ਜਰੋ, ਕੁਚ੍ਛਿਰੋਗੋ ਮੁਚ੍ਛਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾ ਸੂਲਾ ਵਿਸੂਚਿਕਾ, ਕੁਟ੍ਠਂ ਗਣ੍ਡੋ ਕਿਲਾਸੋ ਸੋਸੋ ਅਪਮਾਰੋ, ਦਦ੍ਦੁ ਕਣ੍ਡੁ ਕਚ੍ਛੁ ਰਖਸਾ [ਰਕ੍ਖਸਾ (ਕ॰)] ਵਿਤਚ੍ਛਿਕਾ ਲੋਹਿਤਪਿਤ੍ਤਂ, ਮਧੁਮੇਹੋ ਅਂਸਾ ਪਿਲ਼ਕਾ ਭਗਨ੍ਦਲਾ, ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕਾ ਆਬਾਧਾ ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜਾ ਆਬਾਧਾ ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜਾ ਆਬਾਧਾ, ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ ਆਬਾਧਾ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾ ਆਬਾਧਾ, ਸੀਤਂ ਉਣ੍ਹਂ ਜਿਘਚ੍ਛਾ ਪਿਪਾਸਾ ਉਚ੍ਚਾਰੋ ਪਸ੍ਸਾਵੋ ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾ ਇਤਿ ਵਾ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਕਤਮੇ **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਾ**? ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ , ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਨੀਵਰਣਂ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਨੀਵਰਣਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਨੀਵਰਣਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੀਵਰਣਂ, ਰਾਗੋ ਦੋਸੋ ਮੋਹੋ ਕੋਧੋ ਉਪਨਾਹੋ ਮਕ੍ਖੋ ਪਲ਼ਾਸੋ ਇਸ੍ਸਾ

ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਮਾਯਾ ਸਾਠੇਯਜਂ ਥਮ੍ਭੋ ਸਾਰਮ੍ਭੋ ਮਾਨੋ ਅਤਿਮਾਨੋ ਮਦੋ ਪਮਾਦੋ, ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ ਸਬ੍ਬੇ ਦਰਥਾ ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਤਾਪਾ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਪਰਿਸਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ, ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ, ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ। ਕਥਂ ਪਰਿਸਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਤੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸਹਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸਹਨ੍ਤਿ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪਰਿਸਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ। ਕਥਂ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਤੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇਸਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ? ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾਯ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਾਯ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦਾਯ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਪਟਿਪਦਾਯ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਦਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦਾਯ, ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਿਕਾਰਿਤਾਯ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾਯ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਯ, ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨਂ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨਂ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਬਲਾਨਂ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ, ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ – ਇਮੇਸਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਕਥਂ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਤਤ੍ਥੇਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾ। ਯਥਾ ਬਿਲੇ ਬਿਲਾਸਯਾ ਪਾਣਾ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਦਕੇ ਦਕਾਸਯਾ ਪਾਣਾ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਵਨੇ ਵਨਾਸਯਾ ਪਾਣਾ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਰੁਕ੍ਖੇ ਰੁਕ੍ਖਾਸਯਾ ਪਾਣਾ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਤਤ੍ਥੇਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

''ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਚਰਿਯਕੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਫਾਸੁ ਵਿਹਰਤਿ। ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਸਾਚਰਿਯਕੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਫਾਸੁ ਵਿਹਰਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਯੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਰਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਯਾ, ਤਜਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਵਸਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਵਾਸਵਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇ ਨਂ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਨਂ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਚਰਿਯਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

''ਪੁਨ ਚਪਰਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ, ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ, ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸਂ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ, ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ, ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਯੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਰਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਯਾ, ਤਜਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਵਸਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਵਾਸਵਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇ ਨਂ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ। ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਨਂ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਚਰਿਯਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਸਾਚਰਿਯਕੋ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਫਾਸੁ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

''ਤਯੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤਰਾਮਲਾ – ਅਨ੍ਤਰਾਅਮਿਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਰਾਸਪਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਰਾਵਧਕਾ ਅਨ੍ਤਰਾਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਲੋਭੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤਰਾਮਲਂ [ਅਨ੍ਤਰਾਮਲੋ (ਸਜਾ॰)] ਅਨ੍ਤਰਾਅਮਿਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਸਪਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਵਧਕੋ ਅਨ੍ਤਰਾਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ। ਦੋਸੋ...ਪੇ॰... ਮੋਹੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤਰਾਮਲਂ ਅਨ੍ਤਰਾਅਮਿਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਸਪਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਵਧਕੋ ਅਨ੍ਤਰਾਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਅਨ੍ਤਰਾਮਲਾ – ਅਨ੍ਤਰਾਅਮਿਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਰਾਸਪਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਰਾਵਧਕਾ ਅਨ੍ਤਰਾਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ।

''ਅਨਤ੍ਥਜਨਨੋ ਲੋਭੋ, ਲੋਭੋ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਕੋਪਨੋ।

ਭਯਮਨ੍ਤਰਤੋ ਜਾਤੰ, ਤੰ ਜਨੋ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਤਿ॥

‘‘ਲੁਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਲੁਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਨ੍ਧਨ੍ਤਮੰ [ਅਨ੍ਧਤਮੰ (ਸਜ੍ਜਾ॰ ਕ॰)] ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਲੋਭੋ ਸਹਤੇ ਨਰੰ॥

‘‘ਅਨਤ੍ਥਜਨਨੋ ਦੋਸੋ, ਦੋਸੋ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਕੋਪਨੋ।
ਭਯਮਨ੍ਤਰਤੋ ਜਾਤੰ, ਤੰ ਜਨੋ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਤਿ॥

‘‘ਕੁਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਕੁਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਨ੍ਧਨ੍ਤਮੰ ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਦੋਸੋ ਸਹਤੇ ਨਰੰ॥

‘‘ਅਨਤ੍ਥਜਨਨੋ ਮੋਹੋ, ਮੋਹੋ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਕੋਪਨੋ।
ਭਯਮਨ੍ਤਰਤੋ ਜਾਤੰ, ਤੰ ਜਨੋ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਤਿ॥

‘‘ਮੂਲ੍ਹੋ ਅਤ੍ਥੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਮੂਲ੍ਹੋ ਧਮ੍ਮੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਨ੍ਧਨ੍ਤਮੰ ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਮੋਹੋ ਸਹਤੇ ਨਰ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਤਯੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਲੋਭੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ। ਦੋਸੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ...ਪੇ॰... ਮੋਹੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਯੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ।

‘‘ਲੋਭੋ ਦੋਸੋ ਚ ਮੋਹੋ ਚ, ਪੁਰਿਸੰ ਪਾਪਚੇਤਸੰ।
ਹਿੰਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਭੂਤਾ, ਤਚਸਾਰੰਵ ਸਮ੍ਫਲ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤੰ ਭਗਵਤਾ –

‘‘ਰਾਗੋ ਚ ਦੋਸੋ ਚ ਇਤੋਨਿਦਾਨਾ, ਅਰਤਿ ਰਤਿ ਲੋਮਹੰਸੋ ਇਤੋਜਾ।
ਇਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯ ਮਨੋਵਿਤਕ੍ਕਾ, ਕੁਮਾਰਕਾ ਧਙ੍ਕਮਿਵੋਸ੍ਸਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ [ਧਙ੍ਕਮਿਵੋਸ੍ਸਜਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ। **ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੇ ਨੰ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ**ਤਿ। ਤੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਤੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਸਹਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸਹਨ੍ਤਿ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੀਤਿ – ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੇ ਨੰ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਤਤੋ ਨੰ ਦੁਕ੍ਖਮਨ੍ਵੇਤੀਤਿ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਤਤੋ ਤਤੋ ਪਰਿਸ੍ਸਯਤੋ ਤੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੰ ਹੋਤਿ, ਜਾਤਿਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੰ ਹੋਤਿ, ਜਰਾਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੰ ਹੋਤਿ, ਬ੍ਯਾਧਿਦੁਕ੍ਖੰ

ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੰ ਹੋਤਿ, ਮਰਣਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੰ ਹੋਤਿ, ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੰ ਹੋਤਿ, ਨੇਰਯਿਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੰ ਹੋਤਿ, ਮਾਨੁਸਿਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ... ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਮੂਲਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ... ਗਬ੍ਭੇ ਠਿਤਿਮੂਲਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ... ਗਬ੍ਭਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਮੂਲਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ... ਜਾਤਸ੍ਸੂਪਨਿਬਨ੍ਧਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ... ਜਾਤਸ੍ਸ ਪਰਾਧੇਯਜਕੰ ਦੁਕ੍ਖੰ... ਅਤ੍ਤੂਪਕ੍ਕਮੰ ਦੁਕ੍ਖੰ... ਪਰੂਪਕ੍ਕਮੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੰ ਹੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੰ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖੰ... ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖੰ ... ਚਕ੍ਖੁਰੋਗੋ ਸੋਤਰੋਗੋ ਘਾਨਰੋਗੋ ਜਿਵ੍ਹਾਰੋਗੋ ਕਾਯਰੋਗੋ ਸੀਸਰੋਗੋ ਕਣ੍ਣਰੋਗੋ ਮੁਖਰੋਗੋ ਦਨ੍ਤਰੋਗੋ, ਕਾਸੋ ਸਾਸੋ ਪਿਨਾਸੋ ਡਾਹੋ ਜਰੋ, ਕੁਚ੍ਛਿਰੋਗੋ ਮੁਚ੍ਛਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾ ਸੂਲਾ ਵਿਸੂਚਿਕਾ, ਕੁਟ੍ਠੰ ਗਣ੍ਡੋ ਕਿਲਾਸੋ ਸੋਸੋ ਅਪਮਾਰੋ, ਦਦ੍ਦੁ ਕਣ੍ਡੁ ਕਚ੍ਛੁ ਰਖਸਾ ਵਿਤਚ੍ਛਿਕਾ ਲੋਹਿਤਪਿਤ੍ਤੰ, ਮਧੁਮੇਹੋ ਅੰਸਾ ਪਿਲ਼ਕਾ ਭਗਨ੍ਦਲਾ ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕਾ ਆਬਾਧਾ ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜਾ ਆਬਾਧਾ ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜਾ ਆਬਾਧਾ, ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ ਆਬਾਧਾ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾ ਆਬਾਧਾ, ਸੀਤੰ ਉਣ੍ਹੰ ਜਿਘਚ੍ਛਾ ਪਿਪਾਸਾ ਉਚ੍ਚਾਰੋ ਪਸ੍ਸਾਵੋ ਡੰਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਦੁਕ੍ਖੰ... ਮਾਤੁਮਰਣੰ ਦੁਕ੍ਖੰ... ਪਿਤੁਮਰਣੰ ਦੁਕ੍ਖੰ... ਭਾਤੁਮਰਣੰ ਦੁਕ੍ਖੰ... ਭਗਿਨਿਮਰਣੰ ਦੁਕ੍ਖੰ... ਪੁਤ੍ਤਮਰਣੰ ਦੁਕ੍ਖੰ... ਧੀਤੁਮਰਣੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ... ਞਾਤਿਬਜਸਨੰ ਦੁਕ੍ਖੰ... ਭੋਗਬਜਸਨੰ ਦੁਕ੍ਖੰ... ਰੋਗਬਜਸਨੰ ਦੁਕ੍ਖੰ... ਸੀਲਬਜਸਨੰ ਦੁਕ੍ਖੰ... ਦਿਟ੍ਠਿਬਜਸਨੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੰ ਹੋਤੀਤਿ – ਤਤੋ ਨੰ ਦੁਕ੍ਖਮਨ੍ਵੇਤਿ।

ਨਾਵੰ ਭਿਨ੍ਨਮਿਵੋਦਕਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਭਿਨ੍ਨੰ ਨਾਵੰ ਦਕਮੇਸਿੰ [ਉਦਕਦਾਯਿਤੋ (ਸੀ॰), ਉਦਕੰ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੰ (ਸਜਾ॰)] ਤਤੋ ਤਤੋ ਉਦਕੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੰ ਹੋਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਉਦਕੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੰ ਹੋਤਿ, ਪਚ੍ਛਤੋਪਿ... ਹੇਟ੍ਠਤੋਪਿ... ਪਸ੍ਸਤੋਪਿ ਉਦਕੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੰ ਹੋਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਤਤੋ ਤਤੋ ਪਰਿਸ੍ਸਯਤੋ ਤੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੰ ਹੋਤਿ, ਜਾਤਿਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੰ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿਬਜਸਨੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਅਨ੍ਵੇਤਿ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨ੍ਵਾਯਿਕੰ ਹੋਤੀਤਿ – ਨਾਵੰ ਭਿਨ੍ਨਮਿਵੋਦਕੰ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਅਬਲਾ ਨੰ ਬਲੀਯਨ੍ਤਿ, ਮਦ੍ਦਨ੍ਤੇ ਨੰ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।
ਤਤੋ ਨੰ ਦੁਕ੍ਖਮਨ੍ਵੇਤਿ, ਨਾਵੰ ਭਿਨ੍ਨਮਿਵੋਦਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

੬. **ਤਸ੍ਮਾ ਜਨ੍ਤੁ ਸਦਾ ਸਤੋ, ਕਾਮਾਨਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯੇ।**
ਤੇ ਪਹਾਯ ਤਰੇ ਓਘੰ, ਨਾਵੰ ਸਿਤ੍ਵਾਵ ਪਾਰਗੂ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਜਨ੍ਤੁ ਸਦਾ ਸਤੋਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਤੰਕਾਰਣਾ ਤੰਹੇਤੁ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤੰਨਿਦਾਨਾ ਏਤੰ ਆਦੀਨਵੰ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਕਾਮੇਸੂਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ। **ਜਨ੍ਤੁ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ ਨਰੋ ਮਾਨਵੋ ਪੋਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੀਵੋ ਜਾਗੁ ਜਨ੍ਤੁ ਇਨ੍ਦਗੁ ਮਨੁਜੋ। **ਸਦਾ**ਤਿ ਸਦਾ ਸਬ੍ਬਦਾ ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲੰ ਧੁਵਕਾਲੰ ਸਤਤੰ ਸਮਿਤੰ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣੰ ਪੋਙ੍ਖਾਨੁਪੋਙ੍ਖੰ ਉਦਕੂਮਿਕਜਾਤੰ ਅਵੀਚਿ ਸਨ੍ਤਤਿ ਸਹਿਤੰ ਫਸ੍ਸਿਤੰ [ਫੁਸਿਤੰ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰)], ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ ਪੁਰਿਮਯਾਮੰ ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮੰ ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮੰ, ਕਾਲ਼ੇ ਜੁਣ੍ਹੇ ਵਸ੍ਸੇ ਹੇਮਨ੍ਤੇ ਗਿਮ੍ਹੇ, ਪੁਰਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ ਮਜ੍ਝਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ, ਵੇਦਨਾਸੁ... ਚਿਤ੍ਤੇ... ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ। ਅਪਰੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ...ਪੇ॰... ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤੋਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਜਨ੍ਤੁ ਸਦਾ ਸਤੋ।

ਕਾਮਾਨਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯੇਤਿ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। **ਕਾਮਾਨਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯੇ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯਜ –

ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਵਾ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਤੋ ਵਾ। ਕਥਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ? ‘‘ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਟ੍ਠੇਨਾ’’ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ‘‘ਮਂਸਪੇਸੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਬਹੁਸਾਧਾਰਣਟ੍ਠੇਨਾ’’ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ‘‘ਤਿਣੁਕ੍ਕੂਪਮਾ ਕਾਮਾ ਅਨੁਦਹਨਟ੍ਠੇਨਾ’’ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ... ਪੇ॰... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਏਵਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਤੋ ਕਾਮੇ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਕਾਮਾਨਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯੇ।

ਤੇ ਪਹਾਯ ਤਰੇ ਓਘਨ੍ਤਿ। **ਤੇ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮਿਤ੍ਵਾ; ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮਿਤ੍ਵਾ; ਬ੍ਯਾਪਾਦਨੀਵਰਣਂ...ਪੇ॰... ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਨੀਵਰਣਂ... ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਨੀਵਰਣਂ... ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੀਵਰਣਂ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮਿਤ੍ਵਾ ਕਾਮੋਘਂ ਭਵੋਘਂ ਦਿਟ੍ਠੋਘਂ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਂ ਤਰੇਯ੍ਯ ਉਤ੍ਤਰੇਯ੍ਯ ਪਤਰੇਯ੍ਯ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਤੇ ਪਹਾਯ ਤਰੇ ਓਘਂ।

ਨਾਵਂ ਸਿਤ੍ਵਾਵ ਪਾਰਗੂਤਿ। ਯਥਾ ਗਰੁਕਂ ਨਾਵਂ ਭਾਰਿਕਂ ਉਦਕਂ ਸਿਤ੍ਵਾ [ਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਓਸਿਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਲਹੁਕਾਯ ਨਾਵਾਯ ਖਿਪ੍ਪਂ ਲਹੁਂ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਪਾਰਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ; ਏਵਮੇਵ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮਿਤ੍ਵਾ; ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ... ਬ੍ਯਾਪਾਦਨੀਵਰਣਂ... ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਨੀਵਰਣਂ... ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਨੀਵਰਣਂ... ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੀਵਰਣਂ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮਿਤ੍ਵਾ ਖਿਪ੍ਪਂ ਲਹੁਂ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਪਾਰਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਪਾਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ । **ਪਾਰਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ – ਪਾਰਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਪਾਰਂ ਫੁਸੇਯ੍ਯ, ਪਾਰਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੇਯ੍ਯ। **ਪਾਰਗੂ**ਤਿ ਯੋਪਿ ਪਾਰਂ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ ਸੋਪਿ ਪਾਰਗੂ; ਯੋਪਿ ਪਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸੋਪਿ ਪਾਰਗੂ; ਯੋਪਿ ਪਾਰਂ ਗਤੋ, ਸੋਪਿ ਪਾਰਗੂ।

ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

ਤਿਣ੍ਣੋ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਰਹਤੋ ਏਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ। ਸੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਰਗੂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਾਰਗੂ ਪਹਾਨਪਾਰਗੂ ਭਾਵਨਾਪਾਰਗੂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਾਰਗੂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਾਰਗੂ। ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਾਰਗੂ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਾਰਗੂ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਾਨਂ, ਪਹਾਨਪਾਰਗੂ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ, ਭਾਵਨਾਪਾਰਗੂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਨਂ, ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਾਰਗੂ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਾਰਗੂ ਸਬ੍ਬਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ। ਸੋ ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਰਿਯਸ੍ਮਿਂ ਸੀਲਸ੍ਮਿਂ, ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਰਿਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ, ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਰਿਯਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਰਿਯਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ। ਸੋ ਪਾਰਂ ਗਤੋ ਪਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਗਤੋ ਅਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਕੋਟਿਗਤੋ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤਗਤੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਵੋਸਾਨਗਤੋ ਵੋਸਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਤਾਣਗਤੋ ਤਾਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਲੇਣਗਤੋ ਲੇਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਰਣਗਤੋ ਸਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਭਯਗਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਚ੍ਚੁਤਗਤੋ ਅਚ੍ਚੁਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਮਤਗਤੋ ਅਮਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਵੁਟ੍ਠਵਾਸੋ ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ ਗਤਦ੍ਧੋ ਗਤਦਿਸੋ ਗਤਕੋਟਿਕੋ ਪਾਲਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋ ਉਤ੍ਤਮਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਾਵਿਤਮਗ੍ਗੋ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾਕੁਪ੍ਪੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਰੋਧੋ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ, ਸਮੁਦਯੋ ਪਹੀਨੋ, ਮਗ੍ਗੋ ਭਾਵਿਤੋ, ਨਿਰੋਧੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਂ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਹੀਨਂ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵਿਤਂ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ।

ਸੋ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਲਿਘੋ ਸਂਕਿਣ੍ਣਪਰਿਕ੍ਖੋ ਅਬ੍ਬੁਲ੍ਹੇਸਿਕੋ ਨਿਰਗ੍ਗਲ਼ੋ ਅਰਿਯੋ ਪਨ੍ਨਦ੍ਧਜੋ ਪਨ੍ਨਭਾਰੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਏਕਾਰਕ੍ਖੋ ਚਤੁਰਾਪਸ੍ਸੇਨੋ ਪਨੁਣ੍ਣਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚੋ ਸਮਵਯਸਟ੍ਠੇਸਨੋ ਅਨਾਵਿਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ

ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞੋ ਕੇਵਲੀ ਵੁਸਿਤਵਾ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੋ ਪਰਮਪੁਰਿਸੋ ਪਰਮਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਨੇਵਾਚਿਨਤਿ [ਨੇਵ ਆਚਿਨਾਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਨਾਪਚਿਨਤਿ , ਅਪਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਨੇਵ ਪਜਹਤਿ ਨ ਉਪਾਦਿਯਤਿ, ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਨੇਵ ਸੰਸਿਬ੍ਬਤਿ [ਨੇਵ ਸਿਨੇਤਿ (ਸੀ॰), ਨੇਵ ਵਿਸੀਨੇਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨ ਉਸ੍ਸਿਨੇਤਿ, ਵਿਸਿਨਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਨੇਵ ਵਿਧੂਪੇਤਿ ਨ ਸਨ੍ਧੂਪੇਤਿ, ਵਿਧੂਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਅਸੇਕ੍ਖੇਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੋ। ਅਸੇਕ੍ਖੇਨ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ... ਅਸੇਕ੍ਖੇਨ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ... ਅਸੇਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ... ਅਸੇਕ੍ਖੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੋ। ਸਚ੍ਚੰ ਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਏਜੰ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਕਿਲੇਸਗ੍ਗਿੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ, ਅਪਰਿਗਮਨਤਾਯ ਠਿਤੋ, ਕਟੰ ਸਮਾਦਾਯ ਠਿਤੋ, ਮੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸੇਵਨਤਾਯ ਠਿਤੋ, ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਠਿਤੋ, ਕਰੁਣਾਯ... ਮੁਦਿਤਾਯ... ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਠਿਤੋ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਠਿਤੋ, ਅਕਮ੍ਮਯਤਾਯ [ਅਤਮ੍ਮਯਤਾਯ (ਸੀ॰), ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਠਿਤੋ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੋ, ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੋ, ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ, ਧਾਤੁਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ, ਆਯਤਨਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ, ਗਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ, ਉਪਪਤ੍ਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ, (ਭਵਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ, ਸੰਸਾਰਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ ਵਟ੍ਟਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ, ਅਨ੍ਤਿਮੇ ਭਵੇ ਠਿਤੋ,) [( ) ਨਤ੍ਥਿ ਸੀਹਲ਼ਪੋਤ੍ਥਕੇ] ਅਨ੍ਤਿਮੇ ਸਮੁਸ੍ਸਯੇ ਠਿਤੋ, ਅਨ੍ਤਿਮਦੇਹਧਰੋ ਅਰਹਾ।

''ਤਸ੍ਸਾਯੰ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋ ਭਵੋ, ਚਰਿਮੋਯੰ ਸਮੁਸ੍ਸਯੋ।
ਜਾਤਿਮਰਣਸੰਸਾਰੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ''ਤਿ॥

ਨਾਵੰ ਸਿਤ੍ਵਾਵ ਪਾਰਗੂਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਤਸ੍ਮਾ ਜਨ੍ਤੁ ਸਦਾ ਸਤੋ, ਕਾਮਾਨਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜਯੇ।
ਤੇ ਪਹਾਯ ਤਰੇ ਓਘੰ, ਨਾਵੰ ਸਿਤ੍ਵਾਵ ਪਾਰਗੂ''ਤਿ॥

ਕਾਮਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਠਮੋ।

੨. ਗੁਹਟ੍ਠਕਸੁੱਤਨਿੱਦੇਸੋ

ਅਥ ਗੁਹਟ੍ਠਕਸੁੱਤਨਿੱਦੇਸਂ ᩅਕ੍ਖਤਿ –

੭. **ਸੱਤੋ ਗੁਹਾਯਂ ਬਹੁਨਾਭਿਛੱਨੋ, ਤਿਟ੍ਠਂ ਨਰੋ ਮੋਹਨਸ੍ਮਿਂ ਪਗਾਲ੍ਹੋ।**
ਦੂਰੇ ᩅਿᩅੇਕਾ ਹਿ ਤਥਾᩅਿਧੋ ਸੋ, ਕਾਮਾ ਹਿ ਲੋਕੇ ਨ ਹਿ ਸੁਪ੍ਪਹਾਯਾ॥

ਸੱਤੋ ਗੁਹਾਯਂ ਬਹੁਨਾਭਿਛੱਨੋਤਿ। ਸੱਤੋਤਿ ਹਿ ਖੋ ᩅੁੱਤਂ, ਅਪਿ ਚ ਗੁਹਾ ਤਾᩅ ᩅੱਤਬ੍ਬਾ। **ਗੁਹਾ** ᩅੁੱਚਤਿ ਕਾਯੋ। ਕਾਯੋਤਿ ᩅਾ ਗੁਹਾਤਿ ᩅਾ ਦੇਹੋਤਿ ᩅਾ ਸੰਦੇਹੋਤਿ ᩅਾ ਨਾᩅਾਤਿ ᩅਾ ਰਥੋਤਿ ᩅਾ ਧਜੋਤਿ ᩅਾ ᩅਮ੍ਮਿਕੋਤਿ ᩅਾ ਨਗਰਨ੍ਤਿ ᩅਾ ਨਿਡ੍ਡਨ੍ਤਿ ᩅਾ ਕੁਟੀਤਿ ᩅਾ ਗਣ੍ਡੋਤਿ ᩅਾ ਕੁਮ੍ਭੋਤਿ ᩅਾ ਨਾਗੋਤਿ ᩅਾ ਕਾਯਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿᩅਚਨਂ। **ਸੱਤੋ ਗੁਹਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਗੁਹਾਯਂ ਸੱਤੋ ᩅਿਸੱਤੋ ਆਸੱਤੋ ਲੱਗੋ ਲੱਗਿਤੋ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੋ। ਯਥਾ ਭਿੱਤਿਖਿਲੇ ᩅਾ ਨਾਗਦਨ੍ਤੇ ᩅਾ ਗਣ੍ਡਂ ਸੱਤਂ ᩅਿਸੱਤਂ ਆਸੱਤਂ ਲੱਗਂ ਲੱਗਿਤਂ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਂ; ਏᩅਮੇᩅ ਗੁਹਾਯਂ ਸੱਤੋ ᩅਿਸੱਤੋ ਆਸੱਤੋ ਲੱਗੋ ਲੱਗਿਤੋ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੋ। ᩅੁੱਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗᩅਤਾ –

''ਰੂਪੇ ਖੋ, ਰਾਧ, ਯੋ ਛਨ੍ਦੋ ਯੋ ਰਾਗੋ ਯਾ ਨਨ੍ਦੀ ਯਾ ਤਣ੍ਹਾ ਯੇ ਉਪਯੂਪਾਦਾਨਾ ਚੇਤਸੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿᩅੇਸਾਨੁਸਯਾ, ਤਤ੍ਰ ਸੱਤੋ ਤਤ੍ਰ ᩅਿਸੱਤੋ; ਤਸ੍ਮਾ ਸੱਤੋਤਿ ᩅੁੱਚਤਿ। ᩅੇਦਨਾਯ ਖੋ, ਰਾਧ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਾਯ ਖੋ, ਰਾਧ... ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਖੋ, ਰਾਧ... ᩅਿਞ੍ਞਾਣੇ ਖੋ, ਰਾਧ, ਯੋ ਛਨ੍ਦੋ ਯੋ ਰਾਗੋ ਯਾ ਨਨ੍ਦੀ ਯਾ ਤਣ੍ਹਾ ਯੇ ਉਪਯੂਪਾਦਾਨਾ ਚੇਤਸੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿᩅੇਸਾਨੁਸਯਾ, ਤਤ੍ਰ ਸੱਤੋ ਤਤ੍ਰ ᩅਿਸੱਤੋ; ਤਸ੍ਮਾ ਸੱਤੋਤਿ ᩅੁੱਚਤਿ। ਸੱਤੋਤਿ ਲੱਗਨਾਧਿᩅਚਨ''ਨ੍ਤਿ – ਸੱਤੋ ਗੁਹਾਯਂ। **ਬਹੁਨਾਭਿਛੱਨੋ**ਤਿ ਬਹੁਕੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਛੱਨੋ, ਰਾਗੇਨ ਛੱਨੋ ਦੋਸੇਨ ਛੱਨੋ ਮੋਹੇਨ ਛੱਨੋ ਕੋਧੇਨ ਛੱਨੋ ਉਪਨਾਹੇਨ ਛੱਨੋ ਮਕ੍ਖੇਨ ਛੱਨੋ ਪਲਾਸੇਨ ਛੱਨੋ ਇਸ੍ਸਾਯ ਛੱਨੋ ਮੱਛਰਿਯੇਨ ਛੱਨੋ ਮਾਯਾਯ ਛੱਨੋ ਸਾਠੇਯ੍ਯੇਨ ਛੱਨੋ ਥਮ੍ਭੇਨ ਛੱਨੋ ਸਾਰਮ੍ਭੇਨ ਛੱਨੋ ਮਾਨੇਨ ਛੱਨੋ ਅਤਿਮਾਨੇਨ ਛੱਨੋ ਮਦੇਨ ਛੱਨੋ ਪਮਾਦੇਨ ਛੱਨੋ। ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਬ੍ਬਦੁੱਚਰਿਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬਦਰਥੇਹਿ ਸਬ੍ਬਪਰਿਲ੍ਹਾਹੇਹਿ ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਤਾਪੇਹਿ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਛੱਨੋ ᩅਿਛੱਨੋ ਉੱਛੱਨੋ ਆᩅੁਤੋ ਨਿᩅੁਤੋ ਓᩅੁਤੋ [ਓਫੁਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਿਹਿਤੋ ਪਟਿੱਛੱਨੋ ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤੋਤਿ – ਸੱਤੋ ਗੁਹਾਯਂ ਬਹੁਨਾਭਿਛੱਨੋ।

ਤਿਟ੍ਠਂ ਨਰੋ ਮੋਹਨਸ੍ਮਿਂ ਪਗਾਲ੍ਹੋਤਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ ਨਰੋ ਰੱਤੋ ਰਾਗᩅਸੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਦੁਟ੍ਠੋ ਦੋਸᩅਸੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਮੂਲ੍ਹੋ ਮੋਹᩅਸੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ᩅਿਨਿਬਦ੍ਧੋ ਮਾਨᩅਸੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਰਾਮਟ੍ਠੋ ਦਿਟ੍ਠਿᩅਸੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ᩅਿਕ੍ਖੇਪਗਤੋ ਉੱਦਧੱਚᩅਸੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋ ᩅਿਚਿਕਿੱਛਾᩅਸੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਥਾਮਗਤੋ ਅਨੁਸਯᩅਸੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਏᩅਮ੍ਪਿ ਤਿਟ੍ਠਂ ਨਰੋ।

ᩅੁੱਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗᩅਤਾ – ''ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖᩅੇ, ਚਕ੍ਖੁᩅਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ, ਤਞ੍ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਅਭਿᩅਦਤਿ ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਸਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖᩅੇ, ਸੋਤᩅਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਸੱਦਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨᩅਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਗਨ੍ਧਾ... ਜਿᩅ੍ਹਾᩅਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰਸਾ... ਕਾਯᩅਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ... ਮਨੋᩅਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ, ਤਞ੍ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਨਨ੍ਦਤਿ ਅਭਿᩅਦਤਿ ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤੀ''ਤਿ। ਏᩅਮ੍ਪਿ ਤਿਟ੍ਠਂ ਨਰੋ।

ᩅੁੱਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗᩅਤਾ – ''ਰੂਪੂਪਯਂ ᩅਾ, ਭਿਕ੍ਖᩅੇ, ᩅਿਞ੍ਞਾਣਂ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਂ ਰੂਪਪਤਿਟ੍ਠਂ ਨਨ੍ਦੂਪਸੇਚਨਂ ᩅੁੱਦ੍ਧਿਂ ᩅਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ᩅੇਪੁੱਲ੍ਲਂ ਆਪੱਜਤਿ। ᩅੇਦਨੂਪਯਂ ᩅਾ, ਭਿਕ੍ਖᩅੇ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞੂਪਯਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੂਪਯਂ ᩅਾ, ਭਿਕ੍ਖᩅੇ, ᩅਿਞ੍ਞਾਣਂ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਸਙ੍ਖਾਰਾਰਮ੍ਮਣਂ ਸਙ੍ਖਾਰਪਤਿਟ੍ਠਂ ਨਨ੍ਦੂਪਸੇਚਨਂ ᩅੁੱਦ੍ਧਿਂ ᩅਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ᩅੇਪੁੱਲ੍ਲਂ ਆਪੱਜਤੀ''ਤਿ। ਏᩅਮ੍ਪਿ ਤਿਟ੍ਠਂ ਨਰੋ।

ᩅੁੱਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤਂ ਭਗᩅਤਾ – ''ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੇ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖᩅੇ, ਆਹਾਰੇ ਅੱਥਿ ਰਾਗੋ ਅੱਥਿ ਨਨ੍ਦੀ ਅੱਥਿ ਤਣ੍ਹਾ, ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਤੱਥ ᩅਿਞ੍ਞਾਣਂ ᩅਿਰੂਲ੍ਹਂ। ਯੱਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ᩅਿਞ੍ਞਾਣਂ ᩅਿਰੂਲ੍ਹਂ, ਅੱਥਿ ਤੱਥ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸਾᩅੱਕਨ੍ਤਿ। ਯੱਥ ਅੱਥਿ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸਾᩅੱਕਨ੍ਤਿ,

ਅਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਵੁਦ੍ਧਿ। ਯਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਵੁਦ੍ਧਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਆਯਤਿੰ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ ਆਯਤਿੰ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਆਯਤਿੰ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣੰ। ਯਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ ਆਯਤਿੰ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣੰ, ਸਸੋਕੰ ਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਰਜੰ ਸਉਪਾਯਾਸਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਿਟ੍ਠੰ ਨਰੋ।

''ਫਸ੍ਸੇ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਹਾਰੇ...ਪੇ॰... ਮਨੋਸਞ੍ਚੇਤਨਾਯ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਹਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਚੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਆਹਾਰੇ ਅਤ੍ਥਿ ਰਾਗੋ ਅਤ੍ਥਿ ਨਨ੍ਦੀ ਅਤ੍ਥਿ ਤਣ੍ਹਾ , ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ ਤਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹੰ। ਯਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹੰ, ਅਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਵੁਦ੍ਧਿ। ਯਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਵੁਦ੍ਧਿ, ਅਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਆਯਤਿੰ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ ਆਯਤਿੰ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ , ਅਤ੍ਥਿ ਤਤ੍ਥ ਆਯਤਿੰ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣੰ। ਯਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਿ ਆਯਤਿੰ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣੰ, ਸਸੋਕੰ ਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਰਜੰ ਸਉਪਾਯਾਸਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਿਟ੍ਠੰ ਨਰੋ।

ਮੋਹਨਸ੍ਮਿੰ ਪਗਾਲ੍ਹੋਤਿ। ਮੋਹਨਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ; ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਸਦ੍ਦਾ... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਗਨ੍ਧਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰਸਾ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਂਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ। ਕਿਂ ਕਾਰਣਾ ਮੋਹਨਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ? ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਮੂਲ੍ਹਾ ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹਾ ਸਮ੍ਪਮੂਲ੍ਹਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਨ੍ਧੀਕਤਾ ਆਵੁਤਾ ਨਿਵੁਤਾ ਓਵੁਤਾ ਪਿਹਿਤਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤਾ, ਤੰ ਕਾਰਣਾ ਮੋਹਨਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। **ਮੋਹਨਸ੍ਮਿੰ ਪਗਾਲ੍ਹੋ**ਤਿ ਮੋਹਨਸ੍ਮਿੰ ਪਗਾਲ੍ਹੋ ਓਗਾਲ੍ਹੋ ਅਜ੍ਝੋਗਾਲ੍ਹੋ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਤਿ – ਤਿਟ੍ਠੰ ਨਰੋ ਮੋਹਨਸ੍ਮਿੰ ਪਗਾਲ੍ਹੋ।

ਦੂਰੇ ਵਿਵੇਕਾ ਹਿ ਤਥਾਵਿਧੋ ਸੋਤਿ। **ਵਿਵੇਕਾ**ਤਿ ਤਯੋ ਵਿਵੇਕਾ – ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ, ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ। ਕਤਮੋ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਭਜਤਿ ਅਰਞ੍ਞੰ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੰ ਪਬ੍ਬਤੰ ਕਨ੍ਦਰੰ ਗਿਰਿਗੁਹੰ ਸੁਸਾਨੰ ਵਨਪਤ੍ਥੰ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੰ ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜੰ। ਕਾਯੇਨ ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਏਕੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਕੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਕੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਏਕੋ ਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਏਕੋ ਗਾਮੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਤਿ, ਏਕੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਏਕੋ ਰਹੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਏਕੋ ਚਙ੍ਕਮੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਏਕੋ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤਿ। ਅਯੰ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ।

ਕਤਮੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ? ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੀਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਾ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਾ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਅਨੁਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਅਨੁਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਰਹਤੋ ਰੂਪਾਰੂਪਰਾਗਾ ਮਾਨਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਮਾਨਾਨੁਸਯਾ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਾ , ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਯੰ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ।

ਕਤਮੋ ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ? ਉਪਧਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾ ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ। ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਯੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਅਯੰ ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ। ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ ਚ ਵਿਵੇਕਟ੍ਠਕਾਯਾਨੰ [ਵੂਪਕਟ੍ਠਕਾਯਾਨੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਭਿਰਤਾਨੰ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ ਚ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਮਵੋਦਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨੰ, ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ ਚ ਨਿਰੂਪਧੀਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਗਤਾਨੰ।

ਦੂਰੇ ਵਿਵੇਕਾ ਹੀਤਿ। ਯੋ ਸੋ ਏਵੰ ਗੁਹਾਯੰ ਸਤ੍ਤੋ, ਏਵੰ ਬਹੁਕੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਛਨ੍ਨੋ, ਏਵੰ ਮੋਹਨਸ੍ਮਿੰ ਪਗਾਲ੍ਹੋ, ਸੋ ਕਾਯਵਿਵੇਕਾਪਿ ਦੂਰੇ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕਾਪਿ ਦੂਰੇ, ਉਪਧਿਵਿਵੇਕਾਪਿ ਦੂਰੇ ਵਿਦੂਰੇ ਸੁਵਿਦੂਰੇ ਨ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਨ ਸਾਮਨ੍ਤਾ ਅਨਾਸਨ੍ਨੇ ਵਿਵੇਕਟ੍ਠੇ [ਵਵਕਟ੍ਠੇ (ਸੀ॰), ਅਨੁਪਕਟ੍ਠੇ (ਸ੍ਯਾ॰)]। **ਤਥਾਵਿਧੋ**ਤਿ ਤਾਦਿਸੋ ਤਸ੍ਸਣ੍ਠਿਤੋ ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ ਯੋ ਸੋ ਮੋਹਨਸ੍ਮਿੰ ਪਗਾਲ੍ਹੋਤਿ – ਦੂਰੇ ਵਿਵੇਕਾ ਹਿ ਤਥਾਵਿਧੋ ਸੋ।

ਕਾਮਾ ਹਿ ਲੋਕੇ ਨ ਹਿ ਸੁਪ੍ਪਹਾਯਾਤਿ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ। ਕਤਮੇ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ? ਮਨਾਪਿਕਾ ਰੂਪਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਸਦ੍ਦਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਗਨ੍ਧਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਰਸਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਅਤ੍ਥਰਣਾ ਪਾਵੁਰਣਾ ਦਾਸਿਦਾਸਾ ਅਜੇਲ਼ਕਾ ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਾ ਹਤ੍ਥਿਗਵਾਸ੍ਸਵਲ਼ਵਾ, ਖੇਤ੍ਤੰ ਵਤ੍ਥੁ ਹਿਰਞ੍ਞੰ ਸੁਵਣ੍ਣੰ, ਗਾਮਨਿਗਮਰਾਜਧਾਨਿਯੋ ਰਟ੍ਠਞ੍ਚ ਜਨਪਦੋ ਚ ਕੋਸੋ ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਞ੍ਚ, ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰਜਨੀਯੰ ਵਤ੍ਥੁ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ। ਅਪਿ ਚ ਅਤੀਤਾ ਕਾਮਾ ਅਨਾਗਤਾ ਕਾਮਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਕਾਮਾ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਾ ਕਾਮਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਾਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਕਾਮਾ, ਹੀਨਾ ਕਾਮਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਕਾਮਾ ਪਣੀਤਾ ਕਾਮਾ, ਆਪਾਯਿਕਾ ਕਾਮਾ ਮਾਨੁਸਿਕਾ ਕਾਮਾ ਦਿਬ੍ਬਾ ਕਾਮਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਕਾਮਾ, ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ ਕਾਮਾ ਅਨਿਮ੍ਮਿਤਾ ਕਾਮਾ ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਾ ਕਾਮਾ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਕਾਮਾ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਕਾਮਾ, ਮਮਾਯਿਤਾ ਕਾਮਾ ਅਮਮਾਯਿਤਾ ਕਾਮਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤਣ੍ਹਾਵਤ੍ਥੁਕਾ ਤਣ੍ਹਾਰਮ੍ਮਣਾ ਕਾਮਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਰਜਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਮਦਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮਾ। ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ।

ਕਤਮੇ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ? ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮੋ ਰਾਗੋ ਕਾਮੋ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਕਾਮੋ, ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਕਾਮੋ ਰਾਗੋ ਕਾਮੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਰਾਗੋ ਕਾਮੋ, ਯੋ ਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮਰਾਗੋ ਕਾਮਨਨ੍ਦੀ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਕਾਮਸ੍ਨੇਹੋ ਕਾਮਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਕਾਮਮੁਚ੍ਛਾ ਕਾਮਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਕਾਮੋਘੋ ਕਾਮਯੋਗੋ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨੰ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣੰ।

> ''ਅਦ੍ਦਸੰ ਕਾਮ ਤੇ ਮੂਲੰ, ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਕਾਮ ਜਾਯਸਿ।
> ਨ ਤੰ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਏਵੰ ਕਾਮ ਨ ਹੋਹਿਸੀ''ਤਿ॥ –

ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਦੇਵਲੋਕੇ, ਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਧਾਤੁਲੋਕੇ ਆਯਤਨਲੋਕੇ। **ਕਾਮਾ ਹਿ ਲੋਕੇ ਨ ਹਿ ਸੁਪ੍ਪਹਾਯਾ**ਤਿ। ਕਾਮਾ ਹਿ ਲੋਕੇ ਦੁਪ੍ਪਹਾਯਾ ਦੁਚ੍ਚਜ੍ਜਾ ਦੁਪ੍ਪਰਿਚ੍ਚਜ੍ਜਾ ਦੁਨ੍ਨਿਮ੍ਮਦਯਾ ਦੁਨ੍ਨਿਵੇਠਯਾ ਦੁਬ੍ਬਿਨਿਵੇਠਯਾ ਦੁਤ੍ਤਰਾ ਦੁਪ੍ਪਤਰਾ ਦੁਸ੍ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਦੁਬ੍ਬਿਨਿਵਤ੍ਤਾਤਿ – ਕਾਮਾ ਹਿ ਲੋਕੇ ਨ ਹਿ ਸੁਪ੍ਪਹਾਯਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਸਤ੍ਤੋ ਗੁਹਾਯੰ ਬਹੁਨਾਭਿਛਨ੍ਨੋ, ਤਿਟ੍ਠੰ ਨਰੋ ਮੋਹਨਸ੍ਮਿੰ ਪਗਾਲ੍ਹੋ।
> ਦੂਰੇ ਵਿਵੇਕਾ ਹਿ ਤਥਾਵਿਧੋ ਸੋ, ਕਾਮਾ ਹਿ ਲੋਕੇ ਨ ਹਿ ਸੁਪ੍ਪਹਾਯਾ''ਤਿ॥

੮. **ਇਚ੍ਛਾਨਿਦਾਨਾ ਭਵਸਾਤਬਦ੍ਧਾ, ਤੇ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਾ ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮੋਕ੍ਖਾ।**
ਪਚ੍ਛਾ ਪੁਰੇ ਵਾਪਿ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨਾ, ਇਮੇ ਵ ਕਾਮੇ ਪੁਰਿਮੇ ਵ ਜਪ੍ਪੰ॥

ਇਚ੍ਛਾਨਿਦਾਨਾ ਭவਸਾਤਬਦ੍ਧਾਤਿ। ਇਚ੍ਛਾ வੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ ਅਨੁਨਯੋ ਅਨੁਰੋਧੋ ਨਨ੍ਦੀ ਨਨ੍ਦਿਰਾਗੋ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਰਾਗੋ ਇਚ੍ਛਾ ਮੁਚ੍ਛਾ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨਂ ਗੇਧੋ ਪਲਿਗੇਧੋ ਸਙ੍ਗੋ ਪਙ੍ਕੋ, ਏਜਾ ਮਾਯਾ ਜਨਿਕਾ ਸਞ੍ਜਨਨੀ ਸਿਬ੍ਬਿਨੀ ਜਾਲਿਨੀ ਸਰਿਤਾ விਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਸੁਤ੍ਤਂ விਸਟਾ ਆਯੂਹਿਨੀ ਦੁਤਿਯਾ ਪਣਿਧਿ ਭவਨੇਤ੍ਤਿ, வਨਂ வਨਥੋ ਸਨ੍ਥவੋ ਸ੍ਨੇਹੋ ਅਪੇਕ੍ਖਾ ਪਟਿਬਨ੍ਧੁ, ਆਸਾ ਆਸੀਸਨਾ ਆਸੀਸਿਤਤ੍ਤਂ, ਰੂਪਾਸਾ ਸਦ੍ਦਾਸਾ ਗਨ੍ਧਾਸਾ ਰਸਾਸਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਸਾ, ਲਾਭਾਸਾ ਧਨਾਸਾ ਪੁਤ੍ਤਾਸਾ ਜੀவਿਤਾਸਾ , ਜਪ੍ਪਾ ਪਜਪ੍ਪਾ ਅਭਿਜਪ੍ਪਾ ਜਪ੍ਪਨਾ ਜਪ੍ਪਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਲੁਪ੍ਪਂ ਲੋਲੁਪ੍ਪਾਯਨਾ ਲੋਲੁਪ੍ਪਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਞ੍ਛਿਕਤਾ ਸਾਧੁਕਮਜਤਾ, ਅਧਮ੍ਮਰਾਗੋ விਸਮਲੋਭੋ ਨਿਕਨ੍ਤਿ ਨਿਕਾਮਨਾ ਪਤ੍ਥਨਾ ਪਿਹਨਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਥਨਾ, ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਭவਤਣ੍ਹਾ விਭவਤਣ੍ਹਾ, ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਅਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਨਿਰੋਧਤਣ੍ਹਾ, ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ ਰਸਤਣ੍ਹਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ, ਓਘੋ ਯੋਗੋ ਗਨ੍ਥੋ ਉਪਾਦਾਨਂ ਆவਰਣਂ ਨੀவਰਣਂ ਛਦਨਂ ਬਨ੍ਧਨਂ, ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਅਨੁਸਯੋ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਂ ਲਤਾ வੇவਿਚ੍ਛਂ , ਦੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਦਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਭவੋ ਮਾਰਪਾਸੋ ਮਾਰਬਲ਼ਿਸਂ ਮਾਰவਿਸਯੋ, ਤਣ੍ਹਾਨਦੀ ਤਣ੍ਹਾਜਾਲਂ ਤਣ੍ਹਾਗਦ੍ਦੁਲਂ ਤਣ੍ਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਇਚ੍ਛਾਨਿਦਾਨਾ**ਤਿ ਇਚ੍ਛਾਨਿਦਾਨਕਾ ਇਚ੍ਛਾਹੇਤੁਕਾ ਇਚ੍ਛਾਪਚ੍ਚਯਾ ਇਚ੍ਛਾਕਾਰਣਾ ਇਚ੍ਛਾਪਭவਾਤਿ – ਇਚ੍ਛਾਨਿਦਾਨਾ।

ਭவਸਾਤਬਦ੍ਧਾਤਿ। ਏਕਂ ਭவਸਾਤਂ – ਸੁਖਾ வੇਦਨਾ। ਦ੍வੇ ਭவਸਾਤਾਨਿ – ਸੁਖਾ ਚ வੇਦਨਾ ਇਟ੍ਠਞ੍ਚ வਤ੍ਥੁ। ਤੀਣਿ ਭவਸਾਤਾਨਿ – ਯੋਬ੍ਬਞ੍ਞਂ, ਆਰੋਗਜਂ, ਜੀவਿਤਂ। ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਭவਸਾਤਾਨਿ – ਲਾਭੋ, ਯਸੋ, ਪਸਂਸਾ, ਸੁਖਂ। ਪਞ੍ਚ ਭவਸਾਤਾਨਿ – ਮਨਾਪਿਕਾ ਰੂਪਾ, ਮਨਾਪਿਕਾ ਸਦ੍ਦਾ, ਮਨਾਪਿਕਾ ਗਨ੍ਧਾ, ਮਨਾਪਿਕਾ ਰਸਾ, ਮਨਾਪਿਕਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਛ ਭவਸਾਤਾਨਿ – ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਪਦਾ, ਸੋਤਸਮ੍ਪਦਾ, ਘਾਨਸਮ੍ਪਦਾ, ਜਿவ੍ਹਾਸਮ੍ਪਦਾ, ਕਾਯਸਮ੍ਪਦਾ, ਮਨੋਸਮ੍ਪਦਾ। ਭவਸਾਤਬਦ੍ਧਾ, ਸੁਖਾਯ வੇਦਨਾਯ ਸਾਤਬਦ੍ਧਾ, ਇਟ੍ਠਸ੍ਮਿਂ வਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਬਦ੍ਧਾ, ਯੋਬ੍ਬਞ੍ਞੇ ਬਦ੍ਧਾ, ਆਰੋਗਜੇ ਬਦ੍ਧਾ, ਜੀவਿਤੇ ਬਦ੍ਧਾ, ਲਾਭੇ ਬਦ੍ਧਾ, ਯਸੇ ਬਦ੍ਧਾ, ਪਸਂਸਾਯਂ ਬਦ੍ਧਾ, ਸੁਖੇ ਬਦ੍ਧਾ , ਮਨਾਪਿਕੇਸੁ ਰੂਪੇਸੁ ਬਦ੍ਧਾ, ਸਦ੍ਦੇਸੁ... ਗਨ੍ਧੇਸੁ... ਰਸੇਸੁ... ਮਨਾਪਿਕੇਸੁ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਸੁ ਬਦ੍ਧਾ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਪਦਾਯ ਬਦ੍ਧਾ, ਸੋਤਘਾਨਜਿவ੍ਹਾਕਾਯਮਨੋਸਮ੍ਪਦਾਯ ਬਦ੍ਧਾ, விਬਦ੍ਧਾ ਆਬਦ੍ਧਾ ਲਗ੍ਗਾ ਲਗ੍ਗਿਤਾ ਪਲਿਬਦ੍ਧਾਤਿ – ਇਚ੍ਛਾਨਿਦਾਨਾ ਭவਸਾਤਬਦ੍ਧਾ।

ਤੇ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਾ ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮੋਕ੍ਖਾਤਿ ਤੇ வਾ ਭவਸਾਤவਤ੍ਥੂ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਾ, ਸਤ੍ਤਾ வਾ ਏਤ੍ਤੋ ਦੁਮ੍ਮੋਚਯਾ। ਕਥਂ ਤੇ ਭவਸਾਤவਤ੍ਥੂ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਾ? ਸੁਖਾ வੇਦਨਾ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਾ, ਇਟ੍ਠਂ வਤ੍ਥੁ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਂ, ਯੋਬ੍ਬਞ੍ਞਂ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਂ, ਆਰੋਗਜਂ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਂ, ਜੀவਿਤਂ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਂ, ਲਾਭੋ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚੋ, ਯਸੋ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚੋ, ਪਸਂਸਾ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਾ, ਸੁਖਂ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਂ, ਮਨਾਪਿਕਾ ਰੂਪਾ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਾ, ਮਨਾਪਿਕਾ ਸਦ੍ਦਾ... ਗਨ੍ਧਾ... ਰਸਾ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਾ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਪਦਾ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਾ, ਸੋਤਘਾਨਜਿவ੍ਹਾਕਾਯਮਨੋਸਮ੍ਪਦਾ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਾ ਦੁਮ੍ਮੋਚਯਾ ਦੁਪ੍ਪਮੋਚਯਾ ਦੁਨ੍ਨਿவੇਠਯਾ ਦੁਬ੍ਬਿਨਿவੇਠਯਾ , ਦੁਤ੍ਤਰਾ ਦੁਪ੍ਪਤਰਾ ਦੁਸ੍ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਦੁਬ੍ਬਿਨਿவਤ੍ਤਾ। ਏவਂ ਤੇ ਭவਸਾਤவਤ੍ਥੂ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਾ।

ਕਥਂ ਸਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਤੋ ਦੁਮ੍ਮੋਚਯਾ? ਸੁਖਾਯ வੇਦਨਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਦੁਮ੍ਮੋਚਯਾ, ਇਟ੍ਠਸ੍ਮਾ வਤ੍ਥੁਸ੍ਮਾ ਦੁਮ੍ਮੋਚਯਾ, ਯੋਬ੍ਬਞ੍ਞਾ ਦੁਮ੍ਮੋਚਯਾ, ਆਰੋਗਜਾ ਦੁਮ੍ਮੋਚਯਾ, ਜੀவਿਤਾ ਦੁਮ੍ਮੋਚਯਾ, ਲਾਭਾ ਦੁਮ੍ਮੋਚਯਾ, ਯਸਾ ਦੁਮ੍ਮੋਚਯਾ, ਪਸਂਸਾਯ ਦੁਮ੍ਮੋਚਯਾ, ਸੁਖਾ ਦੁਮ੍ਮੋਚਯਾ , ਮਨਾਪਿਕੇਹਿ ਰੂਪੇਹਿ ਦੁਮ੍ਮੋਚਯਾ, ਮਨਾਪਿਕੇਹਿ ਸਦ੍ਦੇਹਿ... ਗਨ੍ਧੇਹਿ... ਰਸੇਹਿ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਹਿ ਦੁਮ੍ਮੋਚਯਾ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਪਦਾਯ ਦੁਮ੍ਮੋਚਯਾ, ਸੋਤਘਾਨਜਿவ੍ਹਾਕਾਯਮਨੋਸਮ੍ਪਦਾਯ ਦੁਮ੍ਮੋਚਯਾ ਦੁਰੁਦ੍ਧਰਾ [ਦੁਦ੍ਧਰਾ (ਕ॰)], ਦੁਸ੍ਸਮੁਦ੍ਧਰਾ ਦੁਬ੍ਬੁਟ੍ਠਾਪਯਾ ਦੁਸ੍ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਯਾ ਦੁਨ੍ਨਿவੇਠਯਾ ਦੁਬ੍ਬਿਨਿவੇਠਯਾ ਦੁਤ੍ਤਰਾ ਦੁਪ੍ਪਤਰਾ ਦੁਸ੍ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਦੁਬ੍ਬਿਨਿவਤ੍ਤਾ। ਏவਂ ਸਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਤੋ ਦੁਮ੍ਮੋਚਯਾਤਿ – ਤੇ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਾ।

ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮੋਕ੍ਖਾਤਿ ਤੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਲਿਪਪਲਿਪਨ੍ਨਾ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ ਪਰਂ ਪਲਿਪਪਲਿਪਨ੍ਨਂ ਉਦ੍ਧਰਿਤੁਂ। வੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗவਤਾ – ''ਸੋ வਤ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਲਿਪਪਲਿਪਨ੍ਨੋ ਪਰਂ ਪਲਿਪਪਲਿਪਨ੍ਨਂ ਉਦ੍ਧਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ விਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ வਤ, ਚੁਨ੍ਦ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਦਨ੍ਤੋ ਅவਿਨੀਤੋ ਅਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪਰਂ ਦਮੇਸ੍ਸਤਿ விਨੇਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਪੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ விਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ। ਏவਮ੍ਪਿ ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮੋਕ੍ਖਾ।

ਅਥ ਵਾ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਮੋਚੇਤਾ। ਤੇ ਯਦਿ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯੁੰ, ਸਕੇਨ ਥਾਮੇਨ ਸਕੇਨ ਬਲੇਨ ਸਕੇਨ ਵੀਰਿਯੇਨ ਸਕੇਨ ਪਰਕ੍ਕਮੇਨ ਸਕੇਨ ਪੁਰਿਸਥਾਮੇਨ ਸਕੇਨ ਪੁਰਿਸਬਲੇਨ ਸਕੇਨ ਪੁਰਿਸਵੀਰਿਯੇਨ ਸਕੇਨ ਪੁਰਿਸਪਰਕ੍ਕਮੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦੰ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦੰ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦੰ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਦੰ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮੋਕ੍ਖਾ।

ਵੁੱਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ –

''ਨਾਹੰ ਸਹਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਮੋਚਨਾਯ, ਕਥੰਕਥਿੰ ਧੋਤਕ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ।
ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸੇਟ੍ਠੰ ਅਭਿਜਾਨਮਾਨੋ, ਏਵੰ ਤੁਵੰ ਓਘਮਿਮੰ ਤਰੇਸੀ''ਤਿ॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮੋਕ੍ਖਾ।

ਵੁੱਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ –

''ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਕਤੰ ਪਾਪੰ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਸੰਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ।
ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਕਤੰ ਪਾਪੰ, ਅਤ੍ਤਨਾਵ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ।
ਸੁਦ੍ਧੀ ਅਸੁਦ੍ਧਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ, ਨਾਞ੍ਞੋ ਅਞ੍ਞੰ ਵਿਸੋਧਯੇ''ਤਿ॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮੋਕ੍ਖਾ।

ਵੁੱਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਿਟ੍ਠਤੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ, ਤਿਟ੍ਠਾਮਹੰ ਸਮਾਦਪੇਤਾ। ਅਥ ਚ ਪਨ ਮਮ ਸਾਵਕਾ ਮਯਾ ਏਵੰ ਓਵਦਿਯਮਾਨਾ ਏਵੰ ਅਨੁਸਾਸਿਯਮਾਨਾ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਆਰਾਧੇਨ੍ਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਨਾਰਾਧੇਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਕ੍ਯਾਹੰ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਕਰੋਮਿ? ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਾਯੀ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਤਥਾਗਤੋ। ਮਗ੍ਗੰ ਬੁਦ੍ਧੋ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ । ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮੋਕ੍ਖਾਤਿ – ਤੇ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਾ ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮੋਕ੍ਖਾ।

ਪਚ੍ਛਾ ਪੁਰੇ ਵਾਪਿ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨਾਤਿ। ਪਚ੍ਛਾ ਵੁੱਚ੍ਚਤਿ ਅਨਾਗਤੰ, ਪੁਰੇ ਵੁੱਚ੍ਚਤਿ ਅਤੀਤੰ। ਅਪਿ ਚ ਅਤੀਤੰ ਉਪਾਦਾਯ ਅਨਾਗਤਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪਚ੍ਛਾ, ਅਨਾਗਤੰ ਉਪਾਦਾਯ ਅਤੀਤਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪੁਰੇ। ਕਥੰ ਪੁਰੇ ਅਪੇਕ੍ਖੰ ਕਰੋਤਿ? ''ਏਵੰਰੂਪੋ ਅਹੋਸਿੰ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦਿੰ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਤਿ। ''ਏਵੰਵੇਦਨੋ ਅਹੋਸਿੰ... ਏਵੰਸਞ੍ਞੋ ਅਹੋਸਿੰ... ਏਵੰਸਙ੍ਖਾਰੋ ਅਹੋਸਿੰ... ਏਵੰਵਿਞ੍ਞਾਣੋ ਅਹੋਸਿੰ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦਿੰ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪੁਰੇ ਅਪੇਕ੍ਖੰ ਕਰੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ''ਇਤਿ ਮੇ ਚਕ੍ਖੁ ਅਹੋਸਿ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨੰ, ਇਤਿ ਰੂਪਾ''ਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਟਿਬਦ੍ਧੰ ਹੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ। ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਏਵਮ੍ਪਿ ਪੁਰੇ ਅਪੇਕ੍ਖੰ ਕਰੋਤਿ। ''ਇਤਿ ਮੇ ਸੋਤੰ ਅਹੋਸਿ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨੰ, ਇਤਿ ਸਦ੍ਦਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਇਤਿ ਮੇ ਘਾਨੰ ਅਹੋਸਿ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨੰ, ਇਤਿ ਗਨ੍ਧਾ''ਤਿ... ''ਇਤਿ ਮੇ ਜਿਵ੍ਹਾ ਅਹੋਸਿ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨੰ, ਇਤਿ ਰਸਾ''ਤਿ... ''ਇਤਿ ਮੇ ਕਾਯੋ ਅਹੋਸਿ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨੰ, ਇਤਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ''ਤਿ... ''ਇਤਿ ਮੇ ਮਨੋ ਅਹੋਸਿ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨੰ, ਇਤਿ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਟਿਬਦ੍ਧੰ ਹੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ। ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਏਵਮ੍ਪਿ ਪੁਰੇ ਅਪੇਕ੍ਖੰ ਕਰੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਯਾਨਿਸ੍ਸ ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਹਸਿਤਲਪਿਤਕੀਲ਼ਿਤਾਨਿ ਤਦਸ੍ਸਾਦੇਤਿ ਤੰ ਨਿਕਾਮੇਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਵਿੱਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪੁਰੇ ਅਪੇਕ੍ਖੰ ਕਰੋਤਿ।

ਕਥਂ ਪਚ੍ਛਾ ਅਪੇਕ੍ਖਂ ਕਰੋਤਿ? ‘‘ਏਵਂਰੂਪੋ ਸਿਯਂ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦਿਂ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਤਿ। ‘‘ਏਵਂਵੇਦਨੋ ਸਿਯਂ... ਏਵਂਸਞ੍ਞੋ ਸਿਯਂ... ਏਵਂਸਙ੍ਖਾਰੋ ਸਿਯਂ... ਏਵਂਵਿਞ੍ਞਾਣੋ ਸਿਯਂ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦਿਂ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਛਾ ਅਪੇਕ੍ਖਂ ਕਰੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ‘‘ਇਤਿ ਮੇ ਚਕ੍ਖੁ ਸਿਯਾ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਇਤਿ ਰੂਪਾ’’ਤਿ – ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਣਿਦਹਤਿ। ਚੇਤਸੋ ਪਣਿਧਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਛਾ ਅਪੇਕ੍ਖਂ ਕਰੋਤਿ। ‘‘ਇਤਿ ਮੇ ਸੋਤਂ ਸਿਯਾ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਇਤਿ ਸਦ੍ਦਾ’’ਤਿ... ‘‘ਇਤਿ ਮੇ ਘਾਨਂ ਸਿਯਾ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਇਤਿ ਗਨ੍ਧਾ’’ਤਿ... ‘‘ਇਤਿ ਮੇ ਜਿਵ੍ਹਾ ਸਿਯਾ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਇਤਿ ਰਸਾ’’ਤਿ... ‘‘ਇਤਿ ਮੇ ਕਾਯੋ ਸਿਯਾ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਇਤਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ’’ਤਿ... ‘‘ਇਤਿ ਮੇ ਮਨੋ ਸਿਯਾ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਇਤਿ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ – ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਣਿਦਹਤਿ। ਚੇਤਸੋ ਪਣਿਧਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਛਾ ਅਪੇਕ੍ਖਂ ਕਰੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ‘‘ਇਮਿਨਾਹਂ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਵਤੇਨ ਵਾ ਤਪੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ’’ਤਿ – ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਣਿਦਹਤਿ। ਚੇਤਸੋ ਪਣਿਧਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਤਿ। ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਛਾ ਅਪੇਕ੍ਖਂ ਕਰੋਤੀਤਿ – ਪਚ੍ਛਾ ਪੁਰੇ ਵਾਪਿ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨਾ।

ਇਮੇ ਵ ਕਾਮੇ ਪੁਰਿਮੇ ਵ ਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ। **ਇਮੇ ਵ ਕਾਮੇ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਾ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤਾ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤਾ ਪਿਹਯਨ੍ਤਾ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਾ। ਪੁਰਿਮੇ ਵ ਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤੇ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਜਪ੍ਪਨ੍ਤਾ ਪਜਪ੍ਪਨ੍ਤਾ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਾਤਿ – ਇਮੇ ਵ ਕਾਮੇ ਪੁਰਿਮੇ ਵ ਜਪ੍ਪਂ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਇਚ੍ਛਾਨਿਦਾਨਾ ਭਵਸਾਤਬਦ੍ਧਾ, ਤੇ ਦੁਪ੍ਪਮੁਞ੍ਚਾ ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞਮੋਕ੍ਖਾ।
ਪਚ੍ਛਾ ਪੁਰੇ ਵਾਪਿ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨਾ, ਇਮੇ ਵ ਕਾਮੇ ਪੁਰਿਮੇ ਵ ਜਪ੍ਪ’’ਨ੍ਤਿ॥

੯. **ਕਾਮੇਸੁ ਗਿਦ੍ਧਾ ਪਸੁਤਾ ਪਮੂਲ੍ਹਾ, ਅਵਦਾਨਿਯਾ ਤੇ ਵਿਸਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ।**
ਦੁਕ੍ਖੂਪਨੀਤਾ ਪਰਿਦੇਵਯਨ੍ਤਿ, ਕਿਂਸੂ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਇਤੋ ਚੁਤਾਸੇ॥

ਕਾਮੇਸੁ ਗਿਦ੍ਧਾ ਪਸੁਤਾ ਪਮੂਲ੍ਹਾਤਿ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। ਗੇਧੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। ਕਿਲੇਸਕਾਮੇਨ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁ ਰਤ੍ਤਾ ਗਿਦ੍ਧਾ ਗਧਿਤਾ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨਾ [ਅਜ੍ਝੋਪਨ੍ਨਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਲਗ੍ਗਾ ਲਗ੍ਗਿਤਾ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾਤਿ – ਕਾਮੇਸੁ ਗਿਦ੍ਧਾ।

ਪਸੁਤਾਤਿ ਯੇਪਿ ਕਾਮੇ ਏਸਨ੍ਤਿ ਗਵੇਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਤਚ੍ਚਰਿਤਾ ਤਬ੍ਬਹੁਲਾ ਤਗ੍ਗਰੁਕਾ, ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾ ਤਪ੍ਪੋਣਾ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰਾ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਾ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ, ਤੇਪਿ ਕਾਮਪਸੁਤਾ। ਯੇਪਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਰੂਪੇ ਏਸਨ੍ਤਿ ਗਵੇਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ... ਸਦ੍ਦੇ... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ...ਪੇ॰... ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ ਤਚ੍ਚਰਿਤਾ ਤਬ੍ਬਹੁਲਾ ਤਗ੍ਗਰੁਕਾ, ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾ ਤਪ੍ਪੋਣਾ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰਾ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਾ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ, ਤੇਪਿ ਕਾਮਪਸੁਤਾ । ਯੇਪਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਰੂਪੇ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ... ਸਦ੍ਦੇ... ਗਨ੍ਧੇ ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ ਤਚ੍ਚਰਿਤਾ ਤਬ੍ਬਹੁਲਾ ਤਗ੍ਗਰੁਕਾ, ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾ ਤਪ੍ਪੋਣਾ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰਾ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਾ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ, ਤੇਪਿ ਕਾਮਪਸੁਤਾ। ਯੇਪਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਰੂਪੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ... ਸਦ੍ਦੇ... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਤਚ੍ਚਰਿਤਾ ਤਬ੍ਬਹੁਲਾ ਤਗ੍ਗਰੁਕਾ, ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾ ਤਪ੍ਪੋਣਾ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰਾ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਾ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ, ਤੇਪਿ ਕਾਮਪਸੁਤਾ। ਯਥਾ ਕਲਹਕਾਰਕੋ ਕਲਹਪਸੁਤੋ, ਕਮ੍ਮਕਾਰਕੋ ਕਮ੍ਮਪਸੁਤੋ, ਗੋਚਰੇ ਚਰਨ੍ਤੋ ਗੋਚਰਪਸੁਤੋ, ਝਾਯੀ

ਝਾਨਪਸੁਤੋ; ਏਵਮੇਵ ਯੇਪਿ ਕਾਮੇ ਏਸਨ੍ਤਿ ਗਵੇਸਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਤਚ੍ਚਰਿਤਾ ਤਬ੍ਬਹੁਲਾ ਤਗ੍ਗਰੁਕਾ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾ ਤਪ੍ਪੋਣਾ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰਾ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਾ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ, ਤੇਪਿ ਕਾਮਪਸੁਤਾ। ਯੇਪਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਰੂਪੇ ਏਸਨ੍ਤਿ ਗਵੇਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ... ਸਦ੍ਦੇ... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ...ਪੇ॰... ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ ਤਚ੍ਚਰਿਤਾ ਤਬ੍ਬਹੁਲਾ ਤਗ੍ਗਰੁਕਾ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾ ਤਪ੍ਪੋਣਾ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰਾ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਾ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ, ਤੇਪਿ ਕਾਮਪਸੁਤਾ। ਯੇਪਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਰੂਪੇ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ... ਸਦ੍ਦੇ... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ ਤਚ੍ਚਰਿਤਾ ਤਬ੍ਬਹੁਲਾ ਤਗ੍ਗਰੁਕਾ, ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾ ਤਪ੍ਪੋਣਾ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰਾ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਾ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ, ਤੇਪਿ ਕਾਮਪਸੁਤਾ। ਯੇਪਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਰੂਪੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ... ਸਦ੍ਦੇ... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ ਤਚ੍ਚਰਿਤਾ ਤਬ੍ਬਹੁਲਾ ਤਗ੍ਗਰੁਕਾ, ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾ ਤਪ੍ਪੋਣਾ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰਾ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਾ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ, ਤੇਪਿ ਕਾਮਪਸੁਤਾ।

ਪਮੂਲ੍ਹਾਤਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਮੂਲ੍ਹਾ ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹਾ ਸਮ੍ਪਮੂਲ੍ਹਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਅਨ੍ਧੀਕਤਾ ਆਵੁਤਾ ਨਿਵੁਤਾ ਓਵੁਤਾ ਪਿਹਿਤਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤਾਤਿ – ਕਾਮੇਸੁ ਗਿਦ੍ਧਾ ਪਸੁਤਾ ਪਮੂਲ੍ਹਾ।

ਅਵਦਾਨਿਯਾ ਤੇ ਵਿਸਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾਤਿ। **ਅਵਦਾਨਿਯਾ**ਤਿ ਅਵਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿਪਿ ਅਵਦਾਨਿਯਾ, ਮਚ੍ਛਰਿਨੋਪਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਵਦਾਨਿਯਾ, ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾਵਕਾਨਂ ਵਚਨਂ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਂ ਦੇਸਨਂ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿਂ ਨਾਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਵਦਾਨਿਯਾ। ਕਥਂ ਅਵਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਵਦਾਨਿਯਾ? ਨਿਰਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ, ਏਵਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਵਦਾਨਿਯਾ। ਕਥਂ ਮਚ੍ਛਰਿਨੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਵਦਾਨਿਯਾ? ਪਞ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ – ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਕੁਲਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਲਾਭਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਵਣ੍ਣਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਯਂ ਏਵਰੂਪਂ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਮਚ੍ਛਰਾਯਨਾ ਮਚ੍ਛਰਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਵੇਵਿਚ੍ਛਂ ਕਦਰਿਯਂ ਕਟੁਕਞ੍ਚੁਕਤਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਅਪਿ ਚ, ਖਨ੍ਧਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਧਾਤੁਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਆਯਤਨਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਗਾਹੋ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਇਮਿਨਾ ਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ ਅਵਦਞ੍ਞੁਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਜਨਾ ਪਮਤ੍ਤਾ। ਏਵਂ ਮਚ੍ਛਰਿਨੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਵਦਾਨਿਯਾ। ਕਥਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾਵਕਾਨਂ ਵਚਨਂ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਂ ਦੇਸਨਂ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿਂ ਨਾਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਵਦਾਨਿਯਾ? ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾਵਕਾਨਂ ਵਚਨਂ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਂ ਦੇਸਨਂ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿਂ ਨ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ ਨ ਸੁਸ੍ਸੂਸਨ੍ਤਿ, ਨ ਸੋਤਂ ਓਦਹਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤਿ, ਅਨਸ੍ਸਵਾ ਅਵਚਨਕਰਾ ਪਟਿਲੋਮਵੁਤ੍ਤਿਨੋ, ਅਞ੍ਞੇਨੇਵ ਮੁਖਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾਵਕਾਨਂ [ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਚਨਂ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਂ ਦੇਸਨਂ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿਂ ਨਾਦਿਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਵਦਾਨਿਯਾਤਿ – ਅਵਦਾਨਿਯਾ।

ਤੇ ਵਿਸਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾਤਿ ਵਿਸਮੇ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ, ਵਿਸਮੇ ਵਚੀਕਮ੍ਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ, ਵਿਸਮੇ ਮਨੋਕਮ੍ਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ, ਵਿਸਮੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ, ਵਿਸਮੇ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ, ਵਿਸਮੇ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ, ਵਿਸਮੇ ਮੁਸਾਵਾਦੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ, ਵਿਸਮਾਯ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ , ਵਿਸਮਾਯ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ... ਵਿਸਮੇ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੇ... ਵਿਸਮਾਯ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ, ਵਿਸਮੇ ਬ੍ਯਾਪਾਦੇ... ਵਿਸਮਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ, ਵਿਸਮੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ, ਵਿਸਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ, ਵਿਸਮੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਨੀਵਰਣੇਸੁ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਵਿਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਉਪਗਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾ ਲਗ੍ਗਾ ਲਗ੍ਗਿਤਾ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾਤਿ – ਅਵਦਾਨਿਯਾ ਤੇ ਵਿਸਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ।

ਦੁਕ੍ਖੂਪਨੀਤਾ ਪਰਿਦੇਵਯਨ੍ਤੀਤਿ। **ਦੁਕ੍ਖੂਪਨੀਤਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖੂਪਗਤਾ, ਮਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਮਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾ ਮਾਰੂਪਗਤਾ, ਮਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਮਰਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾ ਮਰਣੂਪਗਤਾ। **ਪਰਿਦੇਵਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਲਪਨ੍ਤਿ ਲਾਲਪਨ੍ਤਿ [ਸਲ੍ਲਪਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰)], ਸੋਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲਮਨ੍ਤਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ ਉਰਤ੍ਤਾਲ੍ਹਿਂ ਕਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ – ਦੁਕ੍ਖੂਪਨੀਤਾ ਪਰਿਦੇਵਯਨ੍ਤਿ।

ਕਿਂਸੂ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਇਤੋ ਚੁਤਾਸੇਤਿ ਇਤੋ ਚੁਤਾ ਕਿਂ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ? ਨੇਰਯਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਦੇਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਰੂਪੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਰੂਪੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਸਞ੍ਞੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਸਞ੍ਞੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ‘‘ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਨੁ ਖੋ ਮਯਂ

ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਨਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਕਿਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਿਂ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਨੁ ਖੋ ਮਯਂ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਂਸਯਪਕ੍ਖਨ੍ਦਾ ਵਿਮਤਿਪਕ੍ਖਨ੍ਦਾ ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਜਾਤਾ ਲਪਨ੍ਤਿ ਲਾਲਪਨ੍ਤਿ, ਸੋਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲਮਨ੍ਤਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ ਉਰਤ੍ਤਾਲ਼ਿਂ ਕਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ – ਕਿਸ੍ਸੂ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਇਤੋ ਚੁਤਾਸੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਕਾਮੇਸੁ ਗਿਦ੍ਧਾ ਪਸੁਤਾ ਪਮੂਲ਼੍ਹਾ, ਅਵਦਾਨਿਯਾ ਤੇ ਵਿਸਮੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ।
ਦੁਕ੍ਖੂਪਨੀਤਾ ਪਰਿਦੇਵਯਨ੍ਤਿ, ਕਿਸ੍ਸੂ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ ਇਤੋ ਚੁਤਾਸੇ''ਤਿ॥

੧੦. ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਸਿਕ੍ਖੇਥ ਇਧੇਵ ਜਨ੍ਤੁ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਜਞ੍ਞਾ ਵਿਸਮਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ।
ਨ ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੂ ਵਿਸਮਂ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਅਪ੍ਪਞ੍ਹਿਦਂ ਜੀਵਿਤਮਾਹੁ ਧੀਰਾ॥

ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਸਿਕ੍ਖੇਥ ਇਧੇਵ ਜਨ੍ਤੂਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਂਕਾਰਣਾ ਤਂਹੇਤੁ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਨ੍ਨਿਦਾਨਾ, ਏਤਮਾਦੀਨਵਂ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨੋ ਕਾਮੇਸੂਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ। **ਸਿਕ੍ਖੇਥਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ – ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ।

ਕਤਮਾ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਖੁਦ੍ਦਕੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਮਹਨ੍ਤੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸੀਲਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਆਦਿ ਚਰਣਂ ਸਂਯਮੋ ਸਂਵਰੋ ਮੋਕ੍ਖਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ – ਅਯਂ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ।

ਕਤਮਾ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – 'ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ'ਤਿ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ – ਅਯਂ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ।

ਕਤਮਾ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ ਉਦਯਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਅਰਿਯਾਯ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਾਮਿਨਿਯਾ । ਸੋ ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ। ''ਇਮੇ ਆਸਵਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯਂ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਅਯਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ।

ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ , ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ

ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ , ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਆਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ।

ਇਧਾਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਰੁਚਿਯਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਆਦਾਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਨਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਾਵਚਨੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ – ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਇਧਾਤਿ। **ਜਨ੍ਤੂ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ ਨਰੋ...ਪੇ॰... ਮਨੁਜੋਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਸਿਕ੍ਖੇਥ ਇਧੇਵ ਜਨ੍ਤੁ।

ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਜਞ੍ਞਾ ਵਿਸਮਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇਤਿ। **ਯਂ ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬਂ ਅਸੇਸਂ ਨਿਸ੍ਸੇਸਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨਵਚਨਮੇਤਂ [ਪਰਿਦਾਯਵਚਨਮੇਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] – ਯਂ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ। **ਵਿਸਮਨ੍ਤਿ ਜਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਵਿਸਮਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਵਿਸਮਨ੍ਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਵਿਸਮਨ੍ਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਂ ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਵਿਸਮਨ੍ਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਂ ਵਿਸਮੋਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਂ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਵਿਸਮਨ੍ਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਂ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਂ ਵਿਸਮੋਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਂ ਮੁਸਾਵਾਦਂ ਵਿਸਮੋਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਂ ਪਿਸੁਣਂ ਵਾਚਂ ਵਿਸਮਾਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਂ ਫਰੁਸਂ ਵਾਚਂ ਵਿਸਮਾਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਂ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਂ ਵਿਸਮੋਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਂ ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਵਿਸਮਾਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਂ ਵਿਸਮੋਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਂ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਵਿਸਮਾਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਿਸਮਾਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮੇ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਵਿਸਮਾਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮੇ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣੇ ਵਿਸਮਾਤਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯ ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯ ਪਟਿਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਆਯਤਨਲੋਕੇਤਿ – ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਜਞ੍ਞਾ ਵਿਸਮਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ।

ਨ ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੂ ਵਿਸਮਂ ਚਰੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਵਿਸਮਸ੍ਸ ਕਾਯਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਵਿਸਮਂ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਸ੍ਸ ਵਚੀਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਵਿਸਮਂ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਸ੍ਸ ਮਨੋਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਵਿਸਮਂ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਸ੍ਸ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਵਿਸਮਂ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਸ੍ਸ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਵਿਸਮਂ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਸ੍ਸ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਵਿਸਮਂ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਸ੍ਸ ਮੁਸਾਵਾਦਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਵਿਸਮਂ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਾਯ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਹੇਤੁ ਵਿਸਮਂ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਾਯ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਹੇਤੁ ਵਿਸਮਂ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਵਿਸਮਂ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਾਯ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ ਹੇਤੁ ਵਿਸਮਂ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਹੇਤੁ ਵਿਸਮਂ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਹੇਤੁ ਵਿਸਮਂ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਹੇਤੁ ਵਿਸਮਂ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਕਾਮਗੁਣਾਨਂ ਹੇਤੁ ਵਿਸਮਂ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਨੀਵਰਣਾਨਂ ਹੇਤੁ ਵਿਸਮਂ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਹੇਤੁ ਵਿਸਮਂ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਾਯ ਪਤ੍ਥਨਾਯ ਹੇਤੁ ਵਿਸਮਂ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਸਮਾਯ ਪਣਿਧਿਯਾ ਹੇਤੁ ਵਿਸਮਂ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ ਨ ਆਚਰੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮਾਚਰੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਨ ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੂ ਵਿਸਮਂ ਚਰੇਯ੍ਯ।

ਅਪ੍ਪਞ੍ਹਿਦਂ ਜੀਵਿਤਮਾਹੁ ਧੀਰਾਤਿ। **ਜੀਵਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਯੁ ਠਿਤਿ ਯਪਨਾ ਯਾਪਨਾ ਇਰਿਯਨਾ ਵਤ੍ਤਨਾ ਪਾਲਨਾ ਜੀਵਿਤਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਅਪਿ ਚ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਅਪ੍ਪਕਂ ਜੀਵਿਤਂ – ਠਿਤਿਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਅਪ੍ਪਕਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਸਰਸਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਅਪ੍ਪਕਂ ਜੀਵਿਤਂ। ਕਥਂ ਠਿਤਿਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ ਅਪ੍ਪਕਂ ਜੀਵਿਤਂ? ਅਤੀਤੇ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਜੀਵਿਤ੍ਥ, ਨ ਜੀਵਤਿ ਨ ਜੀਵਿਸ੍ਸਤਿ; ਅਨਾਗਤੇ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਜੀਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਜੀਵਤਿ ਨ ਜੀਵਿਤ੍ਥ; ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਜੀਵਤਿ, ਨ ਜੀਵਿਤ੍ਥ ਨ ਜੀਵਿਸ੍ਸਤਿ।

''ਜੀਵਿਤਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਚ, ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾ ਚ ਕੇਵਲਾ।
ਏਕਚਿਤ੍ਤਸਮਾਯੁਤ੍ਤਾ, ਲਹੁਸੋ ਵਤ੍ਤਤੇ ਖਣੋ॥

''ਚੁਲ੍ਲਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ , ਕਪ੍ਪਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਯੇ ਮਰੂ।
ਨਤ੍ਵੇਵ ਤੇਪਿ ਜੀਵਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਸਂਯੁਤਾ॥

‘‘ਯੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਮਰਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਸ੍ਸ ਵਾ ਇਧ।
ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਦਿਸਾ ਖਨ੍ਧਾ, ਗਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ॥

‘‘ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਚ ਯੇ ਭਗ੍ਗਾ [ਭਙ੍ਗਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)], ਯੇ ਚ ਭਗ੍ਗਾ ਅਨਾਗਤਾ।
ਤਦਨ੍ਤਰੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਵੇਸਮਂ ਨਤ੍ਥਿ ਲਕ੍ਖਣੇ॥

‘‘ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਨ ਜਾਤੋ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਜੀਵਤਿ।
ਚਿਤ੍ਤਭਗ੍ਗਾ ਮਤੋ ਲੋਕੋ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਿਯਾ॥

‘‘ਯਥਾ ਨਿਨ੍ਨਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਛਨ੍ਦੇਨ ਪਰਿਣਾਮਿਤਾ।
ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਧਾਰਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ॥

‘‘ਅਨਿਧਾਨਗਤਾ ਭਗ੍ਗਾ, ਪੁਞ੍ਜੋ ਨਤ੍ਥਿ ਅਨਾਗਤੇ।
ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਯੇ ਚ [ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਯੇਵ (ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ)] ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਆਰਗ੍ਗੇ ਸਾਸਪੂਪਮਾ॥

‘‘ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਭਙ੍ਗੋ ਨੇਸਂ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ।
ਪਲੋਕਧਮ੍ਮਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਪੁਰਾਣੇਹਿ ਅਮਿਸ੍ਸਿਤਾ॥

‘‘ਅਦਸ੍ਸਨਤੋ ਆਯਨ੍ਤਿ, ਭਙ੍ਗਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਂ।
ਵਿਜ੍ਜੁਪ੍ਪਾਦੋਵ ਆਕਾਸੇ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਯਨ੍ਤਿ ਚਾ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਠਿਤਿਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ ਅਪ੍ਪਕਂ ਜੀਵਿਤਂ।

ਕਥਂ ਸਰਸਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ ਅਪ੍ਪਕਂ ਜੀਵਿਤਂ? ਅਸ੍ਸਾਸੂਪਨਿਬਨ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਪਸ੍ਸਾਸੂਪਨਿਬਨ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੂਪਨਿਬਨ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਮਹਾਭੂਤੂਪਨਿਬਨ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੂਪਨਿਬਨ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਉਸ੍ਮੂਪਨਿਬਨ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੂਪਨਿਬਨ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਂ। ਮੂਲਮ੍ਪਿ ਇਮੇਸਂ ਦੁਬ੍ਬਲਂ, ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੂਪਿ ਇਮੇਸਂ ਦੁਬ੍ਬਲਾ। ਯੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਤੇਪਿ ਦੁਬ੍ਬਲਾ, ਯੇਪਿ ਪਭਾਵਿਕਾ ਤੇਪਿ ਦੁਬ੍ਬਲਾ। ਸਹਭੂਮਿ ਇਮੇਸਂ ਦੁਬ੍ਬਲਾ, ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਪਿ ਇਮੇਸਂ ਦੁਬ੍ਬਲਾ, ਸਹਜਾਪਿ ਇਮੇਸਂ ਦੁਬ੍ਬਲਾ, ਯਾਪਿ ਪਯੋਜਿਕਾ ਸਾਪਿ ਦੁਬ੍ਬਲਾ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਇਮੇ ਨਿਚ੍ਚਦੁਬ੍ਬਲਾ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਾ ਇਮੇ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪਾਤਯਨ੍ਤਿ ਇਮੇ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਹਿ ਨਤ੍ਥਿ ਤਾਯਿਤਾ, ਨ ਚਾਪਿ ਠਪੇਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਇਮੇ। ਯੋਪਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋ ਸੋ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

‘‘ਨ ਚ ਕੇਨਚਿ ਕੋਚਿ ਹਾਯਤਿ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ ਚ ਇਮੇ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ।
ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਪਭਾਵਿਕਾ ਇਮੇ, ਯੇਪਿ ਪਭਾਵਿਕਾ ਤੇ ਪੁਰੇ ਮਤਾ।
ਪੁਰਿਮਾਪਿ ਚ ਪਚ੍ਛਿਮਾਪਿ ਚ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨ ਕਦਾਚਿ ਮਦ੍ਦਸਂਸੂ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਸਰਸਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ ਅਪ੍ਪਕਂ ਜੀਵਿਤਂ।

ਅਪਿ ਚ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਜੀਵਿਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਪ੍ਪਕਂ ਜੀਵਿਤਂ ਪਰਿਤ੍ਤਕਂ ਜੀਵਿਤਂ ਥੋਕਂ [ਥੋਕਕਂ (ਕ॰)] ਜੀਵਿਤਂ ਖਣਿਕਂ ਜੀਵਿਤਂ ਲਹੁਕਂ ਜੀਵਿਤਂ ਇਤ੍ਤਰਂ ਜੀਵਿਤਂ ਅਨਦ੍ਧਨੀਯਂ ਜੀਵਿਤਂ ਨਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਂ ਜੀਵਿਤਂ। ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ...ਪੇ॰... ਯਾਮਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਤੁਸਿਤਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤੀਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀਨਂ

ਦੇਵਾਨਂ... ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਜੀਵਿਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਪ੍ਪਕਂ ਜੀਵਿਤਂ ਪਰਿਤ੍ਤਕਂ ਜੀਵਿਤਂ ਥੋਕਂ ਜੀਵਿਤਂ ਖਣਿਕਂ ਜੀਵਿਤਂ ਲਹੁਕਂ ਜੀਵਿਤਂ ਇਤ੍ਤਰਂ ਜੀਵਿਤਂ ਅਨਦ੍ਧਨੀਯਂ ਜੀਵਿਤਂ ਨਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਂ ਜੀਵਿਤਂ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

‘‘ਅਪ੍ਪਮਿਦਂ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਆਯੁ। ਗਮਨਿਯੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯੋ ਮਨ੍ਤਾਯ ਬੋਦ੍ਧਬ੍ਬਂ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕੁਸਲਂ, ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਜਾਤਸ੍ਸ ਅਮਰਣਂ। ਯੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਰਂ ਜੀਵਤਿ ਸੋ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਭਿਯ੍ਯੋ’’।

‘‘ਅਪ੍ਪਮਾਯੁ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਹੀਲ਼ੇਯ੍ਯ ਨਂ ਸੁਪੋਰਿਸੋ।
ਚਰੇਯ੍ਯਾਦਿਤ੍ਤਸੀਸੋਵ ਨਤ੍ਥਿ ਮਚ੍ਚੁਸ੍ਸਨਾਗਮੋ॥

‘‘ਅਚ੍ਚਯਨ੍ਤਿ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾ, ਜੀਵਿਤਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਆਯੁ ਖਿਯ੍ਯਤਿ ਮਚ੍ਚਾਨਂ, ਕੁਨ੍ਨਦੀਨਂਵ ਓਦਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਅਪ੍ਪਞ੍ਹਿਦਂ ਜੀਵਿਤਮਾਹੁ ਧੀਰਾਤਿ। ਧੀਰਾਤਿ ਧੀਰਾ, ਧਿਤਿਮਾਤਿ ਧੀਰਾ, ਧਿਤਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ ਧੀਰਾ, ਧੀਕਤਪਾਪਾਤਿ ਧੀਰਾ। ਧੀ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ ਵਿਚਯੋ ਪਵਿਚਯੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਾ ਉਪਲਕ੍ਖਣਾ ਪਚ੍ਚੁਪਲਕ੍ਖਣਾ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ ਕੋਸਲ੍ਲਂ ਨੇਪੁਞ੍ਞਂ ਵੇਭਬ੍ਯਾ ਚਿਨ੍ਤਾ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾ ਭੂਰਿ ਮੇਧਾ ਪਰਿਣਾਯਿਕਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਪਤੋਦੋ ਪਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਪਞ੍ਞਾਸਤ੍ਥਂ ਪਞ੍ਞਾਪਾਸਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਆਲੋਕੋ ਪਞ੍ਞਾਓਭਾਸੋ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੋ ਪਞ੍ਞਾਰਤਨਂ ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਧੀਰਾ। ਅਪਿ ਚ ਖਨ੍ਧਧੀਰਾ ਧਾਤੁਧੀਰਾ ਆਯਤਨਧੀਰਾ, ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਧੀਰਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਧੀਰਾ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਧੀਰਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਧੀਰਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਧੀਰਾ ਬਲਧੀਰਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਧੀਰਾ ਮਗ੍ਗਧੀਰਾ ਫਲਧੀਰਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧੀਰਾ। ਤੇ ਧੀਰਾ ਏਵਮਾਹਂਸੁ – ‘‘ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਪ੍ਪਕਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਪਰਿਤ੍ਤਕਂ ਜੀਵਿਤਂ , ਥੋਕਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਖਣਿਕਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਲਹੁਕਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਇਤ੍ਤਰਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਅਨਦ੍ਧਨੀਯਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਨਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਂ ਜੀਵਿਤ’’ਨ੍ਤਿ। ਏਵਮਾਹਂਸੁ ਏਵਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਭਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਪ੍ਪਞ੍ਹਿਦਂ ਜੀਵਿਤਮਾਹੁ ਧੀਰਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਸਿਕ੍ਖੇਥ ਇਧੇਵ ਜਨ੍ਤੁ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਜਞ੍ਞਾ ਵਿਸਮਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ।
ਨ ਤਸ੍ਸ ਹੇਤੂ ਵਿਸਮਂ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਅਪ੍ਪਞ੍ਹਿਦਂ ਜੀਵਿਤਮਾਹੁ ਧੀਰਾ’’ਤਿ॥

੧੧. ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਲੋਕੇ ਪਰਿਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਪਜਂ ਇਮਂ ਤਣ੍ਹਗਤਂ ਭਵੇਸੁ।
ਹੀਨਾ ਨਰਾ ਮਚ੍ਚੁਮੁਖੇ ਲਪਨ੍ਤਿ, ਅਵੀਤਤਣ੍ਹਾਸੇ ਭਵਾਭਵੇਸੁ॥

ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਲੋਕੇ ਪਰਿਫਨ੍ਦਮਾਨਨ੍ਤਿ। **ਪਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਦਕ੍ਖਾਮਿ ਓਲੋਕੇਮਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਾਮਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾਮਿ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਦੇਵਲੋਕੇ ਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਧਾਤੁਲੋਕੇ ਆਯਤਨਲੋਕੇ।

ਪਰਿਫਨ੍ਦਮਾਨਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਕਿਲੇਸਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਪਯੋਗਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਵਿਪਾਕਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਰਤ੍ਤਂ ਰਾਗੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਦੁਟ੍ਠਂ ਦੋਸੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਮੂਲ਼੍ਹਂ ਮੋਹੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਵਿਨਿਬਦ੍ਧਂ ਮਾਨੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਪਰਾਮਟ੍ਠਂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ

ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਥਾਮਗਤਂ ਅਨੁਸਯੇਹਿ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਲਾਭੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਅਲਾਭੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਯਸੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਅਯਸੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਪਸਂਸਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਸੁਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਜਾਤਿਯਾ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਜਰਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਬਜਾਧਿਨਾ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਮਰਣੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸੇਹਿ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਨੇਰਯਿਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਮਾਨੁਸਿਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਮੂਲਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਗਬ੍ਭੇ ਠਿਤਿਮੂਲਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਗਬ੍ਭਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨਮੂਲਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਜਾਤਸ੍ਸੂਪਨਿਬਨ੍ਧਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਜਾਤਸ੍ਸ ਪਰਾਧੇਯਜਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਅਤ੍ਤੂਪਕ੍ਕਮੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਪਰੂਪਕ੍ਕਮੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਚਕ੍ਖੁਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਸੋਤਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਘਾਨਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ...ਪੇ॰... ਜਿਵ੍ਹਾਰੋਗੇਨ... ਕਾਯਰੋਗੇਨ... ਸੀਸਰੋਗੇਨ... ਕਣ੍ਣਰੋਗੇਨ... ਮੁਖਰੋਗੇਨ... ਦਨ੍ਤਰੋਗੇਨ... ਕਾਸੇਨ... ਸਾਸੇਨ... ਪਿਨਾਸੇਨ... ਦਾਹੇਨ... ਜਰੇਨ... ਕੁਚ੍ਛਿਰੋਗੇਨ... ਮੁਚ੍ਛਾਯ... ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾਯ... ਸੂਲਾਯ ... ਵਿਸੂਚਿਕਾਯ... ਕੁਟ੍ਠੇਨ... ਗਣ੍ਡੇਨ... ਕਿਲਾਸੇਨ... ਸੋਸੇਨ... ਅਪਮਾਰੇਨ... ਦਦ੍ਦੁਯਾ... ਕਣ੍ਡੁਯਾ... ਕਚ੍ਛੁਯਾ... ਰਖਸਾਯ... ਵਿਤਚ੍ਛਿਕਾਯ... ਲੋਹਿਤੇਨ... ਪਿਤ੍ਤੇਨ... ਮਧੁਮੇਹੇਨ... ਅਂਸਾਯ... ਪਿਲ਼ਕਾਯ... ਭਗਨ੍ਦਲੇਨ [ਭਗਨ੍ਦਲਾਯ (ਸਜਾ॰)] ... ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਓਪਕ੍ਕਮਿਕੇਨ ਆਬਾਧੇਨ ... ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਸੀਤੇਨ... ਉਣ੍ਹੇਨ... ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ... ਪਿਪਾਸਾਯ ... ਉਚ੍ਚਾਰੇਨ... ਪਸ੍ਸਾਵੇਨ... ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਮਾਤੁਮਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਪਿਤੁਮਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਭਾਤੁਮਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਭਗਿਨਿਮਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਪੁਤ੍ਤਮਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਧੀਤੁਮਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਞਾਤਿਬਜਸਨੇਨ... ਭੋਗਬਜਸਨੇਨ... ਰੋਗਬਜਸਨੇਨ... ਸੀਲਬਜਸਨੇਨ... ਦਿਟ੍ਠਿਬਜਸਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਸਮ੍ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਵੇਧਮਾਨਂ ਪਵੇਧਮਾਨਂ ਸਮ੍ਪਵੇਧਮਾਨਂ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਦਕ੍ਖਾਮਿ ਓਲੋਕੇਮਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਾਮਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾਮੀਤਿ – ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਲੋਕੇ ਪਰਿਫਨ੍ਦਮਾਨਂ।

ਪਜਂ ਇਮਂ ਤਣ੍ਹਗਤਂ ਭਵੇਸੂਤਿ। **ਪਜਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਧਿਵਚਨਂ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ, ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ, ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ, ਰਸਤਣ੍ਹਾ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ, ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। **ਤਣ੍ਹਗਤਾ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਗਤਂ ਤਣ੍ਹਾਨੁਗਤਂ ਤਣ੍ਹਾਯਾਨੁਸਟਂ ਤਣ੍ਹਾਯਾਸਨ੍ਨਂ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਾਤਿਤਂ ਅਭਿਭੂਤਂ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਂ । **ਭਵੇਸੂ**ਤਿ ਕਾਮਭਵੇ ਰੂਪਭਵੇ ਅਰੂਪਭਵੇਤਿ – ਪਜਂ ਇਮਂ ਤਣ੍ਹਗਤਂ ਭਵੇਸੁ।

ਹੀਨਾ ਨਰਾ ਮਚ੍ਚੁਮੁਖੇ ਲਪਨ੍ਤੀਤਿ। **ਹੀਨਾ ਨਰਾ**ਤਿ ਹੀਨਾ ਨਰਾ ਹੀਨੇਨ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਹੀਨਾ ਨਰਾ, ਹੀਨੇਨ ਵਚੀਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਹੀਨਾ ਨਰਾ, ਹੀਨੇਨ ਮਨੋਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਹੀਨਾ ਨਰਾ, ਹੀਨੇਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਹੀਨਾ ਨਰਾ, ਹੀਨੇਨ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੇਨ...ਪੇ॰... ਹੀਨੇਨ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੇਨ... ਹੀਨੇਨ ਮੁਸਾਵਾਦੇਨ... ਹੀਨਾਯ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ... ਹੀਨਾਯ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ... ਹੀਨੇਨ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੇਨ... ਹੀਨਾਯ ਅਭਿਜ੍ਝਾਯ... ਹੀਨੇਨ ਬਜਾਪਾਦੇਨ... ਹੀਨਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ... ਹੀਨੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ... ਹੀਨੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਨੀਵਰਣੇਹਿ... ਹੀਨਾਯ ਚੇਤਨਾਯ... ਹੀਨਾਯ ਪਤ੍ਥਨਾਯ... ਹੀਨਾਯ ਪਣਿਧਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ ਹੀਨਾ ਨਰਾ ਹੀਨਾ ਨਿਹੀਨਾ ਓਹੀਨਾ ਓਮਕਾ ਲਾਮਕਾ ਛਤੁਕ੍ਕਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾਤਿ – ਹੀਨਾ ਨਰਾ। **ਮਚ੍ਚੁਮੁਖੇ ਲਪਨ੍ਤੀ**ਤਿ। **ਮਚ੍ਚੁਮੁਖੇ**ਤਿ ਮਾਰਮੁਖੇ ਮਰਣਮੁਖੇ, ਮਚ੍ਚੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਮਚ੍ਚੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾ ਮਚ੍ਚੂਪਾਗਤਾ, ਮਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਮਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾ ਮਾਰੂਪਾਗਤਾ, ਮਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਮਰਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾ ਮਰਣੂਪਾਗਤਾ ਲਪਨ੍ਤਿ ਲਾਲਪਨ੍ਤਿ ਸੋਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲਮਨ੍ਤਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ ਉਰਤ੍ਤਾਲ਼ਿਂ ਕਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ – ਹੀਨਾ ਨਰਾ ਮਚ੍ਚੁਮੁਖੇ ਲਪਨ੍ਤਿ।

ਅਵੀਤਤਣ੍ਹਾਸੇ ਭਵਾਭਵੇਸੂਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। **ਭਵਾਭਵੇਸੂ**ਤਿ ਭਵਾਭਵੇ ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਕਾਮਭਵੇ , ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਕਾਮਭਵੇ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਰੂਪਭਵੇ, ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਰੂਪਭਵੇ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਅਰੂਪਭਵੇ, ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਅਰੂਪਭਵੇ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ, ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਗਤਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਅਤ੍ਤਭਾਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਵੀਤਤਣ੍ਹਾ ਅਵਿਗਤਤਣ੍ਹਾ ਅਚਤ੍ਤਤਣ੍ਹਾ ਅਵਨ੍ਤਤਣ੍ਹਾ। ਅਮੁਤ੍ਤਤਣ੍ਹਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤਣ੍ਹਾ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤਣ੍ਹਾਤਿ – ਅਵੀਤਤਣ੍ਹਾਸੇ ਭਵਾਭਵੇਸੁ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ‘‘ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਲੋਕੇ ਪਰਿਫਨ੍ਦਮਾਨਂ, ਪਜਂ ਇਮਂ ਤਣ੍ਹਗਤਂ ਭਵੇਸੁ।
> ਹੀਨਾ ਨਰਾ ਮਚ੍ਚੁਮੁਖੇ ਲਪਨ੍ਤਿ, ਅਵੀਤਤਣ੍ਹਾਸੇ ਭਵਾਭਵੇਸੂ’’ਤਿ॥

੧੨. ਮਮਾਯਿਤੇ ਪਸ੍ਸਥ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਮਚ੍ਛੇਵ [ਮਚ੍ਛੋਵ (ਸੀ॰)] **ਅਪ੍ਪੋਦਕੇ ਖੀਣਸੋਤੇ।**
ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਮਮੋ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਭਵੇਸੁ ਆਸਤ੍ତਿਮਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ॥

ਮਮਾਯਿਤੇ ਪਸ੍ਸਥ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇਤਿ। **ਮਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਮਮਤ੍ਤਾ – ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤਞ੍ਚ। ਕਤਮਂ ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤਂ? ਯਾਵਤਾ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸੀਮਕਤਂ ਮਰਿਯਾਦਿਕਤਂ ਓਧਿਕਤਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਕਤਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਮਮਾਯਿਤਂ। ਇਦਂ ਮਮਂ, ਏਤਂ ਮਮਂ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਮਮਂ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਮਮਂ, ਮਮ ਰੂਪਾ ਸਦ੍ਦਾ ਗਨ੍ਧਾ ਰਸਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਅਤ੍ਥਰਣਾ ਪਾਵੁਰਣਾ ਦਾਸਿਦਾਸਾ ਅਜੇਲ਼ਕਾ ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਾ ਹਤ੍ਥਿਗਵਾਸ੍ਸਵਲ਼ਵਾ ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਹਿਰਞ੍ਞਂ ਸੁਵਣ੍ਣਂ ਗਾਮਨਿਗਮਰਾਜਧਾਨਿਯੋ ਰਟ੍ਠਞ੍ਚ ਜਨਪਦੋ ਚ ਕੋਸੋ ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਞ੍ਚ, ਕੇਵਲਮ੍ਪਿ ਮਹਾਪਥਵਿਂ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਮਮਾਯਤਿ। ਯਾਵਤਾ ਅਟ੍ਠਸਤਂ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਂ, ਇਦਂ ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤਂ।

ਕਤਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤਂ? ਵੀਸਤਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ; ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਾਰੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਯਿਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞੋਜਨਂ ਗਾਹੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਪਰਾਮਾਸੋ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ ਮਿਚ੍ਛਾਪਥੋ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਂ ਵਿਪਰਿਯੇਸਗ੍ਗਾਹੋ ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ ‘‘ਅਯਾਥਾਵਕਸ੍ਮਿਂ ਯਾਥਾਵਕ’’ਨ੍ਤਿ ਗਾਹੋ। ਯਾਵਤਾ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ, ਇਦਂ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤਂ। **ਮਮਾਯਿਤੇ ਪਸ੍ਸਥ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ**ਤਿ ਮਮਾਯਿਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਅਚ੍ਛੇਦਸਂਕਿਨੋਪਿ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੇਪਿ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਪਿ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਮਮਾਯਿਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸਂਕਿਨੋਪਿ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਨ੍ਤੇਪਿ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਤੇਪਿ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਵੇਧਨ੍ਤਿ [ਵੇਧੇਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਵੇਧਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਵੇਧਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ ਪਫਨ੍ਦਮਾਨੇ ਸਮ੍ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ ਵੇਧਮਾਨੇ ਪਵੇਧਮਾਨੇ ਸਮ੍ਪਵੇਧਮਾਨੇ ਪਸ੍ਸਥ ਦਕ੍ਖਥ ਓਲੋਕੇਥ ਨਿਜ੍ਝਾਯਥ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਥਾਤਿ – ਮਮਾਯਿਤੇ ਪਸ੍ਸਥ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ।

ਮਚ੍ਛੇਵ ਅਪ੍ਪੋਦਕੇ ਖੀਣਸੋਤੇਤਿ। ਯਥਾ ਮਚ੍ਛਾ ਅਪ੍ਪੋਦਕੇ ਪਰਿਤ੍ਤੋਦਕੇ ਉਦਕਪਰਿਯਾਦਾਨੇ ਕਾਕੇਹਿ ਵਾ ਕੁਲਲੇਹਿ ਵਾ ਬਲਾਕਾਹਿ ਵਾ ਪਰਿਪਾਤਿਯਮਾਨਾ ਉਕ੍ਖਿਪਿਯਮਾਨਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨਾ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਵੇਧਨ੍ਤਿ ਪਵੇਧਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਵੇਧਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਪਜਾ ਮਮਾਯਿਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਅਚ੍ਛੇਦਸਂਕਿਨੋਪਿ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤੇਪਿ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਪਿ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਮਮਾਯਿਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸਂਕਿਨੋਪਿ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਨ੍ਤੇਪਿ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਤੇਪਿ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਵੇਧਨ੍ਤਿ ਪਵੇਧਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਵੇਧਨ੍ਤੀਤਿ – ਮਚ੍ਛੇਵ ਅਪ੍ਪੋਦਕੇ ਖੀਣਸੋਤੇ।

ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਮਮੋ ਚਰੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਏਤਂ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ [ਤਿਰਯਿਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਮਤ੍ਤੇਸੂਤਿ – ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ। **ਅਮਮੋ ਚਰੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ **ਮਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਮਮਤ੍ਤਾ – ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤਞ੍ਚ…ਪੇ॰… ਇਦਂ ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤਂ…ਪੇ॰… ਇਦਂ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤਂ। ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤਂ ਪਹਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਂ ਅਮਮਾਯਨ੍ਤੋ ਸੋਤਂ ਅਮਮਾਯਨ੍ਤੋ ਘਾਨਂ ਅਮਮਾਯਨ੍ਤੋ ਜਿਵ੍ਹਂ ਅਮਮਾਯਨ੍ਤੋ ਕਾਯਂ ਅਮਮਾਯਨ੍ਤੋ ਮਨਂ ਅਮਮਾਯਨ੍ਤੋ ਰੂਪੇ… ਸਦ੍ਦੇ… ਗਨ੍ਧੇ… ਰਸੇ… ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ… ਧਮ੍ਮੇ… ਕੁਲਂ… ਗਣਂ… ਆਵਾਸਂ… ਲਾਭਂ… ਯਸਂ… ਪਸਂਸਂ… ਸੁਖਂ… ਚੀਵਰਂ… ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ… ਸੇਨਾਸਨਂ… ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ… ਕਾਮਧਾਤੁਂ… ਰੂਪਧਾਤੁਂ… ਅਰੂਪਧਾਤੁਂ… ਕਾਮਭਵਂ… ਰੂਪਭਵਂ… ਅਰੂਪਭਵਂ… ਸਞ੍ਞਾਭਵਂ… ਅਸਞ੍ਞਾਭਵਂ… ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵਂ… ਏਕਵੋਕਾਰਭਵਂ… ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵਂ… ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਂ… ਅਤੀਤਂ… ਅਨਾਗਤਂ… ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ… ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਮਮਾਯਨ੍ਤੋ ਅਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਅਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋ ਅਨਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੋ ਚਰੇਯ੍ਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ ਇਰਿਯੇਯ੍ਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਪਾਲੇਯ੍ਯ ਯਪੇਯ੍ਯ ਯਾਪੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਮਮੋ ਚਰੇਯ੍ਯ।

ਭਵੇਸੁ ਆਸਤ੍ਤਿਮਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋਤਿ। **ਭਵੇਸੂ**ਤਿ ਕਾਮਭਵੇ ਰੂਪਭਵੇ ਅਰੂਪਭਵੇ। **ਆਸਤ੍ਤਿ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ... ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਭਵੇਸੁ ਆਸਤ੍ਤਿਮਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ**ਤਿ। ਭਵੇਸੁ ਆਸਤ੍ਤਿਂ ਅਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ, ਛਨ੍ਦਂ ਪੇਮਂ ਰਾਗਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਅਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ ਅਜਨਯਮਾਨੋ ਅਸਞ੍ਜਨਯਮਾਨੋ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਯਮਾਨੋ ਅਨਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਯਮਾਨੋਤਿ – ਭਵੇਸੁ ਆਸਤ੍ਤਿਮਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ‘‘ਮਮਾਯਿਤੇ ਪਸ੍ਸਥ ਫਨ੍ਦਮਾਨੇ, ਮਚ੍ਛੇਵ ਅਪ੍ਪੋਦਕੇ ਖੀਣਸੋਤੇ।
> ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਮਮੋ ਚਰੇਯ੍ਯ, ਭਵੇਸੁ ਆਸਤ੍ਤਿਮਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ’’ਤਿ॥

੧੩. ਉਭੋਸੁ ਅਨ੍ਤੇਸੁ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਛਨ੍ਦਂ, ਫਸ੍ਸਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨਾਨੁਗਿਦ੍ਧੋ।

ਯਦਤ੍ਤਗਰਹੀ ਤਦਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ, ਨ ਲਿਮ੍ਪਤੀ [ਨ ਲਿਪ੍ਪਤਿ (ਸੀ॰)] ਦਿਟ੍ਠਸੁਤੇਸੁ ਧੀਰੋ॥

ਉਭੋਸੁ ਅਨ੍ਤੇਸੁ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਛਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। **ਅਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਫਸ੍ਸੋ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯੋ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਅਤੀਤੋ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ ਅਨਾਗਤੋ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਨਾਮਂ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ ਰੂਪਂ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ ਛ ਬਾਹਿਰਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਸਕ੍ਕਾਯੋ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ ਸਕ੍ਕਾਯਸਮੁਦਯੋ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ। **ਛਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਯੋ ਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮਰਾਗੋ ਕਾਮਨਨ੍ਦੀ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਕਾਮਸ੍ਨੇਹੋ ਕਾਮਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਕਾਮਮੁਚ੍ਛਾ ਕਾਮਜ੍ਝੋਸਾਨਂ ਕਾਮੋਘੋ ਕਾਮਯੋਗੋ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ। **ਉਭੋਸੁ ਅਨ੍ਤੇਸੁ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਛਨ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਉਭੋਸੁ ਅਨ੍ਤੇਸੁ ਛਨ੍ਦਂ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਪਟਿਵਿਨੇਯ੍ਯ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਉਭੋਸੁ ਅਨ੍ਤੇਸੁ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਛਨ੍ਦਂ।

ਫਸ੍ਸਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨਾਨੁਗਿਦ੍ਧੋਤਿ। **ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਅਧਿਵਚਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਪਟਿਘਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਸੁਖਵੇਦਨੀਯੋ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੀਯੋ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਵੇਦਨੀਯੋ ਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਕੁਸਲੋ ਫਸ੍ਸੋ ਅਕੁਸਲੋ ਫਸ੍ਸੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਕਾਮਾਵਚਰੋ ਫਸ੍ਸੋ ਰੂਪਾਵਚਰੋ ਫਸ੍ਸੋ ਅਰੂਪਾਵਚਰੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਫਸ੍ਸੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਫਸ੍ਸੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਲੋਕਿਯੋ ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਤੀਤੋ ਫਸ੍ਸੋ ਅਨਾਗਤੋ ਫਸ੍ਸੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਫਸ੍ਸੋ ਫੁਸਨਾ ਸਮ੍ਫੁਸਨਾ ਸਮ੍ਫੁਸਿਤਤ੍ਤਂ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਫਸ੍ਸੋ।

ਫਸ੍ਸਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਫਸ੍ਸਂ ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ – ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਯ, ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ [ਤਿਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ। ਕਤਮਾ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ? ਫਸ੍ਸਂ ਜਾਨਾਤਿ – ਅਯਂ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਅਧਿਵਚਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਪਟਿਘਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਸੁਖਵੇਦਨੀਯੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੀਯੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਵੇਦਨੀਯੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਕੁਸਲੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਅਕੁਸਲੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਕਾਮਾਵਚਰੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਰੂਪਾਵਚਰੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਲੋਕਿਯੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਫਸ੍ਸੋ , ਅਯਂ ਅਤੀਤੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਅਨਾਗਤੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਯਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਫਸ੍ਸੋਤਿ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ – ਅਯਂ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ।

ਕਤਮਾ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ? ਏਵਂ ਞਾਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਫਸ੍ਸਂ ਤੀਰੇਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਰੋਗਤੋ ਗਣ੍ਡਤੋ ਸਲ੍ਲਤੋ ਅਘਤੋ ਆਬਾਧਤੋ ਪਰਤੋ ਪਲੋਕਤੋ ਈਤਿਤੋ ਉਪਦ੍ਦਵਤੋ ਭਯਤੋ ਉਪਸਗ੍ਗਤੋ ਚਲਤੋ ਪਭਙ੍ਗੁਤੋ ਅਧੁਵਤੋ ਅਤਾਣਤੋ ਅਲੇਣਤੋ ਅਸਰਣਤੋ ਰਿਤ੍ਤਤੋ ਤੁਚ੍ਛਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਆਦੀਨਵਤੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਤੋ ਅਸਾਰਕਤੋ ਅਘਮੂਲਤੋ ਵਧਕਤੋ ਵਿਭਵਤੋ ਸਾਸਵਤੋ ਸਙ੍ਖਤਤੋ ਮਾਰਾਮਿਸਤੋ ਜਾਤਿਜਰਾਬ੍ਯਾਧਿਮਰਣਧਮ੍ਮਤੋ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਧਮ੍ਮਤੋ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਤੋ ਸਮੁਦਯਤੋ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਤੋ ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਆਦੀਨਵਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਤੀਰੇਤਿ – ਅਯਂ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ।

ਕਤਮਾ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾ? ਏਵਂ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਫਸ੍ਸੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗਂ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਯੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਫਸ੍ਸੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਤਂ ਪਜਹਥ। ਏਵਂ ਸੋ ਫਸ੍ਸੋ ਪਹੀਨੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲੋ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤੋ ਅਨਭਾਵਂ ਕਤੋ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿ – ਅਯਂ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾ। **ਫਸ੍ਸਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ। ਫਸ੍ਸਂ ਇਮਾਹਿ ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਅਨਾਨੁਗਿਦ੍ਧੋ**ਤਿ। **ਗੇਧਾ**ਏ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। ਯਸ੍ਸੇਸੋ ਗੇਧੋ ਪਹੀਨੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢੋ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਗਿਦ੍ਧੋ। ਸੋ ਰੂਪੇ ਅਗਿਦ੍ਧੋ ਸਦ੍ਦੇ ਅਗਿਦ੍ਧੋ ਗਨ੍ਧੇ ਅਗਿਦ੍ਧੋ ਰਸੇ ਅਗਿਦ੍ਧੋ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਅਗਿਦ੍ਧੋ ਕੁਲੇ... ਗਣੇ... ਆਵਾਸੇ... ਲਾਭੇ... ਯਸੇ... ਪਸਂਸਾਯ... ਸੁਖੇ... ਚੀਵਰੇ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ... ਸੇਨਾਸਨੇ... ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇ ਅਗਿਦ੍ਧੋ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ... ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ... ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ... ਕਾਮਭਵੇ... ਰੂਪਭਵੇ... ਅਰੂਪਭਵੇ... ਸਞ੍ਞਾਭਵੇ... ਅਸਞ੍ਞਾਭਵੇ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵੇ... ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੇ... ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੇ... ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ... ਅਤੀਤੇ... ਅਨਾਗਤੇ... ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ... ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਗਿਦ੍ਧੋ ਅਗਧਿਤੋ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ ਵੀਤਗੇਧੋ ਵਿਗਤਗੇਧੋ ਚਤ੍ਤਗੇਧੋ ਵਨ੍ਤਗੇਧੋ ਮੁਤ੍ਤਗੇਧੋ ਪਹੀਨਗੇਧੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਗੇਧੋ ਵੀਤਰਾਗੋ ਵਿਗਤਰਾਗੋ ਚਤ੍ਤਰਾਗੋ ਵਨ੍ਤਰਾਗੋ ਮੁਤ੍ਤਰਾਗੋ ਪਹੀਨਰਾਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਰਾਗੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੀਤਿਭੂਤੋ ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਫਸ੍ਸਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨਾਨੁਗਿਦ੍ਧੋ।

ਯਦਤ੍ਤਗਰਹੀ ਤਦਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋਤਿ। **ਯਦ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ। **ਅਤ੍ਤਗਰਹੀ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ – ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ। ਕਥਂ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ? ਕਤਂ ਮੇ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਅਕਤਂ ਮੇ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤਨ੍ਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਕਤਂ ਮੇ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਅਕਤਂ ਮੇ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤਨ੍ਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਕਤਂ ਮੇ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਅਕਤਂ ਮੇ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤਨ੍ਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਕਤੋ ਮੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਕਤਂ ਮੇ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਵੇਰਮਣੀਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਕਤੋ ਮੇ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਵੇਰਮਣੀਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਕਤੋ ਮੇ ਮੁਸਾਵਾਦੋ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਵੇਰਮਣੀਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਕਤਾ ਮੇ ਪਿਸੁਣਾ ਵਾਚਾ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਕਤਾ ਮੇ ਫਰੁਸਾ ਵਾਚਾ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਕਤੋ ਮੇ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਵੇਰਮਣੀਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਕਤਾ ਮੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਕਤੋ ਮੇ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ, ਅਕਤੋ ਮੇ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਕਤਾ ਮੇ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਏਵਂ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਅਥ ਵਾ, ਸੀਲੇਸੁਮ੍ਹਿ ਨ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁਮ੍ਹਿ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਭੋਜਨੇਮ੍ਹਿ [ਭੋਜਨੇ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਜਾਗਰਿਯਂ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤੋਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਅਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਅਭਾਵਿਤਾਨਿ ਮੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਅਭਾਵਿਤਾਨਿ ਮੇ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨੀਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਅਭਾਵਿਤੋ ਮੇ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਂ ਮੇ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਨ੍ਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਸਮੁਦਯੋ ਮੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਮਗ੍ਗੋ ਮੇ ਅਭਾਵਿਤੋਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਨਿਰੋਧੋ ਮੇ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤੋਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਏਵਂ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਗਰਹਿਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ ਅਜਨਯਮਾਨੋ ਅਸਞ੍ਜਨਯਮਾਨੋ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਯਮਾਨੋ ਅਨਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਯਮਾਨੋਤਿ – ਯਦਤ੍ਤਗਰਹੀ ਤਦਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ। **ਨ ਲਿਮ੍ਪਤੀ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤੇਸੁ ਧੀਰੋ**ਤਿ। **ਲੇਪੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਲੇਪਾ – ਤਣ੍ਹਾਲੇਪੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਲੇਪੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪੋ। **ਧੀਰੋ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਞਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀ। ਧੀਰੋ ਤਣ੍ਹਾਲੇਪਂ ਪਹਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਸੁਤੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਮੁਤੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਨ ਪਲਿਮ੍ਪਤਿ [ਨ ਸਂਲਿਮ੍ਪਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ। ਅਲਿਤ੍ਤੋ ਅਪਲਿਤ੍ਤੋ [ਅਸਂਲਿਤ੍ਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਨ ਲਿਮ੍ਪਤੀ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤੇਸੁ ਧੀਰੋਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ‘‘ਉਭੋਸੁ ਅਨ੍ਤੇਸੁ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਛਨ੍ਦਂ, ਫਸ੍ਸਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨਾਨੁਗਿਦ੍ਧੋ।
> ਯਦਤ੍ਤਗਰਹੀ ਤਦਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ, ਨ ਲਿਮ੍ਪਤੀ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤੇਸੁ ਧੀਰੋ’’ਤਿ॥

੧੪. ਸਞ੍ਞਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾ ਵਿਤਰੇਯ੍ਯ ਓਘਂ, ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਸੁ ਮੁਨਿ ਨੋਪਲਿਤ੍ਤੋ।
ਅਬ੍ਬੂਲ੍ਹਸਲ੍ਲੋ ਚਰਮਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਨਾਸੀਸਤੀ ਲੋਕਮਿਮਂ ਪਰਞ੍ਚ॥

ਸਞ੍ਞਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾ ਵਿਤਰੇਯ੍ਯ ਓਘਨ੍ਤਿ। **ਸਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾ ਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾ ਅਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਾ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਞਾ ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਞਾ ਰਸਸਞ੍ਞਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ – ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਜਾਨਨਾ ਸਞ੍ਜਾਨਿਤਤ੍ਤਂ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਞ੍ਞਾ। **ਸਞ੍ਞਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਂ ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ – ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਯ, ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ, ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ।

ਕਤਮਾ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ? ਸਞ੍ਞਂ ਜਾਨਾਤਿ – ਅਯਂ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ, ਅਯਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾ, ਅਯਂ ਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਾ, ਅਯਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ, ਅਯਂ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾ, ਅਯਂ ਅਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਾ, ਅਯਂ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ, ਅਯਂ ਸਦ੍ਦਸਞ੍ਞਾ, ਅਯਂ ਗਨ੍ਧਸਞ੍ਞਾ, ਅਯਂ ਰਸਸਞ੍ਞਾ, ਅਯਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸਞ੍ਞਾ, ਅਯਂ ਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾਤਿ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ – ਅਯਂ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ।

ਕਤਮਾ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ? ਏਵਂ ਞਾਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਞਂ ਤੀਰੇਤਿ। ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਰੋਗਤੋ ਗਣ੍ਡਤੋ ਸਲ੍ਲਤੋ ਅਘਤੋ ਆਬਾਧਤੋ ਪਰਤੋ ਪਲੋਕਤੋ ਈਤਿਤੋ ਉਪਦ੍ਦਵਤੋ ਭਯਤੋ ਉਪਸਗ੍ਗਤੋ ਚਲਤੋ ਪਭਙ੍ਗੁਤੋ...ਪੇ॰... ਸਮੁਦਯਤੋ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਤੋ ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਆਦੀਨਵਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਤੀਰੇਤਿ – ਅਯਂ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ।

ਕਤਮਾ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾ? ਏਵਂ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਞਾਯ ਛਨ੍ਦਰਾਗਂ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਯੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਞ੍ਞਾਯ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ, ਤਂ ਪਜਹਥ। ਏਵਂ ਸਾ ਸਞ੍ਞਾ ਪਹੀਨਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂ ਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿ – ਅਯਂ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾ। **ਸਞ੍ਞਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਂ ਇਮਾਹਿ ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। **ਵਿਤਰੇਯ੍ਯ ਓਘ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮੋਘਂ ਭਵੋਘਂ ਦਿਟ੍ਠੋਘਂ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਂ ਤਰੇਯ੍ਯ ਉਤ੍ਤਰੇਯ੍ਯ ਪਤਰੇਯ੍ਯ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਸਞ੍ਞਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾ ਵਿਤਰੇਯ੍ਯ ਓਘਂ।

ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਸੁ ਮੁਨਿ ਨੋਪਲਿਤ੍ਤੋਤਿ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾ – ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਗ੍ਗਹੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ। ਮੋਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਮੁਨਿ ਮੋਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋਤਿ। ਤੀਣਿ ਮੋਨੇਯ੍ਯਾਨਿ – ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ।

ਕਤਮਂ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਂ? ਤਿਵਿਧਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਂ ਪਹਾਨਂ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਤਿਵਿਧਂ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤਂ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਕਾਯਾਰਮ੍ਮਣੇ ਞਾਣਂ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਕਾਯਪਰਿਞ੍ਞਾ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਹਗਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਕਾਯੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਂ – ਇਦਂ ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਂ।

ਕਤਮਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ? ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਂ ਪਹਾਨਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਵਾਚਾਰਮ੍ਮਣੇ ਞਾਣਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਵਾਚਾਪਰਿਞ੍ਞਾ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਹਗਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਵਾਚਾਯ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ – ਇਦਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ।

ਕਤਮਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ? ਤਿਵਿਧਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਂ ਪਹਾਨਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਤਿਵਿਧਂ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਚਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਞਾਣਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਞ੍ਞਾ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਹਗਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਚਿਤ੍ਤੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ – ਇਦਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ।

''ਕਾਯਮੁਨਿਂ ਵਾਚਾਮੁਨਿਂ, ਮਨੋਮੁਨਿਮਨਾਸਵਂ।
ਮੁਨਿਂ ਮੋਨੇਯ੍ਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਆਹੁ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਹਾਯਿਨਂ॥

''ਕਾਯਮੁਨਿਂ ਵਾਚਾਮੁਨਿਂ, ਮਨੋਮੁਨਿਮਨਾਸਵਂ।
ਮੁਨਿਂ ਮੋਨੇਯ੍ਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਆਹੁ ਨਿਨ੍ਹਾਤਪਾਪਕ''ਨ੍ਤਿ [ਨਿਂਨ੍ਹਾਤਪਾਪਕਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]॥

ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਮੋਨੇਯ੍ਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਛ ਮੁਨਿਨੋ [ਛ ਮੁਨਯੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] – ਅਗਾਰਮੁਨਿਨੋ, ਅਨਗਾਰਮੁਨਿਨੋ, ਸੇਖਮੁਨਿਨੋ, ਅਸੇਖਮੁਨਿਨੋ, ਪਚ੍ਚੇਕਮੁਨਿਨੋ, ਮੁਨਿਮੁਨਿਨੋਤਿ। ਕਤਮੇ ਅਗਾਰਮੁਨਿਨੋ? ਯੇ ਤੇ ਅਗਾਰਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਪਦਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨਾ – ਇਮੇ ਅਗਾਰਮੁਨਿਨੋ। ਕਤਮੇ ਅਨਗਾਰਮੁਨਿਨੋ ? ਯੇ ਤੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਪਦਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨਾ – ਇਮੇ ਅਨਗਾਰਮੁਨਿਨੋ। ਸਤ੍ਤ ਸੇਖਾ ਸੇਖਮੁਨਿਨੋ। ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਅਸੇਖਮੁਨਿਨੋ। ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਪਚ੍ਚੇਕਮੁਨਿਨੋ। ਮੁਨਿਮੁਨਿਨੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਤਥਾਗਤਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ।

''ਨ ਮੋਨੇਨ ਮੁਨਿ ਹੋਤਿ, ਮੂਲ੍ਹਰੂਪੋ ਅਵਿਦ੍ਦਸੁ।
ਯੋ ਚ ਤੁਲਂਵ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ, ਵਰਮਾਦਾਯ ਪਣ੍ਡਿਤੋ॥

''ਪਾਪਾਨਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਸ ਮੁਨਿ ਤੇਨ ਸੋ ਮੁਨਿ।
ਯੋ ਮੁਨਾਤਿ ਉਭੋ ਲੋਕੇ, ਮੁਨਿ ਤੇਨ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

''ਅਸਤਞ੍ਚ ਸਤਞ੍ਚ ਞਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ।
ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪੂਜਿਤੋ ਯੋ, ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨੀ''ਤਿ॥

ਲੇਪਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਲੇਪਾ – ਤਣ੍ਹਾਲੇਪੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਲੇਪੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪੋ। ਮੁਨਿ ਤਣ੍ਹਾਲੇਪਂ ਪਹਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਸੁ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ। ਅਲਿਤ੍ਤੋ ਅਪਲਿਤ੍ਤੋ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਸੁ ਮੁਨਿ ਨੋਪਲਿਤ੍ਤੋ।

ਅਬ੍ਬੂਲ੍ਹਸਲ੍ਲੋ ਚਰਮਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋਤਿ। **ਸਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤ ਸਲ੍ਲਾਨਿ – ਰਾਗਸਲ੍ਲਂ, ਦੋਸਸਲ੍ਲਂ, ਮੋਹਸਲ੍ਲਂ, ਮਾਨਸਲ੍ਲਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਲ੍ਲਂ, ਸੋਕਸਲ੍ਲਂ, ਕਥਂਕਥਾਸਲ੍ਲਂ [ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਲ੍ਲਂ (ਸੀ॰)]। ਯਸ੍ਸੇਤੇ ਸਲ੍ਲਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਬ੍ਬੂਲ੍ਹਸਲ੍ਲੋ ਅਬ੍ਬਹਿਤਸਲ੍ਲੋ ਉਦ੍ਧਤਸਲ੍ਲੋ ਸਮੁਦ੍ਧਤਸਲ੍ਲੋ ਉਪ੍ਪਾਟਿਤਸਲ੍ਲੋ ਸਮੁਪ੍ਪਾਟਿਤਸਲ੍ਲੋ ਚਤ੍ਤਸਲ੍ਲੋ ਵਨ੍ਤਸਲ੍ਲੋ ਮੁਤ੍ਤਸਲ੍ਲੋ ਪਹੀਨਸਲ੍ਲੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਸਲ੍ਲੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੀਤਿਭੂਤੋ ਸੁਖਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਅਬ੍ਬੂਲ੍ਹਸਲ੍ਲੋ।

ਚਰਨ੍ਤਿ ਚਰਨ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਇਰਿਯਨ੍ਤੋ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੋ ਪਾਲੇਨ੍ਤੋ ਯਪੇਨ੍ਤੋ ਯਾਪੇਨ੍ਤੋ। **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰੀ ਅਟ੍ਠਿਤਕਾਰੀ ਅਨੋਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਕੋ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਛਨ੍ਦੋ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ''ਕਥਾਹਂ ਅਪਰਿਪੂਰਂ ਵਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਪੂਰੇਯ੍ਯਂ, ਪਰਿਪੂਰਂ ਵਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਵਾਯਾਮੋ ਚ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਚ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨਿ ਚ ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਆਤਪ੍ਪਂ ਪਧਾਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਅਨੁਯੋਗੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ''ਕਥਾਹਂ ਅਪਰਿਪੂਰਂ ਵਾ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਰਿਪੂਰੇਯ੍ਯਂ, ਪਰਿਪੂਰਂ ਵਾ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ।

‘‘ਕਥਾਹੰ ਅਪਰਿਪੂਰੰ ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਰਿਪੂਰੇਯ੍ਯੰ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੰ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਰਿਪੂਰੇਯ੍ਯੰ, ਪਰਿਪੂਰੰ ਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਵਾਯਾਮੋ ਚ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਚ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨਿ ਚ ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਆਤਪ੍ਪੰ ਪਧਾਨੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਅਨੁਯੋਗੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ‘‘ਕਥਾਹੰ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਪਰਿਜਾਨੇਯ੍ਯੰ, ਅਪ੍ਪਹੀਨੇ ਵਾ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹੇਯ੍ਯੰ, ਅਭਾਵਿਤੰ ਵਾ ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਯ੍ਯੰ, ਅਸਚ੍ਛਿਕਤੰ ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਵਾਯਾਮੋ ਚ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਚ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨਿ ਚ ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਆਤਪ੍ਪੰ ਪਧਾਨੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਅਨੁਯੋਗੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ – ਅਬ੍ਬੂਲ੍ਹਸਲ੍ਲੋ ਚਰਮਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ।

ਨਾਸੀਸਤੀ ਲੋਕਮਿਮੰ ਪਰਞ੍ਚਾਤਿ ਇਮੰ ਲੋਕੰ ਨਾਸੀਸਤਿ ਸਕਤ੍ਤਭਾਵੰ, ਪਰਲੋਕੰ ਨਾਸੀਸਤਿ ਪਰਤ੍ਤਭਾਵੰ; ਇਮੰ ਲੋਕੰ ਨਾਸੀਸਤਿ ਸਕਰੂਪਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣੰ, ਪਰੰ ਲੋਕੰ ਨਾਸੀਸਤਿ ਪਰਰੂਪਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣੰ; ਇਮੰ ਲੋਕੰ ਨਾਸੀਸਤਿ ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ, ਪਰੰ ਲੋਕੰ ਨਾਸੀਸਤਿ ਛ ਬਾਹਿਰਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ; ਇਮੰ ਲੋਕੰ ਨਾਸੀਸਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੰ, ਪਰੰ ਲੋਕੰ ਨਾਸੀਸਤਿ ਦੇਵਲੋਕੰ। ਇਮੰ ਲੋਕੰ ਨਾਸੀਸਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁੰ, ਪਰੰ ਲੋਕੰ ਨਾਸੀਸਤਿ ਰੂਪਧਾਤੁੰ ਅਰੂਪਧਾਤੁੰ; ਇਮੰ ਲੋਕੰ ਨਾਸੀਸਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁੰ ਰੂਪਧਾਤੁੰ, ਪਰੰ ਲੋਕੰ ਨਾਸੀਸਤਿ ਅਰੂਪਧਾਤੁੰ। ਪੁਨ ਗਤਿੰ ਵਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿੰ ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ ਵਾ ਭਵੰ ਵਾ ਸੰਸਾਰੰ ਵਾ ਵਟ੍ਟੰ ਵਾ ਨਾਸੀਸਤਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ ਨ ਪਿਹੇਤਿ ਨਾਭਿਜਪ੍ਪਤੀਤਿ – ਨਾਸੀਸਤੀ ਲੋਕਮਿਮੰ ਪਰਞ੍ਚਾਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਸਞ੍ਞੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾ ਵਿਤਰੇਯ੍ਯ ਓਘੰ, ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਸੁ ਮੁਨਿ ਨੋਪਲਿਤ੍ਤੋ।
ਅਬ੍ਬੂਲ੍ਹਸਲ੍ਲੋ ਚਰਮਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ, ਨਾਸੀਸਤੀ ਲੋਕਮਿਮੰ ਪਰਞ੍ਚਾ’’ਤਿ॥

ਗੁਹਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦੁਤਿਯੋ।

੩. ਦੁਟ੍ਠਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਅਥ ਦੁਟ੍ਠਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਵਕ੍ਖਤਿ –

੧੫. **ਵਦਨ੍ਤਿ ਵੇ ਦੁਟ੍ਠਮਨਾਪਿ ਏਕੇ, ਅਥੋਪਿ** [ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਤੇ (ਸੀ॰), ਅਞ੍ਞੇਪਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਵੇ ਸਚ੍ਚਮਨਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।**
ਵਾਦਞ੍ਚ ਜਾਤਂ ਮੁਨਿ ਨੋ ਉਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮੁਨੀ ਨਤ੍ਥਿ ਖਿਲੋ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ॥

ਵਦਨ੍ਤਿ ਵੇ ਦੁਟ੍ਠਮਨਾਪਿ ਏਕੇਤਿ ਤੇ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਦੁਟ੍ਠਮਨਾ ਵਿਰੁਦ੍ਧਮਨਾ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਮਨਾ ਆਹਤਮਨਾ ਪਚ੍ਚਾਹਤਮਨਾ ਆਘਾਤਿਤਮਨਾ ਪਚ੍ਚਾਘਾਤਿਤਮਨਾ ਵਦਨ੍ਤਿ ਉਪਵਦਨ੍ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚ ਅਭੂਤੇਨਾਤਿ – ਵਦਨ੍ਤਿ ਵੇ ਦੁਟ੍ਠਮਨਾਪਿ ਏਕੇ।

ਅਥੋਪਿ ਵੇ ਸਚ੍ਚਮਨਾ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਯੇ ਤੇਸਂ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਸਦ੍ਦਹਨ੍ਤਾ ਓਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਾ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਾ ਸਚ੍ਚਮਨਾ ਸਚ੍ਚਸਞ੍ਞਿਨੋ ਭੂਤਮਨਾ ਭੂਤਸਞ੍ਞਿਨੋ ਤਥਮਨਾ ਤਥਸਞ੍ਞਿਨੋ ਯਾਥਾਵਮਨਾ ਯਾਥਾਵਸਞ੍ਞਿਨੋ ਅਵਿਪਰੀਤਮਨਾ ਅਵਿਪਰੀਤਸਞ੍ਞਿਨੋ ਵਦਨ੍ਤਿ ਉਪਵਦਨ੍ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਞ੍ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਞ੍ਚ ਅਭੂਤੇਨਾਤਿ – ਅਥੋਪਿ ਵੇ ਸਚ੍ਚਮਨਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਵਾਦਞ੍ਚ ਜਾਤਂ ਮੁਨਿ ਨੋ ਉਪੇਤੀਤਿ। ਸੋ ਵਾਦੋ ਜਾਤੋ ਹੋਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਪਾਤੁਭੂਤੋ ਪਰਤੋਘੋਸੋ ਅਕ੍ਕੋਸੋ ਉਪਵਾਦੋ ਭਗਵਤੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਚ ਅਭੂਤੇਨਾਤਿ – ਵਾਦਞ੍ਚ ਜਾਤਂ। **ਮੁਨਿ ਨੋ ਉਪੇਤੀ**ਤਿ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ। ਮੋਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਮੁਨਿ ਮੋਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨਿ। ਯੋ ਵਾਦਂ ਉਪੇਤਿ ਸੋ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਵਾਦਂ ਉਪੇਤਿ – ਕਾਰਕੋ ਕਾਰਕਤਾਯ ਵਾਦਂ ਉਪੇਤਿ, ਅਥ ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਉਪਵਦਿਯਮਾਨੋ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਯਤਿ ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ। ਅਕਾਰਕੋਮ੍ਹੀਤਿ ਯੋ ਵਾਦਂ ਉਪੇਤਿ ਸੋ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਵਾਦਂ ਉਪੇਤਿ। ਮੁਨਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਵਾਦਂ ਨ ਉਪੇਤਿ – ਅਕਾਰਕੋ ਮੁਨਿ ਅਕਾਰਕਤਾਯ ਵਾਦਂ ਨ ਉਪੇਤਿ, ਅਥ ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਉਪਵਦਿਯਮਾਨੋ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਨ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਤਿਟ੍ਠਿਯਤਿ ਨ ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ। ਅਕਾਰਕੋਮ੍ਹੀਤਿ ਮੁਨਿ ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਵਾਦਂ ਨ ਉਪੇਤਿ ਨ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਪਰਾਮਸਤਿ ਨ ਅਭਿਨਿਵਿਸਤੀਤਿ – ਵਾਦਞ੍ਚ ਜਾਤਂ ਮੁਨਿ ਨੋ ਉਪੇਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਮੁਨੀ ਨਤ੍ਥਿ ਖਿਲੋ ਕੁਹਿਞ੍ਚੀਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਤਂਕਾਰਣਾ ਤਂਹੇਤੁ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਂਨਿਦਾਨਂ ਮੁਨਿਨੋ ਆਹਤਚਿਤ੍ਤਤਾ ਖਿਲਜਾਤਤਾਪਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਪਞ੍ਚਪਿ ਚੇਤੋਖਿਲਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਯੋਪਿ ਖਿਲਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਰਾਗਖਿਲੋ ਦੋਸਖਿਲੋ ਮੋਹਖਿਲੋ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਪਹੀਨੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢੋ। **ਕੁਹਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਕਿਮ੍ਹਿਚਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਮੁਨੀ ਨਤ੍ਥਿ ਖਿਲੋ ਕੁਹਿਞ੍ਚੀਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਵਦਨ੍ਤਿ ਵੇ ਦੁਟ੍ਠਮਨਾਪਿ ਏਕੇ, ਅਥੋਪਿ ਵੇ ਸਚ੍ਚਮਨਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।
ਵਾਦਞ੍ਚ ਜਾਤਂ ਮੁਨਿ ਨੋ ਉਪੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮੁਨੀ ਨਤ੍ਥਿ ਖਿਲੋ ਕੁਹਿਞ੍ਚੀ’’ਤਿ॥

੧੬. **ਸਕਞ੍ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਕਥਮਚ੍ਚਯੇਯ੍ਯ, ਛਨ੍ਦਾਨੁਨੀਤੋ ਰੁਚਿਯਾ ਨਿਵਿਟ੍ਠੋ।**
ਸਯਂ ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ ਪਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ, ਯਥਾ ਹਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ ਤਥਾ ਵਦੇਯ੍ਯ॥

ਸਕਞ੍ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਕਥਮਚ੍ਚਯੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਯਂ ਤੇ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਸੁਨ੍ਦਰਿਪਰਿਬ੍ਬਾਜਿਕਂ ਹਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਮਣਾਨਂ ਸਕ੍ਯਪੁਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਅਵਣ੍ਣਂ ਪਕਾਸਯਿਤ੍ਵਾ ''ਏਵਂ ਏਤਂ ਲਾਭਂ ਯਸਸਕ੍ਕਾਰਂ ਸਮ੍ਮਾਨਂ ਪਚ੍ਚਾਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਤੇ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਏਵਂਖਨ੍ਤਿਕਾ ਏਵਂਰੁਚਿਕਾ ਏਵਂਲਦ੍ਧਿਕਾ ਏਵਂਅਜ੍ਝਾਸਯਾ ਏਵਂਅਧਿਪ੍ਪਾਯਾ, ਤੇ ਨਾਸਕ੍ਖਿਂਸੁ ਸਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਸਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਸਕਂ ਰੁਚਿਂ ਸਕਂ ਲਦ੍ਧਿਂ ਸਕਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਸਕਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤੁਂ; ਅਥ ਖੋ ਸ੍ਵੇਵ ਅਯਸੋ ਤੇ ਪਚ੍ਚਾਗਤੋਤਿ, ਏਵਮ੍ਪਿ – ਸਕਞ੍ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਕਥਮਚ੍ਚਯੇਯ੍ਯ। ਅਥ ਵਾ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਏਵਂਵਾਦੋ, ਸੋ ਸਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਸਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਸਕਂ ਰੁਚਿਂ ਸਕਂ ਲਦ੍ਧਿਂ ਸਕਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਸਕਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਕਥਂ ਅਚ੍ਚਯੇਯ੍ਯ ਅਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ? ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਤਥਾ ਸਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾ ਗਹਿਤਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ – ਸਕਞ੍ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਕਥਮਚ੍ਚਯੇਯ੍ਯ? ''ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ...ਪੇ॰... ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ... ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ... ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰਂ... ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰਂ... ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ... ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ... ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ... ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਏਵਂ ਵਾਦੋ, ਸੋ ਸਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਸਕਂ ਖਨ੍ਤਿਂ ਸਕਂ ਰੁਚਿਂ ਸਕਂ ਲਦ੍ਧਿਂ ਸਕਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਂ ਸਕਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਕਥਂ ਅਚ੍ਚਯੇਯ੍ਯ ਅਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ? ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਤਥਾ ਸਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾ ਗਹਿਤਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ – ਸਕਞ੍ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਕਥਮਚ੍ਚਯੇਯ੍ਯ।

ਛਨ੍ਦਾਨੁਨੀਤੋ ਰੁਚਿਯਾ ਨਿਵਿਟ੍ਠੋਤਿ। **ਛਨ੍ਦਾਨੁਨੀਤੋ**ਤਿ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਕਾਯ ਰੁਚਿਯਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਯਾਯਤਿ ਨਿਯ੍ਯਤਿ ਵੁਯ੍ਹਤਿ ਸਂਹਰੀਯਤਿ। ਯਥਾ ਹਤ੍ਥਿਯਾਨੇਨ ਵਾ ਅਸ੍ਸਯਾਨੇਨ ਵਾ ਰਥਯਾਨੇਨ ਵਾ ਗੋਯਾਨੇਨ ਵਾ ਅਜਯਾਨੇਨ ਵਾ ਮੇਣ੍ਡਯਾਨੇਨ ਵਾ ਓਟ੍ਠਯਾਨੇਨ ਵਾ ਖਰਯਾਨੇਨ ਵਾ ਯਾਯਤਿ ਨਿਯ੍ਯਤਿ ਵੁਯ੍ਹਤਿ ਸਂਹਰੀਯਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਕਾਯ ਰੁਚਿਯਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਯਾਯਤਿ ਨਿਯ੍ਯਤਿ ਵੁਯ੍ਹਤਿ ਸਂਹਰੀਯਤੀਤਿ – ਛਨ੍ਦਾਨੁਨੀਤੋ। **ਰੁਚਿਯਾ ਨਿਵਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਕਾਯ ਰੁਚਿਯਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਨਿਵਿਟ੍ਠੋ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਅਲ੍ਲੀਨੋ ਉਪਗਤੋ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੋ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ – ਛਨ੍ਦਾਨੁਨੀਤੋ ਰੁਚਿਯਾ ਨਿਵਿਟ੍ਠੋ।

ਸਯਂ ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ ਪਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋਤਿ। ਸਯਂ ਸਮਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਕਰੋਤਿ ਅਨੋਮਂ ਕਰੋਤਿ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰਂ ਕਰੋਤਿ। ''ਅਯਂ ਸਤ੍ਥਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ''ਤਿ ਸਯਂ ਸਮਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਕਰੋਤਿ ਅਨੋਮਂ ਕਰੋਤਿ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰਂ ਕਰੋਤਿ। ''ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਗਣੋ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਭਦ੍ਦਿਕਾ... ਅਯਂ ਪਟਿਪਦਾ ਸੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ... ਅਯਂ ਮਗ੍ਗੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ''ਤਿ ਸਯਂ ਸਮਤ੍ਤਂ ਕਰੋਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਕਰੋਤਿ ਅਨੋਮਂ ਕਰੋਤਿ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰਂ ਕਰੋਤਿ ਜਨੇਤਿ ਸਞ੍ਜਨੇਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਸਯਂ ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ ਪਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ।

ਯਥਾ ਹਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ ਤਥਾ ਵਦੇਯ੍ਯਾਤਿ ਯਥਾ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਤਥਾ ਵਦੇਯ੍ਯ ਕਥੇਯ੍ਯ ਭਣੇਯ੍ਯ ਦੀਪਯੇਯ੍ਯ ਵੋਹਰੇਯ੍ਯ। ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਤਥਾ ਵਦੇਯ੍ਯ ਕਥੇਯ੍ਯ ਭਣੇਯ੍ਯ ਦੀਪਯੇਯ੍ਯ ਵੋਹਰੇਯ੍ਯ। ''ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ... ਪੇ॰... ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਤਥਾ ਵਦੇਯ੍ਯ ਕਥੇਯ੍ਯ ਭਣੇਯ੍ਯ ਦੀਪਯੇਯ੍ਯ ਵੋਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਯਥਾ ਹਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ ਤਥਾ ਵਦੇਯ੍ਯ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸਕਞ੍ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਕਥਮਚ੍ਚਯੇਯ੍ਯ, ਛਨ੍ਦਾਨੁਨੀਤੋ ਰੁਚਿਯਾ ਨਿਵਿਟ੍ਠੋ।
ਸਯਂ ਸਮਤ੍ਤਾਨਿ ਪਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ, ਯਥਾ ਹਿ ਜਾਨੇਯ੍ਯ ਤਥਾ ਵਦੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ॥

੧੨. **ਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਵਤਾਨਿ ਜਨ੍ਤੁ, ਅਨਾਨੁਪੁਟ੍ਠੋਵ** [ਅਨਾਨੁਪੁਟ੍ਠੋ ਚ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਪਰੇਸ ਪਾਵ** ਪਾਵਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰) ।
ਅਨਰਿਯਧਮ੍ਮਂ ਕੁਸਲਾ ਤਮਾਹੁ, ਯੋ ਆਤੁਮਾਨਂ ਸਯਮੇਵ ਪਾਵ [ਪਾਵਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] **॥**

ਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਵਤਾਨਿ ਜਨ੍ਤੁਤਿ। **ਯੋ**ਤਿ ਯੋ ਯਾਦਿਸੋ ਯਥਾਯੁਤ੍ਤੋ ਯਥਾਵਿਹਿਤੋ ਯਥਾਪਕਾਰੋ ਯਂਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਯਂਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਵੇਸ੍ਸੋ ਵਾ ਸੁਦ੍ਦੋ ਵਾ ਗਹਟ੍ਠੋ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ। **ਸੀਲਵਤਾਨੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਞ੍ਚੇਵ ਵਤਞ੍ਚ [ਵਤ੍ਤਞ੍ਚ (ਸ੍ਯਾ॰), ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ], ਅਤ੍ਥਿ ਵਤਂ ਨ ਸੀਲਂ। ਕਤਮਂ ਸੀਲਞ੍ਚੇਵ ਵਤਞ੍ਚ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਸਂਯਮੋ ਸਂਵਰੋ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ, ਇਦਂ ਸੀਲਂ। ਯਂ ਸਮਾਦਾਨਂ ਤਂ ਵਤਂ। ਸਂਵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ; ਸਮਾਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ਵਤਂ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੀਲਞ੍ਚੇਵ ਵਤਞ੍ਚ। ਕਤਮਂ ਵਤਂ, ਨ ਸੀਲਂ? ਅਟ੍ਠ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ – ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗਂ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਂ, ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਂ, ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗਂ, ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਙ੍ਗਂ, ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਂ, ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਂ, ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਙ੍ਗਂ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਤਂ, ਨ ਸੀਲਂ । ਵੀਰਿਯਸਮਾਦਾਨਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਤਂ, ਨ ਸੀਲਂ। ‘‘ਕਾਮਂ ਤਚੋ ਚ ਨ੍ਹਾਰੁ [ਨਹਾਰੁ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਚ ਅਟ੍ਠਿ ਚ ਅਵਸਿਸ੍ਸਤੁ [ਅਵਸੁਸ੍ਸਤੁ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਸਰੀਰੇ ਉਪਸੁਸ੍ਸਤੁ ਮਂਸਲੋਹਿਤਂ। ਯਂ ਤਂ ਪੁਰਿਸਥਾਮੇਨ ਪੁਰਿਸਬਲੇਨ ਪੁਰਿਸਵੀਰਿਯੇਨ ਪੁਰਿਸਪਰਕ੍ਕਮੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ , ਨ ਤਂ ਅਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ – ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਏਵਰੂਪਂ ਵੀਰਿਯਸਮਾਦਾਨਂ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਤਂ, ਨ ਸੀਲਂ।

‘‘ਨਾਸਿਸ੍ਸਂ ਨ ਪਿਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਿਹਾਰਤੋ ਨ ਨਿਕ੍ਖਮੇ।
ਨਪਿ ਪਸ੍ਸਂ ਨਿਪਾਤੇਸ੍ਸਂ, ਤਣ੍ਹਾਸਲ੍ਲੇ ਅਨੂਹਤੇ’’ਤਿ॥

ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਏਵਰੂਪਮ੍ਪਿ ਵੀਰਿਯਸਮਾਦਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਤਂ, ਨ ਸੀਲਂ। ‘‘ਨ ਤਾਵਾਹਂ ਇਮਂ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾਮਿ ਯਾਵ ਮੇ ਨ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ – ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਏਵਰੂਪਮ੍ਪਿ ਵੀਰਿਯਸਮਾਦਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਤਂ, ਨ ਸੀਲਂ। ‘‘ਨ ਤਾਵਾਹਂ ਇਮਮ੍ਹਾ ਆਸਨਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਚਙ੍ਕਮਾ ਓਰੋਹਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਿਹਾਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਡ੍ਢਯੋਗਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਪਾਸਾਦਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਹਮ੍ਮਿਯਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਗੁਹਾਯ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਲੇਣਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕੁਟਿਯਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕੂਟਾਗਾਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਟ੍ਟਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਮਾਲ਼ਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਉਦ੍ਦਣ੍ਡਾ [ਉਟ੍ਟਣ੍ਡਾ (ਕ॰)] ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਾਯ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ ਮਣ੍ਡਪਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ ਯਾਵ ਮੇ ਨ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ – ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਏਵਰੂਪਮ੍ਪਿ ਵੀਰਿਯਸਮਾਦਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਤਂ, ਨ ਸੀਲਂ। ‘‘ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਂ ਆਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮਾਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ ਫਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ – ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਏਵਰੂਪਮ੍ਪਿ ਵੀਰਿਯਸਮਾਦਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਤਂ, ਨ ਸੀਲਂ। ‘‘ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ, ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ, ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਂ, ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ, ਪੁਰਿਮਂ ਯਾਮਂ, ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਯਾਮਂ, ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਯਾਮਂ, ਕਾਲ਼ੇ, ਜੁਣ੍ਹੇ, ਵਸ੍ਸੇ, ਹੇਮਨ੍ਤੇ, ਗਿਮ੍ਹੇ, ਪੁਰਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ, ਮਜ੍ਝਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ, ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਂ ਆਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮਾਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ ਫਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ – ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਏਵਰੂਪਮ੍ਪਿ ਵੀਰਿਯਸਮਾਦਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਤਂ, ਨ ਸੀਲਂ। **ਜਨ੍ਤੁ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ ਨਰੋ ਮਾਨਵੋ [ਮਾਣਵੋ (ਕ॰)] ਪੋਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੀਵੋ ਜਾਗੁ ਜਨ੍ਤੁ ਇਨ੍ਦਗੁ ਮਨੁਜੋਤਿ – ਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਵਤਾਨਿ ਜਨ੍ਤੁ।

ਅਨਾਨੁਪੁਟ੍ਠੋਵ ਪਰੇਸ ਪਾਵਾਤਿ। **ਪਰੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਰੇਸਂ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਵੇਸ੍ਸਾਨਂ ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ ਗਹਟ੍ਠਾਨਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ। **ਅਨਾਨੁਪੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਅਪੁਟ੍ਠੋ ਅਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਯਾਚਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝੇਸਿਤੋ ਅਪਸਾਦਿਤੋ। **ਪਾਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਂ ਵਾ ਵਤਂ ਵਾ ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਵਾ ਪਾਵਦਤਿ। ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਾ, ਵਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਾ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਕੋਲਪੁਤ੍ਤਿਯੇਨ ਵਾ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਵਾ ਧਨੇਨ ਵਾ ਅਜ੍ਝੇਨੇਨ ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੇਨ [ਵਿਜ੍ਜਟ੍ਠਾਨੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਾ ਸੁਤੇਨ ਵਾ ਪਟਿਭਾਨੇਨ [ਪਟਿਭਾਣੇਨ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾ, ਉਚ੍ਚਾ ਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਵਾ, ਮਹਾਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਵਾ, ਮਹਾਭੋਗਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਵਾ, ਉਲ਼ਾਰਭੋਗਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਵਾ, ਞਾਤੋ ਯਸਸ੍ਸੀ ਸਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ

ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਵਿਨਯਧਰੋਤਿ ਵਾ, ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਆਰਞ੍ਞਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਪੰਸੁਕੂਲਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਤੇਚੀਵਰਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਨੇਸਜ੍ਜਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ, ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ, ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ, ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਪਾਵਦਤਿ ਕਥੇਤਿ ਭਣਤਿ ਦੀਪਯਤਿ ਵੋਹਰਤੀਤਿ – ਅਨਾਨੁਪੁਟ੍ਠੋਵ ਪਰੇਸੰ ਪਾਵ।

ਅਨਰਿਯਧਮ੍ਮੰ ਕੁਸਲਾ ਤਮਾਹੂਤਿ। **ਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਯੇ ਤੇ ਖਨ੍ਧਕੁਸਲਾ ਧਾਤੁਕੁਸਲਾ ਆਯਤਨਕੁਸਲਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕੁਸਲਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਾ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਕੁਸਲਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਕੁਸਲਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕੁਸਲਾ ਬਲਕੁਸਲਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਕੁਸਲਾ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲਾ ਫਲਕੁਸਲਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਕੁਸਲਾ, ਤੇ ਕੁਸਲਾ ਏਵਮਾਹੰਸੁ – ''ਅਨਰਿਯਾਨੰ ਏਸੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਨੇਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਰਿਯਾਨੰ; ਬਾਲਾਨੰ ਏਸੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਨੇਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨੰ; ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਏਸੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਨੇਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਏਵਮਾਹੰਸੁ ਏਵੰ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਭਣਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਨਰਿਯਧਮ੍ਮੰ ਕੁਸਲਾ ਤਮਾਹੁ।

ਯੋ ਆਤੁਮਾਨੰ ਸਯਮੇਵ ਪਾਵਾਤਿ। **ਆਤੁਮਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਤ੍ਤਾ। **ਸਯਮੇਵ ਪਾਵਾ**ਤਿ ਸਯਮੇਵ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਾਵਦਤਿ – ''ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਾ, ਵਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਾ, ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਕੋਲਪੁਤ੍ਤਿਯੇਨ ਵਾ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਵਾ ਧਨੇਨ ਵਾ ਅਜ੍ਝੇਨੇਨ ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਸੁਤੇਨ ਵਾ ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾ, ਉਚ੍ਚਾ ਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਵਾ, ਮਹਾਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਵਾ, ਮਹਾਭੋਗਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਵਾ, ਉਲ਼ਾਰਭੋਗਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਵਾ, ਞਾਤੋ ਯਸਸ੍ਸੀ ਸਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਵਿਨਯਧਰੋਤਿ ਵਾ, ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਆਰਞ੍ਞਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਪੰਸੁਕੂਲਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਤੇਚੀਵਰਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਨੇਸਜ੍ਜਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ, ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ, ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ, ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ,

ਵਿਭਵਞ੍ਚ ਭਵਞ੍ਚ ਵਿਪ੍ਪਹਾਯ, ਵੁਸਿਤਵਾ ਖੀਣਪੁਨਬ੍ਭਵੋ ਸ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ॥

ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ'' ਪਾਵਦਤਿ ਕਥੇਤਿ ਭਣਤਿ ਦੀਪਯਤਿ ਵੋਹਰਤੀਤਿ – ਯੋ ਆਤੁਮਾਨੰ ਸਯਮੇਵ ਪਾਵਾਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਵਤਾਨਿ ਜਨ੍ਤੁ, ਅਨਾਨੁਪੁਟ੍ਠੋਵ ਪਰੇਸ ਪਾਵ।
ਅਨਰਿਯਧਮ੍ਮੰ ਕੁਸਲਾ ਤਮਾਹੁ, ਯੋ ਆਤੁਮਾਨੰ ਸਯਮੇਵ ਪਾਵਾ''ਤਿ॥

੧੮. ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤੋ, ਇਤਿਹਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਸੁ ਅਕਤ੍ਥਮਾਨੋ।
ਤਮਰਿਯਧਮ੍ਮੰ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਯਸ੍ਸੁਸ੍ਸਦਾ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ॥

ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤੋਤਿ। **ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਸ੍ਸ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ, ਮੋਹਸ੍ਸ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ, ਕੋਧਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਉਪਨਾਹਸ੍ਸ... ਮਕ੍ਖਸ੍ਸ... ਪਲ਼ਾਸਸ੍ਸ [ਪਲਾਸਸ੍ਸ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ... ਇਸ੍ਸਾਯ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਸ੍ਸ... ਮਾਯਾਯ... ਸਾਠੇਯ੍ਯਸ੍ਸ... ਥਮ੍ਭਸ੍ਸ... ਸਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ... ਮਾਨਸ੍ਸ... ਅਤਿਮਾਨਸ੍ਸ... ਮਦਸ੍ਸ... ਪਮਾਦਸ੍ਸ... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਦਰਥਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਤਾਪਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਵੂਪਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਜ੍ਝਾਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤਾ ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋਤਿ – ਸਨ੍ਤੋ। **ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਭਿਕ੍ਖੁ – ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਭਿਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਭਿਨ੍ਨਾ ਹੋਤਿ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਰਾਗੋ ਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਦੋਸੋ ਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਮੋਹੋ ਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਮਾਨੋ ਭਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ । ਭਿਨ੍ਨਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ [ਪੋਨੋਬ੍ਭਵਿਕਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਸਦਰਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿਂ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ।

''ਪਜ੍ਜੇਨ ਕਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ, [ਸਭਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਗਤੋ ਵਿਤਿਣ੍ਣਕਙ੍ਖੋ।
ਵਿਭਵਞ੍ਚ [ਵਿਭਵਂ (ਸੀ॰ ਕ॰) ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੧੯] ਭਵਞ੍ਚ ਵਿਪ੍ਪਹਾਯ,
ਵੁਸਿਤਵਾ ਖੀਣਪੁਨਬ੍ਭਵੋ ਸ ਭਿਕ੍ਖੂ''ਤਿ॥

ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤੋਤਿ ਰਾਗਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤੋ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤੋ, ਮੋਹਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤੋ, ਕੋਧਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਉਪਨਾਹਸ੍ਸ... ਮਕ੍ਖਸ੍ਸ... ਪਲ਼ਾਸਸ੍ਸ... ਇਸ੍ਸਾਯ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਸ੍ਸ... ਮਾਯਾਯ... ਸਾਠੇਯ੍ਯਸ੍ਸ... ਥਮ੍ਭਸ੍ਸ... ਸਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ... ਮਾਨਸ੍ਸ... ਅਤਿਮਾਨਸ੍ਸ... ਮਦਸ੍ਸ... ਪਮਾਦਸ੍ਸ... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਦਰਥਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਤਾਪਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤੋਤਿ – ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤੋ।

ਇਤਿਹਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਸੁ ਅਕਤ੍ਥਮਾਨੋਤਿ। **ਇਤਿਹ**ਨ੍ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸਂਸਗ੍ਗੋ ਪਦਪਾਰਿਪੂਰੀ ਅਕ੍ਖਰਸਮਵਾਯੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤਂ [ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾ ਮੇਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] – ਇਤਿਹਨ੍ਤਿ। **ਸੀਲੇਸੁ ਅਕਤ੍ਥਮਾਨੋ**ਤਿ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕਤ੍ਥੀ ਹੋਤਿ ਵਿਕਤ੍ਥੀ। ਸੋ ਕਤ੍ਥਤਿ ਵਿਕਤ੍ਥਤਿ। ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਾ, ਵਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਾ, ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਕੋਲਪੁਤ੍ਤਿਯੇਨ ਵਾ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਵਾ...ਪੇ॰... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਕਤ੍ਥਤਿ ਵਿਕਤ੍ਥਤਿ। ਏਵਂ ਨ ਕਤ੍ਥਤਿ ਨ ਵਿਕਤ੍ਥਤਿ। ਕਤ੍ਥਨਾ ਆਰਤੋ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਇਤਿਹਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਸੁ ਅਕਤ੍ਥਮਾਨੋ।

ਤਮਰਿਯਧਮ੍ਮਂ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ। **ਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਯੇ ਤੇ ਖਨ੍ਧਕੁਸਲਾ ਧਾਤੁਕੁਸਲਾ ਆਯਤਨਕੁਸਲਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕੁਸਲਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਾ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਕੁਸਲਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਕੁਸਲਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕੁਸਲਾ ਬਲਕੁਸਲਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਕੁਸਲਾ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲਾ ਫਲਕੁਸਲਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਕੁਸਲਾ, ਤੇ ਕੁਸਲਾ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ – ''ਅਰਿਯਾਨਂ ਏਸੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਨੇਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਨਰਿਯਾਨਂ; ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਏਸੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਨੇਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਬਾਲਾਨਂ; ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਏਸੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਨੇਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਅਰਿਯਾਨਂ ਏਵਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਭਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਮਰਿਯਧਮ੍ਮਂ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਯਸ੍ਸੁਸ੍ਸਦਾ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇਤਿ। **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। **ਉਸ੍ਸਦਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸਦਾ – ਰਾਗੁਸ੍ਸਦੋ, ਦੋਸੁਸ੍ਸਦੋ, ਮੋਹੁਸ੍ਸਦੋ, ਮਾਨੁਸ੍ਸਦੋ, ਦਿਟ੍ਠੁਸ੍ਸਦੋ, ਕਿਲੇਸੁਸ੍ਸਦੋ, ਕਮ੍ਮੁਸ੍ਸਦੋ। ਯਸ੍ਸਿਮੇ [ਤਸ੍ਸਿਮੇ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਉਸ੍ਸਦਾ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ। **ਕੁਹਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ

ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਕਿਮ੍ਹਿਚਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਦੇਵਲੋਕੇ ਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਧਾਤੁਲੋਕੇ ਆਯਤਨਲੋਕੇਤਿ – ਯਸ੍ਸੁਸ੍ਸਦਾ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸਨ੍ਤੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤੋ, ਇਤਿਹਨ੍ਤਿ ਸੀਲੇਸੁ ਅਕਤ੍ਥਮਾਨੋ।
ਤਮਰਿਯਧਮ੍ਮੰ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਯਸ੍ਸੁਸ੍ਸਦਾ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ''ਤਿ॥

੧੯. ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ, ਪੁਰਕ੍ਖਤਾ [ਪੁਰੇਕ੍ਖਤਾ (ਸੀ॰ ਕ॰)] **ਸਨ੍ਤਿ ਅਵੀਵਦਾਤਾ।**
ਯਦਤ੍ਤਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਆਨਿਸੰਸੰ, ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਕੁਪ੍ਪਪਟਿਚ੍ਚਸਨ੍ਤਿੰ॥

ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾਤਿ। **ਪਕਪ੍ਪਨਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਕਪ੍ਪਨਾ – ਤਣ੍ਹਾਪਕਪ੍ਪਨਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪਕਪ੍ਪਨਾ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਤਣ੍ਹਾਪਕਪ੍ਪਨਾ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਪਕਪ੍ਪਨਾ। **ਸਙ੍ਖਤਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਤਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਾ ਸਣ੍ਠਪਿਤਾਤਿਪਿ – ਸਙ੍ਖਤਾ। ਅਥ ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਖਯਧਮ੍ਮਾ ਵਯਧਮ੍ਮਾ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮਾ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਾਤਿਪਿ – ਸਙ੍ਖਤਾ । **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ। **ਧਮ੍ਮਾ** ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨੀਤਿ – ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ।

ਪੁਰਕ੍ਖਤਾ ਸਨ੍ਤਿ ਅਵੀਵਦਾਤਾਤਿ। **ਪੁਰਕ੍ਖਤਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾ – ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ। ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ। ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਸੋ ਤਣ੍ਹੰ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਚਰਤਿ ਤਣ੍ਹਾਧਜੋ ਤਣ੍ਹਾਕੇਤੁ ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਧਜੋ ਦਿਟ੍ਠਿਕੇਤੁ ਦਿਟ੍ਠਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ, ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਚਰਤੀਤਿ – ਪੁਰਕ੍ਖਤਾ। **ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਿ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ ਉਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। **ਅਵੀਵਦਾਤਾ**ਤਿ ਅਵੇਵਦਾਤਾ ਅਵੋਦਾਤਾ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾਤਿ – ਪੁਰਕ੍ਖਤਾ ਸਨ੍ਤਿ ਅਵੀਵਦਾਤਾ।

ਯਦਤ੍ਤਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਆਨਿਸੰਸਨ੍ਤਿ। **ਯਦਤ੍ਤਨੀ**ਤਿ ਯੰ ਅਤ੍ਤਨਿ। **ਅਤ੍ਤਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦ੍ਵੇ ਆਨਿਸੰਸੇ ਪਸ੍ਸਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚ ਆਨਿਸੰਸੰ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਞ੍ਚ ਆਨਿਸੰਸੰ। ਕਤਮੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਆਨਿਸੰਸੋ? ਯੰਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਸਤ੍ਥਾ ਹੋਤਿ, ਤੰਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੰਦਿਟ੍ਠਿਕੰ ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਸਾਵਕਾ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਗਰੁੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ [ਗਰੁਕਰੋਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ ਅਪਚਿਤਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਲਭਤਿ ਚ ਤਤੋਨਿਦਾਨੰ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ – ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਆਨਿਸੰਸੋ। ਕਤਮੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਆਨਿਸੰਸੋ? ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਲੰ ਨਾਗਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਸੁਪਣ੍ਣਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਯਕ੍ਖਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਅਸੁਰਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਮਹਾਰਾਜਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਇਨ੍ਦਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਦੇਵਤ੍ਤਾਯ ਵਾ। ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿ ਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ, ਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ। ਇਮਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਇਮਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਸੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਆਯਤਿੰ ਫਲਪਾਟਿਕਙ੍ਖੀ ਹੋਤਿ – ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਆਨਿਸੰਸੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਆਨਿਸੰਸੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਦਕ੍ਖਤਿ ਓਲੋਕੇਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤੀਤਿ – ਯਦਤ੍ਤਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਆਨਿਸੰਸੰ।

ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਕੁਪ੍ਪਪਟਿਚ੍ਚਸਨ੍ਤਿਨ੍ਤਿ। ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਨ੍ਤਿਯੋ – ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਨ੍ਤਿ, ਤਦਙ੍ਗਸਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਨ੍ਤਿ। ਕਤਮਾ **ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਨ੍ਤਿ**? ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਅਯੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਨ੍ਤਿ। ਕਤਮਾ **ਤਦਙ੍ਗਸਨ੍ਤਿ**? ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣਾ ਸਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ; ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਸਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ; ਤਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਸਨ੍ਤਾ ਹੋਤਿ; ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ;

ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ ਸਨ੍ਤਾ ਹੋਤਿ; ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਸਨ੍ਤਾ ਹੋਤਿ; ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਸਨ੍ਤਾ ਹੋਤਿ; ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਸਨ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਤਦਙ੍ਗਸਨ੍ਤਿ। ਕਤਮਾ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਨ੍ਤਿ**? ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਨ੍ਤਿਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਨ੍ਤਿਯੋ। ਅਪਿ ਚ ਸਮ੍ਮੁਤਿਸਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ਸਨ੍ਤੀਤਿ। **ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਕੁਪ੍ਪਪਟਿਚ੍ਚਸਨ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ। ਕੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤਿਂ ਪਕੁਪ੍ਪਸਨ੍ਤਿਂ ਏਰਿਤਸਨ੍ਤਿਂ ਸਮੇਰਿਤਸਨ੍ਤਿਂ ਚਲਿਤਸਨ੍ਤਿਂ ਘਟ੍ਟਿਤਸਨ੍ਤਿਂ ਕਪ੍ਪਿਤਸਨ੍ਤਿਂ ਪਕਪ੍ਪਿਤਸਨ੍ਤਿਂ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਸਙ੍ਖਤਂ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਖਯਧਮ੍ਮਂ ਵਯਧਮ੍ਮਂ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਂ, ਸਨ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਸਿਤੋ ਅਲ੍ਲੀਨੋ ਉਪਗਤੋ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੋ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ – ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਕੁਪ੍ਪਪਟਿਚ੍ਚਸਨ੍ਤਿਂ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਯਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ, ਪੁਰਕ੍ਖਤਾ ਸਨ੍ਤਿ ਅਵੀਵਦਾਤਾ।
ਯਦਤ੍ਤਨਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਆਨਿਸਂਸਂ, ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਕੁਪ੍ਪਪਟਿਚ੍ਚਸਨ੍ਤਿ''ਨ੍ਤਿ॥

੨੦. **ਦਿਟ੍ਠੀਨਿਵੇਸਾ ਨ ਹਿ ਸ੍ਵਾਤਿਵਤ੍ਤਾ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤਂ।**
ਤਸ੍ਮਾ ਨਰੋ ਤੇਸੁ ਨਿਵੇਸਨੇਸੁ, ਨਿਰਸ੍ਸਤੀ ਆਦਿਯਤੀ ਚ ਧਮ੍ਮਂ॥

ਦਿਟ੍ਠੀਨਿਵੇਸਾ ਨ ਹਿ ਸ੍ਵਾਤਿਵਤ੍ਤਾਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠੀਨਿਵੇਸਾ**ਤਿ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਵੇਸਨਂ। ''ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ...ਪੇ॰... ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ... ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ ... ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰਂ... ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰਂ... ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ... ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ... ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ... ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਰਾਮਾਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਵੇਸਨਨ੍ਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠੀਨਿਵੇਸਾ ਨ ਹਿ ਸ੍ਵਾਤਿਵਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਵੇਸਾ ਨ ਹਿ ਸ੍ਵਾਤਿਵਤ੍ਤਾ ਦੁਰਤਿਵਤ੍ਤਾ ਦੁਤ੍ਤਰਾ ਦੁਪ੍ਪਤਰਾ ਦੁਸ੍ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾ ਦੁਬ੍ਬਿਨਿਵਤ੍ਤਾਤਿ – [ਦੁਬ੍ਬੀਤਿਵਤ੍ਤਾਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਦਿਟ੍ਠੀਨਿਵੇਸਾ ਨ ਹਿ ਸ੍ਵਾਤਿਵਤ੍ਤਾ।

ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤਿ। **ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਸੁ। **ਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਪਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਵੇਸਨੇਸੁ ਓਧਿਗ੍ਗਾਹੋ ਬਿਲਗ੍ਗਾਹੋ ਵਰਗ੍ਗਾਹੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਉਚ੍ਚਯਗ੍ਗਾਹੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯਗ੍ਗਾਹੋ। ਇਦਂ ਸਚ੍ਚਂ ਤਚ੍ਛਂ ਤਥਂ ਭੂਤਂ ਯਾਥਾਵਂ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਗਹਿਤਂ ਪਰਾਮਟ੍ਠਂ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਂ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਂ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤਂ।

ਤਸ੍ਮਾ ਨਰੋ ਤੇਸੁ ਨਿਵੇਸਨੇਸੂਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਤਂਕਾਰਣਾ ਤਂਹੇਤੁ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਂਨਿਦਾਨਂ। **ਨਰੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ ਨਰੋ ਮਾਣਵੋ ਪੋਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੀਵੋ ਜਾਗੁ ਜਨ੍ਤੁ ਇਨ੍ਦਗੁ ਮਨੁਜੋ। **ਤੇਸੁ ਨਿਵੇਸਨੇਸੂ**ਤਿ ਤੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਵੇਸਨੇਸੂਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਨਰੋ ਤੇਸੁ ਨਿਵੇਸਨੇਸੁ।

ਨਿਰਸ੍ਸਤੀ ਆਦਿਯਤੀ ਚ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ। **ਨਿਰਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ – ਪਰਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਾਯ ਵਾ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ, ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ ਵਾ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ। ਕਥਂ ਪਰਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਾਯ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ? ਪਰੋ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦੇਤਿ – ਸੋ ਸਤ੍ਥਾ ਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ, ਗਣੋ ਨ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਭਦ੍ਦਿਕਾ, ਪਟਿਪਦਾ ਨ ਸੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਮਗ੍ਗੋ ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ, ਨਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਸੁਦ੍ਧਿ ਵਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਾ ਮੁਤ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਾ, ਨਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਹੀਨਾ ਨਿਹੀਨਾ ਓਮਕਾ ਲਾਮਕਾ ਛਤੁਕ੍ਕਾ [ਜਤੁਕ੍ਕਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਰਿਤ੍ਤਾਤਿ – ਏਵਂ ਪਰੋ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦੇਤਿ। ਏਵਂ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਯਮਾਨੋ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ , ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ, ਗਣਂ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ, ਪਟਿਪਦਂ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ, ਮਗ੍ਗਂ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਪਰਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਾਯ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ। ਕਥਂ

ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ? ਸੀਲਂ ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ ਸੀਲਂ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ, ਵਤਂ ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ ਵਤਂ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ। **ਆਦਿਯਤੀ ਚ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਗਣਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਪਟਿਪਦਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਮਗ੍ਗਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਰਾਮਸਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਤੀਤਿ – ਨਿਰਸ੍ਸਤੀ ਆਦਿਯਤੀ ਚ ਧਮ੍ਮਂ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਦਿਟ੍ਠੀਨਿਵੇਸਾ ਨ ਹਿ ਸ੍ਵਾਤਿਵਤ੍ਤਾ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤਂ।
ਤਸ੍ਮਾ ਨਰੋ ਤੇਸੁ ਨਿਵੇਸਨੇਸੁ, ਨਿਰਸ੍ਸਤੀ ਆਦਿਯਤੀ ਚ ਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ॥

੨੧. ਧੋਨਸ੍ਸ ਹਿ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ, ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਭਵਾਭਵੇਸੁ।
ਮਾਯਞ੍ਚ ਮਾਨਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਧੋਨੋ, ਸ ਕੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਅਨੂਪਯੋ ਸੋ॥

ਧੋਨਸ੍ਸ ਹਿ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਭਵਾਭਵੇਸੂਤਿ। **ਧੋਨੋ**ਤਿ। ਧੋਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ – ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ ਵਿਚਯੋ ਪਵਿਚਯੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਾ ਉਪਲਕ੍ਖਣਾ ਪਚ੍ਚੁਪਲਕ੍ਖਣਾ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ ਕੋਸਲ੍ਲਂ ਨੇਪੁਞ੍ਞਂ ਵੇਭਬ੍ਯਾ ਚਿਨ੍ਤਾ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾ ਭੂਰਿ ਮੇਧਾ ਪਰਿਣਾਯਿਕਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਪਤੋਦੋ ਪਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਪਞ੍ਞਾਸਤ੍ਥਂ ਪਞ੍ਞਾਪਾਸਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਆਲੋਕੋ ਪਞ੍ਞਾਓਭਾਸੋ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੋ ਪਞ੍ਞਾਰਤਨਂ ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਧੋਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ? ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਧੁਤਞ੍ਚ ਧੋਤਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਞ੍ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਞ੍ਚ; ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ... ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਧੁਤਞ੍ਚ ਧੋਤਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਞ੍ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਞ੍ਚ; ਰਾਗੋ ਧੁਤੋ ਚ ਧੋਤੋ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤੋ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤੋ ਚ; ਦੋਸੋ...ਪੇ॰... ਮੋਹੋ... ਕੋਧੋ... ਉਪਨਾਹੋ... ਮਕ੍ਖੋ... ਪਲ਼ਾਸੋ ਧੁਤੋ ਚ ਧੋਤੋ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤੋ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤੋ ਚ; ਇਸ੍ਸਾ ਧੁਤਾ ਚ ਧੋਤਾ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਾ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਾ ਚ; ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਧੁਤਞ੍ਚ ਧੋਤਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਞ੍ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਞ੍ਚ; ਮਾਯਾ ਧੁਤਾ ਚ ਧੋਤਾ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਾ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਾ ਚ; ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ ਧੁਤਞ੍ਚ ਧੋਤਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਞ੍ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਞ੍ਚ; ਥਮ੍ਭੋ ਧੁਤੋ ਚ ਧੋਤੋ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤੋ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤੋ ਚ; ਸਾਰਮ੍ਭੋ... ਮਾਨੋ... ਅਤਿਮਾਨੋ... ਮਦੋ... ਪਮਾਦੋ ਧੁਤੋ ਚ ਧੋਤੋ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤੋ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤੋ ਚ; ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਦਰਥਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਤਾਪਾ, ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਧੁਤਾ ਚ ਧੋਤਾ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਾ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਾ ਚ। ਤਂਕਾਰਣਾ ਧੋਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ।

ਅਥ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਧੁਤਾ ਚ ਧੋਤਾ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਾ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਾ ਚ; ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਧੁਤੋ ਚ ਧੋਤੋ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤੋ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤੋ ਚ; ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾ ਧੁਤਾ ਚ ਧੋਤਾ ਚ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਧੁਤੋ ਚ... ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵੋ ਧੁਤੋ ਚ... ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮੋ ਧੁਤੋ ਚ... ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿ ਧੁਤਾ ਚ... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿ ਧੁਤੋ ਚ ਧੋਤੋ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤੋ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤੋ ਚ; ਸਮ੍ਮਾਞਾਣੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਂ ਧੁਤਂ ਚ... ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਧੁਤਾ ਚ ਧੋਤਾ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਾ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਾ ਚ।

ਅਥ ਵਾ ਅਰਿਯੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਦਰਥਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਤਾਪਾ, ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਧੁਤਾ ਚ ਧੋਤਾ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਾ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਾ ਚ। ਅਰਹਾ ਇਮੇਹਿ ਧੋਨੇਯ੍ਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਗਤੋ ਸਮੁਪਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ; ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਹਾ ਧੋਨੋ। ਸੋ ਧੁਤਰਾਗੋ ਧੁਤਪਾਪੋ ਧੁਤਕਿਲੇਸੋ ਧੁਤਪਰਿਲ਼ਾਹੋਤਿ – ਧੋਨੋ। **ਕੁਹਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਕਿਮ੍ਹਿਚਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਆਯਤਨਲੋਕੇ।

ਪਕਪ੍ਪਿਤਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਕਪ੍ਪਨਾ – ਤਣ੍ਹਾਪਕਪ੍ਪਨਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪਕਪ੍ਪਨਾ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਪਕਪ੍ਪਨਾ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਪਕਪ੍ਪਨਾ। **ਭਵਾਭਵੇਸੂ**ਤਿ ਭਵਾਭਵੇ ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਕਾਮਭਵੇ, ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਕਾਮਭਵੇ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਰੂਪਭਵੇ, ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਰੂਪਭਵੇ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਅਰੂਪਭਵੇ, ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਅਰੂਪਭਵੇ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਭਵੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਗਤਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਅਤ੍ਤਭਾਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ। **ਯੋਨਸ੍ਸ ਹਿ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਭਵਾਭਵੇਸੂ**ਤਿ ਯੋਨਸ੍ਸ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਭਵਾਭਵੇਸੁ ਚ ਕਪ੍ਪਿਤਾ ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਾ ਸਣ੍ਠਪਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਯੋਨਸ੍ਸ ਹਿ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਭਵਾਭਵੇਸੁ।

ਮਾਯਞ੍ਚ ਮਾਨਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਧੋਨੋਤਿ। **ਮਾਯਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਞ੍ਚਨਿਕਾ ਚਰਿਯਾ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਹੇਤੁ ਪਾਪਿਕਂ ਇਚ੍ਛਂ ਪਣਿਦਹਤਿ – ''ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ, ''ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ''ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ''ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਪਰਕ੍ਕਮਤਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਮਾਯਾ ਮਾਯਾਵਿਤਾ ਅਚ੍ਚਸਰਾ ਵਞ੍ਚਨਾ ਨਿਕਤਿ ਨਿਕਿਰਣਾ ਪਰਿਹਰਣਾ ਗੂਹਨਾ ਪਰਿਗੂਹਨਾ ਛਾਦਨਾ ਪਰਿਚ੍ਛਾਦਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨਿਕਮ੍ਮਂ ਅਨਾਵਿਕਮ੍ਮਂ ਵੋਚ੍ਛਾਦਨਾ ਪਾਪਕਿਰਿਯਾ, ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਾਯਾ।

ਮਾਨੋਤਿ ਏਕਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਨ੍ਨਤਿ [ਉਣ੍ਣਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]। ਦੁਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਮਾਨੋ, ਪਰਵਮ੍ਭਨਮਾਨੋ। ਤਿਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ''ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ''ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ। ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਲਾਭੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਯਸੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਪਸਂਸਾਯ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਸੁਖੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ। ਪਞ੍ਚਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ''ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਮਨਾਪਿਕਾਨਂ ਰੂਪਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ''ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਮਨਾਪਿਕਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ...ਪੇ॰... ਗਨ੍ਧਾਨਂ... ਰਸਾਨਂ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ। ਛਬ੍ਬਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਪਦਾਯ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਸੋਤਸਮ੍ਪਦਾਯ... ਘਾਨਸਮ੍ਪਦਾਯ... ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਪਦਾਯ... ਕਾਯਸਮ੍ਪਦਾਯ... ਮਨੋਸਮ੍ਪਦਾਯ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ। ਸਤ੍ਤਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਮਾਨੋ, ਅਤਿਮਾਨੋ, ਮਾਨਾਤਿਮਾਨੋ, ਓਮਾਨੋ, ਅਧਿਮਾਨੋ, ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਮਾਨੋ। ਅਟ੍ਠਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਲਾਭੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਅਲਾਭੇਨ ਓਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਯਸੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਅਯਸੇਨ ਓਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਪਸਂਸਾਯ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਓਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਸੁਖੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਓਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ। ਨਵਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ , ਸਦਿਸਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ, ਸਦਿਸਸ੍ਸ ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ, ਸਦਿਸਸ੍ਸ ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ, ਹੀਨਸ੍ਸ ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ, ਹੀਨਸ੍ਸ ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ, ਹੀਨਸ੍ਸ ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ। ਦਸਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਕੋਲਪੁਤ੍ਤਿਯੇਨ ਵਾ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਵਾ ਧਨੇਨ ਵਾ ਅਜ੍ਝੇਨੇਨ ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਸੁਤੇਨ ਵਾ ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾ। ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਮਾਨੋ ਮਞ੍ਞਨਾ ਮਞ੍ਞਿਤਤ੍ਤਂ ਉਨ੍ਨਤਿ ਉਨ੍ਨਾਮੋ [ਉਣ੍ਣਮੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਧਜੋ ਸਮ੍ਪਗ੍ਗਾਹੋ ਕੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਾਨੋ। **ਮਾਯਞ੍ਚ ਮਾਨਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਧੋਨੋ**ਤਿ। ਧੋਨੋ ਮਾਯਞ੍ਚ ਮਾਨਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤ੍ਵਾਤਿ – ਮਾਯਞ੍ਚ ਮਾਨਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਧੋਨੋ।

ਸ ਕੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਅਨੂਪਯੋ ਸੋਤਿ। **ਉਪਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਉਪਯਾ – ਤਣ੍ਹੂਪਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠੂਪਯੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹੂਪਯੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠੂਪਯੋ। ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹੂਪਯੋ ਪਹੀਨੋ , ਦਿਟ੍ਠੂਪਯੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ। ਤਣ੍ਹੂਪਯਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਦਿਟ੍ਠੂਪਯਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਨੂਪਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕੇਨ ਰਾਗੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਕੇਨ ਦੋਸੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਕੇਨ ਮੋਹੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਕੇਨ ਮਾਨੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਕੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਕਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਕੇਹਿ ਅਨੁਸਯੇਹਿ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ – ਰਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ ਦੁਟ੍ਠੋਤਿ ਵਾ ਮੂਲ੍ਹੋਤਿ ਵਾ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧੋਤਿ ਵਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠੋਤਿ ਵਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤੋਤਿ ਵਾ ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋਤਿ ਵਾ ਥਾਮਗਤੋਤਿ ਵਾ। ਤੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਹੀਨਾ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਗਤਿਯੋ ਕੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ – ਨੇਰਯਿਕੋਤਿ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕੋਤਿ ਵਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕੋਤਿ ਵਾ

ਮਨੁਸ੍ਸੋਤਿ ਵਾ ਦੇਵੋਤਿ ਵਾ ਰੂਪੀਤਿ ਵਾ ਅਰੂਪੀਤਿ ਵਾ ਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ ਅਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ। ਸੋ ਹੇਤੁ ਨਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿ ਕਾਰਣੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਸ ਕੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਅਨੂਪਯੋ ਸੋ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਧੋਨਸ੍ਸ ਹਿ ਨਤ੍ਥਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ, ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਭਵਾਭਵੇਸੁ।
ਮਾਯਞ੍ਚ ਮਾਨਞ੍ਚ ਪਹਾਯ ਧੋਨੋ, ਸ ਕੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਅਨੂਪਯੋ ਸੋ''ਤਿ॥

੨੨. ਉਪਯੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਉਪੇਤਿ ਵਾਦੰ, ਅਨੂਪਯੰ ਕੇਨ ਕਥੰ ਵਦੇਯ੍ਯ।
ਅਤ੍ਤਾ ਨਿਰਤ੍ਤਾ ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਧੋਸਿ ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਮਿਧੇਵ ਸਬ੍ਬੰ॥

ਉਪਯੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਉਪੇਤਿ ਵਾ**ਦ**ਨ੍ਤਿ। **ਉਪਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਉਪਯਾ – ਤਣ੍ਹੂਪਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠੂਪਯੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਤਣ੍ਹੂਪਯੋ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠੂਪਯੋ। ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹੂਪਯੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠੂਪਯੋ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ। ਤਣ੍ਹੂਪਯਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ , ਦਿਟ੍ਠੂਪਯਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਾਦੰ ਉਪੇਤਿ – ਰਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ ਦੁਟ੍ਠੋਤਿ ਵਾ ਮੂਲ੍ਹੋਤਿ ਵਾ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧੋਤਿ ਵਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠੋਤਿ ਵਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤੋਤਿ ਵਾ ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋਤਿ ਵਾ ਥਾਮਗਤੋਤਿ ਵਾ। ਤੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਗਤਿਯਾ ਵਾਦੰ ਉਪੇਤਿ। ਨੇਰਯਿਕੋਤਿ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕੋਤਿ ਵਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕੋਤਿ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸੋਤਿ ਵਾ ਦੇਵੋਤਿ ਵਾ ਰੂਪੀਤਿ ਵਾ ਅਰੂਪੀਤਿ ਵਾ ਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ ਅਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ ਵਾਦੰ ਉਪੇਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਰਾਮਸਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਤੀਤਿ – ਉਪਯੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਉਪੇਤਿ ਵਾਦੰ।

ਅਨੂਪਯੰ ਕੇਨ ਕਥੰ ਵ**ਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ। **ਉਪਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਉਪਯਾ – ਤਣ੍ਹੂਪਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠੂਪਯੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਤਣ੍ਹੂਪਯੋ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠੂਪਯੋ। ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹੂਪਯੋ ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠੂਪਯੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ। ਤਣ੍ਹੂਪਯਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਦਿਟ੍ਠੂਪਯਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਨੂਪਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਕੇਨ ਰਾਗੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਕੇਨ ਦੋਸੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਕੇਨ ਮੋਹੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਕੇਨ ਮਾਨੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਕੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਕਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਕੇਹਿ ਅਨੁਸਯੇਹਿ ਵਦੇਯ੍ਯ – ਰਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ ਦੁਟ੍ਠੋਤਿ ਵਾ ਮੂਲ੍ਹੋਤਿ ਵਾ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧੋਤਿ ਵਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠੋਤਿ ਵਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤੋਤਿ ਵਾ ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋਤਿ ਵਾ ਥਾਮਗਤੋਤਿ ਵਾ। ਤੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਹੀਨਾ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਗਤਿਯੋ ਕੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯ – ਨੇਰਯਿਕੋਤਿ ਵਾ...ਪੇ॰... ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ। ਸੋ ਹੇਤੁ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਾਰਣੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯ ਕਥੇਯ੍ਯ ਭਣੇਯ੍ਯ ਦੀਪਯੇਯ੍ਯ ਵੋਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਅਨੂਪਯੰ ਕੇਨ ਕਥੰ ਵਦੇਯ੍ਯ।

ਅਤ੍ਤਾ ਨਿਰਤ੍ਤਾ ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। **ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿ ਨਤ੍ਥਿ। **ਨਿਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ ਨਤ੍ਥਿ। **ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਗਹਿਤੰ ਨਤ੍ਥਿ। **ਨਿਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਮੁਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬੰ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਿ ਗਹਿਤੰ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਿ ਮੁਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬੰ; ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਿ ਮੁਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਿ ਗਹਿਤੰ। ਗਹਣੰ ਮੁਞ੍ਚਨਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਅਰਹਾ ਬੁਦ੍ਧਿਪਰਿਹਾਨਿਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਵੁਟ੍ਠਵਾਸੋ ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ ਗਤਦ੍ਧੋ ਗਤਦਿਸੋ ਜਾਤਿਮਰਣਸੰਸਾਰੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ – ਅਤ੍ਤਾ ਨਿਰਤ੍ਤਾ ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ।

ਅਧੋਸਿ ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਮਿਧੇਵ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਨਿ। ਸੋ ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਇਧੇਵ ਅਧੋਸਿ ਧੁਨਿ ਸਨ੍ਧੁਨਿ ਨਿਦ੍ਧੁਨਿ ਪਜਹਿ ਵਿਨੋਦੇਸਿ ਬਜਨ੍ਤਿੰ ਅਕਾਸਿ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਸੀਤਿ – ਅਧੋਸਿ ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਮਿਧੇਵ ਸਬ੍ਬੰ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਉਪਯੋ ਹਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਉਪੇਤਿ ਵਾਦੰ, ਅਨੂਪਯੰ ਕੇਨ ਕਥੰ ਵਦੇਯ੍ਯ।

ਅਤ੍ਤਾ ਨਿਰਤ੍ਤਾ ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਧੋਸਿ ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਮਿਧੇ੧ ਸਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਦੁਟ੍ਠਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤਤਿਯੋ।

੪. ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਅਥ ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਵਕ੍ਖਤਿ –

੨੩. ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸੁਦ੍ਧਂ ਪਰਮਂ ਅਰੋਗਂ, ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਸਂਸੁਦ੍ਧਿ ਨਰਸ੍ਸ ਹੋਤਿ।
ਏਵਾਭਿਜਾਨਂ ਪਰਮਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ, ਸੁਦ੍ਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀਤਿ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਞਾਣਂ॥

ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸੁਦ੍ਧਂ ਪਰਮਂ ਅਰੋਗਨ੍ਤਿ। **ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸੁਦ੍ਧਂ, ਦਕ੍ਖਾਮਿ ਸੁਦ੍ਧਂ, ਓਲੋਕੇਮਿ ਸੁਦ੍ਧਂ, ਨਿਜ੍ਝਾਯਾਮਿ ਸੁਦ੍ਧਂ, ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾਮਿ ਸੁਦ੍ਧਂ। **ਪਰਮਂ ਅਰੋਗ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਮਂ ਆਰੋਗ੍ਯਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਤਾਣਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਲੇਣਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਸਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਅਚ੍ਚੁਤਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਅਮਤਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸੁਦ੍ਧਂ ਪਰਮਂ ਅਰੋਗਂ।

ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਸਂਸੁਦ੍ਧਿ ਨਰਸ੍ਸ ਹੋਤੀਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ [ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਨਰਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਮੁਤ੍ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਨਰੋ ਸੁਜ੍ਝਤਿ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਮੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਸਂਸੁਦ੍ਧਿ ਨਰਸ੍ਸ ਹੋਤਿ।

ਏਵਾਭਿਜਾਨਂ ਪਰਮਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾਤਿ। ਏਵਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਆਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ। ‘‘ਇਦਂ ਪਰਮਂ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰ’’ਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਏਵਾਭਿਜਾਨਂ ਪਰਮਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ।

ਸੁਦ੍ਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀਤਿ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਞਾਣਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਸੁਦ੍ਧਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਸੁਦ੍ਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ, **ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਤਿ, ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਪਚ੍ਚੇਤਿ, ਪਥੋਤਿ ਪਚ੍ਚੇਤਿ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਤੀਤਿ – ਸੁਦ੍ਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਞਾਣਂ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਸੁਦ੍ਧਂ ਪਰਮਂ ਅਰੋਗਂ, ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਸਂਸੁਦ੍ਧਿ ਨਰਸ੍ਸ ਹੋਤਿ।
ਏਵਾਭਿਜਾਨਂ ਪਰਮਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ, ਸੁਦ੍ਧਾਨੁਪਸ੍ਸੀਤਿ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ॥

੨੪. ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਚੇ ਸੁਦ੍ਧਿ ਨਰਸ੍ਸ ਹੋਤਿ, ਞਾਣੇਨ ਵਾ ਸੋ ਪਜਹਾਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ।
ਅਞ੍ਞੇਨ ਸੋ ਸੁਜ੍ਝਤਿ ਸੋਪਧੀਕੋ, ਦਿਟ੍ਠੀ ਹਿ ਨਂ ਪਾਵ ਤਥਾ ਵਦਾਨਂ॥

ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਚੇ ਸੁਦ੍ਧਿ ਨਰਸ੍ਸ ਹੋਤੀਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚੇ ਨਰਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਮੁਤ੍ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ, ਨਰੋ ਸੁਜ੍ਝਤਿ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਤਿ, ਮੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ – ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਚੇ ਸੁਦ੍ਧਿ ਨਰਸ੍ਸ ਹੋਤਿ।

ਞਾਣੇਨ ਵਾ ਸੋ ਪਜਹਾਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚੇ ਨਰੋ ਜਾਤਿਦੁਕ੍ਖਂ ਪਜਹਤਿ, ਜਰਾਦੁਕ੍ਖਂ ਪਜਹਤਿ, ਬ੍ਯਾਧਿਦੁਕ੍ਖਂ ਪਜਹਤਿ, ਮਰਣਦੁਕ੍ਖਂ ਪਜਹਤਿ, ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਦੁਕ੍ਖਂ ਪਜਹਤੀਤਿ – ਞਾਣੇਨ ਵਾ ਸੋ ਪਜਹਾਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ।

ਅਞ੍ਞੇਨ ਸੋ ਸੁਜ੍ਝਤਿ ਸੋਪਧੀਕੋਤਿ। ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾਯ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਪਥੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਬਲੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਰਿਯਾ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਾ ਮਗ੍ਗਾ ਨਰੋ ਸੁਜ੍ਝਤਿ ਵਿਸੁਜ੍ਝਤਿ ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਤਿ , ਮੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤਿ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸੋਪਧੀਕੋ**ਤਿ ਸਰਾਗੋ ਸਦੋਸੋ ਸਮੋਹੋ ਸਮਾਨੋ ਸਤਣ੍ਹੋ ਸਦਿਟ੍ਠਿ ਸਕਿਲੇਸੋ ਸਉਪਾਦਾਨੋਤਿ – ਅਞ੍ਞੇਨ ਸੋ ਸੁਜ੍ਝਤਿ ਸੋਪਧੀਕੋ।

ਦਿਟ੍ਠੀ ਹਿ ਨਂ ਪਾਵ ਤਥਾ ਵਦਾਨਨ੍ਤਿ। ਸਾਵ ਦਿਟ੍ਠਿ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪਾਵਦਤਿ – ਇਤਿ ਵਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨੋ। **ਤਥਾ ਵਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਵਦਨ੍ਤਂ ਕਥੇਨ੍ਤਂ ਭਣਨ੍ਤਂ ਦੀਪਯਨ੍ਤਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤਂ। ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ , ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਵਦਨ੍ਤਂ ਕਥੇਨ੍ਤਂ ਭਣਨ੍ਤਂ ਦੀਪਯਨ੍ਤਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤਂ। ''ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ...ਪੇ॰... ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ... ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ... ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰਂ... ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰਂ... ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ... ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ... ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ... ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਵਦਨ੍ਤਂ ਕਥੇਨ੍ਤਂ ਭਣਨ੍ਤਂ ਦੀਪਯਨ੍ਤਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਦਿਟ੍ਠੀ ਹਿ ਨਂ ਪਾਵ ਤਥਾ ਵਦਾਨਂ ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਚੇ ਸੁਦ੍ਧਿ ਨਰਸ੍ਸ ਹੋਤਿ, ਞਾਣੇਨ ਵਾ ਸੋ ਪਜਹਾਤਿ ਦੁਕ੍ਖਂ।
ਅਞ੍ਞੇਨ ਸੋ ਸੁਜ੍ਝਤਿ ਸੋਪਧੀਕੋ, ਦਿਟ੍ਠੀ ਹਿ ਨਂ ਪਾਵ ਤਥਾ ਵਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੨੫. ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਞ੍ਞਤੋ ਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹ, ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਸੀਲਵਤੇ ਮੁਤੇ ਵਾ।
ਪੁਞ੍ਞੇ ਚ ਪਾਪੇ ਚ ਅਨੂਪਲਿਤ੍ਤੋ, ਅਤ੍ਤਞ੍ਜਹੋ ਨਯਿਧ ਪਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ॥

ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਞ੍ਞਤੋ ਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹ ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਸੀਲਵਤੇ ਮੁਤੇ ਵਾਤਿ। ਨਾਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੰਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਬਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ – ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਬਾਹਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਬਾਹਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ , ਰਾਗੋ ਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਦੋਸੋ ਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਮੋਹੋ ਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਮਾਨੋ ਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਬਾਹਿਤਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ ਸਦਰਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿਂ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ।

ਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਪਾਪਕਾਨਿ, [ਸਭਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਵਿਮਲੋ ਸਾਧੁਸਮਾਹਿਤੋ ਠਿਤਤ੍ਤੋ।
ਸਂਸਾਰਮਤਿਚ੍ਚ ਕੇਵਲੀ ਸੋ, ਅਸਿਤੋ [ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ (ਸਯਾ॰)] ਤਾਦਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ॥

ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਞ੍ਞਤੋ ਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹਾਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾਯ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਪਥੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਬਲੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਰਿਯੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ, ਨਾਹ ਨ ਕਥੇਤਿ ਨ ਭਣਤਿ ਨ ਦੀਪਯਤਿ ਨ ਵੋਹਰਤੀਤਿ – ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਞ੍ਞਤੋ ਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹ।

ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਸੀਲਵਤੇ ਮੁਤੇ ਵਾਤਿ। ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾ। ਤੇ ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਮਙ੍ਗਲਂ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ, ਏਕਚ੍ਚਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਅਮਙ੍ਗਲਂ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇਸਂ ਰੂਪਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਮਙ੍ਗਲਂ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ? ਤੇ ਕਾਲਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਮਙ੍ਗਲਗਤਾਨਿ ਰੂਪਾਨਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ – ਚਾਟਕਸਕੁਣਂ [ਵਾਤਸਕੁਣਂ (ਸਯਾ॰), ਚਾਪਸਕੁਣਂ (ਕ॰)] ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਫੁਸ੍ਸਵੇਲੁਵਲਟ੍ਠਿਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਗਬ੍ਭਿਨਿਤ੍ਥਿਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਕੁਮਾਰਕਂ ਖਨ੍ਧੇ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪੁਣ੍ਣਘਟਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਰੋਹਿਤਮਚ੍ਛਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਆਜਞ੍ਞਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ,

ਆਜਵ੍ਵਰਥੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਉਸਭੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਗੋਕਪਿਲੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਏਵਰੂਪਾਨੰ ਰੂਪਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ਮਙ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇਸੰ ਰੂਪਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ਅਮਙ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ? ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਕ੍ਕਘਟੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਰਿਤ੍ਤਘਟੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨਟੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨਗ੍ਗਸਮਣਕੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਖਰੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਖਰਯਾਨੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਕਯੁਤ੍ਤਯਾਨੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ , ਕਾਣੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਕੁਣਿੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਖਞ੍ਜੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਪਕ੍ਖਹਤੰ [ਪਕ੍ਖਪਾਦੰ (ਕ॰)] ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਜਿਣ੍ਣਕੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਬਜਾਧਿਕੰ [ਬਜਾਧਿਤੰ (ਸੀ॰)] ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਏਵਰੂਪਾਨੰ ਰੂਪਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ਅਮਙ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸੁਦ੍ਧਿਕਾ। ਤੇ ਦਿਟ੍ਠੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ।

ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੁਤਸੁਦ੍ਧਿਕਾ। ਤੇ ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਸਵਨੰ ਮਙ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ, ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਸਵਨੰ ਅਮਙ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇਸੰ ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਸਵਨੰ ਮਙ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ? ਤੇ ਕਾਲਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਮਙ੍ਗਲਗਤਾਨਿ ਸਦ੍ਦਾਨਿ ਸੁਣਨ੍ਤਿ – ਵਡ੍ਢਾਤਿ ਵਾ ਵਡ੍ਢਮਾਨਾਤਿ ਵਾ ਪੁਣ੍ਣਾਤਿ ਵਾ ਫੁਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਅਸੋਕਾਤਿ ਵਾ ਸੁਮਨਾਤਿ ਵਾ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਤਿ ਵਾ ਸੁਮਙ੍ਗਲਾਤਿ ਵਾ ਸਿਰੀਤਿ ਵਾ ਸਿਰੀਵਡ੍ਢਾਤਿ ਵਾ। ਏਵਰੂਪਾਨੰ ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਸਵਨੰ ਮਙ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇਸੰ ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਸਵਨੰ ਅਮਙ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ? ਕਾਣੋਤਿ ਵਾ ਕੁਣੀਤਿ ਵਾ ਖਞ੍ਜੋਤਿ ਵਾ ਪਕ੍ਖਹਤੋਤਿ ਵਾ ਜਿਣ੍ਣਕੋਤਿ ਵਾ ਬਜਾਧਿਕੋਤਿ ਵਾ ਮਤੋਤਿ ਵਾ ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਾ ਭਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਵਾ ਦਡ੍ਢਨ੍ਤਿ ਵਾ ਨਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਵਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਾ। ਏਵਰੂਪਾਨੰ ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਸਵਨੰ ਅਮਙ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੁਤਸੁਦ੍ਧਿਕਾ। ਤੇ ਸੁਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ।

ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੀਲਸੁਦ੍ਧਿਕਾ। ਤੇ ਸੀਲਮਤ੍ਤੇਨ ਸੰਯਮਮਤ੍ਤੇਨ ਸੰਵਰਮਤ੍ਤੇਨ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਮਤ੍ਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ। ਸਮਣੋਮੁਣ੍ਡਿਕਾਪੁਤ੍ਤੋ [ਸਮਣੋ ਮਣ੍ਡਿਕਾਪੁਤ੍ਤੋ (ਸੀ॰), ਸਮਣਮੁਣ੍ਡਿਕਾਪੁਤ੍ਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਏਵਮਾਹ – ''ਚਤੂਹਿ ਖੋ ਅਹੰ, ਗਹਪਤਿ [ਥਪਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵਮੁਪਰਿਪਿ], ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੰ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਕੁਸਲੰ ਪਰਮਕੁਸਲੰ ਉਤ੍ਤਮਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਸਮਣੰ ਅਯੋਜ੍ਝੰ। ਕਤਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਿ, ਨ ਕਾਯੇਨ ਪਾਪਕੰ ਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਪਾਪਕੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਤਿ, ਨ ਪਾਪਕੰ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੰ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਤਿ, ਨ ਪਾਪਕੰ ਆਜੀਵੰ ਆਜੀਵਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ ਅਹੰ, ਗਹਪਤਿ, ਚਤੂਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੰ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੰ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਕੁਸਲੰ ਪਰਮਕੁਸਲੰ ਉਤ੍ਤਮਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਸਮਣੰ ਅਯੋਜ੍ਝੰ''। ਏਵਮੇਵ ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੀਲਸੁਦ੍ਧਿਕਾ, ਤੇ ਸੀਲਮਤ੍ਤੇਨ ਸੰਯਮਮਤ੍ਤੇਨ ਸੰਵਰਮਤ੍ਤੇਨ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਮਤ੍ਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ।

ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਤਸੁਦ੍ਧਿਕਾ। ਤੇ ਹਤ੍ਥਿਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਸ੍ਸਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਗੋਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕੁਕ੍ਕੁਰਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਕਾਕਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਵਾਸੁਦੇਵਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਬਲਦੇਵਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਪੁਣ੍ਣਭਦ੍ਦਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਮਣਿਭਦ੍ਦਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਗ੍ਗਿਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਾਗਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੁਪਣ੍ਣਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯਕ੍ਖਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਸੁਰਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਮਹਾਰਾਜਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਚਨ੍ਦਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸੂਰਿਯਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਇਨ੍ਦਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦੇਵਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦਿਸਾਵਤਿਕਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਤਸੁਦ੍ਧਿਕਾ। ਤੇ ਵਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ।

ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਮੁਤਸੁਦ੍ਧਿਕਾ। ਤੇ ਕਾਲਤੋ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿੰ ਆਮਸਨ੍ਤਿ, ਹਰਿਤੰ ਆਮਸਨ੍ਤਿ, ਗੋਮਯੰ ਆਮਸਨ੍ਤਿ, ਕਚ੍ਛਪੰ ਆਮਸਨ੍ਤਿ, ਫਾਲੰ ਅਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਤਿਲਵਾਹੰ ਆਮਸਨ੍ਤਿ, ਫੁਸ੍ਸਤਿਲੰ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਫੁਸ੍ਸਤੇਲੰ ਮਕ੍ਖੇਨ੍ਤਿ, ਫੁਸ੍ਸਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠੰ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਫੁਸ੍ਸਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਨ੍ਹਾਯਨ੍ਤਿ, ਫੁਸ੍ਸਸਾਟਕੰ ਨਿਵਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਫੁਸ੍ਸਵੇਠਨੰ ਵੇਠੇਨ੍ਤਿ। ਇਮੇ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਮੁਤਸੁਦ੍ਧਿਕਾ। ਤੇ ਮੁਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ। ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਞ੍ਞਤੋ ਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹ।

ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਸੀਲਵਤੇ ਮੁਤੇ ਵਾਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਦਿਟ੍ਠਸੁਦ੍ਧਿਯਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਨਾਹ, ਸੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਨਾਹ, ਸੀਲਸੁਦ੍ਧਿਯਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਨਾਹ, ਵਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਨਾਹ, ਮੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਨਾਹ ਨ ਕਥੇਤਿ ਨ ਭਣਤਿ ਨ ਦੀਪਯਤਿ ਨ ਵੋਹਰਤੀਤਿ – ਨ

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਞ੍ਞਤੋ ਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹ ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਸੀਲਵਤੇ ਮੁਤੇ ਵਾ।

ਪੁਞ੍ਞੇ ਚ ਪਾਪੇ ਚ ਅਨੂਪਲਿਤ੍ਤੋਤਿ। **ਪੁਞ੍ਞਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਤੇਧਾਤੁਕਂ ਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਂ, **ਅਪੁਞ੍ਞਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਅਕੁਸਲਂ। ਯਤੋ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ; ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਪੁਞ੍ਞੇ ਚ ਪਾਪੇ ਚ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਅਲਿਤ੍ਤੋ ਅਪਲਿਤ੍ਤੋ ਅਨੂਪਲਿਤ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਪੁਞ੍ਞੇ ਚ ਪਾਪੇ ਚ ਅਨੂਪਲਿਤ੍ਤੋ।

ਅਤ੍ਤਞ੍ਜਹੋ ਨਯਿਧ ਪਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋਤਿ। **ਅਤ੍ਤਞ੍ਜਹੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਜਹੋ। **ਅਤ੍ਤਞ੍ਜਹੋ**ਤਿ ਗਾਹਂ ਜਹੋ [ਗਾਹਜਹੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰), ਅਤ੍ਤਗਾਹਂ ਜਹੋ (ਕ॰)]। **ਅਤ੍ਤਞ੍ਜਹੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਗਹਿਤਂ ਪਰਾਮਟ੍ਠਂ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਂ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਂ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਚਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਵਨ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਪਹੀਨਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਂ। **ਨਯਿਧ ਪਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ**ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਂ ਵਾ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਂ ਵਾ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਂ ਵਾ ਅਪਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ ਅਜਨਯਮਾਨੋ ਅਸਞ੍ਜਨਯਮਾਨੋ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਯਮਾਨੋ ਅਨਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਯਮਾਨੋਤਿ – ਅਤ੍ਤਞ੍ਜਹੋ ਨਯਿਧ ਪਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

“ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਅਞ੍ਞਤੋ ਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹ, ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਸੀਲਵਤੇ ਮੁਤੇ ਵਾ।
ਪੁਞ੍ਞੇ ਚ ਪਾਪੇ ਚ ਅਨੂਪਲਿਤ੍ਤੋ, ਅਤ੍ਤਞ੍ਜਹੋ ਨਯਿਧ ਪਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ”ਤਿ॥

੨੬. ਪੁਰਿਮਂ ਪਹਾਯ ਅਪਰਂ ਸਿਤਾਸੇ, ਏਜਾਨੁਗਾ ਤੇ ਨ ਤਰਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗਂ।
ਤੇ ਉਗ੍ਗਹਾਯਨ੍ਤਿ ਨਿਰਸ੍ਸਜਨ੍ਤਿ, ਕਪੀਵ ਸਾਖਂ ਪਮੁਞ੍ਚਂ [ਪਮੁਖਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] **ਗਹਾਯ॥**

ਪੁਰਿਮਂ ਪਹਾਯ ਅਪਰਂ ਸਿਤਾਸੇਤਿ। ਪੁਰਿਮਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਪਹਾਯ ਪਰਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ; ਪੁਰਿਮਂ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਪਹਾਯ ਅਪਰਂ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ; ਪੁਰਿਮਂ ਗਣਂ ਪਹਾਯ ਅਪਰਂ ਗਣਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ; ਪੁਰਿਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਹਾਯ ਅਪਰਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ; ਪੁਰਿਮਂ ਪਟਿਪਦਂ ਪਹਾਯ ਅਪਰਂ ਪਟਿਪਦਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ; ਪੁਰਿਮਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪਹਾਯ ਅਪਰਂ ਮਗ੍ਗਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਉਪਗਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਪੁਰਿਮਂ ਪਹਾਯ ਅਪਰਂ ਸਿਤਾਸੇ।

ਏਜਾਨੁਗਾ ਤੇ ਨ ਤਰਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗਨ੍ਤਿ। **ਏਜਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ…ਪੇ॰… ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਏਜਾਨੁਗਾ**ਤਿ ਏਜਾਨੁਗਾ ਏਜਾਨੁਗਤਾ ਏਜਾਨੁਸਟਾ ਏਜਾਯ ਪਨ੍ਨਾ ਪਤਿਤਾ ਅਭਿਭੂਤਾ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾ। **ਤੇ ਨ ਤਰਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਸਙ੍ਗਂ ਦੋਸਸਙ੍ਗਂ ਮੋਹਸਙ੍ਗਂ ਮਾਨਸਙ੍ਗਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਗਂ ਕਿਲੇਸਸਙ੍ਗਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਙ੍ਗਂ ਨ ਤਰਨ੍ਤਿ ਨ ਉਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਨ ਪਤਰਨ੍ਤਿ ਨ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ ਨ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਏਜਾਨੁਗਾ ਤੇ ਨ ਤਰਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗਂ।

ਤੇ ਉਗ੍ਗਹਾਯਨ੍ਤਿ ਨਿਰਸ੍ਸਜਨ੍ਤੀਤਿ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ; ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ , ਤਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ; ਗਣਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਗਣਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ; ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ; ਪਟਿਪਦਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਪਟਿਪਦਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ; ਮਗ੍ਗਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਮਗ੍ਗਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ; ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਚ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ ਚ ਨਿਰਸ੍ਸਜਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ – ਤੇ ਉਗ੍ਗਹਾਯਨ੍ਤਿ ਨਿਰਸ੍ਸਜਨ੍ਤਿ।

ਕਪੀਵ ਸਾਖਂ ਪਮੁਞ੍ਚਂ ਗਹਾਯਾਤਿ। ਯਥਾ ਮਕ੍ਕਟੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਪਵਨੇ ਚਰਮਾਨੋ ਸਾਖਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਂ ਮੁਞ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਸਾਖਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਵਮੇਵ ਪੁਥੁਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪੁਥੁਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਚ ਮੁਞ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ ਚ ਨਿਰਸ੍ਸਜਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ – ਕਪੀਵ ਸਾਖਂ ਪਮੁਞ੍ਚਂ

ਗਹਾਯ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ‘‘ਪੁਰਿਮਂ ਪਹਾਯ ਅਪਰਂ ਸਿਤਾਸੇ, ਏਜਾਨੁਗਾ ਤੇ ਨ ਤਰਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗਂ।
> ਤੇ ਉਗ੍ਗਹਾਯਨ੍ਤਿ ਨਿਰਸ੍ਸਜਨ੍ਤਿ, ਕਪੀਵ ਸਾਖਂ ਪਮੁਞ੍ਚਂ ਗਹਾਯਾ’’ਤਿ॥

੨੧. ਸਯਂ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤਾਨਿ ਜਨ੍ਤੁ, ਉਚ੍ਚਾਵਚਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੋ।
ਵਿਦ੍ਵਾ ਚ ਵੇਦੇਹਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ, ਨ ਉਚ੍ਚਾਵਚਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ॥

ਸਯਂ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤਾਨਿ ਜਨ੍ਤੂਤਿ। **ਸਯਂ ਸਮਾਦਾਯਾ**ਤਿ ਸਾਮਂ ਸਮਾਦਾਯ। **ਵਤਾਨੀ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਵਤਂ ਵਾ ਅਸ੍ਸਵਤਂ ਵਾ ਗੋਵਤਂ ਵਾ ਕੁਕ੍ਕੁਰਵਤਂ ਵਾ ਕਾਕਵਤਂ ਵਾ ਵਾਸੁਦੇਵਵਤਂ ਵਾ ਬਲਦੇਵਵਤਂ ਵਾ ਪੁਣ੍ਣਭਦ੍ਦਵਤਂ ਵਾ ਮਣਿਭਦ੍ਦਵਤਂ ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਵਤਂ ਵਾ ਨਾਗਵਤਂ ਵਾ ਸੁਪਣ੍ਣਵਤਂ ਵਾ ਯਕ੍ਖਵਤਂ ਵਾ ਅਸੁਰਵਤਂ ਵਾ...ਪੇ॰... ਦਿਸਾਵਤਂ ਵਾ ਆਦਾਯ ਸਮਾਦਾਯ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ। **ਜਨ੍ਤੂ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ ਨਰੋ ...ਪੇ॰... ਮਨੁਜੋਤਿ – ਸਯਂ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤਾਨਿ ਜਨ੍ਤੁ।

ਉਚ੍ਚਾਵਚਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੋਤਿ ਸਤ੍ਥਾਰਤੋ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਤੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਗਣਤੋ ਗਣਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਪਟਿਪਦਾਯ ਪਟਿਪਦਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਮਗ੍ਗਤੋ ਮਗ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਯ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞਾਯ ਸਤ੍ਤੋ ਵਿਸਤ੍ਤੋ ਆਸਤ੍ਤੋ ਲਗ੍ਗੋ ਲਗ੍ਗਿਤੋ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੋ। ਯਥਾ ਭਿਤ੍ਤਿਖਿਲੇ ਵਾ ਨਾਗਦਨ੍ਤੇ ਵਾ ਭਣ੍ਡਂ ਸਤ੍ਤਂ ਵਿਸਤ੍ਤਂ ਆਸਤ੍ਤਂ ਲਗ੍ਗਂ ਲਗ੍ਗਿਤਂ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਂ, ਏਵਮੇਵ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਯ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞਾਯ ਸਤ੍ਤੋ ਵਿਸਤ੍ਤੋ ਆਸਤ੍ਤੋ ਲਗ੍ਗੋ ਲਗ੍ਗਿਤੋ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੋਤਿ – ਉਚ੍ਚਾਵਚਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੋ।

ਵਿਦ੍ਵਾ ਚ ਵੇਦੇਹਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ। **ਵਿਦ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਦ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਞਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀ। **ਵੇਦੇਹੀ**ਤਿ **ਵੇਦਾ** ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਵੀਮਂਸਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਤੇਹਿ ਵੇਦੇਹਿ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਗਤੋ ਅਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਕੋਟਿਗਤੋ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਪਰਿਯਨ੍ਤਗਤੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਵੋਸਾਨਗਤੋ ਵੋਸਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤਾਣਗਤੋ ਤਾਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਲੇਣਗਤੋ ਲੇਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸਰਣਗਤੋ ਸਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਅਭਯਗਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਅਚ੍ਚੁਤਗਤੋ ਅਚ੍ਚੁਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਅਮਤਗਤੋ ਅਮਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਵੇਦਾਨਂ ਵਾ ਅਨ੍ਤਗਤੋਤਿ **ਵੇਦਗੂ**, ਵੇਦੇਹਿ ਵਾ ਅਨ੍ਤਗਤੋਤਿ ਵੇਦਗੂ, ਸਤ੍ਤੰਨਂ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ ਵੇਦਗੂ। ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਰਾਗੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਦੋਸੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਮੋਹੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਮਾਨੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਦਿਤਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ ਸਦਰਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿਂ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ।

> ਵੇਦਾਨਿ ਵਿਚੇਯ੍ਯ ਕੇਵਲਾਨਿ, [ਸਭਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
> ਸਮਣਾਨਂ ਯਾਨੀਧਤ੍ਥਿ [ਯਾਨਿਪਤ੍ਥਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰) ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੩੪] ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ।
> ਸਬ੍ਬਵੇਦਨਾਸੁ ਵੀਤਰਾਗੋ, ਸਬ੍ਬਂ ਵੇਦਮਤਿਚ੍ਚ ਵੇਦਗੂ ਸੋਤਿ॥

ਵਿਦ੍ਵਾ ਚ ਵੇਦੇਹਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ। ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ। ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾਤਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ; ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾਤਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ; ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾਤਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ; ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਤਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ; ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ; ਵਿਞ੍ਞਾਣਪਚ੍ਚਯਾ ਨਾਮਰੂਪਨ੍ਤਿ...

ਪੇ॰... ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨ੍ਤਿ... ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ ਫਸ੍ਸੋਤਿ... ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾਤਿ... ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾਤਿ... ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ... ਉਪਾਦਾਨਪਚ੍ਚਯਾ ਭਵੋਤਿ... ਭਵਪਚ੍ਚਯਾ ਜਾਤੀਤਿ... ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣਨ੍ਤਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ; ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋਤਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ; ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੋਤਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ; ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧਾ ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧੋਤਿ... ਨਾਮਰੂਪਨਿਰੋਧਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧੋਤਿ... ਸਲ਼ਾਯਤਨਨਿਰੋਧਾ ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧੋਤਿ... ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧੋਤਿ... ਵੇਦਨਾਨਿਰੋਧਾ ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧੋਤਿ... ਤਣ੍ਹਾਨਿਰੋਧਾ ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧੋਤਿ... ਉਪਾਦਾਨਨਿਰੋਧਾ ਭਵਨਿਰੋਧੋਤਿ... ਭਵਨਿਰੋਧਾ ਜਾਤਿਨਿਰੋਧੋਤਿ... ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਾ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੋਤਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ; ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ; ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋਤਿ... ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋਤਿ... ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾਤਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ; ਇਮੇ ਆਸਵਾਤਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ; ਅਯਂ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋਤਿ... ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧੋਤਿ... ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾਤਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ; ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਤਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ; ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਤਿ... ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਤਿ... ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ... ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ। ਛਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ। ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ। ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਅਭਿਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ – ਵਿਦ੍ਵਾ ਚ ਵੇਦੇਹਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ।

ਨ ਉਚ੍ਚਾਵਚਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋਤਿ ਨ ਸਤ੍ਥਾਰਤੋ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਤੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਗਣਤੋ ਗਣਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਪਟਿਪਦਾਯ ਪਟਿਪਦਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਮਗ੍ਗਤੋ ਮਗ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ ਹਾਸਪਞ੍ਞੋ ਜਵਨਪਞ੍ਞੋ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞੋ। **ਭੂਰਿ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਥਵੀ। ਤਾਯ ਪਥਵਿਸਮਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਪੁਲਾਯ ਵਿਤ੍ਥਤਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ – ਨ ਉਚ੍ਚਾਵਚਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸਯਂ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤਾਨਿ ਜਨ੍ਤੁ, ਉਚ੍ਚਾਵਚਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੋ।
ਵਿਦ੍ਵਾ ਚ ਵੇਦੇਹਿ ਸਮੇਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ, ਨ ਉਚ੍ਚਾਵਚਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਭੂਰਿਪਞ੍ਞੋ''ਤਿ॥

੨੮. ਸ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੇਨਿਭੂਤੋ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾ।
ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸਿਂ ਵਿਵਟਂ ਚਰਨ੍ਤਂ, ਕੇਨੀਧ ਲੋਕਸ੍ਮਿ ਵਿਕਪ੍ਪਯੇਯ੍ਯ॥

ਸ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੇਨਿਭੂਤੋ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾਤਿ। **ਸੇਨਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਾਰਸੇਨਾ। ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਰਾਗੋ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਦੋਸੋ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਮੋਹੋ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਕੋਧੋ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਉਪਨਾਹੋ... ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਮਾਰਸੇਨਾ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

''ਕਾਮਾ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸੇਨਾ, ਦੁਤਿਯਾ ਅਰਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।
ਤਤਿਯਾ ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾ ਤੇ, ਚਤੁਤ੍ਥੀ ਤਣ੍ਹਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

''ਪਞ੍ਚਮੀ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਤੇ, ਛਟ੍ਠਾ ਭੀਰੂ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਸਤ੍ਤਮੀ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਤੇ, ਮਕ੍ਖੋ ਥਮ੍ਭੋ ਤੇ ਅਟ੍ਠਮੋ॥

''ਲਾਭੋ ਸਿਲੋਕੋ ਸਕ੍ਕਾਰੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਲਦ੍ਧੋ ਚ ਯੋ ਯਸੋ।
ਯੋ ਚਤ੍ਤਾਨੰ ਸਮੁਕ੍ਕੰਸੇ, ਪਰੇ ਚ ਅਵਜਾਨਤਿ॥

''ਏਸਾ ਨਮੁਚਿ ਤੇ ਸੇਨਾ, ਕਣ੍ਹਸ੍ਸਾਭਿਪ੍ਪਹਾਰਿਨੀ।
ਨ ਨੰ ਅਸੂਰੋ ਜਿਨਾਤਿ, ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਲਭਤੇ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ॥

ਯਤੋ ਚਤੂਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਹਿ ਸਬ੍ਬਾ ਚ ਮਾਰਸੇਨਾ ਸਬ੍ਬੇ ਚ ਪਟਿਸੇਨਿਕਰਾ ਕਿਲੇਸਾ ਜਿਤਾ ਚ ਪਰਾਜਿਤਾ ਚ ਭਗ੍ਗਾ ਵਿਪ੍ਪਲੁਗ੍ਗਾ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਸੇਨਿਭੂਤੋ। ਸੋ ਦਿਟ੍ਠੇ ਵਿਸੇਨਿਭੂਤੋ, ਸੁਤੇ ਵਿਸੇਨਿਭੂਤੋ, ਮੁਤੇ ਵਿਸੇਨਿਭੂਤੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਵਿਸੇਨਿਭੂਤੋਤਿ – ਸ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੇਨਿਭੂਤੋ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਿਟ੍ਠੰ ਵ ਸੁਤੰ ਮੁਤੰ ਵਾ।

ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸਿੰ ਵਿਵਟੰ ਚਰਨ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਤਮੇਵ ਸੁਦ੍ਧਦਸ੍ਸਿੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਦਸ੍ਸਿੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਦਸ੍ਸਿੰ ਵੋਦਾਤਦਸ੍ਸਿੰ ਪਰਿਯੋਦਾਤਦਸ੍ਸਿੰ। ਅਥ ਵਾ, ਸੁਦ੍ਧਦਸ੍ਸਨੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਦਸ੍ਸਨੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਦਸ੍ਸਨੰ ਵੋਦਾਤਦਸ੍ਸਨੰ ਪਰਿਯੋਦਾਤਦਸ੍ਸਨੰ। **ਵਿਵਟ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਛਦਨੰ ਦਿਟ੍ਠਿਛਦਨੰ ਕਿਲੇਸਛਦਨੰ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਛਦਨੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਛਦਨੰ। ਤਾਨਿ ਛਦਨਾਨਿ ਵਿਵਟਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਦ੍ਧੰਸਿਤਾਨਿ ਉਗ੍ਘਾਟਿਤਾਨਿ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟਿਤਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ତਿਕਾਨਿ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਨਿ। **ਚਰਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਰਨ੍ਤੰ ਵਿਚਰਨ੍ਤੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਇਰਿਯਨ੍ਤੰ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੰ ਪਾਲੇਨ੍ਤੰ ਯਪੇਨ੍ਤੰ ਯਾਪੇਨ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸਿੰ ਵਿਵਟੰ ਚਰਨ੍ਤੰ।

ਕੇਨੀਧ ਲੋਕਸ੍ਮਿ ਵਿਕਪ੍ਪਯੇਯਜਾਤਿ। **ਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਕਪ੍ਪਾ – ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ... ਪੇ॰... ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ। ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ। ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਕੇਨ ਰਾਗੇਨ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ, ਕੇਨ ਦੋਸੇਨ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ, ਕੇਨ ਮੋਹੇਨ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ, ਕੇਨ ਮਾਨੇਨ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ, ਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ, ਕੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ, ਕਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ, ਕੇਹਿ ਅਨੁਸਯੇਹਿ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ – ਰਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ ਦੁਟ੍ਠੋਤਿ ਵਾ ਮੂਲ੍ਹੋਤਿ ਵਾ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧੋਤਿ ਵਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠੋਤਿ ਵਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤੋਤਿ ਵਾ ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋਤਿ ਵਾ ਥਾਮਗਤੋਤਿ ਵਾ। ਤੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਹੀਨਾ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਗਤਿਯੋ ਕੇਨ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ – ਨੇਰਯਿਕੋਤਿ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕੋਤਿ ਵਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕੋਤਿ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸੋਤਿ ਵਾ ਦੇਵੋਤਿ ਵਾ ਰੂਪੀਤਿ ਵਾ ਅਰੂਪੀਤਿ ਵਾ ਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ ਅਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ। ਸੋ ਹੇਤੁ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਾਰਣੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੇਨ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ ਵਿਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ ਵਿਕਪ੍ਪੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। **ਲੋਕਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਦੇਵਲੋਕੇ ਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਧਾਤੁਲੋਕੇ ਆਯਤਨਲੋਕੇਤਿ – ਕੇਨੀਧ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਵਿਕਪ੍ਪਯੇਯ੍ਯ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੇਨਿਭੂਤੋ, ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਿਟ੍ਠੰ ਵ ਸੁਤੰ ਮੁਤੰ ਵਾ।
ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸਿੰ ਵਿਵਟੰ ਚਰਨ੍ਤੰ, ਕੇਨੀਧ ਲੋਕਸ੍ਮਿ ਵਿਕਪ੍ਪਯੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ॥

੨੯. ਨ ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤਿ ਨ ਪੁਰੇਕ੍ਖਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਨ ਤੇ ਵਦਨ੍ਤਿ।
ਆਦਾਨਗਨ੍ਥੰ ਗਥਿਤੰ ਵਿਸਜ੍ਜ, ਆਸੰ ਨ ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ॥

ਨ ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤਿ ਨ ਪੁਰੇਕ੍ਖਰੋਨ੍ਤੀਤਿ। **ਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਕਪ੍ਪਾ – ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ... ਪੇ॰... ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਸੰ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ। ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਸ੍ਸ

ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੱਤਾ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਨ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ ਨ ਜਨੇਨ੍ਤਿ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਨ੍ਤਿ ਨ ਨਿਬ੍ਬੱਤੇਨ੍ਤਿ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬੱਤੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਨ ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤਿ । **ਨ ਪੁਰੇਕ੍ਖਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ। **ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾ – ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ। ਤੇਸਂ ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ। ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਪਹੀਨੱਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੱਤਾ ਨ ਤਣ੍ਹਂ ਵਾ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਣ੍ਹਾਧਜਾ ਨ ਤਣ੍ਹਾਕੇਤੂ ਨ ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ, ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਧਜਾ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਕੇਤੂ ਨ ਦਿਟ੍ਠਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ, ਨ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਾ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ ਪਰਿਵਾਰਿਤਾ ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਨ ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤਿ ਨ ਪੁਰੇਕ੍ਖਰੋਨ੍ਤਿ।

ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਨ ਤੇ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਾਰਸੁਦ੍ਧਿਂ ਅਕਿਰਿਯਦਿਟ੍ਠਿਂ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਂ ਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਨ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਨ ਭਣਨ੍ਤਿ ਨ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਨ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਨ ਤੇ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਆਦਾਨਗਨ੍ਥਂ ਗਥਿਤਂ ਵਿਸਜ੍ਜਾਤਿ। **ਗਨ੍ਥਾ**ਤਿ ਚੱਤਾਰੋ ਗਨ੍ਥਾ – ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਇਦਂਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ। ਅੱਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਰਾਗੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ; ਪਰਵਾਦੇਸੁ ਆਘਾਤੋ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ; ਅੱਤਨੋ ਸੀਲਂ ਵਾ ਵਤਂ ਵਾ ਸੀਲਵਤਂ ਵਾ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤੀਤਿ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਅੱਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਇਦਂਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਵੁੱਚਤਿ ਆਦਾਨਗਨ੍ਥੋ? ਤੇਹਿ ਗਨ੍ਥੇਹਿ ਰੂਪਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਿ; ਵੇਦਨਂ...ਪੇ॰... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਗਤਿਂ ... ਉਪਪੱਤਿਂ... ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ... ਭਵਂ... ਸਂਸਾਰਵੱਟਂ ਆਦਿਯਨ੍ਤਿ ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਿ। ਤਂਕਾਰਣਾ ਵੁੱਚਤਿ ਆਦਾਨਗਨ੍ਥੋ। **ਵਿਸਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਗਨ੍ਥੇ ਵੋਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਾ – ਵਿਸਜ੍ਜ। ਅਥ ਵਾ ਗਨ੍ਥੇ ਗਧਿਤੇ ਗਨ੍ਥਿਤੇ ਬਨ੍ਧੇ ਵਿਬਨ੍ਧੇ ਆਬਨ੍ਧੇ ਲੱਗੇ ਲੱਗਿਤੇ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੇ ਬਨ੍ਧਨੇ ਪੋਟਯਿਤ੍ਵਾ – [ਫੋਟਯਿਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਿਸਜ੍ਜ। ਯਥਾ ਵਯ੍ਹਂ ਵਾ ਰਥਂ ਵਾ ਸਕਟਂ ਵਾ ਸਨ੍ਦਮਾਨਿਕਂ ਵਾ ਸਜ੍ਜਂ ਵਿਸਜ੍ਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਵਿਕੋਪੇਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਗਨ੍ਥੇ ਵੋਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ – ਵਿਸਜ੍ਜ। ਅਥ ਵਾ ਗਨ੍ਥੇ ਗਧਿਤੇ ਗਨ੍ਥਿਤੇ ਬਨ੍ਧੇ ਵਿਬਨ੍ਧੇ ਆਬਨ੍ਧੇ ਲੱਗੇ ਲੱਗਿਤੇ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੇ ਬਨ੍ਧਨੇ ਪੋਟਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸਜ੍ਜਾਤਿ – ਆਦਾਨਗਨ੍ਥਂ ਗਥਿਤਂ ਵਿਸਜ੍ਜ।

ਆਸਂ ਨ ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇਤਿ। **ਆਸਾ** ਵੁੱਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਆਸਂ ਨ ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਆਸਂ ਨ ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਨ ਜਨੇਨ੍ਤਿ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਨ੍ਤਿ ਨ ਨਿਬ੍ਬੱਤੇਨ੍ਤਿ ਨ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬੱਤੇਨ੍ਤਿ। **ਕੁਹਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਕਿਮ੍ਹਿਚਿ ਕੱਤਚਿ ਅਜ੍ਝੱਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਅਜ੍ਝੱਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਆਯਤਨਲੋਕੇਤਿ – ਆਸਂ ਨ ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਨ ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤਿ ਨ ਪੁਰੇਕ੍ਖਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਦ੍ਧੀਤਿ ਨ ਤੇ ਵਦਨ੍ਤਿ।
> ਆਦਾਨਗਨ੍ਥਂ ਗਥਿਤਂ ਵਿਸਜ੍ਜ, ਆਸਂ ਨ ਕੁਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ''ਤਿ॥

੩੦. ਸੀਮਾਤਿਗੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਤਸ੍ਸ ਨੱਥਿ, ਞੱਤ੍ਵਾ ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਚ ਸਮੁੱਗਹੀਤਂ।
ਨ ਰਾਗਰਾਗੀ ਨ ਵਿਰਾਗਰੱਤੋ, ਤਸ੍ਸੀਧ ਨੱਥਿ ਪਰਮੁੱਗਹੀਤਂ॥

ਸੀਮਾਤਿਗੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਤਸ੍ਸ ਨੱਥਿ, ਞੱਤ੍ਵਾ ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਚ ਸਮੁੱਗਹੀਤਨ੍ਤਿ। **ਸੀਮਾ**ਤਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਸੀਮਾਯੋ – ਸੱਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਵਿਚਿਕਿੱਛਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ, ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯੋ, ਵਿਚਿਕਿੱਛਾਨੁਸਯੋ, ਤਦੇਕੱਟ੍ਠਾ ਚ ਕਿਲੇਸਾ – ਅਯਂ ਪਠਮਾ ਸੀਮਾ। ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ, ਤਦੇਕੱਟ੍ਠਾ ਚ ਕਿਲੇਸਾ – ਅਯਂ ਦੁਤਿਯਾ ਸੀਮਾ। ਅਨੁਸਹਗਤਂ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਅਨੁਸਹਗਤੋ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯੋ, ਪਟਿਘਾਨੁਸਯੋ, ਤਦੇਕੱਟ੍ਠਾ ਚ ਕਿਲੇਸਾ – ਅਯਂ

ਤਤਿਯਾ ਸੀਮਾ। ਰੂਪਰਾਗੋ ਅਰੂਪਰਾਗੋ ਮਾਨੋ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਮਾਨਾਨੁਸਯੋ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ, ਤਦੇਕਟ੍ਠਾ ਚ ਕਿਲੇਸਾ – ਅਯਂ ਚਤੁਤ੍ਥਾ ਸੀਮਾ। ਯਤੋ ਚ ਚਤੂਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਹਿ ਇਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਸੀਮਾਯੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੀਮਾਤਿਗੋ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਬਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ – ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਬਾਹਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਬਾਹਿਤਾ ਹੋਤਿ , ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਸਿਤੋ ਤਾਦਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ।

ਞਤ੍ਵਾਤਿ ਪਰਚਿਤ੍ਤਞਾਣੇਨ ਵਾ ਞਤ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣੇਨ ਵਾ ਞਤ੍ਵਾ। **ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ। **ਸੀਮਾਤਿਗੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ, ਞਤ੍ਵਾ ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਚ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤ**ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਇਦਂ ਪਰਮਂ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ [ਵਿਸੇਟ੍ਠਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤਂ ਪਰਾਮਟ੍ਠਂ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਂ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਂ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਪਹੀਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਨ੍ਤਿ – ਸੀਮਾਤਿਗੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਞਤ੍ਵਾ ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਚ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤਂ।

ਨ ਰਾਗਰਾਗੀ ਨ ਵਿਰਾਗਰਤ੍ਤੋਤਿ। **ਰਾਗਰਤ੍ਤਾ** ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਯੇ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਰਤ੍ਤਾ ਗਿਦ੍ਧਾ ਗਧਿਤਾ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨਾ ਲਗ੍ਗਾ ਲਗ੍ਗਿਤਾ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾ। ਵਿਰਾਗਰਤ੍ਤਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਯੇ ਰੂਪਾਵਚਰਅਰੂਪਾਵਚਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਰਤ੍ਤਾ ਗਿਦ੍ਧਾ ਗਧਿਤਾ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨਾ ਲਗ੍ਗਾ ਲਗ੍ਗਿਤਾ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾ। **ਨ ਰਾਗਰਾਗੀ ਨ ਵਿਰਾਗਰਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਤੋ ਕਾਮਰਾਗੋ ਚ ਰੂਪਰਾਗੋ ਚ ਅਰੂਪਰਾਗੋ ਚ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ [ਅਨਭਾਵਕਤਾ (ਸੀ॰), ਅਨਭਾਵਂਗਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨ ਰਾਗਰਾਗੀ ਨ ਵਿਰਾਗਰਤ੍ਤੋ।

ਤਸ੍ਸੀਧ ਨਤ੍ਥਿ ਪਰਮੁਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸ ਇਦਂ ਪਰਮਂ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤਂ ਪਰਾਮਟ੍ਠਂ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਂ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਂ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਪਹੀਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਨ੍ਤਿ – ਤਸ੍ਸੀਧ ਨਤ੍ਥਿ ਪਰਮੁਗ੍ਗਹੀਤਂ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸੀਮਾਤਿਗੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ, ਞਤ੍ਵਾ ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਚ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤਂ।
ਨ ਰਾਗਰਾਗੀ ਨ ਵਿਰਾਗਰਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸੀਧ ਨਤ੍ਥਿ ਪਰਮੁਗ੍ਗਹੀਤ''ਨ੍ਤਿ॥

ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚਤੁਤ੍ਥੋ।

੫. ਪਰਮਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਅਥ ਪਰਮਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਵਕ੍ਖਤਿ –

੩੧. ਪਰਮਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨੋ, ਯਦੁਤ੍ਤਰਿਂ ਕੁਰੁਤੇ ਜਨ੍ਤੁ ਲੋਕੇ।
ਹੀਨਾਤਿ ਅਞ੍ਞੇ ਤਤੋ ਸਬ੍ਬਮਾਹ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵਾਦਾਨਿ ਅਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ॥

ਪਰਮਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨੋਤਿ। ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ। ਤੇ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ‘‘ਇਦਂ ਪਰਮਂ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰ’’ਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਕਾਯ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਸਨ੍ਤਿ ਪਵਸਨ੍ਤਿ ਆਵਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਸਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਆਗਾਰਿਕਾ ਵਾ ਘਰੇਸੁ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਸਾਪਤ੍ਤਿਕਾ ਵਾ ਆਪਤ੍ਤੀਸੁ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਸਕਿਲੇਸਾ ਵਾ ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਵਸਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ। ਤੇ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ‘‘ਇਦਂ ਪਰਮਂ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰ’’ਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਕਾਯ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਸਨ੍ਤਿ ਪਵਸਨ੍ਤਿ [ਸਂਵਸਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰) ਨਤ੍ਥਿ ਸੀਹਲ਼ਪੋਤ੍ਥਕੇ] ਆਵਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਸਨ੍ਤੀਤਿ – ਪਰਮਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨੋ।

ਯਦੁਤ੍ਤਰਿਂ ਕੁਰੁਤੇ ਜਨ੍ਤੁ ਲੋਕੇਤਿ। **ਯਦ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ। **ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕੁਰੁਤੇ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰਂ ਕਰੋਤਿ ‘‘ਅਯਂ ਸਤ੍ਥਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ’’ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰਂ ਕਰੋਤਿ। ‘‘ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ..., ਅਯਂ ਗਣੋ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ..., ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਭਦ੍ਦਿਕਾ..., ਅਯਂ ਪਟਿਪਦਾ ਸੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ..., ਅਯਂ ਮਗ੍ਗੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ’’ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਕਰੋਤਿ, ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰਂ ਕਰੋਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। **ਜਨ੍ਤੁ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ ਨਰੋ...ਪੇ॰... ਮਨੁਜੋ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਆਯਤਨਲੋਕੇਤਿ – ਯਦੁਤ੍ਤਰਿਂ ਕੁਰੁਤੇ ਜਨ੍ਤੁ ਲੋਕੇ।

ਹੀਨਾਤਿ ਅਞ੍ਞੇ ਤਤੋ ਸਬ੍ਬਮਾਹਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਗਣਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦੇ ਖਿਪਤਿ ਉਕ੍ਖਿਪਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ‘‘ਸੋ ਸਤ੍ਥਾ ਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ, ਗਣੋ ਨ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਭਦ੍ਦਿਕਾ, ਪਟਿਪਦਾ ਨ ਸੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਮਗ੍ਗੋ ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ, ਨਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਸੁਦ੍ਧਿ ਵਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਾ ਮੁਤ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਾ, ਨਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਹੀਨਾ ਨਿਹੀਨਾ ਓਮਕਾ ਲਾਮਕਾ ਛਤੁਕ੍ਕਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਹ ਏਵਂ ਕਥੇਤਿ ਏਵਂ ਭਣਤਿ ਏਵਂ ਦੀਪਯਤਿ ਏਵਂ ਵੋਹਰਤੀਤਿ – ਹੀਨਾਤਿ ਅਞ੍ਞੇ ਤਤੋ ਸਬ੍ਬਮਾਹ।

ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵਾਦਾਨਿ ਅਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਂਕਾਰਣਾ ਤਂਹੇਤੁ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਂਨਿਦਾਨਾ। **ਵਿਵਾਦਾਨੀ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਕਲਹਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਭਣ੍ਡਨਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਗ੍ਗਹਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਵਾਦਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਮੇਧਗਾਨਿ ਚ। **ਅਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਅਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਅਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵਾਦਾਨਿ ਅਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਪਰਮਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨੋ, ਯਦੁਤ੍ਤਰਿਂ ਕੁਰੁਤੇ ਜਨ੍ਤੁ ਲੋਕੇ।
ਹੀਨਾਤਿ ਅਞ੍ਞੇ ਤਤੋ ਸਬ੍ਬਮਾਹ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵਾਦਾਨਿ ਅਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ’’ਤਿ॥

੩੨. ਯਦਤ੍ਤਨੀ ਪਸ੍ਸਤਿ ਆਨਿਸਂਸਂ, ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਸੀਲਵਤੇ ਮੁਤੇ ਵਾ।

ਤਦੇਵ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਸਮੁਗ੍ਗਹਾਯ, ਨਿਹੀਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸਬ੍ਬਮਞ੍ਞਂ॥

ਯਦਤ੍ਤਨੀ ਪਸ੍ਸਤਿ ਆਨਿਸਂਸਂ, ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਸੀਲਵਤੇ ਮੁਤੇ ਵਾਤਿ। **ਯਦਤ੍ਤਨੀ**ਤਿ ਯਂ ਅਤ੍ਤਨਿ। **ਅਤ੍ਤਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦ੍ਵੇ ਆਨਿਸਂਸੇ ਪਸ੍ਸਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚ ਆਨਿਸਂਸਂ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਞ੍ਚ ਆਨਿਸਂਸਂ। ਕਤਮੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਆਨਿਸਂਸੋ? ਯਂਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਸਤ੍ਥਾ ਹੋਤਿ, ਤਂਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਂਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਸਾਵਕਾ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਗਰੁਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਮਾਨੇਨ੍ਤਿ ਪੂਜੇਨ੍ਤਿ, ਲਭਤਿ ਚ ਤਤੋਨਿਦਾਨਂ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ। ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਆਨਿਸਂਸੋ। ਕਤਮੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਆਨਿਸਂਸੋ? ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਲਂ ਨਾਗਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਸੁਪਣ੍ਣਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਯਕ੍ਖਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਅਸੁਰਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਮਹਾਰਾਜਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਇਨ੍ਦਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤਾਯ ਵਾ ਦੇਵਤ੍ਤਾਯ ਵਾ; ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਲਂ ਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ; ਇਮਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ; ਇਮਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਸੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਾਮਿ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮਿ ਆਯਤਿਂ ਫਲਪਾਟਿਕਙ੍ਖੀ ਹੋਤਿ। ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਆਨਿਸਂਸੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਆਨਿਸਂਸੇ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਸੁਦ੍ਧਿਯਾਪਿ ਦ੍ਵੇ ਆਨਿਸਂਸੇ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾਪਿ ਦ੍ਵੇ ਆਨਿਸਂਸੇ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੀਲਸੁਦ੍ਧਿਯਾਪਿ ਦ੍ਵੇ ਆਨਿਸਂਸੇ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾਪਿ ਦ੍ਵੇ ਆਨਿਸਂਸੇ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਮੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾਪਿ ਦ੍ਵੇ ਆਨਿਸਂਸੇ ਪਸ੍ਸਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚ ਆਨਿਸਂਸਂ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਞ੍ਚ ਆਨਿਸਂਸਂ। ਕਤਮੋ ਮੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਆਨਿਸਂਸੋ? ਯਂਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਸਤ੍ਥਾ ਹੋਤਿ ਤਂਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਸਾਵਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ…ਪੇ॰… ਅਯਂ ਮੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਆਨਿਸਂਸੋ। ਕਤਮੋ ਮੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਆਨਿਸਂਸੋ? ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਲਂ ਨਾਗਤ੍ਤਾਯ ਵਾ…ਪੇ॰… ਅਯਂ ਮੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਆਨਿਸਂਸੋ। ਮੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾਪਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਆਨਿਸਂਸੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਦਕ੍ਖਤਿ ਓਲੋਕੇਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤੀਤਿ – ਯਦਤ੍ਤਨੀ ਪਸ੍ਸਤਿ ਆਨਿਸਂਸਂ ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਸੀਲਵਤੇ ਮੁਤੇ ਵਾ।

ਤਦੇਵ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਸਮੁਗ੍ਗਹਾਯਾਤਿ। **ਤਦੇ**ਵਾਤਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਕਾਯ ਰੁਚਿਯਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ। **ਸਮੁਗ੍ਗਹਾਯਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਪਰਮਂ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਤਦੇਵ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਸਮੁਗ੍ਗਹਾਯ।

ਨਿਹੀਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸਬ੍ਬਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਗਣਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਹੀਨਤੋ ਨਿਹੀਨਤੋ ਓਮਕਤੋ ਲਾਮਕਤੋ ਛਤੁਕ੍ਕਤੋ ਪਰਿਤ੍ਤਤੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਦਕ੍ਖਤਿ ਓਲੋਕੇਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤੀਤਿ – ਨਿਹੀਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸਬ੍ਬਮਞ੍ਞਂ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯਦਤ੍ਤਨੀ ਪਸ੍ਸਤਿ ਆਨਿਸਂਸਂ, ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਸੀਲਵਤੇ ਮੁਤੇ ਵਾ।
ਤਦੇਵ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਸਮੁਗ੍ਗਹਾਯ, ਨਿਹੀਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸਬ੍ਬਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ॥

੩੩. ਤਂ ਵਾਪਿ [ਚਾਪਿ (ਸੀ॰)] **ਗਨ੍ਥਂ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਹੀਨਮਞ੍ਞਂ।**
ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਨਿਸ੍ਸਯੇਯ੍ਯ॥

ਤਂ ਵਾਪਿ ਗਨ੍ਥਂ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ। **ਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਯੇ ਤੇ ਖਨ੍ਧਕੁਸਲਾ ਧਾਤੁਕੁਸਲਾ ਆਯਤਨਕੁਸਲਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕੁਸਲਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਾ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਕੁਸਲਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਕੁਸਲਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕੁਸਲਾ ਬਲਕੁਸਲਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਕੁਸਲਾ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲਾ ਫਲਕੁਸਲਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਕੁਸਲਾ, ਤੇ ਕੁਸਲਾ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ – ''ਗਨ੍ਥੋ ਏਸੋ, ਲਗ੍ਗਨਂ ਏਤਂ, ਬਨ੍ਧਨਂ ਏਤਂ, ਪਲਿਬੋਧੋ ਏਸੋ''ਤਿ। ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਭਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਂ ਵਾਪਿ ਗਨ੍ਥਂ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਹੀਨਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। **ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ ਯਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਗਣਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਲ੍ਲੀਨੋ ਉਪਗਤੋ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੋ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋ। **ਪਸ੍ਸਤਿ ਹੀਨਮਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਗਣਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਹੀਨਤੋ ਨਿਹੀਨਤੋ ਓਮਕਤੋ ਲਾਮਕਤੋ ਛਤੁਕ੍ਕਤੋ ਪਰਿਤ੍ਤਤੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਦਕ੍ਖਤਿ ਓਲੋਕੇਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤੀਤਿ – ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਹੀਨਮਞ੍ਞਂ।

ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ **ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ** ਵਾ, **ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਨਿਸ੍ਸਯੇਯ**ਜਾਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਤਂਕਾਰਣਾ ਤਂਹੇਤੁ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਂਨਿਦਾਨਾ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਾ ਸੁਤਂ ਵਾ ਸੁਤਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਾ ਮੁਤਂ ਵਾ ਮੁਤਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਾ ਸੀਲਂ ਵਾ ਸੀਲਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਾ ਵਤਂ ਵਾ ਵਤਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਾ ਨ ਨਿਸ੍ਸਯੇਯਜ ਨ ਗਣ੍ਹੇਯਜ ਨ ਪਰਾਮਸੇਯਜ ਨਾਭਿਨਿਵੇਸੇਯਜਾਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾ ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਨਿਸ੍ਸਯੇਯਜ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਤਂ ਵਾਪਿ ਗਨ੍ਥਂ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਹੀਨਮਞ੍ਞਂ।
ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਨਿਸ੍ਸਯੇਯਜਾ''ਤਿ॥

੩੪. ਦਿਟ੍ਠਿਮ੍ਪਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਨ ਕਪ੍ਪਯੇਯਜ, ਞਾਣੇਨ ਵਾ ਸੀਲਵਤੇਨ ਵਾਪਿ।
ਸਮੋਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਮਨੂਪਨੇਯਜ, ਹੀਨੋ ਨ ਮਞ੍ਞੇਥ ਵਿਸੇਸਿ ਵਾਪਿ॥

ਦਿਟ੍ਠਿਮ੍ਪਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਨ ਕਪ੍ਪਯੇਯਜ, ਞਾਣੇਨ ਵਾ ਸੀਲਵਤੇਨ ਵਾਪੀਤਿ। ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣੇਨ ਵਾ ਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣੇਨ ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣੇਨ ਵਾ, ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਵਤੇਨ ਵਾ ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨ ਵਾ , ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਨ ਕਪ੍ਪਯੇਯਜ ਨ ਜਨੇਯਜ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਯਜ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯਜ ਨ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯਜ। **ਲੋਕਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਆਯਤਨਲੋਕੇਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਿਮ੍ਪਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਨ ਕਪ੍ਪਯੇਯਜ ਞਾਣੇਨ ਵਾ ਸੀਲਵਤੇਨ ਵਾਪਿ।

ਸਮੋਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਮਨੂਪਨੇਯਜਾਤਿ। ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਉਪਨੇਯਜ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਕੋਲਪੁਤ੍ਤਿਯੇਨ ਵਾ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਵਾ ਧਨੇਨ ਵਾ ਅਜ੍ਝੇਨੇਨ ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਸੁਤੇਨ ਵਾ ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾਤਿ – ਸਮੋਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਮਨੂਪਨੇਯਜ।

ਹੀਨੋ ਨ ਮਞ੍ਞੇਥ ਵਿਸੇਸਿ ਵਾਪੀਤਿ। ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਉਪਨੇਯਜ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾ। ਸੇਯਜੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਉਪਨੇਯਜ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾਤਿ – ਹੀਨੋ ਨ ਮਞ੍ਞੇਥ ਵਿਸੇਸਿ ਵਾਪਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਦਿਟ੍ਠਿਮ੍ਪਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਨ ਕਪ੍ਪਯੇਯਜ, ਞਾਣੇਨ ਵਾ ਸੀਲਵਤੇਨ ਵਾਪਿ।
ਸਮੋਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਮਨੂਪਨੇਯਜ, ਹੀਨੋ ਨ ਮਞ੍ਞੇਥ ਵਿਸੇਸਿ ਵਾਪੀ''ਤਿ॥

੩੫. ਅਤ੍ਤਂ ਪਹਾਯ ਅਨੁਪਾਦਿਯਾਨੋ, ਞਾਣੇਨਪਿ ਸੋ ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਨੋ ਕਰੋਤਿ।
ਸ ਵੇ ਵਿਯਤ੍ਤੇਸੁ ਨ ਵਗ੍ਗਸਾਰੀ, ਦਿਟ੍ਠਿਮ੍ਪਿ ਸੋ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ॥

ਅਤ੍ਤੰ ਪਹਾਯ ਅਨੁਪਾਦਿਯਾਨੋਤਿ। **ਅਤ੍ਤੰ ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿੰ ਪਹਾਯ। **ਅਤ੍ਤੰ ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਗਾਹੰ [ਅਤ੍ਤਗਾਹੰ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਪਹਾਯ। **ਅਤ੍ਤੰ ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਗਹਿਤੰ ਪਰਾਮਟ੍ਠੰ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੰ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੰ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੰ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬਜਨ੍ਤਿੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾਤਿ – ਅਤ੍ਤੰ ਪਹਾਯ। **ਅਨੁਪਾਦਿਯਾਨੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਉਪਾਦਾਨੇਹਿ ਅਨੁਪਾਦਿਯਮਾਨੋ ਅਗਣ੍ਹਮਾਨੋ ਅਪਰਾਮਾਸਮਾਨੋ ਅਨਭਿਨਿਵਿਸਮਾਨੋਤਿ – ਅਤ੍ਤੰ ਪਹਾਯ ਅਨੁਪਾਦਿਯਾਨੋ।

ਞਾਣੇਨਪਿ ਸੋ ਨਿਸ੍ਸਯੰ ਨੋ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣੇਨ ਵਾ ਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣੇਨ ਵਾ ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣੇਨ ਵਾ ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੰ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੰ ਵਾ ਨ ਕਰੋਤਿ ਨ ਜਨੇਤਿ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਤਿ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਨ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਞਾਣੇਨਪਿ ਸੋ ਨਿਸ੍ਸਯੰ ਨੋ ਕਰੋਤਿ।

ਸ ਵੇ ਵਿਯਤ੍ਤੇਸੁ ਨ ਵਗ੍ਗਸਾਰੀਤਿ ਸ ਵੇ ਵਿਯਤ੍ਤੇਸੁ ਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ਦ੍ਵੇਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੇਸੁ ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਜਾਤੇਸੁ ਨਾਨਾਦਿਟ੍ਠਿਕੇਸੁ ਨਾਨਾਖਨ੍ਤਿਕੇਸੁ ਨਾਨਾਰੁਚਿਕੇਸੁ ਨਾਨਾਲਦ੍ਧਿਕੇਸੁ ਨਾਨਾਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤੇਸੁ ਛਨ੍ਦਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਦੋਸਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਮੋਹਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਭਯਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਨ ਛਨ੍ਦਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਦੋਸਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਮੋਹਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਭਯਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਰਾਗਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਦੋਸਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਮੋਹਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਮਾਨਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਅਨੁਸਯਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਵਗ੍ਗੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯਾਯਤਿ ਨਿਯਜਤਿ ਵੁਯ੍ਹਤਿ ਸੰਹਰੀਯਤੀਤਿ – ਸ ਵੇ ਵਿਯਤ੍ਤੇਸੁ ਨ ਵਗ੍ਗਸਾਰੀ।

ਦਿਟ੍ਠਿਮ੍ਪਿ ਸੋ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਨਿ। ਸੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਿਮ੍ਪਿ ਸੋ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਅਤ੍ਤੰ ਪਹਾਯ ਅਨੁਪਾਦਿਯਾਨੋ, ਞਾਣੇਨਪਿ ਸੋ ਨਿਸ੍ਸਯੰ ਨੋ ਕਰੋਤਿ।
ਸ ਵੇ ਵਿਯਤ੍ਤੇਸੁ ਨ ਵਗ੍ਗਸਾਰੀ, ਦਿਟ੍ਠਿਮ੍ਪਿ ਸੋ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਕਿਞ੍ਚੀ''ਤਿ॥

੩੬. **ਯਸ੍ਸੂਭਯਨ੍ਤੇ ਪਣਿਧੀਧ ਨਤ੍ਥਿ, ਭਵਾਭਵਾਯ ਇਧ ਵਾ ਹੁਰੰ ਵਾ।**
ਨਿਵੇਸਨਾ ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਛੇਯਜ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤੰ॥

ਯਸ੍ਸੂਭਯਨ੍ਤੇ ਪਣਿਧੀਧ ਨਤ੍ਥਿ, ਭਵਾਭਵਾਯ ਇਧ ਵਾ ਹੁਰੰ ਵਾਤਿ **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। **ਅਨ੍ਤੋ**ਤਿ [ਅਨ੍ਤਾਤਿ (ਸਜਾ॰)] ਫਸ੍ਸੋ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯੋ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ; ਅਤੀਤੋ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਅਨਾਗਤੋ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ; ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ; ਨਾਮੰ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਰੂਪੰ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ; ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਛ ਬਾਹਿਰਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ; ਸਕ੍ਕਾਯੋ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਸਕ੍ਕਾਯਸਮੁਦਯੋ ਦੁਤਿਯੋ ਅਨ੍ਤੋ। **ਪਣਿਧਿ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ।

ਭਵਾਭਵਾਯਾਤਿ ਭਵਾਭਵਾਯ ਕਮ੍ਮਭਵਾਯ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ ਕਾਮਭਵਾਯ, ਕਮ੍ਮਭਵਾਯ ਕਾਮਭਵਾਯ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ ਰੂਪਭਵਾਯ, ਕਮ੍ਮਭਵਾਯ ਰੂਪਭਵਾਯ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ ਅਰੂਪਭਵਾਯ, ਕਮ੍ਮਭਵਾਯ ਅਰੂਪਭਵਾਯ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਭਵਾਯ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਗਤਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਅਤ੍ਤਭਾਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਸਕਤ੍ਤਭਾਵੇ, **ਹੁਰਾ**ਤਿ ਪਰਤ੍ਤਭਾਵੇ; **ਇਧਾ**ਤਿ ਸਕਰੂਪਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣੇ, **ਹੁਰਾ**ਤਿ

ਪਰਰੂਪਵ◌ੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣੰ; **ਇਧਾ**ਤਿ ਛ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ, **ਹੁਰਾ**ਤਿ ਛ ਬਾਹਿਰਾਨਿ ਆਯਤਨਾਨਿ; **ਇਧਾ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ, **ਹੁਰਾ**ਤਿ ਦੇਵਲੋਕੋ ; **ਇਧਾ**ਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁ, **ਹੁਰਾ**ਤਿ ਰੂਪਧਾਤੁ ਅਰੂਪਧਾਤੁ; **ਇਧਾ**ਤਿ ਕਾਮਧਾਤੁ ਰੂਪਧਾਤੁ। **ਹੁਰਾ**ਤਿ ਅਰੂਪਧਾਤੁ। **ਯਸ੍ਸੂਭਯਨ੍ਤੇ ਪਣਿਧੀਧ ਨਤ੍ਥਿ ਭਵ◌ਾਭਵ◌ਾਯ ਇਧ ਵ◌ਾ ਹੁਰੰ** ਵ◌ਾਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਉਭੋ ਅਨ੍ਤੇ ਚ ਭਵ◌ਾਭਵ◌ਾਯ ਚ ਇਧ ਹੁਰਞ੍ਚ ਪਣਿਧਿ ਤਣ੍ਹਾ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸੰਵ◌ਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵ◌ੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਯਸ੍ਸੂਭਯਨ੍ਤੇ ਪਣਿਧੀਧ ਨਤ੍ਥਿ ਭਵ◌ਾਭਵ◌ਾਯ ਇਧ ਵ◌ਾ ਹੁਰੰ ਵ◌ਾ।

ਨਿਵ◌ੇਸਨਾ ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਕੇਚੀਤਿ। **ਨਿਵ◌ੇਸਨਾ**ਤਿ ਦ੍ਵ◌ੇ ਨਿਵ◌ੇਸਨਾ – ਤਣ੍ਹਾਨਿਵ◌ੇਸਨਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਵ◌ੇਸਨਾ ਚ…ਪੇ॰… ਅਯੰ ਤਣ੍ਹਾਨਿਵ◌ੇਸਨਾ…ਪੇ॰… ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਵ◌ੇਸਨਾ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। **ਨਿਵ◌ੇਸਨਾ ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਕੇਚੀ**ਤਿ ਨਿਵ◌ੇਸਨਾ ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸੰਵ◌ਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵ◌ੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਨਿਵ◌ੇਸਨਾ ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ।

ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤਿ। **ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਦ੍ਵ◌ਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਸੁ। **ਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਚਿਨਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਵ◌ਿਚਿਨਿਤ੍ਵ◌ਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ। **ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਓਧਿਗ੍ਗਾਹੋ ਬਿਲਗ੍ਗਾਹੋ ਵਰਗ੍ਗਾਹੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਉਚ੍ਚਯਗ੍ਗਾਹੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯਗ੍ਗਾਹੋ, ''ਇਦੰ ਸਚ੍ਚੰ ਤਚ੍ਛੰ ਤਥੰ ਭੂਤੰ ਯਾਥਾਵ◌ੰ ਅਵ◌ਿਪਰੀਤ''ਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤੰ ਪਰਾਮਟ੍ਠੰ ਅਭਿਨਿਵ◌ਿਟ੍ਠੰ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੰ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੰ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸੰਵ◌ਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪਹੀਨੰ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ ਵ◌ੂਪਸਨ੍ਤੰ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੰ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੰ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਨ੍ਤਿ – ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤੰ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵ◌ਾ –

''ਯਸ੍ਸੂਭਯਨ੍ਤੇ ਪਣਿਧੀਧ ਨਤ੍ਥਿ, ਭਵ◌ਾਭਵ◌ਾਯ ਇਧ ਵ◌ਾ ਹੁਰੰ ਵ◌ਾ।
ਨਿਵ◌ੇਸਨਾ ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤ''ਨ੍ਤਿ॥

੩੭. ਤਸ੍ਸੀਧ ਦਿਟ੍ਠੇ ਵ ਸੁਤੇ ਮੁਤੇ ਵ◌ਾ, ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਅਣੂਪਿ ਸਞ੍ਞਾ।
ਤੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਦਿਟ੍ਠਿਮਨਾਦਿਯਾਨੰ, ਕੇਨੀਧ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਵ◌ਿਕਪ੍ਪਯੇਯ੍ਯ॥

ਤਸ੍ਸੀਧ ਦਿਟ੍ਠੇ ਵ ਸੁਤੇ ਮੁਤੇ ਵ◌ਾ, ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਅਣੂਪਿ ਸਞ੍ਞਾਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠੇ ਵ◌ਾ ਦਿਟ੍ਠਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵ◌ਾ ਸੁਤੇ ਵ◌ਾ ਸੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵ◌ਾ ਮੁਤੇ ਵ◌ਾ ਮੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵ◌ਾ ਸਞ੍ਞਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤਾ ਸਞ੍ਞਾਵ◌ਿਕਪ੍ਪਯੇਯ੍ਯਤਾ ਸਞ੍ਞਾਵ◌ਿਗ੍ਗਹੇਨ ਸਞ੍ਞਾਯ ਉਟ੍ਠਪਿਤਾ ਸਮੁਟ੍ਠਪਿਤਾ ਕਪ੍ਪਿਤਾ ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਾ ਸਣ੍ਠਪਿਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਿ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸੰਵ◌ਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵ◌ੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਤਸ੍ਸੀਧ ਦਿਟ੍ਠੇ ਵ ਸੁਤੇ ਮੁਤੇ ਵ◌ਾ ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਅਣੂਪਿ ਸਞ੍ਞਾ।

ਤੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਦਿਟ੍ਠਿਮਨਾਦਿਯਾਨਨ੍ਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਬਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ – ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਬਾਹਿਤਾ ਹੋਤਿ… ਪੇ॰… ਅਸਿਤੋ ਤਾਦਿ ਪਵ◌ੁਚ੍ਚਤੇ ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ। ਤੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਦਿਟ੍ਠਿਮਨਾਦਿਯਾਨਨ੍ਤਿ। ਤੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਦਿਟ੍ਠਿਮਨਾਦਿਯਨ੍ਤੰ ਅਗਣ੍ਹਨ੍ਤੰ ਅਪਰਾਮਸਨ੍ਤੰ ਅਨਭਿਨਿਵ◌ੇਸਨ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਤੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਦਿਟ੍ਠਿਮਨਾਦਿਯਾਨੰ।

ਕੇਨੀਧ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਵ◌ਿਕਪ੍ਪਯੇਯ੍ਯਾਤਿ। **ਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਦ੍ਵ◌ੇ ਕਪ੍ਪਾ – ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ ਚ…ਪੇ॰… ਅਯੰ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ… ਪੇ॰… ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ। ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ। ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਕੇਨ ਰਾਗੇਨ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ ਕੇਨ ਦੋਸੇਨ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ ਕੇਨ ਮੋਹੇਨ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ ਕੇਨ ਮਾਨੇਨ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ ਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ

ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ ਕੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ ਕਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ ਕੇਹਿ ਅਨੁਸਯੇਹਿ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ – ਰਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ ਦੁਟ੍ਠੋਤਿ ਵਾ ਮੂਲ੍ਹੋਤਿ ਵਾ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧੋਤਿ ਵਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠੋਤਿ ਵਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤੋਤਿ ਵਾ ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋਤਿ ਵਾ ਥਾਮਗਤੋਤਿ ਵਾ। ਤੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਹੀਨਾ। ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਗਤਿਯੋ ਕੇਨ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ – ਨੇਰਯਿਕੋਤਿ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕੋਤਿ ਵਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕੋਤਿ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸੋਤਿ ਵਾ ਦੇਵੋਤਿ ਵਾ ਰੂਪੀਤਿ ਵਾ ਅਰੂਪੀਤਿ ਵਾ ਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ ਅਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ। ਸੋ ਹੇਤੁ ਨਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿ ਕਾਰਣਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਯੇਨ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ ਵਿਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ ਵਿਕਪ੍ਪਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। **ਲੋਕਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਆਯਤਨਲੋਕੇਤਿ – ਕੇਨੀਧ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਕਪ੍ਪਯੇਯ੍ਯ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਤਸ੍ਸੀਧ ਦਿਟ੍ਠੇ ਵ ਸੁਤੇ ਮੁਤੇ ਵਾ, ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਅਣੂਪਿ ਸਞ੍ਞਾ।
ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਦਿਟ੍ਠਿਮਨਾਦਿਯਾਨਂ, ਕੇਨੀਧ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਵਿਕਪ੍ਪਯੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ॥

੩੮. ਨ ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤਿ ਨ ਪੁਰੇਕ੍ਖਰੋਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਾਪਿ ਤੇਸਂ ਨ ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਾਸੇ।
ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸੀਲਵਤੇਨ ਨੇਯ੍ਯੋ, ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਤਾਦੀ॥

ਨ ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤਿ ਨ ਪੁਰੇਕ੍ਖਰੋਨ੍ਤੀਤਿ। **ਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਕਪ੍ਪਾ – ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ ਚ। ਕਤਮੋ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ? ਯਾਵਤਾ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸੀਮਕਤਂ ਮਰਿਯਾਦਿਕਤਂ ਓਧਿਕਤਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਕਤਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਮਮਾਯਿਤਂ – ''ਇਦਂ ਮਮਂ, ਏਤਂ ਮਮਂ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਮਮਂ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਮਮਂ, ਮਮ ਰੂਪਾ ਸਦ੍ਦਾ ਗਨ੍ਧਾ ਰਸਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਅਤ੍ਥਰਣਾ ਪਾਵੁਰਣਾ ਦਾਸਿਦਾਸਾ [ਦਾਸੀਦਾਸਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਅਜੇਲ਼ਕਾ ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਾ ਹਤ੍ਥਿਗਵਾਸ੍ਸਵਲ਼ਵਾ ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਥੁ ਹਿਰਞ੍ਞਂ ਸੁਵਣ੍ਣਂ ਗਾਮਨਿਗਮਰਾਜਧਾਨਿਯੋ ਰਟ੍ਠਞ੍ਚ ਜਨਪਦੋ ਚ ਕੋਸੋ ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਞ੍ਚ, ਕੇਵਲਮ੍ਪਿ ਮਹਾਪਥਵਿਂ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਮਮਾਯਤਿ, ਯਾਵਤਾ ਅਟ੍ਠਸਤਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਂ – ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ। ਕਤਮੋ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ? ਵੀਸਤਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਾਰਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਯਿਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞੋਜਨਂ ਗਾਹੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਪਰਾਮਾਸੋ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ ਮਿਚ੍ਛਾਪਥੋ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਂ ਵਿਪਰਿਯਾਸਗ੍ਗਾਹੋ [ਵਿਪਰਿਯੇਸਗ੍ਗਾਹੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ, ਅਯਾਥਾਵਕਸ੍ਮਿਂ ਯਾਥਾਵਕਨ੍ਤਿ ਗਾਹੋ, ਯਾਵਤਾ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ – ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ। ਤੇਸਂ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ। ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਨ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ ਨ ਜਨੇਨ੍ਤਿ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਨ੍ਤਿ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਨ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਨ ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤਿ।

ਨ ਪੁਰੇਕ੍ਖਰੋਨ੍ਤੀਤਿ। **ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾ – ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ। ਤੇਸਂ ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ। ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਨ ਤਣ੍ਹਂ ਵਾ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਚਰਨ੍ਤਿ ਨ ਤਣ੍ਹਾਧਜਾ ਨ ਤਣ੍ਹਾਕੇਤੂ ਨ ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਧਜਾ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਕੇਤੂ ਨ ਦਿਟ੍ਠਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾ। ਨ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਾ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਨ ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤਿ ਨ ਪੁਰੇਕ੍ਖਰੋਨ੍ਤਿ।

ਧਮ੍ਮਾਪਿ ਤੇਸਂ ਨ ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਾਸੇਤਿ। **ਧਮ੍ਮਾ** ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਖੀਣਾਸਵਾਨਂ। **ਨ ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਾਸੇ**ਤਿ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਾਸੇ। ''ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ... ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ... ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ... ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰਂ... ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰਂ... ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ... ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ... ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ... ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਾਸੇਤਿ – ਧਮ੍ਮਾਪਿ ਤੇਸਂ ਨ ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਾਸੇ।

ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸੀਲਵਤੇਨ ਨੇਯਜੋਤਿ। **ਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਬਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ – ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਬਾਹਿਤਾ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਅਸਿਤੋ ਤਾਦਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ । **ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸੀਲਵਤੇਨ ਨੇਯਜੋ**ਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਵਤੇਨ ਵਾ ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨ ਵਾ ਨ ਯਾਯਤਿ ਨ ਨਿਯਜਤਿ ਨ ਵੁਯ੍ਹਤਿ ਨ ਸੰਹਰੀਯਤੀਤਿ – ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸੀਲਵਤੇਨ ਨੇਯਜੋ।

ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਤਾਦੀਤਿ। ਪਾਰੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਸੋ ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਪਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਗਤੋ ਅਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਕੋਟਿਗਤੋ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ [ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ] ਜਾਤਿਮਰਣਸੰਸਾਰੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ – ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ। **ਨ ਪਚ੍ਚੇਤੀ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤਿ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ। **ਤਾਦੀ**ਤਿ ਅਰਹਾ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਾਦੀ – ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇ ਤਾਦੀ, ਚਤ੍ਤਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ, ਤਿਣ੍ਣਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ, ਮੁਤ੍ਤਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ, ਤੰਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ।

ਕਥੰ ਅਰਹਾ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇ ਤਾਦੀ? ਅਰਹਾ ਲਾਭੇਪਿ ਤਾਦੀ, ਅਲਾਭੇਪਿ ਤਾਦੀ, ਯਸੇਪਿ ਤਾਦੀ, ਅਯਸੇਪਿ ਤਾਦੀ, ਪਸੰਸਾਯਪਿ ਤਾਦੀ, ਨਿਨ੍ਦਾਯਪਿ ਤਾਦੀ, ਸੁਖੇਪਿ ਤਾਦੀ, ਦੁਕ੍ਖੇਪਿ ਤਾਦੀ। ਏਕਚ੍ਚੇ ਬਾਹੰ [ਅਙ੍ਗੰ (ਸੀ॰)] ਗਨ੍ਧੇਨ ਲਿਮ੍ਪੇਯ੍ਯੁੰ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਬਾਹੰ [ਅਙ੍ਗੰ (ਸੀ॰)] ਵਾਸਿਯਾ ਤਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁੰ – ਅਮੁਸ੍ਮਿੰ ਨਤ੍ਥਿ ਰਾਗੋ, ਅਮੁਸ੍ਮਿੰ ਨਤ੍ਥਿ ਪਟਿਘੰ, ਅਨੁਨਯਪਟਿਘਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ ਉਗ੍ਘਾਤਿਨਿਘਾਤਿਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ। ਏਵੰ ਅਰਹਾ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇ ਤਾਦੀ।

ਕਥੰ ਅਰਹਾ ਚਤ੍ਤਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ? ਅਰਹਤੋ ਰਾਗੋ ਚਤ੍ਤੋ ਵਨ੍ਤੋ ਮੁਤ੍ਤੋ ਪਹੀਨੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ। ਦੋਸੋ...ਪੇ॰... ਮੋਹੋ... ਕੋਧੋ... ਉਪਨਾਹੋ... ਮਕ੍ਖੋ... ਪਲ਼ਾਸੋ... ਇਸ੍ਸਾ... ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ... ਮਾਯਾ... ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ... ਥਮ੍ਭੋ... ਸਾਰਮ੍ਭੋ... ਮਾਨੋ... ਅਤਿਮਾਨੋ... ਮਦੋ... ਪਮਾਦੋ... ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਦਰਥਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਤਾਪਾ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚਤ੍ਤਾ ਵਨ੍ਤਾ ਮੁਤ੍ਤਾ ਪਹੀਨਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾ। ਏਵੰ ਅਰਹਾ ਚਤ੍ਤਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ।

ਕਥੰ ਅਰਹਾ ਤਿਣ੍ਣਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ? ਅਰਹਾ ਕਾਮੋਘੰ ਤਿਣ੍ਣੋ ਭਵੋਘੰ ਤਿਣ੍ਣੋ ਦਿਟ੍ਠੋਘੰ ਤਿਣ੍ਣੋ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘੰ ਤਿਣ੍ਣੋ ਸਬ੍ਬੰ ਸੰਸਾਰਪਥੰ ਤਿਣ੍ਣੋ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ ਨਿਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ । ਸੋ ਵੁਟ੍ਠਵਾਸੋ ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ ਜਾਤਿਮਰਣਸੰਸਾਰੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ। ਏਵੰ ਅਰਹਾ ਤਿਣ੍ਣਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ।

ਕਥੰ ਅਰਹਾ ਮੁਤ੍ਤਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ? ਅਰਹਤੋ ਰਾਗਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ, ਦੋਸਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ, ਮੋਹਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ, ਕੋਧਾ...ਪੇ॰... ਉਪਨਾਹਾ... ਮਕ੍ਖਾ... ਪਲ਼ਾਸਾ... ਇਸ੍ਸਾਯ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਾ... ਮਾਯਾਯ... ਸਾਠੇਯ੍ਯਾ... ਥਮ੍ਭਾ... ਸਾਰਮ੍ਭਾ... ਮਾਨਾ... ਅਤਿਮਾਨਾ... ਮਦਾ... ਪਮਾਦਾ... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਦਰਥੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਤਾਪੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ। ਏਵੰ ਅਰਹਾ ਮੁਤ੍ਤਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ।

ਕਥੰ ਅਰਹਾ ਤੰਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ? ਅਰਹਾ ਸੀਲੇ ਸਤਿ ਸੀਲਵਾਤਿ ਤੰਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ; ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਤਿ ਸਦ੍ਧੋਤਿ ਤੰਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ; ਵੀਰਿਯੇ ਸਤਿ ਵੀਰਿਯਵਾਤਿ ਤੰਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ; ਸਤਿਯਾ ਸਤਿ ਸਤਿਮਾਤਿ ਤੰਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ; ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ ਸਤਿ ਸਮਾਹਿਤੋਤਿ ਤੰਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ; ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਤਿ ਪਞ੍ਞਵਾਤਿ ਤੰਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ; ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਤਿ ਤੇਵਿਜ੍ਜੋਤਿ ਤੰਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ; ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਤਿ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞੋਤਿ ਤੰਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ। ਏਵੰ ਅਰਹਾ ਤੰਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀਤਿ – ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਤਾਦੀ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਨ ਕਪ੍ਪਯਨ੍ਤਿ ਨ ਪੁਰੇਕ੍ਖਰੋਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਾਪਿ ਤੇਸਂ ਨ ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਾਸੇ।
ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸੀਲਵ਼ਤੇਨ ਨੇਯ੍ਯੋ, ਪਾਰਙ੍ਗਤੋ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਤਾਦੀ’’ਤਿ॥

ਪਰਮਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਞ੍ਚਮੋ।

੬. ਜਰਾਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਅਥ ਜਰਾਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਵਕ੍ਖਤਿ –

੩੯. **ਅਪ੍ਪਂ ਵਤ ਜੀਵਿਤਂ ਇਦਂ, ਓਰਂ ਵਸ੍ਸਸਤਾਪਿ ਮਿਯ੍ਯਤਿ** [ਮੀਯਤਿ (ਸੀ॰)] **।**
ਯੋ ਚੇਪਿ ਅਤਿਚ੍ਚ ਜੀਵਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਜਰਸਾਪਿ ਮਿਯ੍ਯਤਿ॥

ਅਪ੍ਪਂ ਵਤ ਜੀਵਿਤਂ ਇਦਨ੍ਤਿ। **ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਿ** ਆਯੁ ਠਿਤਿ ਯਪਨਾ ਯਾਪਨਾ ਇਰਿਯਨਾ ਵਤ੍ਤਨਾ ਪਾਲਨਾ ਜੀਵਿਤਂ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਅਪਿ ਚ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਅਪ੍ਪਕਂ ਜੀਵਿਤਂ ਥੋਕਂ ਜੀਵਿਤਂ – ਠਿਤਿਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਅਪ੍ਪਕਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਸਰਸਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਅਪ੍ਪਕਂ ਜੀਵਿਤਂ। ਕਥਂ ਠਿਤਿਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਅਪ੍ਪਕਂ ਜੀਵਿਤਂ? ਅਤੀਤੇ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਜੀਵਿਤ੍ਥ, ਨ ਜੀਵਤਿ ਨ ਜੀਵਿਸ੍ਸਤਿ; ਅਨਾਗਤੇ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਜੀਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਜੀਵਤਿ ਨ ਜੀਵਿਤ੍ਥ; ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ ਜੀਵਤਿ, ਨ ਜੀਵਿਤ੍ਥ ਨ ਜੀਵਿਸ੍ਸਤਿ।

‘‘ਜੀਵਿਤਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ ਚ, ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾ ਚ ਕੇਵਲਾ।
ਏਕਚਿਤ੍ਤਸਮਾਯੁਤ੍ਤਾ, ਲਹੁਸੋ ਵਤ੍ਤਤੇ ਖਣੋ॥

‘‘ਚੁਲ੍ਲਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਕਪ੍ਪਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਯੇ ਮਰੂ।
ਨ ਤ੍ਵੇਵ ਤੇਪਿ ਜੀਵਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਿ ਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਸਂਯੁਤਾ [ਸਮੋਹਿਤਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]॥

‘‘ਯੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ ਮਰਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਸ੍ਸ ਵਾ ਇਧ।
ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਦਿਸਾ ਖਨ੍ਧਾ, ਗਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਾ॥

‘‘ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਚ ਯੇ ਭਗ੍ਗਾ, ਯੇ ਚ ਭਗ੍ਗਾ ਅਨਾਗਤਾ।
ਤਦਨ੍ਤਰੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਵੇਸਮਂ ਨਤ੍ਥਿ ਲਕ੍ਖਣੇ॥

‘‘ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਨ ਜਾਤੋ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਜੀਵਤਿ।
ਚਿਤ੍ਤਭਗ੍ਗਾ ਮਤੋ ਲੋਕੋ, ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਿਯਾ॥

‘‘ਯਥਾ ਨਿਨ੍ਨਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਛਨ੍ਦੇਨ ਪਰਿਣਾਮਿਤਾ।
ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਧਾਰਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਸਲ਼ਾਯਤਨਪਚ੍ਚਯਾ॥

‘‘ਅਨਿਧਾਨਗਤਾ ਭਗ੍ਗਾ, ਪੁਞ੍ਜੋ ਨਤ੍ਥਿ ਅਨਾਗਤੇ।
ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਯੇ ਚ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਆਰਗ੍ਗੇ ਸਾਸਪੂਪਮਾ॥

‘‘ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾਨਂ, ਭਙ੍ਗੋ ਨੇਸਂ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ।
ਪਲੋਕਧਮ੍ਮਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਪੁਰਾਣੇਹਿ ਅਮਿਸ੍ਸਿਤਾ॥

‘‘ਅਦਸ੍ਸਨਤੋ ਆਯਨ੍ਤਿ, ਭਙ੍ਗਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਂ।
ਵਿਜ੍ਜੁਪ੍ਪਾਦੋਵ ਆਕਾਸੇ, ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਯਨ੍ਤਿ ਚਾ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਠਿਤਿਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ ਅਪ੍ਪਕਂ ਜੀਵਿਤਂ।

ਕਥਂ ਸਰਸਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ ਅਪ੍ਪਕਂ ਜੀਵਿਤਂ? ਅਸ੍ਸਾਸੂਪਨਿਬਦ੍ਧਂ [ਅਸ੍ਸਾਸੂਪਨਿਬਨ੍ਧਂ (ਕ॰)] ਜੀਵਿਤਂ, ਪਸ੍ਸਾਸੂਪਨਿਬਦ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਅਸ੍ਸਾਸਪਸ੍ਸਾਸੂਪਨਿਬਦ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਮਹਾਭੂਤੂਪਨਿਬਦ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਕਬਲ਼ੀਕਾਰਾਹਾਰੂਪਨਿਬਦ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਉਸ੍ਮੂਪਨਿਬਦ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੂਪਨਿਬਦ੍ਧਂ ਜੀਵਿਤਂ। ਮੂਲਮ੍ਪਿ ਇਮੇਸਂ ਦੁਬ੍ਬਲਂ, ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੂਪਿ ਇਮੇਸਂ ਦੁਬ੍ਬਲਾ, ਯੇ ਪਚ੍ਚਯਾ ਤੇਪਿ ਦੁਬ੍ਬਲਾ, ਯੇਪਿ ਪਭਾਵਿਕਾ ਤੇਪਿ ਦੁਬ੍ਬਲਾ, ਸਹਭੂਪਿ ਇਮੇਸਂ ਦੁਬ੍ਬਲਾ, ਸਮ੍ਪਯੋਗਾਪਿ ਇਮੇਸਂ ਦੁਬ੍ਬਲਾ, ਸਹਜਾਪਿ ਇਮੇਸਂ ਦੁਬ੍ਬਲਾ, ਯਾਪਿ ਪਯੋਜਿਕਾ ਸਾਪਿ ਦੁਬ੍ਬਲਾ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਇਮੇ ਨਿਚ੍ਚਦੁਬ੍ਬਲਾ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਾ ਇਮੇ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਰਿਪਾਤਯਨ੍ਤਿ ਇਮੇ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਹਿ ਨਤ੍ਥਿ ਤਾਯਿਤਾ, ਨ ਚਾਪਿ ਠਪੇਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਇਮੇ। ਯੋਪਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੋ ਸੋ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

''ਨ ਚ ਕੇਨਚਿ ਕੋਚਿ ਹਾਯਤਿ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ ਚ ਇਮੇ ਹਿ ਸਬ੍ਬਸੋ।
ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਪਭਾਵਿਕਾ ਇਮੇ, ਯੇਪਿ ਪਭਾਵਿਕਾ ਤੇ ਪੁਰੇ ਮਤਾ।
ਪੁਰਿਮਾਪਿ ਚ ਪਚ੍ਛਿਮਾਪਿ ਚ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਨ ਕਦਾਚਿ ਮਦ੍ਦਸਂਸੂ''ਤਿ॥

ਏਵਂ ਸਰਸਪਰਿਤ੍ਤਤਾਯ ਅਪ੍ਪਕਂ ਜੀਵਿਤਂ।

ਅਪਿ ਚ, ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ [ਚਾਤੁਮ੍ਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਦੇਵਾਨਂ ਜੀਵਿਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਪ੍ਪਕਂ ਜੀਵਿਤਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਜੀਵਿਤਂ ਥੋਕਂ ਜੀਵਿਤਂ ਖਣਿਕਂ ਜੀਵਿਤਂ ਲਹੁਕਂ ਜੀਵਿਤਂ ਇਤ੍ਤਰਂ ਜੀਵਿਤਂ ਅਨਦ੍ਧਨੀਯਂ ਜੀਵਿਤਂ ਨਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਂ ਜੀਵਿਤਂ। ਤਾਵਤਿਂਸਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ...ਪੇ॰... ਯਾਮਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਤੁਸਿਤਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਨਿਮ੍ਮਾਨਰਤੀਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਪਰਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸਵਤ੍ਤੀਨਂ ਦੇਵਾਨਂ... ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਜੀਵਿਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਪ੍ਪਕਂ ਜੀਵਿਤਂ ਪਰਿਤ੍ਤਂ ਜੀਵਿਤਂ ਥੋਕਂ ਜੀਵਿਤਂ ਖਣਿਕਂ ਜੀਵਿਤਂ ਲਹੁਕਂ ਜੀਵਿਤਂ ਇਤ੍ਤਰਂ ਜੀਵਿਤਂ ਅਨਦ੍ਧਨੀਯਂ ਜੀਵਿਤਂ ਨਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਂ ਜੀਵਿਤਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਅਪ੍ਪਮਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਆਯੁ, ਗਮਨਿਯੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯੋ, ਮਨ੍ਤਾਯ ਬੋਦ੍ਧਬ੍ਬਂ, ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕੁਸਲਂ, ਚਰਿਤਬ੍ਬਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਜਾਤਸ੍ਸ ਅਮਰਣਂ। ਯੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਿਰਂ ਜੀਵਤਿ, ਸੋ ਵਸ੍ਸਸਤਂ ਅਪ੍ਪਂ ਵਾ ਭਿਯ੍ਯੋ।

''ਅਪ੍ਪਮਾਯੁ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ, ਹੀਲ਼ੇਯ੍ਯ ਨਂ ਸੁਪੋਰਿਸੋ।
ਚਰੇਯ੍ਯਾਦਿਤ੍ਤਸੀਸੋਵ ਨਤ੍ਥਿ ਮਚ੍ਚੁਸ੍ਸਨਾਗਮੋ॥

''ਅਚ੍ਚਯਨ੍ਤਿ ਅਹੋਰਤ੍ਤਾ, ਜੀਵਿਤਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤਿ।
ਆਯੁ ਖਿਯ੍ਯਤਿ ਮਚ੍ਚਾਨਂ, ਕੁਨ੍ਨਦੀਨਂਵ ਓਦਕ''ਨ੍ਤਿ॥

ਅਪ੍ਪਂ ਵਤ ਜੀਵਿਤਂ ਇਦਂ।

ਓਰਂ ਵਸ੍ਸਸਤਾਪਿ ਮਿਯ੍ਯਤੀਤਿ। ਕਲਲਕਾਲੇਪਿ ਚਵਤਿ ਮਰਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਅਬ੍ਬੁਦਕਾਲੇਪਿ ਚਵਤਿ ਮਰਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਪੇਸਿਕਾਲੇਪਿ ਚਵਤਿ ਮਰਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਘਨਕਾਲੇਪਿ ਚਵਤਿ ਮਰਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਪਸਾਖਕਾਲੇਪਿ ਚਵਤਿ ਮਰਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਜਾਤਮਤ੍ਤੋਪਿ ਚਵਤਿ ਮਰਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਸੂਤਿਘਰੇਪਿ [ਪਸੂਤਿਘਰੇ (ਸ੍ਯਾ॰), ਸੂਤਿਕਘਰੇ (ਕ॰)] ਚਵਤਿ ਮਰਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਅਦ੍ਧਮਾਸਿਕੋਪਿ ਚਵਤਿ ਮਰਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਮਾਸਿਕੋਪਿ ਚਵਤਿ ਮਰਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਦ੍ਵੇਮਾਸਿਕੋਪਿ...ਪੇ॰... ਤੇਮਾਸਿਕੋਪਿ... ਚਤੁਮਾਸਿਕੋਪਿ... ਪਞ੍ਚਮਾਸਿਕੋਪਿ ਚਵਤਿ ਮਰਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਛਮਾਸਿਕੋਪਿ... ਸਤ੍ਤਮਾਸਿਕੋਪਿ... ਅਟ੍ਠਮਾਸਿਕੋਪਿ... ਨਵਮਾਸਿਕੋਪਿ... ਦਸਮਾਸਿਕੋਪਿ... ਸਂਵਚ੍ਛਰਿਕੋਪਿ ਚਵਤਿ

ਮਰਤਿ ਅਨੁਰਧਾਯਤਿ ਵ਼ਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਦ੍ਵ਼ੇਵਸ੍ਸਿਕੋਪਿ... ਤਿਵਸ੍ਸਿਕੋਪਿ... ਚਤੁਵਸ੍ਸਿਕੋਪਿ... ਪਞ੍ਚਵਸ੍ਸਿਕੋਪਿ ... ਛਵਸ੍ਸਿਕੋਪਿ... ਸਤ੍ਤਵਸ੍ਸਿਕੋਪਿ... ਅਟ੍ਠਵਸ੍ਸਿਕੋਪਿ... ਨਵਵਸ੍ਸਿਕੋਪਿ... ਦਸਵਸ੍ਸਿਕੋਪਿ... ਵ਼ੀਸਤਿਵਸ੍ਸਿਕੋਪਿ... ਤਿੰਸਵਸ੍ਸਿਕੋਪਿ... ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਵਸ੍ਸਿਕੋਪਿ... ਪਞ੍ਞਾਸਵਸ੍ਸਿਕੋਪਿ... ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਿਕੋਪਿ... ਸਤ੍ਤਤਿਵਸ੍ਸਿਕੋਪਿ... ਅਸੀਤਿਵਸ੍ਸਿਕੋਪਿ... ਨਵ਼ੁਤਿਵਸ੍ਸਿਕੋਪਿ ਚਵਤਿ ਮਰਤਿ ਅਨੁਰਧਾਯਤਿ ਵ਼ਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਓਰੰ ਵਸ੍ਸਸਤਾਪਿ ਮਿਯ੍ਯਤਿ।

ਯੋ ਚੇਪਿ ਅਤਿਚ੍ਚ ਜੀਵਤੀਤਿ। ਯੋ ਵਸ੍ਸਸਤੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵ਼ਾ ਜੀਵਤਿ ਸੋ ਏਕੰ ਵ਼ਾ ਵਸ੍ਸੰ ਜੀਵਤਿ, ਦ੍ਵ਼ੇ ਵ਼ਾ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਜੀਵਤਿ, ਤੀਣਿ ਵ਼ਾ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਜੀਵਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਵ਼ਾ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਜੀਵਤਿ, ਪਞ੍ਚ ਵ਼ਾ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਜੀਵਤਿ...ਪੇ॰... ਦਸ ਵ਼ਾ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਜੀਵਤਿ, ਵ਼ੀਸਤਿ ਵ਼ਾ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਜੀਵਤਿ, ਤਿੰਸੰ ਵ਼ਾ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਜੀਵਤਿ, ਚਤ੍ਤਾਰੀਸੰ ਵ਼ਾ ਵਸ੍ਸਾਨਿ ਜੀਵਤੀਤਿ – ਯੋ ਚੇਪਿ ਅਤਿਚ੍ਚ ਜੀਵਤਿ। **ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਜਰਸਾਪਿ ਮਿਯ੍ਯਤੀ**ਤਿ। ਯਦਾ ਜਿਣ੍ਣੋ ਹੋਤਿ ਵ਼ੁਦ੍ਧੋ ਮਹਲ੍ਲਕੋ ਅਦ੍ਧਗਤੋ ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਖਣ੍ਡਦਨ੍ਤੋ ਪਲਿਤਕੇਸੋ ਵ਼ਿਲੂਨੰ ਖਲਿਤਸਿਰੋ [ਖਲਿਤੰ ਸਿਰੋ (ਸੀ॰)] ਵਲਿਨੰ ਤਿਲਕਾਹਤਗਤ੍ਤੋ ਵਙ੍ਕੋ ਭੋਗ੍ਗੋ ਦਣ੍ਡਪਰਾਯਣੋ, ਸੋ ਜਰਾਯਪਿ ਚਵਤਿ ਮਰਤਿ ਅਨੁਰਧਾਯਤਿ ਵ਼ਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਮਰਣਮ੍ਹਾ ਮੋਕ੍ਖੋ।

''ਫਲਾਨਮਿਵ ਪਕ੍ਕਾਨੰ, ਪਾਤੋ ਪਤਨਤੋ [ਪਪਤਤੋ (ਸੀ॰)] ਭਯੰ।
ਏਵ਼ੰ ਜਾਤਾਨ ਮਚ੍ਚਾਨੰ, ਨਿਚ੍ਚੰ ਮਰਣਤੋ ਭਯੰ॥

''ਯਥਾਪਿ ਕੁਮ੍ਭਕਾਰਸ੍ਸ, ਕਤਾ ਮਤ੍ਤਿਕਭਾਜਨਾ।
ਸਬ੍ਬੇ ਭੇਦਨਪਰਿਯਨ੍ਤਾ, ਏਵ਼ੰ ਮਚ੍ਚਾਨ ਜੀਵ਼ਿਤੰ॥

''ਦਹਰਾ ਚ ਮਹਨ੍ਤਾ ਚ, ਯੇ ਬਾਲਾ ਯੇ ਚ ਪਣ੍ਡਿਤਾ।
ਸਬ੍ਬੇ ਮਚ੍ਚੁਵਸੰ ਯਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਮਚ੍ਚੁਪਰਾਯਣਾ॥

''ਤੇਸੰ ਮਚ੍ਚੁਪਰੇਤਾਨੰ, ਗਚ੍ਛਤੰ ਪਰਲੋਕਤੋ।
ਨ ਪਿਤਾ ਤਾਯਤੇ ਪੁਤ੍ਤੰ, ਞਾਤੀ ਵ਼ਾ ਪਨ ਞਾਤਕੇ॥

''ਪੇਕ੍ਖਤਞ੍ਞੇਵ ਞਾਤੀਨੰ, ਪਸ੍ਸ ਲਾਲਪ੍ਪਤੰ ਪੁਥੁ।
ਏਕਮੇਕੋਵ ਮਚ੍ਚਾਨੰ, ਗੋਵਜ੍ਝੋ ਵ਼ਿਯ ਨਿਯ੍ਯਤਿ।
ਏਵਮਬ੍ਭਾਹਤੋ ਲੋਕੋ, ਮਚ੍ਚੁਨਾ ਚ ਜਰਾਯ ਚਾ''ਤਿ॥

ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਜਰਸਾਪਿ ਮਿਯ੍ਯਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵ਼ਾ –

''ਅਪ੍ਪੰ ਵਤ ਜੀਵ਼ਿਤੰ ਇਦੰ, ਓਰੰ ਵਸ੍ਸਸਤਾਪਿ ਮਿਯ੍ਯਤਿ।
ਯੋ ਚੇਪਿ ਅਤਿਚ੍ਚ ਜੀਵਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਜਰਸਾਪਿ ਮਿਯ੍ਯਤੀ''ਤਿ॥

੪੦. ਸੋਚਨ੍ਤਿ ਜਨਾ ਮਮਾਯਿਤੇ, ਨ ਹਿ ਸਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾ।
ਵ਼ਿਨਾਭਾਵ਼ੰ ਸਨ੍ਤਮੇਵ਼ਿਦੰ, ਇਤਿ ਦਿਸ੍ਵ਼ਾ ਨਾਗਾਰਮਾਵਸੇ॥

ਸੋਚਨ੍ਤਿ ਜਨਾ ਮਮਾਯਿਤੇਤਿ। **ਜਨਾ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ ਵੇਸ੍ਸਾ ਚ ਸੁਦ੍ਦਾ ਚ ਗਹਟ੍ਠਾ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਚ ਦੇਵਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ। **ਮਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਮਮਤ੍ਤਾ – ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤੰ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤੰ। ਮਮਾਯਿਤੰ ਵਤ੍ਥੁੰ ਅਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਕਿਨੋਪਿ ਸੋਚਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇਪਿ ਸੋਚਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਪਿ ਸੋਚਨ੍ਤਿ। ਮਮਾਯਿਤੰ ਵਤ੍ਥੁੰ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸਙ੍ਕਿਨੋਪਿ ਸੋਚਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਨ੍ਤੇਪਿ ਸੋਚਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਤੇਪਿ ਸੋਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲਮਨ੍ਤਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ ਉਰਤ੍ਤਾਲਿਂ ਕਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ – ਸੋਚਨ੍ਤਿ ਜਨਾ ਮਮਾਯਿਤੇ।

ਨ ਹਿ ਸਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾਤਿ। ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾ – ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਗ੍ਗਹੋ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਅਨਿਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਖਤੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਖਯਧਮ੍ਮੋ ਵਯਧਮ੍ਮੋ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮੋ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ। ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਗ੍ਗਹੋਪਿ ਅਨਿਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਖਤੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਖਯਧਮ੍ਮੋ ਵਯਧਮ੍ਮੋ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮੋ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਪਸ੍ਸਥ ਨੋ ਤੁਮ੍ਹੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੰ ਯ੍ਵਾਯੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮੰ ਤਥੇਵ ਠਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ? ''ਨੋ ਹੇਤੰ, ਭਨ੍ਤੇ''। ''ਸਾਧੁ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ! ਅਹਮ੍ਪਿ ਖੋ ਏਤੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਪਰਿਗ੍ਗਹੰ ਨ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਯ੍ਵਾਯੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮੰ ਤਥੇਵ ਠਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਪਰਿਗ੍ਗਹਾ ਨਿਚ੍ਚਾ ਧੁਵਾ ਸਸ੍ਸਤਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ – ਨ ਹਿ ਸਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾ।

ਵਿਨਾਭਾਵਂ ਸਨ੍ਤਮੇਵਿਦਨ੍ਤਿ। ਨਾਨਾਭਾਵੇ ਵਿਨਾਭਾਵੇ ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੇ ਸਨ੍ਤੇ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਉਪਲਬ੍ਭਿਯਮਾਨੇ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਅਲਂ, ਆਨਨ੍ਦ! ਮਾ ਸੋਚਿ ਮਾ ਪਰਿਦੇਵਿ। ਨਨੁ ਏਤੰ, ਆਨਨ੍ਦ, ਮਯਾ ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ [ਪਟਿਗਚ੍ਚੇਵ (ਸੀ॰)] ਅਕ੍ਖਾਤੰ – 'ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਪਿਯੇਹਿ ਮਨਾਪੇਹਿ ਨਾਨਾਭਾਵੋ ਵਿਨਾਭਾਵੋ ਅਞ੍ਞਥਾਭਾਵੋ। ਤੰ ਕੁਤੇਤ੍ਥ, ਆਨਨ੍ਦ, ਲਬ੍ਭਾ – ਯੰ ਤੰ ਜਾਤੰ ਭੂਤੰ ਸਙ੍ਖਤੰ ਪਲੋਕਧਮ੍ਮੰ ਤੰ ਵਤ ਮਾ ਪਲੁਜ੍ਜੀ'ਤਿ! ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਪੁਰਿਮਾਨੰ ਪੁਰਿਮਾਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਧਾਤੂਨੰ ਆਯਤਨਾਨੰ ਵਿਪਰਿਣਾਮਞ੍ਞਥਾਭਾਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਧਾਤੁਯੋ ਚ ਆਯਤਨਾਨਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ – ਵਿਨਾਭਾਵਂ ਸਨ੍ਤਮੇਵਿਦੰ।

ਇਤਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਾਗਾਰਮਾਵਸੇਤਿ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸਂਸਗ੍ਗੋ ਪਦਪਾਰਿਪੂਰੀ ਅਕ੍ਖਰਸਮਵਾਯੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤੰ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਇਤਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਮਮਤ੍ਤੇਸੂਤਿ – ਇਤਿ ਦਿਸ੍ਵਾ। **ਨਾਗਾਰਮਾਵਸੇ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਘਰਾਵਾਸਪਲਿਬੋਧੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਪਲਿਬੋਧੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਞਾਤਿਪਲਿਬੋਧੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਪਲਿਬੋਧੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਨਿਧਿਪਲਿਬੋਧੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਚਰੇਯ੍ਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ ਇਰਿਯੇਯ੍ਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਪਾਲੇਯ੍ਯ ਯਪੇਯ੍ਯ ਯਾਪੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਇਤਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਾਗਾਰਮਾਵਸੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸੋਚਨ੍ਤਿ ਜਨਾ ਮਮਾਯਿਤੇ, ਨ ਹਿ ਸਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾ।
ਵਿਨਾਭਾਵਂ ਸਨ੍ਤਮੇਵਿਦੰ, ਇਤਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਾਗਾਰਮਾਵਸੇ''ਤਿ॥

੪੧. **ਮਰਣੇਨਪਿ ਤੰ ਪਹੀਯਤਿ** [ਪਹਿਯ੍ਯਤਿ (ਕ॰)] **ਯੰ ਪੁਰਿਸੋ ਮਮਿਦਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ।**
ਏਤਮ੍ਪਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾਨ [ਏਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾਨ (ਸੀ॰ ਕ॰)] **ਪਣ੍ਡਿਤੋ, ਨ ਮਮਤ੍ਤਾਯ ਨਮੇਥ ਮਾਮਕੋ॥**

ਮਰਣੇਨਪਿ ਤੰ ਪਹੀਯਤੀਤਿ। **ਮਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਯਾ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਤਮ੍ਹਾ ਤਮ੍ਹਾ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਾ ਚੁਤਿ ਚਵਨਤਾ ਭੇਦੋ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੰ ਮਚ੍ਚੁਮਰਣੰ ਕਾਲਂਕਿਰਿਯਾ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਭੇਦੋ ਕਲੇਵਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸੁਪਚ੍ਛੇਦੋ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਗਤੰ ਵੇਦਨਾਗਤੰ ਸਞ੍ਞਾਗਤੰ

ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤੰ। **ਪਹੀਯਤੀ**ਤਿ ਪਹੀਯਤਿ ਜਹੀਯਤਿ ਵਿਜਹੀਯਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤੰ –

> ''ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਮਚ੍ਚੰ ਵਿਜਹਨ੍ਤਿ ਭੋਗਾ, ਮਚ੍ਚੋਵ ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਤਰੰ ਜਹਾਤਿ।
> ਅਸਸ੍ਸਤਾ ਭੋਗਿਨੋ ਕਾਮਕਾਮੀ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਸੋਚਾਮਹੰ ਸੋਕਕਾਲੇ॥
>
> ''ਉਦੇਤਿ ਆਪੂਰਤਿ ਵੇਤਿ ਚਨ੍ਦੋ, ਅਤ੍ਥੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾਨ ਪਲੇਤਿ ਸੂਰਿਯੋ।
> ਵਿਦਿਤਾ ਮਯਾ ਸਤ੍ਤੁਕ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਸੋਚਾਮਹੰ ਸੋਕਕਾਲੇ''ਤਿ॥

ਮਰਣੇਨਪਿ ਤੰ ਪਹੀਯਤਿ। **ਯੰ ਪੁਰਿਸੋ ਮਮਿਦਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਤੀ**ਤਿ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਗਤੰ ਵੇਦਨਾਗਤੰ ਸਞ੍ਞਾਗਤੰ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤੰ। **ਪੁਰਿਸੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ [ਲੋਕਵੋਹਾਰੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨਾਮੰ ਨਾਮਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮਧੇਯ੍ਯੰ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ ਅਭਿਲਾਪੋ। **ਮਮਿਦਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਤੀ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਮਾਨਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਕਿਲੇਸਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਪਯੋਗਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਵਿਪਾਕਮਞ੍ਞਨਾਯ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ – ਯੰ ਪੁਰਿਸੋ ਮਮਿਦਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ।

ਏਤਮ੍ਪਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾਨ ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ। ਏਤੰ ਆਦੀਨਵੰ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਮਮਤ੍ਤੇਸੂਤਿ, ਏਤਮ੍ਪਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਧੀਰੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਞਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀਤਿ – ਏਤਮ੍ਪਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾਨ ਪਣ੍ਡਿਤੋ।

ਨ ਮਮਤ੍ਤਾਯ ਨਮੇਥ ਮਾਮਕੋਤਿ। **ਮਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਮਮਤ੍ਤਾ – ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤੰ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤੰ। **ਮਾਮਕੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਮਾਮਕੋ ਧਮ੍ਮਮਾਮਕੋ ਸਙ੍ਘਮਾਮਕੋ। ਸੋ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਮਮਾਯਤਿ, ਭਗਵਾ ਤੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਯੇ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਕੁਹਾ ਥਦ੍ਧਾ [ਬਦ੍ਧਾ (ਕ॰) ਇਤਿਵੁ॰ ੧੦੮] ਲਪਾ ਸਿਙ੍ਗੀ ਉਨ੍ਨਲਾ ਅਸਮਾਹਿਤਾ, ਨ ਮੇ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਮਾਮਕਾ; ਅਪਗਤਾ ਚ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਇਮਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾ। ਨ ਚ ਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਵੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਕ੍ਕੁਹਾ ਨਿਲ੍ਲਪਾ ਧੀਰਾ ਅਤ੍ਥਦ੍ਧਾ ਸੁਸਮਾਹਿਤਾ, ਤੇ ਖੋ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਮਾਮਕਾ; ਅਨਪਗਤਾ ਚ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਇਮਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾ। ਤੇ ਚ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਵੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਰੂਲ੍ਹਿੰ ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ''।

> ''ਕੁਹਾ ਥਦ੍ਧਾ ਲਪਾ ਸਿਙ੍ਗੀ, ਉਨ੍ਨਲਾ ਅਸਮਾਹਿਤਾ।
> ਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਰੂਹਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਦੇਸਿਤੇ॥
>
> ''ਨਿਕ੍ਕੁਹਾ ਨਿਲ੍ਲਪਾ ਧੀਰਾ, ਅਤ੍ਥਦ੍ਧਾ ਸੁਸਮਾਹਿਤਾ।
> ਤੇ ਵੇ ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਰੂਹਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਦੇਸਿਤੇ''॥

ਨ ਮਮਤ੍ਤਾਯ ਨਮੇਥ ਮਾਮਕੋਤਿ। ਮਾਮਕੋ ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤੰ ਪਹਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤੰ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਮਤ੍ਤਾਯ ਨ ਨਮੇਯ੍ਯ ਨ ਓਨਮੇਯ੍ਯ, ਨ ਤੰਨਿਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸ ਨ ਤਪ੍ਪੋਣੋ ਨ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋ ਨ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋਤਿ – ਨ ਮਮਤ੍ਤਾਯ ਨਮੇਥ ਮਾਮਕੋ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਮਰਣੇਨਪਿ ਤੰ ਪਹੀਯਤਿ, ਯੰ ਪੁਰਿਸੋ ਮਮਿਦਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ।

ਏਤਮ੍ਪਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾਨ ਪਣ੍ਡਿਤੋ, ਨ ਮਮਤ੍ਤਾਯ ਨਮੇਥ ਮਾਮਕੋ''ਤਿ॥

੪੨. ਸੁਪਿਨੇਨ ਯਥਾਪਿ ਸਙ੍ਗਤੰ, ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋ ਪੁਰਿਸੋ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਿਯਾਯਿਤੰ ਜਨੰ, ਪੇਤੰ ਕਾਲਙ੍ਕਤੰ [ਕਾਲਕਤੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] **ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ॥**

ਸੁਪਿਨੇਨ ਯਥਾਪਿ ਸਙ੍ਗਤਨ੍ਤਿ। ਸਙ੍ਗਤੰ ਸਮਾਗਤੰ ਸਮਾਹਿਤੰ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਨ੍ਤਿ – ਸੁਪਿਨੇਨ ਯਥਾਪਿ ਸਙ੍ਗਤੰ। **ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋ ਪੁਰਿਸੋ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਪੁਰਿਸੋ ਸੁਪਿਨਗਤੋ ਚਨ੍ਦੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੂਰਿਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸਿਨੇਰੁੰ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਾਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਹਤ੍ਥਿੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਸ੍ਸੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਰਥੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਤ੍ਤਿੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੇਨਾਬ੍ਯੂਹੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਆਰਾਮਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਨਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕੰ...ਪੇ॰... ਭੂਮਿਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕੰ... ਪੋਕ੍ਖਰਣੀਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕੰ ਪਸ੍ਸਤਿ; ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋ ਪੁਰਿਸੋ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਿਯਾਯਿਤੰ ਜਨਨ੍ਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਓਪਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨੰ। **ਪਿਯਾਯਿਤੰ ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਮਾਯਿਤੰ ਜਨੰ ਮਾਤਰੰ ਵਾ ਪਿਤਰੰ ਵਾ ਭਾਤਰੰ ਵਾ ਭਗਿਨਿੰ ਵਾ ਪੁਤ੍ਤੰ ਵਾ ਧੀਤਰੰ ਵਾ ਮਿਤ੍ਤੰ ਵਾ ਅਮਚ੍ਚੰ ਵਾ ਞਾਤਿੰ ਵਾ ਸਾਲੋਹਿਤੰ ਵਾਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਿਯਾਯਿਤੰ ਜਨੰ।

ਪੇਤੰ ਕਾਲਙ੍ਕਤੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ। **ਪੇਤੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਤੋ। ਕਾਲਙ੍ਕਤੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨ ਦਕ੍ਖਤਿ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਨ ਪਟਿਲਭਤੀਤਿ – ਪੇਤੰ ਕਾਲਙ੍ਕਤੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸੁਪਿਨੇਨ ਯਥਾਪਿ ਸਙ੍ਗਤੰ, ਪਟਿਬੁਦ੍ਧੋ ਪੁਰਿਸੋ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਿਯਾਯਿਤੰ ਜਨੰ, ਪੇਤੰ ਕਾਲਙ੍ਕਤੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ॥

੪੩. ਦਿਟ੍ਠਾਪਿ ਸੁਤਾਪਿ ਤੇ ਜਨਾ, ਯੇਸੰ ਨਾਮਮਿਦੰ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ।
ਨਾਮੰਯੇਵਾਵਸਿਸ੍ਸਤਿ , [ਨਾਮਮੇਵਾ'ਵਸਿਸ੍ਸਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] **ਅਕ੍ਖੇਯ੍ਯੰ ਪੇਤਸ੍ਸ ਜਨ੍ਤੁਨੋ॥**

ਦਿਟ੍ਠਾਪਿ ਸੁਤਾਪਿ ਤੇ ਜਨਾਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਯੇ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਭਿਸਮ੍ਭੂਤਾ। **ਸੁਤਾ**ਤਿ ਯੇ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਭਿਸਮ੍ਭੂਤਾ । **ਤੇ ਜਨਾ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ ਵੇਸ੍ਸਾ ਚ ਸੁਦ੍ਦਾ ਚ ਗਹਟ੍ਠਾ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਚ ਦੇਵਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚਾਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਾਪਿ ਸੁਤਾਪਿ ਤੇ ਜਨਾ।

ਯੇਸੰ ਨਾਮਮਿਦੰ ਪਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। **ਯੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਸੰ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਵੇਸ੍ਸਾਨੰ ਸੁਦ੍ਦਾਨੰ ਗਹਟ੍ਠਾਨੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨੰ ਦੇਵਾਨੰ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ। **ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਨਾਮੰ ਨਾਮਕਮ੍ਮੰ ਨਾਮਧੇਯ੍ਯੰ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੰ ਅਭਿਲਾਪੋ। **ਪਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਥੀਯਤਿ ਭਣੀਯਤਿ ਦੀਪੀਯਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ – ਯੇਸੰ ਨਾਮਮਿਦੰ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਨਾਮੰਯੇਵਾਵਸਿਸ੍ਸਤਿ ਅਕ੍ਖੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਗਤੰ ਵੇਦਨਾਗਤੰ ਸਞ੍ਞਾਗਤੰ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤੰ ਪਹੀਯਤਿ ਜਹੀਯਤਿ ਵਿਜਹੀਯਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤਿ, ਨਾਮੰਯੇਵਾਵਸਿਸ੍ਸਤਿ। **ਅਕ੍ਖੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ। ਅਕ੍ਖਾਤੁੰ ਕਥੇਤੁੰ ਭਣਿਤੁੰ ਦੀਪਯਿਤੁੰ ਵੋਹਰਿਤੁਨ੍ਤਿ – ਨਾਮੰ ਏਵਾਵਸਿਸ੍ਸਤਿ ਅਕ੍ਖੇਯ੍ਯੰ। **ਪੇਤਸ੍ਸ ਜਨ੍ਤੁਨੋ**ਤਿ। **ਪੇਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮਤਸ੍ਸ ਕਾਲਙ੍ਕਤਸ੍ਸ। **ਜਨ੍ਤੁਨੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਰਸ੍ਸ ਮਾਣਵਸ੍ਸ ਪੋਸਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਜੀਵਸ੍ਸ ਜਾਗੁਸ੍ਸ ਜਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦਗੁਸ੍ਸ ਮਨੁਜਸ੍ਸਾਤਿ – ਪੇਤਸ੍ਸ ਜਨ੍ਤੁਨੋ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਦਿਟ੍ਠਾਪਿ ਸੁਤਾਪਿ ਤੇ ਜਨਾ, ਯੇਸਂ ਨਾਮਮਿਦਂ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ।
ਨਾਮਂਯੇਵਾਵਸਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਕ੍ਖੇਯ੍ਯਂ ਪੇਤਸ੍ਸ ਜਨ੍ਤੁਨੋ’’ਤਿ॥

੪੪. ਸੋਕਪ੍ਪਰਿਦੇਵਮਚ੍ਛਰਂ , ਨ ਪਜਹਨ੍ਤਿ ਗਿਦ੍ਧਾ ਮਮਾਯਿਤੇ।
ਤਸ੍ਮਾ ਮੁਨਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਂ, ਹਿਤ੍ਵਾ ਅਚਰਿਂਸੁ ਖੇਮਦਸ੍ਸਿਨੋ॥

ਸੋਕਪ੍ਪਰਿਦੇਵਮਚ੍ਛਰਂ ਨ ਪਜਹਨ੍ਤਿ ਗਿਦ੍ਧਾ ਮਮਾਯਿਤੇਤਿ। **ਸੋਕੋ**ਤਿ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਭੋਗਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਰੋਗਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸੀਲਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਬ੍ਯਸਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸੋਕੋ ਸੋਚਨਾ ਸੋਚਿਤਤ੍ਤਂ ਅਨ੍ਤੋਸੋਕੋ ਅਨ੍ਤੋਪਰਿਸੋਕੋ ਅਨ੍ਤੋਦਾਹੋ ਅਨ੍ਤੋਪਰਿਦਾਹੋ [ਅਨ੍ਤੋਡਾਹੋ ਅਨ੍ਤੋਪਰਿਡਾਹੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਜ੍ਝਾਯਨਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਸੋਕਸਲ੍ਲਂ। **ਪਰਿਦੇਵੋ**ਤਿ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਬ੍ਯਸਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਆਦੇਵੋ ਪਰਿਦੇਵੋ ਆਦੇਵਨਾ ਪਰਿਦੇਵਨਾ ਆਦੇਵਿਤਤ੍ਤਂ ਪਰਿਦੇਵਿਤਤ੍ਤਂ ਵਾਚਾ ਪਲਾਪੋ ਵਿਪ੍ਪਲਾਪੋ ਲਾਲਪ੍ਪੋ ਲਾਲਪ੍ਪਾਯਨਾ ਲਾਲਪ੍ਪਾਯਿਤਤ੍ਤਂ। **ਮਚ੍ਛਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ – ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯਂ , ਕੁਲਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਲਾਭਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਵਣ੍ਣਮਚ੍ਛਰਿਯਂ , ਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਯਂ ਏਵਰੂਪਂ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਮਚ੍ਛਰਾਯਨਾ ਮਚ੍ਛਰਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਵੇਵਿਚ੍ਛਂ ਕਦਰਿਯਂ ਕਟੁਕਞ੍ਚੁਕਤਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਅਪਿ ਚ ਖਨ੍ਧਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਧਾਤੁਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਆਯਤਨਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਗਾਹੋ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਗੇਧੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਮਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਮਮਤ੍ਤਾ – ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ...ਪੇ॰... ਇਦਂ ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਇਦਂ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤਂ। ਮਮਾਯਿਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਅਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਕਿਨੋਪਿ ਸੋਚਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇਪਿ ਸੋਚਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਪਿ ਸੋਚਨ੍ਤਿ, ਮਮਾਯਿਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸਙ੍ਕਿਨੋਪਿ ਸੋਚਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਨ੍ਤੇਪਿ ਸੋਚਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਤੇਪਿ ਸੋਚਨ੍ਤਿ, ਮਮਾਯਿਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਅਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਕਿਨੋਪਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇਪਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਪਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ। ਮਮਾਯਿਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸਙ੍ਕਿਨੋਪਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਨ੍ਤੇਪਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਤੇਪਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ। ਮਮਾਯਿਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਗੋਪੇਨ੍ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਮਮਾਯਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਛਰਾਯਨ੍ਤਿ; ਮਮਾਯਿਤਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਸੋਕਂ ਨ ਜਹਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਦੇਵਂ ਨ ਜਹਨ੍ਤਿ, ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਨ ਜਹਨ੍ਤਿ, ਗੇਧਂ ਨ ਜਹਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਨੋਦੇਨ੍ਤਿ ਨ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਨ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਸੋਕਪ੍ਪਰਿਦੇਵਮਚ੍ਛਰਂ ਨਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤਿ ਗਿਦ੍ਧਾ ਮਮਾਯਿਤੇ।

ਤਸ੍ਮਾ ਮੁਨਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਂ, ਹਿਤ੍ਵਾ ਅਚਰਿਂਸੁ ਖੇਮਦਸ੍ਸਿਨੋਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਤਂਕਾਰਣਾ ਤਂਹੇਤੁ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਂਨਿਦਾਨਾ ਏਤਂ ਆਦੀਨਵਂ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨਾ ਮਮਤ੍ਤੇਸੂਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ। **ਮੁਨਯੋ**ਤਿ **ਮੋਨਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮੁਨਯੋ ਮੋਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾ। ਤੀਣਿ ਮੋਨੇਯ੍ਯਾਨਿ – ਕਾਯਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਵਚੀਮੋਨੇਯ੍ਯਂ, ਮਨੋਮੋਨੇਯ੍ਯਂ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨਿ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾ – ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਗ੍ਗਹੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। ਮੁਨਯੋ ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਗ੍ਗਹਂ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਗ੍ਗਹਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤ੍ਵਾ ਅਚਰਿਂਸੁ ਵਿਹਰਿਂਸੁ ਇਰਿਯਿਂਸੁ ਵਤ੍ਤਿਂਸੁ ਪਾਲਿਂਸੁ ਯਪਿਂਸੁ ਯਾਪਿਂਸੁ। **ਖੇਮਦਸ੍ਸਿਨੋ**ਤਿ **ਖੇਮਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਖੇਮਦਸ੍ਸਿਨੋ**ਤਿ ਖੇਮਦਸ੍ਸਿਨੋ ਤਾਣਦਸ੍ਸਿਨੋ ਲੇਣਦਸ੍ਸਿਨੋ ਸਰਣਦਸ੍ਸਿਨੋ ਅਭਯਦਸ੍ਸਿਨੋ ਅਚ੍ਚੁਤਦਸ੍ਸਿਨੋ ਅਮਤਦਸ੍ਸਿਨੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਦਸ੍ਸਿਨੋਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਮੁਨਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਂ ਹਿਤ੍ਵਾ ਅਚਰਿਂਸੁ ਖੇਮਦਸ੍ਸਿਨੋ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਸੋਕਪ੍ਪਰਿਦੇਵਮਚ੍ਛਰਂ, ਨ ਜਹਨ੍ਤਿ ਗਿਦ੍ਧਾ ਮਮਾਯਿਤੇ।

ਤਸ੍ਮਾ ਮੁਨਯੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਂ, ਹਿਤ੍ਵਾ ਅਚਰਿਂਸੁ ਖੇਮਦਸ੍ਸਿਨੋ''ਤਿ॥

੪੫. **ਪਤਿਲੀਨਚਰਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ, ਭਜਮਾਨਸ੍ਸ ਵਿਵਿਤ੍ਤਮਾਸਨਂ।**
ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਮਾਹੁ ਤਸ੍ਸ ਤਂ, ਯੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਭਵਨੇ ਨ ਦਸ੍ਸਯੇ॥

ਪਤਿਲੀਨਚਰਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਤਿ। ਪਤਿਲੀਨਚਰਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾ [ਸੇਖਾ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)]। ਅਰਹਾ ਪਤਿਲੀਨੋ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਪਤਿਲੀਨਚਰਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾ? ਤੇ ਤਤੋ ਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਤਿਲੀਨੇਨ੍ਤਾ ਪਤਿਕੁਟੇਨ੍ਤਾ ਪਤਿਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਰੁਦ੍ਧਨ੍ਤਾ [ਸਨ੍ਨਿਰੁਮ੍ਭੇਨ੍ਤਾ (ਸੀ॰)] ਸਨ੍ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤਾ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਗੋਪੇਨ੍ਤਾ ਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਇਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਪਾਲੇਨ੍ਤਿ ਯਪੇਨ੍ਤਿ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਤਿਲੀਨੇਨ੍ਤਾ ਪਤਿਕੁਟੇਨ੍ਤਾ ਪਤਿਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਰੁਦ੍ਧਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤਾ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਗੋਪੇਨ੍ਤਾ ਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਇਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਪਾਲੇਨ੍ਤਿ ਯਪੇਨ੍ਤਿ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਸੋਤਦ੍ਵਾਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਘਾਨਦ੍ਵਾਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਜਿਵ੍ਹਾਦ੍ਵਾਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਤਿਲੀਨੇਨ੍ਤਾ ਪਤਿਕੁਟੇਨ੍ਤਾ ਪਤਿਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਰੁਦ੍ਧਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤਾ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਗੋਪੇਨ੍ਤਾ ਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਇਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਪਾਲੇਨ੍ਤਿ ਯਪੇਨ੍ਤਿ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਕੁਕ੍ਕੁਟਪਤ੍ਤਂ ਵਾ ਨ੍ਹਾਰੁਦਦ੍ਦੁਲਂ ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਮ੍ਹਿ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਪਤਿਲੀਯਤਿ ਪਤਿਕੁਟਤਿ ਪਤਿਵਟ੍ਟਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਸਾਰਿਯਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਤਤੋ ਤਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਤਿਲੀਨੇਨ੍ਤਾ ਪਤਿਕੁਟੇਨ੍ਤਾ ਪਤਿਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਰੁਦ੍ਧਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤਾ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਗੋਪੇਨ੍ਤਾ ਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਇਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਪਾਲੇਨ੍ਤਿ ਯਪੇਨ੍ਤਿ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਦ੍ਵਾਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਸੋਤਦ੍ਵਾਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਘਾਨਦ੍ਵਾਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਜਿਵ੍ਹਾਦ੍ਵਾਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਤਿਲੀਨੇਨ੍ਤਾ ਪਤਿਕੁਟੇਨ੍ਤਾ ਪਤਿਵਟ੍ਟੇਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਰੁਦ੍ਧਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤਾ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਗੋਪੇਨ੍ਤਾ ਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਇਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਪਾਲੇਨ੍ਤਿ ਯਪੇਨ੍ਤਿ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਤਂਕਾਰਣਾ ਪਤਿਲੀਨਚਰਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾ। **ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਸ੍ਸ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਤਿ – ਪਤਿਲੀਨਚਰਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ।

ਭਜਮਾਨਸ੍ਸ ਵਿਵਿਤ੍ਤਮਾਸਨਨ੍ਤਿ **ਆਸਨਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯਤ੍ਥ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ – ਮਞ੍ਚੋ ਪੀਠਂ ਭਿਸਿ ਤਟ੍ਟਿਕਾ ਚਮ੍ਮਖਣ੍ਡੋ ਤਿਣਸਨ੍ਥਾਰੋ ਪਣ੍ਣਸਨ੍ਥਾਰੋ ਪਲਾਲਸਨ੍ਥਾਰੋ। ਤਂ ਆਸਨਂ ਅਸਪ੍ਪਾਯਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਰਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਂ, ਅਸਪ੍ਪਾਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸਵਨੇਨ ਰਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਂ, ਅਸਪ੍ਪਾਯਗਨ੍ਧਘਾਯਨੇਨ... ਅਸਪ੍ਪਾਯਰਸਸਾਯਨੇਨ... ਅਸਪ੍ਪਾਯਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਫੁਸਨੇਨ... ਅਸਪ੍ਪਾਯੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਰਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਆਸਨਂ ਭਜਤੋ ਸਮ੍ਭਜਤੋ ਸੇਵਤੋ ਨਿਸੇਵਤੋ ਸਂਸੇਵਤੋ ਪਟਿਸੇਵਤੋਤਿ – ਭਜਮਾਨਸ੍ਸ ਵਿਵਿਤ੍ਤਮਾਸਨਂ।

ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਮਾਹੁ ਤਸ੍ਸ ਤਂ, ਯੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਭਵਨੇ ਨ ਦਸ੍ਸਯੇਤਿ। **ਸਾਮਗ੍ਗਿਯੋ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯੋ – ਗਣਸਾਮਗ੍ਗੀ, ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗੀ, ਅਨਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਸਾਮਗ੍ਗੀ। ਕਤਮਾ ਗਣਸਾਮਗ੍ਗੀ? ਬਹੂ ਚੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਮਗ੍ਗਾ ਸਮ੍ਮੋਦਮਾਨਾ ਅਵਿਵਦਮਾਨਾ ਖੀਰੋਦਕੀਭੂਤਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਿਯਚਕ੍ਖੂਹਿ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ – ਅਯਂ ਗਣਸਾਮਗ੍ਗੀ। ਕਤਮਾ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗੀ? ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ। ਤੇ ਏਕਤੋ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਪਸੀਦਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ; ਨ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਵਾਦੋ ਪਵਿਵਾਦੋ ਅਤ੍ਥਿ – ਅਯਂ ਧਮ੍ਮਸਾਮਗ੍ਗੀ। ਕਤਮਾ ਅਨਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਸਾਮਗ੍ਗੀ? ਬਹੂ ਚੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਨ੍ਤਿ; ਨ ਤੇਸਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ [ਤੇਨ (ਸੀ॰)] ਊਨਤ੍ਤਂ ਵਾ ਪੁਣ੍ਣਤ੍ਤਂ ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ – ਅਯਂ ਅਨਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਸਾਮਗ੍ਗੀ। **ਭਵਨੇ**ਤਿ ਨੇਰਯਿਕਾਨਂ ਨਿਰਯੋ ਭਵਨਂ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕਾਨਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿ ਭਵਨਂ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕਾਨਂ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੋ ਭਵਨਂ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ ਭਵਨਂ, ਦੇਵਾਨਂ ਦੇਵਲੋਕੋ ਭਵਨਨ੍ਤਿ। **ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਮਾਹੁ ਤਸ੍ਸ ਤਂ, ਯੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਭਵਨੇ ਨ ਦਸ੍ਸਯੇ**ਤਿ। ਤਸ੍ਸੇਸਾ ਸਾਮਗ੍ਗੀ ਏਤਂ ਛਨ੍ਨਂ ਏਤਂ ਪਤਿਰੂਪਂ ਏਤਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਏਤਂ ਅਨੁਲੋਮਂ, ਯੋ ਏਵਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੇ ਨਿਰਯੇ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਦੇਵਲੋਕੇ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾਤਿ ਏਵਮਾਹਂਸੁ ਏਵਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਭਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਮਾਹੁ ਤਸ੍ਸ ਤਂ, ਯੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਭਵਨੇ ਨ ਦਸ੍ਸਯੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਪਤਿਲੀਨਚਰਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ, ਭਜਮਾਨਸ੍ਸ ਵਿਵਿਤ੍ਤਮਾਸਨਂ।
ਸਾਮਗ੍ਗਿਯਮਾਹੁ ਤਸ੍ਸ ਤਂ, ਯੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਭਵਨੇ ਨ ਦਸ੍ਸਯੇ’’ਤਿ॥

੪੬. ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਮੁਨੀ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਨ ਪਿਯਂ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਨੋਪਿ ਅਪ੍ਪਿਯਂ।
ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਦੇਵਮਚ੍ਛਰਂ, ਪਣ੍ਣੇ ਵਾਰਿ ਯਥਾ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ॥

ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਮੁਨੀ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋਤਿ। ਸਬ੍ਬਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ – ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚੇਵ ਰੂਪਾ ਚ, ਸੋਤਞ੍ਚ ਸਦ੍ਦਾ ਚ, ਘਾਨਞ੍ਚ ਗਨ੍ਧਾ ਚ, ਜਿਵ੍ਹਾ ਚ ਰਸਾ ਚ, ਕਾਯੋ ਚ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਚ, ਮਨੋ ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਚ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ। ਮੋਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨਿ। **ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ । ਦ੍ਵੇ ਨਿਸ੍ਸਯਾ – ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਮੁਨਿ ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯਂ ਪਹਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਸੋਤਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਘਾਨਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਜਿਵ੍ਹਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਕਾਯਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਮਨਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਰੂਪੇ... ਸਦ੍ਦੇ... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ... ਧਮ੍ਮੇ... ਕੁਲਂ... ਗਣਂ... ਆਵਾਸਂ... ਲਾਭਂ... ਯਸਂ... ਪਸਂਸਂ... ਸੁਖਂ... ਚੀਵਰਂ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ... ਸੇਨਾਸਨਂ... ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ... ਕਾਮਧਾਤੁਂ... ਰੂਪਧਾਤੁਂ... ਅਰੂਪਧਾਤੁਂ... ਕਾਮਭਵਂ... ਰੂਪਭਵਂ... ਅਰੂਪਭਵਂ... ਸਞ੍ਞਾਭਵਂ... ਅਸਞ੍ਞਾਭਵਂ ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵਂ... ਏਕਵੋਕਾਰਭਵਂ... ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵਂ... ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਂ... ਅਤੀਤਂ... ਅਨਾਗਤਂ... ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ... ਦਿਟ੍ਠਂ... ਸੁਤਂ... ਮੁਤਂ... ਵਿਞ੍ਞਾਤਂ... ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਨਲ੍ਲੀਨੋ ਅਨੁਪਗਤੋ ਅਨਜ੍ਝੋਸਿਤੋ ਅਨਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਮੁਨਿ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ।

ਨ ਪਿਯਂ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਨੋਪਿ ਅਪ੍ਪਿਯਨ੍ਤਿ। **ਪਿਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਿਯਾ – ਸਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਪਿਯਾ? ਇਧ ਯਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਹਿਤਕਾਮਾ ਫਾਸੁਕਾਮਾ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮਾ ਮਾਤਾ ਵਾ ਪਿਤਾ ਵਾ ਭਾਤਾ ਵਾ ਭਗਿਨੀ ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਧੀਤਰਾ ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਮਚ੍ਚਾ ਵਾ ਞਾਤੀ ਵਾ ਸਾਲੋਹਿਤਾ ਵਾ – ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਪਿਯਾ। ਕਤਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਿਯਾ? ਮਨਾਪਿਕਾ ਰੂਪਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਸਦ੍ਦਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਗਨ੍ਧਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਰਸਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ – ਇਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਿਯਾ। **ਅਪ੍ਪਿਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਅਪ੍ਪਿਯਾ – ਸਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਿਯਾ? ਇਧ ਯਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਨਤ੍ਥਕਾਮਾ ਅਹਿਤਕਾਮਾ ਅਫਾਸੁਕਾਮਾ ਅਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮਾ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੁਕਾਮਾ – ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਿਯਾ। ਕਤਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਪ੍ਪਿਯਾ? ਅਮਨਾਪਿਕਾ ਰੂਪਾ ਅਮਨਾਪਿਕਾ ਸਦ੍ਦਾ ਅਮਨਾਪਿਕਾ ਗਨ੍ਧਾ ਅਮਨਾਪਿਕਾ ਰਸਾ ਅਮਨਾਪਿਕਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ – ਇਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਪ੍ਪਿਯਾ। **ਨ ਪਿਯਂ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਨੋਪਿ ਅਪ੍ਪਿਯ**ਨ੍ਤਿ। ‘‘ਅਯਂ ਮੇ ਸਤ੍ਤੋ ਪਿਯੋ, ਇਮੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਮਨਾਪਾ’’ਤਿ ਰਾਗਵਸੇਨ ਪਿਯਂ ਨ ਕਰੋਤਿ; ‘‘ਅਯਂ ਮੇ ਸਤ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਿਯੋ, ਇਮੇ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਮਨਾਪਾ’’ਤਿ ਪਟਿਘਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਿਯਂ ਨ ਕਰੋਤਿ ਨ ਜਨੇਤਿ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਤਿ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਨ ਪਿਯਂ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਨੋਪਿ ਅਪ੍ਪਿਯਂ।

ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਦੇਵਮਚ੍ਛਰਂ ਪਣ੍ਣੇ ਵਾਰਿ ਯਥਾ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤੀਤਿ। **ਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਰਹਨ੍ਤੇ ਖੀਣਾਸਵੇ। **ਪਰਿਦੇ**ਵੋਤਿ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਭੋਗਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਰੋਗਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸੀਲਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਬ੍ਯਸਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਆਦੇਵੋ ਪਰਿਦੇਵੋ ਆਦੇਵਨਾ ਪਰਿਦੇਵਨਾ ਆਦੇਵਿਤਤ੍ਤਂ ਪਰਿਦੇਵਿਤਤ੍ਤਂ ਵਾਚਾ ਪਲਾਪੋ ਵਿਪ੍ਪਲਾਪੋ ਲਾਲਪ੍ਪੋ ਲਾਲਪ੍ਪਾਯਨਾ ਲਾਲਪ੍ਪਾਯਿਤਤ੍ਤਂ। **ਮਚ੍ਛਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ – ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਕੁਲਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਲਾਭਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਵਣ੍ਣਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਯਂ ਏਵਰੂਪਂ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਮਚ੍ਛਰਾਯਨਾ ਮਚ੍ਛਰਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਵੇਵਿਚ੍ਛਂ ਕਦਰਿਯਂ ਕਟੁਕਞ੍ਚੁਕਤਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ

– ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਅਪਿ ਚ ਖਨ੍ਧਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਧਾਤੁਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਆਯਤਨਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਗਾਹੋ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ।

ਪਣ੍ਣੇ ਵਾਰਿ ਯਥਾ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤੀਤਿ। **ਪਣ੍ਣਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਦੁਮਪਤ੍ਤਂ। **ਵਾਰਿ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦਕਂ। ਯਥਾ ਵਾਰਿ ਪਦੁਮਪਤ੍ਤਂ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਅਲਿਤ੍ਤਂ ਅਪਲਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਂ, ਏਵਮੇਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਰਹਨ੍ਤੇ ਖੀਣਾਸਵੇ ਪਰਿਦੇਵੋ ਮਚ੍ਛਰਿਯਞ੍ਚ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਅਲਿਤ੍ਤਾ ਅਪਲਿਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਤੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਅਲਿਤ੍ਤੋ ਅਪਲਿਤ੍ਤੋ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਦੇਵਮਚ੍ਛਰਂ ਪਣ੍ਣੇ ਵਾਰਿ ਯਥਾ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਮੁਨੀ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਨ ਪਿਯਂ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਨੋਪਿ ਅਪ੍ਪਿਯਂ।
ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਰਿਦੇਵਮਚ੍ਛਰਂ, ਪਣ੍ਣੇ ਵਾਰਿ ਯਥਾ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤੀ''ਤਿ॥

੪੭. **ਉਦਬਿਨ੍ਦੁ ਯਥਾਪਿ ਪੋਕ੍ਖਰੇ, ਪਦੁਮੇ ਵਾਰਿ ਯਥਾ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ।**
ਏਵਂ ਮੁਨਿ ਨੋਪਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤੇਸੁ [ਦਿਟ੍ਠਸੁਤੇ ਮੁਤੇਸੁ (ਸੀ॰), ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਂ ਮੁਤੇਸੁ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)] **ਵਾ॥**

ਉਦਬਿਨ੍ਦੁ ਯਥਾਪਿ ਪੋਕ੍ਖਰੇਤਿ। ਉਦਬਿਨ੍ਦੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦਕਥੇਵੋ। ਪੋਕ੍ਖਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਦੁਮਪਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਉਦਬਿਨ੍ਦੁ ਪਦੁਮਪਤ੍ਤੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਅਲਿਤ੍ਤਂ ਅਪਲਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਉਦਬਿਨ੍ਦੁ ਯਥਾਪਿ ਪੋਕ੍ਖਰੇ। **ਪਦੁਮੇ ਵਾਰਿ ਯਥਾ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤੀ**ਤਿ। ਪਦੁਮਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਦੁਮਪੁਪ੍ਫਂ। ਵਾਰਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦਕਂ। ਯਥਾ ਵਾਰਿ ਪਦੁਮਪੁਪ੍ਫਂ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਅਲਿਤ੍ਤਂ ਅਪਲਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਪਦੁਮੇ ਵਾਰਿ ਯਥਾ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ।

ਏਵਂ ਮੁਨਿ ਨੋਪਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤੇਸੁ ਵਾਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਓਪਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਂ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ। **ਮੋਨਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨਿ। **ਲੇਪਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਲੇਪਾ – ਤਣ੍ਹਾਲੇਪੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਲੇਪੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪੋ। ਮੁਨਿ ਤਣ੍ਹਾਲੇਪਂ ਪਹਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਸੁਤੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਮੁਤੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਅਲਿਤ੍ਤੋ ਅਪਲਿਤ੍ਤੋ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਏਵਂ ਮੁਨਿ ਨੋਪਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤੇਸੁ ਵਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਉਦਬਿਨ੍ਦੁ ਯਥਾਪਿ ਪੋਕ੍ਖਰੇ, ਪਦੁਮੇ ਵਾਰਿ ਯਥਾ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ।
ਏਵਂ ਮੁਨਿ ਨੋਪਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤੇਸੁ ਵਾ''ਤਿ॥

੪੮. **ਧੋਨੋ ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤੇਸੁ** ਵਾ।
ਨਾਞ੍ਞੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਿਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਹਿ ਸੋ ਰਜ੍ਜਤਿ ਨੇ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ॥

ਧੋਨੋ ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤੇਸੁ ਵਾਤਿ। **ਧੋਨੇਤਿ ਧੋਨਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਧੋਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ? ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਧੁਤਞ੍ਚ ਧੋਤ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਞ੍ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਞ੍ਚ, ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ...ਪੇ॰... ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਧੁਤਞ੍ਚ ਧੋਤਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਞ੍ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਞ੍ਚ, ਰਾਗੋ ਧੁਤੋ ਚ ਧੋਤੋ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤੋ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤੋ

ਚ, ਦੋਸੋ... ਮੋਹੋ... ਕੋਧੋ... ਉਪਨਾਹੋ... ਮਕ੍ਖੋ... ਪਲ਼ਾਸੋ... ਇਸ੍ਸਾ... ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ... ਮਾਯਾ... ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ... ਥਮ੍ਭੋ... ਸਾਰਮ੍ਭੋ... ਮਾਨੋ... ਅਤਿਮਾਨੋ... ਮਦੋ... ਪਮਾਦੋ... ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਦਰਥਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਤਾਪਾ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਧੁਤਾ ਚ ਧੋਤਾ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਾ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਾ ਚ। ਤੰਕਾਰਣਾ ਧੋਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ।

ਅਥ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਧੁਤਾ ਚ ਧੋਤਾ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਾ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਾ ਚ, ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਧੁਤੋ ਚ ਧੋਤੋ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤੋ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤੋ ਚ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾ ਧੁਤਾ ਚ... ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਧੁਤੋ ਚ... ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵੋ ਧੁਤੋ ਚ... ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮੋ ਧੁਤੋ ਚ... ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿ ਧੁਤਾ ਚ... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿ ਧੁਤੋ ਚ... ਸਮ੍ਮਾਞਾਣੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣੰ ਧੁਤਞ੍ਚ... ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਧੁਤਾ ਚ ਧੋਤਾ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਾ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਾ ਚ।

ਅਥ ਵਾ ਅਰਿਯੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਦਰਥਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਤਾਪਾ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਧੁਤਾ ਚ ਧੋਤਾ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਾ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਾ ਚ। ਅਰਹਾ ਇਮੇਹਿ ਧੋਨੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਗਤੋ ਸਮੁਪਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਹਾ ਧੋਨੋ। ਸੋ ਧੁਤਰਾਗੋ ਧੁਤਪਾਪੋ ਧੁਤਕਿਲੇਸੋ ਧੁਤਪਰਿਲ਼ਾਹੋਤਿ – ਧੋਨੋ।

ਧੋਨੋ ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਯਦਿਦੰ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤੇਸੁ ਵਾਤਿ। ਧੋਨੋ ਦਿਟ੍ਠੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਸ੍ਮਿੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਤੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਾ ਮੇਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ; ਸੁਤੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਸੁਤਸ੍ਮਿੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਸੁਤਤੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਸੁਤੰ ਮੇਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ; ਮੁਤੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਮੁਤਸ੍ਮਿੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਮੁਤਤੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਮੁਤੰ ਮੇਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ; ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਤਸ੍ਮਿੰ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਤਤੋ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ ਮੇਤਿ ਨ ਮਞ੍ਞਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਅਸ੍ਮੀਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਮਞ੍ਞਿਤਮੇਤੰ, ਅਯਮਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਞ੍ਞਿਤਮੇਤੰ, ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਿਤਮੇਤੰ, ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਿਤਮੇਤੰ, ਰੂਪੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਿਤਮੇਤੰ, ਅਰੂਪੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਿਤਮੇਤੰ, ਸਞ੍ਞੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਿਤਮੇਤੰ, ਅਸਞ੍ਞੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਿਤਮੇਤੰ, ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਿਤਮੇਤੰ। ਮਞ੍ਞਿਤੰ [ਮਞ੍ਞਿਤੰ ਹਿ (ਸੀ॰)], ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੋਗੋ, ਮਞ੍ਞਿਤੰ ਗਣ੍ਡੋ, ਮਞ੍ਞਿਤੰ ਸਲ੍ਲੰ, ਮਞ੍ਞਿਤੰ ਉਪਦ੍ਦਵੋ। ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਮਞ੍ਞਮਾਨੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਵੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ – ਧੋਨੋ ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਮਞ੍ਞਤਿ ਯਦਿਦੰ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤੇਸੁ ਵਾ।

ਨਾਞ੍ਞੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਿਚ੍ਛਤੀਤਿ। ਧੋਨੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾਯ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਪਥੇਨ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਬਲੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਰਿਯਾ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਾ ਮਗ੍ਗਾ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ ਨ ਪਿਹੇਤਿ ਨਾਭਿਜਪ੍ਪਤੀਤਿ – ਨਾਞ੍ਞੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਿਚ੍ਛਤਿ।

ਨ ਹਿ ਸੋ ਰਜ੍ਜਤਿ ਨੋ ਵਿਰਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਸਬ੍ਬੇ ਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਰਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕੰ ਉਪਾਦਾਯ ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾ ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤਿ; ਅਰਹਾ ਨੇਵ ਰਜ੍ਜਤਿ ਨੋ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ। ਵਿਰਤ੍ਤੋ ਸੋ ਖਯਾ ਰਾਗਸ੍ਸ ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾ, ਖਯਾ ਦੋਸਸ੍ਸ ਵੀਤਦੋਸਤ੍ਤਾ, ਖਯਾ ਮੋਹਸ੍ਸ ਵੀਤਮੋਹਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਵੁਟ੍ਠਵਾਸੋ ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ...ਪੇ॰... ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਸੰਸਾਰੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ – ਨ ਹਿ ਸੋ ਰਜ੍ਜਤਿ ਨੋ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਧੋਨੋ ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਯਦਿਦੰ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤੇਸੁ ਵਾ।

ਨਾਞ੍ਞੇਨ ਾਿਸੁਦ੍ਧਿਮਿਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਹਿ ਸੋ ਰਜ੍ਜਤਿ ਨੋ ਾਿਰਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ॥

ਜਰਾਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਛਟ੍ਠੋ।

੭. ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਅਥ ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਵਕ੍ਖਤਿ –

੪੯. **ਮੇਥੁਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ** , **[ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ]**
ਵਿਘਾਤਂ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮਾਰਿਸ।
ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਤਵ ਸਾਸਨਂ, ਵਿਵੇਕੇ ਸਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਸੇ॥

ਮੇਥੁਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ। **ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ ਯੋ ਸੋ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਗਾਮਧਮ੍ਮੋ ਵਸਲਧਮ੍ਮੋ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲੋ ਓਦਕਨ੍ਤਿਕੋ ਰਹਸ੍ਸੋ ਦ੍ਵਯਂਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ? ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਰਤ੍ਤਾਨਂ ਸਾਰਤ੍ਤਾਨਂ ਅਵਸ੍ਸੁਤਾਨਂ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਸਦਿਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮੋਤਿ – ਤਂਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ। ਯਥਾ ਉਭੋ ਕਲਹਕਾਰਕਾ ਮੇਥੁਨਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਉਭੋ ਭਣ੍ਡਨਕਾਰਕਾ ਮੇਥੁਨਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਉਭੋ ਭਸ੍ਸਕਾਰਕਾ ਮੇਥੁਨਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਉਭੋ ਵਿਵਾਦਕਾਰਕਾ ਮੇਥੁਨਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਉਭੋ ਅਧਿਕਰਣਕਾਰਕਾ ਮੇਥੁਨਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਉਭੋ ਵਾਦਿਨੋ ਮੇਥੁਨਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਉਭੋ ਸਲ੍ਲਾਪਕਾ ਮੇਥੁਨਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਰਤ੍ਤਾਨਂ ਸਾਰਤ੍ਤਾਨਂ ਅਵਸ੍ਸੁਤਾਨਂ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਸਦਿਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮੋਤਿ – ਤਂਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ।

ਮੇਥੁਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ। ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੇ ਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਚ੍ਚਰਿਤਸ੍ਸ ਤਬ੍ਬਹੁਲਸ੍ਸ ਤਗ੍ਗਰੁਕਸ੍ਸ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪੋਣਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰਸ੍ਸ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਸ੍ਸਾਤਿ – ਮੇਥੁਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ।

ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸਂਸਗ੍ਗੋ ਪਦਪਾਰਿਪੂਰੀ ਅਕ੍ਖਰਸਮਵਾਯੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤਂ – ਇਚ੍ਚਾਤਿ। **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਂ ਗਰੁਵਚਨਂ ਸਗਾਰਵਵਚਨਂ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਚਨਮੇਤਂ – ਆਯਸ੍ਮਾਤਿ। **ਤਿਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਨਾਮਂ ਨਾਮਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮਧੇਯ੍ਯਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਅਭਿਲਾਪੋ। **ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ ਗੋਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ।

ਵਿਘਾਤਂ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮਾਰਿਸਾਤਿ। **ਵਿਘਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਘਾਤਂ ਉਪਘਾਤਂ ਪੀਲ਼ਨਂ ਘਟ੍ਟਨਂ ਉਪਦ੍ਦਵਂ ਉਪਸਗ੍ਗਂ ਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰ ਵਿਭਜ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ [ਉਤ੍ਤਾਨਿਂ ਕਰੋਹਿ (ਕ॰)] ਪਕਾਸੇਹਿ। **ਮਾਰਿਸਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਂ ਗਰੁਵਚਨਂ ਸਗਾਰਵਵਚਨਂ ਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਚਨਮੇਤਂ ਮਾਰਿਸਾਤਿ – ਵਿਘਾਤਂ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮਾਰਿਸ।

ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਤਵ ਸਾਸਨਨ੍ਤਿ। ਤੁਯ੍ਹਂ ਵਚਨਂ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਂ ਦੇਸਨਂ ਅਨੁਸਾਸਨਂ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਧਾਰਯਿਤ੍ਵਾ ਉਪਲਕ੍ਖਯਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਤਵ ਸਾਸਨਂ।

ਵਿਵੇਕੇ ਸਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਸੇਤਿ। **ਵਿਵੇਕੋ**ਤਿ ਤਯੋ ਵਿਵੇਕਾ – ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ, ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ। ਕਤਮੋ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਭਜਤਿ ਅਰਞ੍ਞਂ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਪਬ੍ਬਤਂ ਕਨ੍ਦਰਂ ਗਿਰਿਗੁਹਂ ਸੁਸਾਨਂ ਵਨਪਤ੍ਥਂ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਂ ਪਲਾਸਪੁਞ੍ਜਂ , ਕਾਯੇਨ ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਏਕੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਕੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਕੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਏਕੋ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਏਕੋ ਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਤਿ, ਏਕੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਏਕੋ ਰਹੋ ਨਿਸੀਦਤਿ , ਏਕੋ ਚਙ੍ਕਮਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਏਕੋ ਚਰਤਿ, ਏਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤਿ – ਅਯਂ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ।

ਕਤਮੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ? ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੀਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਾ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਾ ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਅਨੁਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਅਨੁਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਰਹਤੋ ਰੂਪਰਾਗਾ ਅਰੂਪਰਾਗਾ ਮਾਨਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਮਾਨਾਨੁਸਯਾ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਾ ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਅਯਂ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ।

ਕਤਮੋ ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ? **ਉਪਧਿ** ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾ ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ। ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ – ਅਯਂ ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ। ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ ਚ ਵਿਵੇਕਟ੍ਠਕਾਯਾਨਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਭਿਰਤਾਨਂ; ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ ਚ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਮਵੋਦਾਨਪਤ੍ਤਾਨਂ; ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ ਚ ਨਿਰੂਪਧੀਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਗਤਾਨਂ। **ਵਿਵੇਕੇ ਸਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਸੇ**ਤਿ। ਸੋ ਥੇਰੋ ਪਕਤਿਯਾ ਸਿਕ੍ਖਿਤਸਿਕ੍ਖੋ। ਅਪਿ ਚ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਸਾਵੇਨ੍ਤੋ [ਯਾਚਨ੍ਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਏਵਮਾਹ – ਵਿਵੇਕੇ ਸਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਸੇਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਤਿਸ੍ਸਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ –

''ਮੇਥੁਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ , [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯੋ]
ਵਿਘਾਤਂ ਬ੍ਰੂਹਿ ਮਾਰਿਸ।
ਸੁਤ੍ਵਾਨ ਤਵ ਸਾਸਨਂ, ਵਿਵੇਕੇ ਸਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਸੇ''ਤਿ॥

੫੦. ਮੇਥੁਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ , [ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਮੁਸ੍ਸਤੇ ਵਾਪਿ ਸਾਸਨਂ।
ਮਿਚ੍ਛਾ ਚ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਨਾਰਿਯਂ॥

ਮੇਥੁਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ। ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਯੋ ਸੋ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਗਾਮਧਮ੍ਮੋ ਵਸਲਧਮ੍ਮੋ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲੋ ਓਦਕਨ੍ਤਿਕੋ ਰਹਸ੍ਸੋ ਦ੍ਵਯਂਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ? ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਰਤ੍ਤਾਨਂ ਸਾਰਤ੍ਤਾਨਂ ਅਵਸ੍ਸੁਤਾਨਂ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਸਦਿਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮੋਤਿ – ਤਂਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ। ਯਥਾ ਉਭੋ ਕਲਹਕਾਰਕਾ ਮੇਥੁਨਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਉਭੋ ਭਣ੍ਡਨਕਾਰਕਾ ਮੇਥੁਨਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਉਭੋ ਭਸ੍ਸਕਾਰਕਾ ਮੇਥੁਨਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਉਭੋ ਵਿਵਾਦਕਾਰਕਾ ਮੇਥੁਨਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਉਭੋ ਅਧਿਕਰਣਕਾਰਕਾ ਮੇਥੁਨਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਉਭੋ ਵਾਦਿਨੋ ਮੇਥੁਨਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਉਭੋ ਸਲ੍ਲਾਪਕਾ ਮੇਥੁਨਕਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵਂ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਰਤ੍ਤਾਨਂ ਸਾਰਤ੍ਤਾਨਂ ਅਵਸ੍ਸੁਤਾਨਂ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਸਦਿਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮੋਤਿ – ਤਂਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ।

ਮੇਥੁਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤੁਸ੍ਸਾਤਿ। ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੇ ਯੁਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਪਯੁਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਆਯੁਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਸਮਾਯੁਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਤਚ੍ਚਰਿਤਸ੍ਸ ਤਬ੍ਬਹੁਲਸ੍ਸ ਤਗ੍ਗਰੁਕਸ੍ਸ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪੋਣਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰਸ੍ਸ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯਸ੍ਸਾਤਿ – ਮੇਥੁਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤੁਸ੍ਸ।

ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ ਭਗਵਾ ਤੰ ਥੇਰੰ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨੰ। ਅਪਿ ਚ ਭਗ੍ਗਰਾਗੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਦੋਸੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਮੋਹੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਮਾਨੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਕਣ੍ਡਕੋਤਿ [ਭਗ੍ਗਕਣ੍ਡਕੋਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਕਿਲੇਸੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਜਿ ਵਿਭਜਿ ਪਵਿਭਜਿ ਧਮ੍ਮਰਤਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਵਾਨੰ ਅਨ੍ਤਕਰੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਵਿਤਕਾਯੋ ਭਾਵਿਤਸੀਲੋ ਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਾਵਿਤਪਞ੍ਞੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਜਿ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ [ਅਰਞ੍ਞੇ ਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ (ਸੀ॰)] ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵਿਜਨਵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ [ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨੀਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਥਰਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਰਸਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਸ੍ਸ ਅਧਿਸੀਲਸ੍ਸ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨੰ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨੰ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨੰ ਨਵਨ੍ਨੰ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਦਸਨ੍ਨੰ ਸਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਨੰ ਦਸਨ੍ਨੰ ਕਸਿਣਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਸੁਭਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਬਲਾਨੰ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੰ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਦਸਨ੍ਨੰ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਨੰ [ਅਭਿਞ੍ਞਾਣਾਨੰ (ਸੀ॰)] ਛਨ੍ਨੰ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ। ਭਗਵਾਤਿ ਨੇਤੰ ਨਾਮੰ ਮਾਤਰਾ ਕਤੰ, ਨ ਪਿਤਰਾ ਕਤੰ, ਨ ਭਾਤਰਾ ਕਤੰ, ਨ ਭਗਿਨਿਯਾ ਕਤੰ, ਨ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇਹਿ ਕਤੰ, ਨ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤੇਹਿ ਕਤੰ ਨ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਕਤੰ, ਨ ਦੇਵਤਾਹਿ ਕਤੰ। ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨੰ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦੰ ਭਗਵਾਤਿ – ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਮੁਸ੍ਸਤੇ ਵਾਪਿ ਸਾਸਨਨ੍ਤਿ। ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਾਸਨੰ ਮੁਸ੍ਸਤਿ – ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸਾਸਨਮ੍ਪਿ ਮੁਸ੍ਸਤਿ, ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਾਸਨਮ੍ਪਿ ਮੁਸ੍ਸਤਿ। ਕਤਮੰ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸਾਸਨੰ? ਯੰ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਪੁਟੰ – ਸੁਤ੍ਤੰ ਗੇਯ੍ਯੰ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣੰ ਗਾਥਾ ਉਦਾਨੰ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕੰ ਜਾਤਕੰ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮੰ ਵੇਦਲ੍ਲੰ – ਇਦੰ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸਾਸਨੰ। ਤਮ੍ਪਿ ਮੁਸ੍ਸਤਿ ਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਤਿ ਪਮੁਸ੍ਸਤਿ ਸਮ੍ਪਮੁਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਬਾਹਿਰੋ ਹੋਤੀਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਮੁਸ੍ਸਤੇ ਵਾਪਿ ਸਾਸਨੰ।

ਕਤਮੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਾਸਨੰ? ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਾ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦਾ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਦਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦਾ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗੋ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ – ਇਦੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਾਸਨੰ। ਤਮ੍ਪਿ ਮੁਸ੍ਸਤਿ ਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਤਿ ਪਮੁਸ੍ਸਤਿ ਸਮ੍ਪਮੁਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਬਾਹਿਰੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਮੁਸ੍ਸਤੇ ਵਾਪਿ ਸਾਸਨੰ।

ਮਿਚ੍ਛਾ ਚ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਪਾਣਮ੍ਪਿ ਹਨਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਆਦਿਯਤਿ , ਸਨ੍ਧਿਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਨਿਲ੍ਲੋਪਮ੍ਪਿ ਹਰਤਿ, ਏਕਾਗਾਰਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਪਰਿਪਨ੍ਥੇਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਰਦਾਰਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮੁਸਾਪਿ ਭਣਤੀਤਿ – ਮਿਚ੍ਛਾ ਚ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ।

ਏਤੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਨਾਰਿਯਨ੍ਤਿ। ਏਤੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਨਰਿਯਧਮ੍ਮੋ ਬਾਲਧਮ੍ਮੋ ਮੂਲ੍ਹਧਮ੍ਮੋ ਅਞ੍ਞਾਣਧਮ੍ਮੋ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਧਮ੍ਮੋ, ਯਦਿਦੰ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾਤਿ – ਏਤੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਨਾਰਿਯੰ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਮੇਥੁਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ, [ਮੇਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਮੁਸ੍ਸਤੇ ਵਾਪਿ ਸਾਸਨੰ।
ਮਿਚ੍ਛਾ ਚ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਤੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਨਾਰਿਯ’’ਨ੍ਤਿ॥

੫੧. ਏਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚਰਿਤ੍ਵਾਨ, ਮੇਥੁਨੰ ਯੋ ਨਿਸੇਵਤਿ।
ਯਾਨੰ ਭਨ੍ਤੰਵ ਤੰ ਲੋਕੇ, ਹੀਨਮਾਹੁ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੰ॥

ਏਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚਰਿਤ੍ਵਾਨਾਤਿ। ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਏਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚਰਿਤ੍ਵਾਨ – ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਾ ਗਣਾਵਵਸ੍ਸਗ੍ਗਟ੍ਠੇਨ ਵਾ। ਕਥੰ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਏਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚਰਿਤ੍ਵਾਨ? ਸਬ੍ਬੰ ਘਰਾਵਾਸਪਲਿਬੋਧੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਪਲਿਬੋਧੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਞਾਤਿਪਲਿਬੋਧੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਪਲਿਬੋਧੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਨਿਧਿਪਲਿਬੋਧੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁੰ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵੰ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤਿ। ਏਵੰ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਏਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚਰਿਤ੍ਵਾਨ।

ਕਥੰ ਗਣਾਵਵਸ੍ਸਗ੍ਗਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚਰਿਤ੍ਵਾਨ? ਸੋ ਏਵੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਏਕੋ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਤਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵਿਜਨਵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨਿ। ਸੋ ਏਕੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਕੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਕੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਏਕੋ ਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਏਕੋ ਗਾਮੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਤਿ, ਏਕੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਏਕੋ ਰਹੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਏਕੋ ਚਙ੍ਕਮੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਏਕੋ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤਿ। ਏਵੰ ਗਣਾਵਵਸ੍ਸਗ੍ਗਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚਰਿਤ੍ਵਾਨ।

ਮੇਥੁਨੰ ਯੋ ਨਿਸੇਵਤੀਤਿ। **ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ ਯੋ ਸੋ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ਤੰਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ। **ਮੇਥੁਨੰ ਯੋ ਨਿਸੇਵਤੀ**ਤਿ । ਯੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧੰ ਧਮ੍ਮੰ ਸਙ੍ਘੰ ਸਿਕ੍ਖੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਮੇਥੁਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਸੇਵਤਿ ਨਿਸੇਵਤਿ ਸੰਸੇਵਤਿ ਪਟਿਸੇਵਤੀਤਿ – ਮੇਥੁਨੰ ਯੋ ਨਿਸੇਵਤਿ।

ਯਾਨੰ ਭਨ੍ਤੰਵ ਤੰ ਲੋਕੇਤਿ। **ਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਅਸ੍ਸਯਾਨੰ ਗੋਯਾਨੰ ਅਜਯਾਨੰ ਮੇਣ੍ਡਯਾਨੰ ਓਟ੍ਠਯਾਨੰ ਖਰਯਾਨੰ ਭਨ੍ਤੰ ਅਦਨ੍ਤੰ ਅਕਾਰਿਤੰ ਅਵਿਨੀਤੰ ਉਪ੍ਪਥੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਵਿਸਮੰ ਖਾਣੁਮ੍ਪਿ ਪਾਸਾਣਮ੍ਪਿ ਅਭਿਰੁਹਤਿ, ਯਾਨਮ੍ਪਿ ਆਰੋਹਨਕਮ੍ਪਿ ਭਞ੍ਜਤਿ, ਪਪਾਤੇਪਿ ਪਪਤਤਿ। ਯਥਾ ਤੰ ਭਨ੍ਤੰ ਯਾਨੰ ਅਦਨ੍ਤੰ ਅਕਾਰਿਤੰ ਅਵਿਨੀਤੰ ਉਪ੍ਪਥੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ; ਏਵਮੇਵੰ ਸੋ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਕੋ ਭਨ੍ਤਯਾਨਪਟਿਭਾਗੋ ਉਪ੍ਪਥੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ...ਪੇ॰... ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯਥਾ ਤੰ ਭਨ੍ਤੰ ਯਾਨੰ ਅਦਨ੍ਤੰ ਅਕਾਰਿਤੰ ਅਵਿਨੀਤੰ ਵਿਸਮੰ ਖਾਣੁਮ੍ਪਿ ਪਾਸਾਣਮ੍ਪਿ ਅਭਿਰੁਹਤਿ; ਏਵਮੇਵੰ ਸੋ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਕੋ ਭਨ੍ਤਯਾਨਪਟਿਭਾਗੋ ਵਿਸਮੰ ਕਾਯਕਮ੍ਮੰ ਅਭਿਰੁਹਤਿ, ਵਿਸਮੰ ਵਚੀਕਮ੍ਮੰ ਅਭਿਰੁਹਤਿ, ਵਿਸਮੰ ਮਨੋਕਮ੍ਮੰ ਅਭਿਰੁਹਤਿ, ਵਿਸਮੰ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੰ ਅਭਿਰੁਹਤਿ, ਵਿਸਮੰ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ ਅਭਿਰੁਹਤਿ, ਵਿਸਮੰ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੰ ਅਭਿਰੁਹਤਿ, ਵਿਸਮੰ ਮੁਸਾਵਾਦੰ ਅਭਿਰੁਹਤਿ, ਵਿਸਮੰ ਪਿਸੁਣਵਾਚੰ ਅਭਿਰੁਹਤਿ, ਵਿਸਮੰ ਫਰੁਸਵਾਚੰ ਅਭਿਰੁਹਤਿ, ਵਿਸਮੰ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੰ ਅਭਿਰੁਹਤਿ , ਵਿਸਮੰ ਅਭਿਜ੍ਝੰ ਅਭਿਰੁਹਤਿ, ਵਿਸਮੰ ਬ੍ਯਾਪਾਦੰ ਅਭਿਰੁਹਤਿ, ਵਿਸਮੰ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਭਿਰੁਹਤਿ, ਵਿਸਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਭਿਰੁਹਤਿ, ਵਿਸਮੇ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਅਭਿਰੁਹਤਿ, ਵਿਸਮੇ ਨੀਵਰਣੇ ਅਭਿਰੁਹਤਿ। ਯਥਾ ਤੰ ਭਨ੍ਤੰ ਯਾਨੰ ਅਦਨ੍ਤੰ ਅਕਾਰਿਤੰ ਅਵਿਨੀਤੰ ਯਾਨਮ੍ਪਿ ਆਰੋਹਨਕਮ੍ਪਿ ਭਞ੍ਜਤਿ; ਏਵਮੇਵੰ ਸੋ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਕੋ ਭਨ੍ਤਯਾਨਪਟਿਭਾਗੋ ਨਿਰਯੇ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਭਞ੍ਜਤਿ , ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਭਞ੍ਜਤਿ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਭਞ੍ਜਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਭਞ੍ਜਤਿ, ਦੇਵਲੋਕੇ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਭਞ੍ਜਤਿ। ਯਥਾ ਤੰ ਭਨ੍ਤੰ ਯਾਨੰ ਅਦਨ੍ਤੰ ਅਕਾਰਿਤੰ ਅਵਿਨੀਤੰ ਪਪਾਤੇ ਪਪਤਤਿ; ਏਵਮੇਵੰ ਸੋ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਕੋ ਭਨ੍ਤਯਾਨਪਟਿਭਾਗੋ ਜਾਤਿਪਪਾਤਮ੍ਪਿ ਪਪਤਤਿ, ਜਰਾਪਪਾਤਮ੍ਪਿ ਪਪਤਤਿ, ਬ੍ਯਾਧਿਪਪਾਤਮ੍ਪਿ ਪਪਤਤਿ,

ਮਰਣਪਪਾਤਮ੍ਪਿ ਪਪਤਤਿ, ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਪਪਾਤਮ੍ਪਿ ਪਪਤਤਿ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇਤਿ – ਯਾਨਂ ਭਨ੍ਤੰਵ ਤਂ ਲੋਕੇ।

ਹੀਨਮਾਹੁ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ। **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ**ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ? ਪੁਥੁ ਕਿਲੇਸੇ ਜਨੇਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਅਵਿਹਤਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਕਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਸਤ੍ਥਾਰਾਨਂ ਮੁਖੁਲ੍ਲੋਕਿਕਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਸਬ੍ਬਗਤੀਹਿ ਅਵੁਟ੍ਠਿਤਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ , ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇ [ਨਾਨਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ (ਸਜਾ॰)] ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਓਘੇਹਿ ਵੁਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਸਨ੍ਤਾਪੇਹਿ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਪਰਿਲ਼ਾਹੇਹਿ ਪਰਿਦਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਰਤ੍ਤਾ ਗਿਦ੍ਧਾ ਗਧਿਤਾ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨਾ [ਅਜ੍ਝੋਪਨ੍ਨਾ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰)] ਲਗ੍ਗਾ ਲਗ੍ਗਿਤਾ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਪਞ੍ਚਹਿ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਆਵੁਤਾ ਨਿਵੁਤਾ ਓਵੁਤਾ ਪਿਹਿਤਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ। **ਹੀਨਮਾਹੁ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨ**ਨ੍ਤਿ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਂ ਹੀਨਂ ਨਿਹੀਨਂ ਓਮਕਂ ਲਾਮਕਂ ਛਤੁਕ੍ਕਂ ਪਰਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਹਂਸੁ ਏਵਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਭਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਹੀਨਮਾਹੁ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਂ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਏਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚਰਿਤ੍ਵਾਨ, ਮੇਥੁਨਂ ਯੋ ਨਿਸੇਵਤਿ।
> ਯਾਨਂ ਭਨ੍ਤੰਵ ਤਂ ਲੋਕੇ, ਹੀਨਮਾਹੁ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੫੨. ਯਸੋ ਕਿਤ੍ਤਿ ਚ ਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ, ਹਾਯਤੇ ਵਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਾ।
ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖੇਥ, ਮੇਥੁਨਂ ਵਿਪ੍ਪਹਾਤਵੇ॥

ਯਸੋ ਕਿਤ੍ਤਿ ਚ ਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ, ਹਾਯਤੇ ਵਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਾਤਿ। ਕਤਮੋ ਯਸੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਮਣਭਾਵੇ ਸਕ੍ਕਤੋ ਹੋਤਿ ਗਰੁਕਤੋ ਮਾਨਿਤੋ ਪੂਜਿਤੋ ਅਪਚਿਤੋ ਲਾਭੀ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ – ਅਯਂ ਯਸੋ। ਕਤਮਾ ਕਿਤ੍ਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਮਣਭਾਵੇ ਕਿਤ੍ਤਿਵਣ੍ਣਗਤੋ ਹੋਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਵਿਯਤ੍ਤੋ ਮੇਧਾਵੀ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਚਿਤ੍ਤਕਥੀ ਕਲ੍ਯਾਣਪਟਿਭਾਨੋ – ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕੋਤਿ ਵਾ ਵਿਨਯਧਰੋਤਿ ਵਾ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋਤਿ ਵਾ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋਤਿ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋਤਿ ਵਾ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋਤਿ ਵਾ ਤੇਚੀਵਰਿਕੋਤਿ ਵਾ ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕੋਤਿ ਵਾ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੋਤਿ ਵਾ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕੋਤਿ ਵਾ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੋਤਿ ਵਾ ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ, ਅਯਂ ਕਿਤ੍ਤੀਤਿ – ਯਸੋ ਕਿਤ੍ਤਿ ਚ ਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ।

ਹਾਯਤੇ ਵਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਾਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਙ੍ਘਂ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੋ ਚ ਯਸੋ ਸਾ ਚ ਕਿਤ੍ਤਿ ਹਾਯਤਿ ਪਰਿਹਾਯਤਿ ਪਰਿਧਂਸਤਿ ਪਰਿਪਤਤਿ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਯਸੋ ਕਿਤ੍ਤਿ ਚ ਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਹਾਯਤੇ ਵਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਾ।

ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖੇਥ ਮੇਥੁਨਂ ਵਿਪ੍ਪਹਾਤਵੇਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਮਣਭਾਵੇ ਯਸੋ ਕਿਤ੍ਤਿ ਚ, ਅਪਰਭਾਗੇ ਬੁਦ੍ਧਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਙ੍ਘਂ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਯਸੋ ਚ ਅਕਿਤ੍ਤਿ ਚ; ਏਤਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਵਿਪਤ੍ਤਿਂ। **ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ। **ਸਿਕ੍ਖੇਥਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ – ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ। ਕਤਮਾ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ।

ਖੁਦ੍ਦਕੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਮਹਨ੍ਤੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਸੀਲਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਆਦਿ ਚਰਣਂ ਸਂਯਮੋ ਸਂਵਰੋ ਮੁਖਂ ਪਮੁਖਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ – ਅਯਂ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ।

ਕਤਮਾ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ...ਪੇ॰... ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ – ਅਯਂ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ।

ਕਤਮਾ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ ਉਦਯਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਰਿਯਾਯ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਾਮਿਨਿਯਾ। ਸੋ ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਮੇ ਆਸਵਾਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਯਂ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧੋਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ , ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਅਯਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ। **ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ ਯੋ ਸੋ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ਤਂਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ।

ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖੇਥ, ਮੇਥੁਨਂ ਵਿਪ੍ਪਹਾਤਵੇਤਿ। ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਵੂਪਸਮਾਯ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਧਿਸੀਲਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ। ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਆਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖੇਥ, ਮੇਥੁਨਂ ਵਿਪ੍ਪਹਾਤਵੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

“ਯਸੋ ਕਿਤ੍ਤਿ ਚ ਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ, ਹਾਯਤੇ ਵਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਾ।
ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਿਕ੍ਖੇਥ, ਮੇਥੁਨਂ ਵਿਪ੍ਪਹਾਤਵੇ”ਤਿ॥

੫੩. ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਹਿ ਪਰੇਤੋ ਸੋ, ਕਪਣੋ ਵਿਯ ਝਾਯਤਿ।
ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਰੇਸਂ ਨਿਗ੍ਘੋਸਂ, ਮਙ੍ਕੁ ਹੋਤਿ ਤਥਾਵਿਧੋ॥

ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਹਿ ਪਰੇਤੋ ਸੋ, ਕਪਣੋ ਵਿਯ ਝਾਯਤੀਤਿ। ਕਾਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨ ਵਿਹਿਂਸਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪਿਹਿਤੋ ਕਪਣੋ ਵਿਯ ਮਨ੍ਦੋ ਵਿਯ ਮੋਮੂਹੋ ਵਿਯ ਝਾਯਤਿ ਪਜ੍ਝਾਯਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਅਪਜ੍ਝਾਯਤਿ [ਅਵਜ੍ਝਾਯਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਯਥਾ ਉਲੂਕੋ ਰੁਕ੍ਖਸਾਖਾਯਂ ਮੂਸਿਕਂ ਮਗਯਮਾਨੋ ਝਾਯਤਿ ਪਜ੍ਝਾਯਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਅਪਜ੍ਝਾਯਤਿ, ਯਥਾ ਕੋਤ੍ਥੁ ਨਦੀਤੀਰੇ ਮਚ੍ਛੇ ਮਗਯਮਾਨੋ ਝਾਯਤਿ ਪਜ੍ਝਾਯਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਅਪਜ੍ਝਾਯਤਿ, ਯਥਾ ਬਿਲ਼ਾਰੋ ਸਨ੍ਧਿਸਮਲਸਙ੍ਕਟਿਰੇ ਮੂਸਿਕਂ ਮਗਯਮਾਨੋ ਝਾਯਤਿ ਪਜ੍ਝਾਯਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਅਪਜ੍ਝਾਯਤਿ, ਯਥਾ ਗਦ੍ਰਭੋ ਵਹਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਸਨ੍ਧਿਸਮਲਸਙ੍ਕਟਿਰੇ ਝਾਯਤਿ ਪਜ੍ਝਾਯਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਅਪਜ੍ਝਾਯਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਸੋ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਕੋ ਕਾਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨ ਵਿਹਿਂਸਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪਿਹਿਤੋ ਕਪਣੋ ਵਿਯ ਮਨ੍ਦੋ ਵਿਯ ਮੋਮੂਹੋ ਵਿਯ ਝਾਯਤਿ ਪਜ੍ਝਾਯਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਅਪਜ੍ਝਾਯਤੀਤਿ – ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਹਿ ਪਰੇਤੋ ਸੋ ਕਪਣੋ ਵਿਯ ਝਾਯਤਿ।

ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਰੇਸਂ ਨਿਗ੍ਘੋਸਂ, ਮਙ੍ਕੁ ਹੋਤਿ ਤਥਾਵਿਧੋਤਿ। **ਪਰੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਜ੍ਝਾਯਾ ਵਾ ਆਚਰਿਯਾ ਵਾ ਸਮਾਨੁਪਜ੍ਝਾਯਕਾ ਵਾ ਸਮਾਨਾਚਰਿਯਕਾ ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਵਾ ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਹਾਯਾ ਵਾ ਚੋਦੇਨ੍ਤਿ – ''ਤਸ੍ਸ ਤੇ, ਆਵੁਸੋ, ਅਲਾਭਾ, ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਦੁਲ੍ਲਦ੍ਧਂ, ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਏਵਰੂਪਂ ਉਲ਼ਾਰਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੇ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਏਵਰੂਪਂ ਅਰਿਯਗਣਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਹੀਨਸ੍ਸ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਰਣਾ ਬੁਦ੍ਧਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਙ੍ਘਂ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤੋਸਿ। ਸਦ੍ਧਾਪਿ ਨਾਮ ਤੇ ਨਾਹੋਸਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਹਿਰੀਪਿ ਨਾਮ ਤੇ ਨਾਹੋਸਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਨਾਮ ਤੇ ਨਾਹੋਸਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਵੀਰਿਯਮ੍ਪਿ ਨਾਮ ਤੇ ਨਾਹੋਸਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਤਿਪਿ ਨਾਮ ਤੇ ਨਾਹੋਸਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਪਞ੍ਞਾਪਿ ਨਾਮ ਤੇ ਨਾਹੋਸਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ''ਤਿ। ਤੇਸਂ ਵਚਨਂ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਂ ਦੇਸਨਂ ਅਨੁਸਾਸਨਂ ਅਨੁਸਿਟ੍ਠਿਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਧਾਰਯਿਤ੍ਵਾ ਉਪਲਕ੍ਖਯਿਤ੍ਵਾ ਮਙ੍ਕੁ ਹੋਤਿ, ਪੀਲ਼ਿਤੋ ਘਟ੍ਟਿਤੋ ਬ੍ਯਾਧਿਤੋ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। **ਤਥਾਵਿਧੋ**ਤਿ ਤਥਾਵਿਧੋ ਤਾਦਿਸੋ ਤਸ੍ਸਣ੍ਠਿਤੋ ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਗੋ। ਯੋ ਸੋ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤਕੋਤਿ – ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਰੇਸਂ ਨਿਗ੍ਘੋਸਂ ਮਙ੍ਕੁ ਹੋਤਿ ਤਥਾਵਿਧੋ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਹਿ ਪਰੇਤੋ ਸੋ, ਕਪਣੋ ਵਿਯ ਝਾਯਤਿ।
ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਰੇਸਂ ਨਿਗ੍ਘੋਸਂ, ਮਙ੍ਕੁ ਹੋਤਿ ਤਥਾਵਿਧੋ''ਤਿ॥

੫੪. ਅਥ ਸਤ੍ਥਾਨਿ ਕੁਰੁਤੇ, ਪਰਵਾਦੇਹਿ ਚੋਦਿਤੋ।
ਏਸ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਮਹਾਗੇਧੋ, ਮੋਸਵਜ੍ਜਂ ਪਗਾਹਤਿ [ਸਂਗਾਹਤਿ (ਕ॰)] **॥**

ਅਥ ਸਤ੍ਥਾਨਿ ਕੁਰੁਤੇ, ਪਰਵਾਦੇਹਿ ਚੋਦਿਤੋਤਿ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸਂਸਗ੍ਗੋ ਪਦਪਾਰਿਪੂਰੀ ਅਕ੍ਖਰਸਮਵਾਯੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤਂ – ਅਥਾਤਿ। **ਸਤ੍ਥਾਨੀ**ਤਿ ਤੀਣਿ ਸਤ੍ਥਾਨਿ – ਕਾਯਸਤ੍ਥਂ, ਵਚੀਸਤ੍ਥਂ, ਮਨੋਸਤ੍ਥਂ। ਤਿਵਿਧਂ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਕਾਯਸਤ੍ਥਂ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਵਚੀਸਤ੍ਥਂ, ਤਿਵਿਧਂ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਮਨੋਸਤ੍ਥਂ। **ਪਰਵਾਦੇਹਿ ਚੋਦਿਤੋ**ਤਿ। ਉਪਜ੍ਝਾਯੇਹਿ ਵਾ ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਵਾ ਸਮਾਨੁਪਜ੍ਝਾਯਕੇਹਿ ਵਾ ਸਮਾਨਾਚਰਿਯਕੇਹਿ ਵਾ ਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਵਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠੇਹਿ ਵਾ ਸਮ੍ਭਤ੍ਤੇਹਿ ਵਾ ਸਹਾਯੇਹਿ ਵਾ ਚੋਦਿਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਤਿ। ''ਅਭਿਰਤੋ ਅਹਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਹੋਸਿਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ। ਮਾਤਾ ਮੇ ਪੋਸੇਤਬ੍ਬਾ, ਤੇਨਮ੍ਹਿ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਭਣਤਿ । ''ਪਿਤਾ ਮੇ ਪੋਸੇਤਬ੍ਬੋ , ਤੇਨਮ੍ਹਿ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਭਣਤਿ। ''ਭਾਤਾ ਮੇ ਪੋਸੇਤਬ੍ਬੋ... ਭਗਿਨੀ ਮੇ ਪੋਸੇਤਬ੍ਬਾ... ਪੁਤ੍ਤੋ ਮੇ ਪੋਸੇਤਬ੍ਬੋ... ਧੀਤਾ ਮੇ ਪੋਸੇਤਬ੍ਬਾ... ਮਿਤ੍ਤਾ ਮੇ ਪੋਸੇਤਬ੍ਬਾ... ਅਮਚ੍ਚਾ ਮੇ ਪੋਸੇਤਬ੍ਬਾ... ਞਾਤਕਾ ਮੇ ਪੋਸੇਤਬ੍ਬਾ... ਸਾਲੋਹਿਤਾ ਮੇ ਪੋਸੇਤਬ੍ਬਾ, ਤੇਨਮ੍ਹਿ ਵਿਬ੍ਭਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਭਣਤਿ। ਵਚੀਸਤ੍ਥਂ ਕਰੋਤਿ ਸਙ੍ਕਰੋਤਿ ਜਨੇਤਿ ਸਞ੍ਜਨੇਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਅਥ ਸਤ੍ਥਾਨਿ ਕੁਰੁਤੇ, ਪਰਵਾਦੇਹਿ ਚੋਦਿਤੋ।

ਏਸ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਮਹਾਗੇਧੋਤਿ। ਏਸੋ ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਗੇਧੋ ਮਹਾਵਨਂ ਮਹਾਗਹਨਂ ਮਹਾਕਨ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਵਿਸਮੋ ਮਹਾਕੁਟਿਲੋ ਮਹਾਪਙ੍ਕੋ ਮਹਾਪਲਿਪੋ ਮਹਾਪਲਿਬੋਧੋ ਮਹਾਬਨ੍ਧਨਂ, ਯਦਿਦਂ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾਵਾਦੋਤਿ – ਏਸ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਮਹਾਗੇਧੋ।

ਮੋਸਵਜ੍ਜਂ ਪਗਾਹਤੀਤਿ। ਮੋਸਵਜ੍ਜਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਭਗ੍ਗਤੋ ਵਾ ਪਰਿਸਗ੍ਗਤੋ ਵਾ ਞਾਤਿਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ ਪੂਗਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ ਰਾਜਕੁਲਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ ਅਭਿਨੀਤੋ ਸਕ੍ਖਿਪੁਟ੍ਠੋ – ''ਏਹਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਯਂ ਜਾਨਾਸਿ ਤਂ ਵਦੇਹੀ''ਤਿ, ਸੋ ਅਜਾਨਂ ਵਾ ਆਹ – ''ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ, ''ਜਾਨਂ'' ਵਾ ਆਹ – ''ਨ ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ, ਅਪਸ੍ਸਂ ਵਾ ਆਹ – ''ਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ, ਪਸ੍ਸਂ ਵਾ ਆਹ – ''ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਇਤਿ ਅਤ੍ਤਹੇਤੁ ਵਾ ਪਰਹੇਤੁ ਵਾ ਆਮਿਸਕਿਞ੍ਚਿਕ੍ਖਹੇਤੁ ਵਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਤਿ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੋਸਵਜ੍ਜਂ।

ਅਪਿ ਚ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ''ਮੁਸਾ ਭਣਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ, ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ''ਮੁਸਾ ਭਣਾਮੀ''ਤਿ, ਭਣਿਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ''ਮੁਸਾ ਮਯਾ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ''ਮੁਸਾ ਭਣਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ, ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ''ਮੁਸਾ ਭਣਾਮੀ''ਤਿ, ਭਣਿਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ''ਮੁਸਾ ਮਯਾ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਵਿਨਿਧਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਂ। ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ... ਛਹਾਕਾਰੇਹਿ... ਸਤ੍ਤਹਾਕਾਰੇਹਿ... ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ''ਮੁਸਾ ਭਣਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ, ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ''ਮੁਸਾ ਭਣਾਮੀ''ਤਿ, ਭਣਿਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ''ਮੁਸਾ ਮਯਾ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਵਿਨਿਧਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਂ, ਵਿਨਿਧਾਯ ਖਨ੍ਤਿਂ, ਵਿਨਿਧਾਯ ਰੁਚਿਂ, ਵਿਨਿਧਾਯ ਸਞ੍ਞਂ, ਵਿਨਿਧਾਯ ਭਾਵਂ। ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ। **ਮੋਸਵਜ੍ਜਂ ਪਗਾਹਤੀ**ਤਿ। ਮੋਸਵਜ੍ਜਂ ਪਗਾਹਤਿ ਓਗਾਹਤਿ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹਤਿ ਪਵਿਸਤੀਤਿ – ਮੋਸਵਜ੍ਜਂ ਪਗਾਹਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਅਥ ਸਤ੍ਥਾਨਿ ਕੁਰੁਤੇ, ਪਰਵਾਦੇਹਿ ਚੋਦਿਤੋ।
ਏਸ ਖ੍ਵਸ੍ਸ ਮਹਾਗੇਧੋ, ਮੋਸਵਜ੍ਜਂ ਪਗਾਹਤੀ''ਤਿ॥

੫੫. **ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾਤੋ, ਏਕਚ੍ਚਰਿਯਂ** [ਏਕਚਰਿਯਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] **ਅਧਿਟ੍ਠਿਤੋ।**
ਸ ਚਾਪਿ ਮੇਥੁਨੇ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਮਨ੍ਦੋਵ ਪਰਿਕਿਸ੍ਸਤਿ॥

ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾਤੋਤਿ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਮਣਭਾਵੇ ਕਿਤ੍ਤਿਵਣ੍ਣਗਤੋ ਹੋਤਿ – ''ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਵਿਯਤ੍ਤੋ ਮੇਧਾਵੀ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੋ ਚਿਤ੍ਤਕਥੀ ਕਲ੍ਯਾਣਪਟਿਭਾਨੋ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕੋਤਿ ਵਾ ਵਿਨਯਧਰੋਤਿ ਵਾ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋਤਿ ਵਾ...ਪੇ॰... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀ''ਤਿ ਵਾ । ਏਵਂ ਞਾਤੋ ਹੋਤਿ ਪਞ੍ਞਾਤੋ ਸਮਞ੍ਞਾਤੋ ਹੋਤੀਤਿ – ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾਤੋ।

ਏਕਚ੍ਚਰਿਯਂ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤੋਤਿ। ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਏਕਚ੍ਚਰਿਯਂ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤੋ – ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਾ ਗਣਾਵਵਸ੍ਸਗ੍ਗਟ੍ਠੇਨ ਵਾ। ਕਥਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਏਕਚ੍ਚਰਿਯਂ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤੋ? ਸਬ੍ਬਂ ਘਰਾਵਾਸਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਏਕਚ੍ਚਰਿਯਂ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤੋ। ਕਥਂ ਗਣਾਵਵਸ੍ਸਗ੍ਗਟ੍ਠੇਨ ਏਕਚ੍ਚਰਿਯਂ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤੋ? ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਏਕੋ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਗਣਾਵਵਸ੍ਸਗ੍ਗਟ੍ਠੇਨ ਏਕਚ੍ਚਰਿਯਂ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤੋਤਿ – ਏਕਚ੍ਚਰਿਯਂ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤੋ।

ਸ ਚਾਪਿ ਮੇਥੁਨੇ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ। **ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ ਯੋ ਸੋ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਗਾਮਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ਤਂਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ। **ਸ ਚਾਪਿ ਮੇਥੁਨੇ ਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ। ਸੋ ਅਪਰੇਨ ਸਮਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਙ੍ਘਂ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੇ ਯੁਤ੍ਤੋ [ਯੁਤ੍ਤੋ ਸਂਯੁਤ੍ਤੋ (ਸੀ॰)] ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਆਯੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਯੁਤ੍ਤੋਤਿ – ਸ ਚਾਪਿ ਮੇਥੁਨੇ ਯੁਤ੍ਤੋ।

ਮਨ੍ਦੋਵ ਪਰਿਕਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਕਪਣੋ ਵਿਯ ਮਨ੍ਦੋ ਵਿਯ ਮੋਮੂਹੋ ਵਿਯ ਕਿਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਕਿਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ। ਪਾਣਮ੍ਪਿ ਹਨਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਆਦਿਯਤਿ, ਸਨ੍ਧਿਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਨਿਲ੍ਲੋਪਮ੍ਪਿ ਹਰਤਿ, ਏਕਾਗਾਰਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਪਰਿਪਨ੍ਥੇਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਰਦਾਰਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮੁਸਾਪਿ ਭਣਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਕਿਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਕਿਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਰਾਜਾਨੋ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਵਿਧਾ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾ ਕਾਰੇਨ੍ਤਿ – ਕਸਾਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਨ੍ਤਿ, ਵੇਤ੍ਤੇਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਨ੍ਤਿ, ਅਦ੍ਧਦਣ੍ਡਕੇਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਨ੍ਤਿ, ਹਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਪਾਦਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਹਤ੍ਥਪਾਦਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਕਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਨਾਸਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ , ਕਣ੍ਣਨਾਸਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਬਿਲਙ੍ਗਥਾਲਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸਙ੍ਖਮੁਣ੍ਡਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਰਾਹੁਮੁਖਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਜੋਤਿਮਾਲਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਹਤ੍ਥਪਜ੍ਜੋਤਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਏਰਕਵਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਚਿਰਕਵਾਸਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਏਣੇਯ੍ਯਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਬਲ਼ਿਸਮਂਸਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਕਹਾਪਣਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ,

ਖਾਰਾਪਤਚ੍ਛਿਕਮ੍ਪਿ [ਖਾਰਾਪਟਿਚ੍ਛਕਮ੍ਪਿ (ਕ॰)] ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਪਲਿਘਪਰਿਵਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਪਲਾਲਪੀਠਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਤੇਨਪਿ ਤੇਲੇਨ ਓਸਿਞ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਸੁਨਖੇਹਿਪਿ ਖਾਦਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਜੀਵਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸੂਲੇ ਉਤ੍ਤਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਅਸਿਨਾਪਿ ਸੀਸਂ ਛਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਕਿਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਕਿਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾਯ ਅਭਿਭੂਤੋ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਭੋਗੇ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ਨਾਵਾਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ, ਸੀਤਸ੍ਸ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਹਿ ਪੀਲਿਯਮਾਨੋ ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਯ ਮਿਯ੍ਯਮਾਨੋ ਤਿਗੁਮ੍ਬਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਕ੍ਕੋਲਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਕ੍ਕਸੀਲਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਕਾਲਮੁਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪੁਰਪੂਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵੇਸੁਙ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵੇਰਾਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਜਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਾਮਲਿਂ [ਕਮਲਿਂ (ਸ੍ਯਾ॰), ਤਂਮਲਿਂ (ਕ॰)] ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਙ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਲ਼ਬਨ੍ਧਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੁਵਣ੍ਣਕੂਟਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੁਵਣ੍ਣਭੂਮਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਮ੍ਬਪਾਣਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੁਪ੍ਪਾਦਕਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਭਾਰੁਕਚ੍ਛਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੁਰਟ੍ਠਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਭਙ੍ਗਲੋਕਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਭਙ੍ਗਣਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਰਮਤਂ ਗਣਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਯੋਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ , ਪਰਮਯੋਨਂ [ਪੀਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਿਨਕਂ [ਨਵਕਂ (ਸੀ॰)] ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮੂਲਪਦਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮਰੁਕਨ੍ਤਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਜਣ੍ਣੁਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਜਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮੇਣ੍ਡਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਙ੍ਕੁਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਛਤ੍ਤੁਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਂਸਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਕੁਣਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮੂਸਿਕਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਦਰਿਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵੇਤ੍ਤਾਚਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਕਿਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਕਿਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ।

ਗਵੇਸਨ੍ਤੋ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤਿ, ਅਲਾਭਮੂਲਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਕਿਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਕਿਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ।

ਗਵੇਸਨ੍ਤੋ ਵਿਨ੍ਦਤਿ, ਲਦ੍ਧਾਪਿ ਆਰਕ੍ਖਮੂਲਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ – ''ਕਿਨ੍ਤਿ ਮੇ ਭੋਗੇ ਨੇਵ ਰਾਜਾਨੋ ਹਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਚੋਰਾ ਹਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਅਗ੍ਗੀ ਦਹੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਉਦਕਂ ਵਹੇਯ੍ਯ, ਨ ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਦਾਯਾਦਾ ਹਰੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਆਰਕ੍ਖਤੋ ਗੋਪਯਤੋ ਤੇ ਭੋਗਾ ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਮੂਲਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਕਿਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਕਿਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਕਿਲਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਸ ਚਾਪਿ ਮੇਥੁਨੇ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਮਨ੍ਦੋਵ ਪਰਿਕਿਸ੍ਸਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਪਣ੍ਡਿਤੋਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾਤੋ, ਏਕਚਰਿਯਂ ਅਧਿਟ੍ਠਿਤੋ।
ਸ ਚਾਪਿ ਮੇਥੁਨੇ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਮਨ੍ਦੋਵ ਪਰਿਕਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ॥

੫੬. ਏਤਮਾਦੀਨਵਂ ਞਤ੍ਵਾ, ਮੁਨਿਂ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰੇ ਇਧ।
ਏਕਚਰਿਯਂ ਦਲ਼੍ਹਂ ਕਯਿਰਾ, ਨ ਨਿਸੇਵੇਥ ਮੇਥੁਨਂ॥

ਏਤਮਾਦੀਨਵਂ ਞਤ੍ਵਾ, ਮੁਨਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰੇ ਇਧਾਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸਮਣਭਾਵੇ ਯਸੋ ਚ ਕਿਤ੍ਤਿ ਚ, ਅਪਰਭਾਗੇ ਬੁਦ੍ਧਂ ਧਮ੍ਮਂ ਸਙ੍ਘਂ ਸਿਕ੍ਖਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਯ ਹੀਨਾਯਾਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਯਸੋ ਚ ਅਕਿਤ੍ਤਿ ਚ; ਏਤਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਵਿਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ। **ਞਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ। **ਮੋਨਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨਿ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਰੁਚਿਯਾ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਆਦਾਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਵਿਨਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਾਵਚਨੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇਤਿ – ਏਤਮਾਦੀਨਵਂ ਞਤ੍ਵਾ ਮੁਨਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰੇ ਇਧ।

ਏਕਚ੍ਚਰਿਯਂ ਦਲ੍ਹਂ ਕਯਿਰਾਤਿ। ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਏਕਚ੍ਚਰਿਯਂ ਦਲ੍ਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ – ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵਾ ਗਣਾਵਵਸ੍ਸਗ੍ਗਟ੍ਠੇਨ ਵਾ। ਕਥਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਏਕਚ੍ਚਰਿਯਂ ਦਲ੍ਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ? ਸਬ੍ਬਂ ਘਰਾਵਾਸਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਞਾਤਿਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਨਿਧਿਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਚਰੇਯ੍ਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ ਇਰਿਯੇਯ੍ਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਪਾਲੇਯ੍ਯ ਯਪੇਯ੍ਯ ਯਾਪੇਯ੍ਯ। ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਏਕਚ੍ਚਰਿਯਂ ਦਲ੍ਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ।

ਕਥਂ ਗਣਾਵਵਸ੍ਸਗ੍ਗਟ੍ਠੇਨ ਏਕਚ੍ਚਰਿਯਂ ਦਲ੍ਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ? ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਏਕੋ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵੇਯ੍ਯ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵਿਜਨਵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨਿ। ਸੋ ਏਕੋ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਏਕੋ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਏਕੋ ਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ, ਏਕੋ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ, ਏਕੋ ਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸੇਯ੍ਯ, ਏਕੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮੇਯ੍ਯ, ਏਕੋ ਰਹੋ ਨਿਸੀਦੇਯ੍ਯ, ਏਕੋ ਚਙ੍ਕਮਂ ਅਧਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਏਕੋ ਚਰੇਯ੍ਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ ਇਰਿਯੇਯ੍ਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਪਾਲੇਯ੍ਯ ਯਪੇਯ੍ਯ ਯਾਪੇਯ੍ਯ। ਏਵਂ ਗਣਾਵਵਸ੍ਸਗ੍ਗਟ੍ਠੇਨ ਏਕਚ੍ਚਰਿਯਂ ਦਲ੍ਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਏਕਚ੍ਚਰਿਯਂ ਦਲ੍ਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਥਿਰਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਦਲ੍ਹਂ ਸਮਾਦਾਨੋ ਅਸ੍ਸ, ਅਵਟ੍ਠਿਤਸਮਾਦਾਨੋ ਅਸ੍ਸ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ – ਏਕਚ੍ਚਰਿਯਂ ਦਲ੍ਹਂ ਕਯਿਰਾ।

ਨ ਨਿਸੇਵੇਥ ਮੇਥੁਨਨ੍ਤਿ। **ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ ਯੋ ਸੋ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਗਾਮਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ਤਂਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ। ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਂ ਨ ਸੇਵੇਯ੍ਯ ਨ ਨਿਸੇਵੇਯ੍ਯ ਨ ਸਂਸੇਵੇਯ੍ਯ ਨ ਪਟਿਸੇਵੇਯ੍ਯ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮਾਚਰੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਨ ਨਿਸੇਵੇਥ ਮੇਥੁਨਂ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਏਤਮਾਦੀਨਵਂ ਞਤ੍ਵਾ, ਮੁਨਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰੇ ਇਧ।
ਏਕਚ੍ਚਰਿਯਂ ਦਲ੍ਹਂ ਕਯਿਰਾ, ਨ ਨਿਸੇਵੇਥ ਮੇਥੁਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੫੭. **ਵਿਵੇਕਞ੍ਞੇਵ ਸਿਕ੍ਖੇਥ, ਏਤਂ ਅਰਿਯਾਨਮੁਤ੍ਤਮਂ।
ਨ ਤੇਨ ਸੇਟ੍ਠੋ ਮਞ੍ਞੇਥ, ਸ ਵੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਨ੍ਤਿਕੇ॥**

ਵਿਵੇਕਞ੍ਞੇਵ ਸਿਕ੍ਖੇਥਾਤਿ। **ਵਿਵੇਕੋ**ਤਿ ਤਯੋ ਵਿਵੇਕਾ – ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ, ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ। ਕਤਮੋ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ। ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ ਚ ਵਿਵੇਕਟ੍ਠਕਾਯਾਨਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਭਿਰਤਾਨਂ। ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ ਚ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਮਵੋਦਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਂ। ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ ਚ ਨਿਰੂਪਧੀਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਗਤਾਨਂ। **ਸਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ – ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ। **ਵਿਵੇਕਞ੍ਞੇਵ ਸਿਕ੍ਖੇਥਾ**ਤਿ ਵਿਵੇਕਞ੍ਞੇਵ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਆਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਵਿਵੇਕਞ੍ਞੇਵ ਸਿਕ੍ਖੇਥ।

ਏਤਂ ਅਰਿਯਾਨਮੁਤ੍ਤਮਨ੍ਤਿ। **ਅਰਿਯਾ** ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਚ। ਅਰਿਯਾਨਂ ਏਤਂ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰਂ ਯਦਿਦਂ ਵਿਵੇਕਚਰਿਯਾਤਿ – ਏਤਂ ਅਰਿਯਾਨਮੁਤ੍ਤਮਂ।

ਨ ਤੇਨ ਸੇਟ੍ਠੋ ਮਞ੍ਞੇਥਾਤਿ। ਕਾਯਵਿਵੇਕਚਰਿਯਾਯ ਉਨ੍ਨਤਿਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਉਨ੍ਨਮਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਮਾਨਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਥਾਮਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਥਮ੍ਭਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਨ ਤੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਯ੍ਯ, ਨ ਤੇਨ ਥਦ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਪਗ੍ਗਹਿਤਸਿਰੋਤਿ – ਤੇਨ ਸੇਟ੍ਠੋ ਨ ਮਞ੍ਞੇਥ।

ਸ ਵੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਨ੍ਤਿਕੇਤਿ। ਸੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸਾਮਨ੍ਤਾ ਆਸਨ੍ਨੇ ਅਵਿਦੂਰੇ ਉਪਕਟ੍ਠੇਤਿ – ਸ ਵੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਨ੍ਤਿਕੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਵਿਵੇਕਞ੍ਞੇਵ ਸਿਕ੍ਖੇਥ, ਏਤੰ ਅਰਿਯਾਨਮੁਤ੍ਤਮੰ।
ਨ ਤੇਨ ਸੇਟ੍ਠੋ ਮਞ੍ਞੇਥ, ਸ ਵੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਨ੍ਤਿਕੇ’’ਤਿ॥

੫੮. ਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੁਨਿਨੋ ਚਰਤੋ, ਕਾਮੇਸੁ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਨੋ।
ਓਘਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ, ਕਾਮੇਸੁ ਗਧਿਤਾ ਪਜਾ॥

ਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੁਨਿਨੋ ਚਰਤੋਤਿ। ਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ , ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ...ਪੇ॰... ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ... ਰਾਗੇਨ... ਦੋਸੇਨ... ਮੋਹੇਨ... ਕੋਧੇਨ... ਉਪਨਾਹੇਨ... ਮਕ੍ਖੇਨ... ਪਲ਼ਾਸੇਨ... ਇਸ੍ਸਾਯ... ਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ... ਮਾਯਾਯ... ਸਾਠੇਯ੍ਯੇਨ... ਥਮ੍ਭੇਨ... ਸਾਰਮ੍ਭੇਨ... ਮਾਨੇਨ... ਅਤਿਮਾਨੇਨ... ਮਦੇਨ... ਪਮਾਦੇਨ... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਦਰਥੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਤਾਪੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਮੁਨਿਨੋ**ਤਿ। **ਮੋਨੰ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨਿ। **ਚਰਤੋ**ਤਿ ਚਰਤੋ ਵਿਹਰਤੋ ਇਰਿਯਤੋ ਵਤ੍ਤਤੋ ਪਾਲਯਤੋ ਯਪਯਤੋ ਯਾਪਯਤੋਤਿ – ਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੁਨਿਨੋ ਚਰਤੋ।

ਕਾਮੇਸੁ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਨੋਤਿ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਕਿਲੇਸਕਾਮੇ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾ ਕਾਮੇਸੁ ਅਨਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਚਤ੍ਤਕਾਮੋ ਵਨ੍ਤਕਾਮੋ ਮੁਤ੍ਤਕਾਮੋ ਪਹੀਨਕਾਮੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਕਾਮੋ, ਵੀਤਰਾਗੋ ਚਤ੍ਤਰਾਗੋ ਵਨ੍ਤਰਾਗੋ ਮੁਤ੍ਤਰਾਗੋ ਪਹੀਨਰਾਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਰਾਗੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੀਤਿਭੂਤੋ [ਸੀਤੀਭੂਤੋ (ਸੀ॰)] ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਕਾਮੇਸੁ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਨੋ।

ਓਘਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ, ਕਾਮੇਸੁ ਗਧਿਤਾ ਪਜਾਤਿ। **ਪਜਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਧਿਵਚਨੰ ਪਜਾ ਕਾਮੇਸੁ ਰਤ੍ਤਾ ਗਿਦ੍ਧਾ ਗਧਿਤਾ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨਾ ਲਗ੍ਗਾ ਲਗ੍ਗਿਤਾ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾ। ਤੇ ਕਾਮੋਘੰ ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਭਵੋਘੰ ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠੋਘੰ ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘੰ ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਪਥੰ ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਨਿਤ੍ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਾਰੰ ਗਤਸ੍ਸ ਪਾਰੰ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੰ ਗਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕੋਟਿਂ ਗਤਸ੍ਸ ਕੋਟਿਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਗਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵੋਸਾਨੰ ਗਤਸ੍ਸ ਵੋਸਾਨੰ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤਾਣੰ ਗਤਸ੍ਸ ਤਾਣੰ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲੇਣੰ ਗਤਸ੍ਸ ਲੇਣੰ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਰਣੰ ਗਤਸ੍ਸ ਸਰਣੰ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਯੰ ਗਤਸ੍ਸ ਅਭਯੰ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚੁਤੰ ਗਤਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚੁਤੰ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਮਤੰ ਗਤਸ੍ਸ ਅਮਤੰ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਗਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤਿ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਇਣਾਯਿਕਾ ਆਨਣ੍ਯੰ [ਆਣਣ੍ਯੰ (ਅਟ੍ਠ॰)] ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ, ਯਥਾ ਆਬਾਧਿਕਾ ਆਰੋਗ੍ਯੰ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ, ਯਥਾ ਬਨ੍ਧਨਬਦ੍ਧਾ ਬਨ੍ਧਨਮੋਕ੍ਖੰ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ, ਯਥਾ ਦਾਸਾ ਭੁਜਿਸ੍ਸੰ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ, ਯਥਾ ਕਨ੍ਤਾਰਦ੍ਧਾਨਪਕ੍ਖਨ੍ਦਾ [ਕਨ੍ਤਾਰਦ੍ਧਾਨਪਕ੍ਖਨ੍ਨਾ (ਸੀ॰), ਕਨ੍ਤਾਰਦ੍ਧਾਨਪਕ੍ਖਨ੍ਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵੰ ਪਜਾ ਕਾਮੇਸੁ ਰਤ੍ਤਾ ਗਿਦ੍ਧਾ ਗਧਿਤਾ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨਾ ਲਗ੍ਗਾ ਲਗ੍ਗਿਤਾ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾ ਤੇ ਕਾਮੋਘੰ ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਭਵੋਘੰ ਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਗਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤਿ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤੀਤਿ – ਓਘਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ, ਕਾਮੇਸੁ ਗਧਿਤਾ ਪਜਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੁਨਿਨੋ ਚਰਤੋ, ਕਾਮੇਸੁ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਨੋ।
ਓਘਤਿਣ੍ਣਸ੍ਸ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ, ਕਾਮੇਸੁ ਗਧਿਤਾ ਪਜਾ’’ਤਿ॥

ਤਿਸ੍ਸਮੇਤੁਯਜਸੁਤੁਨਿਦ੍ਵੇਸੋ ਸਤੁਮੋ।

੮. ਪਸੂਰਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਅਥ ਪਸੂਰਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਵਕ੍ਖਤਿ –

੫੯. ਇਧੇਵ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਤਿ ਵਾਦਯਨ੍ਤਿ, ਨਾਞ੍ਞੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹੁ।
ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਤਤ੍ਥ ਸੁਭਂ ਵਦਾਨਾ, ਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪੁਥੂ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ॥

ਇਧੇਵ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਤਿ ਵਾਦਯਨ੍ਤੀਤਿ। ਇਧੇਵ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। ‘‘ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। ‘‘ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ ... ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ... ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ... ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰਂ... ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰਂ... ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ... ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ... ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ... ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਇਧੇਵ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਤਿ ਵਾਦਯਨ੍ਤਿ।

ਨਾਞ੍ਞੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹੂਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਗਣਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਵਾਦੇ ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ। ‘‘ਸੋ ਸਤ੍ਥਾ ਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ , ਗਣੋ ਨ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਭਦ੍ਦਿਕਾ, ਪਟਿਪਦਾ ਨ ਸੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ , ਮਗ੍ਗੋ ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ, ਨਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਸੁਦ੍ਧਿ ਵਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਾ ਮੁਤ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਾ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਹੀਨਾ ਨਿਹੀਨਾ ਓਮਕਾ ਲਾਮਕਾ ਛਤੁਕ੍ਕਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾ’’ਤਿ – ਏਵਮਾਹਂਸੁ ਏਵਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਭਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਨਾਞ੍ਞੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹੁ।

ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਤਤ੍ਥ ਸੁਭਂ ਵਦਾਨਾਤਿ। **ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ਯਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਗਣਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਆਨਿਸ੍ਸਿਤਾ [ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ (ਸੀ॰), ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਉਪਗਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਕਾਯ ਰੁਚਿਯਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ। **ਸੁਭਂ ਵਦਾਨਾ**ਤਿ ਸੁਭਵਾਦਾ ਸੋਭਨਵਾਦਾ ਪਣ੍ਡਿਤਵਾਦਾ ਥਿਰਵਾਦਾ [ਧੀਰਵਾਦਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਞਾਯਵਾਦਾ ਹੇਤੁਵਾਦਾ ਲਕ੍ਖਣਵਾਦਾ ਕਾਰਣਵਾਦਾ ਠਾਨਵਾਦਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾਤਿ – ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਤਤ੍ਥ ਸੁਭਂ ਵਦਾਨਾ।

ਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪੁਥੂ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਪੁਥੂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪੁਥੂ ਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚੇਸੁ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਉਪਗਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾ। ‘‘ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਉਪਗਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾ। ‘‘ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ...ਪੇ॰... ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਉਪਗਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪੁਥੂ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਇਧੇਵ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਤਿ ਵਾਦਯਨ੍ਤਿ, ਨਾਞ੍ਞੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹੁ।
ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਤਤ੍ਥ ਸੁਭਂ ਵਦਾਨਾ, ਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪੁਥੂ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ’’ਤਿ॥

੬੦. ਤੇ ਵਾਦਕਾਮਾ ਪਰਿਸਂ ਵਿਗਯ੍ਹ, ਬਾਲਂ ਦਹਨ੍ਤੀ ਮਿਥੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ।

ਵਦਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਿਤਾ ਕਥੋਜ੍ਜਂ, ਪਸਂਸਕਾਮਾ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ॥

ਤੇ ਵਾਦਕਾਮਾ ਪਰਿਸਂ ਵਿਗਯ੍ਹਾਤਿ। ਤੇ ਵਾਦਕਾਮਾਤਿ ਤੇ ਵਾਦਕਾਮਾ ਵਾਦਤ੍ਥਿਕਾ ਵਾਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾ ਵਾਦਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾ ਵਾਦਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਨ੍ਤਾ। **ਪਰਿਸਂ ਵਿਗਯ੍ਹਾਤਿ** ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸਂ ਗਹਪਤਿਪਰਿਸਂ ਸਮਣਪਰਿਸਂ ਵਿਗਯ੍ਹ ਓਗਯ੍ਹ ਅਜ੍ਝੋਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਤੇ ਵਾਦਕਾਮਾ ਪਰਿਸਂ ਵਿਗਯ੍ਹ।

ਬਾਲਂ ਦਹਨ੍ਤੀ ਮਿਥੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। ਮਿਥੂਤਿ ਦ੍ਵੇ ਜਨਾ ਦ੍ਵੇ ਕਲਹਕਾਰਕਾ ਦ੍ਵੇ ਭਣ੍ਡਨਕਾਰਕਾ ਦ੍ਵੇ ਭਸ੍ਸਕਾਰਕਾ ਦ੍ਵੇ ਵਿਵਾਦਕਾਰਕਾ ਦ੍ਵੇ ਅਧਿਕਰਣਕਾਰਕਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾਦਿਨੋ ਦ੍ਵੇ ਸਲ੍ਲਾਪਕਾ; ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਬਾਲਤੋ ਹੀਨਤੋ ਨਿਹੀਨਤੋ ਓਮਕਤੋ ਲਾਮਕਤੋ ਛਤੁਕ੍ਕਤੋ ਪਰਿਤ੍ਤਤੋ ਦਹਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ – ਬਾਲਂ ਦਹਨ੍ਤੀ ਮਿਥੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ।

ਵਦਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਿਤਾ ਕਥੋਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਗਣਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਆਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਉਪਗਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾ। **ਕਥੋਜ੍ਜਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਲਹੋ ਭਣ੍ਡਨਂ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਵਿਵਾਦੋ ਮੇਧਗਂ। ਅਥ ਵਾ **ਕਥੋਜ੍ਜਨ੍ਤਿ** ਅਨੋਜਵਨ੍ਤੀ ਨਿਸਾਕਥਾ ਕਥੋਜ੍ਜਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਕਲਹਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਭਣ੍ਡਨਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਵਿਗ੍ਗਹਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਵਿਵਾਦਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਮੇਧਗਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਵਦਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਿਤਾ ਕਥੋਜ੍ਜਂ।

ਪਸਂਸਕਾਮਾ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾਤਿ। ਪਸਂਸਕਾਮਾਤਿ ਪਸਂਸਕਾਮਾ ਪਸਂਸਤ੍ਥਿਕਾ ਪਸਂਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯਾ ਪਸਂਸਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾ ਪਸਂਸਪਰਿਯੇਸਨਂ ਚਰਨ੍ਤਾ। **ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾਤਿ** ਕੁਸਲਵਾਦਾ ਪਣ੍ਡਿਤਵਾਦਾ ਥਿਰਵਾਦਾ ਞਾਯਵਾਦਾ ਹੇਤੁਵਾਦਾ ਲਕ੍ਖਣਵਾਦਾ ਕਾਰਣਵਾਦਾ ਠਾਨਵਾਦਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾਤਿ – ਪਸਂਸਕਾਮਾ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਤੇ ਵਾਦਕਾਮਾ ਪਰਿਸਂ ਵਿਗਯ੍ਹ, ਬਾਲਂ ਦਹਨ੍ਤੀ ਮਿਥੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ।
> ਵਦਨ੍ਤਿ ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਿਤਾ ਕਥੋਜ੍ਜਂ, ਪਸਂਸਕਾਮਾ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ''ਤਿ॥

੬੧. ਯੁਤ੍ਤੋ ਕਥਾਯਂ ਪਰਿਸਾਯ ਮਜ੍ਝੇ, ਪਸਂਸਮਿਚ੍ਛਂ ਵਿਨਿਘਾਤਿ ਹੋਤਿ।
ਅਪਾਹਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਮਙ੍ਕੁ ਹੋਤਿ, ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਸੋ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਰਨ੍ਧਮੇਸੀ॥

ਯੁਤ੍ਤੋ ਕਥਾਯਂ ਪਰਿਸਾਯ ਮਜ੍ਝੇਤਿ। ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਾਯ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸਾਯ ਵਾ ਗਹਪਤਿਪਰਿਸਾਯ ਵਾ ਸਮਣਪਰਿਸਾਯ ਵਾ ਮਜ੍ਝੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਥਾਯਂ ਯੁਤ੍ਤੋ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਆਯੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਯੁਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਕਥੇਤੁਨ੍ਤਿ – ਯੁਤ੍ਤੋ ਕਥਾਯਂ ਪਰਿਸਾਯ ਮਜ੍ਝੇ।

ਪਸਂਸਮਿਚ੍ਛਂ ਵਿਨਿਘਾਤਿ ਹੋਤੀਤਿ। ਪਸਂਸਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਸਂਸਂ ਥੋਮਨਂ ਕਿਤ੍ਤਿਂ ਵਣ੍ਣਹਾਰਿਯਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤੋ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤੋ ਪਿਹਯਨ੍ਤੋ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤੋ। **ਵਿਨਿਘਾਤਿ ਹੋਤੀਤਿ** ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸਲ੍ਲਾਪਾ ਕਥਂਕਥੀ ਵਿਨਿਘਾਤੀ ਹੋਤਿ। ''ਜਯੋ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਰਾਜਯੋ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਥਂ ਨਿਗ੍ਗਹਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਥਂ ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਥਂ ਵਿਸੇਸਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਥਂ ਪਟਿਵਿਸੇਸਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਥਂ ਆਵੇਠਿਯਂ [ਆਵੇਧਿਯਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਥਂ ਨਿਬ੍ਬੇਠਿਯਂ [ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਯਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਥਂ ਛੇਦਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਥਂ ਮਣ੍ਡਲਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ, ਏਵਂ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸਲ੍ਲਾਪਾ ਕਥਂਕਥੀ ਵਿਨਿਘਾਤਿ ਹੋਤੀਤਿ – ਪਸਂਸਮਿਚ੍ਛਂ ਵਿਨਿਘਾਤਿ ਹੋਤਿ।

ਅਪਾਹਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਮਙ੍ਕੁ ਹੋਤੀਤਿ। ਯੇ ਤੇ ਪਞ੍ਹਵੀਮੰਸਕਾ ਪਰਿਸਾ ਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ ਪਾਸਾਰਿਕਾ [ਪਾਸਨਿਕਾ (ਸਜਾ॰)], ਤੇ ਅਪਹਰਨ੍ਤਿ। ''ਅਤ੍ਥਾਪਗਤਂ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਪਹਰਨ੍ਤਿ, ''ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਪਗਤਂ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਅਪਹਰਨ੍ਤਿ, ''ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਪਗਤਂ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਅਪਹਰਨ੍ਤਿ, ''ਅਤ੍ਥੋ ਤੇ ਦੁਨ੍ਨੀਤੋ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਤੇ ਦੁਰੋਪਿਤਂ, ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਤੇ ਦੁਨ੍ਨੀਤਂ ਦੁਰੋਪਿਤਂ, ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਤੇ ਅਕਤੋ, ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਤੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਵਿਸੇਸੋ ਤੇ ਅਕਤੋ, ਪਟਿਵਿਸੇਸੋ ਤੇ ਦੁਕ੍ਕਟੋ, ਆਵੇਠਿਯਾ ਤੇ ਅਕਤਾ, ਨਿਬ੍ਬੇਠਿਯਾ ਤੇ ਦੁਕ੍ਕਟਾ , ਛੇਦੋ ਤੇ ਅਕਤੋ, ਮਣ੍ਡਲਂ ਤੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਵਿਸਮਕਥਂ ਦੁਕ੍ਕਥਿਤਂ ਦੁਬ੍ਭਣਿਤਂ ਦੁਲ੍ਲਪਿਤਂ ਦੁਰੁਤ੍ਤਂ ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਪਹਰਨ੍ਤਿ। **ਅਪਾਹਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਮਙ੍ਕੁ ਹੋਤੀ**ਤਿ । ਅਪਾਹਤਸ੍ਮਿਂ ਮਙ੍ਕੁ ਹੋਤਿ ਪੀਲ਼ਿਤੋ ਘਟ੍ਟਿਤੋ ਬ੍ਯਾਧਿਤੋ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ – ਅਪਾਹਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਮਙ੍ਕੁ ਹੋਤਿ।

ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਸੋ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਰਨ੍ਧਮੇਸੀਤਿ। ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਗਰਹਾਯ ਅਕਿਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਣ੍ਣਹਾਰਿਕਾਯ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠੀਯਤਿ, ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤੀਤਿ – ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਸੋ ਕੁਪ੍ਪਤਿ। **ਰਨ੍ਧਮੇਸੀ**ਤਿ ਵਿਰਨ੍ਧਮੇਸੀ ਅਪਰਦ੍ਧਮੇਸੀ ਖਲਿਤਮੇਸੀ ਗਲ਼ਿਤਮੇਸੀ ਵਿਵਰਮੇਸੀਤਿ – ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਸੋ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਰਨ੍ਧਮੇਸੀ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਯੁਤ੍ਤੋ ਕਥਾਯਂ ਪਰਿਸਾਯ ਮਜ੍ਝੇ, ਪਸਂਸਮਿਚ੍ਛਂ ਵਿਨਿਘਾਤਿ ਹੋਤਿ।
> ਅਪਾਹਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਮਙ੍ਕੁ ਹੋਤਿ, ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਸੋ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਰਨ੍ਧਮੇਸੀ''ਤਿ॥

੬੨. **ਯਮਸ੍ਸ ਵਾਦਂ ਪਰਿਹੀਨਮਾਹੁ, ਅਪਾਹਤਂ ਪਞ੍ਹਵਿਮਂਸਕਾਸੇ** [ਪਞ੍ਹਵਿਮਂਸਕਾ ਯੇ (ਸਜਾ॰)] **।**
ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਸੋਚਤਿ ਹੀਨਵਾਦੋ, ਉਪਚ੍ਚਗਾ ਮਨ੍ਤਿ ਅਨੁਤ੍ਥੁਨਾਤਿ॥

ਯਮਸ੍ਸ ਵਾਦਂ ਪਰਿਹੀਨਮਾਹੁਤਿ ਯਂ ਤਸ੍ਸ ਵਾਦਂ ਹੀਨਂ ਨਿਹੀਨਂ ਪਰਿਹੀਨਂ ਪਰਿਹਾਪਿਤਂ ਨ ਪਰਿਪੂਰਿਤਂ, ਏਵਮਾਹਂਸੁ ਏਵਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਭਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਯਮਸ੍ਸ ਵਾਦਂ ਪਰਿਹੀਨਮਾਹੁ।

ਅਪਾਹਤਂ ਪਞ੍ਹਵਿਮਂਸਕਾਸੇਤਿ। ਯੇ ਤੇ ਪਞ੍ਹਵੀਮਂਸਕਾ ਪਰਿਸਾ ਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ ਪਾਸਾਰਿਕਾ, ਤੇ ਅਪਹਰਨ੍ਤਿ। ''ਅਤ੍ਥਾਪਗਤਂ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਪਹਰਨ੍ਤਿ, ''ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਪਗਤਂ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਅਪਹਰਨ੍ਤਿ, ''ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਪਗਤਂ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਅਪਹਰਨ੍ਤਿ, ''ਅਤ੍ਥੋ ਤੇ ਦੁਨ੍ਨੀਤੋ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਤੇ ਦੁਰੋਪਿਤਂ, ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਤੇ ਦੁਨ੍ਨੀਤਂ ਦੁਰੋਪਿਤਂ, ਨਿਗ੍ਗਹੋ ਤੇ ਅਕਤੋ, ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਤੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ, ਵਿਸੇਸੋ ਤੇ ਅਕਤੋ, ਪਟਿਵਿਸੇਸੋ ਤੇ ਦੁਕ੍ਕਟੋ, ਆਵੇਠਿਯਾ ਤੇ ਅਕਤਾ, ਨਿਬ੍ਬੇਠਿਯਾ ਤੇ ਦੁਕ੍ਕਟਾ, ਛੇਦੋ ਤੇ ਅਕਤੋ, ਮਣ੍ਡਲਂ ਤੇ ਦੁਕ੍ਕਟਂ ਵਿਸਮਕਥਂ ਦੁਕ੍ਕਥਿਤਂ ਦੁਬ੍ਭਣਿਤਂ ਦੁਲ੍ਲਪਿਤਂ ਦੁਰੁਤ੍ਤਂ ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਅਪਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਪਾਹਤਂ ਪਞ੍ਹਵਿਮਂਸਕਾਸੇ।

ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਸੋਚਤਿ ਹੀਨਵਾਦੋਤਿ। **ਪਰਿਦੇਵਤੀ**ਤਿ ''ਅਞ੍ਞਂ ਮਯਾ ਆਵਜ੍ਜਿਤਂ ਅਞ੍ਞਂ ਚਿਨ੍ਤਿਤਂ ਅਞ੍ਞਂ ਉਪਧਾਰਿਤਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਉਪਲਕ੍ਖਿਤਂ ਸੋ ਮਹਾਪਕ੍ਖੋ ਮਹਾਪਰਿਸੋ ਮਹਾਪਰਿਵਾਰੋ; ਪਰਿਸਾ ਚਾਯਂ ਵਗ੍ਗਾ, ਨ ਸਮਗ੍ਗਾ; ਸਮਗ੍ਗਾਯ ਪਰਿਸਾਯ ਹੇਤੁ ਕਥਾਸਲ੍ਲਾਪੋ ਪੁਨ ਭਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ, ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ [ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ (ਸਜਾ॰)] ਵਾਚਾ ਪਲਾਪੋ ਵਿਪ੍ਪਲਾਪੋ ਲਾਲਪ੍ਪੋ ਲਾਲਪ੍ਪਾਯਨਾ ਲਾਲਪ੍ਪਾਯਿਤਤ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਪਰਿਦੇਵਤਿ। **ਸੋਚਤੀ**ਤਿ ''ਤਸ੍ਸ ਜਯੋ''ਤਿ ਸੋਚਤਿ ''ਮਯ੍ਹਂ ਪਰਾਜਯੋ''ਤਿ ਸੋਚਤਿ, ''ਤਸ੍ਸ ਲਾਭੋ''ਤਿ ਸੋਚਤਿ, ''ਮਯ੍ਹਂ ਅਲਾਭੋ''ਤਿ ਸੋਚਤਿ, ''ਤਸ੍ਸ ਯਸੋ''ਤਿ ਸੋਚਤਿ, ''ਮਯ੍ਹਂ ਅਯਸੋ''ਤਿ ਸੋਚਤਿ, ''ਤਸ੍ਸ ਪਸਂਸਾ''ਤਿ ਸੋਚਤਿ, ''ਮਯ੍ਹਂ ਨਿਨ੍ਦਾ''ਤਿ ਸੋਚਤਿ, ''ਤਸ੍ਸ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਸੋਚਤਿ, ''ਮਯ੍ਹਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਸੋਚਤਿ, ''ਸੋ ਸਕ੍ਕਤੋ ਗਰੁਕਤੋ ਮਾਨਿਤੋ ਪੂਜਿਤੋ ਅਪਚਿਤੋ ਲਾਭੀ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ, ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਅਸਕ੍ਕਤੋ ਅਗਰੁਕਤੋ ਅਮਾਨਿਤੋ ਅਪੂਜਿਤੋ ਅਨਪਚਿਤੋ ਨ ਲਾਭੀ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਸੋਚਤਿ ਕਿਲਮਤਿ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਉਰਤ੍ਤਾਲ਼ਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ

ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਸੋਚਤਿ। **ਹੀਨਵਾਦੋ**ਤਿ ਹੀਨਵਾਦੋ ਨਿਹੀਨਵਾਦੋ ਪਰਿਹੀਨਵਾਦੋ ਪਰਿਹਾਪਿਤਵਾਦੋ ਨ ਪਰਿਪੂਰਵਾਦੋਤਿ – ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਸੋਚਤਿ ਹੀਨਵਾਦੋ।

ਉਪਚ੍ਚਗਾ ਮਨ੍ਤਿ ਅਨੁਤ੍ਥੁਨਾਤੀਤਿ। ਸੋ ਮਂ ਵਾਦੇਨ ਵਾਦਂ ਅਚ੍ਚਗਾ ਉਪਚ੍ਚਗਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਉਪਚ੍ਚਗਾ ਮਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਮਂ ਵਾਦੇਨ ਵਾਦਂ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਮਦ੍ਦਯਿਤ੍ਵਾ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਉਪਚ੍ਚਗਾ ਮਨ੍ਤਿ। ਅਨੁਤ੍ਥੁਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਾਚਾ ਪਲਾਪੋ ਵਿਪ੍ਪਲਾਪੋ ਲਾਲਪ੍ਪੋ ਲਾਲਪ੍ਪਾਯਨਾ ਲਾਲਪ੍ਪਾਯਿਤਤ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਉਪਚ੍ਚਗਾ ਮਨ੍ਤਿ ਅਨੁਤ੍ਥੁਨਾਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਯਮਸ੍ਸ ਵਾਦਂ ਪਰਿਹੀਨਮਾਹੁ, ਅਪਾਹਤਂ ਪਞ੍ਹਵਿਮਂਸਕਾਸੇ।
ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਸੋਚਤਿ ਹੀਨਵਾਦੋ, ਉਪਚ੍ਚਗਾ ਮਨ੍ਤਿ ਅਨੁਤ੍ਥੁਨਾਤੀ’’ਤਿ॥

੬੩. **ਏਤੇ ਵਿਵਾਦਾ ਸਮਣੇਸੁ ਜਾਤਾ, ਏਤੇਸੁ ਉਗ੍ਘਾਤਿਨਿਘਾਤਿ ਹੋਤਿ।
ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਰਮੇ ਕਥੋਜ੍ਜਂ, ਨ ਹਞ੍ਞਦਤ੍ਥਤ੍ਥਿ ਪਸਂਸਲਾਭਾ॥**

ਏਤੇ ਵਿਵਾਦਾ ਸਮਣੇਸੁ ਜਾਤਾਤਿ। **ਸਮਣਾ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਰਿਬ੍ਬਜੂਪਗਤਾ ਪਰਿਬ੍ਬਜਸਮਾਪਨ੍ਨਾ। ਏਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਕਲਹਾ ਦਿਟ੍ਠਿਭਣ੍ਡਨਾ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਗ੍ਗਹਾ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਵਾਦਾ ਦਿਟ੍ਠਿਮੇਧਗਾ ਸਮਣੇਸੁ ਜਾਤਾ ਸਞ੍ਜਾਤਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਪਾਤੁਭੂਤਾਤਿ – ਏਤੇ ਵਿਵਾਦਾ ਸਮਣੇਸੁ ਜਾਤਾ।

ਏਤੇਸੁ ਉਗ੍ਘਾਤਿਨਿਘਾਤਿ ਹੋਤੀਤਿ। ਜਯਪਰਾਜਯੋ ਹੋਤਿ, ਲਾਭਾਲਾਭੋ ਹੋਤਿ, ਯਸਾਯਸੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਨ੍ਦਾਪਸਂਸਾ ਹੋਤਿ, ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਹੋਤਿ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਹੋਤਿ, ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਂ ਹੋਤਿ, ਅਨੁਨਯਪਟਿਘਂ ਹੋਤਿ, ਉਗ੍ਘਾਤਿਤਨਿਗ੍ਘਾਤਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧੋ ਹੋਤਿ, ਜਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਘਾਤਿਤਂ ਹੋਤਿ ਪਰਾਜਯੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਗ੍ਘਾਤਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਲਾਭੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਘਾਤਿਤਂ ਹੋਤਿ ਅਲਾਭੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਗ੍ਘਾਤਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਯਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਘਾਤਿਤਂ ਹੋਤਿ ਅਯਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਗ੍ਘਾਤਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਪਸਂਸਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਘਾਤਿਤਂ ਹੋਤਿ ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਗ੍ਘਾਤਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਸੁਖੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਘਾਤਿਤਂ ਹੋਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਗ੍ਘਾਤਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਸੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਘਾਤਿਤਂ ਹੋਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਗ੍ਘਾਤਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਉਨ੍ਨਤਿਯਾ [ਉਣ੍ਣਤਿਯਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਗ੍ਘਾਤਿਤਂ ਹੋਤਿ ਓਨਤਿਯਾ [ਓਣਤਿਯਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਗ੍ਘਾਤਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ – ਏਤੇਸੁ ਉਗ੍ਘਾਤਿਨਿਘਾਤਿ ਹੋਤਿ।

ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਰਮੇ ਕਥੋਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤਂ ਆਦੀਨਵਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਕਲਹੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਭਣ੍ਡਨੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਗ੍ਗਹੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਵਾਦੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਮੇਧਗੇਸੂਤਿ – **ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਰਮੇ ਕਥੋਜ੍ਜਨ੍ਤਿ**। **ਕਥੋਜ੍ਜਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਲਹੋ ਭਣ੍ਡਨਂ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਵਿਵਾਦੋ ਮੇਧਗਂ। ਅਥ ਵਾ **ਕਥੋਜ੍ਜਨ੍ਤਿ** ਅਨੇਜਵਨ੍ਤੀ ਨਿਸਾਕਥਾ ਕਥੋਜ੍ਜਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਕਲਹਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਭਣ੍ਡਨਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਗ੍ਗਹਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਵਿਵਾਦਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਮੇਧਗਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਕਲਹਭਣ੍ਡਨਵਿਗ੍ਗਹਵਿਵਾਦਮੇਧਗਂ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯ੍ਯ, ਕਲਹਭਣ੍ਡਨਵਿਗ੍ਗਹਵਿਵਾਦਮੇਧਗਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਰਮੇ ਕਥੋਜ੍ਜਂ।

ਨ ਹਞ੍ਞਦਤ੍ਥਤ੍ਥਿ ਪਸਂਸਲਾਭਾਤਿ। ਪਸਂਸਲਾਭਾ ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਥੋ ਨਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥੋ ਵਾ ਪਰਤ੍ਥੋ ਵਾ ਉਭਯਤ੍ਥੋ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ , ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਗੂਲ੍ਹੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਨੇਯ੍ਯੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ,

ਨੀਤੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤੋ, ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤੋ, ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤੋ, ਵੋਦਾਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤੋ, ਪਰਮਤ੍ਤੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ – ਨ ਹਵ੍ਵਦਤ੍ਥਿ ਪਸੰਸਲਾਭਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਏਤੇ ਵਿਵਾਦਾ ਸਮਣੇਸੁ ਜਾਤਾ, ਏਤੇਸੁ ਉਗ੍ਘਾਤਿਨਿਘਾਤਿ ਹੋਤਿ।
ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਰਮੇ ਕਥੋਜ੍ਜੰ, ਨ ਹਵ੍ਵਦਤ੍ਥਿ ਪਸੰਸਲਾਭਾ''ਤਿ॥

੬੪. **ਪਸੰਸਿਤੋ ਵਾ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਹੋਤਿ, ਅਕ੍ਖਾਯ ਵਾਦੰ ਪਰਿਸਾਯ ਮਜ੍ਝੇ।**
ਸੋ [ਸੋ ਤੰ (ਸੀ॰)] **ਹਸ੍ਸਤੀ ਉਨ੍ਨਮਤੀ** [ਉਣ੍ਣਮਤੀ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] **ਚ ਤੇਨ, ਪਪ੍ਪੁਯ੍ਯ ਤਮਤ੍ਥੰ ਯਥਾ ਮਨੋ ਅਹੁ॥**

ਪਸੰਸਿਤੋ ਵਾ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਹੋਤੀਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਕਾਯ ਰੁਚਿਯਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਸੰਸਿਤੋ ਥੋਮਿਤੋ ਕਿਤ੍ਤਿਤੋ ਵਣ੍ਣਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ – ਪਸੰਸਿਤੋ ਵਾ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਹੋਤਿ।

ਅਕ੍ਖਾਯ ਵਾਦੰ ਪਰਿਸਾਯ ਮਜ੍ਝੇਤਿ। ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਾਯ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸਾਯ ਵਾ ਗਹਪਤਿਪਰਿਸਾਯ ਵਾ ਸਮਣਪਰਿਸਾਯ ਵਾ ਮਜ੍ਝੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਦੰ ਅਕ੍ਖਾਯ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਵਾਦੰ ਅਕ੍ਖਾਯ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਥਮ੍ਭਯਿਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰੂਹਯਿਤ੍ਵਾ ਦੀਪਯਿਤ੍ਵਾ ਜੋਤਯਿਤ੍ਵਾ ਵੋਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਅਕ੍ਖਾਯ ਵਾਦੰ ਪਰਿਸਾਯ ਮਜ੍ਝੇ।

ਸੋ ਹਸ੍ਸਤੀ ਉਨ੍ਨਮਤੀ ਚ ਤੇਨਾਤਿ। ਸੋ ਤੇਨ ਜਯਤ੍ਥੇਨ ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਹਟ੍ਠੋ ਪਹਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਅਥ ਵਾ ਦਨ੍ਤਵਿਦੰਸਕੰ ਹਸਮਾਨੋ। **ਸੋ ਹਸ੍ਸਤੀ ਉਨ੍ਨਮਤੀ ਚ ਤੇਨਾ**ਤਿ ਸੋ ਤੇਨ ਜਯਤ੍ਥੇਨ ਉਨ੍ਨਤੋ ਹੋਤਿ ਉਨ੍ਨਮੋ ਧਜੋ ਸਮ੍ਪਗ੍ਗਾਹੋ ਕੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ – ਸੋ ਹਸ੍ਸਤੀ ਉਨ੍ਨਮਤੀ ਚ ਤੇਨ।

ਪਪ੍ਪੁਯ੍ਯ ਤਮਤ੍ਥੰ ਯਥਾ ਮਨੋ ਅਹੂਤਿ। ਤੰ ਜਯਤ੍ਥੰ ਪਪ੍ਪੁਯ੍ਯ ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ। **ਯਥਾ ਮਨੋ ਅਹੂ**ਤਿ ਯਥਾ ਮਨੋ ਅਹੁ, ਯਥਾ ਚਿਤ੍ਤੋ ਅਹੁ, ਯਥਾ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਅਹੁ, ਯਥਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣੋ ਅਹੂਤਿ – ਪਪ੍ਪੁਯ੍ਯ ਤਮਤ੍ਥੰ ਯਥਾ ਮਨੋ ਅਹੁ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਪਸੰਸਿਤੋ ਵਾ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਹੋਤਿ, ਅਕ੍ਖਾਯ ਵਾਦੰ ਪਰਿਸਾਯ ਮਜ੍ਝੇ।
ਸੋ ਹਸ੍ਸਤੀ ਉਨ੍ਨਮਤੀ ਚ ਤੇਨ, ਪਪ੍ਪੁਯ੍ਯ ਤਮਤ੍ਥੰ ਯਥਾ ਮਨੋ ਅਹੂ''ਤਿ॥

੬੫. **ਯਾ ਉਨ੍ਨਤੀ ਸਾਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਭੂਮਿ, ਮਾਨਾਤਿਮਾਨੰ ਵਦਤੇ ਪਨੇਸੋ।**
ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਵਿਵਾਦਯੇਥ, ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ॥

ਯਾ ਉਨ੍ਨਤੀ ਸਾਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਭੂਮੀਤਿ। ਯਾ ਉਨ੍ਨਤਿ ਉਨ੍ਨਮੋ ਧਜੋ ਸਮ੍ਪਗ੍ਗਾਹੋ ਕੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ – ਯਾ ਉਨ੍ਨਤਿ। **ਸਾਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਭੂਮੀ**ਤਿ ਸਾ ਤਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਭੂਮਿ ਉਪਘਾਤਭੂਮਿ ਪੀਲ਼ਨਭੂਮਿ ਘਟ੍ਟਨਭੂਮਿ ਉਪਦ੍ਦਵਭੂਮਿ ਉਪਸਗ੍ਗਭੂਮੀਤਿ – ਯਾ ਉਨ੍ਨਤੀ ਸਾਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਭੂਮਿ।

ਮਾਨਾਤਿਮਾਨੰ ਵਦਤੇ ਪਨੇਸੋਤਿ। ਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਾਨਞ੍ਚ ਵਦਤਿ ਅਤਿਮਾਨਞ੍ਚ ਵਦਤੀਤਿ – ਮਾਨਾਤਿਮਾਨੰ ਵਦਤੇ ਪਨੇਸੋ।

ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਵਿਵਾਦਯੇਥਾਤਿ। ਏਤੰ ਆਦੀਨਵੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਕਲਹੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਭਣ੍ਡਨੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਗ੍ਗਹੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਵਾਦੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਮੇਧਗੇਸੂਤਿ – ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ। **ਨ ਵਿਵਾਦਯੇਥਾ**ਤਿ ਨ ਕਲਹੰ ਕਰੇਯ੍ਯ ਨ ਭਣ੍ਡਨੰ ਕਰੇਯ੍ਯ ਨ ਵਿਗ੍ਗਹੰ ਕਰੇਯ੍ਯ ਨ ਵਿਵਾਦੰ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਨ ਮੇਧਗੰ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਕਲਹਭਣ੍ਡਨਵਿਗ੍ਗਹਵਿਵਾਦਮੇਧਗੰ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿੰ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਯ੍ਯ, ਕਲਹਭਣ੍ਡਨਵਿਗ੍ਗਹਵਿਵਾਦਮੇਧਗਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਵਿਵਾਦਯੇਥ।

ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ। **ਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਯੇ ਤੇ ਖਨ੍ਧਕੁਸਲਾ ਧਾਤੁਕੁਸਲਾ ਆਯਤਨਕੁਸਲਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕੁਸਲਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਾ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਕੁਸਲਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਕੁਸਲਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕੁਸਲਾ ਬਲਕੁਸਲਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਕੁਸਲਾ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲਾ ਫਲਕੁਸਲਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਕੁਸਲਾ, ਤੇ ਕੁਸਲਾ ਦਿਟ੍ਠਿਕਲਹੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਭਣ੍ਡਨੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਗ੍ਗਹੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਵਾਦੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਮੇਧਗੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿੰ, ਮੁਤ੍ਤਿੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਨ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਨ ਭਣਨ੍ਤਿ ਨ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਨ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯਾ ਉਨ੍ਨਤੀ ਸਾਸ੍ਸ ਵਿਘਾਤਭੂਮਿ, ਮਾਨਾਤਿਮਾਨੰ ਵਦਤੇ ਪਨੇਸੋ।
ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਵਿਵਾਦਯੇਥ, ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ॥

੬੬. **ਸੂਰੋ ਯਥਾ ਰਾਜਖਾਦਾਯ ਪੁਟ੍ਠੋ, ਅਭਿਗਜ੍ਜਮੇਤਿ ਪਟਿਸੂਰਮਿਚ੍ਛੰ।**
ਯੇਨੇਵ ਸੋ ਤੇਨ ਪਲੇਹਿ ਸੂਰ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਨਤ੍ਥਿ ਯਦਿਦੰ ਯੁਧਾਯ॥

ਸੂਰੋ ਯਥਾ ਰਾਜਖਾਦਾਯ ਪੁਟ੍ਠੋਤਿ। **ਸੂਰੋ**ਤਿ ਸੂਰੋ ਵੀਰੋ ਵਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਅਭੀਰੂ ਅਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ। **ਰਾਜਖਾਦਾਯ ਪੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਰਾਜਖਾਦਨੀਯੇਨ ਰਾਜਭੋਜਨੀਯੇਨ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੋਸਿਤੋ ਆਪਾਦਿਤੋ ਵਡ੍ਢਿਤੋਤਿ – ਸੂਰੋ ਯਥਾ ਰਾਜਖਾਦਾਯ ਪੁਟ੍ਠੋ।

ਅਭਿਗਜ੍ਜਮੇਤਿ ਪਟਿਸੂਰਮਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਗਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਉਗ੍ਗਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਅਭਿਗਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਏਤਿ ਉਪੇਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਪਟਿਸੂਰੰ ਪਟਿਪੁਰਿਸੰ ਪਟਿਸਤ੍ਤੁੰ ਪਟਿਮਲ੍ਲੰ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤੋ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤੋ ਪਿਹਯਨ੍ਤੋ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤੋਤਿ – ਅਭਿਗਜ੍ਜਮੇਤਿ ਪਟਿਸੂਰਮਿਚ੍ਛੰ।

ਯੇਨੇਵ ਸੋ ਤੇਨ ਪਲੇਹਿ ਸੂਰਾਤਿ। ਯੇਨੇਵ ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਤੇਨ ਪਲੇਹਿ, ਤੇਨ ਵਜ, ਤੇਨ ਗਚ੍ਛ, ਤੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਮ, ਸੋ ਤੁਯ੍ਹੰ ਪਟਿਸੂਰੋ ਪਟਿਪੁਰਿਸੋ ਪਟਿਸਤ੍ਤੁ ਪਟਿਮਲ੍ਲੋਤਿ – ਯੇਨੇਵ ਸੋ ਤੇਨ ਪਲੇਹਿ ਸੂਰ।

ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਨਤ੍ਥਿ ਯਦਿਦੰ ਯੁਧਾਯਾਤਿ। ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਯੇ ਪਟਿਸੇਨਿਕਰਾ ਕਿਲੇਸਾ ਪਟਿਲੋਮਕਰਾ ਪਟਿਕਣ੍ਡਕਕਰਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਕਰਾ ਤੇ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ। **ਯਦਿਦੰ ਯੁਧਾਯਾ**ਤਿ ਯਦਿਦੰ ਯੁਦ੍ਧਤ੍ਥਾਯ ਕਲਹਤ੍ਥਾਯ ਭਣ੍ਡਨਤ੍ਥਾਯ ਵਿਗ੍ਗਹਤ੍ਥਾਯ ਵਿਵਾਦਤ੍ਥਾਯ ਮੇਧਗਤ੍ਥਾਯਾਤਿ – ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਨਤ੍ਥਿ ਯਦਿਦੰ ਯੁਧਾਯ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸੂਰੋ ਯਥਾ ਰਾਜਖਾਦਾਯ ਪੁਟ੍ਠੋ, ਅਭਿਗਜ੍ਜਮੇਤਿ ਪਟਿਸੂਰਮਿਚ੍ਛੰ।
ਯੇਨੇਵ ਸੋ ਤੇਨ ਪਲੇਹਿ ਸੂਰ, ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਨਤ੍ਥਿ ਯਦਿਦੰ ਯੁਧਾਯਾ''ਤਿ॥

੬੭. **ਯੇ ਦਿਟ੍ਠਿਮੁਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤਿ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਦਯਨ੍ਤਿ।**
ਤੇ ਤ੍ਵੰ ਵਦਸ੍ਸੁ ਨ ਹਿ ਤੇਧ ਅਤ੍ਥਿ, ਵਾਦਮ੍ਹਿ ਜਾਤੇ ਪਟਿਸੇਨਿਕਤ੍ਤਾ॥

ਯੇ ਦਿਟ੍ਠਿਮੁਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤੀਤਿ ਯੇ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤਿ ਕਲਹੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਭਣ੍ਡਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ 'ਵਿਗ੍ਗਹੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਵਿਵਾਦੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਮੇਧਗੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ – ''ਨ ਤ੍ਵੰ ਇਮੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੰ ਆਜਾਨਾਸਿ, ਅਹੰ ਇਮੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੰ ਆਜਾਨਾਮਿ, ਕਿੰ ਤ੍ਵੰ ਇਮੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੰ ਆਜਾਨਿਸ੍ਸਸਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤ੍ਵਮਸਿ, ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਸਹਿਤੰ ਮੇ, ਅਸਹਿਤੰ ਤੇ, ਪੁਰੇ ਵਚਨੀਯੰ ਪਚ੍ਛਾ ਅਵਚ, ਪਚ੍ਛਾ ਵਚਨੀਯੰ ਪੁਰੇ ਅਵਚ, ਅਧਿਚਿਣ੍ਣੰ ਤੇ ਵਿਪਰਾਵਤ੍ਤੰ, ਆਰੋਪਿਤੋ ਤੇ ਵਾਦੋ, ਨਿਗ੍ਗਹਿਤੋ ਤ੍ਵਮਸਿ, ਚਰ ਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਯ, ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹਿ ਵਾ ਸਚੇ ਪਹੋਸੀ''ਤਿ – ਯੇ ਦਿਟ੍ਠਿਮੁਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤਿ।

ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਦਯਨ੍ਤੀਤਿ। ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚੰ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਵਾਦਯਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। ''ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ...ਪੇ॰... ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚੰ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਵਾਦਯਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਦਯਨ੍ਤਿ।

ਤੇ ਤ੍ਵੰ ਵਦਸ੍ਸੁ ਨ ਹਿ ਤੇਧ ਅਤ੍ਥਿ, ਵਾਦਮ੍ਹਿ ਜਾਤੇ ਪਟਿਸੇਨਿਕਤ੍ਤਾਤਿ। ਤੇ ਤ੍ਵੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੇ ਵਦਸ੍ਸੁ ਵਾਦੇਨ ਵਾਦੰ, ਨਿਗ੍ਗਹੇਨ ਨਿਗ੍ਗਹੰ, ਪਟਿਕਮ੍ਮੇਨ ਪਟਿਕਮ੍ਮੰ, ਵਿਸੇਸੇਨ ਵਿਸੇਸੰ, ਪਟਿਵਿਸੇਸੇਨ ਪਟਿਵਿਸੇਸੰ, ਆਵੇਠਿਯਾਯ ਆਵੇਠਿਯੰ, ਨਿਬ੍ਬੇਠਿਯਾਯ ਨਿਬ੍ਬੇਠਿਯੰ, ਛੇਦੇਨ ਛੇਦੰ, ਮਣ੍ਡਲੇਨ ਮਣ੍ਡਲੰ, ਤੇ ਤੁਯ੍ਹੰ ਪਟਿਸੂਰਾ ਪਟਿਪੁਰਿਸਾ ਪਟਿਸਤ੍ਤੂ ਪਟਿਮਲ੍ਲਾਤਿ – ਤੇ ਤ੍ਵੰ ਵਦਸ੍ਸੁ ਨ ਹਿ ਤੇਧ ਅਤ੍ਥਿ। **ਵਾਦਮ੍ਹਿ ਜਾਤੇ ਪਟਿਸੇਨਿਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ। ਵਾਦੇ ਜਾਤੇ ਸਞ੍ਜਾਤੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਪਾਤੁਭੂਤੇਯੇਵ ਪਟਿਸੇਨਿਕਤ੍ਤਾ [ਪਟਿਸੇਨਿਕਤਾ (ਕ॰), ਏਵੰ ਸੇਸੇਸੁ ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੁਪਿ] ਪਟਿਲੋਮਕਤ੍ਤਾ ਪਟਿਭਣ੍ਡਕਤ੍ਤਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਕਤ੍ਤਾ ਕਲਹੰ ਕਰੇਯ੍ਯੁੰ ਭਣ੍ਡਨੰ ਕਰੇਯ੍ਯੁੰ ਵਿਗ੍ਗਹੰ ਕਰੇਯ੍ਯੁੰ ਵਿਵਾਦੰ ਕਰੇਯ੍ਯੁੰ ਮੇਧਗੰ ਕਰੇਯ੍ਯੁੰ, ਤੇ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪਹੀਨਾ...ਪੇ॰... ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਤੇ ਤ੍ਵੰ ਵਦਸ੍ਸੁ ਨ ਹਿ ਤੇਧ ਅਤ੍ਥਿ ਵਾਦਮ੍ਹਿ ਜਾਤੇ ਪਟਿਸੇਨਿਕਤ੍ਤਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯੇ ਦਿਟ੍ਠਿਮੁਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤਿ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਦਯਨ੍ਤਿ।
ਤੇ ਤ੍ਵੰ ਵਦਸ੍ਸੁ ਨ ਹਿ ਤੇਧ ਅਤ੍ਥਿ, ਵਾਦਮ੍ਹਿ ਜਾਤੇ ਪਟਿਸੇਨਿਕਤ੍ਤਾ''ਤਿ॥

੬੮. **ਵਿਸੇਨਿਕਤ੍ਵਾ ਪਨ ਯੇ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਅਵਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ।**
ਤੇਸੁ ਤ੍ਵੰ ਕਿੰ ਲਭੇਥ ਪਸੂਰ, ਯੇਸੀਧ ਨਤ੍ਥਿ ਪਰਮੁਗ੍ਗਹੀਤੰ॥

ਵਿਸੇਨਿਕਤ੍ਵਾ ਪਨ ਯੇ ਚਰਨ੍ਤੀਤਿ। ਸੇਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਾਰਸੇਨਾ। ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਲੋਭੋ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਦੋਸੋ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਮੋਹੋ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਕੋਧੋ... ਉਪਨਾਹੋ... ਮਕ੍ਖੋ... ਪਲ਼ਾਸੋ... ਇਸ੍ਸਾ... ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ... ਮਾਯਾ... ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ... ਥਮ੍ਭੋ... ਸਾਰਮ੍ਭੋ... ਮਾਨੋ... ਅਤਿਮਾਨੋ... ਮਦੋ... ਪਮਾਦੋ... ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਦਰਥਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਤਾਪਾ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਮਾਰਸੇਨਾ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ –

''ਕਾਮਾ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸੇਨਾ, ਦੁਤਿਯਾ ਅਰਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ...ਪੇ॰...।
ਨ ਨੰ ਅਸੂਰੋ ਜਿਨਾਤਿ, ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਲਭਤੇ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ॥

ਯਤੋ ਚਤੂਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਹਿ ਸਬ੍ਬਾ ਚ ਮਾਰਸੇਨਾ ਸਬ੍ਬੇ ਚ ਪਟਿਸੇਨਿਕਰਾ ਕਿਲੇਸਾ ਜਿਤਾ ਚ ਪਰਾਜਿਤਾ ਚ ਭਗ੍ਗਾ ਵਿਪ੍ਪਲੁਗ੍ਗਾ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ, ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਸੇਨਿਕਤ੍ਵਾਤਿ। **ਯੇ**ਤਿ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਖੀਣਾਸਵਾ। **ਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਇਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਪਾਲੇਨ੍ਤਿ ਯਪੇਨ੍ਤਿ ਯਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਵਿਸੇਨਿਕਤ੍ਵਾ ਪਨ ਯੇ ਚਰਨ੍ਤਿ।

ਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਵਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾਤਿ। ਯੇਸਂ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਨਿ, ਤੇ ਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਵਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਅਪ੍ਪਟਿਵਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ ਅਪ੍ਪਹੀਯਮਾਨਾ ਅਪ੍ਪਟਿਹਞ੍ਞਮਾਨਾ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਮਾਨਾਤਿ – ਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਵਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ।

ਤੇਸੁ ਤ੍ਵਂ ਕਿਂ ਲਭੇਥ ਪਸੂਰਾਤਿ। ਤੇਸੁ ਅਰਹਨ੍ਤੇਸੁ ਖੀਣਾਸਵੇਸੁ ਕਿਂ ਲਭੇਥ ਪਟਿਸੂਰਂ ਪਟਿਪੁਰਿਸਂ ਪਟਿਸਤ੍ਤੁਂ ਪਟਿਮਲ੍ਲਨ੍ਤਿ – ਤੇਸੁ ਤ੍ਵਂ ਕਿਂ ਲਭੇਥ ਪਸੂਰ।

ਯੇਸੀਧ ਨਤ੍ਥਿ ਪਰਮੁਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤਿ। ਯੇਸਂ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨਂ ਖੀਣਾਸਵਾਨਂ ''ਇਦਂ ਪਰਮਂ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰ''ਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤਂ ਪਰਾਮਟ੍ਠਂ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਂ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਂ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪਹੀਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਨ੍ਤਿ – ਯੇਸੀਧ ਨਤ੍ਥਿ ਪਰਮੁਗ੍ਗਹੀਤਂ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਵਿਸੇਨਿਕਤ੍ਵਾ ਪਨ ਯੇ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਵਿਰੁਜ੍ਝਮਾਨਾ।
> ਤੇਸੁ ਤ੍ਵਂ ਕਿਂ ਲਭੇਥ ਪਸੂਰ, ਯੇਸੀਧ ਨਤ੍ਥਿ ਪਰਮੁਗ੍ਗਹੀਤ''ਨ੍ਤਿ॥

੬੮. **ਅਥ ਤ੍ਵਂ ਪਵਿਤਕ੍ਕਮਾਗਮਾ,** [ਪਵਿਤਕ੍ਕਮਾਗਮ (ਸੀ॰), ਸਵਿਤਕ੍ਕਮਾਗਮਾ (ਕ॰)] **ਮਨਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤੋ।**
ਧੋਨੇਨ ਯੁਗਂ ਸਮਾਗਮਾ, ਨ ਹਿ ਤ੍ਵਂ ਸਕ੍ਖਸਿ ਸਮ੍ਪਯਾਤਵੇ॥

ਅਥ ਤ੍ਵਂ ਪਵਿਤਕ੍ਕਮਾਗਮਾਤਿ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸਂਸਗ੍ਗੋ ਪਦਪਾਰਿਪੂਰੀ ਅਕ੍ਖਰਸਮਵਾਯੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤਂ – ਅਥਾਤਿ। **ਪਵਿਤਕ੍ਕਮਾਗਮਾ**ਤਿ ਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ''ਜਯੋ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਪਰਾਜਯੋ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਥਂ ਨਿਗ੍ਗਹਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਥਂ ਪਟਿਕਮ੍ਮਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਥਂ ਵਿਸੇਸਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਥਂ ਪਟਿਵਿਸੇਸਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਥਂ ਆਵੇਠਿਯਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਥਂ ਨਿਬ੍ਬੇਠਿਯਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ , ਕਥਂ ਛੇਦਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਕਥਂ ਮਣ੍ਡਲਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ'' ਏਵਂ ਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਆਗਤੋਸਿ ਉਪਗਤੋਸਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋਸਿ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮਾਗਤੋਸੀਤਿ – ਅਥ ਤ੍ਵਂ ਪਵਿਤਕ੍ਕਮਾਗਮਾ।

ਮਨਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤੋਤਿ। **ਮਨੋ**ਤਿ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਨੋ ਮਾਨਸਂ ਹਦਯਂ ਪਣ੍ਡਰਂ, ਮਨੋ ਮਨਾਯਤਨਂ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਤਜ੍ਜਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ। ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਵਿਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ''ਤਿ ਵਾ, ''ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ''ਤਿ ਵਾ...ਪੇ॰... ''ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ''ਤਿ ਵਾਤਿ – ਮਨਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤੋ।

ਧੋਨੇਨ ਯੁਗਂ ਸਮਾਗਮਾ, ਨ ਹਿ ਤ੍ਵਂ ਸਕ੍ਖਸਿ ਸਮ੍ਪਯਾਤਵੇਤਿ। **ਧੋਨਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਧੋਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ? ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਧੁਤਞ੍ਚ ਧੋਤਞ੍ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਞ੍ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਞ੍ਚ, ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਧੁਤਾ ਚ ਧੋਤਾ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਾ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਾ ਚ। ਅਥ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ... ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਧੁਤਾ ਚ ਧੋਤਾ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਾ ਚ

ਨਿਦ੍ਧੋਤਾ ਚ। ਅਥ ਵਾ ਅਰਿਯੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਦਰਥਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਤਾਪਾ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਧੁਤਾ ਚ ਧੋਤਾ ਚ ਸਨ੍ਧੋਤਾ ਚ ਨਿਦ੍ਧੋਤਾ ਚ। ਭਗਵਾ ਇਮੇਹਿ ਧੋਨੇਯ੍ਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਗਤੋ ਸਮੁਪਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਧੋਨੋ। ਸੋ ਧੁਤਰਾਗੋ ਧੁਤਪਾਪੋ ਧੁਤਕਿਲੇਸੋ ਧੁਤਪਰਿਲ਼ਾਹੋਤਿ – ਧੋਨੋਤਿ।

ਧੋਨੇਨ ਯੁਗਂ ਸਮਾਗਮਾ, ਨ ਹਿ ਤ੍ਵਂ ਸਕ੍ਖਸਿ ਸਮ੍ਪਯਾਤਵੇਤਿ। ਪਸੂਰੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਨ ਪਟਿਬਲੋ ਧੋਨੇਨ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੁਗਂ ਸਮਾਗਮਂ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਂ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਸਾਕਚ੍ਛੇਤੁਂ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁਂ ਸਾਕਚ੍ਛਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਂ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਪਸੂਰੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਹੀਨੋ ਨਿਹੀਨੋ ਓਮਕੋ ਲਾਮਕੋ ਛਤੁਕ੍ਕੋ ਪਰਿਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਅਗ੍ਗੋ ਚ ਸੇਟ੍ਠੋ ਚ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਚ ਪਾਮੋਕ੍ਖੋ ਚ ਉਤ੍ਤਮੋ ਚ ਪਵਰੋ ਚ। ਯਥਾ ਸਸੋ ਨ ਪਟਿਬਲੋ ਮਤ੍ਤੇਨ ਮਾਤਙ੍ਗੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੁਗਂ ਸਮਾਗਮਂ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਂ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ; ਯਥਾ ਕੋਤ੍ਥੁਕੋ ਨ ਪਟਿਬਲੋ ਸੀਹੇਨ ਮਿਗਰਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੁਗਂ ਸਮਾਗਮਂ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਂ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ; ਯਥਾ ਵਚ੍ਛਕੋ ਤਰੁਣਕੋ ਧੇਨੁਪਕੋ ਨ ਪਟਿਬਲੋ ਉਸਭੇਨ ਚਲਕਕੁਨਾ [ਬਲਕ੍ਕਕੁਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੁਗਂ ਸਮਾਗਮਂ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਂ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ; ਯਥਾ ਧਙ੍ਕੋ ਨ ਪਟਿਬਲੋ ਗਰੁਲ਼ੇਨ ਵੇਨਤੇਯ੍ਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੁਗਂ ਸਮਾਗਮਂ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਂ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ; ਯਥਾ ਚਣ੍ਡਾਲੋ ਨ ਪਟਿਬਲੋ ਰਞ੍ਞਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੁਗਂ ਸਮਾਗਮਂ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਂ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ; ਯਥਾ ਪਂਸੁਪਿਸਾਚਕੋ ਨ ਪਟਿਬਲੋ ਇਨ੍ਦੇਨ ਦੇਵਰਞ੍ਞਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੁਗਂ ਸਮਾਗਮਂ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਂ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ; ਏਵਮੇਵ ਪਸੂਰੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਨ ਪਟਿਬਲੋ ਧੋਨੇਨ ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੁਗਂ ਸਮਾਗਮਂ ਸਮਾਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਂ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਸਾਕਚ੍ਛੇਤੁਂ ਸਲ੍ਲਪਿਤੁਂ ਸਾਕਚ੍ਛਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤੁਂ। ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ? ਪਸੂਰੋ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਹੀਨਪਞ੍ਞੋ ਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞੋ ਓਮਕਪਞ੍ਞੋ ਲਾਮਕਪਞ੍ਞੋ ਛਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਞੋ ਪਰਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞੋ। ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ ਹਾਸਪਞ੍ਞੋ ਜਵਨਪਞ੍ਞੋ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞੋ, ਪਞ੍ਞਾਪਭੇਦਕੁਸਲੋ ਪਭਿਨ੍ਨਞਾਣੋ ਅਧਿਗਤਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੋ, ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਦਸਬਲਧਾਰੀ, ਪੁਰਿਸਾਸਭੋ ਪੁਰਿਸਸੀਹੋ ਪੁਰਿਸਨਾਗੋ ਪੁਰਿਸਾਜਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਸਧੋਰਯ੍ਹੋ, ਅਨਨ੍ਤਞਾਣੋ ਅਨਨ੍ਤਤੇਜੋ ਅਨਨ੍ਤਯਸੋ ਅਡ੍ਢੋ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਧਨਵਾ, ਨੇਤਾ ਵਿਨੇਤਾ ਅਨੁਨੇਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਾ ਨਿਜ੍ਝਾਪੇਤਾ ਪੇਕ੍ਖੇਤਾ ਪਸਾਦੇਤਾ। ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ, ਅਸਞ੍ਜਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਨੇਤਾ, ਅਨਕ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਾਤਾ, ਮਗ੍ਗਞ੍ਞੂ ਮਗ੍ਗਵਿਦੂ ਮਗ੍ਗਕੋਵਿਦੋ ਮਗ੍ਗਾਨੁਗਾ ਚ ਪਨਸ੍ਸ ਏਤਰਹਿ ਸਾਵਕਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ।

ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਜਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ ਞਾਣਭੂਤੋ ਧਮ੍ਮਭੂਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋ, ਵਤ੍ਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਨ੍ਨੇਤਾ ਅਮਤਸ੍ਸ ਦਾਤਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮੀ ਤਥਾਗਤੋ; ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਵਿਦਿਤਂ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਅਫਸ੍ਸਿਤਂ [ਅਫੁਸਿਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਞ੍ਞਾਯ। ਅਤੀਤਂ ਅਨਾਗਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਮੁਖੇ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨੇਯ੍ਯਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਤ੍ਤਤ੍ਥੋ ਵਾ ਪਰਤ੍ਥੋ ਵਾ ਉਭਯਤ੍ਥੋ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਗੂਲ਼੍ਹੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਨੇਯ੍ਯੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਨੀਤੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਵੋਦਾਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਰਮਤ੍ਥੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਅਨ੍ਤੋਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ।

ਸਬ੍ਬਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ , ਸਬ੍ਬਂ ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ। ਅਤੀਤੇ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਞਾਣਂ, ਅਨਾਗਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਞਾਣਂ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਞਾਣਂ, ਯਾਵਤਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ ਤਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ, ਯਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ ਤਾਵਤਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ, ਨੇਯ੍ਯਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਂ, ਞਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ, ਨੇਯ੍ਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣਂ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ , ਞਾਣਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨੇਯ੍ਯਪਥੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਯਥਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾ ਫੁਸਿਤਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲਂ ਉਪਰਿਮਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਪਰਿਮਂ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ; ਏਵਮੇਵ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਨੇਯ੍ਯਞ੍ਚ ਞਾਣਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ; ਯਾਵਤਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ ਤਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ, ਯਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ ਤਾਵਤਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ, ਨੇਯ੍ਯਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਂ, ਞਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ, ਨੇਯ੍ਯਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣਂ

ਨਪ੍ਪੵਤ੍ਤਤਿ, ਞਾਣਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ੵਾ ਨੇਯ੍ਯਪਥੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗੵਤੋ ਞਾਣਂ ਪੵਤ੍ਤਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗੵਤੋ ਆੵਜ੍ਜਨਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਆਕਙ੍ਖਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਮਨਸਿਕਾਰਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਟਿਬਦ੍ਧਾ। ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗੵਤੋ ਞਾਣਂ ਪੵਤ੍ਤਤਿ, ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਗੵਾ ਆਸਯਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਨੁਸਯਂ ਜਾਨਾਤਿ ਚਰਿਤਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ। ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸ੍ੵਾਕਾਰੇ ਦ੍ੵਾਕਾਰੇ ਸੁੵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁੵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਭਬ੍ਬਾਭਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਸਦੇੵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਪਜਾ ਸਦੇੵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਨ੍ਤੋਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਪਰਿੵਤ੍ਤਤਿ।

ਯਥਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਮਚ੍ਛਕਚ੍ਛਪਾ ਅਨੁਮਸੋ ਤਿਮਿਤਿਮਿਙ੍ਗਲਂ ਉਪਾਦਾਯ ਅਨ੍ਤੋਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਪਰਿੵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ; ਏੵਮੇੵ ਸਦੇੵਕੇ ਲੋਕੇ ਸਮਾਰਕੇ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੇ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਪਜਾ ਸਦੇੵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਨ੍ਤੋਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਪਰਿੵਤ੍ਤਤਿ। ਯਥਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਪਕ੍ਖੀ ਅਨੁਮਸੋ ਗਰੁਲ਼ਂ ੵੇਨਤੇਯ੍ਯਂ ਉਪਾਦਾਯ ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਪਦੇਸੇ ਪਰਿੵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ; ਏੵਮੇੵ ਯੇਪਿ ਤੇ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਤੇਪਿ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਸ੍ਸ ਪਦੇਸੇ ਪਰਿੵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ । ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਂ ਦੇੵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਞ੍ਞਂ ਫਰਿਤ੍ੵਾ ਅਭਿਭੵਿਤ੍ੵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿਯੇੵ।

ਯੇਪਿ ਤੇ ਖਤ੍ਤਿਯਪਣ੍ਡਿਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਣ੍ਡਿਤਾ ਗਹਪਤਿਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸਮਣਪਣ੍ਡਿਤਾ ਨਿਪੁਣਾ ਕਤਪਰਪ੍ਪੵਾਦਾ ੵਾਲੵੇਧਿਰੂਪਾ। ੵੋਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ [ਤੇ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ (ਕ॰)] ਮਞ੍ਞੇ ਚਰਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਗਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ । ਤੇ ਪਞ੍ਹੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ੵਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ੵਾ ਤਥਾਗਤੇ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ੵਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਗੂਲ਼੍ਹਾਨਿ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਨਿ ਚ। ਕਥਿਤਾ ੵਿਸਜ੍ਜਿਤਾੵ ਤੇ ਪਞ੍ਹਾ ਭਗੵਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਣਾ ਉਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾ ਚ। ਤੇ ਭਗੵਤੋ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗੵਾੵ ਤਤ੍ਥ ਅਤਿਰੋਚਤਿ ਯਦਿਦਂ ਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ – ਧੋਨੇਨ ਯੁਗਂ ਸਮਾਗਮਾ, ਨ ਹਿ ਤ੍ੵਂ ਸਕ੍ਖਸਿ ਸਮ੍ਪਯਾਤੵੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗੵਾ –

‘‘ਅਥ ਤ੍ੵਂ ਪੵਿਤਕ੍ਕਮਾਗਮਾ, ਮਨਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤੋ।
ਧੋਨੇਨ ਯੁਗਂ ਸਮਾਗਮਾ, ਨ ਹਿ ਤ੍ੵਂ ਸਕ੍ਖਸਿ ਸਮ੍ਪਯਾਤੵੇ’’ਤਿ॥

ਪਸੂਰਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਟ੍ਠਮੋ।

੯. ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਅਥ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਵਕ੍ਖਤਿ –

੧੦. **ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਤਣ੍ਹਂ ਅਰਤਿਂ ਰਗਞ੍ਚ, ਨਾਹੋਸਿ ਛਨ੍ਦੋ ਅਪਿ ਮੇਥੁਨਸ੍ਮਿਂ।**
ਕਿਮੇਵਿਦਂ ਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸਪੁਣ੍ਣਂ, ਪਾਦਾਪਿ ਨਂ ਸਮ੍ਫੁਸਿਤੁਂ ਨ ਇਚ੍ਛੇ॥

ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਤਣ੍ਹਂ ਅਰਤਿਂ ਰਗਞ੍ਚ, ਨਾਹੋਸਿ ਛਨ੍ਦੋ ਅਪਿ ਮੇਥੁਨਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ। ਤਣ੍ਹਞ੍ਚ ਅਰਤਿਞ੍ਚ ਰਗਞ੍ਚ ਮਾਰਧੀਤਰੋ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੇ ਛਨ੍ਦੋ ਵਾ ਰਾਗੋ ਵਾ ਪੇਮਂ ਵਾ ਨਾਹੋਸੀਤਿ – ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਤਣ੍ਹਂ ਅਰਤਿਂ ਰਗਞ੍ਚ ਨਾਹੋਸਿ ਛਨ੍ਦੋ ਅਪਿ ਮੇਥੁਨਸ੍ਮਿਂ।

ਕਿਮੇਵਿਦਂ ਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸਪੁਣ੍ਣਂ, ਪਾਦਾਪਿ ਨਂ ਸਮ੍ਫੁਸਿਤੁਂ ਨ ਇਚ੍ਛੇਤਿ। ਕਿਮੇਵਿਦਂ ਸਰੀਰਂ ਮੁਤ੍ਤਪੁਣ੍ਣਂ ਕਰੀਸਪੁਣ੍ਣਂ ਸੇਮ੍ਹਪੁਣ੍ਣਂ ਰੁਹਿਰਪੁਣ੍ਣਂ ਅਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਤਨ੍ਹਾਰੁਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਰੁਧਿਰਮਂਸਾਵਲੇਪਨਂ ਚਮ੍ਮਵਿਨਦ੍ਧਂ ਛਵਿਯਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਛਿਦ੍ਦਾਵਛਿਦ੍ਦਂ ਉਗ੍ਘਰਨ੍ਤਂ ਪਗ੍ਘਰਨ੍ਤਂ ਕਿਮਿਸਙ੍ਘਨਿਸੇਵਿਤਂ ਨਾਨਾਕਲਿਮਲਪਰਿਪੂਰਂ ਪਾਦੇਨ ਅਕ੍ਕਮਿਤੁਂ ਨ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਕੁਤੋ ਪਨ ਸਂਵਾਸੋ ਵਾ ਸਮਾਗਮੋ ਵਾਤਿ – ਕਿਮੇਵਿਦਂ ਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸਪੁਣ੍ਣਂ, ਪਾਦਾਪਿ ਨਂ ਸਮ੍ਫੁਸਿਤੁਂ ਨ ਇਚ੍ਛੇ। ਅਨਚ੍ਛਰਿਯਞ੍ਚੇਤਂ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਦਿਬ੍ਬੇ ਕਾਮੇ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤੋ ਮਾਨੁਸਕੇ ਕਾਮੇ ਨ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਮਾਨੁਸਕੇ ਵਾ ਕਾਮੇ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤੋ ਦਿਬ੍ਬੇ ਕਾਮੇ ਨ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ। ਯਂ ਤ੍ਵਂ ਉਭੋਪਿ ਨ ਇਚ੍ਛਸਿ ਨ ਸਾਦਿਯਸਿ ਨ ਪਤ੍ਥੇਸਿ ਨ ਪਿਹੇਸਿ ਨਾਭਿਜਪ੍ਪਸਿ, ਕਿਂ ਤੇ ਦਸ੍ਸਨਂ, ਕਤਮਾਯ ਤ੍ਵਂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਤਣ੍ਹਂ ਅਰਤਿਂ ਰਗਞ੍ਚ, ਨਾਹੋਸਿ ਛਨ੍ਦੋ ਅਪਿ ਮੇਥੁਨਸ੍ਮਿਂ।
ਕਿਮੇਵਿਦਂ ਮੁਤ੍ਤਕਰੀਸਪੁਣ੍ਣਂ, ਪਾਦਾਪਿ ਨਂ ਸਮ੍ਫੁਸਿਤੁਂ ਨ ਇਚ੍ਛੇ’’ਤਿ॥

੧੧. **ਏਤਾਦਿਸਂ ਚੇ ਰਤਨਂ ਨ ਇਚ੍ਛਸਿ, ਨਾਰਿਂ ਨਰਿਨ੍ਦੇਹਿ ਬਹੂਹਿ ਪਤ੍ਥਿਤਂ।**
ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਸੀਲਵਤਂ ਨੁ ਜੀਵਿਤਂ, ਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਵਦੇਸਿ ਕੀਦਿਸਂ॥

੧੨. **ਇਦਂ ਵਦਾਮੀਤਿ ਨ ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ, [ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਾਤਿ** [ਮਾਗਨ੍ਦਿਯਾਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] **ਭਗਵਾ]**
ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤਂ।
ਪਸ੍ਸਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਨ੍ਤਿਂ ਪਚਿਨਂ ਅਦਸ੍ਸਂ॥

ਇਦਂ ਵਦਾਮੀਤਿ ਨ ਤਸ੍ਸ ਹੋਤੀਤਿ। **ਇਦਂ ਵਦਾਮੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਵਦਾਮਿ, ਏਤਂ ਵਦਾਮਿ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਵਦਾਮਿ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਵਦਾਮਿ, ਇਦਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਵਦਾਮਿ – ‘‘ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ’’ਤਿ ਵਾ…ਪੇ॰… ‘‘ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ’’ਤਿ ਵਾ। **ਨ ਤਸ੍ਸ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਨ ਮਯ੍ਹਂ ਹੋਤਿ, ‘‘ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਵਦਾਮੀ’’ਤਿ ਨ ਤਸ੍ਸ ਹੋਤੀਤਿ – ਇਦਂ ਵਦਾਮੀਤਿ ਨ ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ।

ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਂ…ਪੇ॰… ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤਿ। **ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਸੁ। **ਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਪਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ,

ਓਧਿਗ੍ਗਾਹੋ ਬਿਲਗ੍ਗਾਹੋ ਵਰਗ੍ਗਾਹੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਉਚ੍ਚਯਗ੍ਗਾਹੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯਗ੍ਗਾਹੋ, ‘‘ਇਦਂ ਸਚ੍ਚਂ ਤਚ੍ਛਂ ਤਥਂ ਭੂਤਂ ਯਾਥਾਵਂ ਅਵਿਪਰੀਤ’’ਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤਂ ਪਰਾਮਟ੍ਠਂ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਂ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਂ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਪਹੀਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਨ੍ਤਿ – ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਛੇਯਜ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤਂ।

ਪਸ੍ਸਞ੍ਞੁ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾਤਿ। ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਆਦੀਨਵਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਨ ਗਣ੍ਹਾਮਿ ਨ ਪਰਾਮਸਾਮਿ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਾਮਿ। ਅਥ ਵਾ ਨ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਾ ਨ ਪਰਾਮਸਿਤਬ੍ਬਾ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸਞ੍ਞੁ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ।

ਅਥ ਵਾ ‘‘ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਮੇਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਾਰੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਯਿਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਸਦੁਕ੍ਖਂ ਸਵਿਘਾਤਂ ਸਉਪਾਯਾਸਂ ਸਪਰਿਲ਼ਾਹਂ, ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨ ਨਿਰੋਧਾਯ ਨ ਉਪਸਮਾਯ ਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਆਦੀਨਵਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਨ ਗਣ੍ਹਾਮਿ ਨ ਪਰਾਮਸਾਮਿ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਾਮਿ। ਅਥ ਵਾ ਨ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਾ ਨ ਪਰਾਮਸਿਤਬ੍ਬਾ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸਞ੍ਞੁ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ।

ਅਥ ਵਾ ‘‘ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਅਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ, ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਲੋਕੋ, ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰਂ, ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਚ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਮੇਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਾਰੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਯਿਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞੋਜਨਂ, ਸਦੁਕ੍ਖਂ ਸਵਿਘਾਤਂ ਸਉਪਾਯਾਸਂ ਸਪਰਿਲ਼ਾਹਂ ਨ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਨ ਵਿਰਾਗਾਯ ਨ ਨਿਰੋਧਾਯ ਨ ਉਪਸਮਾਯ ਨ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਆਦੀਨਵਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਨ ਗਣ੍ਹਾਮਿ ਨ ਪਰਾਮਸਾਮਿ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਾਮਿ। ਅਥ ਵਾ ਨ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਾ ਨ ਪਰਾਮਸਿਤਬ੍ਬਾ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸਞ੍ਞੁ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ।

ਅਥ ਵਾ ਇਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਏਵਂਗਹਿਤਾ ਏਵਂਪਰਾਮਟ੍ਠਾ ਏਵਂਗਤਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਏਵਂਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯਾਤਿ। ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਆਦੀਨਵਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਨ ਗਣ੍ਹਾਮਿ ਨ ਪਰਾਮਸਾਮਿ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਾਮਿ। ਅਥ ਵਾ ਨ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਾ ਨ ਪਰਾਮਸਿਤਬ੍ਬਾ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸਞ੍ਞੁ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ।

ਅਥ ਵਾ ਇਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਨਿਰਯਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਤਿ। ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਆਦੀਨਵਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਨ ਗਣ੍ਹਾਮਿ ਨ ਪਰਾਮਸਾਮਿ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਾਮਿ। ਅਥ ਵਾ ਨ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਾ ਨ ਪਰਾਮਸਿਤਬ੍ਬਾ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸਞ੍ਞੁ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ।

ਅਥ ਵਾ ਇਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਖਯਧਮ੍ਮਾ ਵਯਧਮ੍ਮਾ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮਾ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਾਤਿ। ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਆਦੀਨਵਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਨ ਗਣ੍ਹਾਮਿ ਨ ਪਰਾਮਸਾਮਿ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਾਮਿ। ਅਥ ਵਾ ਨ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਾ ਨ ਪਰਾਮਸਿਤਬ੍ਬਾ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਸ੍ਸਞ੍ਞੁ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ।

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁਸਨ੍ਤਿਂ ਪਚਿਨਂ ਅਦਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁਸਨ੍ਤਿਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਰਾਗਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਂ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਂ, ਮੋਹਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਿਂ, ਕੋਧਸ੍ਸ... ਉਪਨਾਹਸ੍ਸ... ਮਕ੍ਖਸ੍ਸ ... ਪਲ਼ਾਸਸ੍ਸ... ਇਸ੍ਸਾਯ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਸ੍ਸ ... ਮਾਯਾਯ... ਸਾਠੇਯਜਸ੍ਸ... ਥਮ੍ਭਸ੍ਸ... ਸਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ... ਮਾਨਸ੍ਸ... ਅਤਿਮਾਨਸ੍ਸ... ਮਦਸ੍ਸ... ਪਮਾਦਸ੍ਸ... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਦਰਥਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਤਾਪਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਂ ਉਪਸਨ੍ਤਿਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਿਂ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਂ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਨ੍ਤਿਂ। **ਪਚਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਚਿਨਨ੍ਤੋ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਪਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਤੁਲਯਨ੍ਤੋ ਤੀਰਯਨ੍ਤੋ ਵਿਭਾਵਯਨ੍ਤੋ ਵਿਭੂਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ, ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਪਚਿਨਨ੍ਤੋ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਪਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਤੁਲਯਨ੍ਤੋ ਤੀਰਯਨ੍ਤੋ ਵਿਭਾਵਯਨ੍ਤੋ ਵਿਭੂਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ, ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ’’ਤਿ... ‘‘ਸਬ੍ਬੇ

ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਪਚਿਨਨ੍ਤੋ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਪਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ... ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਪਚਿਨਨ੍ਤੋ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਪਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਤੁਲਯਨ੍ਤੋ ਤੀਰਯਨ੍ਤੋ ਵਿਭਾਵਯਨ੍ਤੋ ਵਿਭੂਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਅਦਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਦਸ੍ਸਂ ਅਦਕ੍ਖਿਂ ਅਪਸ੍ਸਿਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਨ੍ਤਿ – ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁਸਨ੍ਤਿਂ ਪਚਿਨਂ ਅਦਸ੍ਸਂ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਇਦਂ ਵਦਾਮੀਤਿ ਨ ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ, [ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤਂ।
ਪਸ੍ਸਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ।
ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁਸਨ੍ਤਿਂ ਪਚਿਨਂ ਅਦਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿ॥

੧੩. ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ ਯਾਨਿ ਪਕਪ੍ਪਿਤਾਨਿ, [ਇਤਿ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯੋ]
ਤੇ ਵੇ ਮੁਨੀ ਬ੍ਰੂਸਿ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ।
ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁਸਨ੍ਤੀਤਿ ਯਮੇਤਮਤ੍ਥਂ, ਕਥਂ ਨੁ ਧੀਰੇਹਿ ਪਵੇਦਿਤਂ ਤਂ॥

ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ ਯਾਨਿ ਪਕਪ੍ਪਿਤਾਨੀਤਿ। ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ। **ਪਕਪ੍ਪਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਕਪ੍ਪਿਤਾ ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਾ ਸਣ੍ਠਪਿਤਾਤਿਪਿ ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ । ਅਥ ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਖਯਧਮ੍ਮਾ ਵਯਧਮ੍ਮਾ ਵਿਰਾਗਧਮ੍ਮਾ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾਤਿਪਿ ਪਕਪ੍ਪਿਤਾਤਿ – ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ ਯਾਨਿ ਪਕਪ੍ਪਿਤਾਨਿ।

ਇਤਿ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯੋਤਿ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸਂਸਗ੍ਗੋ ਪਦਪਾਰਿਪੂਰੀ ਅਕ੍ਖਰਸਮਵਾਯੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤਂ – ਇਤੀਤਿ। **ਮਾਗਣ੍ਡਿਯੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ – ਇਤਿ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯੋਤਿ।

ਤੇ ਵੇ ਮੁਨੀ ਬ੍ਰੂਸਿ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁਸਨ੍ਤੀਤਿ ਯਮੇਤਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ। **ਤੇ** ਵੇਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ। **ਮੋਨਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨੀਤਿ। **ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਆਦੀਨਵਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਨ ਗਣ੍ਹਾਮਿ ਨ ਪਰਾਮਸਾਮਿ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਾਮੀਤਿ ਚ ਭਣਸਿ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁਸਨ੍ਤੀਤਿ ਚ ਭਣਸਿ। **ਯਮੇਤਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਪਰਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ – ਤੇ ਵੇ ਮੁਨੀ ਬ੍ਰੂਸਿ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁਸਨ੍ਤੀਤਿ ਯਮੇਤਮਤ੍ਥਂ।

ਕਥਂ ਨੁ ਧੀਰੇਹਿ ਪਵੇਦਿਤਂ ਤਨ੍ਤਿ। **ਕਥਂ ਨੂ**ਤਿ ਪਦਂ ਸਂਸਯਪੁਚ੍ਛਾ ਵਿਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾ ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਪੁਚ੍ਛਾ ਅਨੇਕਂਸਪੁਚ੍ਛਾ, ਏਵਂ ਨੁ ਖੋ ਨਨੁ ਖੋ ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਕਥਂ ਨੁ ਖੋਤਿ – ਕਥਂ ਨੁ। **ਧੀਰੇਹੀ**ਤਿ ਧੀਰੇਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੇਹਿ [ਪਞ੍ਞਾਵਨ੍ਤੇਹਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਬੁਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੇਹਿ ਞਾਣੀਹਿ ਵਿਭਾਵੀਹਿ ਮੇਧਾਵੀਹਿ। **ਪਵੇਦਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਂ ਪਵੇਦਿਤਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਂ ਦੇਸਿਤਂ ਪਞ੍ਞਾਪਿਤਂ ਪਟ੍ਠਪਿਤਂ ਵਿਵਟਂ ਵਿਭਤ੍ਤਂ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤਂ ਪਕਾਸਿਤਨ੍ਤਿ – ਕਥਂ ਨੁ ਧੀਰੇਹਿ ਪਵੇਦਿਤਂ ਤਂ।

ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

‘‘ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ ਯਾਨਿ ਪਕਪ੍ਪਿਤਾਨਿ, [ਇਤਿ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯੋ]
ਤੇ ਵੇ ਮੁਨੀ ਬ੍ਰੂਸਿ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ।
ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੁਸਨ੍ਤੀਤਿ ਯਮੇਤਮਤ੍ਥਂ, ਕਥਂ ਨੁ ਧੀਰੇਹਿ ਪਵੇਦਿਤਂ ਤ’’ਨ੍ਤਿ॥

੧੪. **ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਸੁਤਿਯਾ ਨ ਞਾਣੇਨ, [ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]**
ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਨ ਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹ।
ਅਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਸ੍ਸੁਤਿਯਾ ਅਞਾਣਾ, ਅਸੀਲਤਾ ਅਬ੍ਬਤਾ ਨੋਪਿ ਤੇਨ।
ਏਤੇ ਚ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ, ਸਨ੍ਤੋ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ ਭਵਂ ਨ ਜਪ੍ਪੇ॥

ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਸੁਤਿਯਾ ਨ ਞਾਣੇਨਾਤਿ। ਦਿਟ੍ਠੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਨਾਹ ਨ ਕਥੇਸਿ ਨ ਭਣਸਿ ਨ ਦੀਪਯਸਿ ਨ ਵੋਹਰਸਿ; ਸੁਤੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਨਾਹ ਨ ਕਥੇਸਿ ਨ ਭਣਸਿ ਨ ਦੀਪਯਸਿ ਨ ਵੋਹਰਸਿ; ਦਿਟ੍ਠਸੁਤੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਨਾਹ ਨ ਕਥੇਸਿ ਨ ਭਣਸਿ ਨ ਦੀਪਯਸਿ ਨ ਵੋਹਰਸਿ; ਞਾਣੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਨਾਹ ਨ ਕਥੇਸਿ ਨ ਭਣਸਿ ਨ ਦੀਪਯਸਿ ਨ ਵੋਹਰਸੀਤਿ – ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਸੁਤਿਯਾ ਨ ਞਾਣੇਨ।

ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਨ ਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹਾਤਿ। ਸੀਲੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਨਾਹ ਨ ਕਥੇਸਿ ਨ ਭਣਸਿ ਨ ਦੀਪਯਸਿ ਨ ਵੋਹਰਸਿ; ਵਤੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਨਾਹ ਨ ਕਥੇਸਿ ਨ ਭਣਸਿ ਨ ਦੀਪਯਸਿ ਨ ਵੋਹਰਸਿ; ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਨਾਹ ਨ ਕਥੇਸਿ ਨ ਭਣਸਿ ਨ ਦੀਪਯਸਿ ਨ ਵੋਹਰਸੀਤਿ – ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਨ ਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹ।

ਅਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਸ੍ਸੁਤਿਯਾ ਅਞਾਣਾ, ਅਸੀਲਤਾ ਅਬ੍ਬਤਾ ਨੋਪਿ ਤੇਨਾਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ। ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ – ਅਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਯਿਟ੍ਠਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਹੁਤਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਸੁਕਤਦੁਕ੍ਕਟਾਨਂ [ਸੁਕਟਦੁਕ੍ਕਟਾਨਂ (ਸੀ॰)] ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਫਲਂ ਵਿਪਾਕੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਯਂ ਲੋਕੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਰੋ ਲੋਕੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਮਾਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਿਤਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਲੋਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਮ੍ਮਗ੍ਗਤਾ [ਸਮਗ੍ਗਤਾ (ਕ॰)] ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਯੇ ਇਮਞ੍ਚ ਲੋਕਂ ਪਰਞ੍ਚ ਲੋਕਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੀਤਿ; ਸਵਨਮ੍ਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ – ਪਰਤੋ ਘੋਸੋ, ਸੁਤ੍ਤਂ, ਗੇਯ੍ਯਂ, ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ, ਗਾਥਾ, ਉਦਾਨਂ, ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ, ਜਾਤਕਂ, ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਂ, ਵੇਦਲ੍ਲਂ; ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ – ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞਾਣਂ, ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਞਾਣਂ [ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਂ ਞਾਣਂ ਸਚ੍ਚਾਨੁਲੋਮਿਕਂ ਞਾਣਂ (ਸੀ॰ ਕ॰) ਞਾਣਵਿਭਙ੍ਗੇਪਿ], ਅਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣਂ, ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣਂ; ਸੀਲਮ੍ਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ – ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੋ; ਵਤਮ੍ਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ – ਅਟ੍ਠ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ – ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗਂ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਂ, ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਂ, ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗਂ, ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਙ੍ਗਂ, ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਂ, ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਂ, ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਙ੍ਗਨ੍ਤਿ।

ਅਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਸ੍ਸੁਤਿਯਾ ਅਞਾਣਾ, ਅਸੀਲਤਾ ਅਬ੍ਬਤਾ ਨੋਪਿ ਤੇਨਾਤਿ । ਨਾਪਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਮਤ੍ਤੇਨ, ਨਾਪਿ ਸਵਨਮਤ੍ਤੇਨ, ਨਾਪਿ ਞਾਣਮਤ੍ਤੇਨ, ਨਾਪਿ ਸੀਲਮਤ੍ਤੇਨ, ਨਾਪਿ ਵਤਮਤ੍ਤੇਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਨ੍ਤਿਂ ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨਾਪਿ ਵਿਨਾ ਏਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਨ੍ਤਿਂ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਨ੍ਤਿਂ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਂ ਫਸ੍ਸਿਤੁਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁਨ੍ਤਿ – ਅਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਸ੍ਸੁਤਿਯਾ ਅਞਾਣਾ ਅਸੀਲਤਾ ਅਬ੍ਬਤਾ ਨੋਪਿ ਤੇਨ।

ਏਤੇ ਚ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾਤਿ। **ਏਤੇ**ਤਿ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖਿਕਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਤੋ ਪਹਾਨਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਤੇਧਾਤੁਕੇਸੁ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਤਮ੍ਮਯਤਾ [ਅਕਮ੍ਮਯਤਾ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ, ਯਤੋ ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਪਹਾਨੇਨ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ, ਤੇਧਾਤੁਕੇਸੁ ਚ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਤਮ੍ਮਯਤਾ ਹੋਤਿ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਪਰਾਮਸਤਿ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਨ ਗਣ੍ਹਿਤਬ੍ਬਾ ਨ ਪਰਾਮਸਿਤਬ੍ਬਾ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਏਤੇ ਚ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ। ਯਤੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਮਾਨੋ ਚ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ

ਅਨਭਾਵੰਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾਤਿ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਪਰਾਮਸਤਿ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਏਤੇ ਚ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ।

ਯਤੋ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵੰਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾਤਿ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਪਰਾਮਸਤਿ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਏਤੇ ਚ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ।

ਸਨ੍ਤੋ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ ਭਵੰ ਨ ਜਪ੍ਪੇਤਿ। **ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਸ੍ਸ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ, ਮੋਹਸ੍ਸ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ , ਕੋਧਸ੍ਸ... ਉਪਨਾਹਸ੍ਸ... ਮਕ੍ਖਸ੍ਸ... ਪਲਾਸਸ੍ਸ... ਇਸ੍ਸਾਯ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਸ੍ਸ... ਮਾਯਾਯ... ਸਾਠੇਯ੍ਯਸ੍ਸ... ਥਮ੍ਭਸ੍ਸ... ਸਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ... ਮਾਨਸ੍ਸ... ਅਤਿਮਾਨਸ੍ਸ... ਮਦਸ੍ਸ... ਪਮਾਦਸ੍ਸ... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਦਰਥਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਤਾਪਾਨਂ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਵੂਪਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਜ੍ਝਾਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤਾ ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋਤਿ – ਸਨ੍ਤੋ।

ਅਨਿਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਨਿਸ੍ਸਯਾ – ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯਂ ਪਹਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਂ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਸੋਤਂ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਘਾਨਂ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਜਿਵ੍ਹਂ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਕਾਯਂ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਮਨਂ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਰੂਪੇ... ਸਦ੍ਦੇ... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ... ਕੁਲ਼ਂ... ਗਣਂ... ਆਵਾਸਂ... ਲਾਭਂ... ਯਸਂ... ਪਸਂਸਂ... ਸੁਖਂ... ਚੀਵਰਂ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ... ਸੇਨਾਸਨਂ... ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ... ਕਾਮਧਾਤੁਂ... ਰੂਪਧਾਤੁਂ... ਅਰੂਪਧਾਤੁਂ... ਕਾਮਭਵਂ... ਰੂਪਭਵਂ... ਅਰੂਪਭਵਂ... ਸਞ੍ਞਾਭਵਂ... ਅਸਞ੍ਞਾਭਵਂ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵਂ... ਏਕਵੋਕਾਰਭਵਂ... ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵਂ... ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਂ... ਅਤੀਤਂ... ਅਨਾਗਤਂ... ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ... ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਸਨ੍ਤੋ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ। **ਭਵਂ ਨ ਜਪ੍ਪੇ**ਤਿ ਕਾਮਭਵਂ ਨ ਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯ, ਰੂਪਭਵਂ ਨ ਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯ, ਅਰੂਪਭਵਂ ਨ ਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯ ਨਪ੍ਪਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯ ਨ ਅਭਿਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਸਨ੍ਤੋ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ ਭਵਂ ਨ ਜਪ੍ਪੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਸੁਤਿਯਾ ਨ ਞਾਣੇਨ, [ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਨ ਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹ।
ਅਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਸ੍ਸੁਤਿਯਾ ਅਞਾਣਾ, ਅਸੀਲਤਾ ਅਬ੍ਬਤਾ ਨੋਪਿ ਤੇਨ।
ਏਤੇ ਚ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ, ਸਨ੍ਤੋ ਅਨਿਸ੍ਸਾਯ ਭਵਂ ਨ ਜਪ੍ਪੇ''ਤਿ॥

੧੫. ਨੋ ਚੇ ਕਿਰ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਸੁਤਿਯਾ ਨ ਞਾਣੇਨ, [ਇਤਿ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯੋ]
ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਨ ਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹ।
ਅਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਸ੍ਸੁਤਿਯਾ ਅਞਾਣਾ, ਅਸੀਲਤਾ ਅਬ੍ਬਤਾ ਨੋਪਿ ਤੇਨ।
ਮਞ੍ਞਾਮਹਂ ਮੋਮੁਹਮੇਵ ਧਮ੍ਮਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਕੇ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ॥

ਨੋ ਚੇ ਕਿਰ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਸੁਤਿਯਾ ਨ ਞਾਣੇਨਾਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਯਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਨਾਹ ਨ ਕਥੇਸਿ ਨ ਭਣਸਿ ਨ ਦੀਪਯਸਿ ਨ ਵੋਹਰਸਿ; ਸੁਤੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ...

ਦਿਟ੍ਠਸੁਤੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ , ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ... ਞਾਣੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਨਾਹ ਨ ਕਥੇਸਿ ਨ ਭਣਸਿ ਨ ਦੀਪਯਸਿ ਨ ਵੋਹਰਸੀਤਿ – ਨੋ ਚੇ ਕਿਰ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਸੁਤਿਯਾ ਨ ਞਾਣੇਨ।

ਇਤਿ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯੋਤਿ **ਇਤੀ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰...। **ਮਾਗਣ੍ਡਿਯੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨਾਮਂ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯੋ।

ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਨ ਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹਾਤਿ। ਸੀਲੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ...ਪੇ॰... ਵਤੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ...ਪੇ॰... ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਨਾਹ ਨ ਕਥੇਸਿ ਨ ਭਣਸਿ ਨ ਦੀਪਯਸਿ ਨ ਵੋਹਰਸੀਤਿ – ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਨ ਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹ।

ਅਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਸ੍ਸੁਤਿਯਾ ਅਞਾਣਾ, ਅਸੀਲਤਾ ਅਬ੍ਬਤਾ ਨੋਪਿ ਤੇਨਾਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਏਵਂ ਭਣਸਿ, ਸਵਨਮ੍ਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਭਣਸਿ, ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਭਣਸਿ, ਨ ਸਕ੍ਕੋਸਿ ਏਕਂਸੇਨ ਅਨੁਜਾਨਿਤੁਂ, ਨਪਿ ਸਕ੍ਕੋਸਿ ਏਕਂਸੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤੁਨ੍ਤਿ – ਅਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਸ੍ਸੁਤਿਯਾ ਅਞਾਣਾ, ਅਸੀਲਤਾ ਅਬ੍ਬਤਾ ਨੋਪਿ ਤੇਨ।

ਮਞ੍ਞਾਮਹਂ ਮੋਮੁਹਮੇਵ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ। ਮੋਮੂਹਧਮ੍ਮੋ ਅਯਂ ਤੁਯ੍ਹਂ ਬਾਲਧਮ੍ਮੋ ਮੂਲ੍ਹਧਮ੍ਮੋ ਅਞ੍ਞਾਣਧਮ੍ਮੋ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਧਮ੍ਮੋਤਿ ਏਵਂ ਮਞ੍ਞਾਮਿ ਏਵਂ ਜਾਨਾਮਿ ਏਵਂ ਆਜਾਨਾਮਿ ਏਵਂ ਵਿਜਾਨਾਮਿ ਏਵਂ ਪਟਿਵਿਜਾਨਾਮਿ ਏਵਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਾਮੀਤਿ – ਮਞ੍ਞਾਮਹਂ ਮੋਮੁਹਮੇਵ ਧਮ੍ਮਂ।

ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਕੇ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ। ਸੁਦ੍ਧਿਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ; ‘‘ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ; ‘‘ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ...ਪੇ॰... ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਕੇ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।

ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ –

‘‘ਨੋ ਚੇ ਕਿਰ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਸੁਤਿਯਾ ਨ ਞਾਣੇਨ, [ਇਤਿ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯੋ]
ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨਾਪਿ ਨ ਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹ।
ਅਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਸ੍ਸੁਤਿਯਾ ਅਞਾਣਾ, ਅਸੀਲਤਾ ਅਬ੍ਬਤਾ ਨੋਪਿ ਤੇਨ।
ਮਞ੍ਞਾਮਹਂ ਮੋਮੁਹਮੇਵ ਧਮ੍ਮਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਕੇ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿ’’ਨ੍ਤਿ॥

੧੬. **ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚ** [ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] **ਨਿਸ੍ਸਾਯਨੁਪੁਚ੍ਛਮਾਨੋ, [ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]**
ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤੇਸੁ ਪਮੋਹਮਾਗਾ [ਸਮੋਹਮਾਗਾ (ਕ॰)] **।**
ਇਤੋ ਚ ਨਾਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਅਣੁਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਞਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਵਂ ਮੋਮੁਹਤੋ ਦਹਾਸਿ॥

ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯਨੁਪੁਚ੍ਛਮਾਨੋਤਿ। ਮਾਗਣ੍ਡਿਯੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਲਗ੍ਗਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਲਗ੍ਗਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਬਨ੍ਧਨਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਬਨ੍ਧਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਪਲਿਬੋਧਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਲਿਬੋਧਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਅਨੁਪੁਚ੍ਛਮਾਨੋ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯਨੁਪੁਚ੍ਛਮਾਨੋ।

ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ ਤਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਨਾਮੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਂ...ਪੇ०... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤੇਸੁ ਪਮੋਹਮਾਗਾਤਿ। ਯਾ ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਤਯਾ ਗਹਿਤਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾ, ਤਾਯੇਵ ਤ੍ਵਂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਮੂਲ੍ਹੋਸਿ ਪਮੂਲ੍ਹੋਸਿ ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋਸਿ ਮੋਹਂ ਆਗਤੋਸਿ ਪਮੋਹਂ ਆਗਤੋਸਿ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਗਤੋਸਿ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋਸੀਤਿ – ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤੇਸੁ ਪਮੋਹਮਾਗਾ।

ਇਤੋ ਚ ਨਾਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਅਣੁਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। ਇਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਨ੍ਤਿਤੋ ਵਾ ਪਟਿਪਦਾਤੋ ਵਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਤੋ ਵਾ, ਯੁਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਪਤ੍ਤਸਞ੍ਞਂ ਲਕ੍ਖਣਸਞ੍ਞਂ ਕਾਰਣਸਞ੍ਞਂ ਠਾਨਸਞ੍ਞਂ ਨ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਕੁਤੋ ਞਾਣਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਇਤੋ ਚ ਨਾਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਅਣੁਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਞਂ। ਅਥ ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਂ ਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਨੁਲੋਮਂ ਵਾ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾਨੁਲੋਮਂ ਵਾ, ਅਨਤ੍ਤਂ ਵਾ ਅਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਨੁਲੋਮਂ ਵਾ, ਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਸਞ੍ਜਾਨਿਤਮਤ੍ਤਂ ਵਾ ਨ ਪਟਿਲਭਤਿ , ਕੁਤੋ ਞਾਣਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਇਤੋ ਚ ਨਾਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਅਣੁਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਞਂ।

ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਵਂ ਮੋਮੁਹਤੋ ਦਹਾਸੀਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਤਂਕਾਰਣਾ ਤਂਹੇਤੁ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਂਨਿਦਾਨਾ ਮੋਮੂਹਧਮ੍ਮਤੋ ਬਾਲਧਮ੍ਮਤੋ ਮੂਲ੍ਹਧਮ੍ਮਤੋ ਅਞ੍ਞਾਣਧਮ੍ਮਤੋ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਧਮ੍ਮਤੋ ਦਹਾਸਿ ਪਸ੍ਸਸਿ ਦਕ੍ਖਸਿ ਓਲੋਕੇਸਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਸਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਸੀਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਵਂ ਮੋਮੁਹਤੋ ਦਹਾਸਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯਨੁਪੁਚ੍ਛਮਾਨੋ, [ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤੇਸੁ ਪਮੋਹਮਾਗਾ।
ਇਤੋ ਚ ਨਾਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਅਣੁਮ੍ਪਿ ਸਞ੍ਞਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੁਵਂ ਮੋਮੁਹਤੋ ਦਹਾਸੀ''ਤਿ॥

੧੧. ਸਮੋ ਵਿਸੇਸੀ ਉਦ ਵਾ ਨਿਹੀਨੋ, ਯੋ ਮਞ੍ਞਤਿ ਸੋ ਵਿਵਦੇਥ ਤੇਨ।
ਤੀਸੁ ਵਿਧਾਸੁ ਅਵਿਕਮ੍ਪਮਾਨੋ, ਸਮੋ ਵਿਸੇਸੀਤਿ ਨ ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ॥

ਸਮੋ ਵਿਸੇਸੀ ਉਦ ਵਾ ਨਿਹੀਨੋ, ਯੋ ਮਞ੍ਞਤਿ ਸੋ ਵਿਵਦੇਥ ਤੇਨਾਤਿ। ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਵਾ ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਵਾ ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਵਾ ਯੋ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਸੋ ਤੇਨ ਮਾਨੇਨ ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਤੇਨ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਕਲਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਭਣ੍ਡਨਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਵਿਗ੍ਗਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਵਿਵਾਦਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਮੇਧਗਂ ਕਰੇਯ੍ਯ – ''ਨ ਤ੍ਵਂ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਆਜਾਨਾਸਿ, ਅਹਂ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਆਜਾਨਾਮਿ, ਕਿਂ ਤ੍ਵਂ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਆਜਾਨਿਸ੍ਸਸਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤ੍ਵਮਸਿ, ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਸਹਿਤਂ ਮੇ, ਅਸਹਿਤਂ ਤੇ, ਪੁਰੇ ਵਚਨੀਯਂ ਪਚ੍ਛਾ ਅਵਚ, ਪਚ੍ਛਾ ਵਚਨੀਯਂ ਪੁਰੇ ਅਵਚ, ਅਧਿਚਿਣ੍ਣਂ ਤੇ ਵਿਪਰਾਵਤ੍ਤਂ, ਆਰੋਪਿਤੋ ਤੇ ਵਾਦੋ, ਨਿਗ੍ਗਹਿਤੋ ਤ੍ਵਮਸਿ, ਚਰ ਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਯ, ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹਿ ਵਾ ਸਚੇ ਪਹੋਸੀ''ਤਿ – ਸਮੋ ਵਿਸੇਸੀ ਉਦ ਵਾ ਨਿਹੀਨੋ ਯੋ ਮਞ੍ਞਤਿ ਸੋ ਵਿਵਦੇਥ ਤੇਨ।

ਤੀਸੁ ਵਿਧਾਸੁ ਅਵਿਕਮ੍ਪਮਾਨੋ, ਸਮੋ ਵਿਸੇਸੀਤਿ ਨ ਤਸ੍ਸ ਹੋਤੀਤਿ। ਯਸ੍ਸੇਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਧਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਤੀਸੁ ਵਿਧਾਸੁ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ ਨ ਵਿਕਮ੍ਪਤਿ, ਅਵਿਕਮ੍ਪਮਾਨਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਵਾ ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਵਾ ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਵਾ। **ਨ ਤਸ੍ਸ ਹੋਤੀ**ਤਿ। ਨ ਮਯ੍ਹਂ ਹੋਤੀਤਿ ਤੀਸੁ ਵਿਧਾਸੁ ਅਵਿਕਮ੍ਪਮਾਨੋ, ਸਮੋ ਵਿਸੇਸੀਤਿ – ਨ ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਸਮੋ ਵਿਸੇਸੀ ਉਦ ਵਾ ਨਿਹੀਨੋ, ਯੋ ਮਞ੍ਞਤਿ ਸੋ ਵਿਵਦੇਥ ਤੇਨ।
ਤੀਸੁ ਵਿਧਾਸੁ ਅਵਿਕਮ੍ਪਮਾਨੋ, ਸਮੋ ਵਿਸੇਸੀਤਿ ਨ ਤਸ੍ਸ ਹੋਤੀ’’ਤਿ॥

੧੮. **ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਕਿਂ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਮੁਸਾਤਿ ਵਾ ਸੋ ਵਿਵਦੇਥ ਕੇਨ।**
ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਂ ਵਿਸਮਂ ਵਾਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਸ ਕੇਨ ਵਾਦਂ ਪਟਿਸਂਯੁਜੇਯ੍ਯ॥

ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਕਿਂ ਵਦੇਯ੍ਯਾਤਿ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਬਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ...ਪੇ॰... ਅਸਿਤੋ ਤਾਦਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ। **ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਕਿਂ ਵਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ। ‘‘ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਕਿਂ ਵਦੇਯ੍ਯ ਕਿਂ ਕਥੇਯ੍ਯ ਕਿਂ ਭਣੇਯ੍ਯ ਕਿਂ ਦੀਪਯੇਯ੍ਯ ਕਿਂ ਵੋਹਰੇਯ੍ਯ; ‘‘ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ...ਪੇ॰... ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਕਿਂ ਵਦੇਯ੍ਯ ਕਿਂ ਕਥੇਯ੍ਯ ਕਿਂ ਭਣੇਯ੍ਯ ਕਿਂ ਦੀਪਯੇਯ੍ਯ ਕਿਂ ਵੋਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਕਿਂ ਵਦੇਯ੍ਯ।

ਮੁਸਾਤਿ ਵਾ ਸੋ ਵਿਵਦੇਥ ਕੇਨਾਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਮਯ੍ਹਂਵ ਸਚ੍ਚਂ, ਤੁਯ੍ਹਂ ਮੁਸਾਤਿ ਕੇਨ ਮਾਨੇਨ, ਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ਕੇਨ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਕਲਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਭਣ੍ਡਨਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਵਿਗ੍ਗਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਵਿਵਾਦਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਮੇਧਗਂ ਕਰੇਯ੍ਯ – ‘‘ਨ ਤ੍ਵਂ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਆਜਾਨਾਸਿ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹਿ ਵਾ ਸਚੇ ਪਹੋਸੀ’’ਤਿ – ਮੁਸਾਤਿ ਵਾ ਸੋ ਵਿਵਦੇਥ ਕੇਨ।

ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਂ ਵਿਸਮਂ ਵਾਪਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। **ਯਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਅਰਹਨ੍ਤੇ ਖੀਣਾਸਵੇ ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀਤਿ ਓਮਾਨੋ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਪਹੀਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਨ੍ਤਿ – ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਂ ਵਿਸਮਂ ਵਾਪਿ ਨਤ੍ਥਿ।

ਸ ਕੇਨ ਵਾਦਂ ਪਟਿਸਂਯੁਜੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਸੋ ਕੇਨ ਮਾਨੇਨ, ਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ਕੇਨ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਵਾਦਂ ਪਟਿਸਞ੍ਞੋਜੇਯ੍ਯ ਪਟਿਬਲੇਯ੍ਯ ਕਲਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਭਣ੍ਡਨਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਵਿਗ੍ਗਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਵਿਵਾਦਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਮੇਧਗਂ ਕਰੇਯ੍ਯ – ‘‘ਨ ਤ੍ਵਂ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਆਜਾਨਾਸਿ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹਿ ਵਾ ਸਚੇ ਪਹੋਸੀ’’ਤਿ – ਸ ਕੇਨ ਵਾਦਂ ਪਟਿਸਂਯੁਜੇਯ੍ਯ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਕਿਂ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਮੁਸਾਤਿ ਵਾ ਸੋ ਵਿਵਦੇਥ ਕੇਨ।
ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਂ ਵਿਸਮਂ ਵਾਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਸ ਕੇਨ ਵਾਦਂ ਪਟਿਸਂਯੁਜੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ॥

੧੯. **ਓਕਂ ਪਹਾਯ ਅਨਿਕੇਤਸਾਰੀ, ਗਾਮੇ ਅਕੁਬ੍ਬਂ ਮੁਨਿ ਸਨ੍ਥਵਾਨਿ** [ਸਨ੍ਧਵਾਨਿ (ਕ॰)] **।**
ਕਾਮੇਹਿ ਰਿਤ੍ਤੋ ਅਪੁਰੇਕ੍ਖਰਾਨੋ, ਕਥਂ ਨ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਜਨੇਨ ਕਯਿਰਾ॥

ਅਥ ਖੋ ਹਾਲਿਦ੍ਦਕਾਨਿ [ਹਲਿਦ੍ਦਕਾਨੀ (ਸੀ॰)] ਗਹਪਤਿ ਯੇਨਾਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਤੇਨੁਪਸਙ੍ਕਮਿ; ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨਂ ਅਭਿਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸੀਦਿ। ਏਕਮਨ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਖੋ ਹਾਲਿਦ੍ਦਕਾਨਿ ਗਹਪਤਿ ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤਂ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘ਵੁਤ੍ਤਮਿਦਂ ਭਨ੍ਤੇ, ਕਚ੍ਚਾਨ, ਭਗਵਤਾ ਅਟ੍ਠਕਵਗ੍ਗਿਕੇ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਪਞ੍ਹੇ –

‘‘ਓਕਂ ਪਹਾਯ ਅਨਿਕੇਤਸਾਰੀ, ਗਾਮੇ ਅਕੁਬ੍ਬਂ ਮੁਨਿ ਸਨ੍ਥਵਾਨਿ।
ਕਾਮੇਹਿ ਰਿਤ੍ਤੋ ਅਪੁਰੇਕ੍ਖਰਾਨੋ, ਕਥਂ ਨ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਜਨੇਨ ਕਯਿਰਾ’’ਤਿ॥

‘‘ਇਮਸ੍ਸ ਨੁ ਖੋ ਭਨ੍ਤੇ, ਕਚ੍ਚਾਨ, ਭਗਵਤਾ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਕਥਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ’’ਤਿ?

‘‘ਰੂਪਧਾਤੁ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਓਕੋ ਰੂਪਧਾਤੁ ਰਾਗਵਿਨਿਬਨ੍ਧਞ੍ਚ [ਰਾਗਵਿਨਿਬਦ੍ਧਞ੍ਚ (ਸੀ॰)] ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਓਕਸਾਰੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵੇਦਨਾਧਾਤੁ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ... ਸਞ੍ਞਾਧਾਤੁ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ... ਸਙ੍ਖਾਰਧਾਤੁ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਓਕੋ ਸਙ੍ਖਾਰਧਾਤੁ ਰਾਗਵਿਨਿਬਨ੍ਧਞ੍ਚ ਪਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਓਕਸਾਰੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਓਕਸਾਰੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਿ, ਅਨੋਕਸਾਰੀ ਹੋਤਿ? ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਯੋ ਛਨ੍ਦੋ ਯੋ ਰਾਗੋ ਯਾ ਨਨ੍ਦੀ ਯਾ ਤਣ੍ਹਾ ਯੇ ਉਪਾਯੁਪਾਦਾਨਾ [ਉਪਯੁਪਾਦਾਨਾ (ਕ॰)] ਚੇਤਸੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸਾਨੁਸਯਾ ਤੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ; ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੋਕਸਾਰੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਵੇਦਨਾਧਾਤੁਯਾ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ... ਸਞ੍ਞਾਧਾਤੁਯਾ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ... ਸਙ੍ਖਾਰਧਾਤੁਯਾ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਯਾ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਯੋ ਛਨ੍ਦੋ ਯੋ ਰਾਗੋ ਯਾ ਨਨ੍ਦੀ ਯਾ ਤਣ੍ਹਾ ਯੇ ਉਪਾਯੁਪਾਦਾਨਾ ਚੇਤਸੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸਾਨੁਸਯਾ ਤੇ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ; ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨੋਕਸਾਰੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਅਨੋਕਸਾਰੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਿ, ਨਿਕੇਤਸਾਰੀ ਹੋਤਿ? ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਨਿਕੇਤਵਿਸਾਰਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਨਿਕੇਤਸਾਰੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤ... ਗਨ੍ਧਨਿਮਿਤ੍ਤ... ਰਸਨਿਮਿਤ੍ਤ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤ... ਧਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤਨਿਕੇਤਵਿਸਾਰਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਨਿਕੇਤਸਾਰੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਨਿਕੇਤਸਾਰੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਿ, ਅਨਿਕੇਤਸਾਰੀ ਹੋਤਿ? ਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਨਿਕੇਤਵਿਸਾਰਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ; ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨਿਕੇਤਸਾਰੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਦ੍ਦਨਿਮਿਤ੍ਤ... ਗਨ੍ਧਨਿਮਿਤ੍ਤ... ਰਸਨਿਮਿਤ੍ਤ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤ... ਧਮ੍ਮਨਿਮਿਤ੍ਤਨਿਕੇਤਵਿਸਾਰਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ; ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾਗਤੋ ਅਨਿਕੇਤਸਾਰੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਅਨਿਕੇਤਸਾਰੀ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਿ, ਗਾਮੇ ਸਨ੍ਥਵਜਾਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ , ਗਹਪਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਿਹੀਹਿ ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਹਨਨ੍ਦੀ ਸਹਸੋਕੀ, ਸੁਖਿਤੇਸੁ ਸੁਖਿਤੋ, ਦੁਕ੍ਖਿਤੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯੇਸੁ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵੋਯੋਗਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਗਾਮੇ ਸਨ੍ਥਵਜਾਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਿ, ਗਾਮੇ ਨ ਸਨ੍ਥਵਜਾਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਿਹੀਹਿ ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਨ ਸਹਨਨ੍ਦੀ ਨ ਸਹਸੋਕੀ, ਨ ਸੁਖਿਤੇਸੁ ਸੁਖਿਤੋ, ਨ ਦੁਕ੍ਖਿਤੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯੇਸੁ ਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵੋਯੋਗਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਗਾਮੇ ਨ ਸਨ੍ਥਵਜਾਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਿ, ਕਾਮੇਹਿ ਅਰਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਮੇਸੁ ਅਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ ਅਵਿਗਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਅਵਿਗਤਪੇਮੋ ਅਵਿਗਤਪਿਪਾਸੋ ਅਵਿਗਤਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਅਵਿਗਤਤਣ੍ਹੋ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਕਾਮੇਹਿ ਅਰਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ , ਗਹਪਤਿ, ਕਾਮੇਹਿ ਰਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਮੇਸੁ ਵੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ ਵਿਗਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਵਿਗਤਪੇਮੋ ਵਿਗਤਪਿਪਾਸੋ ਵਿਗਤਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਵਿਗਤਤਣ੍ਹੋ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਕਾਮੇਹਿ ਰਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ।

‘‘ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਿ, ਪੁਰੇਕ੍ਖਰਾਨੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ , ਗਹਪਤਿ, ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘ਏਵਂਰੂਪੋ ਸਿਯਂ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨ’ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦਿਂ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਤਿ, ‘ਏਵਂਵੇਦਨੋ ਸਿਯਂ... ਏਵਂਸਞ੍ਞੋ ਸਿਯਂ... ਏਵਂਸਙ੍ਖਾਰੋ ਸਿਯਂ... ਏਵਂਵਿਞ੍ਞਾਣੋ

ਸਿਯਂ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨ'ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦਿਂ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਪੁਰੇਕ੍ਖਰਾਨੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ , ਗਹਪਤਿ, ਅਪੁਰੇਕ੍ਖਰਾਨੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਿ, ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – 'ਏਵਂਰੂਪੋ ਸਿਯਂ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨ'ਨ੍ਤਿ ਨ ਤਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦਿਂ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਤਿ, 'ਏਵਂਵੇਦਨੋ ਸਿਯਂ... ਏਵਂਸਞ੍ਞੋ ਸਿਯਂ... ਏਵਂਸਙ੍ਖਾਰੋ ਸਿਯਂ... ਏਵਂਵਿਞ੍ਞਾਣੋ ਸਿਯਂ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨ'ਨ੍ਤਿ ਨ ਤਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦਿਂ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਅਪੁਰੇਕ੍ਖਰਾਨੋ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਿ, ਕਥਂ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਜਨੇਨ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਏਵਰੂਪਿਂ ਕਥਂ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ – 'ਨ ਤ੍ਵਂ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਆਜਾਨਾਸਿ, ਅਹਂ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਆਜਾਨਾਮਿ, ਕਿਂ ਤ੍ਵਂ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਆਜਾਨਿਸ੍ਸਸਿ, ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਤ੍ਵਮਸਿ, ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਸਹਿਤਂ ਮੇ, ਅਸਹਿਤਂ ਤੇ, ਪੁਰੇ ਵਚਨੀਯਂ ਪਚ੍ਛਾ ਅਵਚ, ਪਚ੍ਛਾ ਵਚਨੀਯਂ ਪੁਰੇ ਅਵਚ, ਅਧਿਚਿਣ੍ਣਂ ਤੇ ਵਿਪਰਾਵਤ੍ਤਂ, ਆਰੋਪਿਤੋ ਤੇ ਵਾਦੋ, ਨਿਗ੍ਗਹਿਤੋ ਤ੍ਵਮਸਿ, ਚਰ ਵਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਯ, ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹਿ ਵਾ ਸਚੇ ਪਹੋਸੀ'ਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਕਥਂ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਜਨੇਨ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ।

''ਕਥਞ੍ਚ, ਗਹਪਤਿ, ਕਥਂ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਜਨੇਨ ਨ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਨ ਏਵਰੂਪਿਂ ਕਥਂ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ – 'ਨ ਤ੍ਵਂ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਆਜਾਨਾਸਿ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹਿ ਵਾ ਸਚੇ ਪਹੋਸੀ'ਤਿ। ਏਵਂ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਜਨੇਨ ਨ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਇਤਿ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਯਂ ਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤਾ ਅਟ੍ਠਕਵਗ੍ਗਿਕੇ ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਪਞ੍ਹੇ –

''ਓਕਂ ਪਹਾਯ ਅਨਿਕੇਤਸਾਰੀ, ਗਾਮੇ ਅਕੁਬ੍ਬਂ ਮੁਨਿ ਸਨ੍ਥਵਾਨਿ।
ਕਾਮੇਹਿ ਰਿਤ੍ਤੋ ਅਪੁਰੇਕ੍ਖਰਾਨੋ, ਕਥਂ ਨ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਜਨੇਨ ਕਯਿਰਾ''ਤਿ॥

''ਇਮਸ੍ਸ ਖੋ, ਗਹਪਤਿ, ਭਗਵਤਾ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ''ਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਓਕਂ ਪਹਾਯ ਅਨਿਕੇਤਸਾਰੀ, ਗਾਮੇ ਅਕੁਬ੍ਬਂ ਮੁਨਿ ਸਨ੍ਥਵਾਨਿ।
ਕਾਮੇਹਿ ਰਿਤ੍ਤੋ ਅਪੁਰੇਕ੍ਖਰਾਨੋ, ਕਥਂ ਨ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਜਨੇਨ ਕਯਿਰਾ''ਤਿ॥

੮੦. **ਯੇਹਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਵਿਚਰੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ, ਨ ਤਾਨਿ ਉਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਦੇਯ੍ਯ ਨਾਗੋ।**
ਏਲਮ੍ਬੁਜਂ ਕਣ੍ਡਕਵਾਰਿਜਂ [ਕਣ੍ਟਕਂ ਵਾਰਿਜਂ (ਸੀ॰)] **ਯਥਾ, ਜਲੇਨ ਪਙ੍ਕੇਨ ਚਨੂਪਲਿਤ੍ਤਂ।**
ਏਵਂ ਮੁਨੀ ਸਨ੍ਤਿਵਾਦੋ ਅਗਿਦ੍ਧੋ, ਕਾਮੇ ਚ ਲੋਕੇ ਚ ਅਨੂਪਲਿਤ੍ਤੋ॥

ਯੇਹਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਵਿਚਰੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇਤਿ। **ਯੇਹੀ**ਤਿ ਯੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਹਿ। **ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਰਿਤ੍ਤੋ ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ, ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ... ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ... ਰਾਗੇਨ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਰਿਤ੍ਤੋ ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ। **ਵਿਚਰੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਿਚਰੇਯ੍ਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ ਇਰਿਯੇਯ੍ਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਪਾਲੇਯ੍ਯ ਯਪੇਯ੍ਯ ਯਾਪੇਯ੍ਯ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇਤਿ – ਯੇਹਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਵਿਚਰੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ।

ਨ ਤਾਨਿ ਉਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਦੇਯ੍ਯ ਨਾਗੋਤਿ। **ਨਾਗੋ**ਤਿ ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ – ਨਾਗੋ, ਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਨਾਗੋ, ਨਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਨਾਗੋ। ਕਥਂ ਆਗੁਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ – ਨਾਗੋ? ਆਗੂ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ ਸਦਰਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿਂ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ।

ਆਗੁੰ ਨ ਕਰੋਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ, [ਸਭਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਸਬ੍ਬਸਞ੍ਞੋਗੇ ਵਿਸਜ੍ਜ ਬਨ੍ਧਨਾਨਿ।
ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਨਾਗੋ ਤਾਦੀ ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ ਤਥਤ੍ਤਾ॥

ਏਵੰ ਆਗੁੰ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿ – ਨਾਗੋ।

ਕਥੰ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਨਾਗੋ? ਨ ਛਨ੍ਦਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਦੋਸਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਮੋਹਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਭਯਾਗਤਿੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਰਾਗਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਦੋਸਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਮੋਹਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਮਾਨਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨਾਨੁਸਯਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਵਗ੍ਗੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯਾਯਤਿ ਨੀਯਤਿ ਵੁਯ੍ਹਤਿ ਸੰਹਰੀਯਤਿ। ਏਵੰ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਨਾਗੋ।

ਕਥੰ ਨਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਨਾਗੋ? ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤਿ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ... ਅਨਾਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇਨ... ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵੰ ਨਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਨਾਗੋ।

ਨ ਤਾਨਿ ਉਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਦੇਯਜ ਨਾਗੋਤਿ। ਨਾਗੋ ਨ ਤਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਦੇਯਜ ਕਥੇਯਜ ਭਣੇਯਜ ਦੀਪਯੇਯਜ ਵੋਹਰੇਯਜ; ''**ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ**...ਪੇ॰... ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚੰ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਵਦੇਯਜ ਕਥੇਯਜ ਭਣੇਯਜ ਦੀਪਯੇਯਜ ਵੋਹਰੇਯਜਾਤਿ – ਨ ਤਾਨਿ ਉਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਦੇਯਜ ਨਾਗੋ।

ਏਲਮ੍ਬੁਜੰ ਕਣ੍ਡਕਵਾਰਿਜੰ ਯਥਾ, ਜਲੇਨ ਪਙ੍ਕੇਨ ਚਨੂਪਲਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਏਲੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦਕੰ, ਅਮ੍ਬੁਜੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਦੁਮੰ, ਕਣ੍ਡਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਖਰਦਣ੍ਡੋ, ਵਾਰਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦਕੰ, ਵਾਰਿਜੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਦੁਮੰ ਵਾਰਿਸਮ੍ਭਵੰ, ਜਲੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦਕੰ, ਪਙ੍ਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਦ੍ਦਮੋ। ਯਥਾ ਪਦੁਮੰ ਵਾਰਿਜੰ ਵਾਰਿਸਮ੍ਭਵੰ ਜਲੇਨ ਚ ਪਙ੍ਕੇਨ ਚ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਅਲਿਤ੍ਤੰ ਅਸੰਲਿਤ੍ਤੰ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਏਲਮ੍ਬੁਜੰ ਕਣ੍ਡਕਵਾਰਿਜੰ ਯਥਾ ਜਲੇਨ ਪਙ੍ਕੇਨ ਚਨੂਪਲਿਤ੍ਤੰ।

ਏਵੰ ਮੁਨੀ ਸਨ੍ਤਿਵਾਦੋ ਅਗਿਦ੍ਧੋ, ਕਾਮੇ ਚ ਲੋਕੇ ਚ ਅਨੂਪਲਿਤ੍ਤੋਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਓਪਮ੍ਮਸਂਪਟਿਪਾਦਨੰ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ। ਮੋਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨਿ। **ਸਨ੍ਤਿਵਾਦੋ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਿਵਾਦੋ ਮੁਨਿ ਤਾਣਵਾਦੋ ਲੇਣਵਾਦੋ ਸਰਣਵਾਦੋ ਅਭਯਵਾਦੋ ਅਚ੍ਚੁਤਵਾਦੋ ਅਮਤਵਾਦੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦੋਤਿ – ਏਵੰ ਮੁਨਿ ਸਨ੍ਤਿਵਾਦੋ। **ਅਗਿਦ੍ਧੋ**ਤਿ। ਗੇਧੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। ਯਸ੍ਸੇਸੋ ਗੇਧੋ ਪਹੀਨੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢੋ ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਗਿਦ੍ਧੋ। ਸੋ ਰੂਪੇ ਅਗਿਦ੍ਧੋ, ਸਦ੍ਦੇ... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ... ਕੁਲੇ... ਗਣੇ... ਆਵਾਸੇ... ਲਾਭੇ... ਯਸੇ... ਪਸੰਸਾਯ... ਸੁਖੇ... ਚੀਵਰੇ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ... ਸੇਨਾਸਨੇ... ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇ... ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ... ਰੂਪਧਾਤੁਯਾ... ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਾ... ਕਾਮਭਵੇ... ਰੂਪਭਵੇ... ਅਰੂਪਭਵੇ... ਸਞ੍ਞਾਭਵੇ... ਅਸਞ੍ਞਾਭਵੇ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵੇ... ਏਕਵੋਕਾਰਭਵੇ... ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੇ... ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ... ਅਤੀਤੇ... ਅਨਾਗਤੇ... ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ... ਦਿਟ੍ਠ-ਸੁਤ-ਮੁਤ-ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਗਿਦ੍ਧੋ ਅਗਧਿਤੋ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨੋ [ਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ (ਸੀ॰), ਅਨਜ੍ਝੋਪਨ੍ਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਵੀਤਗੇਧੋ ਵਿਗਤਗੇਧੋ ਚਤ੍ਤਗੇਧੋ ਵਨ੍ਤਗੇਧੋ ਮੁਤ੍ਤਗੇਧੋ ਪਹੀਨਗੇਧੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਗੇਧੋ, ਵੀਤਰਾਗੋ ਵਿਗਤਰਾਗੋ ਚਤ੍ਤਰਾਗੋ ਵਨ੍ਤਰਾਗੋ ਮੁਤ੍ਤਰਾਗੋ ਪਹੀਨਰਾਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਰਾਗੋ, ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੀਤਿਭੂਤੋ ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਏਵੰ ਮੁਨਿ ਸਨ੍ਤਿਵਾਦੋ ਅਗਿਦ੍ਧੋ।

ਕਾਮੇ ਚ ਲੋਕੇ ਚ ਅਨੂਪਲਿਤ੍ਤੋਤਿ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਦੇਵਲੋਕੇ ਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਧਾਤੁਲੋਕੇ ਆਯਤਨਲੋਕੇ। **ਲੇਪਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਲੇਪਾ – ਤਣ੍ਹਾਲੇਪੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਲੇਪੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪੋ। ਮੁਨਿ ਤਣ੍ਹਾਲੇਪਂ ਪਹਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਕਾਮੇ ਚ ਲੋਕੇ ਚ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਅਲਿਤ੍ਤੋ ਅਪਲਿਤ੍ਤੋ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਏਵਂ ਮੁਨੀ ਸਨ੍ਤਿਵਾਦੋ ਅਗਿਦ੍ਧੋ, ਕਾਮੇ ਚ ਲੋਕੇ ਚ ਅਨੂਪਲਿਤ੍ਤੋ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯੇਹਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਵਿਚਰੇਯ੍ਯ ਲੋਕੇ, ਨ ਤਾਨਿ ਉਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਦੇਯ੍ਯ ਨਾਗੋ।
ਏਲਮ੍ਬੁਜਂ ਕਣ੍ਡਕਵਾਰਿਜਂ ਯਥਾ, ਜਲੇਨ ਪਙ੍ਕੇਨ ਚਨੂਪਲਿਤ੍ਤਂ।
ਏਵਂ ਮੁਨੀ ਸਨ੍ਤਿਵਾਦੋ ਅਗਿਦ੍ਧੋ, ਕਾਮੇ ਚ ਲੋਕੇ ਚ ਅਨੂਪਲਿਤ੍ਤੋ''ਤਿ॥

੮੧. **ਨ ਵੇਦਗੂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ** [ਦਿਟ੍ਠਿਯਾਯਕੋ (ਕ॰ ਅਟ੍ਠ॰) ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੫੨] **ਨ ਮੁਤਿਯਾ, ਸ ਮਾਨਮੇਤਿ ਨ ਹਿ ਤਮ੍ਮਯੋ ਸੋ।**
ਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਨੋਪਿ ਸੁਤੇਨ ਨੇਯ੍ਯੋ, ਅਨੂਪਨੀਤੋ ਸ ਨਿਵੇਸਨੇਸੁ॥

ਨ ਵੇਦਗੂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਮੁਤਿਯਾ, ਸ ਮਾਨਮੇਤੀਤਿ। **ਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਵੇਦਗੂ**ਤਿ। ਵੇਦੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣਂ , ਪਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਵੀਮਂਸਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਤੇਹਿ ਵੇਦੇਹਿ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਗਤੋ ਅਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਕੋਟਿਗਤੋ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਪਰਿਯਨ੍ਤਗਤੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਵੋਸਾਨਗਤੋ ਵੋਸਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤਾਣਗਤੋ ਤਾਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਲੇਣਗਤੋ ਲੇਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਸਰਣਗਤੋ ਸਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਅਭਯਗਤੋ ਅਭਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਅਚ੍ਚੁਤਗਤੋ ਅਚ੍ਚੁਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ , ਅਮਤਗਤੋ ਅਮਤਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਵੇਦਾਨਂ ਵਾ ਅਨ੍ਤਂ ਗਤੋਤਿ ਵੇਦਗੂ, ਵੇਦੇਹਿ ਵਾ ਅਨ੍ਤਂ ਗਤੋਤਿ ਵੇਦਗੂ, ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਦਿਤਤ੍ਤਾ ਵੇਦਗੂ, ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਵਿਦਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਰਾਗੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਦੋਸੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਮੋਹੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਮਾਨੋ ਵਿਦਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਵਿਦਿਤਾਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਾ ਪੋਨੋਭਵਿਕਾ ਸਦਰਾ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕਾ ਆਯਤਿਂ ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯਾ।

ਵੇਦਾਨਿ ਵਿਚੇਯ੍ਯ ਕੇਵਲਾਨਿ, [ਸਭਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਸਮਣਾਨਂ ਯਾਨੀਧਤ੍ਥਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ।
ਸਬ੍ਬਵੇਦਨਾਸੁ ਵੀਤਰਾਗੋ, ਸਬ੍ਬਂ ਵੇਦਮਤਿਚ੍ਚ ਵੇਦਗੂ ਸੋਤਿ॥

ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਨਿ। ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਯਾਯਤਿ ਨ ਨੀਯਤਿ ਨ ਵੁਯ੍ਹਤਿ ਨ ਸਂਹਰੀਯਤਿ, ਨਪਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਸਾਰਤੋ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਨ ਵੇਦਗੂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ। **ਨ ਮੁਤਿਯਾ**ਤਿ ਮੁਤਰੂਪੇਨ ਵਾ ਪਰਤੋ ਘੋਸੇਨ ਵਾ ਮਹਾਜਨਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਵਾ ਮਾਨਂ ਨੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਨ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਪਰਾਮਸਤਿ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਤੀਤਿ – ਨ ਵੇਦਗੂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਮੁਤਿਯਾ ਸ ਮਾਨਮੇਤਿ।

ਨ ਹਿ ਤਮ੍ਮਯੋ ਸੋਤਿ ਨ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਤਮ੍ਮਯੋ ਹੋਤਿ ਤਪ੍ਪਰਮੋ ਤਪ੍ਪਰਾਯਨੋ। ਯਤੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਮਾਨੋ ਚਸ੍ਸ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨ ਤਮ੍ਮਯੋ ਹੋਤਿ ਨ ਤਪ੍ਪਰਮੋ ਨ ਤਪ੍ਪਰਾਯਨੋਤਿ – ਸ ਮਾਨਮੇਤਿ ਨ ਹਿ ਤਮ੍ਮਯੋ ਸੋ।

ਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਨੋਪਿ ਸੁਤੇਨ ਨੇਯ੍ਯੋਤਿ। **ਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ**ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਵਾ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਵਾ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਨ ਵਾ ਨ ਯਾਯਤਿ ਨ ਨੀਯਤਿ ਨ ਵੁਯ੍ਹਤਿ ਨ ਸੰਹਰੀਯਤੀਤਿ – ਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ। **ਨੋਪਿ ਸੁਤੇਨ ਨੇਯ੍ਯੋ**ਤਿ ਸੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਾ ਪਰਤੋ ਘੋਸੇਨ ਵਾ ਮਹਾਜਨਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਵਾ ਨ ਯਾਯਤਿ ਨ ਨੀਯਤਿ ਨ ਵੁਯ੍ਹਤਿ ਨ ਸੰਹਰੀਯਤੀਤਿ – ਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਨੋਪਿ ਸੁਤੇਨ ਨੇਯ੍ਯੋ।

ਅਨੂਪਨੀਤੋ ਸ ਨਿਵੇਸਨੇਸੂਤਿ। **ਉਪਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਉਪਯਾ – ਤਣ੍ਹੂਪਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠੂਪਯੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਤਣ੍ਹੂਪਯੋ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠੂਪਯੋ। ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹੂਪਯੋ ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠੂਪਯੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ। ਤਣ੍ਹੂਪਯਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਦਿਟ੍ਠੂਪਯਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਸੋ ਨਿਵੇਸਨੇਸੁ ਅਨੂਪਨੀਤੋ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੋ ਅਨੁਪਗਤੋ ਅਨਜ੍ਝੋਸਿਤੋ ਅਨਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਅਨੂਪਨੀਤੋ ਸ ਨਿਵੇਸਨੇਸੁ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਨ ਵੇਦਗੂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਮੁਤਿਯਾ, ਸ ਮਾਨਮੇਤਿ ਨ ਹਿ ਤਮ੍ਮਯੋ ਸੋ।
> ਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਨੋਪਿ ਸੁਤੇਨ ਨੇਯ੍ਯੋ, ਅਨੂਪਨੀਤੋ ਸ ਨਿਵੇਸਨੇਸੂ''ਤਿ॥

੮੨. ਸਞ੍ਞਾਵਿਰਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਗਨ੍ਥਾ, ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਮੋਹਾ।
ਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਯੇ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁੰ, ਤੇ ਘਟ੍ਟਮਾਨਾ [ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰) ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੫੩] **ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ॥**

ਸਞ੍ਞਾਵਿਰਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਗਨ੍ਥਾਤਿ। ਯੋ ਸਮਥਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤਿ ਤਸ੍ਸ ਆਦਿਤੋ ਉਪਾਦਾਯ ਗਨ੍ਥਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤ੍ਤੇ ਅਰਹਤੋ ਗਨ੍ਥਾ ਚ ਮੋਹਾ ਚ ਨੀਵਰਣਾ ਚ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾ ਵਿਹਿੰਸਾਸਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞਾ ਚ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵੰਕਤਾ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਵਿਰਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਗਨ੍ਥਾ।

ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਮੋਹਾਤਿ। ਯੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਆਦਿਤੋ ਉਪਾਦਾਯ ਮੋਹਾ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤ੍ਤੇ ਅਰਹਤੋ ਮੋਹਾ ਚ ਗਨ੍ਥਾ ਚ ਨੀਵਰਣਾ ਚ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾ ਵਿਹਿੰਸਾਸਞ੍ਞਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞਾ ਚ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵੰਕਤਾ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾਤਿ – ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਮੋਹਾ।

ਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਯੇ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁੰ, ਤੇ ਘਟ੍ਟਮਾਨਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇਤਿ। ਯੇ ਸਞ੍ਞੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਕਾਮਸਞ੍ਞੰ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞੰ ਵਿਹਿੰਸਾਸਞ੍ਞੰ ਤੇ ਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ। ਰਾਜਾਨੋਪਿ ਰਾਜੂਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਖਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਖਤ੍ਤਿਯੇਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਗਹਪਤੀਪਿ ਗਹਪਤੀਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਮਾਤਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਵਦਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਮਾਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਪਿਤਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਵਦਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਪਿਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਭਾਤਾਪਿ ਭਾਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਭਗਿਨੀਪਿ ਭਗਿਨਿਯਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਭਾਤਾਪਿ ਭਗਿਨਿਯਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਭਗਿਨੀਪਿ ਭਾਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਸਹਾਯੋਪਿ ਸਹਾਯੇਨ ਵਿਵਦਤਿ । ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਕਲਹਵਿਗ੍ਗਹਵਿਵਾਦਮਾਪਨ੍ਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਪਾਣੀਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਲੇਡ੍ਡੂਹਿਪਿ [ਲੇਟ੍ਟੂਹਿਪਿ (ਕ॰)] ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਦਣ੍ਡੇਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਥੇਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਨਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਮਰਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖੰ। ਯੇ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ''ਤਿ ਵਾ...ਪੇ॰... ''ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ''ਤਿ ਵਾ ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਥਾਰਤੋ ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਤੋ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨੰ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਗਣਤੋ ਗਣੰ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਪਟਿਪਦਾਯ ਪਟਿਪਦੰ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਮਗ੍ਗਤੋ ਮਗ੍ਗੰ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਤੇ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਕਲਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਭਣ੍ਡਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਗ੍ਗਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਵਾਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਮੇਧਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ – ‘‘ਨ ਤ੍ਵਂ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਆਜਾਨਾਸਿ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹਿ ਵਾ ਸਚੇ ਪਹੋਸੀ’’ਤਿ। ਤੇਸਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ; ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਗਤਿਯਾ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਨਿਰਯੇ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਾ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਦੇਵਲੋਕੇ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ, ਗਤਿਯਾ ਗਤਿਂ... ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ... ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ... ਭਵੇਨ ਭਵਂ... ਸਂਸਾਰੇਨ ਸਂਸਾਰਂ... ਵਟ੍ਟੇਨ ਵਟ੍ਟਂ ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਇਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਪਾਲੇਨ੍ਤਿ ਯਪੇਨ੍ਤਿ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਆਯਤਨਲੋਕੇਤਿ – ਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਯੇ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ ਤੇ ਘਟ੍ਟਮਾਨਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਸਞ੍ਞਾਵਿਰਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਗਨ੍ਥਾ, ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਮੋਹਾ।
ਸਞ੍ਞਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਞ੍ਚ ਯੇ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁਂ, ਤੇ ਘਟ੍ਟਮਾਨਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ’’ਤਿ॥

ਮਾਗਣ੍ਡਿਯਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਵਮੋ।

੧੦. ਪੁਰਾਭੇਦਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਅਥ ਪੁਰਾਭੇਦਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਵਕ੍ਖਤਿ –

੮੩. **ਕਥਂਦਸ੍ਸੀ ਕਥਂਸੀਲੋ, ਉਪਸਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।**
ਤਂ ਮੇ ਗੋਤਮ ਪਬ੍ਰੂਹਿ, ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਉਤ੍ਤਮਂ ਨਰਂ॥

ਕਥਂਦਸ੍ਸੀ ਕਥਂਸੀਲੋ, ਉਪਸਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। **ਕਥਂਦਸ੍ਸੀ**ਤਿ ਕੀਦਿਸੇਨ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਕਿਂਸਣ੍ਠਿਤੇਨ, ਕਿਂਪਕਾਰੇਨ, ਕਿਂਪਟਿਭਾਗੇਨਾਤਿ – ਕਥਂਦਸ੍ਸੀ। **ਕਥਂਸੀਲੋ**ਤਿ ਕੀਦਿਸੇਨ ਸੀਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਕਿਂਸਣ੍ਠਿਤੇਨ, ਕਿਂਪਕਾਰੇਨ, ਕਿਂਪਟਿਭਾਗੇਨਾਤਿ – ਕਥਂਦਸ੍ਸੀ ਕਥਂਸੀਲੋ। **ਉਪਸਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਸਨ੍ਤੋ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਥੀਯਤਿ ਭਣੀਯਤਿ ਦੀਪੀਯਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤਿ। ਕਥਂਦਸ੍ਸੀਤਿ ਅਧਿਪਞ੍ਞਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਕਥਂਸੀਲੋਤਿ ਅਧਿਸੀਲਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਉਪਸਨ੍ਤੋਤਿ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਕਥਂਦਸ੍ਸੀ ਕਥਂਸੀਲੋ ਉਪਸਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤਂ ਮੇ ਗੋਤਮ ਪਬ੍ਰੂਹੀਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ, ਯਂ ਯਾਚਾਮਿ, ਯਂ ਅਜ੍ਝੇਸਾਮਿ, ਯਂ ਪਸਾਦੇਮਿ। **ਗੋਤਮਾ**ਤਿ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਬੁਦ੍ਧਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਆਲਪਤਿ। **ਪਬ੍ਰੂਹੀ**ਤਿ ਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰ ਵਿਭਜ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਤਂ ਮੇ ਗੋਤਮ ਪਬ੍ਰੂਹਿ।

ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਉਤ੍ਤਮਂ ਨਰਨ੍ਤਿ। **ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ**ਤਿ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਯਾਚਿਤੋ ਅਜ੍ਝੇਸਿਤੋ ਪਸਾਦਿਤੋ। **ਉਤ੍ਤਮਂ ਨਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰਂ ਨਰਨ੍ਤਿ – ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਉਤ੍ਤਮਂ ਨਰਂ।

ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ –

> ''ਕਥਂਦਸ੍ਸੀ ਕਥਂਸੀਲੋ, ਉਪਸਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।
> ਤਂ ਮੇ ਗੋਤਮ ਪਬ੍ਰੂਹਿ, ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਉਤ੍ਤਮਂ ਨਰ''ਨ੍ਤਿ॥

੮੪. **ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਪੁਰਾਭੇਦਾ, [ਇਤਿ ਭਗਵਾ]**
ਪੁਬ੍ਬਮਨ੍ਤਮਨਿਸ੍ਸਿਤੋ।
ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਨੁਪਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯੋ,
ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਪੁਰਕ੍ਖਤਂ॥

ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਪੁਰਾਭੇਦਾਤਿ। ਪੁਰਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ, ਪੁਰਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਭੇਦਾ, ਪੁਰਾ ਕਲ਼ੇਵਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪਾ, ਪੁਰਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦਾ ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਵਿਗਤਤਣ੍ਹੋ ਚਤ੍ਤਤਣ੍ਹੋ ਵਨ੍ਤਤਣ੍ਹੋ ਮੁਤ੍ਤਤਣ੍ਹੋ ਪਹੀਨਤਣ੍ਹੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤਣ੍ਹੋ, ਵੀਤਰਾਗੋ ਵਿਗਤਰਾਗੋ ਚਤ੍ਤਰਾਗੋ ਵਨ੍ਤਰਾਗੋ ਮੁਤ੍ਤਰਾਗੋ ਪਹੀਨਰਾਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਰਾਗੋ, ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੀਤਿਭੂਤੋ ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਸਂਵੇਦੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤਿ।

ਭਗਵਾਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਂ। ਅਪਿ ਚ ਭਗ੍ਗਰਾਗੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਦੋਸੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਮੋਹੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਮਾਨੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਤਣ੍ਹੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਕਿਲੇਸੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਜਿ ਵਿਭਜਿ ਪਵਿਭਜਿ ਧਮ੍ਮਰਤਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਵਾਨਂ ਅਨ੍ਤਕਰੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਵਿਤਕਾਯੋ ਭਾਵਿਤਸੀਲੋ ਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਾਵਿਤਪਞ੍ਞੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਜਿ ਵਾ ਭਗਵਾ

ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵਿਜਨਵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨੀਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਥਰਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਰਸਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਸ੍ਸ ਅਧਿਸੀਲਸ੍ਸ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨਂ ਨਵਨ੍ਨਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਦਸਨ੍ਨਂ ਪਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਨਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਕਸਿਣਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਸੁਭਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਬਲਾਨਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਦਸਨ੍ਨਂ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ। ਭਗਵਾਤਿ ਨੇਤਂ ਨਾਮਂ ਮਾਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਪਿਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਭਾਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਭਗਿਨਿਯਾ ਕਤਂ, ਨ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤੇਹਿ ਕਤਂ , ਨ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਦੇਵਤਾਹਿ ਕਤਂ; ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਪੁਰਾਭੇਦਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਪੁਬ੍ਬਮਨ੍ਤਮਨਿਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਤੀਤੋ ਅਦ੍ਧਾ। ਅਤੀਤਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ, ਦਿਟ੍ਠਿ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬਮਨ੍ਤਮਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। ਅਥ ਵਾ ''ਏਵਂਰੂਪੋ ਅਹੋਸਿਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦਿਂ ਨ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਤਿ, ''ਏਵਂਵੇਦਨੋ ਅਹੋਸਿਂ... ਏਵਂਸਞ੍ਞੋ ਅਹੋਸਿਂ... ਏਵਂਸਙ੍ਖਾਰੋ ਅਹੋਸਿਂ... ਏਵਂਵਿਞ੍ਞਾਣੋ ਅਹੋਸਿਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦਿਂ ਨ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬਮਨ੍ਤਮਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। ਅਥ ਵਾ ''ਇਤਿ ਮੇ ਚਕ੍ਖੁ [ਚਕ੍ਖੁਂ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਅਹੋਸਿ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ – ਇਤਿ ਰੂਪਾ''ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਨ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਤਿ; ਨ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬਮਨ੍ਤਮਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। ''ਇਤਿ ਮੇ ਸੋਤਂ ਅਹੋਸਿ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ – ਇਤਿ ਸਦ੍ਦਾ''ਤਿ, ''ਇਤਿ ਮੇ ਘਾਨਂ ਅਹੋਸਿ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ – ਇਤਿ ਗਨ੍ਧਾ''ਤਿ, ''ਇਤਿ ਮੇ ਜਿਵ੍ਹਾ ਅਹੋਸਿ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ – ਇਤਿ ਰਸਾ''ਤਿ, ''ਇਤਿ ਮੇ ਕਾਯੋ ਅਹੋਸਿ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ – ਇਤਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ''ਤਿ, ''ਇਤਿ ਮੇ ਮਨੋ ਅਹੋਸਿ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ – ਇਤਿ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਹੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਨ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਤਿ; ਨ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬਮਨ੍ਤਮਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਹਸਿਤਲਪਿਤਕੀਲ਼ਿਤਾਨਿ ਨ ਤਦਸ੍ਸਾਦੇਤਿ, ਨ ਤਂ ਨਿਕਾਮੇਤਿ, ਨ ਚ ਤੇਨ ਵਿਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬਮਨ੍ਤਮਨਿਸ੍ਸਿਤੋ।

ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਨੁਪਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯੋਤਿ। ਵੇਮਜ੍ਝਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਦ੍ਧਾ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ, ਦਿਟ੍ਠਿ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾ । ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਰਤ੍ਤੋਤਿ ਨੁਪਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯੋ, ਦੁਟ੍ਠੋਤਿ ਨੁਪਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯੋ, ਮੂਲ਼੍ਹੋਤਿ ਨੁਪਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯੋ, ਵਿਨਿਬਦ੍ਧੋਤਿ ਨੁਪਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯੋ, ਪਰਾਮਟ੍ਠੋਤਿ ਨੁਪਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯੋ, ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤੋਤਿ ਨੁਪਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯੋ, ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋਤਿ ਨੁਪਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯੋ, ਥਾਮਗਤੋਤਿ ਨੁਪਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯੋ; ਤੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਹੀਨਾ; ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਗਤਿਯਾ ਨੁਪਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯੋ, ਨੇਰਯਿਕੋਤਿ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕੋਤਿ ਵਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕੋਤਿ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸੋਤਿ ਵਾ ਦੇਵੋਤਿ ਵਾ ਰੂਪੀਤਿ ਵਾ ਅਰੂਪੀਤਿ ਵਾ ਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ ਅਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ। ਸੋ ਹੇਤੁ ਨਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿ ਕਾਰਣਂ ਨਤ੍ਥਿ ਯੇਨ ਸਙ੍ਖਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਨੁਪਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯੋ।

ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਪੁਰਕ੍ਖਤਨ੍ਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। **ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾ – ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ। ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ। ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਨ ਤਣ੍ਹਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਚਰਤਿ, ਨ ਤਣ੍ਹਾਧਜੋ ਨ ਤਣ੍ਹਾਕੇਤੁ ਨ ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ, ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਧਜੋ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਕੇਤੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ, ਨ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ

ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਚਰਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਪੁਰਕ੍ਖਤਂ। ਅਥ ਵਾ ''ਏਵਂਰੂਪੋ ਸਿਯਂ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦਿਂ ਨ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਤਿ, ''ਏਵਂਵੇਦਨੋ ਸਿਯਂ... ਏਵਂਸਞ੍ਞੋ ਸਿਯਂ... ਏਵਂਸਙ੍ਖਾਰੋ ਸਿਯਂ... ਏਵਂਵਿਞ੍ਞਾਣੋ ਸਿਯਂ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦਿਂ ਨ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਪੁਰਕ੍ਖਤਂ। ਅਥ ਵਾ ''ਇਤਿ ਮੇ ਚਕ੍ਖੁ ਸਿਯਾ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ – ਇਤਿ ਰੂਪਾ''ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਣਿਦਹਤਿ, ਚੇਤਸੋ ਅਪ੍ਪਣਿਧਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਤਿ; ਨ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਪੁਰਕ੍ਖਤਂ। ''ਇਤਿ ਮੇ ਸੋਤਂ ਸਿਯਾ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ – ਇਤਿ ਸਦ੍ਦਾ''ਤਿ, ''ਇਤਿ ਮੇ ਘਾਨਂ ਸਿਯਾ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ – ਇਤਿ ਗਨ੍ਧਾ''ਤਿ, ''ਇਤਿ ਮੇ ਜਿਵ੍ਹਾ ਸਿਯਾ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ – ਇਤਿ ਰਸਾ''ਤਿ, ''ਇਤਿ ਮੇ ਕਾਯੋ ਸਿਯਾ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ – ਇਤਿ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ''ਤਿ, ''ਇਤਿ ਮੇ ਮਨੋ ਸਿਯਾ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ – ਇਤਿ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਣਿਦਹਤਿ, ਚੇਤਸੋ ਅਪ੍ਪਣਿਧਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਤਿ; ਨ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਪੁਰਕ੍ਖਤਂ। ਅਥ ਵਾ ''ਇਮਿਨਾਹਂ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਵਤੇਨ ਵਾ ਤਪੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ''ਤਿ ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਣਿਦਹਤਿ, ਚੇਤਸੋ ਅਪ੍ਪਣਿਧਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਤਿ; ਨ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਪੁਰਕ੍ਖਤਂ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਪੁਰਾਭੇਦਾ, [ਇਤਿ ਭਗਵਾ]
ਪੁਬ੍ਬਮਨ੍ਤਮਨਿਸ੍ਸਿਤੋ।
ਵੇਮਜ੍ਝੇ ਨੁਪਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯੋ,
ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਪੁਰਕ੍ਖਤ''ਨ੍ਤਿ॥

੮੫. ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਅਸਨ੍ਤਾਸੀ, ਅਵਿਕਤ੍ਥੀ ਅਕੁਕ੍ਕੁਚੋ।
ਮਨ੍ਤਭਾਣੀ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ, ਸ ਵੇ ਵਾਚਾਯਤੋ ਮੁਨਿ॥

ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਅਸਨ੍ਤਾਸੀਤਿ। **ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ**ਤਿ ਹਿ ਖੋ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਪਿ ਚ ਕੋਧੋ ਤਾਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ – ''ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਅਚਰੀ''ਤਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ, ''ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਚਰਤੀ''ਤਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ, ''ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ, ''ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਮਨਾਪਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਂ ਅਚਰਿ... ਅਨਤ੍ਥਂ ਚਰਤਿ... ਅਨਤ੍ਥਂ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ, ''ਅਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਅਮਨਾਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਅਚਰਿ... ਅਤ੍ਥਂ ਚਰਤਿ... ਅਤ੍ਥਂ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ, ਅਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾ ਪਨ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ। ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਘਾਤੋ ਪਟਿਘਾਤੋ, ਪਟਿਘਂ ਪਟਿਵਿਰੋਧੋ, ਕੋਪੋ ਪਕੋਪੋ ਸਮ੍ਪਕੋਪੋ, ਦੋਸੋ ਪਦੋਸੋ ਸਮ੍ਪਦੋਸੋ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿ ਮਨੋਪਦੋਸੋ , ਕੋਧੋ ਕੁਜ੍ਝਨਾ ਕੁਜ੍ਝਿਤਤ੍ਤਂ, ਦੋਸੋ ਦੁਸ੍ਸਨਾ ਦੁਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਂ, ਬ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਨਾ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਂ, ਵਿਰੋਧੋ ਪਟਿਵਿਰੋਧੋ ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕਂ, ਅਸੁਰੋਪੋ [ਅਸ੍ਸੁਰੋਪੋ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕੋਧੋ।

ਅਪਿ ਚ ਕੋਧਸ੍ਸ ਅਧਿਮਤ੍ਤਪਰਿਤ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ [ਕਿਞ੍ਚਿ (ਕ॰)] ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਚਿਤ੍ਤਾਵਿਲਕਰਣਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਮੁਖਕੁਲਾਨਵਿਕੁਲਾਨੋ ਹੋਤਿ; ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਮੁਖਕੁਲਾਨਵਿਕੁਲਾਨਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਹਨੁਸਞ੍ਚੋਪਨੋ ਹੋਤਿ; ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਹਨੁਸਞ੍ਚੋਪਨਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਫਰੁਸਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰਣੋ [ਫਰੁਸਵਾਚਨਿਚ੍ਛਾਰਣੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਹੋਤਿ; ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਫਰੁਸਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਾਰਣਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਾਨੁਵਿਲੋਕਨੋ ਹੋਤਿ; ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਾਨੁਵਿਲੋਕਨਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਪਰਾਮਸਨੋ ਹੋਤਿ; ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਪਰਾਮਸਨਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਅਬ੍ਭੁਕ੍ਕਿਰਣੋ ਹੋਤਿ; ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਅਬ੍ਭੁਕ੍ਕਿਰਣਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਅਭਿਨਿਪਾਤਨੋ ਹੋਤਿ; ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਅਭਿਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਛਿਨ੍ਨਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਰਣੋ ਹੋਤਿ;

ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਛਿਨ੍ਨਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਰਣਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਸਮ੍ਭਞ੍ਜਨਪਲਿਭਞ੍ਜਨੋ ਹੋਤਿ; ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਸਮ੍ਭਞ੍ਜਨਪਲਿਭਞ੍ਜਨਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਅਪਕਡ੍ਢਨੋ ਹੋਤਿ; ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਅਪਕਡ੍ਢਨਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਜੀਵਿਤਾਵੋਰੋਪਨੋ [ਜੀਵਿਤਪਨਾਸਨੋ (ਸਜਾ॰)] ਹੋਤਿ; ਅਤ੍ਥਿ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਕੋਧੋ ਜੀਵਿਤਾਵੋਰੋਪਨਮਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਤਾਵ ਸਬ੍ਬਚਾਗਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਯ ਸਣ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਯਤੋ ਕੋਧੋ ਪਰਪੁਗ੍ਗਲਂ ਘਾਟੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਘਾਟੇਤਿ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਕੋਧੋ ਪਰਮੁਸ੍ਸਦਗਤੋ ਪਰਮਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਕੋਧੋ ਪਹੀਨੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢੋ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ। ਕੋਧਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ, ਕੋਧਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ, ਕੋਧਹੇਤੁਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋਤਿ – ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ।

ਅਸਨ੍ਤਾਸੀਤਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਤਾਸੀ ਹੋਤਿ ਉਤ੍ਤਾਸੀ ਪਰਿਤ੍ਤਾਸੀ, ਸੋ ਤਸਤਿ ਨ ਉਤ੍ਤਸਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਸਤਿ ਭਾਯਤਿ ਸਨ੍ਤਾਸਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਕੁਲਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਗਣਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਆਵਾਸਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਲਾਭਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਯਸਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਪਸਂਸਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਸੁਖਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਚੀਵਰਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਸੇਨਾਸਨਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਗਿਲਾਨੁਪਟ੍ਠਾਕਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਅਪ੍ਪਞ੍ਞਾਤੋਮ੍ਹੀਤਿ ਤਸਤਿ ਉਤ੍ਤਸਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਸਤਿ ਭਾਯਤਿ ਸਨ੍ਤਾਸਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ।

ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਸਨ੍ਤਾਸੀ ਹੋਤਿ ਅਨੁਤ੍ਤਾਸੀ ਅਪਰਿਤ੍ਤਾਸੀ; ਸੋ ਨ ਤਸਤਿ ਨ ਉਤ੍ਤਸਤਿ ਨ ਪਰਿਤ੍ਤਸਤਿ ਨ ਭਾਯਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਾਸਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਕੁਲਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਗਣਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਆਵਾਸਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਲਾਭਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਯਸਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਪਸਂਸਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਸੁਖਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਚੀਵਰਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਸੇਨਾਸਨਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਗਿਲਾਨੁਪਟ੍ਠਾਕਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਅਪ੍ਪਞ੍ਞਾਤੋਮ੍ਹੀਤਿ ਨ ਤਸਤਿ ਨ ਉਤ੍ਤਸਤਿ ਨ ਪਰਿਤ੍ਤਸਤਿ ਨ ਭਾਯਤਿ ਨ ਸਨ੍ਤਾਸਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਅਸਨ੍ਤਾਸੀ।

ਅਵਿਕਤ੍ਥੀ ਅਕੁਕ੍ਕੁਚੋਤਿ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕਤ੍ਥੀ ਹੋਤਿ ਵਿਕਤ੍ਥੀ, ਸੋ ਕਤ੍ਥਤਿ ਵਿਕਤ੍ਥਤਿ – ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਾ ਵਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਾ ਸੀਲਬ੍ਬਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਾ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਕੋਲਪੁਤ੍ਤਿਯੇਨ ਵਾ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਵਾ ਧਨੇਨ ਵਾ ਅਜ੍ਝੇਨੇਨ ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਸੁਤੇਨ ਵਾ ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾ। ਉਚ੍ਚਾ ਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਵਾ ਮਹਾਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਵਾ, ਮਹਾਭੋਗਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਵਾ ਉਲ਼ਾਰਭੋਗਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਵਾ, ਞਾਤੋ ਯਸਸ੍ਸੀ ਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕੋਤਿ ਵਾ ਵਿਨਯਧਰੋਤਿ ਵਾ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਆਰਞ੍ਞਿਕੋਤਿ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋਤਿ ਵਾ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋਤਿ ਵਾ ਤੇਚੀਵਰਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕੋਤਿ ਵਾ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੋਤਿ ਵਾ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕੋਤਿ ਵਾ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੋਤਿ ਵਾ, ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਕਤ੍ਥਤਿ ਵਿਕਤ੍ਥਤਿ। ਏਵਂ ਨ ਕਤ੍ਥਤਿ ਨ ਵਿਕਤ੍ਥਤਿ, ਕਤ੍ਥਨਾ ਵਿਕਤ੍ਥਨਾ ਆਰਤੋ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਅਵਿਕਤ੍ਥੀ।

ਅਕੁਕ੍ਕੁਚੋਤਿ। **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ, ਪਾਦਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ, ਹਤ੍ਥਪਾਦਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ, ਅਕਪ੍ਪਿਯੇ ਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞਿਤਾ ਕਪ੍ਪਿਯੇ ਅਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞਿਤਾ, ਵਿਕਾਲੇ ਕਾਲਸਞ੍ਞਿਤਾ ਕਾਲੇ ਵਿਕਾਲਸਞ੍ਞਿਤਾ, ਅਵਜ੍ਜੇ ਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞਿਤਾ ਵਜ੍ਜੇ ਅਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞਿਤਾ; ਯਂ ਏਵਰੂਪਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਨਾ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ।

ਅਪਿ ਚ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ। ਕਥਂ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ? ‘‘ਕਤਂ ਮੇ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਅਕਤਂ ਮੇ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤ’’ਨ੍ਤਿਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ; ‘‘ਕਤਂ ਮੇ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਅਕਤਂ ਮੇ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤਂ... ਕਤਂ ਮੇ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਅਕਤਂ ਮੇ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤ’’ਨ੍ਤਿ – ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ; ‘‘ਕਤੋ ਮੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀ’’ਤਿ – ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ; ‘‘ਕਤਂ ਮੇ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ , ਅਕਤਾ ਮੇ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਵੇਰਮਣੀ’’ਤਿ – ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ; ‘‘ਕਤੋ ਮੇ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਵੇਰਮਣੀ’’ਤਿ – ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ; ‘‘ਕਤੋ ਮੇ ਮੁਸਾਵਾਦੋ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਵੇਰਮਣੀ’’ਤਿ... ‘‘ਕਤਾ ਮੇ ਪਿਸੁਣਾ ਵਾਚਾ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀ’’ਤਿ... ‘‘ਕਤਾ ਮੇ ਫਰੁਸਾ ਵਾਚਾ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੇਰਮਣੀ’’ਤਿ... ‘‘ਕਤੋ ਮੇ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਵੇਰਮਣੀ’’ਤਿ... ‘‘ਕਤਾ ਮੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਅਨਭਿਜ੍ਝਾ’’ਤਿ... ‘‘ਕਤੋ ਮੇ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ, ਅਕਤੋ ਮੇ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ’’ਤਿ... ‘‘ਕਤਾ ਮੇ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ’’ਤਿ – ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ। ਏਵਂ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ।

ਅਥ ਵਾ ‘‘ਸੀਲੇਸੁਮ੍ਹਿ ਨ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ’’ਤਿ – ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ; ‘‘ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁਮ੍ਹਿ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ’’ਤਿ... ‘‘ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਮ੍ਹੀ’’ਤਿ... ‘‘ਜਾਗਰਿਯਂ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤੋਮ੍ਹੀ’’ਤਿ... ‘‘ਨ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਮ੍ਹੀ’’ਤਿ... ‘‘ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ’’ਤਿ... ‘‘ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ’’ਤਿ... ‘‘ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ’’ਤਿ... ‘‘ਅਭਾਵਿਤਾਨਿ ਮੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀ’’ਤਿ... ‘‘ਅਭਾਵਿਤਾਨਿ ਮੇ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨੀ’’ਤਿ... ‘‘ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ’’ਤਿ... ‘‘ਅਭਾਵਿਤੋ ਮੇ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿ... ‘‘ਦੁਕ੍ਖਂ ਮੇ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤ’’ਨ੍ਤਿ... ‘‘ਸਮੁਦਯੋ ਮੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ’’ਤਿ... ‘‘ਮਗ੍ਗੋ ਮੇ ਅਭਾਵਿਤੋ’’ਤਿ... ‘‘ਨਿਰੋਧੋ ਮੇ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤੋ’’ਤਿ – ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ। ਯਸ੍ਸੇਤਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪਹੀਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਂ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੋਤਿ – ਅਵਿਕਤ੍ਥੀ ਅਕੁਕ੍ਕੁਚੋ।

ਮਨ੍ਤਭਾਣੀ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋਤਿ। ਮਨ੍ਤਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਮਨ੍ਤਾਯ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਭਣਨ੍ਤੋ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤੋ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੋ। ਦੁਕ੍ਕਥਿਤਂ ਦੁਬ੍ਭਣਿਤਂ ਦੁਲ੍ਲਪਿਤਂ ਦੁਰੁਤ੍ਤਂ ਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਂ ਵਾਚਂ ਨ ਭਾਸਤੀਤਿ – ਮਨ੍ਤਭਾਣੀ। **ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਮਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ? ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਅਵੂਪਸਮੋ ਚੇਤਸੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਭਨ੍ਤਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ। ਯਸ੍ਸੇਤਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਪਹੀਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਂ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋਤਿ – ਮਨ੍ਤਭਾਣੀ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ।

ਸ ਵੇ ਵਾਚਾਯਤੋ ਮੁਨੀਤਿ। ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੁਸਾਵਾਦਂ ਪਹਾਯ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ ਥੇਤੋ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ ਅਵਿਸਂਵਾਦਕੋ ਲੋਕਸ੍ਸ। ਪਿਸੁਣਂ ਵਾਚਂ ਪਹਾਯ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ – ਇਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨ ਅਮੁਤ੍ਰ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਇਮੇਸਂ ਭੇਦਾਯ, ਅਮੁਤ੍ਰ ਵਾ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨ ਇਮੇਸਂ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਅਮੂਸਂ ਭੇਦਾਯ। ਇਤਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਤਾ, ਸਹਿਤਾਨਂ ਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ, ਸਮਗ੍ਗਾਰਾਮੋ ਸਮਗ੍ਗਰਤੋ ਸਮਗ੍ਗਨਨ੍ਦੀ ਸਮਗ੍ਗਕਰਣਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਫਰੁਸਂ ਵਾਚਂ ਪਹਾਯ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ – ਯਾ ਸਾ ਵਾਚਾ ਨੇਲਾ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ ਪੇਮਨੀਯਾ ਹਦਯਙ੍ਗਮਾ ਪੋਰੀ ਬਹੁਜਨਕਨ੍ਤਾ ਬਹੁਜਨਮਨਾਪਾ ਤਥਾਰੂਪਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਂ ਪਹਾਯ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ – ਕਾਲਵਾਦੀ ਭੂਤਵਾਦੀ ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਵਿਨਯਵਾਦੀ ਨਿਧਾਨਵਤਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਕਾਲੇਨ ਸਾਪਦੇਸਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਵਤਿਂ ਅਤ੍ਥਸਂਹਿਤਂ। ਚਤੂਹਿ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਚਤੁਦ੍ਦੋਸਾਪਗਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਬਾਤ੍ತਿਂਸਾਯ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾਯ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ।

ਦਸ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨਿ ਕਥੇਸਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਕਥਂ ਕਥੇਤਿ, ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੀਕਥਂ ਕਥੇਤਿ, ਪਵਿਵੇਕਕਥਂ... ਅਸਂਸਗ੍ਗਕਥਂ... ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਕਥਂ... ਸੀਲਕਥਂ... ਸਮਾਧਿਕਥਂ... ਪਞ੍ਞਾਕਥਂ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕਥਂ ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕਥਂ... ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕਥਂ... ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਕਥਂ... ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਕਥਂ... ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥਂ... ਬਲਕਥਂ... ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਕਥਂ... ਮਗ੍ਗਕਥਂ... ਫਲਕਥਂ... ਨਿਬ੍ਬਾਨਕਥਂ ਕਥੇਤਿ। **ਵਾਚਾਯਤੋ**ਤਿ ਯਤ੍ਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤੋ ਗੁਤ੍ਤੋ ਗੋਪਿਤੋ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ। **ਮੋਨਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨੀਤਿ – ਸ ਵੇ ਵਾਚਾਯਤੋ ਮੁਨਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਅਸਨ੍ਤਾਸੀ, ਅਵਿਕਤ੍ਥੀ ਅਕੁਕ੍ਕੁਚੋ।
ਮਨ੍ਤਭਾਣੀ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ, ਸ ਵੇ ਵਾਚਾਯਤੋ ਮੁਨੀ''ਤਿ॥

੮੬. ਨਿਰਾਸਤ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤੇ, ਅਤੀਤਂ ਨਾਨੁਸੋਚਤਿ।
ਵਿਵੇਕਦਸ੍ਸੀ ਫਸ੍ਸੇਸੁ, ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਚ ਨ ਨੀਯਤਿ॥

ਨਿਰਾਸਤ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤੇਤਿ। **ਆਸਤ੍ਤਿ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। ਯਸ੍ਸੇਸਾ ਆਸਤ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਿਰਾਸਤ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤੇ। ਅਥ ਵਾ ''ਏਵਂਰੂਪੋ ਸਿਯਂ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦਿਂ ਨ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਤਿ, ''ਏਵਂਵੇਦਨੋ ਸਿਯਂ... ਏਵਂਸਞ੍ਞੋ ਸਿਯਂ... ਏਵਂਸਙ੍ਖਾਰੋ ਸਿਯਂ... ਏਵਂਵਿਞ੍ਞਾਣੋ ਸਿਯਂ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਨਨ੍ਦਿਂ ਨ ਸਮਨ੍ਨਾਨੇਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਿਰਾਸਤ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤੇ। ਅਥ ਵਾ ''ਇਤਿ ਮੇ ਚਕ੍ਖੁ ਸਿਯਾ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ – ਇਤਿ ਰੂਪਾ''ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਣਿਦਹਤਿ , ਚੇਤਸੋ ਅਪ੍ਪਣਿਧਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਤਿ; ਨ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਿਰਾਸਤ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤੇ। ''ਇਤਿ ਮੇ ਸੋਤਂ ਸਿਯਾ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ – ਇਤਿ ਸਦ੍ਦਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਇਤਿ ਮੇ ਮਨੋ ਸਿਯਾ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ – ਇਤਿ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਣਿਦਹਤਿ, ਚੇਤਸੋ ਅਪ੍ਪਣਿਧਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਤਿ; ਨ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਿਰਾਸਤ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤੇ। ਅਥ ਵਾ ''ਇਮਿਨਾਹਂ ਸੀਲੇਨ ਵਾ ਵਤੇਨ ਵਾ ਤਪੇਨ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੇਨ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਵਞ੍ਞਤਰੋ ਵਾ''ਤਿ ਅਪ੍ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨ ਪਣਿਦਹਤਿ, ਚੇਤਸੋ ਅਪ੍ਪਣਿਧਾਨਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਨ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਤਿ; ਨ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਿਰਾਸਤ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤੇ।

ਅਤੀਤਂ ਨਾਨੁਸੋਚਤੀਤਿ। ਵਿਪਰਿਣਤਂ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨ ਸੋਚਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਨ ਸੋਚਤਿ, ''ਚਕ੍ਖੁ ਮੇ ਵਿਪਰਿਣਤ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਸੋਚਤਿ, ''ਸੋਤਂ ਮੇ... ਘਾਨਂ ਮੇ... ਜਿਵ੍ਹਾ ਮੇ... ਕਾਯੋ ਮੇ... ਰੂਪਾ ਮੇ... ਸਦ੍ਦਾ ਮੇ... ਗਨ੍ਧਾ ਮੇ... ਰਸਾ ਮੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਮੇ... ਕੁਲਂ ਮੇ... ਗਣੋ ਮੇ... ਆਵਾਸੋ ਮੇ... ਲਾਭੋ ਮੇ... ਯਸੋ ਮੇ... ਪਸਂਸਾ ਮੇ... ਸੁਖਂ ਮੇ... ਚੀਵਰਂ ਮੇ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਮੇ... ਸੇਨਾਸਨਂ ਮੇ... ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਮੇ... ਮਾਤਾ ਮੇ... ਪਿਤਾ ਮੇ... ਭਾਤਾ ਮੇ... ਭਗਿਨੀ ਮੇ... ਪੁਤ੍ਤੋ ਮੇ... ਧੀਤਾ ਮੇ... ਮਿਤ੍ਤਾ ਮੇ... ਅਮਚ੍ਚਾ ਮੇ... ਞਾਤਕਾ ਮੇ... ਸਾਲੋਹਿਤਾ ਮੇ ਵਿਪਰਿਣਤਾ''ਤਿ ਨ ਸੋਚਤਿ ਨ ਕਿਲਮਤਿ ਨ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਨ ਉਰਤ੍ਤਾਲਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਅਤੀਤਂ ਨਾਨੁਸੋਚਤਿ।

ਵਿਵੇਕਦਸ੍ਸੀ ਫਸ੍ਸੇਸੂਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਅਧਿਵਚਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਪਟਿਘਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਸੁਖਵੇਦਨੀਯੋ ਫਸ੍ਸੋ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੀਯੋ ਫਸ੍ਸੋ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਵੇਦਨੀਯੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਕੁਸਲੋ ਫਸ੍ਸੋ ਅਕੁਸਲੋ ਫਸ੍ਸੋ ਅਬ੍ਯਾਕਤੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਕਾਮਾਵਚਰੋ ਫਸ੍ਸੋ ਰੂਪਾਵਚਰੋ ਫਸ੍ਸੋ ਅਰੂਪਾਵਚਰੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਫਸ੍ਸੋ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੋ ਫਸ੍ਸੋ ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਲੋਕਿਯੋ ਫਸ੍ਸੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਫਸ੍ਸੋ, ਅਤੀਤੋ ਫਸ੍ਸੋ ਅਨਾਗਤੋ ਫਸ੍ਸੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਫਸ੍ਸੋ; ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਫਸ੍ਸੋ ਫੁਸਨਾ ਸਮ੍ਫੁਸਨਾ ਸਮ੍ਫੁਸਿਤਤ੍ਤਂ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਫਸ੍ਸੋ।

ਵਿਵੇਕਦਸ੍ਸੀ ਫਸ੍ਸੇਸੂਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ, ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ... ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ... ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ... ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ... ਅਧਿਵਚਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ... ਪਟਿਘਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ... ਸੁਖਵੇਦਨੀਯਂ ਫਸ੍ਸਂ... ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੀਯਂ ਫਸ੍ਸਂ... ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਵੇਦਨੀਯਂ ਫਸ੍ਸਂ... ਕੁਸਲਂ ਫਸ੍ਸਂ... ਅਕੁਸਲਂ ਫਸ੍ਸਂ... ਅਬ੍ਯਾਕਤਂ ਫਸ੍ਸਂ... ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਫਸ੍ਸਂ... ਰੂਪਾਵਚਰਂ ਫਸ੍ਸਂ... ਅਰੂਪਾਵਚਰਂ ਫਸ੍ਸਂ... ਲੋਕਿਯਂ ਫਸ੍ਸਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ।

ਅਥ ਵਾ ਅਤੀਤਂ ਫਸ੍ਸਂ ਅਨਾਗਤੇਹਿ ਚ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਚ ਫਸ੍ਸੇਹਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਨਾਗਤਂ ਫਸ੍ਸਂ ਅਤੀਤੇਹਿ ਚ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਹਿ ਚ ਫਸ੍ਸੇਹਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਂ ਅਤੀਤੇਹਿ ਚ ਅਨਾਗਤੇਹਿ ਚ ਫਸ੍ਸੇਹਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਯੇ ਤੇ ਫਸ੍ਸਾ ਅਰਿਯਾ ਅਨਾਸਵਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਸੁਞ੍ਞਤਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਫਸ੍ਸੇ ਵਿਵਿਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਰਾਗੇਨ ਦੋਸੇਨ ਮੋਹੇਨ ਕੋਧੇਨ ਉਪਨਾਹੇਨ ਮਕ੍ਖੇਨ ਪਲਾਸੇਨ ਇਸ੍ਸਾਯ ਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ ਮਾਯਾਯ ਸਾਠੇਯ੍ਯੇਨ ਥਮ੍ਭੇਨ ਸਾਰਮ੍ਭੇਨ ਮਾਨੇਨ ਅਤਿਮਾਨੇਨ ਮਦੇਨ ਪਮਾਦੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਬ੍ਬਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਹਿ ਸਬ੍ਬਦਰਥੇਹਿ ਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹੇਹਿ ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਤਾਪੇਹਿ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਵਿਵੇਕਦਸ੍ਸੀ ਫਸ੍ਸੇਸੁ।

ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਚ ਨ ਨੀਯਤੀਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਨਿ। ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਯਾਯਤਿ ਨ ਨੀਯਤਿ ਨ ਵੁਯ੍ਹਤਿ ਨ ਸਂਹਰੀਯਤਿ; ਨਪਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਸਾਰਤੋ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਚ ਨ ਨੀਯਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਨਿਰਾਸਤ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤੇ, ਅਤੀਤਂ ਨਾਨੁਸੋਚਤਿ।
ਵਿਵੇਕਦਸ੍ਸੀ ਫਸ੍ਸੇਸੁ, ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਚ ਨ ਨੀਯਤੀ''ਤਿ॥

੮੭. ਪਤਿਲੀਨੋ ਅਕੁਹਕੋ, ਅਪਿਹਾਲੁ ਅਮਚ੍ਛਰੀ।
ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਭੋ ਅਜੇਗੁਚ੍ਛੋ, ਪੇਸੁਣੇਯ੍ਯੇ ਚ ਨੋ ਯੁਤੋ॥

ਪਤਿਲੀਨੋ ਅਕੁਹਕੋਤਿ। **ਪਤਿਲੀਨੋ**ਤਿ ਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਤਿਲੀਨੋ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਤਿਲੀਨੋ, ਮੋਹਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਤਿਲੀਨੋ, ਕੋਧਸ੍ਸ... ਉਪਨਾਹਸ੍ਸ ... ਮਕ੍ਖਸ੍ਸ... ਪਲਾਸਸ੍ਸ... ਇਸ੍ਸਾਯ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਪਤਿਲੀਨੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਤਿਲੀਨੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲੋ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤੋ ਅਨਭਾਵਂਕਤੋ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮੋ। ਏਵਂ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਤਿਲੀਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ – ਪਤਿਲੀਨੋ।

ਅਕੁਹਕੋਤਿ ਤੀਣਿ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂਨਿ – ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ, ਇਰਿਯਾਪਥਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ, ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ।

ਕਤਮਂ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ? ਇਧ ਗਹਪਤਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਨਿਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ। ਸੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ ਅਤ੍ਥਿਕੋ

ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ ਭਿਯ੍ਯੋਕਮ੍ਯਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਚੀਵਰਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ, ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ, ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ। ਸੋ ਏਵਮਾਹ – ''ਕਿਂ ਸਮਣਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘੇਨ ਚੀਵਰੇਨ! ਏਤਂ ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ ਯਂ ਸਮਣੋ ਸੁਸਾਨਾ ਵਾ ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟਾ ਵਾ ਪਾਪਣਿਕਾ ਵਾ ਨਨ੍ਤਕਾਨਿ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਾਟਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧਾਰੇਯ੍ਯ। ਕਿਂ ਸਮਣਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ ! ਏਤਂ ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ ਯਂ ਸਮਣੋ ਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਾਯ ਪਿਣ੍ਡਿਯਾਲੋਪੇਨ ਜੀਵਿਕਂ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ। ਕਿਂ ਸਮਣਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘੇਨ ਸੇਨਾਸਨੇਨ! ਏਤਂ ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ ਯਂ ਸਮਣੋ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸ ਸੋਸਾਨਿਕੋ ਵਾ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕੋ ਵਾ। ਕਿਂ ਸਮਣਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘੇਨ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ! ਏਤਂ ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ ਯਂ ਸਮਣੋ ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਹਰਿਤਕੀਖਣ੍ਡੇਨ ਵਾ ਓਸਧਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ਤਦੁਪਾਦਾਯ ਲੂਖਂ ਚੀਵਰਂ ਧਾਰੇਤਿ, ਲੂਖਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਲੂਖਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ , ਲੂਖਂ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਗਹਪਤਿਕਾ ਏਵਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ – ''ਅਯਂ ਸਮਣੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੋ ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਧੁਤਵਾਦੋ''ਤਿ ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਨਿਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ। ਸੋ ਏਵਮਾਹ – ''ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਾ ਸਦ੍ਧੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਬਹੁਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਾ ਸਦ੍ਧੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਬਹੁਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਤਿ, ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਾ ਸਦ੍ਧੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਬਹੁਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾਨਂ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਾ ਸਦ੍ਧੋ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤੋ ਬਹੁਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਪਸਵਤਿ। 'ਤੁਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚੇਵਾਯਂ ਸਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਅਹਞ੍ਚ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੋ। ਸਚੇਹਂ ਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਏਵਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਪੁਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਬਾਹਿਰਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਨ ਮਯ੍ਹਂ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਪਿ ਚ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂਯੇਵ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮੀ'''ਤਿ। ਤਦੁਪਾਦਾਯ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਚੀਵਰਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਭਾਕੁਟਿਕਾ ਭਾਕੁਟਿਯਂ ਕੁਹਨਾ ਕੁਹਾਯਨਾ ਕੁਹਿਤਤ੍ਤਂ – ਇਦਂ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ।

ਕਤਮਂ ਇਰਿਯਾਪਥਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ''ਏਵਂ ਮਂ ਜਨੋ ਸਮ੍ਭਾਵੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ, ਗਮਨਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ ਠਾਨਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ ਨਿਸਜ੍ਜਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ ਸਯਨਂ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ, ਪਣਿਧਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਣਿਧਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਪਣਿਧਾਯ ਨਿਸੀਦਤਿ ਪਣਿਧਾਯ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਯ ਗਚ੍ਛਤਿ ਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਯ ਨਿਸੀਦਤਿ ਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਯ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਆਪਾਥਕਜ੍ਝਾਯੀਵ ਹੋਤਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਇਰਿਯਾਪਥਸ੍ਸ ਠਪਨਾ ਆਠਪਨਾ [ਅਟ੍ਠਪਨਾ (ਸੀ॰)] ਸਣ੍ਠਪਨਾ ਭਾਕੁਟਿਕਾ ਭਾਕੁਟਿਯਂ ਕੁਹਨਾ ਕੁਹਾਯਨਾ ਕੁਹਿਤਤ੍ਤਂ – ਇਦਂ ਇਰਿਯਾਪਥਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ।

ਕਤਮਂ ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ''ਏਵਂ ਮਂ ਜਨੋ ਸਮ੍ਭਾਵੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ, ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ। ''ਯੋ ਏਵਰੂਪਂ ਚੀਵਰਂ ਧਾਰੇਤਿ ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਭਣਤਿ; ''ਯੋ ਏਵਰੂਪਂ ਪਤ੍ਤਂ ਧਾਰੇਤਿ... ਲੋਹਥਾਲਕਂ ਧਾਰੇਤਿ... ਧਮ੍ਮਕਰਣਂ ਧਾਰੇਤਿ... ਪਰਿਸਾਵਨਂ ਧਾਰੇਤਿ... ਕੁਞ੍ਚਿਕਂ ਧਾਰੇਤਿ... ਉਪਾਹਨਂ ਧਾਰੇਤਿ... ਕਾਯਬਨ੍ਧਨਂ ਧਾਰੇਤਿ... ਆਯੋਗਂ ਧਾਰੇਤਿ ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਭਣਤਿ; ''ਯਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪੋ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਭਣਤਿ; ''ਯਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪੋ ਆਚਰਿਯੋ... ਏਵਰੂਪਾ ਸਮਾਨੁਪਜ੍ਝਾਯਕਾ... ਸਮਾਨਾਚਰਿਯਕਾ... ਮਿਤ੍ਤਾ... ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਾ... ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਾ... ਸਹਾਯਾ ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਭਣਤਿ; ''ਯੋ ਏਵਰੂਪੇ ਵਿਹਾਰੇ ਵਸਤਿ ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਭਣਤਿ; ''ਯੋ ਏਵਰੂਪੇ ਅਡ੍ਢਯੋਗੇ ਵਸਤਿ... ਪਾਸਾਦੇ ਵਸਤਿ... ਹਮ੍ਮਿਯੇ ਵਸਤਿ... ਗੁਹਾਯਂ ਵਸਤਿ... ਲੇਣੇ ਵਸਤਿ... ਕੁਟਿਯਾ ਵਸਤਿ... ਕੂਟਾਗਾਰੇ ਵਸਤਿ... ਅਟ੍ਟੇ ਵਸਤਿ ... ਮਾਲ਼ੇ ਵਸਤਿ... ਉਦ੍ਦਣ੍ਡੇ ਵਸਤਿ... ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਾਯਂ ਵਸਤਿ... ਮਣ੍ਡਪੇ ਵਸਤਿ... ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਵਸਤਿ, ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਭਣਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਕੋਰਜਿਕਕੋਰਜਿਕੋ [ਕੋਰਞ੍ਜਿਕਕੋਰਞ੍ਜਿਕੋ (ਸੀ॰)] ਭਾਕੁਟਿਕਭਾਕੁਟਿਕੋ ਕੁਹਕਕੁਹਕੋ ਲਪਕਲਪਕੋ ਮੁਖਸਮ੍ਭਾਵਿਕੋ, ''ਅਯਂ ਸਮਣੋ ਇਮਾਸਂ ਏਵਰੂਪਾਨਂ ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਲਾਭੀ''ਤਿ ਤਾਦਿਸਂ ਗਮ੍ਭੀਰਂ ਗੂਲ਼੍ਹਂ ਨਿਪੁਣਂ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਂ ਕਥਂ ਕਥੇਸਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਭਾਕੁਟਿਕਾ ਭਾਕੁਟਿਯਂ ਕੁਹਨਾ ਕੁਹਾਯਨਾ ਕੁਹਿਤਤ੍ਤਂ – ਇਦਂ ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਸਙ੍ਖਾਤਂ

ਕੁਹਨੵਤ੍ਥੂ। ਯਸ੍ਸਿਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਕੁਹਨੵਤ੍ਥੂਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ੵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਨਿ, ਸੋ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਕੁਹਕੋਤਿ – ਪਤਿਲੀਨੋ ਅਕੁਹਕੋ।

ਅਪਿਹਾਲੁ ਅਮਚ੍ਛਰੀਤਿ। ਪਿਹਾ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। ਯਸ੍ਸੇਸਾ ਪਿਹਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ੵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਪਿਹਾਲੁ। ਸੋ ਰੂਪੇ ਨ ਪਿਹੇਤਿ, ਸਦ੍ਦੇ... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ... ਕੁਲਂ... ਗਣਂ... ਆੵਾਸਂ... ਲਾਭਂ... ਯਸਂ... ਪਸਂਸਂ... ਸੁਖਂ... ਚੀੵਰਂ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ... ਸੇਨਾਸਨਂ... ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ... ਕਾਮਧਾਤੁਂ... ਰੂਪਧਾਤੁਂ... ਅਰੂਪਧਾਤੁਂ... ਕਾਮਭੵਂ... ਰੂਪਭੵਂ... ਅਰੂਪਭੵਂ... ਸਞ੍ਞਾਭੵਂ... ਅਸਞ੍ਞਾਭੵਂ ... ਨੇੵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭੵਂ... ਏਕੵੋਕਾਰਭੵਂ... ਚਤੁੵੋਕਾਰਭੵਂ... ਪਞ੍ਚੵੋਕਾਰਭੵਂ... ਅਤੀਤਂ... ਅਨਾਗਤਂ... ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ... ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤੵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਪਿਹੇਤਿ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ ਨ ਪਤ੍ਥੇਤਿ ਨਾਭਿਜਪ੍ਪਤੀਤਿ – ਅਪਿਹਾਲੁ। **ਅਮਚ੍ਛਰੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ – ਆੵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਕੁਲਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਲਾਭਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ੵਣ੍ਣਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਯਂ ਏੵਰੂਪਂ ਮਚ੍ਛਰਂ ਮਚ੍ਛਰਾਯਨਾ ਮਚ੍ਛਰਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ੵੇੵਿਚ੍ਛਂ ਕਦਰਿਯਂ ਕਟੁਕਞ੍ਚੁਕਤਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਇਦਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਅਪਿ ਚ ਖਨ੍ਧਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਧਾਤੁਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਆਯਤਨਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਗਾਹੋ – ਇਦਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਯਸ੍ਸੇਤਂ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਪਹੀਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ੵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਂ, ਸੋ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਚ੍ਛਰੀਤਿ – ਅਪਿਹਾਲੁ ਅਮਚ੍ਛਰੀ।

ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਭੋ ਅਜੇਗੁਚ੍ਛੋਤਿ। ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਾਨਿ – ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ, ੵਾਚਸਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ, ਚੇਤਸਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ। ਕਤਮਂ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਘਗਤੋਪਿ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਗਣਗਤੋਪਿ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਭੋਜਨਸਾਲਾਯਮ੍ਪਿ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਜਨ੍ਤਾਘਰੇਪਿ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਉਦਕਤਿਤ੍ਥੇਪਿ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ ਪੵਿਸਨ੍ਤੋਪਿ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ ਪੵਿਟ੍ਠੋਪਿ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਥਂ ਸਙ੍ਘਗਤੋ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਘਗਤੋ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ [ਅਚਿਤ੍ਤਿਕਾਰਕਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਉਚ੍ਚੇਪਿ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਸਸੀਸਂ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ੵਾਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਠਿਤਕੋਪਿ ਭਣਤਿ, ਬਾਹਾੵਿਕ੍ਖੇਪਕੋਪਿ ਭਣਤਿ। ਏੵਂ ਸਙ੍ਘਗਤੋ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਥਂ ਗਣਗਤੋ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਗਣਗਤੋ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ ਥੇਰਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਨੁਪਾਹਨਾਨਂ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾਨਂ ਸਉਪਾਹਨੋ ਚਙ੍ਕਮਤਿ, ਨੀਚੇ ਚਙ੍ਕਮੇ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾਨਂ ਉਚ੍ਚੇ ਚਙ੍ਕਮੇ ਚਙ੍ਕਮਤਿ, ਛਮਾਯ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾਨਂ ਚਙ੍ਕਮੇ ਚਙ੍ਕਮਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਉਚ੍ਚੇਪਿ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਸਸੀਸਂ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ੵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਠਿਤਕੋਪਿ ਭਣਤਿ, ਬਾਹਾੵਿਕ੍ਖੇਪਕੋਪਿ ਭਣਤਿ। ਏੵਂ ਗਣਗਤੋ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਥਂ ਭੋਜਨਸਾਲਾਯਂ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭੋਜਨਸਾਲਾਯਂ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਨੵੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਸਨੇਨ ਪਟਿਬਾਹਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਉਚ੍ਚੇਪਿ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਸਸੀਸਂ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ੵਾਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਠਿਤਕੋਪਿ ਭਣਤਿ, ਬਾਹਾੵਿਕ੍ਖੇਪਕੋਪਿ ਭਣਤਿ। ਏੵਂ ਭੋਜਨਸਾਲਾਯਂ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਥਂ ਜਨ੍ਤਾਘਰੇ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਜਨ੍ਤਾਘਰੇ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਉਚ੍ਚੇਪਿ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਤਿ , ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਮ੍ਪਿ ਅਨਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋਪਿ ਕਟ੍ਠਂ ਪਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਦ੍ੵਾਰਮ੍ਪਿ ਪਿਦਹਤਿ, ਬਾਹਾੵਿਕ੍ਖੇਪਕੋਪਿ ਭਣਤਿ। ਏੵਂ ਜਨ੍ਤਾਘਰੇ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਥੰ ਉਦਕਤਿਤ੍ਥੇ ਕਾਯਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਉਦਕਤਿਤ੍ਥੇ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਓਤਰਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਓਤਰਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਨ੍ਹਾਯਤਿ [ਨਹਾਯਤਿ (ਸੀ॰)], ਪੁਰਤੋਪਿ ਨ੍ਹਾਯਤਿ , ਉਪਰਿਤੋਪਿ ਨ੍ਹਾਯਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਉਤ੍ਤਰਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਉਤ੍ਤਰਤਿ, ਉਪਰਿਤੋਪਿ ਉਤ੍ਤਰਤਿ। ਏਵਂ ਉਦਕਤਿਤ੍ਥੇ ਕਾਯਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਥੰ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਕਾਯਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵੋਕ੍ਕਮ੍ਮਾਪਿ ਥੇਰਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਪੁਰਤੋ ਪੁਰਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਂ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਕਾਯਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਥੰ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਕਾਯਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ, ‘‘ਨ ਪਵਿਸ [ਪਵਿਸਥ (ਸੀ॰) ਏਵਮਞ੍ਞੇਸੁ ਪਦਦ੍ਵਯੇਸੁਪਿ], ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਪਵਿਸਤਿ, ‘‘ਨ ਤਿਟ੍ਠ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ‘‘ਨ ਨਿਸੀਦ, ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਅਨੋਕਾਸਮ੍ਪਿ ਪਵਿਸਤਿ, ਅਨੋਕਾਸੇਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਨੋਕਾਸੇਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਯਾਨਿਪਿ ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕੁਲਾਨੰ ਓਵਰਕਾਨਿ ਗੂਲ੍ਹਾਨਿ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਨਿ ਚ। ਯਤ੍ਥ ਕੁਲਿਤ੍ਥਿਯੋ ਕੁਲਧੀਤਰੋ ਕੁਲਸੁਣ੍ਹਾਯੋ ਕੁਲਕੁਮਾਰਿਯੋ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥਪਿ ਸਹਸਾ ਪਵਿਸਤਿ ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸਪਿ ਸਿਰੰ ਪਰਾਮਸਤਿ। ਏਵਂ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਕਾਯਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ਇਦੰ ਕਾਯਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਤਮੰ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਘਗਤੋਪਿ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਗਣਗਤੋਪਿ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋਪਿ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਥੰ ਸਙ੍ਘਗਤੋ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਘਗਤੋ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛੰ ਵਾ ਅਨਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋ ਵਾ ਆਰਾਮਗਤਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਭਣਤਿ, ਪਞ੍ਹੰ ਵਿਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੰ ਉਦ੍ਦਿਸਤਿ, ਠਿਤਕੋਪਿ ਭਣਤਿ, ਬਾਹਾਵਿਕ੍ਖੇਪਕੋਪਿ ਭਣਤਿ। ਏਵਂ ਸਙ੍ਘਗਤੋ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਥੰ ਗਣਗਤੋ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਗਣਗਤੋ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛੰ ਵਾ ਅਨਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋ ਵਾ ਆਰਾਮਗਤਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਭਣਤਿ, ਪਞ੍ਹੰ ਵਿਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਠਿਤਕੋਪਿ ਭਣਤਿ, ਬਾਹਾਵਿਕ੍ਖੇਪਕੋਪਿ ਭਣਤਿ। ਆਰਾਮਗਤਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਉਪਾਸਕਾਨੰ ਉਪਾਸਿਕਾਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਭਣਤਿ, ਪਞ੍ਹੰ ਵਿਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਠਿਤਕੋਪਿ ਭਣਤਿ, ਬਾਹਾਵਿਕ੍ਖੇਪਕੋਪਿ ਭਣਤਿ। ਏਵਂ ਗਣਗਤੋ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਥੰ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਇਤ੍ਥਿੰ ਵਾ ਕੁਮਾਰਿੰ ਵਾ ਏਵਮਾਹ – ‘‘ਇਤ੍ਥੰਨਾਮੇ ਇਤ੍ਥੰਗੋਤ੍ਤੇ ਕਿੰ ਅਤ੍ਥਿ? ਯਾਗੁ ਅਤ੍ਥਿ, ਭਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਖਾਦਨੀਯੰ ਅਤ੍ਥਿ। ਕਿੰ ਪਿਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਕਿੰ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਕਿੰ ਖਾਦਿਸ੍ਸਾਮ? ਕਿੰ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਕਿੰ ਵਾ ਮੇ ਦਸ੍ਸਥਾ’’ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲਪਤਿ, ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਵਾਚਾ ਪਲਾਪੋ ਵਿਪ੍ਪਲਾਪੋ ਲਾਲਪ੍ਪੋ ਲਾਲਪ੍ਪਨਾ ਲਾਲਪ੍ਪਿਤਤ੍ਤੰ। ਏਵਂ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ਇਦੰ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ।

ਕਤਮੰ ਚੇਤਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਨ ਉਚ੍ਚਾ ਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਉਚ੍ਚਾ ਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਦਿਸੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਦਹਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਨ ਮਹਾਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਮਹਾਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਦਿਸੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਦਹਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਨ ਮਹਾਭੋਗਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਮਹਾਭੋਗਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਦਿਸੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਦਹਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਨ ਉਲ਼ਾਰਭੋਗਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ... ਨ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕੋ ਸਮਾਨੋ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਦਿਸੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਦਹਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਨ ਵਿਨਯਧਰੋ ਸਮਾਨੋ... ਨ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਸਮਾਨੋ... ਨ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਸਮਾਨੋ... ਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਸਮਾਨੋ... ਨ ਪੰਸੁਕੂਲਿਕੋ ਸਮਾਨੋ... ਨ ਤੇਚੀਵਰਿਕੋ ਸਮਾਨੋ... ਨ ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕੋ ਸਮਾਨੋ... ਨ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੋ ਸਮਾਨੋ... ਨ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕੋ ਸਮਾਨੋ... ਨ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੋ ਸਮਾਨੋ... ਨ ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀ ਸਮਾਨੋ

ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਦਿਸਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਹਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ...ਪੇ॰... ਨ ਨੇੵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀ ਸਮਾਨੋ ਨੇੵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਦਿਸਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਹਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ – ਇਦਂ ਚੇਤਸਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ। ਯਸ੍ਸਿਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ੵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਨਿ, ਸੋ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਭੋਤਿ – ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਭੋ।

ਅਜੇਗੁਚ੍ਛੋਤਿ । ਅਤ੍ਥਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੇਗੁਚ੍ਛੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਜੇਗੁਚ੍ਛੋ। ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੇਗੁਚ੍ਛੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ ਹੋਤਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮੋ ਅਸੁਚਿਸਙ੍ਕਸ੍ਸਰਸਮਾਚਾਰੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਸ੍ਸਮਣੋ ਸਮਣਪਟਿਞ੍ਞੋ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਪਟਿਞ੍ਞੋ ਅਨ੍ਤੋਪੂਤਿ ਅੵਸ੍ਸੁਤੋ ਕਸਮ੍ਬੁਜਾਤੋ – ਅਯਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੇਗੁਚ੍ਛੋ। ਅਥ ੵਾ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਉਪਾਯਾਸਬਹੁਲੋ, ਅਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ੵੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਅਭਿਸਜ੍ਜਤਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠੀਯਤਿ, ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ – ਅਯਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੇਗੁਚ੍ਛੋ। ਅਥ ੵਾ ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਉਪਨਾਹੀ, ਮਕ੍ਖੀ ਹੋਤਿ ਪਲ਼ਾਸੀ, ਇਸ੍ਸੁਕੀ ਹੋਤਿ ਮਚ੍ਛਰੀ, ਸਠੋ ਹੋਤਿ ਮਾਯਾੵੀ , ਥਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਅਤਿਮਾਨੀ, ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ [ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠੀ (ਸੀ॰)], ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਹੋਤਿ ਆਦਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਦੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ – ਅਯਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੇਗੁਚ੍ਛੋ।

ਕਤਮੋ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਜੇਗੁਚ੍ਛੋ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲੵਾ ਹੋਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂੵਰਸਂੵੁਤੋ ੵਿਹਰਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ੵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾੵੀ, ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ – ਅਯਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਜੇਗੁਚ੍ਛੋ। ਅਥ ੵਾ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਅਨੁਪਾਯਾਸਬਹੁਲੋ, ਬਹੁਮ੍ਪਿ ੵੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ਨ ਅਭਿਸਜ੍ਜਤਿ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਨ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਤਿਟ੍ਠੀਯਤਿ, ਨ ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ – ਅਯਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਜੇਗੁਚ੍ਛੋ। ਅਥ ੵਾ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਹੋਤਿ ਅਨੁਪਨਾਹੀ, ਅਮਕ੍ਖੀ ਹੋਤਿ ਅਪਲ਼ਾਸੀ, ਅਨਿਸ੍ਸੁਕੀ ਹੋਤਿ ਅਮਚ੍ਛਰੀ, ਅਸਠੋ ਹੋਤਿ ਅਮਾਯਾੵੀ, ਅਥਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ ਅਨਤਿਮਾਨੀ , ਨ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤਿ ਨ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੀ ਹੋਤਿ ਅਨਾਦਾਨਗ੍ਗਾਹੀ ਸੁਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੀ – ਅਯਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਅਜੇਗੁਚ੍ਛੋ। ਸਬ੍ਬੇ ਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਜੇਗੁਚ੍ਛਾ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਅਟ੍ਠ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਅਜੇਗੁਚ੍ਛਾਤਿ – ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਭੋ ਅਜੇਗੁਚ੍ਛੋ।

ਪੇਸੁਣੇਯ੍ਯੇ ਚ ਨੋ ਯੁਤੋਤਿ। ਪੇਸੁਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਿਸੁਣੵਾਚੋ ਹੋਤਿ, ਇਤੋ ਸੁਤ੍ੵਾ ਅਮੁਤ੍ਰ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਇਮੇਸਂ ਭੇਦਾਯ, ਅਮੁਤ੍ਰ ੵਾ ਸੁਤ੍ੵਾ ਇਮੇਸਂ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਅਮੂਸਂ ਭੇਦਾਯ। ਇਤਿ ਸਮਗ੍ਗਾਨਂ ੵਾ ਭੇਤ੍ਤਾ [ਭੇਦੇ (ਕ॰)], ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ੵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ, ੵਗ੍ਗਾਰਾਮੋ, ੵਗ੍ਗਰਤੋ, ੵਗ੍ਗਨਨ੍ਦੀ, ੵਗ੍ਗਕਰਣਿਂ ੵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ – ਇਦਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ।

ਅਪਿ ਚ ਦ੍ੵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ – ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾਯ ੵਾ, ਭੇਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ [ਭੇਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ (ਬਹੂਸੁ)] ੵਾ। ਕਥਂ ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾਯ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ? ਇਮਸ੍ਸ ਪਿਯੋ ਭੵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਮਨਾਪੋ ਭੵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ੵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ ਭੵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਿਕੋ ਭੵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸੁਹਦਯੋ ਭੵਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ਏੵਂ ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾਯ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ। ਕਥਂ ਭੇਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ? ‘‘ਕਥਂ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਅਸ੍ਸੁ ੵਿਨਾ ਅਸ੍ਸੁ ੵਗ੍ਗਾ ਅਸ੍ਸੁ ਦ੍ੵੇਧਾ ਅਸ੍ਸੁ ਦ੍ੵੇਜ੍ਝਾ ਅਸ੍ਸੁ ਦ੍ੵੇ ਪਕ੍ਖਾ ਅਸ੍ਸੁ ਭਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਨ ਸਮਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਫਾਸੁ [ਅਫਾਸੁਂ (ਸੀ॰)] ੵਿਹਰੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਏੵਂ ਭੇਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ। ਯਸ੍ਸੇਤਂ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਪਹੀਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ੵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਂ, ਸੋ ਪੇਸੁਞ੍ਞੇ ਨੋ ਯੁਤੋ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਨ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਨ ਸਮ੍ਮਾਯੁਤ੍ਤੋਤਿ – ਪੇਸੁਣੇਯ੍ਯੇ ਚ ਨੋ ਯੁਤੋ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗੵਾ –

‘‘ਪਤਿਲੀਨੋ ਅਕੁਹਕੋ, ਅਪਿਹਾਲੁ ਅਮਚ੍ਛਰੀ।
ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਭੋ ਅਜੇਗੁਚ੍ਛੋ, ਪੇਸੁਣੇਯ੍ਯੇ ਚ ਨੋ ਯੁਤੋ’’ਤਿ॥

੮੮. **ਸਾਤਿਯੇਸੁ ਅਨਸ੍ਸਾਵੀ, ਅਤਿਮਾਨੇ ਚ ਨੋ ਯੁਤੋ।**
ਸਣ੍ਹੋ ਚ ਪਟਿਭਾਨਵਾ, ਨ ਸਦ੍ਧੋ ਨ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ॥

ਸਾਤਿਯੇਸੁ ਅਨਸ੍ਸਾਵੀਤਿ। **ਸਾਤਿਯਾ** ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਸਾਤਿਯਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ? ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸਾਤਿਯਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤਿ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ, ਤਂਕਾਰਣਾ ਸਾਤਿਯਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। ਯੇਸਂ ਏਸਾ ਸਾਤਿਯਾ ਤਣ੍ਹਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ ਤੇਸਂ ਚਕ੍ਖੁਤੋ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਸਵਤਿ ਆਸਵਤਿ [ਪਸਵਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਨ੍ਦਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਸੋਤਤੋ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ... ਘਾਨਤੋ ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਤੋ ਰਸਤਣ੍ਹਾ... ਕਾਯਤੋ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ... ਮਨਤੋ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ ਸਵਤਿ ਆਸਵਤਿ ਸਨ੍ਦਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਯੇਸਂ ਏਸਾ ਸਾਤਿਯਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ ਤੇਸਂ ਚਕ੍ਖੁਤੋ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਨ ਸਵਤਿ ਨਾਸਵਤਿ [ਨ ਪਸਵਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨ ਸਨ੍ਦਤਿ ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ , ਸੋਤਤੋ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ...ਪੇ॰... ਮਨਤੋ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ ਨ ਸਵਤਿ ਨਾਸਵਤਿ ਨ ਸਨ੍ਦਤਿ ਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਸਾਤਿਯੇਸੁ ਅਨਸ੍ਸਾਵੀ।

ਅਤਿਮਾਨੇ ਚ ਨੋ ਯੁਤੋਤਿ। ਕਤਮੋ ਅਤਿਮਾਨੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਰਂ ਅਤਿਮਞ੍ਞਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾ। ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਮਾਨੋ ਮਞ੍ਞਨਾ ਮਞ੍ਞਿਤਤ੍ਤਂ ਉਨ੍ਨਤਿ ਉਨ੍ਨਮੋ ਧਜੋ ਸਮ੍ਪਗ੍ਗਾਹੋ ਕੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਤਿਮਾਨੋ। ਯਸ੍ਸੇਸੋ ਅਤਿਮਾਨੋ ਪਹੀਨੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢੋ, ਸੋ ਅਤਿਮਾਨੇ ਚ ਨੋ ਯੁਤੋ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਨਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਨ ਸਮ੍ਮਾਯੁਤ੍ਤੋਤਿ – ਅਤਿਮਾਨੇ ਚ ਨੋ ਯੁਤੋ।

ਸਣ੍ਹੋ ਚ ਪਟਿਭਾਨਵਾਤਿ। **ਸਣ੍ਹੋ**ਤਿ ਸਣ੍ਹੇਨ ਕਾਯਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਸਣ੍ਹੋ, ਸਣ੍ਹੇਨ ਵਚੀਕਮ੍ਮੇਨ... ਸਣ੍ਹੇਨ ਮਨੋਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਸਣ੍ਹੋ, ਸਣ੍ਹੇਹਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਸਣ੍ਹੋ, ਸਣ੍ਹੇਹਿ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਹਿ... ਸਣ੍ਹੇਹਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਹਿ... ਸਣ੍ਹੇਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ... ਸਣ੍ਹੇਹਿ ਬਲੇਹਿ... ਸਣ੍ਹੇਹਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ ਸਣ੍ਹੋ, ਸਣ੍ਹੇਨ ਅਰਿਯੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ – ਸਣ੍ਹੋ।

ਪਟਿਭਾਨਵਾਤਿ ਤਯੋ ਪਟਿਭਾਨਵਨ੍ਤੋ – ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਟਿਭਾਨਵਾ, ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਪਟਿਭਾਨਵਾ, ਅਧਿਗਮਪਟਿਭਾਨਵਾ। ਕਤਮੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਟਿਭਾਨਵਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਕਤਿਯਾ ਪਰਿਯਾਪੁਟਂ ਹੋਤਿ – ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ ਗਾਥਾ ਉਦਾਨਂ ਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਂ ਜਾਤਕਂ ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਂ ਵੇਦਲ੍ਲਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਭਾਯਤਿ – ਅਯਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਪਟਿਭਾਨਵਾ। ਕਤਮੋ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਪਟਿਭਾਨਵਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਿਤਾ [ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਿਤਂ (ਸੀ॰), ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਚ ਞਾਯੇ ਚ ਲਕ੍ਖਣੇ ਚ ਕਾਰਣੇ ਚ ਠਾਨਾਠਾਨੇ ਚ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਟਿਭਾਯਤਿ – ਅਯਂ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਪਟਿਭਾਨਵਾ। ਕਤਮੋ ਅਧਿਗਮਪਟਿਭਾਨਵਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯੋ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਞਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਞਾਤੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਞਾਤਾ, ਅਤ੍ਥੇ ਞਾਤੇ ਅਤ੍ਥੋ ਪਟਿਭਾਯਤਿ , ਧਮ੍ਮੇ ਞਾਤੇ ਧਮ੍ਮੋ ਪਟਿਭਾਯਤਿ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਾ ਞਾਤਾਯ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਪਟਿਭਾਯਤਿ; ਇਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਞਾਣੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ। ਇਮਾਯ ਪਟਿਭਾਨਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਗਤੋ ਸਮੁਪਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਟਿਭਾਨਵਾ। ਯਸ੍ਸ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਧਿਗਮੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਿਂ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਭਾਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਸਣ੍ਹੋ ਚ ਪਟਿਭਾਨਵਾ।

ਨ ਸਦ੍ਧੋ ਨ ਵਿਰਜ੍ਜਤੀਤਿ। **ਨ ਸਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਸਾਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਂ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਧਮ੍ਮਂ ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਦ੍ਦਹਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਦੇਵਸ੍ਸ ਵਾ ਮਾਰਸ੍ਸ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਵਾ। ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਸਾਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਂ...ਪੇ॰... ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ’’ਤਿ... ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ... ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ’’ਤਿ...ਪੇ॰... ‘‘ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣ’’ਨ੍ਤਿ... ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ...ਪੇ॰... ‘‘ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਾ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ... ‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’’ਤਿ... ‘‘ਇਮੇ ਆਸਵਾ’’ਤਿ...ਪੇ॰... ‘‘ਅਯਂ

ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’’ਤਿ... ‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ...ਪੇ॰... ‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਸਾਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਂ...ਪੇ॰... ਛਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਸਾਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਂ...ਪੇ॰... ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਂ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਧਮ੍ਮਂ ਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸਦ੍ਦਹਤਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਦੇਵਸ੍ਸ ਵਾ ਮਾਰਸ੍ਸ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਵਾ [ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਵਾ...ਪੇ॰... (ਸੀ॰ ਕ॰)]।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਸਦ੍ਦਹਸਿ ਤ੍ਵਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵਿਤਂ ਬਹੁਲੀਕਤਂ ਅਮਤੋਗਧਂ ਹੋਤਿ ਅਮਤਪਰਾਯਨਂ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਂ; ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵਿਤਂ ਬਹੁਲੀਕਤਂ ਅਮਤੋਗਧਂ ਹੋਤਿ ਅਮਤਪਰਾਯਨਂ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨ’’ਨ੍ਤਿ?

‘‘ਨ ਖ੍ਵਾਹਂ ਏਤ੍ਥ, ਭਨ੍ਤੇ, ਭਗਵਤੋ ਸਦ੍ਧਾਯ ਗਚ੍ਛਾਮਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵਿਤਂ ਬਹੁਲੀਕਤਂ ਅਮਤੋਗਧਂ ਹੋਤਿ ਅਮਤਪਰਾਯਨਂ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਯੇਸਂ ਨੂਨੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ , ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਅਸ੍ਸ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਵਿਦਿਤਂ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਅਫਸ੍ਸਿਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਪਰੇਸਂ ਸਦ੍ਧਾਯ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵਿਤਂ ਬਹੁਲੀਕਤਂ ਅਮਤੋਗਧਂ ਹੋਤਿ ਅਮਤਪਰਾਯਨਂ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ... ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵਿਤਂ ਬਹੁਲੀਕਤਂ ਅਮਤੋਗਧਂ ਹੋਤਿ ਅਮਤਪਰਾਯਨਂ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਯੇਸਞ੍ਚ ਖੋ ਏਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਞਾਤਂ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵਿਦਿਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਫਸ੍ਸਿਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖਾ ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵਿਤਂ ਬਹੁਲੀਕਤਂ ਅਮਤੋਗਧਂ ਹੋਤਿ ਅਮਤਪਰਾਯਨਂ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਂ। ਮਯ੍ਹਞ੍ਚ ਖੋ, ਏਤਂ ਭਨ੍ਤੇ, ਞਾਤਂ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵਿਦਿਤਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਫਸ੍ਸਿਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖੋਹਂ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ। ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ... ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵਿਤਂ ਬਹੁਲੀਕਤਂ ਅਮਤੋਗਧਂ ਹੋਤਿ ਅਮਤਪਰਾਯਨਂ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨ’’ਨ੍ਤਿ।

‘‘ਸਾਧੁ ਸਾਧੁ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ! ਯੇਸਞ੍ਹੇਤਂ, ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ, ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਅਸ੍ਸ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਵਿਦਿਤਂ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਅਫਸ੍ਸਿਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਪਰੇਸਂ ਸਦ੍ਧਾਯ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਭਾਵਿਤਂ ਬਹੁਲੀਕਤਂ ਅਮਤੋਗਧਂ ਹੋਤਿ ਅਮਤਪਰਾਯਨਂ ਅਮਤਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ।

‘‘ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਅਕਤਞ੍ਞੂ ਚ, ਸਨ੍ਧਿਚ੍ਛੇਦੋ ਚ ਯੋ ਨਰੋ।
ਹਤਾਵਕਾਸੋ ਵਨ੍ਤਾਸੋ, ਸ ਵੇ ਉਤ੍ਤਮਪੋਰਿਸੋ’’ਤਿ॥

ਨ ਸਦ੍ਧੋ ਨ ਵਿਰਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਸਬ੍ਬੇ ਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਰਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਤ੍ਤ ਸੇਕ੍ਖਾ ਵਿਰਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਰਹਾ ਨੇਵ ਰਜ੍ਜਤਿ ਨੋ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਵਿਰਤ੍ਤੋ ਸੋ ਖਯਾ ਰਾਗਸ੍ਸ ਵੀਤਰਾਗਤ੍ਤਾ ਖਯਾ ਦੋਸਸ੍ਸ ਵੀਤਦੋਸਤ੍ਤਾ, ਖਯਾ ਮੋਹਸ੍ਸ ਵੀਤਮੋਹਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਵੁਟ੍ਠਵਾਸੋ ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ...ਪੇ॰... ਜਾਤਿਮਰਣਸਂਸਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ – ਨ ਸਦ੍ਧੋ ਨ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਸਾਤਿਯੇਸੁ ਅਨਸ੍ਸਾਵੀ, ਅਤਿਮਾਨੇ ਚ ਨੋ ਯੁਤੋ।
ਸਣ੍ਹੋ ਚ ਪਟਿਭਾਨਵਾ, ਨ ਸਦ੍ਧੋ ਨ ਵਿਰਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ॥

੮੯. ਲਾਭਕਮ੍ਯਾ ਨ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਲਾਭੇ ਚ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ।
ਅਵਿਰੁਦ੍ਧੋ ਚ ਤਣ੍ਹਾਯ, ਰਸੇਸੁ [ਰਸੇ ਚ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] **ਨਾਨੁਗਿਜ੍ਝਤਿ॥**

ਲਾਭਕਮਜਾ ਨ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਲਾਭੇ ਚ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤੀਤਿ। ਕਥਂ ਲਾਭਕਮਜਾ ਸਿਕ੍ਖਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਲਾਭਿਂ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਕੇਨ ਨੁ ਖੋ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਲਾਭੀ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕੋ, ਤੇਨਾਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਲਾਭੀ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਲਾਭਹੇਤੁ ਲਾਭਪਚ੍ਚਯਾ ਲਾਭਕਾਰਣਾ ਲਾਭਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭਂ ਪਰਿਪਾਚੇਨ੍ਤੋ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਲਾਭਕਮਜਾ ਸਿਕ੍ਖਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਲਾਭਿਂ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਕੇਨ ਨੁ ਖੋ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਲਾਭੀ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਿਨਯਧਰੋ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ... ਆਭਿਧਮ੍ਮਿਕੋ, ਤੇਨਾਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਲਾਭੀ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਲਾਭਹੇਤੁ ਲਾਭਪਚ੍ਚਯਾ ਲਾਭਕਾਰਣਾ ਲਾਭਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭਂ ਪਰਿਪਾਚੇਨ੍ਤੋ ਅਭਿਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਲਾਭਕਮਜਾ ਸਿਕ੍ਖਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਲਾਭਿਂ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਕੇਨ ਨੁ ਖੋ ਅਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਲਾਭੀ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ? ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ''ਅਯਂ ਖੋ ਆਯਸ੍ਮਾ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ... ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ... ਤੇਚੀਵਰਿਕੋ... ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕੋ... ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੋ... ਨੇਸਜ੍ਜਿਕੋ... ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੋ, ਤੇਨਾਯਮਾਯਸ੍ਮਾ ਲਾਭੀ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਲਾਭਹੇਤੁ ਲਾਭਪਚ੍ਚਯਾ ਲਾਭਕਾਰਣਾ ਲਾਭਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭਂ ਪਰਿਪਾਚੇਨ੍ਤੋ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਲਾਭਕਮਜਾ ਸਿਕ੍ਖਤਿ।

ਕਥਂ ਨ ਲਾਭਕਮਜਾ ਸਿਕ੍ਖਤਿ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਲਾਭਹੇਤੁ, ਨ ਲਾਭਪਚ੍ਚਯਾ, ਨ ਲਾਭਕਾਰਣਾ, ਨ ਲਾਭਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ, ਨ ਲਾਭਂ ਪਰਿਪਾਚੇਨ੍ਤੋ, ਯਾਵਦੇਵ ਅਤ੍ਤਦਮਤ੍ਥਾਯ ਅਤ੍ਤਸਮਤ੍ਥਾਯ ਅਤ੍ਤਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਪਨਤ੍ਥਾਯ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ, ਵਿਨਯਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਭਿਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਲਾਭਕਮਜਾ ਸਿਕ੍ਖਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਲਾਭਹੇਤੁ, ਨ ਲਾਭਪਚ੍ਚਯਾ, ਨ ਲਾਭਕਾਰਣਾ, ਨ ਲਾਭਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ, ਨ ਲਾਭਂ ਪਰਿਪਾਚੇਨ੍ਤੋ, ਯਾਵਦੇਵ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਞ੍ਞੇਵ [ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਂਯੇਵ (ਸੀ॰)] ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਞ੍ਞੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਲ੍ਲੇਖਞ੍ਞੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਿਵੇਕਞ੍ਞੇਵ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਇਦਮਤ੍ਥਿਤਞ੍ਞੇਵ [ਇਦਮਤ੍ਥਿਕਤਞ੍ਞੇਵ (ਸੀ॰)] ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਚੀਵਰਿਕੋ ਹੋਤਿ , ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਨੇਸਜ੍ਜਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਲਾਭਕਮਜਾ ਸਿਕ੍ਖਤੀਤਿ – ਲਾਭਕਮਜਾ ਨ ਸਿਕ੍ਖਤਿ।

ਅਲਾਭੇ ਚ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤੀਤਿ। ਕਥਂ ਅਲਾਭੇ ਕੁਪ੍ਪਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ''ਕੁਲਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਗਣਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਆਵਾਸਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਲਾਭਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਯਸਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਪਸਂਸਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਸੁਖਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਚੀਵਰਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਸੇਨਾਸਨਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਗਿਲਾਨੁਪਟ੍ਠਾਕਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਅਪ੍ਪਞ੍ਞਾਤੋਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠੀਯਤਿ, ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ। ਏਵਂ ਅਲਾਭੇ ਕੁਪ੍ਪਤਿ।

ਕਥਂ ਅਲਾਭੇ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ''ਕੁਲਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ ਗਣਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ...ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪਞ੍ਞਾਤੋਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ ਨ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਤਿ ਨ ਪਤਿਟ੍ਠੀਯਤਿ, ਨ ਕੋਪਞ੍ਚ ਦੋਸਞ੍ਚ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਞ੍ਚ ਪਾਤੁਕਰੋਤਿ। ਏਵਂ ਅਲਾਭੇ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤੀਤਿ – ਲਾਭਕਮਜਾ ਨ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਅਲਾਭੇ ਚ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ।

ਅਵਿਰੁਦ੍ਧੋ ਚ ਤਣ੍ਹਾਯ, ਰਸੇਸੁ ਨਾਨੁਗਿਜ੍ਝਤੀਤਿ। **ਵਿਰੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਯੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਘਾਤੋ ਪਟਿਘਾਤੋ, ਪਟਿਘਂ ਪਟਿਵਿਰੋਧੋ, ਕੋਪੋ ਪਕੋਪੋ ਸਮ੍ਪਕੋਪੋ, ਦੋਸੋ ਪਦੋਸੋ ਸਮ੍ਪਦੋਸੋ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬਜਾਪਤ੍ਤਿ ਮਨੋਪਦੋਸੋ, ਕੋਧੋ ਕੁਜ੍ਝਨਾ ਕੁਜ੍ਝਿਤਤ੍ਤਂ, ਦੋਸੋ ਦੁਸ੍ਸਨਾ ਦੁਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਂ, ਬਜਾਪਤ੍ਤਿ ਬਜਾਪਜ੍ਜਨਾ ਬਜਾਪਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਂ ਵਿਰੋਧੋ ਪਟਿਵਿਰੋਧੋ, ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕਂ, ਅਸੁਰੋਪੋ, ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਰੋਧੋ। ਯਸ੍ਸੇਸੋ ਵਿਰੋਧੋ ਪਹੀਨੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢੋ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧੋ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ ਰਸਤਣ੍ਹਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। **ਰਸੋ**ਤਿ ਮੂਲਰਸੋ ਖਨ੍ਧਰਸੋ ਤਚਰਸੋ ਪਤ੍ਤਰਸੋ ਪੁਪ੍ਫਰਸੋ ਫਲਰਸੋ, ਅਮ੍ਬਿਲਂ ਮਧੁਰਂ ਤਿਤ੍ਤਕਂ ਕਟੁਕਂ ਲੋਣਿਕਂ ਖਾਰਿਕਂ ਲਮ੍ਬਿਕਂ [ਲਪਿਲਂ (ਸੀ॰), ਲਮ੍ਬਿਲਂ (ਸ੍ਯਾ॰), ਲਬਿਲਂ (ਕ॰), ਆਯਤਨਵਿਭਙ੍ਗੇ] ਕਸਾਵੋ ਸਾਦੁ ਅਸਾਦੁ ਸੀਤਂ ਉਣ੍ਹਂ। ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਰਸਗਿਦ੍ਧਾ। ਤੇ ਜਿਵ੍ਹਗ੍ਗੇਨ ਰਸਗ੍ਗਾਨਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਾ ਆਹਿਣ੍ਡਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਅਮ੍ਬਿਲਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਨਮ੍ਬਿਲਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਅਨਮ੍ਬਿਲਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਮ੍ਬਿਲਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ; ਮਧੁਰਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਮਧੁਰਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਅਮਧੁਰਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਮਧੁਰਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ; ਤਿਤ੍ਤਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਤਿਤ੍ਤਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਅਤਿਤ੍ਤਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਤਿਤ੍ਤਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ; ਕਟੁਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਕਟੁਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਅਕਟੁਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਕਟੁਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ; ਲੋਣਿਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਲੋਣਿਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਅਲੋਣਿਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਲੋਣਿਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ; ਖਾਰਿਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਖਾਰਿਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਅਖਾਰਿਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਖਾਰਿਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ; ਲਮ੍ਬਿਕਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਕਸਾਵਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ , ਕਸਾਵਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਲਮ੍ਬਿਕਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ; ਸਾਦੁਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਸਾਦੁਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਅਸਾਦੁਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਸਾਦੁਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ; ਸੀਤਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਣ੍ਹਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਉਣ੍ਹਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਸੀਤਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਯਂ ਯਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਤੇਨ ਨ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਪਰਾਪਰਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਮਨਾਪਿਕੇਸੁ ਰਸੇਸੁ ਰਤ੍ਤਾ ਗਿਦ੍ਧਾ ਗਧਿਤਾ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨਾ ਲਗ੍ਗਾ ਲਗ੍ਗਿਤਾ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾ। ਯਸ੍ਸੇਸਾ ਰਸਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ – ''ਨੇਵ ਦਵਾਯ ਨ ਮਦਾਯ ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯ ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯ, ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਯਾਪਨਾਯ ਵਿਹਿਂਸੂਪਰਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯ। ਇਤਿ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮਿ, ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚਾ''ਤਿ।

ਯਥਾ ਵਣਂ ਆਲਿਮ੍ਪੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਰੋਪਨਤ੍ਥਾਯ, ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ ਅਕ੍ਖਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਭਾਰਸ੍ਸ ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ, ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ ਪੁਤ੍ਤਮਂਸਂ ਆਹਾਰਂ ਆਹਰੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਕਨ੍ਤਾਰਸ੍ਸ ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ; ਏਵਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ – ''ਨੇਵ ਦਵਾਯ...ਪੇ॰... ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚਾ''ਤਿ। ਰਸਤਣ੍ਹਂ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ, ਰਸਤਣ੍ਹਾਯ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਅਵਿਰੁਦ੍ਧੋ ਚ ਤਣ੍ਹਾਯ ਰਸੇਸੁ ਨਾਨੁਗਿਜ੍ਝਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਲਾਭਕਮ੍ਯਾ ਨ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਲਾਭੇ ਚ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ।
ਅਵਿਰੁਦ੍ਧੋ ਚ ਤਣ੍ਹਾਯ, ਰਸੇਸੁ ਨਾਨੁਗਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ॥

੯੦. ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਦਾ ਸਤੋ, ਨ ਲੋਕੇ ਮਞ੍ਞਤੇ ਸਮਂ।
ਨ ਵਿਸੇਸੀ ਨ ਨੀਚੇਯ੍ਯੋ, ਤਸ੍ਸ ਨੋ ਸਨ੍ਤਿ ਉਸ੍ਸਦਾ॥

ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਦਾ ਸਤੋਤਿ। **ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ**ਤਿ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਨਾਪਂ ਨਾਭਿਗਿਜ੍ਝਤਿ ਨਾਭਿਹਂਸਤਿ [ਨਾਭਿਹਸਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਨ ਰਾਗਂ ਜਨੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਠਿਤੋਵ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ। ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਖੋ ਪਨੇਵ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਮਨਾਪਂ

ਨ ਮਙ੍ਕੁ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ [ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠੀਨ ਚਿਤ੍ਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰), ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਨਚਿਤ੍ਤੋ (ਕ॰)] ਅਲੀਨਮਨਸੋ [ਆਦਿਨਮਨਸੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚੇਤਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਠਿਤੋਵ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਠਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧੰ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸੰ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਮਨਾਪੰ ਨਾਭਿਗਿਜ੍ਝਤਿ ਨਾਭਿਹੰਸਤਿ ਨ ਰਾਗੰ ਜਨੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਠਿਤੋਵ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਠਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ। ਮਨਸਾ ਖੋ ਪਨੇਵ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਅਮਨਾਪੰ ਨ ਮਙ੍ਕੁ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਅਲੀਨਮਨਸੋ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਚੇਤਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਠਿਤੋਵ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਠਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ।

ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਨਾਪਾਮਨਾਪੇਸੁ ਰੂਪੇਸੁ ਤਸ੍ਸ ਠਿਤੋਵ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਠਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਮਨਾਪਾਮਨਾਪੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਤਸ੍ਸ ਠਿਤੋਵ ਕਾਯੋ ਹੋਤਿ, ਠਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸੁਸਣ੍ਠਿਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ।

ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਰਜਨੀਯੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ, ਦੁਸ੍ਸਨੀਯੇ [ਦੋਸਨੀਯੇ (ਬਹੂਸੁ)] ਨ ਦੁਸ੍ਸਤਿ, ਮੋਹਨੀਯੇ ਨ ਮੁਯ੍ਹਤਿ, ਕੋਪਨੀਯੇ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਮਦਨੀਯੇ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ, ਕਿਲੇਸਨੀਯੇ ਨ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਰਜਨੀਯੇ ਨ ਰਜ੍ਜਤਿ ਦੁਸ੍ਸਨੀਯੇ ਨ ਦੁਸ੍ਸਤਿ, ਮੋਹਨੀਯੇ ਨ ਮੁਯ੍ਹਤਿ, ਕੋਪਨੀਯੇ ਨ ਕੁਪ੍ਪਤਿ, ਮਦਨੀਯੇ ਨ ਮਜ੍ਜਤਿ, ਕਿਲੇਸਨੀਯੇ ਨ ਕਿਲਿਸ੍ਸਤਿ। ਦਿਟ੍ਠੇ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤੋ, ਸੁਤੇ ਸੁਤਮਤ੍ਤੋ, ਮੁਤੇ ਮੁਤਮਤ੍ਤੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਵਿਞ੍ਞਾਤਮਤ੍ਤੋ। ਦਿਟ੍ਠੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਸੁਤੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਮੁਤੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ। ਦਿਟ੍ਠੇ ਅਨੂਪਯੋ ਅਨਪਾਯੋ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੁਤੇ... ਮੁਤੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਅਨੂਪਯੋ ਅਨਪਾਯੋ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ।

ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ ਅਰਹਤੋ ਚਕ੍ਖੁ, ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਰਹਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ। ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਅਰਹਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਅਰਹਾ। ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ ਅਰਹਤੋ ਸੋਤੰ, ਸੁਣਾਤਿ ਅਰਹਾ ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦੰ। ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਅਰਹਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਅਰਹਾ। ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ ਅਰਹਤੋ ਘਾਨੰ, ਘਾਯਤਿ ਅਰਹਾ ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧੰ। ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਅਰਹਤੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਅਰਹਾ। ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ ਅਰਹਤੋ ਜਿਵ੍ਹਾ, ਸਾਯਤਿ ਅਰਹਾ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸੰ...ਪੇ॰... ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ ਅਰਹਤੋ ਕਾਯੋ, ਫੁਸਤਿ ਅਰਹਾ ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੰ...ਪੇ॰... ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ ਅਰਹਤੋ ਮਨੋ, ਵਿਜਾਨਾਤਿ ਅਰਹਾ ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮੰ। ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਅਰਹਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਅਰਹਾ।

ਚਕ੍ਖੁ ਰੂਪਾਰਾਮੰ ਰੂਪਰਤੰ ਰੂਪਸਮ੍ਮੁਦਿਤੰ, ਤੰ ਅਰਹਤੋ ਦਨ੍ਤੰ ਗੁਤ੍ਤੰ ਰਕ੍ਖਿਤੰ ਸੰਵੁਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਸੰਵਰਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ। ਸੋਤੰ ਸਦ੍ਦਾਰਾਮੰ...ਪੇ॰... ਘਾਨੰ ਗਨ੍ਧਾਰਾਮੰ... ਜਿਵ੍ਹਾ ਰਸਾਰਾਮਾ ਰਸਰਤਾ ਰਸਸਮ੍ਮੁਦਿਤਾ, ਸਾ ਅਰਹਤੋ ਦਨ੍ਤਾ ਗੁਤ੍ਤਾ ਰਕ੍ਖਿਤਾ ਸੰਵੁਤਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਚ ਸੰਵਰਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ। ਕਾਯੋ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਰਾਮੋ...ਪੇ॰... ਮਨੋ ਧਮ੍ਮਾਰਾਮੋ ਧਮ੍ਮਰਤੋ ਧਮ੍ਮਸਮ੍ਮੁਦਿਤੋ, ਸੋ ਅਰਹਤੋ ਦਨ੍ਤੋ ਗੁਤ੍ਤੋ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਸੰਵੁਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਸੰਵਰਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ।

''ਦਨ੍ਤੰ ਨਯਨ੍ਤਿ ਸਮਿਤਿੰ, ਦਨ੍ਤੰ ਰਾਜਾਭਿਰੂਹਤਿ।
ਦਨ੍ਤੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ, ਯੋਤਿਵਾਕ੍ਯੰ ਤਿਤਿਕ੍ਖਤਿ॥

''ਵਰਮਸ੍ਸਤਰਾ ਦਨ੍ਤਾ, ਆਜਾਨੀਯਾ ਚ [ਆਜਾਨਿਯਾਵ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਿਨ੍ਧਵਾ।
ਕੁਞ੍ਜਰਾ ਚ ਮਹਾਨਾਗਾ, ਅਤ੍ਤਦਨ੍ਤੋ ਤਤੋ ਵਰੰ॥

''ਨ ਹਿ ਏਤੇਹਿ ਯਾਨੇਹਿ, ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਅਗਤੰ ਦਿਸੰ।
ਯਥਾਤ੍ਤਨਾ ਸੁਦਨ੍ਤੇਨ, ਦਨ੍ਤੋ ਦਨ੍ਤੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ॥

‘‘ਵਿਧਾਸੁ ਨ ਵਿਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਾ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾ।
ਦਨ੍ਤਭੂਮਿਮਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਾ, ਤੇ ਲੋਕੇ ਵਿਜਿਤਾਵਿਨੋ॥

‘‘ਯਸ੍ਸਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਭਾਵਿਤਾਨਿ [ਵਿਭਾਵਿਤਾਨਿ (ਸੀ॰)], ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ [ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ (ਸੀ॰), ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਞ੍ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੫੨੧] ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ।
ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝ ਇਮੰ [ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਿਮੰ (ਸ੍ਯਾ॰), ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਜ ਇਮੰ (ਕ॰)] ਪਰਞ੍ਚ ਲੋਕੰ, ਕਾਲੰ ਕਙ੍ਖਤਿ ਭਾਵਿਤੋ ਸ ਦਨ੍ਤੋ’’ਤਿ॥

ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਦਾਤਿ। ਸਦਾ ਸਬ੍ਬਦਾ ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲੰ ਧੁਵਕਾਲੰ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ, ਵੇਦਨਾਸੁ... ਚਿਤ੍ਤੇ... ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ...ਪੇ॰... ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤੋਤਿ – ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਦਾ ਸਤੋ।

ਨ ਲੋਕੇ ਮਞ੍ਞਤੇ ਸਮਨ੍ਤਿ। ‘‘ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ’’ਤਿ ਮਾਨੰ ਨ ਜਨੇਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾਤਿ – ਨ ਲੋਕੇ ਮਞ੍ਞਤੇ ਸਮੰ।

ਨ ਵਿਸੇਸੀ ਨ ਨੀਚੇਯ੍ਯੋਤਿ। ‘‘ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ’’ਤਿ ਅਤਿਮਾਨੰ ਨ ਜਨੇਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾ । ‘‘ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ’’ਤਿ ਓਮਾਨੰ ਨ ਜਨੇਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾਤਿ – ਨ ਵਿਸੇਸੀ ਨ ਨੀਚੇਯ੍ਯੋ।

ਤਸ੍ਸ ਨੋ ਸਨ੍ਤਿ ਉਸ੍ਸਦਾਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। **ਉਸ੍ਸਦਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸਦਾ – ਰਾਗੁਸ੍ਸਦੋ ਦੋਸੁਸ੍ਸਦੋ ਮੋਹੁਸ੍ਸਦੋ ਮਾਨੁਸ੍ਸਦੋ ਦਿਟ੍ਠੁਸ੍ਸਦੋ ਕਿਲੇਸੁਸ੍ਸਦੋ ਕਮ੍ਮੁਸ੍ਸਦੋ। ਤਸ੍ਸਿਮੇ ਉਸ੍ਸਦਾ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਤਸ੍ਸ ਨੋ ਸਨ੍ਤਿ ਉਸ੍ਸਦਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਦਾ ਸਤੋ, ਨ ਲੋਕੇ ਮਞ੍ਞਤੇ ਸਮੰ।
ਨ ਵਿਸੇਸੀ ਨ ਨੀਚੇਯ੍ਯੋ, ਤਸ੍ਸ ਨੋ ਸਨ੍ਤਿ ਉਸ੍ਸਦਾ’’ਤਿ॥

੯੧. **ਯਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਤਾ** [ਨਿਸ੍ਸਯਨਾ (ਕ॰)] **ਨਤ੍ਥਿ, ਞਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ।**
ਭਵਾਯ ਵਿਭਵਾਯ ਵਾ, ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ॥

ਯਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। **ਨਿਸ੍ਸਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਨਿਸ੍ਸਯਾ – ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ । ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ; ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਯਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਨਤ੍ਥਿ।

ਞਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋਤਿ। **ਞਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ, ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ, ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ’’ਤਿ... ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ...ਪੇ॰... ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ

ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਨਿਸ੍ਸਯਾ – ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੰ ਪਹਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੰ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁੰ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਸੋਤੰ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਘਾਨੰ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਜਿਵ੍ਹੰ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਕਾਯੰ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਮਨੰ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਰੂਪੇ... ਸਦ੍ਦੇ... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ... ਕੁਲੰ... ਗਣੰ... ਆਵਾਸੰ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਨਲ੍ਲੀਨੋ ਅਨੁਪਗਤੋ ਅਨਜ੍ਝੋਸਿਤੋ ਅਨਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਞਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ।

ਭਵਾਯ ਵਿਭਵਾਯ ਵਾ, ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ ਰਸਤਣ੍ਹਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। **ਭਵਾਯਾ**ਤਿ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, **ਵਿਭਵਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯਾ; **ਭਵਾਯਾ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, **ਵਿਭਵਾਯਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ; **ਭਵਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਭਵਾਯ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਗਤਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਅਤ੍ਤਭਾਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ । ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਭਵਾਯ ਵਿਭਵਾਯ ਵਾ ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਞਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ।
ਭਵਾਯ ਵਿਭਵਾਯ ਵਾ, ਤਣ੍ਹਾ ਯਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ॥

੯੨. ਤੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਉਪਸਨ੍ਤੋਤਿ, ਕਾਮੇਸੁ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਨੰ।
ਗਨ੍ਥਾ ਤਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਤਰੀ ਸੋ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕੰ॥

ਤੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਉਪਸਨ੍ਤੋਤਿ। ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋਤਿ। ਤੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਤੰ ਕਥੇਮਿ ਤੰ ਭਣਾਮਿ ਤੰ ਦੀਪਯਾਮਿ ਤੰ ਵੋਹਰਾਮੀਤਿ – ਤੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਉਪਸਨ੍ਤੋਤਿ।

ਕਾਮੇਸੁ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਨਨ੍ਤਿ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇ ਪਰਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ, ਕਿਲੇਸਕਾਮੇ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾ ਕਾਮੇਸੁ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਨੋ ਵੀਤਕਾਮੋ ਚਤ੍ਤਕਾਮੋ ਵਨ੍ਤਕਾਮੋ ਮੁਤ੍ਤਕਾਮੋ ਪਹੀਨਕਾਮੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਕਾਮੋ, ਕਾਮੇਸੁ ਵੀਤਰਾਗੋ ਵਿਗਤਰਾਗੋ ਚਤ੍ਤਰਾਗੋ ਵਨ੍ਤਰਾਗੋ ਮੁਤ੍ਤਰਾਗੋ ਪਹੀਨਰਾਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਰਾਗੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੀਤਿਭੂਤੋ ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਕਾਮੇਸੁ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਨੰ।

ਗਨ੍ਥਾ ਤਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ। **ਗਨ੍ਥਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਗਨ੍ਥਾ – ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਇਦੰਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਰਾਗੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਪਰਵਾਦੇਸੁ ਆਘਾਤੋ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲੰ ਵਾ ਵਤੰ ਵਾ ਸੀਲਬ੍ਬਤੰ ਵਾ ਪਰਾਮਾਸੋ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਇਦੰਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। **ਗਨ੍ਥਾ ਤਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ। ਗਨ੍ਥਾ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਗਨ੍ਥਾ ਤਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਅਤਰੀ ਸੋ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ। **ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ ? ਵਿਸਤਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਾਲਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਟਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਮਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਕ੍ਕਤੀਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਂਹਰਤੀਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਂਵਾਦਿਕਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਮੂਲਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਫਲਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਪਰਿਭੋਗਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ, ਵਿਸਾਲਾ ਵਾ ਪਨ ਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਰੂਪੇ... ਸਦ੍ਦੇ... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ... ਕੁਲੇ... ਗਣੇ... ਆਵਾਸੇ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸਤਂ ਵਿਤ੍ਥਤਾਤਿ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਾ। **ਅਤਰੀ ਸੋ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ**। ਸੋ ਇਮਂ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ ਤਣ੍ਹਂ ਅਤਰਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਤਰਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੀਤਿ – ਅਤਰੀ ਸੋ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਤਂ ਬ੍ਰੂਮਿ ਉਪਸਨ੍ਤੋਤਿ, ਕਾਮੇਸੁ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਨਂ।
> ਗਨ੍ਥਾ ਤਸ੍ਸ ਨ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਤਰੀ ਸੋ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ''ਨ੍ਤਿ॥

੯੩. ਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਪਸਵੋ, ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਞ੍ਚ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
ਅਤ੍ਤਾ ਵਾਪਿ ਨਿਰਤ੍ਤਾ ਵਾ, ਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ॥

ਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਪਸਵੋ, ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਞ੍ਚ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ। **ਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। **ਪੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਤ੍ਤਾ – ਅਤ੍ਰਜੋ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਖੇਤ੍ਤਜੋ ਪੁਤ੍ਤੋ, ਦਿਨ੍ਨਕੋ ਪੁਤ੍ਤੋ , ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਪੁਤ੍ਤੋ। **ਪਸਵੋ**ਤਿ। ਅਜੇਲਕਾ ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਾ ਹਤ੍ਥਿਗਾਵਾਸ੍ਸਵਲ਼ਵਾ। **ਖੇਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਲਿਖੇਤ੍ਤਂ ਵੀਹਿਖੇਤ੍ਤਂ ਮੁਗ੍ਗਖੇਤ੍ਤਂ ਮਾਸਖੇਤ੍ਤਂ ਯਵਖੇਤ੍ਤਂ ਗੋਧੁਮਖੇਤ੍ਤਂ ਤਿਲਖੇਤ੍ਤਂ। **ਵਤ੍ਥੁ**ਨ੍ਤਿ ਘਰਵਤ੍ਥੁਂ ਕੋਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਂ ਪੁਰੇਵਤ੍ਥੁਂ ਪਚ੍ਛਾਵਤ੍ਥੁਂ ਆਰਾਮਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਹਾਰਵਤ੍ਥੁਂ। **ਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਪਸਵੋ, ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਞ੍ਚ ਵਿਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਵਾ ਪਸੁਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਵਾ ਖੇਤ੍ਤਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਵਾ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਪਸਵੋ, ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਞ੍ਚ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।

ਅਤ੍ਤਾ ਵਾਪਿ ਨਿਰਤ੍ਤਾ ਵਾ, ਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ। **ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿ, **ਨਿਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ; **ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਗਹਿਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, **ਨਿਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਮੁਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਗਹਿਤਂ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਮੁਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਮੁਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬਂ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਗਹਿਤਂ। ਗਾਹਮੁਞ੍ਚਨਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਅਰਹਾ ਵੁਦ੍ਧਿਪਰਿਹਾਨਿਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਵੁਟ੍ਠਵਾਸੋ ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ...ਪੇ॰... ਜਾਤਿਮਰਣਸਂਸਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ – ਅਤ੍ਤਾ ਵਾਪਿ ਨਿਰਤ੍ਤਾ ਵਾ, ਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਪਸਵੋ, ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਞ੍ਚ ਵਿਜ੍ਜਤਿ।
> ਅਤ੍ਤਾ ਵਾਪਿ ਨਿਰਤ੍ਤਾ ਵਾ, ਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀ''ਤਿ॥

੯੪. ਯੇਨ ਨਂ ਵਜ੍ਜੁਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਅਥੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ।
ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਅਪੁਰਕ੍ਖਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਾਦੇਸੁ ਨੇਜਤਿ॥

ਯੇਨ ਨਂ ਵਜ੍ਜੁਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਅਥੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਤਿ। **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ**ਤਿ ਪੁਥੁ ਕਿਲੇਸੇ ਜਨੇਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ , ਪੁਥੁ ਅਵਿਹਤਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਕਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਸਤ੍ਥਾਰਾਨਂ ਮੁਖੁਲ੍ਲੋਕਿਕਾਤਿ [ਮੁਖੁਲ੍ਲੋਕਕਾਤਿ (ਸੀ॰)] ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਸਬ੍ਬਗਤੀਹਿ ਅਵੁਟ੍ਠਿਤਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਓਘੇਹਿ ਵੁਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ

ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਸਨ੍ਤੁਪੇਹਿ ਸਨ੍ਤੁਪ੍ਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਪਰਿਲ਼ਾਹੇਹਿ ਪਰਿਡਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਰਤ੍ਤਾ ਗਿਦ੍ਧਾ ਗਧਿਤਾ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨਾ ਲਗ੍ਗਾ ਲਗ੍ਗਿਤਾ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਪੁਥੁ ਪਞ੍ਚਹਿ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਆਵੁਤਾ ਨਿਵੁਤਾ ਓਵੁਤਾ ਪਿਹਿਤਾ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾ ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤਾਤਿ – ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ। **ਸਮਣਾ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਰਿਬ੍ਬਜੂਪਗਤਾ ਪਰਿਬ੍ਬਜਸਮਾਪਨ੍ਨਾ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਭੋਵਾਦਿਕਾ। **ਯੇਨ ਨਂ ਵਜ੍ਜੁਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਅਥੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ**ਤਿ । ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਯੇਨ ਤਂ ਰਾਗੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਯੇਨ ਦੋਸੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਯੇਨ ਮੋਹੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਯੇਨ ਮਾਨੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਯਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਯੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਯਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਯੇਹਿ ਅਨੁਸਯੇਹਿ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਰਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ ਦੁਟ੍ਠੋਤਿ ਵਾ ਮੂਲ਼੍ਹੋਤਿ ਵਾ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧੋਤਿ ਵਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠੋਤਿ ਵਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤੋਤਿ ਵਾ ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋਤਿ ਵਾ ਥਾਮਗਤੋਤਿ ਵਾ ਤੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਹੀਨਾ; ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਗਤਿਯਾ [ਗਤਿਯੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਯੇਨ ਤਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ – ਨੇਰਯਿਕੋਤਿ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕੋਤਿ ਵਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕੋਤਿ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸੋਤਿ ਵਾ ਦੇਵੋਤਿ ਵਾ ਰੂਪੀਤਿ ਵਾ ਅਰੂਪੀਤਿ ਵਾ ਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ ਅਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ। ਸੋ ਹੇਤੁ ਨਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿ ਕਾਰਣਂ ਨਤ੍ਥਿ ਯੇਨ ਨਂ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ ਕਥੇਯ੍ਯੁਂ ਭਣੇਯ੍ਯੁਂ ਦੀਪਯੇਯ੍ਯੁਂ ਵੋਹਰੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ – ਯੇਨ ਨਂ ਵਜ੍ਜੁਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਅਥੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ।

ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਅਪੁਰਕ੍ਖਤਨ੍ਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। **ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਾ – ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ। ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ; ਤਣ੍ਹਾਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਨ ਤਣ੍ਹਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਚਰਤਿ, ਨ ਤਣ੍ਹਾਧਜੋ ਨ ਤਣ੍ਹਾਕੇਤੁ ਨ ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ, ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਧਜੋ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਕੇਤੁ ਨ ਦਿਟ੍ਠਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ, ਨ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਾ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਚਰਤੀਤਿ – ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਅਪੁਰਕ੍ਖਤਂ।

ਤਸ੍ਮਾ ਵਾਦੇਸੁ ਨੇਜਤੀਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਤਂਕਾਰਣਾ ਤਂਹੇਤੁ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਂਨਿਦਾਨਾ ਵਾਦੇਸੁ ਉਪਵਾਦੇਸੁ ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਗਰਹਾਯ ਅਕਿਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਣ੍ਣਹਾਰਿਕਾਯ ਨੇਜਤਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ ਨ ਚਲਤਿ ਨ ਵੇਧਤਿ ਨਪ੍ਪਵੇਧਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧਤੀਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਵਾਦੇਸੁ ਨੇਜਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯੇਨ ਨਂ ਵਜ੍ਜੁਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ, ਅਥੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ।
ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਅਪੁਰਕ੍ਖਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਾਦੇਸੁ ਨੇਜਤੀ''ਤਿ॥

੯੫. ਵੀਤਗੇਧੋ ਅਮਚ੍ਛਰੀ, ਨ ਉਸ੍ਸੇਸੁ ਵਦਤੇ ਮੁਨਿ।
ਨ ਸਮੇਸੁ ਨ ਓਮੇਸੁ, ਕਪ੍ਪਂ ਨੇਤਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯੋ॥

ਵੀਤਗੇਧੋ ਅਮਚ੍ਛਰੀਤਿ। **ਗੇਧੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। ਯਸ੍ਸੇਸੋ ਗੇਧੋ ਪਹੀਨੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢੋ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵੀਤਗੇਧੋ। ਸੋ ਰੂਪੇ ਅਗਿਦ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਗਿਦ੍ਧੋ ਅਗਧਿਤੋ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝੋਸਿਤੋ, ਵੀਤਗੇਧੋ ਵਿਗਤਗੇਧੋ ਚਤ੍ਤਗੇਧੋ ਵਨ੍ਤਗੇਧੋ ਮੁਤ੍ਤਗੇਧੋ ਪਹੀਨਗੇਧੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਗੇਧੋ ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਵੀਤਗੇਧੋ। **ਅਮਚ੍ਛਰੀ**ਤਿ **ਮਚ੍ਛਰਿਯਨ੍ਤਿ** ਪਞ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ – ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਕੁਲਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਲਾਭਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਵਣ੍ਣਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਯਂ ਏਵਰੂਪਂ...ਪੇ॰... ਗਾਹੋ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਯਸ੍ਸੇਤਂ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਪਹੀਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਂ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਚ੍ਛਰੀਤਿ – ਵੀਤਗੇਧੋ ਅਮਚ੍ਛਰੀ।

ਨ ਉਸ੍ਸੇਸੁ ਵਦਤੇ ਮੁਨਿ, ਨ ਸਮੇਸੁ ਨ ਓਮੇਸੂਤਿ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ। **ਮੋਨੰ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨਿ। ‘‘ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ’’ਤਿ ਵਾ, ‘‘ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ’’ਤਿ ਵਾ, ‘‘ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ’’ਤਿ ਵਾ ਨ ਵਦਤਿ ਨ ਕਥੇਤਿ ਨ ਭਣਤਿ ਨ ਦੀਪਯਤਿ ਨ ਵੋਹਰਤੀਤਿ – ਨ ਉਸ੍ਸੇਸੁ ਵਦਤੇ ਮੁਨਿ, ਨ ਸਮੇਸੁ ਨ ਓਮੇਸੁ।

ਕਪ੍ਪੰ ਨੇਤਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯੋਤਿ। **ਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਕਪ੍ਪਾ – ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ। ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ; ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੰ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੰ ਵਾ ਨੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਨ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਪਰਾਮਸਤਿ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਤੀਤਿ – ਕਪ੍ਪੰ ਨੇਤਿ। **ਅਕਪ੍ਪਿਯੋ**ਤਿ। ਕਪ੍ਪਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਕਪ੍ਪਾ – ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ। ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ; ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੰ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੰ ਵਾ ਨ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਨ ਜਨੇਤਿ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਤਿ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਕਪ੍ਪੰ ਨੇਤਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯੋ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਵੀਤਗੇਧੋ ਅਮਚ੍ਛਰੀ, ਨ ਉਸ੍ਸੇਸੁ ਵਦਤੇ ਮੁਨਿ।
ਨ ਸਮੇਸੁ ਨ ਓਮੇਸੁ, ਕਪ੍ਪੰ ਨੇਤਿ ਅਕਪ੍ਪਿਯੋ’’ਤਿ॥

੯੬. **ਯਸ੍ਸ ਲੋਕੇ ਸਕੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਸਤਾ ਚ ਨ ਸੋਚਤਿ।**
ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸ ਵੇ ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਯਸ੍ਸ ਲੋਕੇ ਸਕੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। **ਲੋਕੇ ਸਕੰ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ ਵਾ ਇਦੰ ਪਰੇਸੰ ਵਾ ਇਦਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਗਤੰ ਵੇਦਨਾਗਤੰ ਸਞ੍ਞਾਗਤੰ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤੰ, ਗਹਿਤੰ ਪਰਾਮਟ੍ਠੰ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੰ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੰ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੰ, ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਨ੍ਤਿ – ਯਸ੍ਸ ਲੋਕੇ ਸਕੰ ਨਤ੍ਥਿ। **ਅਸਤਾ ਚ ਨ ਸੋਚਤੀ**ਤਿ। ਵਿਪਰਿਣਤੰ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁੰ ਨ ਸੋਚਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਤਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਨ ਸੋਚਤਿ। ਚਕ੍ਖੁ ਮੇ ਵਿਪਰਿਣਤਨ੍ਤਿ ਨ ਸੋਚਤਿ। ਸੋਤੰ ਮੇ... ਘਾਨੰ ਮੇ... ਜਿਵ੍ਹਾ ਮੇ... ਕਾਯੋ ਮੇ... ਮਨੋ ਮੇ... ਰੂਪਾ ਮੇ... ਸਦ੍ਦਾ ਮੇ... ਗਨ੍ਧਾ ਮੇ... ਰਸਾ ਮੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਮੇ... ਕੁਲੰ ਮੇ... ਗਣੋ ਮੇ... ਆਵਾਸੋ ਮੇ... ਲਾਭੋ ਮੇ... ਯਸੋ ਮੇ... ਪਸੰਸਾ ਮੇ... ਸੁਖੰ ਮੇ... ਚੀਵਰੰ ਮੇ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਮੇ... ਸੇਨਾਸਨੰ ਮੇ... ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਮੇ... ਮਾਤਾ ਮੇ... ਪਿਤਾ ਮੇ... ਭਾਤਾ ਮੇ... ਭਗਿਨੀ ਮੇ... ਪੁਤ੍ਤੋ ਮੇ... ਧੀਤਾ ਮੇ... ਮਿਤ੍ਤਾ ਮੇ... ਅਮਚ੍ਚਾ ਮੇ... ਞਾਤਕਾ ਮੇ... ਸਾਲੋਹਿਤਾ ਮੇ ਵਿਪਰਿਣਤਾਤਿ ਨ ਸੋਚਤਿ ਨ ਕਿਲਮਤਿ ਨ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਨ ਉਰਤ੍ਤਾਲਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮੋਹੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ, ਅਸਤਾ ਚ ਨ ਸੋਚਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਅਸਨ੍ਤਾਯ [ਅਸਤਾਯ (ਸੀ॰), ਅਸਾਤਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨ ਸੋਚਤਿ ਨ ਕਿਲਮਤਿ ਨ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਨ ਉਰਤ੍ਤਾਲਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮੋਹੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਰੋਗੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨ ਸੋਚਤਿ ਨ ਕਿਲਮਤਿ ਨ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਨ ਉਰਤ੍ਤਾਲਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮੋਹੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋਤਰੋਗੇਨ... ਘਾਨਰੋਗੇਨ... ਜਿਵ੍ਹਾਰੋਗੇਨ... ਕਾਯਰੋਗੇਨ... ਸੀਸਰੋਗੇਨ... ਕਣ੍ਣਰੋਗੇਨ... ਮੁਖਰੋਗੇਨ... ਦਨ੍ਤਰੋਗੇਨ... ਕਾਸੇਨ... ਸਾਸੇਨ... ਪਿਨਾਸੇਨ... ਡਾਹੇਨ... ਜਰੇਨ... ਕੁਚ੍ਛਿਰੋਗੇਨ... ਮੁਚ੍ਛਾਯ... ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾਯ... ਸੂਲੇਨ... ਵਿਸੂਚਿਕਾਯ... ਕੁਟ੍ਠੇਨ... ਗਣ੍ਡੇਨ... ਕਿਲਾਸੇਨ... ਸੋਸੇਨ... ਅਪਮਾਰੇਨ... ਦਦ੍ਦੁਯਾ... ਕਣ੍ਡੁਯਾ... ਕਚ੍ਛੁਯਾ... ਰਖਸਾਯ ... ਵਿਤਚ੍ਛਿਕਾਯ... ਲੋਹਿਤੇਨ... ਪਿਤ੍ਤੇਨ... ਮਧੁਮੇਹੇਨ... ਅੰਸਾਯ... ਪਿਲ਼ਕਾਯ... ਭਗਨ੍ਦਲੇਨ [ਭਗਨ੍ਦਲਾਯ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ... ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਓਪਕ੍ਕਮਿਕੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਸੀਤੇਨ... ਉਣ੍ਹੇਨ... ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ... ਪਿਪਾਸਾਯ...

ਡંਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨ ਸੋਚਤਿ ਨ ਕਿਲਮਤਿ ਨ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਨ ਉਰਤ੍ਤਾਲਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ, ਅਸਤਾ ਚ ਨ ਸੋਚਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਅਸਨ੍ਤੇ ਅਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨੇ [ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਿਯਮਾਨੇ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] – ''ਅਹੋ ਵਤ ਮੇ ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਸਿਯਾ ਵਤ ਮੇ ਤਂ, ਤਂ ਵਤਾਹਂ ਨ ਚ ਲਭਾਮੀ''ਤਿ ਨ ਸੋਚਤਿ ਨ ਕਿਲਮਤਿ ਨ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਨ ਉਰਤ੍ਤਾਲਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਸਤਾ ਚ ਨ ਸੋਚਤਿ। **ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਨ ਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਨ ਛਨ੍ਦਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਦੋਸਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਮੋਹਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਭਯਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਰਾਗਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਦੋਸਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਮੋਹਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਮਾਨਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਅਨੁਸਯਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਚ ਵਗ੍ਗੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯਾਯਤਿ ਨੀਯਤਿ ਵੁਯ੍ਹਤਿ ਸਂਹਰੀਯਤੀਤਿ – ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਸ ਵੇ ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। ਸੋ ਸਨ੍ਤੋ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਥੀਯਤਿ ਭਣੀਯਤਿ ਦੀਪੀਯਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ – ਸ ਵੇ ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯਸ੍ਸ ਲੋਕੇ ਸਕਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਸਤਾ ਚ ਨ ਸੋਚਤਿ।
ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸ ਵੇ ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥

ਪੁਰਾਭੇਦਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦਸਮੋ।

੧੧. ਕਲਹਵਿਵਾਦਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਅਥ ਕਲਹਵਿਵਾਦਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਵਕ੍ਖਤਿ –

੯੭. ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ ਕਲਹਾ ਵਿਵਾਦਾ, ਪਰਿਦੇਵਸੋਕਾ ਸਹਮਚ੍ਛਰਾ ਚ।
ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਾ ਸਹਪੇਸੁਣਾ ਚ, ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ ਤੇ ਤਦਿਙ੍ਘ ਬ੍ਰੂਹਿ॥

ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ ਕਲਹਾ ਵਿਵਾਦਾਤਿ। **ਕਲਹੋ**ਤਿ ਏਕੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਕਲਹੋ; ਵਿਵਾਦੋਤਿਪਿ ਤਞ੍ਞੇਵ। ਯੋ ਕਲਹੋ ਸੋ ਵਿਵਾਦੋ, ਯੋ ਵਿਵਾਦੋ ਸੋ ਕਲਹੋ। ਅਥ ਵਾ ਅਪਰੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਵਿਵਾਦੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਲਹਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਵਿਵਾਦੋ। ਰਾਜਾਨੋਪਿ ਰਾਜੂਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਖਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਖਤ੍ਤਿਯੇਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਗਹਪਤੀਪਿ ਗਹਪਤੀਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਮਾਤਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਵਦਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਮਾਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਪਿਤਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਵਦਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਪਿਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਭਾਤਾਪਿ ਭਾਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਭਾਤਾਪਿ ਭਗਿਨਿਯਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਭਗਿਨੀਪਿ ਭਾਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਸਹਾਯੋਪਿ ਸਹਾਯੇਨ ਵਿਵਦਤਿ – ਅਯਂ ਵਿਵਾਦੋ। ਕਤਮੋ ਕਲਹੋ? ਆਗਾਰਿਕਾ ਦਣ੍ਡਪਸੁਤਾ ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ ਕਲਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਆਪਤ੍ਤਿਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾ ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ ਕਲਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ – ਅਯਂ ਕਲਹੋ।

ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ ਕਲਹਾ ਵਿਵਾਦਾਤਿ। ਕਲਹਾ ਚ ਵਿਵਾਦਾ ਚ ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ ਕੁਤੋਜਾਤਾ ਕੁਤੋਸਞ੍ਜਾਤਾ ਕੁਤੋਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋਪਾਤੁਭੂਤਾ, ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ ਕਿਂਪਭਵਾਤਿ ਕਲਹਸ੍ਸ ਚ ਵਿਵਾਦਸ੍ਸ ਚ ਮੂਲਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਹੇਤੁਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ , ਨਿਦਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਸਮ੍ਭਵਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਪਭਵਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਆਹਾਰਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਪਚ੍ਚਯਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਸਮੁਦਯਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਪੁਚ੍ਛਤਿ ਯਾਚਤਿ ਅਜ੍ਝੇਸਤਿ [ਅਜ੍ਝੋਸਤਿ (ਸੀ॰)] ਪਸਾਦੇਤੀਤਿ – ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ ਕਲਹਾ ਵਿਵਾਦਾ।

ਪਰਿਦੇਵਸੋਕਾ ਸਹਮਚ੍ਛਰਾ ਚਾਤਿ। **ਪਰਿਦੇਵੋ**ਤਿ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਭੋਗਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਰੋਗਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਸੀਲਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਬ੍ਯਸਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ, ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਆਦੇਵੋ ਪਰਿਦੇਵੋ, ਆਦੇਵਨਾ ਪਰਿਦੇਵਨਾ, ਆਦੇਵਿਤਤ੍ਤਂ ਪਰਿਦੇਵਿਤਤ੍ਤਂ, ਵਾਚਾ ਪਲਾਪੋ ਵਿਪ੍ਪਲਾਪੋ ਲਾਲਪ੍ਪੋ ਲਾਲਪ੍ਪਾਯਨਾ ਲਾਲਪ੍ਪਾਯਿਤਤ੍ਤਂ। **ਸੋਕੋ**ਤਿ ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਭੋਗਰੋਗਸੀਲਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਬ੍ਯਸਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ, ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਸੋਕੋ ਸੋਚਨਾ ਸੋਚਿਤਤ੍ਤਂ, ਅਨ੍ਤੋਸੋਕੋ ਅਨ੍ਤੋਪਰਿਸੋਕੋ, ਅਨ੍ਤੋਡਾਹੋ ਅਨ੍ਤੋਪਰਿਡਾਹੋ, ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਜ੍ਝਾਯਨਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਸੋਕਸਲ੍ਲਂ। **ਮਚ੍ਛਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ – ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਕੁਲਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਲਾਭਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਵਣ੍ਣਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਯਂ ਏਵਰੂਪਂ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਮਚ੍ਛਰਾਯਨਂ ਮਚ੍ਛਰਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਵੇਵਿਚ੍ਛਂ ਕਦਰਿਯਂ ਕਟੁਕਞ੍ਚੁਕਤਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਅਪਿ ਚ, ਖਨ੍ਧਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ , ਧਾਤੁਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ, ਆਯਤਨਮਚ੍ਛਰਿਯਮ੍ਪਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਗਾਹੋ। ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਨ੍ਤਿ – ਪਰਿਦੇਵਸੋਕਾ ਸਹਮਚ੍ਛਰਾ ਚ।

ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਾ ਸਹਪੇਸੁਣਾ ਚਾਤਿ। **ਮਾਨੋ**ਤਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਕੋਲਪੁਤ੍ਤਿਯੇਨ ਵਾ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਵਾ ਧਨੇਨ ਵਾ ਅਜ੍ਝੇਨੇਨ ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਸੁਤੇਨ ਵਾ ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾ। **ਅਤਿਮਾਨੋ**ਤਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਰਂ ਅਤਿਮਞ੍ਞਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾ। **ਪੇਸੁਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਿਸੁਣਵਾਚੋ ਹੋਤਿ – ਇਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਮੁਤ੍ਰ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਇਮੇਸਂ ਭੇਦਾਯ, ਅਮੁਤ੍ਰ ਵਾ ਸੁਤ੍ਵਾ ਇਮੇਸਂ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਅਮੂਸਂ ਭੇਦਾਯ। ਇਤਿ ਸਮਗ੍ਗਾਨਂ ਵਾ ਭੇਤ੍ਤਾ, ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ, ਵਗ੍ਗਾਰਾਮੋ ਵਗ੍ਗਰਤੋ

ਵਗ੍ਗਨਨ੍ਦੀ ਵਗ੍ਗਕਰਣਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ। ਅਪਿ ਚ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ – ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾਯ ਵਾ ਭੇਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵਾ। ਕਥਂ ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾਯ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ? ਇਮਸ੍ਸ ਪਿਯੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਮਨਾਪੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਿਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਸੁਹਦਯੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ – ਏਵਂ ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾਯ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ। ਕਥਂ ਭੇਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ? ਕਥਂ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਅਸ੍ਸੁ, ਵਿਨਾ ਅਸ੍ਸੁ, ਵਗ੍ਗਾ ਅਸ੍ਸੁ, ਦ੍ਵੇਧਾ ਅਸ੍ਸੁ, ਦ੍ਵੇਜ੍ਝਾ ਅਸ੍ਸੁ, ਦ੍ਵੇ ਪਕ੍ਖਾ ਅਸ੍ਸੁ, ਭਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਨ ਸਮਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਫਾਸੁ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ – ਏਵਂ ਭੇਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਤੀਤਿ – ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਾ ਸਹਪੇਸੁਣਾ ਚ।

ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ ਤੇ ਤਦਿਙ੍ਘ ਬ੍ਰੂਹੀਤਿ। ਕਲਹੋ ਚ ਵਿਵਾਦੋ ਚ ਪਰਿਦੇਵੋ ਚ ਸੋਕੋ ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯਞ੍ਚ ਮਾਨੋ ਚ ਅਤਿਮਾਨੋ ਚ ਪੇਸੁਞ੍ਞਞ੍ਚਾਤਿ – ਇਮੇ ਅਟ੍ਠ ਕਿਲੇਸਾ ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ ਕੁਤੋਜਾਤਾ ਕੁਤੋਸਞ੍ਜਾਤਾ ਕੁਤੋਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋਪਾਤੁਭੂਤਾ, ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ ਕਿਂਪਭਵਾਤਿ। ਇਮੇਸਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਮੂਲਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਹੇਤੁਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਨਿਦਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਸਮ੍ਭਵਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਪਭਵਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਆਹਾਰਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਪਚ੍ਚਯਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਸਮੁਦਯਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਪੁਚ੍ਛਤਿ ਯਾਚਤਿ ਅਜ੍ਝੇਸਤਿ ਪਸਾਦੇਤੀਤਿ – ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ ਤੇ ਤਦਿਙ੍ਘਂ ਬ੍ਰੂਹੀਤਿ। ਇਙ੍ਘ ਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰ ਵਿਭਜ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ ਤੇ ਤਦਿਙ੍ਘ ਬ੍ਰੂਹਿ।

ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ –

''ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ ਕਲਹਾ ਵਿਵਾਦਾ, ਪਰਿਦੇਵਸੋਕਾ ਸਹਮਚ੍ਛਰਾ ਚ।
ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਾ ਸਹਪੇਸੁਣਾ ਚ, ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ ਤੇ ਤਦਿਙ੍ਘ ਬ੍ਰੂਹੀ''ਤਿ॥

੯੮. **ਪਿਯਪ੍ਪਹੂਤਾ ਕਲਹਾ ਵਿਵਾਦਾ, ਪਰਿਦੇਵਸੋਕਾ ਸਹਮਚ੍ਛਰਾ ਚ।**
ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਾ ਸਹਪੇਸੁਣਾ ਚ, ਮਚ੍ਛੇਰਯੁਤ੍ਤਾ ਕਲਹਾ ਵਿਵਾਦਾ।
ਵਿਵਾਦਜਾਤੇਸੁ ਚ ਪੇਸੁਣਾਨਿ॥

ਪਿਯਪ੍ਪਹੂਤਾ ਕਲਹਾ ਵਿਵਾਦਾ, ਪਰਿਦੇਵਸੋਕਾ ਸਹਮਚ੍ਛਰਾ ਚਾਤਿ। **ਪਿਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਿਯਾ – ਸਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਪਿਯਾ? ਇਧ ਯਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਹਿਤਕਾਮਾ ਫਾਸੁਕਾਮਾ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮਾ ਮਾਤਾ ਵਾ ਪਿਤਾ ਵਾ ਭਾਤਾ ਵਾ ਭਗਿਨੀ ਵਾ ਪੁਤ੍ਤੋ ਵਾ ਧੀਤਾ ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਮਚ੍ਚਾ ਵਾ ਞਾਤੀ ਵਾ ਸਾਲੋਹਿਤਾ ਵਾ – ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਪਿਯਾ। ਕਤਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਿਯਾ? ਮਨਾਪਿਕਾ ਰੂਪਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਸਦ੍ਦਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਗਨ੍ਧਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਰਸਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ – ਇਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਿਯਾ।

ਪਿਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਅਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਕਿਨੋਪਿ ਕਲਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇਪਿ ਕਲਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਪਿ ਕਲਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਪਿਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸਙ੍ਕਿਨੋਪਿ ਕਲਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਨ੍ਤੇਪਿ ਕਲਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਤੇਪਿ ਕਲਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਪਿਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਅਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਕਿਨੋਪਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇਪਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਪਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ। ਪਿਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸਙ੍ਕਿਨੋਪਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਨ੍ਤੇਪਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਤੇਪਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ। ਪਿਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਅਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਕਿਨੋਪਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇਪਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਪਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ। ਪਿਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸਙ੍ਕਿਨੋਪਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਾਮਨ੍ਤੇਪਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਤੇਪਿ ਪਰਿਦੇਵਨ੍ਤਿ। ਪਿਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਅਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਕਿਨੋਪਿ ਸੋਚਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇਪਿ ਸੋਚਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਪਿ ਸੋਚਨ੍ਤਿ। ਪਿਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸਙ੍ਕਿਨੋਪਿ ਸੋਚਨ੍ਤਿ , ਵਿਪਰਿਣਾਮਨ੍ਤੇਪਿ ਸੋਚਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਤੇਪਿ ਸੋਚਨ੍ਤਿ। ਪਿਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਰਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਗੋਪੇਨ੍ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਮਮਾਯਨ੍ਤਿ ਮਚ੍ਛਰਾਯਨ੍ਤਿ।

ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਾ ਸਹਪੇਸੁਣਾ ਚਾਤਿ। ਪਿਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਂ ਜਨੇਨ੍ਤਿ, ਪਿਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਤਿਮਾਨਂ ਜਨੇਨ੍ਤਿ। ਕਥਂ ਪਿਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਂ ਜਨੇਨ੍ਤਿ? ਮਯਂ ਲਾਭਿਨੋ ਮਨਾਪਿਕਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਗਨ੍ਧਾਨਂ ਰਸਾਨਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪਿਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਂ ਜਨੇਨ੍ਤਿ। ਕਥਂ ਪਿਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਤਿਮਾਨਂ ਜਨੇਨ੍ਤਿ? ਮਯਂ ਲਾਭਿਨੋ ਮਨਾਪਿਕਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਗਨ੍ਧਾਨਂ ਰਸਾਨਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਂ, ਇਮੇ ਪਨਞ੍ਞੇ ਨ ਲਾਭਿਨੋ ਮਨਾਪਿਕਾਨਂ ਰੂਪਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਗਨ੍ਧਾਨਂ ਰਸਾਨਂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪਿਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਅਤਿਮਾਨਂ ਜਨੇਨ੍ਤਿ। **ਪੇਸੁਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਿਸੁਣਵਾਚੋ ਹੋਤਿ, ਇਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਮੁਤ੍ਰ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਇਮੇਸਂ ਭੇਦਾਯ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਭੇਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਤੀਤਿ...ਪੇ॰... ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਾ ਸਹਪੇਸੁਣਾ ਚ।

ਮਚ੍ਛੇਰਯੁਤ੍ਤਾ ਕਲਹਾ ਵਿਵਾਦਾਤਿ। ਕਲਹੋ ਚ ਵਿਵਾਦੋ ਚ ਪਰਿਦੇਵੋ ਚ ਸੋਕੋ ਚ ਮਾਨੋ ਚ ਅਤਿਮਾਨੋ ਚ ਪੇਸੁਞ੍ਞਞ੍ਚਾਤਿ – ਇਮੇ ਸਤ੍ਤ ਕਿਲੇਸਾ ਮਚ੍ਛਰਿਯੇ ਯੁਤ੍ਤਾ ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਆਯੁਤ੍ਤਾ ਸਮਾਯੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਮਚ੍ਛੇਰਯੁਤ੍ਤਾ ਕਲਹਾ ਵਿਵਾਦਾ।

ਵਿਵਾਦਜਾਤੇਸੁ ਚ ਪੇਸੁਣਾਨੀਤਿ। ਵਿਵਾਦੇ ਜਾਤੇ ਸਞ੍ਜਾਤੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਪਾਤੁਭੂਤੇ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਨ੍ਤਿ; ਇਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਮੁਤ੍ਰ ਅਕ੍ਖਾਯਨ੍ਤਿ ਇਮੇਸਂ ਭੇਦਾਯ, ਅਮੁਤ੍ਰ ਵਾ ਸੁਤ੍ਵਾ ਇਮੇਸਂ ਅਕ੍ਖਾਯਨ੍ਤਿ ਅਮੂਸਂ ਭੇਦਾਯ। ਇਤਿ ਸਮਗ੍ਗਾਨਂ ਵਾ ਭੇਤ੍ਤਾਰੋ, ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾਰੋ, ਵਗ੍ਗਾਰਾਮਾ ਵਗ੍ਗਰਤਾ ਵਗ੍ਗਨਨ੍ਦੀ ਵਗ੍ਗਕਰਣਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾਰੋ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ। ਅਪਿ ਚ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਨ੍ਤਿ – ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾਯ ਵਾ ਭੇਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵਾ। ਕਥਂ ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾਯ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਨ੍ਤਿ? ਇਮਸ੍ਸ ਪਿਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਮਨਾਪਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਿਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮ, ਸੁਹਦਯਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ। ਏਵਂ ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾਯ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਨ੍ਤਿ। ਕਥਂ ਭੇਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਨ੍ਤਿ? ''ਕਥਂ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਅਸ੍ਸੁ, ਵਿਨਾ ਅਸ੍ਸੁ, ਵਗ੍ਗਾ ਅਸ੍ਸੁ, ਦ੍ਵੇਧਾ ਅਸ੍ਸੁ, ਦ੍ਵੇਜ੍ਝਾ ਅਸ੍ਸੁ, ਦ੍ਵੇ ਪਕ੍ਖਾ ਅਸ੍ਸੁ, ਭਿਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਨ ਸਮਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਨ ਫਾਸੁ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ – ਏਵਂ ਭੇਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਵਿਵਾਦਜਾਤੇਸੁ ਚ ਪੇਸੁਣਾਨਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਪਿਯਪ੍ਪਹੂਤਾ ਕਲਹਾ ਵਿਵਾਦਾ, ਪਰਿਦੇਵਸੋਕਾ ਸਹਮਚ੍ਛਰਾ ਚ।
ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਾ ਸਹਪੇਸੁਣਾ ਚ, ਮਚ੍ਛੇਰਯੁਤ੍ਤਾ ਕਲਹਾ ਵਿਵਾਦਾ।
ਵਿਵਾਦਜਾਤੇਸੁ ਚ ਪੇਸੁਣਾਨੀ''ਤਿ॥

੯੮. ਪਿਯਾ ਸੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾ, ਯੇ ਚਾਪਿ ਲੋਭਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ।
ਆਸਾ ਚ ਨਿਟ੍ਠਾ ਚ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾ, ਯੇ ਸਮ੍ਪਰਾਯਾਯ ਨਰਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ॥

ਪਿਯਾ ਸੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾਤਿ। ਪਿਯਾ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾ ਕੁਤੋਜਾਤਾ ਕੁਤੋਸਞ੍ਜਾਤਾ ਕੁਤੋਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋਪਾਤੁਭੂਤਾ, ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ ਕਿਂਪਭਵਾਤਿ ਪਿਯਾਨਂ ਮੂਲਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮੁਦਯਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਪੁਚ੍ਛਤਿ ਯਾਚਤਿ ਅਜ੍ਝੇਸਤਿ ਪਸਾਦੇਤੀਤਿ – ਪਿਯਾ ਸੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾ।

ਯੇ ਚਾਪਿ ਲੋਭਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇਤਿ। **ਯੇ ਚਾਪੀ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ ਵੇਸ੍ਸਾ ਚ ਸੁਦ੍ਦਾ ਚ ਗਹਟ੍ਠਾ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਚ ਦੇਵਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ। **ਲੋਭਾ**ਤਿ ਯੋ ਲੋਭੋ ਲੁਬ੍ਭਨਾ ਲੁਬ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਸਾਰਾਗੋ ਸਾਰਜ੍ਜਨਾ ਸਾਰਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਵਿਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਇਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਾਲੇਨ੍ਤਿ ਯਪੇਨ੍ਤਿ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਦੇਵਲੋਕੇ ਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਧਾਤੁਲੋਕੇ ਆਯਤਨਲੋਕੇਤਿ – ਯੇ ਚਾਪਿ ਲੋਭਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ।

ਆਸਾ ਚ ਨਿਟ੍ਠਾ ਚ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾਤਿ। ਆਸਾ ਚ ਨਿਟ੍ਠਾ ਚ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾ ਕੁਤੋਜਾਤਾ ਕੁਤੋਸਞ੍ਜਾਤਾ ਕੁਤੋਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋਪਾਤੁਭੂਤਾ, ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ ਕਿਂਪਭਵਾਤਿ ਆਸਾਯ ਚ ਨਿਟ੍ਠਾਯ ਚ ਮੂਲਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮੁਦਯਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਪੁਚ੍ਛਤਿ ਯਾਚਤਿ ਅਜ੍ਝੇਸਤਿ ਪਸਾਦੇਤੀਤਿ – ਆਸਾ ਚ ਨਿਟ੍ਠਾ ਚ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾ। **ਯੇ ਸਮ੍ਪਰਾਯਾਯ ਨਰਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ। ਯੇ ਨਰਸ੍ਸ ਪਰਾਯਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਦੀਪਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤਾਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਲੇਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਰਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਟ੍ਠਾ ਪਰਾਯਨਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਯੇ ਸਮ੍ਪਰਾਯਾਯ ਨਰਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ –

''ਪਿਯਾ ਸੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾ, ਯੇ ਚਾਪਿ ਲੋਭਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ।
ਆਸਾ ਚ ਨਿਟ੍ਠਾ ਚ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾ, ਯੇ ਸਮ੍ਪਰਾਯਾਯ ਨਰਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ॥

੧੦੦.ਛਨ੍ਦਾਨਿਦਾਨਾਨਿ ਪਿਯਾਨਿ ਲੋਕੇ, ਯੇ ਚਾਪਿ [ਯੇ ਵਾਪਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਲੋਭਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ।**
ਆਸਾ ਚ ਨਿਟ੍ਠਾ ਚ ਇਤੋਨਿਦਾਨਾ, ਯੇ ਸਮ੍ਪਰਾਯਾਯ ਨਰਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ॥

ਛਨ੍ਦਾਨਿਦਾਨਾਨਿ ਪਿਯਾਨਿ ਲੋਕੇਤਿ। **ਛਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਯੋ ਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮਰਾਗੋ ਕਾਮਨਨ੍ਦੀ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਕਾਮਸ੍ਨੇਹੋ ਕਾਮਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਕਾਮਮੁਚ੍ਛਾ ਕਾਮਜ੍ਝੋਸਾਨਂ ਕਾਮੋਘੋ ਕਾਮਯੋਗੋ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ। ਅਪਿ ਚ ਪਞ੍ਚ ਛਨ੍ਦਾ – ਪਰਿਯੇਸਨਚ੍ਛਨ੍ਦੋ, ਪਟਿਲਾਭਚ੍ਛਨ੍ਦੋ, ਪਰਿਭੋਗਚ੍ਛਨ੍ਦੋ, ਸਨ੍ਨਿਧਿਚ੍ਛਨ੍ਦੋ, ਵਿਸਜ੍ਜਨਚ੍ਛਨ੍ਦੋ। ਕਤਮੋ ਪਰਿਯੇਸਨਚ੍ਛਨ੍ਦੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੋਯੇਵ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਰੂਪੇ ਪਰਿਯੇਸਤਿ, ਸਦ੍ਦੇ... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਪਰਿਯੇਸਤਿ – ਅਯਂ ਪਰਿਯੇਸਨਚ੍ਛਨ੍ਦੋ। ਕਤਮੋ ਪਟਿਲਾਭਚ੍ਛਨ੍ਦੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੋਯੇਵ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਰੂਪੇ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਸਦ੍ਦੇ... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਪਟਿਲਭਤਿ – ਅਯਂ ਪਟਿਲਾਭਚ੍ਛਨ੍ਦੋ। ਕਤਮੋ ਪਰਿਭੋਗਚ੍ਛਨ੍ਦੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੋਯੇਵ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਰੂਪੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਸਦ੍ਦੇ... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ – ਅਯਂ ਪਰਿਭੋਗਚ੍ਛਨ੍ਦੋ। ਕਤਮੋ ਸਨ੍ਨਿਧਿਚ੍ਛਨ੍ਦੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੋਯੇਵ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਧਨਸਨ੍ਨਿਚਯਂ ਕਰੋਤਿ ''ਆਪਦਾਸੁ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ – ਅਯਂ ਸਨ੍ਨਿਧਿਚ੍ਛਨ੍ਦੋ। ਕਤਮੋ ਵਿਸਜ੍ਜਨਚ੍ਛਨ੍ਦੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੋਯੇਵ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਛਨ੍ਦਜਾਤੋ ਧਨਂ ਵਿਸਜ੍ਜੇਤਿ ਹਤ੍ਥਾਰੋਹਾਨਂ ਅਸ੍ਸਾਰੋਹਾਨਂ ਰਥਿਕਾਨਂ ਧਨੁਗ੍ਗਹਾਨਂ ਪਤ੍ਤਿਕਾਨਂ ''ਇਮੇ ਮਂ ਰਕ੍ਖਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਗੋਪਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਰਿਵਾਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ – ਅਯਂ ਵਿਸਜ੍ਜਨਚ੍ਛਨ੍ਦੋ। **ਪਿਯਾਨੀ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਿਯਾ – ਸਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਪਿਯਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਿਯਾ। **ਛਨ੍ਦਾਨਿਦਾਨਾਨਿ ਪਿਯਾਨਿ ਲੋਕੇ**ਤਿ। ਪਿਯਾ ਛਨ੍ਦਨਿਦਾਨਾ ਛਨ੍ਦਸਮੁਦਯਾ ਛਨ੍ਦਜਾਤਿਕਾ ਛਨ੍ਦਪਭਵਾਤਿ – ਛਨ੍ਦਾਨਿਦਾਨਾਨਿ ਪਿਯਾਨਿ ਲੋਕੇ।

ਯੇ ਚਾਪਿ ਲੋਭਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇਤਿ। **ਯੇ ਚਾਪੀ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ ਵੇਸ੍ਸਾ ਚ ਸੁਦ੍ਦਾ ਚ ਗਹਟ੍ਠਾ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਚ ਦੇਵਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ। **ਲੋਭਾ**ਤਿ ਯੋ ਲੋਭੋ ਲੁਬ੍ਭਨਾ ਲੁਬ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਸਾਰਾਗੋ ਸਾਰਜ੍ਜਨਾ ਸਾਰਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਵਿਚਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਇਰਿਯਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਾਲੇਨ੍ਤਿ ਯਪੇਨ੍ਤਿ ਯਾਪੇਨ੍ਤਿ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਆਯਤਨਲੋਕੇਤਿ – ਯੇ ਚਾਪਿ ਲੋਭਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ।

ਆਸਾ ਚ ਨਿਟ੍ਠਾ ਚ ਇਤੋਨਿਦਾਨਾਤਿ। ਆਸਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਨਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਰੂਪੇ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ਰੂਪਂ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਰੂਪਨਿਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਦੇ... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ... ਕੁਲਂ... ਗਣਂ... ਆਵਾਸਂ... ਲਾਭਂ... ਯਸਂ... ਪਸਂਸਂ... ਸੁਖਂ... ਚੀਵਰਂ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ... ਸੇਨਾਸਨਂ... ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ... ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਂ... ਵਿਨਯਂ... ਅਭਿਧਮ੍ਮਂ... ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗਂ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਂ... ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਂ... ਤੇਚੀਵਰਿਕਙ੍ਗਂ... ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਙ੍ਗਂ... ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਂ... ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਂ... ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਙ੍ਗਂ... ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ... ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ... ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ...

ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪੱਤਿੰ... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪੱਤਿੰ ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪੱਤਿੰ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪੱਤਿੰ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪੱਤਿਨਿਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ।

> ''ਆਸਾਯ ਕਸਤੇ ਖੇਤ੍ਤੰ, ਬੀਜੰ ਆਸਾਯ ਵਪ੍ਪਤਿ।
> ਆਸਾਯ ਵਾਣਿਜਾ ਯਨ੍ਤਿ, ਸਮੁਦ੍ਦੰ ਧਨਹਾਰਕਾ।
> ਯਾਯ ਆਸਾਯ ਤਿਟ੍ਠਾਮਿ, ਸਾ ਮੇ ਆਸਾ ਸਮਿਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ॥

ਆਸਾਯ ਸਮਿਦ੍ਧਿ ਵੁਚ੍ਚਤੇ ਨਿਟ੍ਠਾ। **ਆਸਾ ਚ ਨਿਟ੍ਠਾ ਚ ਇਤੋਨਿਦਾਨਾ**ਤਿ। ਆਸਾ ਚ ਨਿਟ੍ਠਾ ਚ ਇਤੋ ਛਨ੍ਦਨਿਦਾਨਾ ਛਨ੍ਦਸਮੁਦਯਾ ਛਨ੍ਦਜਾਤਿਕਾ ਛਨ੍ਦਪਭਵਾਤਿ – ਆਸਾ ਚ ਨਿਟ੍ਠਾ ਚ ਇਤੋਨਿਦਾਨਾ।

ਯੇ ਸਮ੍ਪਰਾਯਾਯ ਨਰਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਯੇ ਨਰਸ੍ਸ ਪਰਾਯਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਦੀਪਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤਾਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਲੇਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸਰਣਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਟ੍ਠਾ ਪਰਾਯਨਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਯੇ ਸਮ੍ਪਰਾਯਾਯ ਨਰਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਛਨ੍ਦਾਨਿਦਾਨਾਨਿ ਪਿਯਾਨਿ ਲੋਕੇ, ਯੇ ਚਾਪਿ ਲੋਭਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ।
> ਆਸਾ ਚ ਨਿਟ੍ਠਾ ਚ ਇਤੋਨਿਦਾਨਾ, ਯੇ ਸਮ੍ਪਰਾਯਾਯ ਨਰਸ੍ਸ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ॥

੧੦੧.ਛਨ੍ਦੋ ਨੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨੋ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ ਚਾਪਿ [ਵਾਪਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] **ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ।**
ਕੋਧੋ ਮੋਸਵਜ੍ਜਞ੍ਚ ਕਥੰਕਥਾ ਚ, ਯੇ ਚਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਣੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ॥

ਛਨ੍ਦੋ ਨੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨੋਤਿ। ਛਨ੍ਦੋ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨੋ ਕੁਤੋਜਾਤੋ ਕੁਤੋਸਞ੍ਜਾਤੋ ਕੁਤੋਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਕੁਤੋਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਕੁਤੋਪਾਤੁਭੂਤੋ, ਕਿੰਨਿਦਾਨੋ ਕਿੰਸਮੁਦਯੋ ਕਿੰਜਾਤਿਕੋ ਕਿੰਪਭਵੋਤਿ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਮੂਲੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮੁਦਯੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਪੁਚ੍ਛਤਿ ਯਾਚਤਿ ਅਜ੍ਝੇਸਤਿ ਪਸਾਦੇਤੀਤਿ – ਛਨ੍ਦੋ ਨੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨੋ।

ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ ਚਾਪਿ ਕੁਤੋਪਹੂਤਾਤਿ। ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ ਕੁਤੋਜਾਤਾ ਕੁਤੋਸਞ੍ਜਾਤਾ ਕੁਤੋਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋਪਾਤੁਭੂਤਾ , ਕਿੰਨਿਦਾਨਾ ਕਿੰਸਮੁਦਯਾ ਕਿੰਜਾਤਿਕਾ ਕਿੰਪਭਵਾਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾਨੰ ਮੂਲੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮੁਦਯੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਪੁਚ੍ਛਤਿ ਯਾਚਤਿ ਅਜ੍ਝੇਸਤਿ ਪਸਾਦੇਤੀਤਿ – ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ ਚਾਪਿ ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ।

ਕੋਧੋ ਮੋਸਵਜ੍ਜਞ੍ਚ ਕਥੰਕਥਾ ਚਾਤਿ। **ਕੋਧੋ**ਤਿ ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਘਾਤੋ ਪਟਿਘਾਤੋ, ਪਟਿਘੰ ਪਟਿਵਿਰੋਧੋ, ਕੋਪੋ ਪਕੋਪੋ ਸਮ੍ਪਕੋਪੋ, ਦੋਸੋ ਪਦੋਸੋ ਸਮ੍ਪਦੋਸੋ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪੱਤਿ ਮਨੋਪਦੋਸੋ, ਕੋਧੋ ਕੁਜ੍ਝਨਾ ਕੁਜ੍ਝਿਤਤ੍ਤੰ, ਦੋਸੋ ਦੁਸ੍ਸਨਾ ਦੁਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤੰ, ਬ੍ਯਾਪੱਤਿ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਨਾ ਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤੰ, ਵਿਰੋਧੋ ਪਟਿਵਿਰੋਧੋ, ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕੰ ਅਸੁਰੋਪੋ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਮੋਸਵਜ੍ਜੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ। ਕਥੰਕਥਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਤਿ – ਕੋਧੋ ਮੋਸਵਜ੍ਜਞ੍ਚ ਕਥੰਕਥਾ ਚ।

ਯੇ ਚਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਣੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ। **ਯੇ ਚਾਪੀ**ਤਿ ਯੇ ਕੋਧੇਨ ਚ ਮੋਸਵਜ੍ਜੇਨ ਚ ਕਥੰਕਥਾਯ ਚ ਸਹਗਤਾ ਸਹਜਾਤਾ ਸੰਸਟ੍ਠਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾ ਏਕਨਿਰੋਧਾ ਏਕਵਤ੍ਥੁਕਾ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣਾ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਯੇ ਚਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ। ਅਥ ਵਾ ਯੇ ਤੇ ਕਿਲੇਸਾ ਅਞ੍ਞਜਾਤਿਕਾ ਅਞ੍ਞਵਿਹਿਤਕਾ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਯੇ ਚਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ। **ਸਮਣੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸਮਣੇਨ ਸਮਿਤਪਾਪੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਬਾਹਿਤਪਾਪਧਮ੍ਮੇਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਭਿਨ੍ਨਕਿਲੇਸਮੂਲੇਨ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਮੂਲਬਨ੍ਧਨਾ ਪਮੁਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਪਵੁਤ੍ਤਾ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਾ ਦੇਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਪਿਤਾ ਪਟ੍ਠਪਿਤਾ ਵਿਵਟਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤਾ ਪਕਾਸਿਤਾਤਿ – ਯੇ ਚਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਣੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ –

‘‘ਛਨ੍ਦੋ ਨੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨੋ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਤਾ ਚਾਪਿ ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ।
ਕੋਧੋ ਮੋਸਵਜ੍ਜਞ੍ਚ ਕਥਂਕਥਾ ਚ, ਯੇ ਚਾਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਸਮਣੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ’’ਤਿ॥

੧੦੨.ਸਾਤਂ ਅਸਾਤਨ੍ਤਿ ਯਮਾਹੁ ਲੋਕੇ, ਤਮੂਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਹੋਤਿ ਛਨ੍ਦੋ।
ਰੂਪੇਸੁ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਭਵਂ ਭਵਞ੍ਚ, ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਕੁਬ੍ਬਤਿ [ਕੁਰੁਤੇ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਜਨ੍ਤੁ ਲੋਕੇ॥**

ਸਾਤਂ ਅਸਾਤਨ੍ਤਿ ਯਮਾਹੁ ਲੋਕੇਤਿ। **ਸਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖਾ ਚ ਵੇਦਨਾ, ਇਟ੍ਠਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ [ਵਤ੍ਥੁਂ (ਸੀ॰ ਕ॰)]। **ਅਸਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾ ਚ ਵੇਦਨਾ, ਅਨਿਟ੍ਠਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥੁ। **ਯਮਾਹੁ ਲੋਕੇ**ਤਿ ਯਂ ਆਹਂਸੁ ਯਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਯਂ ਭਣਨ੍ਤਿ ਯਂ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ ਯਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਸਾਤਂ ਅਸਾਤਨ੍ਤਿ ਯਮਾਹੁ ਲੋਕੇ।

ਤਮੂਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਹੋਤਿ ਛਨ੍ਦੋਤਿ। ਸਾਤਾਸਾਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ, ਅਨੁਨਯਪਟਿਘਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਛਨ੍ਦੋ ਪਹੋਤਿ ਪਭਵਤਿ ਜਾਯਤਿ ਸਞ੍ਜਾਯਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤੀਤਿ – ਤਮੂਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਹੋਤਿ ਛਨ੍ਦੋ।

ਰੂਪੇਸੁ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਭਵਂ ਭਵਞ੍ਚਾਤਿ। **ਰੂਪੇਸੂ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾ ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਰੂਪਂ। ਕਤਮੋ ਰੂਪਾਨਂ ਭਵੋ? ਯੋ ਰੂਪਾਨਂ ਭਵੋ ਜਾਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਪਾਤੁਭਾਵੋ – ਅਯਂ ਰੂਪਾਨਂ ਭਵੋ। ਕਤਮੋ ਰੂਪਾਨਂ ਵਿਭਵੋ? ਯੋ ਰੂਪਾਨਂ ਖਯੋ ਵਯੋ ਭੇਦੋ ਪਰਿਭੇਦੋ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨਂ – ਅਯਂ ਰੂਪਾਨਂ ਵਿਭਵੋ। **ਰੂਪੇਸੁ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਭਵਂ ਭਵਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਰੂਪੇਸੁ ਭਵਞ੍ਚ ਵਿਭਵਞ੍ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਰੂਪੇਸੁ ਦਿਸ੍ਵਾ ਵਿਭਵਂ ਭਵਞ੍ਚ।

ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਜਨ੍ਤੁ ਲੋਕੇਤਿ। **ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ – ਤਣ੍ਹਾਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਚ, ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਚ। ਕਥਂ ਤਣ੍ਹਾਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਕਰੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਭੋਗਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਭੋਗਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤਿ – ‘‘ਕੇਨ ਨੁ ਖੋ ਮੇ ਉਪਾਯੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਭੋਗਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਭੋਗਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਏਵਂ ਹੋਤਿ ‘‘ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਭੋਗਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਭੋਗਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ; ਵਿਕਾਲਵਿਸਿਖਾਚਰਿਯਾਨੁਯੋਗਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਭੋਗਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਭੋਗਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ; ਸਮਜ੍ਜਾਭਿਚਰਣਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੇ... ਜੁਤਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾਨੁਯੋਗਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੇ... ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਭੋਗਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਭੋਗਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ; ਆਲਸ੍ਯਾਨੁਯੋਗਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮੇ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚੇਵ ਭੋਗਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਭੋਗਾ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਞਾਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਛ ਭੋਗਾਨਂ ਅਪਾਯਮੁਖਾਨਿ ਨ ਸੇਵਤਿ, ਛ ਭੋਗਾਨਂ ਆਯਮੁਖਾਨਿ ਸੇਵਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਣ੍ਹਾਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਕਰੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਕਸਿਯਾ ਵਾ ਵਣਿਜ੍ਜਾਯ ਵਾ ਗੋਰਕ੍ਖੇਨ ਵਾ ਇਸ੍ਸਤ੍ਥੇਨ [ਇਸ੍ਸਤ੍ਤੇਨ (ਕ॰ ਸੀ॰ ਕ॰) ਇਸੁ + ਸਤ੍ਥ] ਵਾ ਰਾਜਪੋਰਿਸੇਨ ਵਾ ਸਿਪ੍ਪਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਣ੍ਹਾਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਕਰੋਤਿ। ਕਥਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਕਰੋਤਿ? ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਜਾਨਾਤਿ – ‘‘ਅਤ੍ਤਾ ਮੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੇ ਜਾਨਾਤਿ – ‘‘ਅਤ੍ਤਾ ਮੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਵਿਗਤੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਕਰੋਤਿ। ਸੋਤਸ੍ਮਿਂ... ਘਾਨਸ੍ਮਿਂ... ਜਿਵ੍ਹਾਯ... ਕਾਯਸ੍ਮਿਂ... ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ... ਸਦ੍ਦਸ੍ਮਿਂ... ਗਨ੍ਧਸ੍ਮਿਂ... ਰਸਸ੍ਮਿਂ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਜਾਨਾਤਿ – ‘‘ਅਤ੍ਤਾ ਮੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੇ ਜਾਨਾਤਿ – ‘‘ਅਤ੍ਤਾ ਮੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤੋ ਵਿਗਤੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਕਰੋਤਿ ਜਨੇਤਿ ਸਞ੍ਜਨੇਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ। **ਜਨ੍ਤੂ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ ਨਰੋ ਮਾਨਵੋ...ਪੇ॰... ਮਨੁਜੋ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ ...ਪੇ॰... ਆਯਤਨਲੋਕੇਤਿ – ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਜਨ੍ਤੁ ਲੋਕੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵ◌ਾ –

‘‘ਸਾਤੰ ਅਸਾਤਨ੍ਤਿ ਯਮਾਹੁ ਲੋਕੇ, ਤਮੂਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਹੋਤਿ ਛਨ੍ਦੋ।
ਰੂਪੇਸੁ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਭਵ◌ਂ ਭਵਞ੍ਚ, ਵ◌ਿਨਿਚ੍ਛਯਂ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਜਨ੍ਤੁ ਲੋਕੇ’’ਤਿ॥

੧੦੩.ਕੋਧੋ ਮੋਸਵਜ੍ਜਞ੍ਚ ਕਥਂਕਥਾ ਚ, ਏਤੇਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਦ੍ਵਯਮੇਵ ਸਨ੍ਤੇ।
ਕਥਂਕਥੀ ਞਾਣਪਥਾਯ ਸਿਕ੍ਖੇ, ਞਤ੍ਵ◌ਾ ਪਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਸਮਣੇਨ ਧਮ੍ਮਾ॥

ਕੋਧੋ ਮੋਸਵਜ੍ਜਞ੍ਚ ਕਥਂਕਥਾ ਚਾਤਿ। **ਕੋਧੋ**ਤਿ ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਘਾਤੋ ਪਟਿਘਾਤੋ…ਪੇ॰… ਮੋਸਵਜ੍ਜਂ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਮੁਸਾਵ◌ਾਦੋ। ਕਥਂਕਥਾ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਵ◌ਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ। ਇਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਪਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ, ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਪਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ। ਇਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਪਿ ਮੁਸਾਵ◌ਾਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਪਿ ਮੁਸਾਵ◌ਾਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਇਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਪਿ ਕਥਂਕਥਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਪਿ ਕਥਂਕਥਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਕਥਂ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ? ਪਕਤਿਯਾ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ। ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਅਚਰੀਤਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ, ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਚਰਤੀਤਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ, ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ; ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਮਨਾਪਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਂ ਅਚਰਿ … ਅਨਤ੍ਥਂ ਚਰਤਿ… ਅਨਤ੍ਥਂ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ; ਅਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਮੇ ਅਮਨਾਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਅਚਰਿ… ਅਤ੍ਥਂ ਚਰਤਿ… ਅਤ੍ਥਂ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ।

ਕਥਂ ਇਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ? ਇਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਅਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਕਿਨੋਪਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇਪਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਪਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ। ਇਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵ◌ਿਪਰਿਣਾਮਸਙ੍ਕਿਨੋਪਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ, ਵ◌ਿਪਰਿਣਾਮਨ੍ਤੇਪਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ, ਵ◌ਿਪਰਿਣਤੇਪਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਇਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ।

ਕਥਂ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮੁਸਾਵ◌ਾਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਨ੍ਦੁਬਨ੍ਧਨੇਨ [ਅਦ੍ਦੁਬਨ੍ਧਨੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਵ◌ਾ ਬਦ੍ਧੋ [ਬਨ੍ਧੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)]; ਤਸ੍ਸ ਬਨ੍ਧਨਸ੍ਸ ਮੋਕ੍ਖਤ੍ਥਾਯ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਤਿ… ਰਜ੍ਜੁਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵ◌ਾ ਬਦ੍ਧੋ… ਸਙ੍ਖਲਿਕਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵ◌ਾ ਬਦ੍ਧੋ… ਵ◌ੇਤ੍ਤਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵ◌ਾ ਬਦ੍ਧੋ… ਲਤਾਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵ◌ਾ ਬਦ੍ਧੋ… ਪਕ੍ਖੇਪਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵ◌ਾ ਬਦ੍ਧੋ… ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵ◌ਾ ਬਦ੍ਧੋ… ਗਾਮਨਿਗਮਨਗਰਰਟ੍ਠਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵ◌ਾ ਬਦ੍ਧੋ… ਜਨਪਦਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵ◌ਾ ਬਦ੍ਧੋ; ਤਸ੍ਸ ਬਨ੍ਧਨਸ੍ਸ ਮੋਕ੍ਖਤ੍ਥਾਯ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਤਿ । ਏਵ◌ਂ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮੁਸਾਵ◌ਾਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ।

ਕਥਂ ਇਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮੁਸਾਵ◌ਾਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਮਨਾਪਿਕਾਨਂ [ਮਨਾਪਾਨਂ (ਸੀ॰)] ਰੂਪਾਨਂ ਹੇਤੁ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਤਿ… ਮਨਾਪਿਕਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ… ਗਨ੍ਧਾਨਂ… ਰਸਾਨਂ… ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਂ ਹੇਤੁ… ਚੀਵਰਹੇਤੁ… ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਹੇਤੁ… ਸੇਨਾਸਨਹੇਤੁ… ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਹੇਤੁ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਇਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮੁਸਾਵ◌ਾਦੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਕਥਂ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਥਂਕਥਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ‘‘ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮਿ [ਮੁਞ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮਿ (ਸੀ॰)] ਨੁ ਖੋ ਚਕ੍ਖੁਰੋਗਤੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮਿ ਚਕ੍ਖੁਰੋਗਤੋ। ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨੁ ਖੋ ਸੋਤਰੋਗਤੋ… ਘਾਨਰੋਗਤੋ… ਜਿਵ◌੍ਹਾਰੋਗਤੋ… ਕਾਯਰੋਗਤੋ… ਸੀਸਰੋਗਤੋ… ਕਣ੍ਣਰੋਗਤੋ… ਮੁਖਰੋਗਤੋ… ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨੁ ਖੋ ਦਨ੍ਤਰੋਗਤੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦਨ੍ਤਰੋਗਤੋ’’ਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਥਂਕਥਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ।

ਕਥਂ ਇਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਥਂਕਥਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ? ‘‘ਲਭਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨੁ ਖੋ ਮਨਾਪਿਕੇ [ਮਨਾਪਿਯੇ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਰੂਪੇ, ਨ ਨੁ ਖੋ ਲਭਿਸ੍ਸਾਮਿ ਮਨਾਪਿਕੇ ਰੂਪੇ। ਲਭਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨੁ ਖੋ ਮਨਾਪਿਕੇ ਸਦ੍ਦੇ… ਗਨ੍ਧੇ… ਰਸੇ… ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ… ਕੁਲਂ… ਗਣਂ… ਆਵ◌ਾਸਂ… ਲਾਭਂ…

ਯਸਂ... ਪਸਂਸਂ... ਸੁਖਂ... ਚੀਵਰਂ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ... ਸੇਨਾਸਨਂ... ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰ''ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਇਟ੍ਠਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਕਥਂਕਥਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਕੋਧੋ ਮੋਸਵਜ੍ਜਞ੍ਚ ਕਥਂਕਥਾ ਚ।

ਏਤੇਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਦ੍ਵਯਮੇਵ ਸਨ੍ਤੇਤਿ। ਸਾਤਾਸਾਤੇ ਸਨ੍ਤੇ, ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇ ਸਨ੍ਤੇ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸੇ ਸਨ੍ਤੇ, ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇ ਸਨ੍ਤੇ, ਅਨੁਨਯਪਟਿਘੇ ਸਨ੍ਤੇ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਅਤ੍ਥਿ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨੇਤਿ – ਏਤੇਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਦ੍ਵਯਮੇਵ ਸਨ੍ਤੇ।

ਕਥਂਕਥੀ ਞਾਣਪਥਾਯ ਸਿਕ੍ਖੇਤਿ। ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਞਾਣਪਥੋ, ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਞਾਣਪਥੋ, ਞਾਣਸਹਭੁਨੋਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਞਾਣਪਥੋ। ਯਥਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਅਰਿਯਪਥੋ, ਦੇਵਮਗ੍ਗੋ ਦੇਵਪਥੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਮਗ੍ਗੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਥੋ; ਏਵਮੇਵ ਞਾਣਮ੍ਪਿ ਞਾਣਪਥੋ, ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਞਾਣਪਥੋ, ਞਾਣਸਹਭੁਨੋਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਞਾਣਪਥੋ।

ਸਿਕ੍ਖੇਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ – ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ। ਕਤਮਾ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ, ਖੁਦ੍ਦਕੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ... ਮਹਨ੍ਤੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ... ਸੀਲਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਆਦਿ ਚਰਣਂ ਸਂਯਮੋ ਸਂਵਰੋ ਮੁਖਂ ਪਮੁਖਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ – ਅਯਂ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ। ਕਤਮਾ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ – ਅਯਂ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ। ਕਤਮਾ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ, ਉਦਯਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਰਿਯਾਯ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਾਮਿਨਿਯਾ। ਸੋ ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ...ਪੇ॰... ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ''ਇਮੇ ਆਸਵਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ... ਪੇ॰... ''ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਅਯਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ।

ਕਥਂਕਥੀ ਞਾਣਪਥਾਯ ਸਿਕ੍ਖੇਤਿ। ਕਥਂਕਥੀ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਕਙ੍ਖੋ ਸਵਿਲੇਖੋ ਸਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕੋ ਸਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ, ਞਾਣਾਧਿਗਮਾਯ ਞਾਣਫੁਸਨਾਯ ਞਾਣਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਅਧਿਸੀਲਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ; ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਆਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਕਥਂਕਥੀ ਞਾਣਪਥਾਯ ਸਿਕ੍ਖੇ।

ਞਤ੍ਵਾ ਪਵੁਤ੍ਤਾ ਸਮਣੇਨ ਧਮ੍ਮਾਤਿ। **ਞਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਪਵੁਤ੍ਤਾ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਾ ਦੇਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਪਿਤਾ ਪਟ੍ਠਪਿਤਾ ਵਿਵਟਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤਾ [ਉਤ੍ਤਾਨਿਂ ਕਤਾ (ਕ॰)] ਪਕਾਸਿਤਾ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਪਵੁਤ੍ਤਾ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਾ ਦੇਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਪਿਤਾ ਪਟ੍ਠਪਿਤਾ ਵਿਵਟਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤਾ ਪਕਾਸਿਤਾ, ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ... ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ... ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣ''ਨ੍ਤਿ... ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਾ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ... ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ... ਪੇ॰... ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ... ''ਇਮੇ ਆਸਵਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ... ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ... ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ... ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ... ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ... ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ... ਛਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ... ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ... ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ... ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ

ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਪਵੁਤ੍ਤਾ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਾ ਦੇਸਿਤਾ ਪਞ੍ਞਪਿਤਾ ਪਟ੍ਠਪਿਤਾ ਵਿਵਟਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤਾ ਪਕਾਸਿਤਾ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਅਭਿਞ੍ਞਾਯਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਮਿ, ਨੋ ਅਨਭਿਞ੍ਞਾਯ। ਸਨਿਦਾਨਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਮਿ, ਨੋ ਅਨਿਦਾਨੰ। ਸਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਮਿ, ਨੋ ਅਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ। ਤਸ੍ਸ ਮਯ੍ਹੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਯਤੋ, ਨੋ ਅਨਭਿਞ੍ਞਾਯ, ਸਨਿਦਾਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਯਤੋ, ਨੋ ਅਨਿਦਾਨੰ, ਸਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸਯਤੋ, ਨੋ ਅਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ, ਕਰਣੀਯੋ ਓਵਾਦੋ, ਕਰਣੀਯਾ ਅਨੁਸਾਸਨੀ। ਅਲਞ੍ਚ ਪਨ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਵੋ ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਅਲੰ ਪਾਮੋਜ੍ਜਾਯ ਅਲੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸਾਯ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘੋਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਪਨ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਸ੍ਮਿਂ ਭਞ੍ਞਮਾਨੇ ਦਸਸਹਸ੍ਸੀ ਲੋਕਧਾਤੁ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥਾ''ਤਿ – ਞਤ੍ਵਾ ਪਵੁਤ੍ਤਾ ਸਮਣੇਨ ਧਮ੍ਮਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਕੋਧੋ ਮੋਸਵਜ੍ਜਞ੍ਚ ਕਥੰਕਥਾ ਚ, ਏਤੇਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਦ੍ਵਯਮੇਵ ਸਨ੍ਤੇ।
ਕਥੰਕਥੀ ਞਾਣਪਥਾਯ ਸਿਕ੍ਖੇ, ਞਤ੍ਵਾ ਪਵੁਤ੍ਤਾ ਸਮਣੇਨ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ॥

੧੦੪.ਸਾਤੰ ਅਸਾਤਞ੍ਚ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾ, ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਅਸਨ੍ਤੇ ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ ਹੇਤੇ।
ਵਿਭਵੰ ਭਵਞ੍ਚਾਪਿ ਯਮੇਤਮਤ੍ਥੰ, ਏਤੰ ਮੇ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਯਤੋਨਿਦਾਨੰ॥

ਸਾਤੰ ਅਸਾਤਞ੍ਚ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾਤਿ। ਸਾਤਾ ਅਸਾਤਾ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾ ਕੁਤੋਜਾਤਾ ਕੁਤੋਸਞ੍ਜਾਤਾ ਕੁਤੋਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋਪਾਤੁਭੂਤਾ, ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ ਕਿਂਪਭਵਾਤਿ ਸਾਤਾਸਾਤਾਨੰ ਮੂਲੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮੁਦਯੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਪੁਚ੍ਛਤਿ ਯਾਚਤਿ ਅਜ੍ਝੇਸਤਿ ਪਸਾਦੇਤੀਤਿ – ਸਾਤੰ ਅਸਾਤਞ੍ਚ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾ।

ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਅਸਨ੍ਤੇ ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ ਹੇਤੇਤਿ। ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਅਸਨ੍ਤੇ ਅਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਨਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨੇ ਸਾਤਾਸਾਤਾ ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਭਵਨ੍ਤਿ ਨ ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਨ ਸਞ੍ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਅਸਨ੍ਤੇ ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ ਹੇਤੇ।

ਵਿਭਵੰ ਭਵਞ੍ਚਾਪਿ ਯਮੇਤਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੋ ਸਾਤਾਸਾਤਾਨੰ ਭਵੋ? ਯੋ ਸਾਤਾਸਾਤਾਨੰ ਭਵੋ ਪਭਵੋ ਜਾਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਪਾਤੁਭਾਵੋ – ਅਯੰ ਸਾਤਾਸਾਤਾਨੰ ਭਵੋ। ਕਤਮੋ ਸਾਤਾਸਾਤਾਨੰ ਵਿਭਵੋ? ਯੋ ਸਾਤਾਸਾਤਾਨੰ ਖਯੋ ਵਯੋ ਭੇਦੋ ਪਰਿਭੇਦੋ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾ ਅਨ੍ਤਰਧਾਨੰ – ਅਯੰ ਸਾਤਾਸਾਤਾਨੰ ਵਿਭਵੋ। **ਯਮੇਤਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਪਰਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ – ਵਿਭਵੰ ਭਵਞ੍ਚਾਪਿ ਯਮੇਤਮਤ੍ਥੰ।

ਏਤੰ ਮੇ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਯਤੋਨਿਦਾਨਨ੍ਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਯੰ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਯੰ ਯਾਚਾਮਿ ਯੰ ਅਜ੍ਝੇਸਾਮਿ ਯੰ ਪਸਾਦੇਮਿ। **ਪਬ੍ਰੂਹੀ**ਤਿ ਬ੍ਰੂਹਿ ਵਦੇਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰ ਵਿਭਜ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਏਤੰ ਮੇ ਪਬ੍ਰੂਹਿ। **ਯਤੋਨਿਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਂਨਿਦਾਨੰ ਯਂਸਮੁਦਯੰ ਯਂਜਾਤਿਕੰ ਯਂਪਭਵਨ੍ਤਿ – ਏਤੰ ਮੇ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਯਤੋਨਿਦਾਨੰ।

ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ –

''ਸਾਤੰ ਅਸਾਤਞ੍ਚ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨਾ, ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਅਸਨ੍ਤੇ ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ ਹੇਤੇ।
ਵਿਭਵੰ ਭਵਞ੍ਚਾਪਿ ਯਮੇਤਮਤ੍ਥੰ, ਏਤੰ ਮੇ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਯਤੋਨਿਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੦੫.ਫਸ੍ਸਨਿਦਾਨੰ ਸਾਤੰ ਅਸਾਤੰ, ਫਸ੍ਸੇ ਅਸਨ੍ਤੇ ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ ਹੇਤੇ।

ਵਿਭਵਂ ਭਵਞ੍ਚਾਪਿ ਯਮੇਤਮਤ੍ਥਂ, ਏਤਂ ਤੇ ਪਬ੍ਰੂਮਿ ਇਤੋਨਿਦਾਨਂ॥

ਫਸ੍ਸਨਿਦਾਨਂ ਸਾਤਂ ਅਸਾਤਨ੍ਤਿ। ਸੁਖਵੇਦਨੀਯਂ ਫਸ੍ਸਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ। ਯਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਸੁਖਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਾ, ਯਂ ਤਜ੍ਜਂ ਵੇਦਯਿਤਂ ਸੁਖਵੇਦਨੀਯਂ ਫਸ੍ਸਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਸਾ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੀਯਂ ਫਸ੍ਸਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ। ਯਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਾ, ਯਂ ਤਜ੍ਜਂ ਵੇਦਯਿਤਂ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੀਯਂ ਫਸ੍ਸਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਵੇਦਨਾ ਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਸਾ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ। ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਵੇਦਨੀਯਂ ਫਸ੍ਸਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ। ਯਾ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਵੇਦਨੀਯਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਾ, ਯਂ ਤਜ੍ਜਂ ਵੇਦਯਿਤਂ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਵੇਦਨੀਯਂ ਫਸ੍ਸਂ ਪਟਿਚ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਸਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ। **ਫਸ੍ਸਨਿਦਾਨਂ ਸਾਤਂ ਅਸਾਤ**ਨ੍ਤਿ । ਸਾਤਾਸਾਤਾ ਫਸ੍ਸਨਿਦਾਨਾ ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ ਫਸ੍ਸਜਾਤਿਕਾ ਫਸ੍ਸਪ੍ਪਭਵਾਤਿ – ਫਸ੍ਸਨਿਦਾਨਂ ਸਾਤਂ ਅਸਾਤਂ।

ਫਸ੍ਸੇ ਅਸਨ੍ਤੇ ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ ਹੇਤੇਤਿ। ਫਸ੍ਸੇ ਅਸਨ੍ਤੇ ਅਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਨਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨੇ ਸਾਤਾਸਾਤਾ ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ ਨਪ੍ਪਭਵਨ੍ਤਿ ਨ ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਨ ਸਞ੍ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤੀਤਿ – ਫਸ੍ਸੇ ਅਸਨ੍ਤੇ ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ ਹੇਤੇ।

ਵਿਭਵਂ ਭਵਞ੍ਚਾਪਿ ਯਮੇਤਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ। ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਪਿ ਫਸ੍ਸਨਿਦਾਨਾ, ਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਪਿ ਫਸ੍ਸਨਿਦਾਨਾ। **ਯਮੇਤਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਪਰਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ – ਵਿਭਵਂ ਭਵਞ੍ਚਾਪਿ ਯਮੇਤਮਤ੍ਥਂ।

ਏਤਂ ਤੇ ਪਬ੍ਰੂਮਿ ਇਤੋਨਿਦਾਨਨ੍ਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਪੁਚ੍ਛਸਿ ਯਂ ਯਾਚਸਿ ਯਂ ਅਜ੍ਝੇਸਸਿ ਯਂ ਪਸਾਦੇਸਿ। **ਪਬ੍ਰੂਮੀ**ਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ ਦੇਸੇਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਮਿ ਵਿਵਰਾਮਿ ਵਿਭਜਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਮਿ ਪਕਾਸੇਮੀਤਿ – ਏਤਂ ਤੇ ਪਬ੍ਰੂਮਿ। **ਇਤੋਨਿਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਤੋ ਫਸ੍ਸਨਿਦਾਨਂ ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਂ ਫਸ੍ਸਜਾਤਿਕਂ ਫਸ੍ਸਪ੍ਪਭਵਨ੍ਤਿ – ਏਤਂ ਤੇ ਪਬ੍ਰੂਮਿ ਇਤੋਨਿਦਾਨਂ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਫਸ੍ਸਨਿਦਾਨਂ ਸਾਤਂ ਅਸਾਤਂ, ਫਸ੍ਸੇ ਅਸਨ੍ਤੇ ਨ ਭਵਨ੍ਤਿ ਹੇਤੇ।
ਵਿਭਵਂ ਭਵਞ੍ਚਾਪਿ ਯਮੇਤਮਤ੍ਥਂ, ਏਤਂ ਤੇ ਪਬ੍ਰੂਮਿ ਇਤੋਨਿਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੦੯.ਫਸ੍ਸੋ ਨੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨੋ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਾ ਚਾਪਿ [ਵਾਪਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] **ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ।**
ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਅਸਨ੍ਤੇ ਨ ਮਮਤ੍ਤਮਤ੍ਥਿ, ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਵਿਭੂਤੇ ਨ ਫੁਸਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਾ॥

ਫਸ੍ਸੋ ਨੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨੋਤਿ। ਫਸ੍ਸੋ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨੋ ਕੁਤੋਜਾਤੋ ਕੁਤੋਸਞ੍ਜਾਤੋ ਕੁਤੋਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਕੁਤੋਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ ਕੁਤੋਪਾਤੁਭੂਤੋ, ਕਿਂਨਿਦਾਨੋ ਕਿਂਸਮੁਦਯੋ ਕਿਂਜਾਤਿਕੋ ਕਿਂਪਭਵੋਤਿ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਮੂਲਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਹੇਤੁਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮੁਦਯਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਪੁਚ੍ਛਤਿ ਯਾਚਤਿ ਅਜ੍ਝੇਸਤਿ ਪਸਾਦੇਤੀਤਿ – ਫਸ੍ਸੋ ਨੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨੋ।

ਪਰਿਗ੍ਗਹਾ ਚਾਪਿ ਕੁਤੋਪਹੂਤਾਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾ ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ ਕੁਤੋਜਾਤਾ ਕੁਤੋਸਞ੍ਜਾਤਾ ਕੁਤੋਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋਪਾਤੁਭੂਤਾ, ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ ਕਿਂਪਭਵਾਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾਨਂ ਮੂਲਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਹੇਤੁਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮੁਦਯਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਪਪੁਚ੍ਛਤਿ ਯਾਚਤਿ ਅਜ੍ਝੇਸਤਿ ਪਸਾਦੇਤੀਤਿ – ਪਰਿਗ੍ਗਹਾ ਚਾਪਿ ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ।

ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਅਸਨ੍ਤੇ ਨ ਮਮਤ੍ਤਮਤ੍ਥੀਤਿ। ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਅਸਨ੍ਤੇ ਅਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਨਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨੇ ਮਮਤ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ତਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਕਿਸ੍ਮਿਂ

ਅਸਨ੍ਤੇ ਨ ਮਮਤ੍ਤਮਤ੍ਥਿ।

ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਵਿਭੂਤੇ ਨ ਫੁਸਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਾਤਿ। ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਵਿਭੂਤੇ ਵਿਭਾਵਿਤੇ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇ ਫਸ੍ਸਾ ਨ ਫੁਸਨ੍ਤੀਤਿ – ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਵਿਭੂਤੇ ਨ ਫੁਸਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਾ।

ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ –

''ਫਸ੍ਸੋ ਨੁ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕੁਤੋਨਿਦਾਨੋ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਾ ਚਾਪਿ ਕੁਤੋਪਹੂਤਾ।
ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਅਸਨ੍ਤੇ ਨ ਮਮਤ੍ਤਮਤ੍ਥਿ, ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਵਿਭੂਤੇ ਨ ਫੁਸਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਾ''ਤਿ॥

੧੦੭.ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਫਸ੍ਸੋ, ਇਚ੍ਛਾਨਿਦਾਨਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾਨਿ।
ਇਚ੍ਛਾਯਸਨ੍ਤ੍ਯਾ ਨ ਮਮਤ੍ਤਮਤ੍ਥਿ, ਰੂਪੇ ਵਿਭੂਤੇ ਨ ਫੁਸਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਾ॥

ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਫਸ੍ਸੋਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਤਿ ਫਸ੍ਸੋ। ਚਕ੍ਖੁ ਚ [ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ (ਬਹੂਸੁ)] ਰੂਪਾ ਚ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਸ੍ਮਿਂ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਫਸ੍ਸੋ। ਸੋਤਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਦ੍ਦੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਤਿ ਫਸ੍ਸੋ। ਸੋਤਞ੍ਚ ਸਦ੍ਦਾ ਚ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਸ੍ਮਿਂ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਫਸ੍ਸੋ। ਘਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਗਨ੍ਧੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਘਾਨਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਤਿ ਫਸ੍ਸੋ। ਘਾਨਞ੍ਚ ਗਨ੍ਧਾ ਚ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਸ੍ਮਿਂ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਫਸ੍ਸੋ। ਜਿਵ੍ਹਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰਸੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਤਿ ਫਸ੍ਸੋ। ਜਿਵ੍ਹਾ ਚ ਰਸਾ ਚ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਸ੍ਮਿਂ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਫਸ੍ਸੋ। ਕਾਯਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕਾਯਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਤਿ ਫਸ੍ਸੋ। ਕਾਯੋ ਚ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਚ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਸ੍ਮਿਂ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਫਸ੍ਸੋ। ਮਨਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਤਿ ਫਸ੍ਸੋ। ਵਤ੍ਥੁ ਰੂਪਂ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ, ਧਮ੍ਮਾ ਰੂਪਿਨੋ ਰੂਪਸ੍ਮਿਂ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਸ੍ਮਿਂ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਫਸ੍ਸੋ।

ਇਚ੍ਛਾਨਿਦਾਨਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾਨੀਤਿ। ਇਚ੍ਛਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾ – ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਗ੍ਗਹੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਗ੍ਗਹੋ। **ਇਚ੍ਛਾਨਿਦਾਨਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾਨੀ**ਤਿ। ਪਰਿਗ੍ਗਹਾ ਇਚ੍ਛਾਨਿਦਾਨਾ ਇਚ੍ਛਾਹੇਤੁਕਾ ਇਚ੍ਛਾਪਚ੍ਚਯਾ ਇਚ੍ਛਾਕਾਰਣਾ ਇਚ੍ਛਾਪਭਵਾਤਿ – ਇਚ੍ਛਾਨਿਦਾਨਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾਨਿ।

ਇਚ੍ਛਾਯਸਨ੍ਤ੍ਯਾ ਨ ਮਮਤ੍ਤਮਤ੍ਥੀਤਿ। ਇਚ੍ਛਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਮਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਮਮਤ੍ਤਾ – ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ...ਪੇ॰... ਇਦਂ ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤਂ ...ਪੇ॰... ਇਦਂ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤਂ। **ਇਚ੍ਛਾਯਸਨ੍ਤ੍ਯਾ ਨ ਮਮਤ੍ਤਮਤ੍ਥੀ**ਤਿ। ਇਚ੍ਛਾਯ ਅਸਨ੍ਤ੍ਯਾ ਅਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਯ ਨਤ੍ਥਿ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨਾਯ ਮਮਤ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਇਚ੍ਛਾਯਸਨ੍ਤ੍ਯਾ ਨ ਮਮਤ੍ਤਮਤ੍ਥਿ।

ਰੂਪੇ ਵਿਭੂਤੇ ਨ ਫੁਸਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਾਤਿ। **ਰੂਪੇ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾ ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਰੂਪਂ। **ਰੂਪੇ ਵਿਭੂਤੇ**ਤਿ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ [ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਰੂਪਂ ਵਿਭੂਤਂ ਹੋਤਿ – ਞਾਤਵਿਭੂਤੇਨ [ਞਾਣਵਿਭੂਤੇਨ (ਸੀ॰), ਤਦਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ

ਞਾਤਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਨਾਤਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ], ਤੀਰਣਵਿਭੂਤੇਨ, ਪਹਾਨਵਿਭੂਤੇਨ, ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਵਿਭੂਤੇਨ। ਕਥਂ ਞਾਤਵਿਭੂਤੇਨ ਰੂਪਂ ਵਿਭੂਤਂ ਹੋਤਿ? ਰੂਪਂ ਜਾਨਾਤਿ – ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਂ ਸਬ੍ਬਂ ਰੂਪਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਿ ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਏਵਂ ਞਾਤਵਿਭੂਤੇਨ ਰੂਪਂ ਵਿਭੂਤਂ ਹੋਤਿ।

ਕਥਂ ਤੀਰਣਵਿਭੂਤੇਨ ਰੂਪਂ ਵਿਭੂਤਂ ਹੋਤਿ? ਏਵਂ ਞਾਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਰੂਪਂ ਤੀਰੇਤਿ, ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਰੋਗਤੋ ਗਣ੍ਡਤੋ ਸਲ੍ਲਤੋ ਅਘਤੋ ਆਬਾਧਤੋ ਪਰਤੋ ਪਲੋਕਤੋ ਈਤਿਤੋ ਉਪਦ੍ਦਵਤੋ ਭਯਤੋ ਉਪਸਗ੍ਗਤੋ ਚਲਤੋ ਪਭਙ੍ਗੁਤੋ ਅਧੁਵਤੋ ਅਤਾਣਤੋ ਅਲੇਣਤੋ ਅਸਰਣਤੋ ਰਿਤ੍ਤਤੋ ਤੁਚ੍ਛਤੋ ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਆਦੀਨਵਤੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਤੋ ਅਸਾਰਕਤੋ ਅਘਮੂਲਤੋ ਵਧਕਤੋ ਵਿਭਵਤੋ ਸਾਸਵਤੋ ਸਙ੍ਖਤਤੋ ਮਾਰਾਮਿਸਤੋ ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਤੋ ਜਰਾਧਮ੍ਮਤੋ ਬ੍ਯਾਧਿਧਮ੍ਮਤੋ ਮਰਣਧਮ੍ਮਤੋ, ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਧਮ੍ਮਤੋ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਧਮ੍ਮਤੋ ਸਮੁਦਯਤੋ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਤੋ, ਅਸ੍ਸਾਦਤੋ ਆਦੀਨਵਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਤੀਰੇਤਿ। ਏਵਂ ਤੀਰਣਵਿਭੂਤੇਨ ਰੂਪਂ ਵਿਭੂਤਂ ਹੋਤਿ।

ਕਥਂ ਪਹਾਨਵਿਭੂਤੇਨ ਰੂਪਂ ਵਿਭੂਤਂ ਹੋਤਿ? ਏਵਂ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਰੂਪੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗਂ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਯੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਰੂਪੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਤਂ ਪਜਹਥ। ਏਵਂ ਤਂ ਰੂਪਂ ਪਹੀਨਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਂ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਂ ਅਨਭਾਵਂਕਤਂ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪਹਾਨਵਿਭੂਤੇਨ ਰੂਪਂ ਵਿਭੂਤਂ ਹੋਤਿ।

ਕਥਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਵਿਭੂਤੇਨ ਰੂਪਂ ਵਿਭੂਤਂ ਹੋਤਿ। ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਟਿਲਦ੍ਧਸ੍ਸ ਰੂਪਾ ਵਿਭੂਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਵਿਭਾਵਿਤਾ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਾ। ਏਵਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਵਿਭੂਤੇਨ ਰੂਪਂ ਵਿਭੂਤਂ ਹੋਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਰੂਪਂ ਵਿਭੂਤਂ ਹੋਤਿ।

ਰੂਪੇ ਵਿਭੂਤੇ ਨ ਫੁਸਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਾਤਿ। ਰੂਪੇ ਵਿਭੂਤੇ ਵਿਭਾਵਿਤੇ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇ ਪਞ੍ਚ ਫਸ੍ਸਾ ਨ ਫੁਸਨ੍ਤਿ – ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਸੋਤਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਘਾਨਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ, ਕਾਯਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋਤਿ – ਰੂਪੇ ਵਿਭੂਤੇ ਨ ਫੁਸਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਨਾਮਞ੍ਚ ਰੂਪਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਫਸ੍ਸੋ, ਇਚ੍ਛਾਨਿਦਾਨਾਨਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਾਨਿ।
ਇਚ੍ਛਾਯਸਨ੍ਤ੍ਯਾ ਨ ਮਮਤ੍ਤਮਤ੍ਥਿ, ਰੂਪੇ ਵਿਭੂਤੇ ਨ ਫੁਸਨ੍ਤਿ ਫਸ੍ਸਾ''ਤਿ॥

੧੦੮.ਕਥਂ ਸਮੇਤਸ੍ਸ ਵਿਭੋਤਿ ਰੂਪਂ, ਸੁਖਂ ਦੁਖਞ੍ਚਾਪਿ [ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਾਪਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਕਥਂ ਵਿਭੋਤਿ।**
ਏਤਂ ਮੇ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਯਥਾ ਵਿਭੋਤਿ, ਤਂ ਜਾਨਿਯਾਮਾਤਿ [ਜਾਨਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ (ਸੀ॰ ਕ॰)] **ਮੇ ਮਨੋ ਅਹੁ॥**

ਕਥਂ ਸਮੇਤਸ੍ਸ ਵਿਭੋਤਿ ਰੂਪਨ੍ਤਿ। **ਕਥਂ ਸਮੇਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਥਂ ਸਮੇਤਸ੍ਸ ਕਥਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਥਂ ਇਰਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਥਂ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਥਂ ਪਾਲੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਥਂ ਯਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਕਥਂ ਯਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਂ ਵਿਭੋਤਿ ਵਿਭਾਵੀਯਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮੀਯਤਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੀਯਤਿ [ਵਿਭਾਵਿਯਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਯਤਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਯਤਿ (ਬਹੂਸੁ)] ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੀਯਤੀਤਿ – ਕਥਂ ਸਮੇਤਸ੍ਸ ਵਿਭੋਤਿ ਰੂਪਂ।

ਸੁਖਂ ਦੁਖਞ੍ਚਾਪਿ ਕਥਂ ਵਿਭੋਤੀਤਿ ਸੁਖਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਕਥਂ ਵਿਭੋਤਿ ਵਿਭਾਵੀਯਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮੀਯਤਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੀਯਤਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੀਯਤੀਤਿ – ਸੁਖਂ ਦੁਖਞ੍ਚਾਪਿ ਕਥਂ ਵਿਭੋਤਿ।

ਏਤਂ ਮੇ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਯਥਾ ਵਿਭੋਤੀਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਯਂ ਯਾਚਾਮਿ ਯਂ ਅਜ੍ਝੇਸਾਮਿ ਯਂ ਪਸਾਦੇਮੀਤਿ – ਏਤਂ। **ਮੇ ਪਬ੍ਰੂਹੀ**ਤਿ ਮੇ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰ ਵਿਭਜ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਏਤਂ ਮੇ ਪਬ੍ਰੂਹਿ। **ਯਥਾ**

ਵਿਭੋਤੀਤਿ ਯਥਾ ਵਿਭੋਤਿ ਵਿਭਾਵੀਯਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮੀਯਤਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੀਯਤਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੀਯਤੀਤਿ – ਏਤਂ ਮੇ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਯਥਾ ਵਿਭੋਤਿ।

ਤਂ ਜਾਨਿਯਾਮਾਤਿ ਮੇ ਮਨੋ ਅਹੂਤਿ। **ਤਂ ਜਾਨਿਯਾਮਾ**ਤਿ ਤਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯਾਮ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯਾਮ ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯਾਮ ਪਟਿਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯਾਮ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯਾਮਾਤਿ – ਤਂ ਜਾਨਿਯਾਮ। **ਇਤਿ ਮੇ ਮਨੋ ਅਹੂ**ਤਿ ਇਤਿ ਮੇ ਮਨੋ ਅਹੁ, ਇਤਿ ਮੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਹੁ , ਇਤਿ ਮੇ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਅਹੁ, ਇਤਿ ਮੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਹੂਤਿ – ਤਂ ਜਾਨਿਯਾਮ ਇਤਿ ਮੇ ਮਨੋ ਅਹੁ।

ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ –

''ਕਥਂ ਸਮੇਤਸ੍ਸ ਵਿਭੋਤਿ ਰੂਪਂ, ਸੁਖਂ ਦੁਖਞ੍ਚਾਪਿ ਕਥਂ ਵਿਭੋਤਿ।
ਏਤਂ ਮੇ ਪਬ੍ਰੂਹਿ ਯਥਾ ਵਿਭੋਤਿ, ਤਂ ਜਾਨਿਯਾਮਾਤਿ ਮੇ ਮਨੋ ਅਹੂ''ਤਿ॥

੧੦੯.ਨ ਸਞ੍ਞਸਞ੍ਞੀ ਨ ਵਿਸਞ੍ਞਸਞ੍ਞੀ, ਨੋਪਿ ਅਸਞ੍ਞੀ ਨ ਵਿਭੂਤਸਞ੍ਞੀ।
ਏਵਂ ਸਮੇਤਸ੍ਸ ਵਿਭੋਤਿ ਰੂਪਂ, ਸਞ੍ਞਾਨਿਦਾਨਾ ਹਿ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ॥

ਨ ਸਞ੍ਞਸਞ੍ਞੀ ਨ ਵਿਸਞ੍ਞਸਞ੍ਞੀਤਿ। ਸਞ੍ਞਸਞ੍ਞਿਨੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਯੇ ਪਕਤਿਸਞ੍ਞਾਯ ਠਿਤਾ, ਨਪਿ ਸੋ ਪਕਤਿਸਞ੍ਞਾਯ ਠਿਤੋ। ਵਿਸਞ੍ਞਸਞ੍ਞਿਨੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾ ਯੇ ਚ ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ [ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਨਪਿ ਸੋ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ, ਨੋਪਿ ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋਤਿ – ਨ ਸਞ੍ਞਸਞ੍ਞੀ ਨ ਵਿਸਞ੍ਞਸਞ੍ਞੀ।

ਨੋਪਿ ਅਸਞ੍ਞੀ ਨ ਵਿਭੂਤਸਞ੍ਞੀਤਿ। ਅਸਞ੍ਞਿਨੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨਾ ਯੇ ਚ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ, ਨਪਿ ਸੋ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਨ੍ਨੋ, ਨਪਿ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤੋ। ਵਿਭੂਤਸਞ੍ਞਿਨੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਯੇ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਲਾਭਿਨੋ, ਨਪਿ ਸੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਲਾਭੀਤਿ – ਨੋਪਿ ਅਸਞ੍ਞੀ ਨ ਵਿਭੂਤਸਞ੍ਞੀ।

ਏਵਂ ਸਮੇਤਸ੍ਸ ਵਿਭੋਤਿ ਰੂਪਨ੍ਤਿ। ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ...ਪੇ॰... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਅਨਙ੍ਗਣੇ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਮੁਦੁਭੂਤੇ ਕਮ੍ਮਨਿਯੇ ਠਿਤੇ ਆਨੇਞ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੇ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਟਿਲਾਭਤ੍ਥਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨੀਹਰਤਿ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ ਆਰੁਪ੍ਪਮਗ੍ਗਸਮਙ੍ਗੀਤਿ। ਏਵਂ ਸਮੇਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਏਵਂ ਇਰਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਪਾਲੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਯਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਯਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਰੂਪਂ ਵਿਭੋਤਿ ਵਿਭਾਵੀਯਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮੀਯਤਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੀਯਤਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੀਯਤੀਤਿ – ਏਵਂ ਸਮੇਤਸ੍ਸ ਵਿਭੋਤਿ ਰੂਪਂ।

ਸਞ੍ਞਾਨਿਦਾਨਾ ਹਿ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾਤਿ। ਪਪਞ੍ਚਾਯੇਵ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ ਤਣ੍ਹਾਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ, ਮਾਨਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ ਸਞ੍ਞਾਨਿਦਾਨਾ ਸਞ੍ਞਾਸਮੁਦਯਾ ਸਞ੍ਞਾਜਾਤਿਕਾ ਸਞ੍ਞਾਪਭਵਾਤਿ – ਸਞ੍ਞਾਨਿਦਾਨਾ ਹਿ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਨ ਸਞ੍ਞਸਞ੍ਞੀ ਨ ਵਿਸਞ੍ਞਸਞ੍ਞੀ, ਨੋਪਿ ਅਸਞ੍ਞੀ ਨ ਵਿਭੂਤਸਞ੍ਞੀ।
ਏਵਂ ਸਮੇਤਸ੍ਸ ਵਿਭੋਤਿ ਰੂਪਂ, ਸਞ੍ਞਾਨਿਦਾਨਾ ਹਿ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ''ਤਿ॥

੧੧੦.ਯਂ ਤਂ ਅਪੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹ ਅਕਿਤ੍ਤਯੀ ਨੋ, ਅਞ੍ਞਂ ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ ਤਦਿਙ੍ਘ ਬ੍ਰੂਹਿ।
ਏਤ੍ਤਾਵਤਗ੍ਗਂ ਨੁ ਵਦਨ੍ਤਿ ਹੇਕੇ, ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਧ ਪਣ੍ਡਿਤਾਸੇ।

ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤੋ॥

ਯਂ ਤਂ ਅਪੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹ ਅਕਿਤ੍ਤਯੀ ਨੋਤਿ। ਯਂ ਤਂ ਅਪੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹ ਅਯਾਚਿਮ੍ਹ ਅਜ੍ਝੇਸਿਮ੍ਹ ਪਸਾਦਯਿਮ੍ਹ। **ਅਕਿਤ੍ਤਯੀ ਨੋ**ਤਿ ਕਿਤ੍ਤਿਤਂ ਪਕਿਤ੍ਤਿਤਂ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਂ ਦੇਸਿਤਂ ਪਞ੍ਞਪਿਤਂ ਪਟ੍ਠਪਿਤਂ ਵਿਵਟਂ ਵਿਭਤ੍ਤਂ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤਂ ਪਕਾਸਿਤਨ੍ਤਿ – ਯਂ ਤਂ ਅਪੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹ ਅਕਿਤ੍ਤਯੀ ਨੋ।

ਅਞ੍ਞਂ ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ ਤਦਿਙ੍ਘ ਬ੍ਰੂਹੀਤਿ। ਅਞ੍ਞਂ ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ, ਅਞ੍ਞਂ ਤਂ ਯਾਚਾਮ, ਅਞ੍ਞਂ ਤਂ ਅਜ੍ਝੇਸਾਮ, ਅਞ੍ਞਂ ਤਂ ਪਸਾਦੇਮ, ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ। **ਤਦਿਙ੍ਘ ਬ੍ਰੂਹੀ**ਤਿ ਇਙ੍ਘ ਬ੍ਰੂਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰ ਵਿਭਜ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਂ ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ ਤਦਿਙ੍ਘ ਬ੍ਰੂਹਿ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਗ੍ਗਂ ਨੁ ਵਦਨ੍ਤਿ ਹੇਕੇ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਧ ਪਣ੍ਡਿਤਾਸੇਤਿ। ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਤਾ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। **ਯਕ੍ਖਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਰਸ੍ਸ ਮਾਨਵਸ੍ਸ ਪੋਸਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਜੀਵਸ੍ਸ ਜਾਗੁਸ੍ਸ ਜਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦਗੁਸ੍ਸ ਮਨੁਜਸ੍ਸ। **ਸੁਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ। **ਇਧ ਪਣ੍ਡਿਤਾਸੇ**ਤਿ ਇਧ ਪਣ੍ਡਿਤਵਾਦਾ ਥਿਰਵਾਦਾ ਞਾਯਵਾਦਾ ਹੇਤੁਵਾਦਾ ਲਕ੍ਖਣਵਾਦਾ ਕਾਰਣਵਾਦਾ ਠਾਨਵਾਦਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਗ੍ਗਂ ਨੁ ਵਦਨ੍ਤਿ ਹੇਕੇ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਧ ਪਣ੍ਡਿਤਾਸੇ।

ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤੋਤਿ। ਉਦਾਹੁ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਏਤਾ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਤੋ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਉਤ੍ਤਰਿਂ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤੋ।

ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ –

> ''ਯਂ ਤਂ ਅਪੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹ ਅਕਿਤ੍ਤਯੀ ਨੋ, ਅਞ੍ਞਂ ਤਂ ਪੁਚ੍ਛਾਮ ਤਦਿਙ੍ਘ ਬ੍ਰੂਹਿ।
> ਏਤ੍ਤਾਵਤਗ੍ਗਂ ਨੁ ਵਦਨ੍ਤਿ ਹੇਕੇ, ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਧ ਪਣ੍ਡਿਤਾਸੇ।
> ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਤੋ''ਤਿ॥

੧੧੧. ਏਤ੍ਤਾਵਤਗ੍ਗਮ੍ਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਹੇਕੇ, ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਧ ਪਣ੍ਡਿਤਾਸੇ।
ਤੇਸਂ ਪਨੇਕੇ ਸਮਯਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੇ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ॥

ਏਤ੍ਤਾਵਤਗ੍ਗਮ੍ਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਹੇਕੇ, ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਧ ਪਣ੍ਡਿਤਾਸੇਤਿ। ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ, ਏਤਾ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। **ਯਕ੍ਖਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਰਸ੍ਸ ਮਾਨਵਸ੍ਸ ਪੋਸਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਜੀਵਸ੍ਸ ਜਾਗੁਸ੍ਸ ਜਨ੍ਤੁਸ੍ਸ ਇਨ੍ਦਗੁਸ੍ਸ ਮਨੁਜਸ੍ਸ। **ਸੁਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ। **ਇਧ ਪਣ੍ਡਿਤਾਸੇ**ਤਿ ਇਧ ਪਣ੍ਡਿਤਵਾਦਾ ਥਿਰਵਾਦਾ ਞਾਯਵਾਦਾ ਹੇਤੁਵਾਦਾ ਲਕ੍ਖਣਵਾਦਾ ਕਾਰਣਵਾਦਾ ਠਾਨਵਾਦਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾਤਿ – ਏਤ੍ਤਾਵਤਗ੍ਗਮ੍ਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਹੇਕੇ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਧ ਪਣ੍ਡਿਤਾਸੇ।

ਤੇਸਂ ਪਨੇਕੇ ਸਮਯਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੇ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾਤਿ ਤੇਸਂਯੇਵ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਾ ਭਵਤਜ੍ਜਿਤਾ ਵਿਭਵਂ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਂ ਉਪਸਮਂ ਵੂਪਸਮਂ ਨਿਰੋਧਂ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਯਤੋ ਕਿਂ, ਭੋ, ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਨ ਹੋਤਿ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੋਤਿ। **ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਵਾਦਾ ਪਣ੍ਡਿਤਵਾਦਾ ਥਿਰਵਾਦਾ ਞਾਯਵਾਦਾ ਹੇਤੁਵਾਦਾ ਲਕ੍ਖਣਵਾਦਾ ਕਾਰਣਵਾਦਾ ਠਾਨਵਾਦਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾਤਿ – ਤੇਸਂ ਪਨੇਕੇ ਸਮਯਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੇ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ‘‘ਏਤ੍ਤਾਵਤਗ੍ਗਮ੍ਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਹੇਕੇ, ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਧ ਪਣ੍ਡਿਤਾਸੇ।
> ਤੇਸਂ ਪਨੇਕੇ ਸਮਯਂ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸੇ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ’’ਤਿ॥

੧੧੨.ਏਤੇ ਚ ਞਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਿਤਾਤਿ, ਞਤ੍ਵਾ ਮੁਨੀ ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸੋ ਵੀਮਂਸੀ।
ਞਤ੍ਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨ ਵਿਵਾਦਮੇਤਿ, ਭਵਾਭਵਾਯ ਨ ਸਮੇਤਿ ਧੀਰੋ॥

ਏਤੇ ਚ ਞਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਿਤਾਤਿ। **ਏਤੇ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੇ। **ਉਪਨਿਸ੍ਸਿਤਾ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਞਤ੍ਵਾ, ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਞਤ੍ਵਾ, ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਏਤੇ ਚ ਞਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਿਤਾਤਿ।

ਞਤ੍ਵਾ ਮੁਨੀ ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸੋ ਵੀਮਂਸੀਤਿ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ। ਮੋਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ…ਪੇ॰… ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨਿ। ਮੁਨਿ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਞਤ੍ਵਾ, ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਞਤ੍ਵਾ, ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਸੋ ਵੀਮਂਸੀ**ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਞਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਮੁਨਿ ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸੋ ਵੀਮਂਸੀ। **ਞਤ੍ਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨ ਵਿਵਾਦਮੇਤੀ**ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ । **ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ। ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ। ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ’’ਤਿ… ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ…ਪੇ॰… ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨਾਤਿ – ਞਤ੍ਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ। **ਨ ਵਿਵਾਦਮੇਤੀ**ਤਿ ਨ ਕਲਹਂ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਭਣ੍ਡਨਂ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਵਿਗ੍ਗਹਂ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਵਿਵਾਦਂ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਮੇਧਗਂ ਕਰੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਏਵਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕੇਨਚਿ ਸਂਵਦਤਿ, ਨ ਕੇਨਚਿ ਵਿਵਦਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਲੋਕੇ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤੇਨ ਚ ਵੋਹਰਤਿ ਅਪਰਾਮਸ’’ਨ੍ਤਿ – ਞਤ੍ਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨ ਵਿਵਾਦਮੇਤਿ।

ਭਵਾਭਵਾਯ ਨ ਸਮੇਤਿ ਧੀਰੋਤਿ। **ਭਵਾਭਵਾਯਾ**ਤਿ ਭਵਾਯ ਕਮ੍ਮਭਵਾਯ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ ਕਾਮਭਵਾਯ , ਕਮ੍ਮਭਵਾਯ ਕਾਮਭਵਾਯ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ ਰੂਪਭਵਾਯ, ਕਮ੍ਮਭਵਾਯ ਰੂਪਭਵਾਯ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ ਅਰੂਪਭਵਾਯ, ਕਮ੍ਮਭਵਾਯ ਅਰੂਪਭਵਾਯ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਗਤਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਅਤ੍ਤਭਾਵਾਯ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਨ ਸਮੇਤਿ ਨ ਸਮਾਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਪਰਾਮਸਤਿ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਤਿ। **ਧੀਰੋ**ਤਿ ਧੀਰੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਞਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀਤਿ – ਭਵਾਭਵਾਯ ਨ ਸਮੇਤਿ ਧੀਰੋ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ‘‘ਏਤੇ ਚ ਞਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਿਤਾਤਿ, ਞਤ੍ਵਾ ਮੁਨੀ ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਸੋ ਵੀਮਂਸੀ।
> ਞਤ੍ਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨ ਵਿਵਾਦਮੇਤਿ, ਭਵਾਭਵਾਯ ਨ ਸਮੇਤਿ ਧੀਰੋ’’ਤਿ॥

ਕਲਹਵਿਵਾਦਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਏਕਾਦਸਮੋ।

੧੨. ਚੂਲ਼ਵਿਯੂਹਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਅਥ ਚੂਲ਼ਵਿਯੂਹਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਵਕ੍ਖਤਿ –

੧੧੩.ਸਕਂ ਸਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨਾ, ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਨਾਨਾ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਯੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ [ਏਵਂ ਪਜਾਨਾਤਿ (ਸੀ॰)] **ਸ ਵੇਦਿ ਧਮ੍ਮਂ, ਇਦਂ ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਮਕੇਵਲੀ ਸੋ॥**

ਸਕਂ ਸਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨਾਤਿ। ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ; ਤੇ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਕਾਯ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਸਨ੍ਤਿ ਸਂਵਸਨ੍ਤਿ ਆਵਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਸਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਅਗਾਰਿਕਾ ਘਰੇਸੁ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਸਾਪਤ੍ਤਿਕਾ ਵਾ ਆਪਤ੍ਤੀਸੁ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਸਕਿਲੇਸਾ ਵਾ ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਵਸਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ, ਤੇ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਕਾਯ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਸਨ੍ਤਿ ਸਂਵਸਨ੍ਤਿ ਆਵਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਸਨ੍ਤੀਤਿ – ਸਕਂ ਸਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨਾ।

ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਨਾਨਾ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ। **ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹਾ**ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨਾਨਾ ਵਦਨ੍ਤਿ ਵਿਵਿਧਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਪੁਥੁ [ਪੁਥੁਂ (ਸੀ॰)] ਵਦਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਕਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। **ਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਵਾਦਾ ਪਣ੍ਡਿਤਵਾਦਾ ਥਿਰਵਾਦਾ ਞਾਯਵਾਦਾ ਹੇਤੁਵਾਦਾ ਲਕ੍ਖਣਵਾਦਾ ਕਾਰਣਵਾਦਾ ਠਾਨਵਾਦਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾਤਿ – ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਨਾਨਾ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਯੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ ਸ ਵੇਦਿ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਇਮਂ [ਇਦਂ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਧਮ੍ਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਜਾਨਾਤਿ ਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਵੇਦਿ ਅਞ੍ਞਾਸਿ ਅਪਸ੍ਸਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੀਤਿ – ਯੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ ਸ ਵੇਦਿ ਧਮ੍ਮਂ।

ਇਦਂ ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਮਕੇਵਲੀ ਸੋਤਿ। ਯੋ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਤਿ, ਅਕੇਵਲੀ ਸੋ ਅਸਮਤ੍ਤੋ ਸੋ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਸੋ ਹੀਨੋ ਨਿਹੀਨੋ ਓਮਕੋ ਲਾਮਕੋ ਛਤੁਕ੍ਕੋ ਪਰਿਤ੍ਤੋਤਿ – ਇਦਂ ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਮਕੇਵਲੀ ਸੋ।

ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ –

''ਸਕਂ ਸਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨਾ, ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਨਾਨਾ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਯੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤਿ ਸ ਵੇਦਿ ਧਮ੍ਮਂ, ਇਦਂ ਪਟਿਕ੍ਕੋਸਮਕੇਵਲੀ ਸੋ''ਤਿ॥

੧੧੪.ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤਿ, ਬਾਲੋ ਪਰੋ ਅਕ੍ਕੁਸਲੋਤਿ ਚਾਹੁ।

ਸਚ੍ਚੋ ਨੁ ਵਾਦੋ ਕਤਮੋ ਇਮੇਸਂ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਹੀਮੇ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤਿ, ਕਲਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਭਣ੍ਡਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਗ੍ਗਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਵਾਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਮੇਧਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ – ''ਨ ਤ੍ਵਂ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਆਜਾਨਾਸਿ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹਿ ਵਾ ਸਚੇ ਪਹੋਸੀ''ਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤਿ।

ਬਾਲੋ ਪਰੋ ਅਕ੍ਕੁਸਲੋਤਿ ਚਾਹੂਤਿ। ਪਰੋ ਬਾਲੋ ਹੀਨੋ ਨਿਹੀਨੋ ਓਮਕੋ ਲਾਮਕੋ ਛਤੁਕ੍ਕੋ ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਅਕੁਸਲੋ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਅਞ੍ਞਾਣੀ ਅਵਿਭਾਵੀ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋਤਿ, ਏਵਮਾਹਂਸੁ ਏਵਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਭਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ

– ਬਾਲੋ ਪਰੋ ਅਕ੍ਕੁਸਲੋਤਿ ਚਾਹੁ।

ਸਚ੍ਚੰ ਨੁ ৱਾਦੋ ਕਤਮੋ ਇਮੇਸਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਸਂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ৱਾਦੋ ਕਤਮੋ ਸਚ੍ਚੋ ਤਚ੍ਛੋ ਤਥੋ ਭੂਤੋ ਯਾਥਾৱੋ ਅৱਿਪਰੀਤੋਤਿ – ਸਚ੍ਚੰ ਨੁ ৱਾਦੋ ਕਤਮੋ ਇਮੇਸਂ।

ਸਬ੍ਬੇৱ ਹੀਮੇ ਕੁਸਲਾৱਦਾਨਾਤਿ। ਸਬ੍ਬੇৱਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਕੁਸਲৱਾਦਾ ਪਣ੍ਡਿਤৱਾਦਾ ਥਿਰৱਾਦਾ ਞਾਯৱਾਦਾ ਹੇਤੁৱਾਦਾ ਲਕ੍ਖਣৱਾਦਾ ਕਾਰਣৱਾਦਾ ਠਾਨৱਾਦਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾਤਿ – ਸਬ੍ਬੇৱ ਹੀਮੇ ਕੁਸਲਾৱਦਾਨਾ।

ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ –

''ਏৱਮ੍ਪਿ ৱਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ৱਿৱਾਦਯਨ੍ਤਿ, ਬਾਲੋ ਪਰੋ ਅਕ੍ਕੁਸਲੋਤਿ ਚਾਹੁ।
ਸਚ੍ਚੰ ਨੁ ৱਾਦੋ ਕਤਮੋ ਇਮੇਸਂ, ਸਬ੍ਬੇৱ ਹੀਮੇ ਕੁਸਲਾৱਦਾਨਾ''ਤਿ॥

੧੧੫.ਪਰਸ੍ਸ ਚੇ ਧਮ੍ਮਮਨਾਨੁਜਾਨਂ, ਬਾਲੋਮਕੋ ਹੋਤਿ ਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞੋ।
ਸਬ੍ਬੇৱ ਬਾਲਾ ਸੁਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞਾ, ਸਬ੍ਬੇৱਿਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨਾ॥

ਪਰਸ੍ਸ ਚੇ ਧਮ੍ਮਮਨਾਨੁਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਪਰਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਅਨਾਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋ ਅਨਾਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਅਨਾਨੁਮਨਨ੍ਤੋ ਅਨਾਨੁਮਞ੍ਞਨ੍ਤੋ ਅਨਾਨੁਮੋਦਨ੍ਤੋਤਿ – ਪਰਸ੍ਸ ਚੇ ਧਮ੍ਮਮਨਾਨੁਜਾਨਂ।

ਬਾਲੋਮਕੋ ਹੋਤਿ ਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞੋਤਿ। ਪਰੋ ਬਾਲੋ ਹੋਤਿ ਹੀਨੋ ਨਿਹੀਨੋ ਓਮਕੋ ਲਾਮਕੋ ਛਤੁਕ੍ਕੋ ਪਰਿਤ੍ਤੋ, ਹੀਨਪਞ੍ਞੋ ਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞੋ ਓਮਕਪਞ੍ਞੋ ਲਾਮਕਪਞ੍ਞੋ ਛਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਞੋ ਪਰਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞੋਤਿ – ਬਾਲੋਮਕੋ ਹੋਤਿ ਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞੋ।

ਸਬ੍ਬੇৱ ਬਾਲਾ ਸੁਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞਾਤਿ। ਸਬ੍ਬੇৱਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਬਾਲਾ ਹੀਨਾ ਨਿਹੀਨਾ ਓਮਕਾ ਲਾਮਕਾ ਛਤੁਕ੍ਕਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾ, ਸਬ੍ਬੇৱ ਹੀਨਪਞ੍ਞਾ ਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞਾ ਓਮਕਪਞ੍ਞਾ ਲਾਮਕਪਞ੍ਞਾ ਛਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞਾਤਿ – ਸਬ੍ਬੇৱ ਬਾਲਾ ਸੁਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞਾ।

ਸਬ੍ਬੇৱਿਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨਾਤਿ। ਸਬ੍ਬੇৱਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ; ਤੇ ਦ੍ৱਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਗਹੇਤ੍ৱਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ৱਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ৱਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ৱਾ ਅਭਿਨਿৱਿਸਿਤ੍ৱਾ ਸਕਾਯ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ৱਸਨ੍ਤਿ ਸਂৱਸਨ੍ਤਿ ਆৱਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿৱਸਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਅਗਾਰਿਕਾ ৱਾ ਘਰੇਸੁ ৱਸਨ੍ਤਿ, ਸਾਪਤ੍ਤਿਕਾ ৱਾ ਆਪਤ੍ਤੀਸੁ ৱਸਨ੍ਤਿ, ਸਕਿਲੇਸਾ ৱਾ ਕਿਲੇਸੇਸੁ ৱਸਨ੍ਤਿ; ਏৱਮੇৱ ਸਬ੍ਬੇৱਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ...ਪੇ॰... ਪਰਿৱਸਨ੍ਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬੇৱਿਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗৱਾ –

''ਪਰਸ੍ਸ ਚੇ ਧਮ੍ਮਮਨਾਨੁਜਾਨਂ, ਬਾਲੋਮਕੋ ਹੋਤਿ ਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞੋ।
ਸਬ੍ਬੇৱ ਬਾਲਾ ਸੁਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞਾ, ਸਬ੍ਬੇৱਿਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨਾ''ਤਿ॥

੧੧੬.ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚੇৱ ਨৱੀৱਦਾਤਾ, [ਚੇৱਨৱੇৱਦਾਤਾ (ਸੀ॰), ਚੇ ਪਨ ৱਿৱਦਾਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਸਂਸੁਦ੍ਧਪਞ੍ਞਾ ਕੁਸਲਾ ਮੁਤੀਮਾ।**
ਨ ਤੇਸਂ ਕੋਚਿ ਪਰਿਹੀਨਪਞ੍ਞੋ, ਦਿਟ੍ਠੀ ਹਿ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਤਥਾ ਸਮਤ੍ਤਾ॥

ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚੇਵ ਨਵੀਵਦਾਤਾਤਿ। ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਕਾਯ ਰੁਚਿਯਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਅਨਵੀਵਦਾਤਾ ਅਵੋਦਾਤਾ ਅਪਰਿਯੋਦਾਤਾ ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਾ ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾਤਿ – ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚੇਵ ਨਵੀਵਦਾਤਾ।

ਸੰਸੁਦ੍ਧਪਞ੍ਞਾ ਕੁਸਲਾ ਮੁਤੀਮਾਤਿ। ਸੁਦ੍ਧਪਞ੍ਞਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਞ੍ਞਾ ਵੋਦਾਤਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤਪਞ੍ਞਾ। ਅਥ ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਦਸ੍ਸਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਦਸ੍ਸਨਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਦਸ੍ਸਨਾ ਵੋਦਾਤਦਸ੍ਸਨਾ ਪਰਿਯੋਦਾਤਦਸ੍ਸਨਾਤਿ – ਸੰਸੁਦ੍ਧਪਞ੍ਞਾ। **ਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਾ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ ਞਾਣਿਨੋ ਵਿਭਾਵਿਨੋ ਮੇਧਾਵਿਨੋਤਿ – ਸੰਸੁਦ੍ਧਪਞ੍ਞਾ ਕੁਸਲਾ। **ਮੁਤੀਮਾ**ਤਿ ਮੁਤਿਮਾ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤੋ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ ਞਾਣਿਨੋ ਵਿਭਾਵਿਨੋ ਮੇਧਾਵਿਨੋਤਿ – ਸੰਸੁਦ੍ਧਪਞ੍ਞਾ ਕੁਸਲਾ ਮੁਤੀਮਾ।

ਤੇਸੰ ਨ ਕੋਚਿ ਪਰਿਹੀਨਪਞ੍ਞੋਤਿ। ਤੇਸੰ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਨ ਕੋਚਿ ਹੀਨਪਞ੍ਞੋ ਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞੋ ਓਮਕਪਞ੍ਞੋ ਲਾਮਕਪਞ੍ਞੋ ਛਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਞੋ ਪਰਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਸਬ੍ਬੇਵ ਸੇਟ੍ਠਪਞ੍ਞਾ ਵਿਸਿਟ੍ਠਪਞ੍ਞਾ ਪਾਮੋਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾ ਉਤ੍ਤਮਪਞ੍ਞਾ ਪਵਰਪਞ੍ਞਾਤਿ – ਤੇਸੰ ਨ ਕੋਚਿ ਪਰਿਹੀਨਪਞ੍ਞੋ।

ਦਿਟ੍ਠੀ ਹਿ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਤਥਾ ਸਮਤ੍ਤਾਤਿ। ਤੇਸੰ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਦਿਟ੍ਠਿ ਤਥਾ ਸਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾ ਗਹਿਤਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਦਿਟ੍ਠੀ ਹਿ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਤਥਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚੇਵ ਨਵੀਵਦਾਤਾ, ਸੰਸੁਦ੍ਧਪਞ੍ਞਾ ਕੁਸਲਾ ਮੁਤੀਮਾ।
> ਤੇਸੰ ਨ ਕੋਚਿ ਪਰਿਹੀਨਪਞ੍ਞੋ, ਦਿਟ੍ਠੀ ਹਿ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਤਥਾ ਸਮਤ੍ਤਾ''ਤਿ॥

੧੧੨.ਨ ਵਾਹਮੇਤੰ ਤਥਿਯਨ੍ਤਿ [ਤਥਿਵਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਬ੍ਰੂਮਿ, ਯਮਾਹੁ ਬਾਲਾ ਮਿਥੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ।**
ਸਕੰ ਸਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਮਕੰਸੁ ਸਚ੍ਚੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਬਾਲੋਤਿ ਪਰੰ ਦਹਨ੍ਤਿ॥

ਨ ਵਾਹਮੇਤੰ ਤਥਿਯਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮੀਤਿ। **ਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਨਾਹੰ ਏਤੰ ਤਚ੍ਛੰ ਤਥੰ ਭੂਤੰ ਯਾਥਾਵੰ ਅਵਿਪਰੀਤ''ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ ਦੇਸੇਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਮਿ ਵਿਵਰਾਮਿ ਵਿਭਜਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਮਿ ਪਕਾਸੇਮੀਤਿ – ਨ ਵਾਹਮੇਤੰ ਤਥਿਯਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ।

ਯਮਾਹੁ ਬਾਲਾ ਮਿਥੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। **ਮਿਥੂ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਜਨਾ, ਦ੍ਵੇ ਕਲਹਕਾਰਕਾ, ਦ੍ਵੇ ਭਣ੍ਡਨਕਾਰਕਾ, ਦ੍ਵੇ ਭਸ੍ਸਕਾਰਕਾ, ਦ੍ਵੇ ਵਿਵਾਦਕਾਰਕਾ, ਦ੍ਵੇ ਅਧਿਕਰਣਕਾਰਕਾ, ਦ੍ਵੇ ਵਾਦਿਨੋ, ਦ੍ਵੇ ਸਲ੍ਲਪਕਾ; ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਬਾਲੋ [ਬਾਲਤੋ (ਸੀ॰ ਕ॰) ਏਵਮਞ੍ਞੇਸੁ ਛਪ੍ਪਦੇਸੁਪਿ ਤੋਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਵਸੇਨ] ਹੀਨੋ ਨਿਹੀਨੋ ਓਮਕੋ ਲਾਮਕੋ ਛਤੁਕ੍ਕੋ ਪਰਿਤ੍ਤੋਤਿ, ਏਵਮਾਹੰਸੁ ਏਵੰ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਭਣਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਯਮਾਹੁ ਬਾਲਾ ਮਿਥੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ।

ਸਕੰ ਸਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਮਕੰਸੁ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚੰ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ – ਸਕੰ ਸਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਮਕੰਸੁ ਸਚ੍ਚੰ। ''ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚੰ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚੰ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ – ਸਕੰ ਸਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਮਕੰਸੁ ਸਚ੍ਚੰ।

ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਬਾਲੋਤਿ ਪਰੰ ਦਹਨ੍ਤੀਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਤੰਕਾਰਣਾ ਤੰਹੇਤੁ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤੰਨਿਦਾਨਾ ਪਰੰ ਬਾਲੋ ਹੀਨੋ ਨਿਹੀਨੋ ਓਮਕੋ ਲਾਮਕੋ ਛਤੁਕ੍ਕੋ ਪਰਿਤ੍ਤੋਤਿ ਦਹਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਬਾਲੋਤਿ ਪਰੰ ਦਹਨ੍ਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ‘‘ਨ ਵਾਹਮੇਤਂ ਤਥਿਯਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ, ਯਮਾਹੁ ਬਾਲਾ ਮਿਥੁ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ।
> ਸਕਂ ਸਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਮਕਂਸੁ ਸਚ੍ਚਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਬਾਲੋਤਿ ਪਰਂ ਦਹਨ੍ਤੀ’’ਤਿ॥

੧੧੮.**ਯਮਾਹੁ ਸਚ੍ਚਂ ਤਥਿਯਨ੍ਤਿ ਏਕੇ, ਤਮਾਹੁ ਅਞ੍ਞੇਪਿ** [ਅਞ੍ਞੇ (ਸੀ॰ ਕ॰)] **ਤੁਚ੍ਛਂ ਮੁਸਾਤਿ।**
ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਏਕਂ ਸਮਣਾ ਵਦਨ੍ਤਿ॥

ਯਮਾਹੁ ਸਚ੍ਚਂ ਤਥਿਯਨ੍ਤਿ ਏਕੇਤਿ। ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ‘‘ਇਦਂ ਸਚ੍ਚਂ ਤਚ੍ਛਂ ਤਥਂ ਭੂਤਂ ਯਾਥਾਵਂ ਅਵਿਪਰੀਤ’’ਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਾਹਂਸੁ ਏਵਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਭਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਯਮਾਹੁ ਸਚ੍ਚਂ ਤਥਿਯਨ੍ਤਿ ਏਕੇ।

ਤਮਾਹੁ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਤੁਚ੍ਛਂ ਮੁਸਾਤੀਤਿ। ਤਮੇਵ ਧਮ੍ਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ‘‘ਤੁਚ੍ਛਂ ਏਤਂ, ਮੁਸਾ ਏਤਂ, ਅਭੂਤਂ ਏਤਂ, ਅਲਿਕਂ ਏਤਂ, ਅਯਾਥਾਵਂ ਏਤ’’ਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਾਹਂਸੁ ਏਵਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਭਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਮਾਹੁ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਤੁਚ੍ਛਂ ਮੁਸਾਤਿ।

ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤਿ, ਕਲਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਭਣ੍ਡਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਗ੍ਗਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਵਾਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ , ਮੇਧਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ – ‘‘ਨ ਤ੍ਵਂ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਆਜਾਨਾਸਿ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹਿ ਵਾ ਸਚੇ ਪਹੋਸੀ’’ਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤਿ।

ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਏਕਂ ਸਮਣਾ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ। **ਕਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਕਿਂਹੇਤੁ ਕਿਂਪਚ੍ਚਯਾ ਕਿਂਨਿਦਾਨਾ ਕਿਂਸਮੁਦਯਾ ਕਿਂਜਾਤਿਕਾ ਕਿਂਪਭਵਾ ਨ ਏਕਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾ ਵਦਨ੍ਤਿ ਵਿਵਿਧਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞਂ [ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞੇ (ਕ॰)] ਵਦਨ੍ਤਿ ਪੁਥੁ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਏਕਂ ਸਮਣਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ –

> ‘‘ਯਮਾਹੁ ਸਚ੍ਚਂ ਤਥਿਯਨ੍ਤਿ ਏਕੇ, ਤਮਾਹੁ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਤੁਚ੍ਛਂ ਮੁਸਾਤਿ।
> ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤਿ, ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਏਕਂ ਸਮਣਾ ਵਦਨ੍ਤੀ’’ਤਿ॥

੧੧੯.**ਏਕਞ੍ਹਿ ਸਚ੍ਚਂ ਨ ਦੁਤੀਯਮਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਜਾ ਨੇ ਵਿਵਦੇ ਪਜਾਨਂ।**
ਨਾਨਾ ਤੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸਯਂ ਥੁਨਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਏਕਂ ਸਮਣਾ ਵਦਨ੍ਤਿ॥

ਏਕਞ੍ਹਿ ਸਚ੍ਚਂ ਨ ਦੁਤੀਯਮਤ੍ਥੀਤਿ। ਏਕਂ ਸਚ੍ਚਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਅਥ ਵਾ ਏਕਂ ਸਚ੍ਚਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਸਚ੍ਚਂ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ, ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ, ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀਤਿ – ਏਕਞ੍ਹਿ ਸਚ੍ਚਂ ਨ ਦੁਤੀਯਮਤ੍ਥਿ।

ਯਸ੍ਮਿਂ ਪਜਾ ਨੇ ਵਿਵਦੇ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ। **ਯਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਚ੍ਚੇ। **ਪਜਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਧਿਵਚਨਂ। **ਪਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ [ਪਜਾਨਂ (ਸੀ॰ ਕ॰), ਪਜਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਯਂ ਸਚ੍ਚਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤਾ ਆਜਾਨਨ੍ਤਾ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤਾ ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤਾ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਾ ਨ ਕਲਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਭਣ੍ਡਨਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ

ਵਿਗ੍ਗਹੰ ਕਰੇਯ੍ਯੁੰ, ਨ ਵਿਵਾਦੰ ਕਰੇਯ੍ਯੁੰ, ਨ ਮੇਧਗੰ ਕਰੇਯ੍ਯੁੰ, ਕਲਹੰ ਭਣ੍ਡਨੰ ਵਿਗ੍ਗਹੰ ਵਿਵਾਦੰ ਮੇਧਗੰ ਪਜਹੇਯ੍ਯੁੰ, ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯੁੰ, ਬ੍ਯਨ੍ਤਿੰ ਕਰੇਯ੍ਯੁੰ [ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਕਰੇਯ੍ਯੁੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)], ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ – ਯਸ੍ਮਿੰ ਪਜਾ ਨੋ ਵਿਵਦੇ ਪਜਾਨੰ।

ਨਾਨਾ ਤੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸਯੰ ਥੁਨਨ੍ਤੀਤਿ। ਨਾਨਾ ਤੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸਯੰ ਥੁਨਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। ‘‘ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚੰ ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਸਯੰ ਥੁਨਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। ‘‘ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ…ਪੇ॰… ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚੰ ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਸਯੰ ਥੁਨਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਨਾਨਾ ਤੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸਯੰ ਥੁਨਨ੍ਤਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਏਕੰ ਸਮਣਾ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਤੰਕਾਰਣਾ ਤੰਹੇਤੁ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤੰਨਿਦਾਨਾ ਨ ਏਕੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾ ਵਦਨ੍ਤਿ ਵਿਵਿਧੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ਪੁਥੁ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਏਕੰ ਸਮਣਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਏਕਞ੍ਹਿ ਸਚ੍ਚੰ ਨ ਦੁਤੀਯਮਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਪਜਾ ਨੋ ਵਿਵਦੇ ਪਜਾਨੰ।
ਨਾਨਾ ਤੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸਯੰ ਥੁਨਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਏਕੰ ਸਮਣਾ ਵਦਨ੍ਤੀ’’ਤਿ॥

੧੨੦.ਕਸ੍ਮਾ ਨੁ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾ, ਪਵਾਦਿਯਾਸੇ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ।
ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸੁਤਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਨਾਨਾ, ਉਦਾਹੁ ਤੇ ਤਕ੍ਕਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ॥

ਕਸ੍ਮਾ ਨੁ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਤਿ। **ਕਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਕਿੰਕਾਰਣਾ ਕਿੰਹੇਤੁ ਕਿੰਪਚ੍ਚਯਾ ਕਿੰਨਿਦਾਨਾ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਨਾਨਾ [ਨਾਨਾਨਿ (ਕ॰)] ਵਦਨ੍ਤਿ, ਵਿਵਿਧਾਨਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞਾਨਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਪੁਥੂਨਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਕਸ੍ਮਾ ਨੁ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾ।

ਪਵਾਦਿਯਾਸੇ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾਤਿ। **ਪਵਾਦਿਯਾਸੇ**ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਵਦਨ੍ਤੀਤਿਪਿ ਪਵਾਦਿਯਾਸੇ। ਅਥ ਵਾ ਸਕੰ ਸਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਪਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। ‘‘ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚੰ ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਪਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। ‘‘ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ…ਪੇ॰… ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚੰ ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਪਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। **ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਵਾਦਾ ਪਣ੍ਡਿਤਵਾਦਾ ਥਿਰਵਾਦਾ ਞਾਯਵਾਦਾ ਹੇਤੁਵਾਦਾ ਲਕ੍ਖਣਵਾਦਾ ਕਾਰਣਵਾਦਾ ਠਾਨਵਾਦਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾਤਿ – ਪਵਾਦਿਯਾਸੇ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ।

ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸੁਤਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਨਾਨਾਤਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸੁਤਾਨਿ ਬਹੁਕਾਨਿ ਨਾਨਾਨਿ ਵਿਵਿਧਾਨਿ ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞਾਨਿ ਪੁਥੂਨੀਤਿ – ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸੁਤਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਨਾਨਾ।

ਉਦਾਹੁ ਤੇ ਤਕ੍ਕਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੀਤਿ ਉਦਾਹੁ ਤਕ੍ਕੇਨ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨ ਯਾਯਨ੍ਤਿ ਨੀਯਨ੍ਤਿ ਵੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਸੰਹਰੀਯਨ੍ਤੀਤਿ । ਏਵਮ੍ਪਿ ਉਦਾਹੁ ਤੇ ਤਕ੍ਕਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਤਕ੍ਕਪਰਿਯਾਹਤੰ ਵੀਮੰਸਾਨੁਚਰਿਤੰ ਸਯੰ ਪਟਿਭਾਨੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਉਦਾਹੁ ਤੇ ਤਕ੍ਕਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ –

‘‘ਕਸ੍ਮਾ ਨੁ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾ, ਪਵਾਦਿਯਾਸੇ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ।

ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸੁਤਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਨਾਨਾ, ਉਦਾਹੁ ਤੇ ਤਕ੍ਕਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ॥

੧੨੧. ਨ ਹੇਵ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਨਾਨਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਚ੍ਚਾਨਿ ਲੋਕੇ।
ਤਕ੍ਕਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਪਕਪ੍ਪਯਿਤ੍ਵਾ, ਸਚ੍ਚੰ ਮੁਸਾਤਿ ਦ੍ਵਯਧਮ੍ਮਮਾਹੁ॥

ਨ ਹੇਵ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਨਾਨਾਤਿ ਨ ਹੇਵ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਬਹੁਕਾਨਿ ਨਾਨਾਨਿ ਵਿਵਿਧਾਨਿ ਅਞ੍ਞੋਞ੍ਞਾਨਿ ਪੁਥੂਨੀਤਿ – ਨ ਹੇਵ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਨਾਨਾ।

ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਚ੍ਚਾਨਿ ਲੋਕੇਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਚ੍ਚਗ੍ਗਾਹਾ ਏਕਞ੍ਞੇਵ ਸਚ੍ਚੰ ਲੋਕੇ ਕਥੀਯਤਿ ਭਣੀਯਤਿ ਦੀਪੀਯਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤਿ – ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਅਥ ਵਾ ਏਕੰ ਸਚ੍ਚੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚੰ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਸਚ੍ਚੰ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ, ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਚ੍ਚਾਨਿ ਲੋਕੇ।

ਤਕ੍ਕਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਪਕਪ੍ਪਯਿਤ੍ਵਾ, ਸਚ੍ਚੰ ਮੁਸਾਤਿ ਦ੍ਵਯਧਮ੍ਮਮਾਹੂਤਿ। ਤਕ੍ਕੰ ਵਿਤਕ੍ਕੰ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੰ ਤਕ੍ਕਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਤਕ੍ਕਯਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਯਿਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਜਨੇਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਜਨੇਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਜਨੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਮਯ੍ਹੰ ਸਚ੍ਚੰ ਤੁਯ੍ਹੰ ਮੁਸਾ''ਤਿ, ਏਵਮਾਹੰਸੁ ਏਵੰ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਭਣਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਕ੍ਕਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਪਕਪ੍ਪਯਿਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਚੰ ਮੁਸਾਤਿ ਦ੍ਵਯਧਮ੍ਮਮਾਹੁ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਨ ਹੇਵ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਬਹੂਨਿ ਨਾਨਾ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਚ੍ਚਾਨਿ ਲੋਕੇ।
ਤਕ੍ਕਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਪਕਪ੍ਪਯਿਤ੍ਵਾ, ਸਚ੍ਚੰ ਮੁਸਾਤਿ ਦ੍ਵਯਧਮ੍ਮਮਾਹੂ''ਤਿ॥

੧੨੨. ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਸੀਲਵਤੇ ਮੁਤੇ ਵਾ, ਏਤੇ ਚ [ਏਤੇਸੁ (ਸੀ॰)] **ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਮਾਨਦਸ੍ਸੀ।**
ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਹਸ੍ਸਮਾਨੋ, ਬਾਲੋ ਪਰੋ ਅਕ੍ਕੁਸਲੋਤਿ ਚਾਹ॥

ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਸੀਲਵਤੇ ਮੁਤੇ ਵਾ, ਏਤੇ ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਮਾਨਦਸ੍ਸੀਤਿ। ਦਿਟ੍ਠੰ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਾ, ਸੁਤੰ ਵਾ ਸੁਤਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਾ, ਸੀਲੰ ਵਾ ਸੀਲਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਾ, ਵਤੰ ਵਾ ਵਤਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਾ, ਮੁਤੰ ਵਾ ਮੁਤਸੁਦ੍ਧਿੰ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਸੀਲਵਤੇ ਮੁਤੇ ਵਾ। **ਏਤੇ ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਮਾਨਦਸ੍ਸੀ**ਤਿ। ਨ ਸਮ੍ਮਾਨੇਤੀਤਿਪਿ ਵਿਮਾਨਦਸ੍ਸੀ। ਅਥ ਵਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਜਨੇਤੀਤਿਪਿ ਵਿਮਾਨਦਸ੍ਸੀਤਿ – ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਸੀਲਵਤੇ ਮੁਤੇ ਵਾ ਏਤੇ ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਮਾਨਦਸ੍ਸੀ।

ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਹਸ੍ਸਮਾਨੋਤਿ। ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਠਤ੍ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਠਤ੍ਵਾ। **ਪਹਸ੍ਸਮਾਨੋ**ਤਿ ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਹਟ੍ਠੋ ਪਹਟ੍ਠੋ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ। ਅਥ ਵਾ ਦਨ੍ਤਵਿਦੰਸਕੰ ਪਹਸ੍ਸਮਾਨੋਤਿ – ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਹਸ੍ਸਮਾਨੋ।

ਬਾਲੋ ਪਰੋ ਅਕ੍ਕੁਸਲੋਤਿ ਚਾਹਾਤਿ। ਪਰੋ ਬਾਲੋ ਹੀਨੋ ਨਿਹੀਨੋ ਓਮਕੋ ਲਾਮਕੋ ਛਤੁਕ੍ਕੋ ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਅਕੁਸਲੋ ਅਵਿਦ੍ਵਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਅਞ੍ਞਾਣੀ ਅਵਿਭਾਵੀ ਅਮੇਧਾਵੀ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋਤਿ, ਏਵਮਾਹ ਏਵੰ ਕਥੇਤਿ ਏਵੰ ਭਣਤਿ ਏਵੰ ਦੀਪਯਤਿ ਏਵੰ

ਵੋਹਰਤੀਤਿ – ਬਾਲੋ ਪਰੋ ਅਕ੍ਕੁਸਲੋਤਿ ਚਾਹ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਸੀਲਵਤੇ ਮੁਤੇ ਵਾ, ਏਤੇ ਚ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਵਿਮਾਨਦਸ੍ਸੀ।
ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਪਹਸ੍ਸਮਾਨੋ, ਬਾਲੋ ਪਰੋ ਅਕ੍ਕੁਸਲੋਤਿ ਚਾਹਾ''ਤਿ॥

੧੨੩.ਯੇਨੇਵ ਬਾਲੋਤਿ ਪਰਂ ਦਹਾਤਿ, ਤੇਨਾਤੁਮਾਨਂ ਕੁਸਲੋਤਿ ਚਾਹ।
ਸਯਮਤ੍ਤੁਨਾ ਸੋ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨੋ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਮਾਨੇਤਿ ਤਦੇਵ ਪਾਵ॥

ਯੇਨੇਵ ਬਾਲੋਤਿ ਪਰਂ ਦਹਾਤੀਤਿ। ਯੇਨੇਵ ਹੇਤੁਨਾ ਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਯੇਨ ਪਭਵੇਨ ਪਰਂ ਬਾਲਤੋ ਹੀਨਤੋ ਨਿਹੀਨਤੋ ਓਮਕਤੋ ਲਾਮਕਤੋ ਛਤੁਕ੍ਕਤੋ ਪਰਿਤ੍ਤੁਤੋ ਦਹਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਦਕ੍ਖਤਿ ਓਲੋਕੇਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤੀਤਿ – ਯੇਨੇਵ ਬਾਲੋਤਿ ਪਰਂ ਦਹਾਤਿ।

ਤੇਨਾਤੁਮਾਨਂ ਕੁਸਲੋਤਿ ਚਾਹਾਤਿ। **ਆਤੁਮਾਨੋ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋਪਿ ਤੇਨੇਵ ਹੇਤੁਨਾ ਤੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤੇਨ ਪਭਵੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਕੁਸਲੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਞਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀਤਿ – ਤੇਨਾਤੁਮਾਨਂ ਕੁਸਲੋਤਿ ਚਾਹ।

ਸਯਮਤ੍ਤੁਨਾ ਸੋ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨੋਤਿ। ਸਯਮੇਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਕੁਸਲਵਾਦੋ ਪਣ੍ਡਿਤਵਾਦੋ ਥਿਰਵਾਦੋ ਞਾਯਵਾਦੋ ਹੇਤੁਵਾਦੋ ਲਕ੍ਖਣਵਾਦੋ ਕਾਰਣਵਾਦੋ ਠਾਨਵਾਦੋ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾਤਿ – ਸਯਮਤ੍ਤੁਨਾ ਸੋ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨੋ।

ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਮਾਨੇਤਿ ਤਦੇਵ ਪਾਵਾਤਿ। ਨ ਸਮ੍ਮਾਨੇਤੀਤਿਪਿ ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਮਾਨੇਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਜਨੇਤੀਤਿਪਿ ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਮਾਨੇਤਿ। **ਤਦੇਵ ਪਾਵਾ**ਤਿ ਤਦੇਵ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਪਾਵਦਤਿ ''ਇਤਿਪਾਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨੋ''ਤਿ – ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਮਾਨੇਤਿ ਤਦੇਵ ਪਾਵਦ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯੇਨੇਵ ਬਾਲੋਤਿ ਪਰਂ ਦਹਾਤਿ, ਤੇਨਾਤੁਮਾਨਂ ਕੁਸਲੋਤਿ ਚਾਹ।
ਸਯਮਤ੍ਤੁਨਾ ਸੋ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨੋ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਮਾਨੇਤਿ ਤਦੇਵ ਪਾਵਾ''ਤਿ॥

੧੨੪.ਅਤਿਸਾਰਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਸਮਤ੍ਤੋ, ਮਾਨੇਨ ਮਤ੍ਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮਾਨੀ।
ਸਯਮੇਵ ਸਾਮਂ ਮਨਸਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ, ਦਿਟ੍ਠੀ ਹਿ ਸਾ ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਸਮਤ੍ਤਾ॥

ਅਤਿਸਾਰਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਸਮਤ੍ਤੋਤਿ। ਅਤਿਸਾਰਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਅਤਿਸਾਰਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ? ਸਬ੍ਬਾ ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਕਾਰਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਲਕ੍ਖਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਠਾਨਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ, ਤਂਕਾਰਣਾ ਅਤਿਸਾਰਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ। ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਅਤਿਸਾਰਦਿਟ੍ਠਿਯੋ [ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਅਤਿਸਾਰਦਿਟ੍ਠਿਯਾ (ਸਜਾ॰)]। ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਤਿਸਾਰਦਿਟ੍ਠਿਯੋ? ਤੇ [ਤਾ (ਕ॰)] ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਜਨੇਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਜਨੇਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ, ਤਂਕਾਰਣਾ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਤਿਸਾਰਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। **ਅਤਿਸਾਰਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਸਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ। ਅਤਿਸਾਰਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਤ੍ਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਅਨੋਮੋਤਿ – ਅਤਿਸਾਰਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਸਮਤ੍ਤੋ।

ਮਾਨੇਨ ਮਤ੍ਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮਾਨੀਤਿ। ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨੇਨ ਮਤ੍ਤੋ ਪਮਤ੍ਤੋ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤੋ ਅਤਿਮਤ੍ਤੋਤਿ – ਮਾਨੇਨ ਮਤ੍ਤੋ। **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮਾਨੀ**ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮਾਨੀ ਸਮਤ੍ਤਮਾਨੀ ਅਨੋਮਮਾਨੀਤਿ – ਮਾਨੇਨ ਮਤ੍ਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮਾਨੀ।

ਸਯਮੇਵ ਸਾਮਂ ਮਨਸਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋਤਿ। ਸਯਮੇਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਭਿਸਿਞ੍ਚਤਿ ''ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਕੁਸਲੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਞਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀ''ਤਿ – ਸਯਮੇਵ ਸਾਮਂ ਮਨਸਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ।

ਦਿਟ੍ਠੀ ਹਿ ਸਾ ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਸਮਤ੍ਤਾਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਤਥਾ ਸਮਤ੍ਤਾ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾ ਗਹਿਤਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਦਿਟ੍ਠੀ ਹਿ ਸਾ ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਅਤਿਸਾਰਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੋ ਸਮਤ੍ਤੋ, ਮਾਨੇਨ ਮਤ੍ਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮਾਨੀ।
ਸਯਮੇਵ ਸਾਮਂ ਮਨਸਾਭਿਸਿਤ੍ਤੋ, ਦਿਟ੍ਠੀ ਹਿ ਸਾ ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਸਮਤ੍ਤਾ''ਤਿ॥

੧੨੫.ਪਰਸ੍ਸ ਚੇ ਹਿ ਵਚਸਾ ਨਿਹੀਨੋ, ਤੁਮੋ ਸਹਾ ਹੋਤਿ ਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞੋ।
ਅਥ ਚੇ ਸਯਂ ਵੇਦਗੂ ਹੋਤਿ ਧੀਰੋ, ਨ ਕੋਚਿ ਬਾਲੋ ਸਮਣੇਸੁ ਅਤ੍ਥਿ॥

ਪਰਸ੍ਸ ਚੇ ਹਿ ਵਚਸਾ ਨਿਹੀਨੋਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਚੇ ਵਾਚਾਯ ਵਚਨੇਨ ਨਿਨ੍ਦਿਤਕਾਰਣਾ ਗਰਹਿਤਕਾਰਣਾ ਉਪਵਦਿਤਕਾਰਣਾ ਪਰੋ ਬਾਲੋ ਹੋਤਿ ਹੀਨੋ ਨਿਹੀਨੋ ਓਮਕੋ ਲਾਮਕੋ ਛਤੁਕ੍ਕੋ ਪਰਿਤ੍ਤੋਤਿ – ਪਰਸ੍ਸ ਚੇ ਹਿ ਵਚਸਾ ਨਿਹੀਨੋ। **ਤੁਮੋ ਸਹਾ ਹੋਤਿ ਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞੋ**ਤਿ। ਸੋਪਿ ਤੇਨੇਵ ਸਹਾ ਹੋਤਿ ਹੀਨਪਞ੍ਞੋ ਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞੋ ਓਮਕਪਞ੍ਞੋ ਲਾਮਕਪਞ੍ਞੋ ਛਤੁਕ੍ਕਪਞ੍ਞੋ ਪਰਿਤ੍ਤਪਞ੍ਞੋਤਿ – ਤੁਮੋ ਸਹਾ ਹੋਤਿ ਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞੋ।

ਅਥ ਚੇ ਸਯਂ ਵੇਦਗੂ ਹੋਤਿ ਧੀਰੋਤਿ ਅਥ ਚੇ ਸਯਂ ਵੇਦਗੂ ਹੋਤਿ ਧੀਰੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਞਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀਤਿ – ਅਥ ਚੇ ਸਯਂ ਵੇਦਗੂ ਹੋਤਿ ਧੀਰੋ।

ਨ ਕੋਚਿ ਬਾਲੋ ਸਮਣੇਸੁ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਸਮਣੇਸੁ ਨ ਕੋਚਿ ਬਾਲੋ ਹੀਨੋ ਨਿਹੀਨੋ ਓਮਕੋ ਲਾਮਕੋ ਛਤੁਕ੍ਕੋ ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਸੇਟ੍ਠਪਞ੍ਞਾ [ਅਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾ ਸੇਟ੍ਠਪਞ੍ਞਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਿਸਿਟ੍ਠਪਞ੍ਞਾ ਪਾਮੋਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾ ਉਤ੍ਤਮਪਞ੍ਞਾ ਪਵਰਪਞ੍ਞਾਤਿ – ਨ ਕੋਚਿ ਬਾਲੋ ਸਮਣੇਸੁ ਅਤ੍ਥਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਪਰਸ੍ਸ ਚੇ ਹਿ ਵਚਸਾ ਨਿਹੀਨੋ, ਤੁਮੋ ਸਹਾ ਹੋਤਿ ਨਿਹੀਨਪਞ੍ਞੋ।
ਅਥ ਚੇ ਸਯਂ ਵੇਦਗੂ ਹੋਤਿ ਧੀਰੋ, ਨ ਕੋਚਿ ਬਾਲੋ ਸਮਣੇਸੁ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ॥

੧੨੬.ਅਞ੍ਞਂ ਇਤੋ ਯਾਭਿਵਦਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਂ, ਅਪਰਦ੍ਧਾ ਸੁਦ੍ਧਿਮਕੇਵਲੀ ਤੇ।
ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਿਤ੍ਥ੍ਯਾ ਪੁਥੁਸੋ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਰਾਗੇਨ ਹਿ ਤੇਭਿਰਤ੍ਤਾ॥

ਅਞ੍ਞਂ ਇਤੋ ਯਾਭਿਵਦਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਂ, ਅਪਰਦ੍ਧਾ ਸੁਦ੍ਧਿਮਕੇਵਲੀ ਤੇਤਿ। ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਯੇ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਂ ਵੋਦਾਤਮਗ੍ਗਂ ਪਰਿਯੋਦਾਤਮਗ੍ਗਂ ਵਿਰਦ੍ਧਾ ਅਪਰਦ੍ਧਾ ਖਲਿਤਾ ਗਲਿਤਾ

ਅਞ੍ਞਾਯ ਅਪਰਦ੍ਧਾ ਅਕੇਵਲੀ ਤੇ, ਅਸਮਤ੍ਤਾ ਤੇ, ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਤੇ, ਹੀਨਾ ਨਿਹੀਨਾ ਓਮਕਾ ਲਾਮਕਾ ਛਤੁਕ੍ਕਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾਤਿ – ਅਞ੍ਞੰ ਇਤੋ ਯਾਭਿਵਦਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮੰ, ਅਪਰਦ੍ਧਾ ਸੁਦ੍ਧਿਮਕੇਵਲੀ ਤੇ।

ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਿਤ੍ਥ੍ਯਾ ਪੁਥੁਸੋ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ। ਤਿਤ੍ਥੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ। ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ। ਪੁਥੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪੁਥੁਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਿਤ੍ਥ੍ਯਾ ਪੁਥੁਸੋ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਰਾਗੇਨ ਹਿ ਤੇਭਿਰਤ੍ਤਾਤਿ। ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਰਾਗੇਨ ਰਤ੍ਤਾ ਅਭਿਰਤ੍ਤਾਤਿ – ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਰਾਗੇਨ ਹਿ ਤੇਭਿਰਤ੍ਤਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਅਞ੍ਞੰ ਇਤੋ ਯਾਭਿਵਦਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮੰ, ਅਪਰਦ੍ਧਾ ਸੁਦ੍ਧਿਮਕੇਵਲੀ ਤੇ।
ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਿਤ੍ਥ੍ਯਾ ਪੁਥੁਸੋ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਰਾਗੇਨ ਹਿ ਤੇਭਿਰਤ੍ਤਾ''ਤਿ॥

੧੨੭. ਇਧੇਵ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਤਿ ਵਾਦਯਨ੍ਤਿ, ਨਾਞ੍ਞੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹੁ।
ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਿਤ੍ਥ੍ਯਾ ਪੁਥੁਸੋ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ, ਸਕਾਯਨੇ ਤਤ੍ਥ ਦਲ਼੍ਹਂ ਵਦਾਨਾ॥

ਇਧੇਵ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਤਿ ਵਾਦਯਨ੍ਤੀਤਿ। ਇਧ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਇਧ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। ''ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ...ਪੇ॰... ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਇਧ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਇਧੇਵ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਤਿ ਵਾਦਯਨ੍ਤਿ।

ਨਾਞ੍ਞੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹੂਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਗਣਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਵਾਦੇ ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ। ''ਸੋ ਸਤ੍ਥਾ ਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ, ਗਣੋ ਨ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਭਦ੍ਦਿਕਾ, ਪਟਿਪਦਾ ਨ ਸੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਮਗ੍ਗੋ ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ, ਨਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਸੁਦ੍ਧਿ ਵਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਾ, ਮੁਤ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਾ, ਨਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ ਹੀਨਾ ਨਿਹੀਨਾ ਓਮਕਾ ਲਾਮਕਾ ਛਤੁਕ੍ਕਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾ''ਤਿ, ਏਵਮਾਹਂਸੁ ਏਵਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਭਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਨਾਞ੍ਞੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹੁ।

ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਿਤ੍ਥ੍ਯਾ ਪੁਥੁਸੋ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾਤਿ। ਤਿਤ੍ਥਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ। ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ। ਪੁਥੁਦਿਟ੍ਠਿਯਾ [ਪੁਥੁਤਿਤ੍ਥਿਯਾ (ਸੀ॰ ਕ॰) ਪੁਰਿਮਗਾਥਾਯ ਪਾਠਭੇਦੋ ਨਤ੍ਥਿ] ਪੁਥੁਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਸੁ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਉਪਗਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਿਤ੍ਥ੍ਯਾ ਪੁਥੁਸੋ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ।

ਸਕਾਯਨੇ ਤਤ੍ਥ ਦਲ਼੍ਹਂ ਵਦਾਨਾਤਿ। ਧਮ੍ਮੋ ਸਕਾਯਨਂ, ਦਿਟ੍ਠਿ ਸਕਾਯਨਂ, ਪਟਿਪਦਾ ਸਕਾਯਨਂ, ਮਗ੍ਗੋ ਸਕਾਯਨਂ, ਸਕਾਯਨੇ ਦਲ਼੍ਹਵਾਦਾ ਥਿਰਵਾਦਾ ਬਲਿਕਵਾਦਾ ਅਵਟ੍ਠਿਤਵਾਦਾਤਿ – ਸਕਾਯਨੇ ਤਤ੍ਥ ਦਲ਼੍ਹਂ ਵਦਾਨਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਇਧੇਵ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਇਤਿ ਵਾਦਯਨ੍ਤਿ, ਨਾਞ੍ਞੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਾਹੁ।

ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਪੁਥੁਸੋ ਨਿਵਿਟ੍ਠਾ, ਸਕਾਯਨੇ ਤਤ੍ਥ ਦਲ਼੍ਹੰ ਵਦਾਨਾ''ਤਿ॥

੧੨੮.ਸਕਾਯਨੇ ਵਾਪਿ ਦਲ਼੍ਹੰ ਵਦਾਨੇ, ਕਮੇਤ੍ਥ [ਕੰ ਤਤ੍ਥ (ਸੀ॰ ਕ॰)] **ਬਾਲੋਤਿ ਪਰੰ ਦਹੇਯ੍ਯ।**
ਸਯੰਵ [ਸਯਮੇਵ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਸੋ ਮੇਧਗਮਾਵਹੇਯ੍ਯ, ਪਰੰ ਵਦੰ ਬਾਲਮਸੁਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮੰ॥**

ਸਕਾਯਨੇ ਵਾਪਿ ਦਲ਼੍ਹੰ ਵਦਾਨੇਤਿ। ਧਮ੍ਮੋ ਸਕਾਯਨੰ, ਦਿਟ੍ਠਿ ਸਕਾਯਨੰ, ਪਟਿਪਦਾ ਸਕਾਯਨੰ, ਮਗ੍ਗੋ ਸਕਾਯਨੰ, ਸਕਾਯਨੇ ਦਲ਼੍ਹਵਾਦੋ ਥਿਰਵਾਦੋ ਬਲਿਕਵਾਦੋ ਅਵਟ੍ਠਿਤਵਾਦੋਤਿ – ਸਕਾਯਨੇ ਵਾਪਿ ਦਲ਼੍ਹੰ ਵਦਾਨੋ।

ਕਮੇਤ੍ਥ ਬਾਲੋਤਿ ਪਰੰ ਦਹੇਯ੍ਯਾਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਕਾਯ ਰੁਚਿਯਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਰੰ ਬਾਲਤੋ ਹੀਨਤੋ ਨਿਹੀਨਤੋ ਓਮਕਤੋ ਲਾਮਕਤੋ ਛਤੁਕ੍ਕਤੋ ਪਰਿਤ੍ਤਤੋ ਕੰ ਦਹੇਯ੍ਯ ਕੰ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ ਕੰ ਦਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਕੰ ਓਲੋਕੇਯ੍ਯ ਕੰ ਨਿਜ੍ਝਾਯੇਯ੍ਯ ਕੰ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਕਮੇਤ੍ਥ ਬਾਲੋਤਿ ਪਰੰ ਦਹੇਯ੍ਯ।

ਸਯੰਵ ਸੋ ਮੇਧਗਮਾਵਹੇਯ੍ਯ, ਪਰੰ ਵਦੰ ਬਾਲਮਸੁਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ। ਪਰੋ ਬਾਲੋ ਹੀਨੋ ਨਿਹੀਨੋ ਓਮਕੋ ਲਾਮਕੋ ਛਤੁਕ੍ਕੋ ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਅਸੁਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮੋ ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮੋ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮੋ ਅਵੋਦਾਤਧਮ੍ਮੋਤਿ – ਏਵੰ ਵਦਨ੍ਤੋ ਏਵੰ ਕਥੇਨ੍ਤੋ ਏਵੰ ਭਣਨ੍ਤੋ ਏਵੰ ਦੀਪਯਨ੍ਤੋ ਏਵੰ ਵੋਹਰਨ੍ਤੋ ਸਯਮੇਵ ਕਲਹੰ ਭਣ੍ਡਨੰ ਵਿਗ੍ਗਹੰ ਵਿਵਾਦੰ ਮੇਧਗੰ ਆਵਹੇਯ੍ਯ ਸਮਾਵਹੇਯ੍ਯ ਆਹਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਹਰੇਯ੍ਯ ਆਕਡ੍ਢੇਯ੍ਯ ਸਮਾਕਡ੍ਢੇਯ੍ਯ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ ਪਰਾਮਸੇਯ੍ਯ ਅਭਿਨਿਵਿਸੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਸਯੰਵ ਸੋ ਮੇਧਗਮਾਵਹੇਯ੍ਯ ਪਰੰ ਵਦੰ ਬਾਲਮਸੁਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮੰ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸਕਾਯਨੇ ਵਾਪਿ ਦਲ਼੍ਹੰ ਵਦਾਨੋ, ਕਮੇਤ੍ਥ ਬਾਲੋਤਿ ਪਰੰ ਦਹੇਯ੍ਯ।
ਸਯੰਵ ਸੋ ਮੇਧਗਮਾਵਹੇਯ੍ਯ, ਪਰੰ ਵਦੰ ਬਾਲਮਸੁਦ੍ਧਿਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੨੯.ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਸਯੰ ਪਮਾਯ, ਉਦ੍ਧੰਸ [ਉਦ੍ਧੰ ਸੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਵਿਵਾਦਮੇਤਿ।**
ਹਿਤ੍ਵਾਨ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾਨਿ, ਨ ਮੇਧਗੰ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਜਨ੍ਤੁ ਲੋਕੇ॥

ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਸਯੰ ਪਮਾਯਾਤਿ। ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ। ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਠਤ੍ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਠਤ੍ਵਾ। **ਸਯੰ ਪਮਾਯਾ**ਤਿ ਸਯੰ ਪਮਾਯ ਪਮਿਨਿਤ੍ਵਾ। ''ਅਯੰ ਸਤ੍ਥਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ''ਤਿ ਸਯੰ ਪਮਾਯ ਪਮਿਨਿਤ੍ਵਾ, ''ਅਯੰ ਧਮ੍ਮੋ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ... ਅਯੰ ਗਣੋ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ... ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿ ਭਦ੍ਦਿਕਾ... ਅਯੰ ਪਟਿਪਦਾ ਸੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ... ਅਯੰ ਮਗ੍ਗੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ''ਤਿ ਸਯੰ ਪਮਾਯ ਪਮਿਨਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਸਯੰ ਪਮਾਯ।

ਉਦ੍ਧੰਸ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਵਿਵਾਦਮੇਤੀਤਿ। ਉਦ੍ਧੰਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨਾਗਤੰ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਦੰ ਉਦ੍ਧੰ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਸਯਮੇਵ ਕਲਹੰ ਭਣ੍ਡਨੰ ਵਿਗ੍ਗਹੰ ਵਿਵਾਦੰ ਮੇਧਗੰ ਏਤਿ ਉਪੇਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਰਾਮਸਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਉਦ੍ਧੰਸ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਵਿਵਾਦਮੇਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਉਦ੍ਧੰ ਵਾਦੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਕਲਹੰ ਕਰੋਤਿ ਭਣ੍ਡਨੰ ਕਰੋਤਿ ਵਿਗ੍ਗਹੰ ਕਰੋਤਿ ਵਿਵਾਦੰ ਕਰੋਤਿ ਮੇਧਗੰ ਕਰੋਤਿ – ''ਨ ਤ੍ਵੰ ਇਮੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੰ ਆਜਾਨਾਸਿ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹਿ ਵਾ ਸਚੇ ਪਹੋਸੀ''ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਉਦ੍ਧੰਸ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਵਿਵਾਦਮੇਤਿ।

ਹਿਤ੍ਵਾਨ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾਨੀਤਿ। ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ ਸਬ੍ਬੇ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ [ਸਬ੍ਬਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਤਦਿਟ੍ਠਿਯੋ (ਸ੍ਯਾ॰), ਸਬ੍ਬਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਦਿਟ੍ਠਿਯੋ (ਕ॰)] ਹਿਤ੍ਵਾ ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਜਹਿਤ੍ਵਾ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾਤਿ – ਹਿਤ੍ਵਾਨ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾਨਿ।

ਨ ਮੇਧਗੰ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਜਨ੍ਤੁ ਲੋਕੇਤਿ। ਨ ਕਲਹੰ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਭਣ੍ਡਨੰ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਵਿਗ੍ਗਹੰ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਵਿਵਾਦੰ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਮੇਧਗੰ ਕਰੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਏਵੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ, ਅਗ੍ਗਿਵੇਸ੍ਸਨ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕੇਨਚਿ ਸੰਵਦਤਿ, ਨ ਕੇਨਚਿ ਵਿਵਦਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਲੋਕੇ ਵੁਤ੍ਤੰ ਤੇਨ ਚ ਵੋਹਰਤਿ ਅਪਰਾਮਸ''ਨ੍ਤਿ। **ਜਨ੍ਤੂ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੋ ਨਰੋ ਮਾਨਵੋ ਪੋਸੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਜੀਵੋ ਜਾਗੁ ਜਨ੍ਤੁ ਇਨ੍ਦਗੁ ਮਨੁਜੋ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਆਯਤਨਲੋਕੇਤਿ – ਨ ਮੇਧਗੰ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਜਨ੍ਤੁ ਲੋਕੇਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇ ਠਤ੍ਵਾ ਸਯੰ ਪਮਾਯ, ਉਦ੍ਧੰਸ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਵਿਵਾਦਮੇਤਿ।
ਹਿਤ੍ਵਾਨ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾਨਿ, ਨ ਮੇਧਗੰ ਕੁਬ੍ਬਤਿ ਜਨ੍ਤੁ ਲੋਕੇ''ਤਿ॥

ਚੂਲ਼ਵਿਯੂਹਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦ੍ਵਾਦਸਮੋ।

੧੩. ਮਹਾਵਿਯੂਹਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਅਥ ਮਹਾਵਿਯੂਹਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੰ ਵਕ੍ਖਤਿ –

੧੩੦.ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਦਯਨ੍ਤਿ [ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਵਾਦਯਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] **।**
ਸਬ੍ਬੇਵ ਤੇ ਨਿਨ੍ਦਮਨ੍ਵਾਨਯਨ੍ਤਿ, ਅਥੋ ਪਸੰਸਮ੍ਪਿ ਲਭਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ॥

ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨਾਤਿ। **ਯੇ ਕੇਚੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬੰ ਅਸੇਸੰ ਨਿਸ੍ਸੇਸੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨਵਚਨਮੇਤੰ – ਯੇ ਕੇਚੀਤਿ। **ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨਾ**ਤਿ। ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ; ਤੇ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨੰ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਸਕਾਯ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਸਨ੍ਤਿ ਸੰਵਸਨ੍ਤਿ ਆਵਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਵਸਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਅਗਾਰਿਕਾ ਵਾ ਘਰੇਸੁ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਸਾਪਤ੍ਤਿਕਾ ਵਾ ਆਪਤ੍ਤੀਸੁ ਵਸਨ੍ਤਿ, ਸਕਿਲੇਸਾ ਵਾ ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਵਸਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਸਨ੍ਤੇਕੇ...ਪੇ॰... ਪਰਿਵਸਨ੍ਤੀਤਿ – ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨਾ।

ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਦਯਨ੍ਤੀਤਿ। ‘‘ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚੰ ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। ‘‘ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ...ਪੇ॰... ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚੰ ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਦਯਨ੍ਤਿ।

ਸਬ੍ਬੇਵ ਤੇ ਨਿਨ੍ਦਮਨ੍ਵਾਨਯਨ੍ਤੀਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਵ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਨਿਨ੍ਦਮੇਵ ਅਨ੍ਵੇਨ੍ਤਿ, ਗਰਹਮੇਵ ਅਨ੍ਵੇਨ੍ਤਿ, ਅਕਿਤ੍ਤਿਮੇਵ ਅਨ੍ਵੇਨ੍ਤਿ; ਸਬ੍ਬੇ ਨਿਨ੍ਦਿਤਾਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਗਰਹਿਤਾਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਅਕਿਤ੍ਤਿਤਾਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬੇਵ ਤੇ ਨਿਨ੍ਦਮਨ੍ਵਾਨਯਨ੍ਤਿ।

ਅਥੋ ਪਸੰਸਮ੍ਪਿ ਲਭਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਕਾਯ ਰੁਚਿਯਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਸੰਸੰ ਥੋਮਨੰ ਕਿਤ੍ਤਿੰ ਵਣ੍ਣਹਾਰਿਕੰ ਲਭਨ੍ਤਿ ਪਟਿਲਭਨ੍ਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਥੋ ਪਸੰਸਮ੍ਪਿ ਲਭਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ।

ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ –

‘‘ਯੇ ਕੇਚਿਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿਪਰਿਬ੍ਬਸਾਨਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚ ਵਾਦਯਨ੍ਤਿ।
ਸਬ੍ਬੇਵ ਤੇ ਨਿਨ੍ਦਮਨ੍ਵਾਨਯਨ੍ਤਿ, ਅਥੋ ਪਸੰਸਮ੍ਪਿ ਲਭਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥਾ’’ਤਿ॥

੧੩੧.ਅਪ੍ਪਞ੍ਹਿ ਏਤੰ ਨ ਅਲੰ ਸਮਾਯ, ਦੁਵੇ ਵਿਵਾਦਸ੍ਸ ਫਲਾਨਿ ਬ੍ਰੂਮਿ।
ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਵਿਵਾਦਯੇਥ, ਖੇਮਾਭਿਪਸ੍ਸੰ ਅਵਿਵਾਦਭੂਮਿੰ॥

ਅਪ੍ਪਞ੍ਹਿ ਏਤੰ ਨ ਅਲੰ ਸਮਾਯਾਤਿ। **ਅਪ੍ਪਞ੍ਹਿ ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਕੰ ਏਤੰ, ਓਮਕੰ ਏਤੰ, ਥੋਕਕੰ ਏਤੰ, ਲਾਮਕੰ ਏਤੰ, ਛਤੁਕ੍ਕੰ ਏਤੰ, ਪਰਿਤ੍ਤਕੰ ਏਤਨ੍ਤਿ – ਅਪ੍ਪਞ੍ਹਿ ਏਤੰ। **ਨ ਅਲੰ ਸਮਾਯਾ**ਤਿ ਨਾਲੰ ਰਾਗਸ੍ਸ ਸਮਾਯ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਸਮਾਯ, ਮੋਹਸ੍ਸ ਸਮਾਯ , ਕੋਧਸ੍ਸ... ਉਪਨਾਹਸ੍ਸ... ਮਕ੍ਖਸ੍ਸ... ਪਲ਼ਾਸਸ੍ਸ... ਇਸ੍ਸਾਯ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਸ੍ਸ... ਮਾਯਾਯ... ਸਾਠੇਯ੍ਯਸ੍ਸ... ਥਮ੍ਭਸ੍ਸ... ਸਾਰਮ੍ਭਸ੍ਸ... ਮਾਨਸ੍ਸ... ਅਤਿਮਾਨਸ੍ਸ... ਮਦਸ੍ਸ... ਪਮਾਦਸ੍ਸ... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾਨੰ... ਸਬ੍ਬਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨੰ... ਸਬ੍ਬਦਰਥਾਨੰ ... ਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹਾਨੰ... ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਤਾਪਾਨੰ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਸਮਾਯ ਉਪਸਮਾਯ ਵੂਪਸਮਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਯ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਤਿ – ਅਪ੍ਪਞ੍ਹਿ ਏਤੰ ਨ ਅਲੰ ਸਮਾਯ।

ਦੁਵੇ ਵਿਵਾਦਸ੍ਸ ਫਲਾਨਿ ਬ੍ਰੂਮੀਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਕਲਹਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਭਣ੍ਡਨਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਵਾਦਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਮੇਧਗਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਫਲਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਜਯਪਰਾਜਯੋ ਹੋਤਿ, ਲਾਭਾਲਾਭੋ ਹੋਤਿ, ਯਸਾਯਸੋ ਹੋਤਿ, ਨਿਨ੍ਦਾਪਸੰਸੋ ਹੋਤਿ, ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੰ ਹੋਤਿ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਹੋਤਿ, ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੰ ਹੋਤਿ, ਅਨੁਨਯਪਟਿਘੰ ਹੋਤਿ, ਉਗ੍ਘਾਤਿਨਿਗ੍ਘਾਤਿ ਹੋਤਿ, ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਤੰ ਕਮ੍ਮੰ ਨਿਰਯਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕੰ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕੰ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਸੰਵਤ੍ਤਨਿਕਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ ਦੇਸੇਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਮਿ ਵਿਵਰਾਮਿ ਵਿਭਜਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਮਿ ਪਕਾਸੇਮੀਤਿ – ਦੁਵੇ ਵਿਵਾਦਸ੍ਸ ਫਲਾਨਿ ਬ੍ਰੂਮਿ।

ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਵਿਵਾਦਯੇਥਾਤਿ। **ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤੰ ਆਦੀਨਵੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਕਲਹੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਭਣ੍ਡਨੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਗ੍ਗਹੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਵਾਦੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਮੇਧਗੇਸੂਤਿ – ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ। **ਨ ਵਿਵਾਦਯੇਥਾ**ਤਿ ਨ ਕਲਹੰ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਨ ਭਣ੍ਡਨੰ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਨ ਵਿਗ੍ਗਹੰ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਨ ਵਿਵਾਦੰ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਨ ਮੇਧਗੰ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਕਲਹੰ ਭਣ੍ਡਨੰ ਵਿਗ੍ਗਹੰ ਵਿਵਾਦੰ ਮੇਧਗੰ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿੰ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਯ੍ਯ, ਕਲਹਾ ਭਣ੍ਡਨਾ ਵਿਗ੍ਗਹਾ ਵਿਵਾਦਾ ਮੇਧਗਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਵਿਵਾਦਯੇਥ।

ਖੇਮਾਭਿਪਸ੍ਸੰ ਅਵਿਵਾਦਭੂਮਿਨ੍ਤਿ। ਅਵਿਵਾਦਭੂਮਿੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਏਤੰ ਅਵਿਵਾਦਭੂਮਿੰ ਖੇਮਤੋ ਤਾਣਤੋ ਲੇਣਤੋ ਸਰਣਤੋ ਅਭਯਤੋ ਅਚ੍ਚੁਤਤੋ ਅਮਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਨਿਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੋ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋਤਿ – ਖੇਮਾਭਿਪਸ੍ਸੰ ਅਵਿਵਾਦਭੂਮਿੰ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਅਪ੍ਪਞ੍ਹਿ ਏਤੰ ਨ ਅਲੰ ਸਮਾਯ, ਦੁਵੇ ਵਿਵਾਦਸ੍ਸ ਫਲਾਨਿ ਬ੍ਰੂਮਿ।
ਏਤਮ੍ਪਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਵਿਵਾਦਯੇਥ, ਖੇਮਾਭਿਪਸ੍ਸੰ ਅਵਿਵਾਦਭੂਮਿ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੩੨.ਯਾ ਕਾਚਿਮਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਾ, ਸਬ੍ਬਾਵ ਏਤਾ ਨ ਉਪੇਤਿ ਵਿਦ੍ਵਾ।
ਅਨੂਪਯੋ ਸੋ ਉਪਯੰ ਕਿਮੇਯ੍ਯ, ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਖਨ੍ਤਿਮਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ॥

ਯਾ ਕਾਚਿਮਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਾਤਿ। **ਯਾ ਕਾਚੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬੰ ਅਸੇਸੰ ਨਿਸ੍ਸੇਸੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨਵਚਨਮੇਤੰ – ਯਾ ਕਾਚੀਤਿ। **ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋ**ਤਿ। ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋ। **ਪੁਥੁਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਹਿ ਜਨਿਤਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਾ, ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਜਨੇਹਿ ਜਨਿਤਾ ਵਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਾਤਿ – ਯਾ ਕਾਚਿਮਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਾ।

ਸਬ੍ਬਾਵ ਏਤਾ ਨ ਉਪੇਤਿ ਵਿਦ੍ਵਾਤਿ। ਵਿਦ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਞਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀ। ਸਬ੍ਬਾਵ ਏਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋ ਨੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਨ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਪਰਾਮਸਤਿ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਤੀਤਿ – ਸਬ੍ਬਾਵ ਏਤਾ ਨ ਉਪੇਤਿ ਵਿਦ੍ਵਾ।

ਅਨੂਪਯੋ ਸੋ ਉਪਯੰ ਕਿਮੇਯ੍ਯਾਤਿ। **ਉਪਯੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਉਪਯਾ – ਤਣ੍ਹੂਪਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠੂਪਯੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਤਣ੍ਹੂਪਯੋ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠੂਪਯੋ। ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹੂਪਯੋ ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠੂਪਯੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ; ਤਣ੍ਹੂਪਯਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਦਿਟ੍ਠੂਪਯਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਨੂਪਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਿੰ ਰੂਪੰ ਉਪੇਯ੍ਯ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ ਪਰਾਮਸੇਯ੍ਯ ਅਭਿਨਿਵਿਸੇਯ੍ਯ ਅਤ੍ਤਾ ਮੇਤਿ। ਕਿੰ ਵੇਦਨੰ... ਕਿੰ ਸਞ੍ਞੰ... ਕਿੰ ਸਙ੍ਖਾਰੇ...

ਕਿਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਕਿਂ ਗਤਿਂ... ਕਿਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ... ਕਿਂ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ... ਕਿਂ ਭਵਂ ... ਕਿਂ ਸਂਸਾਰਂ... ਕਿਂ ਵਟ੍ਟਂ ਉਪੇਯ੍ਯ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ ਪਰਾਮਸੇਯ੍ਯ ਅਭਿਨਿਵਿਸੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਅਨੂਪਯੋ ਸੋ ਉਪਯਂ ਕਿਮੇਯ੍ਯ।

ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਖਨ੍ਤਿਮਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋਤਿ। ਦਿਟ੍ਠੇ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਾ ਸੁਤੇ ਵਾ ਸੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਾ ਮੁਤੇ ਵਾ ਮੁਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਾ ਖਨ੍ਤਿਂ ਅਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ ਛਨ੍ਦਂ ਅਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ ਪੇਮਂ ਅਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ ਰਾਗਂ ਅਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ ਅਜਨਯਮਾਨੋ ਅਸਞ੍ਜਨਯਮਾਨੋ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਯਮਾਨੋ ਅਨਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਯਮਾਨੋਤਿ – ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਖਨ੍ਤਿਮਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯਾ ਕਾਚਿਮਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਾ, ਸਬ੍ਬਾਵ ਏਤਾ ਨ ਉਪੇਤਿ ਵਿਦ੍ਵਾ।
ਅਨੂਪਯੋ ਸੋ ਉਪਯਂ ਕਿਮੇਯ੍ਯ, ਦਿਟ੍ਠੇ ਸੁਤੇ ਖਨ੍ਤਿਮਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ''ਤਿ॥

੧੩੩.ਸੀਲੁਤ੍ਤਮਾ ਸਞ੍ਞਮੇਨਾਹੁ ਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਵਤਂ ਸਮਾਦਾਯ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਸੇ।
ਇਧੇਵ ਸਿਕ੍ਖੇਮ ਅਥਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਭਵੂਪਨੀਤਾ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ॥

ਸੀਲੁਤ੍ਤਮਾ ਸਞ੍ਞਮੇਨਾਹੁ ਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ। ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੀਲੁਤ੍ਤਮਵਾਦਾ; ਤੇ ਸੀਲਮਤ੍ਤੇਨ ਸਞ੍ਞਮਮਤ੍ਤੇਨ ਸਂਵਰਮਤ੍ਤੇਨ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਮਤ੍ਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਆਹੁ [ਆਹਂਸੁ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ।

ਸਮਣਮੁਣ੍ਡਿਕਾਪੁਤ੍ਤੋ ਏਵਮਾਹ – ''ਚਤੂਹਿ ਖੋ ਅਹਂ, ਗਹਪਤਿ, ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਕੁਸਲਂ ਪਰਮਕੁਸਲਂ ਉਤ੍ਤਮਪਤ੍ਤਿਪਤ੍ਤਂ ਸਮਣਂ ਅਯੋਜ੍ਝਂ। ਕਤਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ? ਇਧ, ਗਹਪਤਿ, ਨ ਕਾਯੇਨ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਪਾਪਿਕਂ [ਪਾਪਕਂ (ਸੀ॰)] ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਨ ਪਾਪਕਂ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਂ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਨ ਪਾਪਕਂ ਆਜੀਵਂ ਆਜੀਵਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਖੋ ਅਹਂ, ਗਹਪਤਿ , ਚਤੂਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਕੁਸਲਂ ਪਰਮਕੁਸਲਂ ਉਤ੍ਤਮਪਤ੍ਤਿਪਤ੍ਤਂ ਸਮਣਂ ਅਯੋਜ੍ਝਂ; ਏਵਮੇਵ ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੀਲੁਤ੍ਤਮਵਾਦਾ; ਤੇ ਸੀਲਮਤ੍ਤੇਨ ਸਞ੍ਞਮਮਤ੍ਤੇਨ ਸਂਵਰਮਤ੍ਤੇਨ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਮਤ੍ਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਆਹੁ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ – ਸੀਲੁਤ੍ਤਮਾ ਸਞ੍ਞਮੇਨਾਹੁ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।

ਵਤਂ ਸਮਾਦਾਯ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਸੇਤਿ। **ਵਤ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਵਤਂ ਵਾ ਅਸ੍ਸਵਤਂ ਵਾ ਗੋਵਤਂ ਵਾ ਕੁਕ੍ਕੁਰਵਤਂ ਵਾ ਕਾਕਵਤਂ ਵਾ ਵਾਸੁਦੇਵਵਤਂ ਵਾ ਬਲਦੇਵਵਤਂ ਵਾ ਪੁਣ੍ਣਭਦ੍ਦਵਤਂ ਵਾ ਮਣਿਭਦ੍ਦਵਤਂ ਵਾ ਅਗ੍ਗਿਵਤਂ ਵਾ ਨਾਗਵਤਂ ਵਾ ਸੁਪਣ੍ਣਵਤਂ ਵਾ ਯਕ੍ਖਵਤਂ ਵਾ ਅਸੁਰਵਤਂ ਵਾ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਵਤਂ ਵਾ ਮਹਾਰਾਜਵਤਂ ਵਾ ਚਨ੍ਦਵਤਂ ਵਾ ਸੂਰਿਯਵਤਂ ਵਾ ਇਨ੍ਦਵਤਂ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਤਂ ਵਾ ਦੇਵਵਤਂ ਵਾ ਦਿਸਾਵਤਂ ਵਾ ਆਦਾਯ ਸਮਾਦਾਯ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤਾ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਉਪਗਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਵਤਂ ਸਮਾਦਾਯ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਸੇ।

ਇਧੇਵ ਸਿਕ੍ਖੇਮ ਅਥਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਕਾਯ ਰੁਚਿਯਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ। **ਸਿਕ੍ਖੇਮਾ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖੇਮ ਆਚਰੇਮ ਸਮਾਚਰੇਮ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਮਾਤਿ – ਇਧੇਵ ਸਿਕ੍ਖੇਮ। **ਅਥਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਥਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ – ਇਧੇਵ ਸਿਕ੍ਖੇਮ ਅਥਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।

ਭਵੂਪਨੀਤਾ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾਤਿ। **ਭਵੂਪਨੀਤਾ**ਤਿ ਭਵੂਪਨੀਤਾ ਭਵੂਪਗਤਾ ਭਵਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਭਵਾਧਿਮੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਭਵੂਪਨੀਤਾ । **ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਵਾਦਾ ਪਣ੍ਡਿਤਵਾਦਾ ਥਿਰਵਾਦਾ ਞਾਯਵਾਦਾ ਹੇਤੁਵਾਦਾ ਲਕ੍ਖਣਵਾਦਾ ਕਾਰਣਵਾਦਾ ਠਾਨਵਾਦਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾਤਿ – ਭਵੂਪਨੀਤਾ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸੀਲੁੱਤਮਾ ਸਞ੍ਞਮੇਨਾਹੁ ਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਵਤਂ ਸਮਾਦਾਯ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਸੇ।
ਇਧੇਵ ਸਿਕ੍ਖੇਮ ਅਥਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਭਵੂਪਨੀਤਾ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ''ਤਿ॥

੧੩੪.ਸਚੇ ਚੁਤੋ ਸੀਲਵਤਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਵੇਧਤੀ [ਸ ਵੇਧਤੀ (ਸੀ ਸ੍ਯਾ॰)] **ਕਮ੍ਮਵਿਰਾਧਯਿਤ੍ਵਾ।**
ਪਜਪ੍ਪਤੀ [ਸ ਜਪ੍ਪਤੀ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] **ਪਤ੍ਥਯਤੀ ਚ ਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਸਤ੍ਥਾਵ ਹੀਨੋ ਪਵਸਂ ਘਰਮ੍ਹਾ॥**

ਸਚੇ ਚੁਤੋ ਸੀਲਵਤਤੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸੀਲਵਤਤੋ ਚਵਤਿ – ਪਰਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਯ ਵਾ ਚਵਤਿ, ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ ਵਾ ਚਵਤਿ। ਕਥਂ ਪਰਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਯ ਚਵਤਿ? ਪਰੋ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ ਸੋ ਸਤ੍ਥਾ ਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ, ਗਣੋ ਨ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿ ਨ ਭਦ੍ਦਿਕਾ, ਪਟਿਪਦਾ ਨ ਸੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਮਗ੍ਗੋ ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ, ਨਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਸੁਦ੍ਧਿ ਵਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਾ, ਮੁਤ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਾ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵਾ, ਨਤ੍ਥੇਤ੍ਥ ਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਰਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਪਰਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਾ, ਹੀਨਾ ਨਿਹੀਨਾ ਓਮਕਾ ਲਾਮਕਾ ਛਤੁਕ੍ਕਾ ਪਰਿਤ੍ਤਾਤਿ। ਏਵਂ ਪਰੋ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ। ਏਵਂ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਯਮਾਨੋ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਚਵਤਿ, ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਾ ਚਵਤਿ, ਗਣਾ ਚਵਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚਵਤਿ, ਪਟਿਪਦਾਯ ਚਵਤਿ, ਮਗ੍ਗਤੋ ਚਵਤਿ। ਏਵਂ ਪਰਿਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਯ ਚਵਤਿ। ਕਥਂ ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ ਚਵਤਿ? ਸੀਲਂ ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ ਸੀਲਤੋ ਚਵਤਿ, ਵਤਂ ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ ਵਤਤੋ ਚਵਤਿ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ ਸੀਲਬ੍ਬਤਤੋ ਚਵਤਿ। ਏਵਂ ਅਨਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤੋ ਚਵਤੀਤਿ – ਸਚੇ ਚੁਤੋ ਸੀਲਵਤਤੋ ਹੋਤਿ।

ਪਵੇਧਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਰਾਧਯਿਤ੍ਵਾਤਿ। **ਪਵੇਧਤੀ**ਤਿ ਸੀਲਂ ਵਾ ਵਤਂ ਵਾ ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਵਾ ''ਵਿਰਦ੍ਧਂ ਮਯਾ, ਅਪਰਦ੍ਧਂ ਮਯਾ, ਖਲਿਤਂ ਮਯਾ, ਗਲਿਤਂ ਮਯਾ, ਅਞ੍ਞਾਯ ਅਪਰਦ੍ਧੋ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਵੇਧਤਿ ਪਵੇਧਤਿ ਸਮ੍ਪਵੇਧਤੀਤਿ – ਪਵੇਧਤਿ। **ਕਮ੍ਮਵਿਰਾਧਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਂ ਵਾ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਂ ਵਾ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਂ ਵਾ ''ਵਿਰਦ੍ਧਂ ਮਯਾ, ਅਪਰਦ੍ਧਂ ਮਯਾ, ਖਲਿਤਂ ਮਯਾ, ਗਲਿਤਂ ਮਯਾ, ਅਞ੍ਞਾਯ ਅਪਰਦ੍ਧੋ ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਵੇਧਤਿ ਪਵੇਧਤਿ ਸਮ੍ਪਵੇਧਤੀਤਿ – ਪਵੇਧਤਿ ਕਮ੍ਮਵਿਰਾਧਯਿਤ੍ਵਾ।

ਪਜਪ੍ਪਤੀ ਪਤ੍ਥਯਤੀ ਚ ਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ। **ਪਜਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਸੀਲਂ ਵਾ ਜਪ੍ਪਤਿ, ਵਤਂ ਵਾ ਜਪ੍ਪਤਿ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਵਾ ਜਪ੍ਪਤਿ ਪਜਪ੍ਪਤਿ ਅਭਿਜਪ੍ਪਤੀਤਿ – ਪਜਪ੍ਪਤਿ। **ਪਤ੍ਥਯਤੀ ਚ ਸੁਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਾ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਵਤਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਾ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਾ ਪਤ੍ਥੇਤਿ ਪਿਹੇਤਿ ਅਭਿਜਪ੍ਪਤੀਤਿ – ਪਜਪ੍ਪਤੀ ਪਤ੍ਥਯਤੀ ਚ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।

ਸਤ੍ਥਾਵ ਹੀਨੋ ਪਵਸਂ ਘਰਮ੍ਹਾਤਿ। ਯਥਾ ਪੁਰਿਸੋ ਘਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥੇਨ ਪਵਸਂ ਵਸਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਥਾ ਓਹੀਨੋ, ਤਂ ਵਾ ਸਤ੍ਥਂ ਅਨੁਬਨ੍ਧਤਿ ਸਕਂ ਵਾ ਘਰਂ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਤਂ ਵਾ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਂ ਵਾ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਂ ਵਾ ਗਣਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਗਣਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਂ ਵਾ ਪਟਿਪਦਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਪਟਿਪਦਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਂ ਵਾ ਮਗ੍ਗਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਮਗ੍ਗਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਰਾਮਸਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਤੀਤਿ – ਸਤ੍ਥਾਵ ਹੀਨੋ ਪਵਸਂ ਘਰਮ੍ਹਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸਚੇ ਚੁਤੋ ਸੀਲਵਤਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਵੇਧਤੀ ਕਮ੍ਮਵਿਰਾਧਯਿਤ੍ਵਾ।
ਪਜਪ੍ਪਤੀ ਪਤ੍ਥਯਤੀ ਚ ਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਸਤ੍ਥਾਵ ਹੀਨੋ ਪਵਸਂ ਘਰਮ੍ਹਾ''ਤਿ॥

੧੩੫.ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਵਾਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਂ, ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸਾਵਜ੍ਜਨਵਜ੍ਜਮੇਤਂ।

ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਅਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਅਪਤ੍ਥਯਾਨੋ, ਵਿਰਤੋ ਚਰੇ ਸਨ੍ਤਿਮਨੁਗ੍ਗਹਾਯ॥

ਸੀਲਬ੍ਬਤੰ ਵਾਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਾ ਸੀਲਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬਜਨ੍ਤਿੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾ, ਸਬ੍ਬਾ ਵਤਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬਜਨ੍ਤਿੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾ, ਸਬ੍ਬਾ ਸੀਲਬ੍ਬਤਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬਜਨ੍ਤਿੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾਤਿ – ਸੀਲਬ੍ਬਤੰ ਵਾਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬੰ।

ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸਾਵਜ੍ਜਨਵਜ੍ਜਮੇਤਨ੍ਤਿ। ਸਾਵਜ੍ਜਕਮ੍ਮਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ਕਣ੍ਹੰ ਕਣ੍ਹਵਿਪਾਕੰ। ਅਨਵਜ੍ਜਕਮ੍ਮਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ਸੁਕ੍ਕੰ ਸੁਕ੍ਕਵਿਪਾਕੰ। ਸਾਵਜ੍ਜਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਂ ਅਨਵਜ੍ਜਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਂ ਪਹਾਯ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬਜਨ੍ਤਿੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤ੍ਵਾਤਿ – ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸਾਵਜ੍ਜਨਵਜ੍ਜਮੇਤੰ।

ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਅਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਅਪਤ੍ਥਯਾਨੋਤਿ। **ਅਸੁਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ। **ਸੁਦ੍ਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ; ਅਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ; ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਅਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ; ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਧਾਤੁਕੇ ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਅਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਧਾਤੁਕੇ ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ; ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਾ [ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ] ਨਿਯਾਮਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿੰ [ਨਿਯਾਮਾਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿੰ (ਕ॰)] ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ। ਸੇਕ੍ਖਾ ਅਗ੍ਗਧਮ੍ਮਂ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ। ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਪਤ੍ਤੇ ਅਰਹਾ ਨੇਵ ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਨਪਿ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਨਪਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਨਪਿ ਤੇਧਾਤੁਕੇ ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਨਪਿ ਨਿਯਾਮਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤਿੰ ਪਤ੍ਥੇਤਿ, ਨਪਿ ਅਗ੍ਗਧਮ੍ਮਂ ਅਰਹਤ੍ਤੰ ਪਤ੍ਥੇਤਿ। ਪਤ੍ਥਨਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਅਰਹਾ ਵੁਦ੍ਧਿਪਾਰਿਹਾਨਿਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ [ਵੁਦ੍ਧਿਪਾਰਿਹਾਨਿੰ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ (ਸੀ॰)]। ਸੋ ਵੁਟ੍ਠਵਾਸੋ ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ...ਪੇ॰... ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਸੰਸਾਰੋ ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ – ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਅਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਅਪਤ੍ਥਯਾਨੋ।

ਵਿਰਤੋ ਚਰੇ ਸਨ੍ਤਿਮਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾਤਿ। **ਵਿਰਤੋ**ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਅਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ, ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਵਿਰਤੋ। **ਚਰੇ**ਤਿ ਚਰੇਯ੍ਯ ਵਿਚਰੇਯ੍ਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ ਇਰਿਯੇਯ੍ਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਪਾਲੇਯ੍ਯ ਯਪੇਯ੍ਯ ਯਾਪੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਵਿਰਤੋ ਚਰੇ। **ਸਨ੍ਤਿਮਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਿਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਨ੍ਤਿਯੋ ਅਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਅਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋ ਅਨਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੋਤਿ – ਵਿਰਤੋ ਚਰੇ ਸਨ੍ਤਿਮਨੁਗ੍ਗਹਾਯ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸੀਲਬ੍ਬਤੰ ਵਾਪਿ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬੰ, ਕਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸਾਵਜ੍ਜਨਵਜ੍ਜਮੇਤੰ।
ਸੁਦ੍ਧਿੰ ਅਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਅਪਤ੍ਥਯਾਨੋ, ਵਿਰਤੋ ਚਰੇ ਸਨ੍ਤਿਮਨੁਗ੍ਗਹਾਯਾ''ਤਿ॥

੧੩੬. ਤਮੂਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤੰ ਵਾ, ਅਥ ਵਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠੰ ਵ ਸੁਤੰ ਮੁਤੰ ਵਾ।
ਉਦ੍ਧੰਸਰਾ ਸੁਦ੍ਧਿਮਨੁਤ੍ਥੁਨਨ੍ਤਿ, ਅਵੀਤਤਣ੍ਹਾਸੇ ਭਵਾਭਵੇਸੁ॥

ਤਮੂਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤੰ ਵਾਤਿ। ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਵਾਦਾ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਸਾਰਾ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਆਨਿਸ੍ਸਿਤਾ ਅਲ੍ਲੀਨਾ ਉਪਗਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਾਤਿ – ਤਮੂਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤੰ ਵਾ।

ਅਥ ਵਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਾ ਸੁਤਂ ਵਾ ਸੁਤਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਾ ਮੁਤਂ ਵਾ ਮੁਤਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਅਥ ਵਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾ।

ਉਦ੍ਧਂਸਰਾ ਸੁਦ੍ਧਿਮਨੁਤ੍ਥੁਨਨ੍ਤੀਤਿ। ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਉਦ੍ਧਂਸਰਾਵਾਦਾ। ਕਤਮੇ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਉਦ੍ਧਂਸਰਾਵਾਦਾ? ਯੇ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਚ੍ਚੁਨ੍ਤਸੁਦ੍ਧਿਕਾ, ਸਂਸਾਰਸੁਦ੍ਧਿਕਾ, ਅਕਿਰਿਯਦਿਟ੍ਠਿਕਾ, ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ – ਇਮੇ ਤੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਉਦ੍ਧਂਸਰਾਵਾਦਾ। ਤੇ ਸਂਸਾਰੇ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਥੁਨਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਉਦ੍ਧਂਸਰਾ ਸੁਦ੍ਧਿਮਨੁਤ੍ਥੁਨਨ੍ਤਿ।

ਅਵੀਤਤਣ੍ਹਾਸੇ ਭਵਾਭਵੇਸੂਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਸਦ੍ਦਤਣ੍ਹਾ ਗਨ੍ਧਤਣ੍ਹਾ ਰਸਤਣ੍ਹਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਤਣ੍ਹਾ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। **ਭਵਾਭਵੇਸੂ**ਤਿ ਭਵਾਭਵੇ ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਕਾਮਭਵੇ, ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਕਾਮਭਵੇ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਰੂਪਭਵੇ , ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਰੂਪਭਵੇ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਅਰੂਪਭਵੇ, ਕਮ੍ਮਭਵੇ ਅਰੂਪਭਵੇ ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਬ੍ਭਵੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਗਤਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਅਤ੍ਤਭਾਵਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵੀਤਤਣ੍ਹਾ ਅਵਿਗਤਤਣ੍ਹਾ ਅਚਤ੍ਤਤਣ੍ਹਾ ਅਵਨ੍ਤਤਣ੍ਹਾ ਅਮੁਤ੍ਤਤਣ੍ਹਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤਣ੍ਹਾ ਅਪ੍ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤਣ੍ਹਾਤਿ – ਅਵੀਤਤਣ੍ਹਾਸੇ ਭਵਾਭਵੇਸੁ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਤਮੂਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਤਂ ਵਾ, ਅਥ ਵਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾ।
ਉਦ੍ਧਂਸਰਾ ਸੁਦ੍ਧਿਮਨੁਤ੍ਥੁਨਨ੍ਤਿ, ਅਵੀਤਤਣ੍ਹਾਸੇ ਭਵਾਭਵੇਸੂ''ਤਿ॥

੧੩੭. ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਸ੍ਸ ਹਿ ਜਪ੍ਪਿਤਾਨਿ, ਪਵੇਧਿਤਂ ਵਾਪਿ ਪਕਪ੍ਪਿਤੇਸੁ।
ਚੁਤੂਪਪਾਤੋ ਇਧ ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ, ਸ ਕੇਨ ਵੇਧੇਯ੍ਯ ਕੁਹਿਂ ਵ ਜਪ੍ਪੇ॥

ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਸ੍ਸ ਹਿ ਜਪ੍ਪਿਤਾਨੀਤਿ। ਪਤ੍ਥਨਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸ ਸਾਦਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਪਿਹਯਮਾਨਸ੍ਸ ਅਭਿਜਪ੍ਪਯਮਾਨਸ੍ਸਾਤਿ – ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਸ੍ਸ ਹਿ। **ਜਪ੍ਪਿਤਾਨੀ**ਤਿ। **ਜਪ੍ਪਨਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਨ੍ਤਿ – ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਸ੍ਸ ਹਿ ਜਪ੍ਪਿਤਾਨਿ।

ਪਵੇਧਿਤਂ ਵਾਪਿ ਪਕਪ੍ਪਿਤੇਸੂਤਿ। **ਪਕਪ੍ਪਨਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਕਪ੍ਪਨਾ – ਤਣ੍ਹਾਪਕਪ੍ਪਨਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਪਕਪ੍ਪਨਾ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਪਕਪ੍ਪਨਾ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਪਕਪ੍ਪਨਾ। **ਪਵੇਧਿਤਂ ਵਾਪਿ ਪਕਪ੍ਪਿਤੇਸੂ**ਤਿ। ਪਕਪ੍ਪਿਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਅਚ੍ਛੇਦਸਙ੍ਕਿਨੋਪਿ ਵੇਧੇਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੇਪਿ ਵੇਧੇਨ੍ਤਿ, ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਪਿ ਵੇਧੇਨ੍ਤਿ; ਪਕਪ੍ਪਿਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਸਙ੍ਕਿਨੋਪਿ ਵੇਧੇਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਮਨ੍ਤੇਪਿ ਵੇਧੇਨ੍ਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਤੇਪਿ ਵੇਧੇਨ੍ਤਿ ਪਵੇਧੇਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਪਵੇਧਿਤਂ ਵਾਪਿ ਪਕਪ੍ਪਿਤੇਸੁ।

ਚੁਤੂਪਪਾਤੋ ਇਧ ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੀਤਿ। **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। ਯਸ੍ਸ ਗਮਨਂ ਆਗਮਨਂ ਗਮਨਾਗਮਨਂ ਕਾਲਂਗਤਿ ਭਵਾਭਵੋ ਚੁਤਿ ਚ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ ਚ ਭੇਦੋ ਚ ਜਾਤਿ ਚ ਜਰਾਮਰਣਞ੍ਚ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਚੁਤੂਪਪਾਤੋ ਇਧ ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ।

ਸ ਕੇਨ ਵੇਧੇਯ੍ਯ ਕੁਹਿਂ ਵ ਜਪ੍ਪੇਤਿ। ਸੋ ਕੇਨ ਰਾਗੇਨ ਵੇਧੇਯ੍ਯ, ਕੇਨ ਦੋਸੇਨ ਵੇਧੇਯ੍ਯ, ਕੇਨ ਮੋਹੇਨ ਵੇਧੇਯ੍ਯ, ਕੇਨ ਮਾਨੇਨ ਵੇਧੇਯ੍ਯ, ਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵੇਧੇਯ੍ਯ, ਕੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਵੇਧੇਯ੍ਯ, ਕਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਵੇਧੇਯ੍ਯ, ਕੇਹਿ ਅਨੁਸਯੇਹਿ ਵੇਧੇਯ੍ਯ – ਰਤ੍ਤੋਤਿ ਵਾ ਦੁਟ੍ਠੋਤਿ ਵਾ ਮੂਲ੍ਹੋਤਿ ਵਾ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧੋਤਿ ਵਾ ਪਰਾਮਟ੍ਠੋਤਿ ਵਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤੋਤਿ ਵਾ ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤੋਤਿ ਵਾ

ਥਾਮਗਤੋਤਿ ਵਾ। ਤੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਹੀਨਾ; ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਗਤਿਯਾ ਕੇਨ ਵੇਪੇਯਜ – ਨੇਰਯਿਕੋਤਿ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕੋਤਿ ਵਾ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕੋਤਿ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸੋਤਿ ਵਾ ਦੇਵੋਤਿ ਵਾ ਰੂਪੀਤਿ ਵਾ ਅਰੂਪੀਤਿ ਵਾ ਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ ਅਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਤਿ ਵਾ, ਸੋ ਹੇਤੁ ਨਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨਤ੍ਥਿ ਕਾਰਣਂ ਨਤ੍ਥਿ ਯੇਨ ਵੇਪੇਯਜ ਪਵੇਪੇਯਜ ਸਮ੍ਪਵੇਪੇਯਜਾਤਿ – ਸ ਕੇਨ ਵੇਪੇਯਜ। **ਕੁਹਿਂਵ ਜਪ੍ਪੇ**ਤਿ ਕੁਹਿਂ ਵਾ ਜਪ੍ਪੇਯਜ ਕਿਮ੍ਹਿ ਜਪ੍ਪੇਯਜ, ਕਤ੍ਥ ਜਪ੍ਪੇਯਜ ਪਜਪ੍ਪੇਯਜ ਅਭਿਜਪ੍ਪੇਯਜਾਤਿ – ਸ ਕੇਨ ਵੇਪੇਯਜ ਕੁਹਿਂ ਵ ਜਪ੍ਪੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਪਤ੍ਥਯਮਾਨਸ੍ਸ ਹਿ ਜਪ੍ਪਿਤਾਨਿ, ਪਵੇਧਿਤਂ ਵਾਪਿ ਪਕਪ੍ਪਿਤੇਸੁ।
ਚੁਤੂਪਪਾਤੋ ਇਧ ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ, ਸ ਕੇਨ ਵੇਪੇਯਜ ਕੁਹਿਂ ਵ ਜਪ੍ਪੇ’’ਤਿ॥

੧੩੮.ਯਮਾਹੁ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਮਨ੍ਤਿ ਏਕੇ, ਤਮੇਵ ਹੀਨਨ੍ਤਿ ਪਨਾਹੁ ਅਞ੍ਞੇ।
ਸਚ੍ਚੋ ਨੁ ਵਾਦੋ ਕਤਮੋ ਇਮੇਸਂ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਹੀਮੇ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ॥

ਯਮਾਹੁ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਮਨ੍ਤਿ ਏਕੇਤਿ। ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ‘‘ਇਦਂ ਪਰਮਂ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰ’’ਨ੍ਤਿ , ਏਵਮਾਹਂਸੁ ਏਵਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਭਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਯਮਾਹੁ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਮਨ੍ਤਿ ਏਕੇ।

ਤਮੇਵ ਹੀਨਨ੍ਤਿ ਪਨਾਹੁ ਅਞ੍ਞੇਤਿ ਤਮੇਵ ਧਮ੍ਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ‘‘ਹੀਨਂ ਏਤਂ, ਨਿਹੀਨਂ ਏਤਂ, ਓਮਕਂ ਏਤਂ, ਲਾਮਕਂ ਏਤਂ, ਛਤੁਕ੍ਕਂ ਏਤਂ, ਪਰਿਤ੍ਤਕਂ ਏਤ’’ਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਾਹਂਸੁ ਏਵਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਭਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਤਮੇਵ ਹੀਨਨ੍ਤਿ ਪਨਾਹੁ ਅਞ੍ਞੇ।

ਸਚ੍ਚੋ ਨੁ ਵਾਦੋ ਕਤਮੋ ਇਮੇਸਨ੍ਤਿ। ਇਮੇਸਂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਵਾਦੋ ਕਤਮੋ ਸਚ੍ਚੋ ਤਚ੍ਛੋ ਤਥੋ ਭੂਤੋ ਯਾਥਾਵੋ ਅਵਿਪਰੀਤੋਤਿ – ਸਚ੍ਚੋ ਨੁ ਵਾਦੋ ਕਤਮੋ ਇਮੇਸਂ।

ਸਬ੍ਬੇਵ ਹੀਮੇ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਵਿਮੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਕੁਸਲਵਾਦਾ ਪਣ੍ਡਿਤਵਾਦਾ ਥਿਰਵਾਦਾ ਞਾਯਵਾਦਾ ਹੇਤੁਵਾਦਾ ਲਕ੍ਖਣਵਾਦਾ ਕਾਰਣਵਾਦਾ ਠਾਨਵਾਦਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾਤਿ – ਸਬ੍ਬੇਵ ਹੀਮੇ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ।

ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ –

‘‘ਯਮਾਹੁ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਮਨ੍ਤਿ ਏਕੇ, ਤਮੇਵ ਹੀਨਨ੍ਤਿ ਪਨਾਹੁ ਅਞ੍ਞੇ।
ਸਚ੍ਚੋ ਨੁ ਵਾਦੋ ਕਤਮੋ ਇਮੇਸਂ, ਸਬ੍ਬੇਵ ਹੀਮੇ ਕੁਸਲਾਵਦਾਨਾ’’ਤਿ॥

੧੩੯.ਸਕਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮਾਹੁ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਂ ਪਨ ਹੀਨਮਾਹੁ।
ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤਿ, ਸਕਂ ਸਕਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਮਾਹੁ ਸਚ੍ਚਂ॥

ਸਕਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮਾਹੂਤਿ ਸਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ‘‘ਇਦਂ ਸਮਤ੍ਤਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਅਨੋਮ’’ਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਾਹਂਸੁ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਸਕਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮਾਹੁ।

ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਂ ਪਨ ਹੀਨਮਾਹੂਤਿ। ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ''ਹੀਨਂ ਏਤਂ, ਨਿਹੀਨਂ ਏਤਂ, ਓਮਕਂ ਏਤਂ, ਲਾਮਕਂ ਏਤਂ, ਛਤੁਕ੍ਕਂ ਏਤਂ, ਪਰਿਤ੍ਤਕਂ ਏਤ''ਨ੍ਤਿ, ਏਵਮਾਹਂਸੁ ਏਵਂ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਭਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਂ ਪਨ ਹੀਨਮਾਹੁ।

ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤਿ, ਕਲਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਭਣ੍ਡਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਗ੍ਗਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਵਾਦਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਮੇਧਗਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ – ''ਨ ਤ੍ਵਂ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਆਜਾਨਾਸਿ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹਿ ਵਾ ਸਚੇ ਪਹੋਸੀ''ਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤਿ।

ਸਕਂ ਸਕਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਮਾਹੁ ਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ – ਸਕਂ ਸਕਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਮਾਹੁ ਸਚ੍ਚਂ। ''ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ ...ਪੇ॰... ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ – ਸਕਂ ਸਕਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਮਾਹੁ ਸਚ੍ਚਂ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸਕਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮਾਹੁ, ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਂ ਪਨ ਹੀਨਮਾਹੁ।
ਏਵਮ੍ਪਿ ਵਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਵਿਵਾਦਯਨ੍ਤਿ, ਸਕਂ ਸਕਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਮਾਹੁ ਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੪੦.ਪਰਸ੍ਸ ਚੇ ਵਮ੍ਭਯਿਤੇਨ ਹੀਨੋ, ਨ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੇਸਿ ਅਸ੍ਸ।
ਪੁਥੂ ਹਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਦਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਂ, ਨਿਹੀਨਤੋ ਸਮ੍ਹਿ ਦਲ਼੍ਹਂ ਵਦਾਨਾ॥

ਪਰਸ੍ਸ ਚੇ ਵਮ੍ਭਯਿਤੇਨ ਹੀਨੋਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਚੇ ਵਮ੍ਭਯਿਤਕਾਰਣਾ ਨਿਨ੍ਦਿਤਕਾਰਣਾ ਗਰਹਿਤਕਾਰਣਾ ਉਪਵਦਿਤਕਾਰਣਾ ਪਰੋ ਬਾਲੋ ਹੋਤਿ ਹੀਨੋ ਨਿਹੀਨੋ ਓਮਕੋ ਲਾਮਕੋ ਛਤੁਕ੍ਕੋ ਪਰਿਤ੍ਤੋਤਿ – ਪਰਸ੍ਸ ਚੇ ਵਮ੍ਭਯਿਤੇਨ ਹੀਨੋ।

ਨ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੇਸਿ ਅਸ੍ਸਾਤਿ। ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨ ਕੋਚਿ ਅਗ੍ਗੋ ਸੇਟ੍ਠੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠੋ ਪਾਮੋਕ੍ਖੋ ਉਤ੍ਤਮੋ ਪਵਰੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ – ਨ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੇਸਿ ਅਸ੍ਸ।

ਪੁਥੂ ਹਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਦਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਂ, ਨਿਹੀਨਤੋਤਿ। ਬਹੁਕਾਪਿ ਬਹੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਉਪਵਦਨ੍ਤਿ ਨਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਗਰਹਨ੍ਤਿ ਹੀਨਤੋ ਨਿਹੀਨਤੋ ਓਮਕਤੋ ਲਾਮਕਤੋ ਛਤੁਕ੍ਕਤੋ ਪਰਿਤ੍ਤਤੋ, ਬਹੁਕਾਪਿ ਏਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਉਪਵਦਨ੍ਤਿ ਨਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਗਰਹਨ੍ਤਿ ਹੀਨਤੋ ਨਿਹੀਨਤੋ ਓਮਕਤੋ ਲਾਮਕਤੋ ਛਤੁਕ੍ਕਤੋ ਪਰਿਤ੍ਤਤੋ, ਏਕੋਪਿ ਬਹੂਨਂ ਧਮ੍ਮਂ ਵਦਤਿ ਉਪਵਦਤਿ ਨਿਨ੍ਦਤਿ ਗਰਹਤਿ ਹੀਨਤੋ ਨਿਹੀਨਤੋ ਓਮਕਤੋ ਲਾਮਕਤੋ ਛਤੁਕ੍ਕਤੋ ਪਰਿਤ੍ਤਤੋ, ਏਕੋਪਿ ਏਕਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਂ ਵਦਤਿ ਉਪਵਦਤਿ ਨਿਨ੍ਦਤਿ ਗਰਹਤਿ ਹੀਨਤੋ ਨਿਹੀਨਤੋ ਓਮਕਤੋ ਲਾਮਕਤੋ ਛਤੁਕ੍ਕਤੋ ਪਰਿਤ੍ਤਤੋਤਿ – ਪੁਥੂ ਹਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਦਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਂ।

ਨਿਹੀਨਤੋ ਸਮ੍ਹਿ ਦਲ਼੍ਹਂ ਵਦਾਨਾਤਿ। ਧਮ੍ਮੋ ਸਕਾਯਨਂ, ਦਿਟ੍ਠਿ ਸਕਾਯਨਂ, ਪਟਿਪਦਾ ਸਕਾਯਨਂ, ਮਗ੍ਗੋ ਸਕਾਯਨਂ, ਸਕਾਯਨੇ ਦਲ਼੍ਹਵਾਦਾ ਥਿਰਵਾਦਾ ਬਲਿਕਵਾਦਾ ਅਟ੍ਠਿਤਵਾਦਾਤਿ – ਨਿਹੀਨਤੋ ਸਮ੍ਹਿ ਦਲ਼੍ਹਂ ਵਦਾਨਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਪਰਸ੍ਸ ਚੇ ਵਮ੍ਭਯਿਤੇਨ ਹੀਨੋ, ਨ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੇਸਿ ਅਸ੍ਸ।
ਪੁਥੂ ਹਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਦਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਂ, ਨਿਹੀਨਤੋ ਸਮ੍ਹਿ ਦਲ਼੍ਹਂ ਵਦਾਨਾ''ਤਿ॥

੧੪੧.ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪੂਜਾਪਿ [ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪੂਜਾ ਚ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] **ਪਨਾ ਤਥੇਵ, ਯਥਾ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ ਸਕਾਯਨਾਨਿ।**

ਸਬ੍ਬੇਵ **ਵਾਦਾ** [ਸਬ੍ਬੇ ਪਵਾਦਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਤਥਿਯਾ** [ਤਥਿ ਵਾ (ਬਹੂਸੁ)] **ਭਵੇਯ੍ਯੁੰ, ਸੁਦ੍ਧੀ ਹਿ ਨੇਸੰ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਮੇਵ॥**

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪੂਜਾਪਿ ਪਨਾ ਤਥੇਵਾਤਿ। ਕਤਮਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪੂਜਾ? ਸਕੰ ਸਤ੍ਥਾਰੰ ਸਕ੍ਕਰੋਤਿ ਗਰੁੰ ਕਰੋਤਿ ਮਾਨੇਤਿ ਪੂਜੇਤਿ ''ਅਯੰ ਸਤ੍ਥਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ''ਤਿ – ਅਯੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪੂਜਾ। ਸਕੰ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨੰ ਸਕੰ ਗਣੰ ਸਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਸਕੰ ਪਟਿਪਦੰ ਸਕੰ ਮਗ੍ਗੰ ਸਕ੍ਕਰੋਤਿ ਗਰੁੰ ਕਰੋਤਿ ਮਾਨੇਤਿ ਪੂਜੇਤਿ ''ਅਯੰ ਮਗ੍ਗੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ''ਤਿ – ਅਯੰ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪੂਜਾ । **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪੂਜਾਪਿ ਪਨਾ ਤਥੇ**ਵਾਤਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪੂਜਾ ਤਥਾ ਤਚ੍ਛਾ ਭੂਤਾ ਯਾਥਾਵਾ ਅਵਿਪਰੀਤਾਤਿ – ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪੂਜਾਪਿ ਪਨਾ ਤਥੇਵ।

ਯਥਾ ਪਸੰਸਨ੍ਤਿ ਸਕਾਯਨਾਨੀਤਿ। ਧਮ੍ਮੋ ਸਕਾਯਨੰ ਦਿਟ੍ਠਿ ਸਕਾਯਨੰ ਪਟਿਪਦਾ ਸਕਾਯਨੰ ਮਗ੍ਗੋ ਸਕਾਯਨੰ, ਸਕਾਯਨਾਨਿ ਪਸੰਸਨ੍ਤਿ ਥੋਮੇਨ੍ਤਿ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਯਥਾ ਪਸੰਸਨ੍ਤਿ ਸਕਾਯਨਾਨਿ।

ਸਬ੍ਬੇਵ **ਵਾਦਾ ਤਥਿਯਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਵ ਵਾਦਾ ਤਥਾ ਤਚ੍ਛਾ ਭੂਤਾ ਯਾਥਾਵਾ ਅਵਿਪਰੀਤਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ – ਸਬ੍ਬੇਵ ਵਾਦਾ ਤਥਿਯਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁੰ।

ਸੁਦ੍ਧੀ ਹਿ ਨੇਸੰ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ। ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਮੇਵ ਤੇਸੰ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਸੁਦ੍ਧਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਮੁਤ੍ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤੀਤਿ – ਸੁਦ੍ਧੀ ਹਿ ਨੇਸੰ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਮੇਵ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਪੂਜਾਪਿ ਪਨਾ ਤਥੇਵ, ਯਥਾ ਪਸੰਸਨ੍ਤਿ ਸਕਾਯਨਾਨਿ।
ਸਬ੍ਬੇਵ ਵਾਦਾ ਤਥਿਯਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁੰ, ਸੁਦ੍ਧੀ ਹਿ ਨੇਸੰ ਪਚ੍ਚੁਤ੍ਤਮੇਵਾ''ਤਿ॥

੧੪੨.ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਰਨੇਯ੍ਯਮਤ੍ਥਿ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤੰ।
ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵਾਦਾਨਿ ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤੋ, ਨ ਹਿ ਸੇਟ੍ਠਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞੰ॥

ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਰਨੇਯ੍ਯਮਤ੍ਥੀਤਿ। **ਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਬਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ...ਪੇ॰... ਅਸਿਤੋ ਤਾਦਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ। **ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਰਨੇਯ੍ਯਮਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਰਨੇਯ੍ਯਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਨ ਪਰਨੇਯ੍ਯੋ, ਨ ਪਰਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਨ ਪਰਪਚ੍ਚਯੋ, ਨ ਪਰਪਟਿਬਦ੍ਧਗੂ [ਪਰਪਟਿਬਨ੍ਧਗੂ (ਕ॰)] ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸਤੋ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਰਨੇਯ੍ਯਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਨ ਪਰਨੇਯ੍ਯੋ, ਨ ਪਰਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਨ ਪਰਪਚ੍ਚਯੋ, ਨ ਪਰਪਟਿਬਦ੍ਧਗੂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸਤੋ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਰਨੇਯ੍ਯਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਨ ਪਰਨੇਯ੍ਯੋ , ਨ ਪਰਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਨ ਪਰਪਚ੍ਚਯੋ, ਨ ਪਰਪਟਿਬਦ੍ਧਗੂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸਤੋਤਿ – ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਰਨੇਯ੍ਯਮਤ੍ਥਿ।

ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤਨ੍ਤਿ। **ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਸੁ। **ਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨਿਤ੍ਵਾ ਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਪਵਿਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਓਧਿਗ੍ਗਾਹੋ ਬਿਲਗ੍ਗਾਹੋ ਵਰਗ੍ਗਾਹੋ ਕੋਟ੍ਠਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਉਚ੍ਚਯਗ੍ਗਾਹੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯਗ੍ਗਾਹੋ ''ਇਦੰ ਸਚ੍ਚੰ ਤਥੰ ਭੂਤੰ ਯਾਥਾਵੰ ਅਵਿਪਰੀਤ''ਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤੰ ਪਰਾਮਟ੍ਠੰ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੰ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੰ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੰ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਪਹੀਨੰ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ ਵੂਪਸਨ੍ਤੰ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੰ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੰ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਨ੍ਤਿ – ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤੰ।

ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵਾਦਾਨਿ ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤੋਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਤਂਕਾਰਣਾ ਤਂਹੇਤੁ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਂਨਿਦਾਨਾ ਦਿਟ੍ਠਿਕਲਹਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਭਣ੍ਡਨਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਗ੍ਗਹਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਵਾਦਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਮੇਧਗਾਨਿ ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵਾਦਾਨਿ ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤੋ।

ਨ ਹਿ ਸੇਟ੍ਠਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। ਅਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਤਾਰਂ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਗਣਂ ਦਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਹਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਹਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਹਿ , ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਬਲੇਹਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਰਿਯਾ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਾ ਮਗ੍ਗਾ, ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਪਾਮੋਕ੍ਖਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਵਰਂ ਧਮ੍ਮਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ ਨ ਦਕ੍ਖਤਿ ਨ ਓਲੋਕੇਤਿ ਨ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਨ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਤੀਤਿ – ਨ ਹਿ ਸੇਟ੍ਠਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਂ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਪਰਨੇਯ੍ਯਮਤ੍ਥਿ, ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਮੁਗ੍ਗਹੀਤਂ।
> ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਵਾਦਾਨਿ ਉਪਾਤਿਵਤ੍ਤੋ, ਨ ਹਿ ਸੇਟ੍ਠਤੋ ਪਸ੍ਸਤਿ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੪੩.ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਤਥੇਵ ਏਤਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਕੇ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।
ਅਦਕ੍ਖਿ ਚੇ ਕਿਞ੍ਹਿ ਤੁਮਸ੍ਸ ਤੇਨ, ਅਤਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ॥

ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਤਥੇਵ ਏਤਨ੍ਤਿ। **ਜਾਨਾਮੀ**ਤਿ ਪਰਚਿਤ੍ਤਞਾਣੇਨ [ਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਜਾਨਨਞਾਣੇਨ (ਸੀ॰) ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਵਾ ਜਾਨਾਮਿ, ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣੇਨ ਵਾ ਜਾਨਾਮਿ। **ਪਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾ ਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾ ਪਸ੍ਸਾਮਿ। **ਤਥੇਵ ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਤਥਂ ਤਚ੍ਛਂ ਭੂਤਂ ਯਾਥਾਵਂ ਅਵਿਪਰੀਤਨ੍ਤਿ – ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਤਥੇਵ ਏਤਂ।

ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਕੇ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ। ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ। ''ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ...ਪੇ॰... ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਕੇ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।

ਅਦਕ੍ਖਿ ਚੇ ਕਿਞ੍ਹਿ ਤੁਮਸ੍ਸ ਤੇਨਾਤਿ। **ਅਦਕ੍ਖੀ**ਤਿ ਪਰਚਿਤ੍ਤਞਾਣੇਨ ਵਾ ਅਦਕ੍ਖਿ, ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣੇਨ ਵਾ ਅਦਕ੍ਖਿ, ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾ ਅਦਕ੍ਖਿ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾ ਅਦਕ੍ਖੀਤਿ – ਅਦਕ੍ਖਿ ਚੇ। **ਕਿਞ੍ਹਿ ਤੁਮਸ੍ਸ ਤੇਨਾ**ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਤੇਨ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਕਿਂ ਕਤਂ? ਨ ਦੁਕ੍ਖਪਰਿਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਰਾਗਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਹਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਦੋਸਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਹਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਮੋਹਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਹਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿ , ਨ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਹਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ – ਅਦਕ੍ਖਿ ਚੇ ਕਿਞ੍ਹਿ ਤੁਮਸ੍ਸ ਤੇਨ।

ਅਤਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਤੇ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਂ ਵੋਦਾਤਮਗ੍ਗਂ ਪਰਿਵੋਦਾਤਮਗ੍ਗਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਹਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਹਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਹਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਬਲੇਹਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਰਿਯਾ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਾ ਮਗ੍ਗਾ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।

ਅਥ ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾ ਚ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਤੇਸਂ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਅਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਂ ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਂ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਂ ਅਵੋਦਾਤਮਗ੍ਗਂ ਅਪਰਿਵੋਦਾਤਮਗ੍ਗਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਚਤੂਹਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਬਲੇਹਿ ਸਤ੍ਤਹਿ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ ਅਰਿਯੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ, ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਭਣਨ੍ਤਿ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਜਾਨਾਮਿ ਪਸ੍ਸਾਮਿ ਤਥੇਵ ਏਤਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਏਕੇ ਪਚ੍ਚੇਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿਂ।
ਅਦਕ੍ਖਿ ਚੇ ਕਿਞ੍ਹਿ ਤੁਮਸ੍ਸ ਤੇਨ, ਅਤਿਸਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਸੁਦ੍ਧਿ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੪੪.ਪਸ੍ਸਂ ਨਰੋ ਦਕ੍ਖਤਿ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਵਾ ਞਾਯਤਿ [ਞਸ੍ਸਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] **ਤਾਨਿਮੇਵ।**
ਕਾਮਂ ਬਹੁਂ ਪਸ੍ਸਤੁ ਅਪ੍ਪਕਂ ਵਾ, ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ॥

ਪਸ੍ਸਂ ਨਰੋ ਦਕ੍ਖਤਿ ਨਾਮਰੂਪਨ੍ਤਿ ਪਸ੍ਸਂ ਨਰੋ ਦਕ੍ਖਤਿ ਪਰਚਿਤ੍ਤਞਾਣੇਨ ਵਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ, ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣੇਨ ਵਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ, ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨਾਮਰੂਪਂਯੇਵ ਦਕ੍ਖਤਿ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸੁਖਤੋ ਅਤ੍ਤਤੋ, ਨ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਂ ਵਾ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਂ ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਦਂ ਵਾ ਆਦੀਨਵਂ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਵਾ ਦਕ੍ਖਤੀਤਿ – ਪਸ੍ਸਂ ਨਰੋ ਦਕ੍ਖਤਿ ਨਾਮਰੂਪਂ।

ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਵਾ ਞਾਯਤਿ ਤਾਨਿਮੇਵਾਤਿ। **ਦਿਸ੍**ਵਾਤਿ ਪਰਚਿਤ੍ਤਞਾਣੇਨ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣੇਨ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਨਾਮਰੂਪਂਯੇਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਞਾਯਤਿ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸੁਖਤੋ ਅਤ੍ਤਤੋ, ਨ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਦਯਂ ਵਾ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਂ ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਦਂ ਵਾ ਆਦੀਨਵਂ ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਵਾ ਞਾਯਤੀਤਿ – ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਵਾ ਞਾਯਤਿ ਤਾਨਿਮੇਵ।

ਕਾਮਂ ਬਹੁਂ ਪਸ੍ਸਤੁ ਅਪ੍ਪਕਂ ਵਾਤਿ। ਕਾਮਂ ਬਹੁਕਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨਾਮਰੂਪਂ ਅਪ੍ਪਕਂ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਸੁਖਤੋ ਅਤ੍ਤਤੋਤਿ – ਕਾਮਂ ਬਹੁਂ ਪਸ੍ਸਤੁ ਅਪ੍ਪਕਂ ਵਾ।

ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ। **ਕੁਸਲਾ**ਤਿ ਯੇ ਤੇ ਖਨ੍ਧਕੁਸਲਾ ਧਾਤੁਕੁਸਲਾ ਆਯਤਨਕੁਸਲਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕੁਸਲਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕੁਸਲਾ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਕੁਸਲਾ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਕੁਸਲਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕੁਸਲਾ ਬਲਕੁਸਲਾ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਕੁਸਲਾ ਮਗ੍ਗਕੁਸਲਾ ਫਲਕੁਸਲਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਕੁਸਲਾ, ਤੇ ਕੁਸਲਾ ਪਰਚਿਤ੍ਤਞਾਣੇਨ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਨੁਸ੍ਸਤਿਞਾਣੇਨ ਵਾ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਾ ਨਾਮਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਮੁਤ੍ਤਿਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ਨ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਨ ਭਣਨ੍ਤਿ ਨ ਦੀਪਯਨ੍ਤਿ ਨ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ – ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਪਸ੍ਸਂ ਨਰੋ ਦਕ੍ਖਤਿ ਨਾਮਰੂਪਂ, ਦਿਸ੍ਵਾਨ ਵਾ ਞਾਯਤਿ ਤਾਨਿਮੇਵ।
ਕਾਮਂ ਬਹੁਂ ਪਸ੍ਸਤੁ ਅਪ੍ਪਕਂ ਵਾ, ਨ ਹਿ ਤੇਨ ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਕੁਸਲਾ ਵਦਨ੍ਤੀ''ਤਿ॥

੧੪੫.ਨਿਵਿਸ੍ਸਵਾਦੀ ਨ ਹਿ ਸੁਬ੍ਬਿਨਾਯੋ, ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਰਾਨੋ।

ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਤਤ੍ਥ ਸੁਭਂ ਵਦਾਨੋ, ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਦੋ ਤਤ੍ਥ ਤਥਦ੍ਦਸਾ ਸੋ॥

ਨਿਵਿਸ੍ਸਵਾਦੀ ਨ ਹਿ ਸੁਬ੍ਬਿਨਾਯੋਤਿ। ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਵਿਸ੍ਸਵਾਦੀ, ''ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ...ਪੇ॰... ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ – ਨਿਵਿਸ੍ਸਵਾਦੀ। **ਨ ਹਿ ਸੁਬ੍ਬਿਨਾਯੋ**ਤਿ। ਨਿਵਿਸ੍ਸਵਾਦੀ ਦੁਬ੍ਬਿਨਯੋ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾਪਯੋ [ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾਪਿਯੋ (ਸੀ॰) ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ] ਦੁਨ੍ਨਿਜ੍ਝਾਪਯੋ ਦੁਪ੍ਪੇਕ੍ਖਾਪਯੋ ਦੁਪ੍ਪਸਾਦਯੋਤਿ – ਨਿਵਿਸ੍ਸਵਾਦੀ ਨ ਹਿ ਸੁਬ੍ਬਿਨਾਯੋ।

ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਰਾਨੋਤਿ। ਕਪ੍ਪਿਤਾ ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਾ ਸਣ੍ਠਪਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪੁਰੇਕ੍ਖਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਚਰਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਧਜੋ ਦਿਟ੍ਠਿਕੇਤੁ ਦਿਟ੍ਠਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ ਚਰਤੀਤਿ – ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਰਾਨੋ।

ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਤਤ੍ਥ ਸੁਭਂ ਵਦਾਨੋਤਿ। **ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ ਯਂ ਸਤ੍ਥਾਰਂ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ ਗਣਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪਟਿਪਦਂ ਮਗ੍ਗਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਆਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਲ੍ਲੀਨੋ ਉਪਗਤੋ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੋ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੋਤਿ – ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਕਾਯ ਰੁਚਿਯਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ। **ਸੁਭਂ ਵਦਾਨੋ**ਤਿ ਸੁਭਵਾਦੋ ਸੋਭਨਵਾਦੋ ਪਣ੍ਡਿਤਵਾਦੋ ਥਿਰਵਾਦੋ ਞਾਯਵਾਦੋ ਹੇਤੁਵਾਦੋ ਲਕ੍ਖਣਵਾਦੋ ਕਾਰਣਵਾਦੋ ਠਾਨਵਾਦੋ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾਤਿ – ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਤਤ੍ਥ ਸੁਭਂ ਵਦਾਨੋ।

ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਦੋ ਤਤ੍ਥ ਤਥਦ੍ਦਸਾ ਸੋਤਿ। ਸੁਦ੍ਧਿਵਾਦੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਵਾਦੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਵਾਦੋ ਵੋਦਾਤਵਾਦੋ ਪਰਿਵੋਦਾਤਵਾਦੋ। ਅਥ ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨੋ ਵੋਦਾਤਦਸ੍ਸਨੋ ਪਰਿਵੋਦਾਤਦਸ੍ਸਨੋਤਿ – ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਾਦੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਕਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਕਾਯ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਕਾਯ ਰੁਚਿਯਾ ਸਕਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਤਥਂ ਤਚ੍ਛਂ ਭੂਤਂ ਯਾਥਾਵਂ ਅਵਿਪਰੀਤਨ੍ਤਿ ਅਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਦਕ੍ਖਿ ਅਪਸ੍ਸਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੀਤਿ – ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਾਦੋ ਤਤ੍ਥ ਤਥਦ੍ਦਸਾ ਸੋ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਨਿਵਿਸ੍ਸਵਾਦੀ ਨ ਹਿ ਸੁਬ੍ਬਿਨਾਯੋ, ਪਕਪ੍ਪਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪੁਰੇਕ੍ਖਰਾਨੋ।
> ਯਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਤਤ੍ਥ ਸੁਭਂ ਵਦਾਨੋ, ਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਦੋ ਤਤ੍ਥ ਤਥਦ੍ਦਸਾ ਸੋ''ਤਿ॥

੧੪੯. ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਕਪ੍ਪਮੁਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖਾ, ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਸਾਰੀ ਨਪਿ ਞਾਣਬਨ੍ਧੁ।
ਞਤ੍ਵਾ ਚ ਸੋ ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਤੀ ਉਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ॥

ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਕਪ੍ਪਮੁਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖਾਤਿ। ਨਾਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਬਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ...ਪੇ॰... ਅਸਿਤੋ ਤਾਦਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ। **ਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਕਪ੍ਪਾ – ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ। ਸਙ੍ਖਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। **ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਕਪ੍ਪਮੁਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖਾ**ਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸਙ੍ਖਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ...ਪੇ॰... ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਨੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਨ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਪਰਾਮਸਤਿ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਤੀਤਿ – ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਕਪ੍ਪਮੁਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖਾ।

ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਸਾਰੀ ਨਪਿ ਞਾਣਬਨ੍ਧੂਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਨਿ। ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਨ ਯਾਯਤਿ ਨ ਨੀਯਤਿ ਨ ਵੁਯ੍ਹਤਿ ਨ ਸਂਹਰੀਯਤਿ ਨਪਿ ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਸਾਰਤੋ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਸਾਰੀ। **ਨਪਿ ਞਾਣਬਨ੍ਧੂ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣੇਨ ਵਾ

ਪਞ੍ਚਾਭਿਞ੍ਞਾਞਾਣੇਨ ਵਾ ਤਣ੍ਹਾਬਨ੍ਧੁਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਬਨ੍ਧੁਂ ਵਾ ਨ ਕਰੋਤਿ ਨ ਜਨੇਤਿ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਤਿ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਸਾਰੀ ਨਪਿ ਞਾਣਬਨ੍ਧੁ।

ਞਤ੍ਵਾ ਚ ਸੋ ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਾਤਿ। **ਞਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ, ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ’’ਤਿ...ਪੇ॰... ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਞਤ੍ਵਾ ਚ ਸੋ। **ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋ** ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋ। **ਪੁਥੁਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਹਿ ਜਨਿਤਾ ਵਾ ਤਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋਤਿ – ਪੁਥੁਜ੍ਜਾ। ਪੁਥੁ ਨਾਨਾਜਨੇਹਿ ਜਨਿਤਾ ਵਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਾਤਿ – ਞਤ੍ਵਾ ਚ ਸੋ ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਾ।

ਉਪੇਕ੍ਖਤੀ ਉਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇਤਿ। ਅਞ੍ਞੇ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਿ। ਅਰਹਾ ਉਪੇਕ੍ਖਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਪਰਾਮਸਤਿ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਤੀਤਿ – ਉਪੇਕ੍ਖਤੀ ਉਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਕਪ੍ਪਮੁਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖਾ, ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਸਾਰੀ ਨਪਿ ਞਾਣਬਨ੍ਧੁ।
ਞਤ੍ਵਾ ਚ ਸੋ ਸਮ੍ਮੁਤਿਯੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਾ, ਉਪੇਕ੍ਖਤੀ ਉਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ’’ਤਿ॥

੧੪੨.ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਗਨ੍ਥਾਨਿ ਮੁਨੀਧ ਲੋਕੇ, ਵਿਵਾਦਜਾਤੇਸੁ ਨ ਵਗ੍ਗਸਾਰੀ।
ਸਨ੍ਤੋ ਅਸਨ੍ਤੇਸੁ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸੋ, ਅਨੁਗ੍ਗਹੋ ਉਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ॥

ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਗਨ੍ਥਾਨਿ ਮੁਨੀਧ ਲੋਕੇਤਿ। **ਗਨ੍ਥਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਗਨ੍ਥਾ – ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਇਦਂਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਰਾਗੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਪਰਵਾਦੇਸੁ ਆਘਾਤੋ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਂ ਵਾ ਵਤਂ ਵਾ ਸੀਲਬ੍ਬਤਂ ਵਾ ਪਰਾਮਸਤਿ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ ਇਦਂਸਚ੍ਚਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥੋ। **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਗਨ੍ਥੇ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜ। ਅਥ ਵਾ ਗਨ੍ਥੇ ਗਧਿਤੇ ਗਨ੍ਥਿਤੇ [ਗਥਿਤੇ ਗਨ੍ਥਿਤੇ (ਬਹੂਸੁ) ਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠਕਸੁਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਬਨ੍ਧੇ ਵਿਬਨ੍ਧੇ ਆਬਨ੍ਧੇ [ਬਦ੍ਧੇ ਵਿਬਦ੍ਧੇ ਆਬਦ੍ਧੇ (ਸੀ॰)] ਲਗ੍ਗੇ ਲਗ੍ਗਿਤੇ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੇ ਬਨ੍ਧਨੇ ਫੋਟਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜ। ਯਥਾ ਵਯ੍ਹਂ ਵਾ ਰਥਂ ਵਾ ਸਕਟਂ ਵਾ ਸਨ੍ਦਮਾਨਿਕਂ ਵਾ ਸਜ੍ਜਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਵਿਕੋਪੇਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਗਨ੍ਥੇ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜ। ਅਥ ਵਾ ਗਨ੍ਥੇ ਗਥਿਤੇ ਗਨ੍ਥਿਤੇ ਬਨ੍ਧੇ ਵਿਬਨ੍ਧੇ ਆਬਨ੍ਧੇ ਲਗ੍ਗੇ ਲਗ੍ਗਿਤੇ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧੇ ਬਨ੍ਧਨੇ ਫੋਟਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ। **ਮੋਨਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨਿ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ...ਪੇ॰... ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇਤਿ – ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਗਨ੍ਥਾਨਿ ਮੁਨੀਧ ਲੋਕੇ।

ਵਿਵਾਦਜਾਤੇਸੁ ਨ ਵਗ੍ਗਸਾਰੀਤਿ। ਵਿਵਾਦਜਾਤੇਸੁ ਸਞ੍ਜਾਤੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸੁ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸੁ ਪਾਤੁਭੂਤੇਸੁ [ਵਿਵਾਦੇ ਜਾਤੇ ਸਞ੍ਜਾਤੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ ਪਾਤੁਭੂਤੇ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਛਨ੍ਦਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਦੋਸਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਭਯਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਮੋਹਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇਸੁ ਨ ਛਨ੍ਦਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਦੋਸਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਭਯਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਮੋਹਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਰਾਗਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਦੋਸਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਮੋਹਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਮਾਨਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਅਨੁਸਯਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਵਗ੍ਗੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯਾਯਤਿ ਨੀਯਤਿ ਵੁਯ੍ਹਤਿ ਸਂਹਰੀਯਤੀਤਿ – ਵਿਵਾਦਜਾਤੇਸੁ ਨ ਵਗ੍ਗਸਾਰੀ।

ਸਨ੍ਤੋ ਅਸਨ੍ਤੇਸੁ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸੋਤਿ। **ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ, ਮੋਹਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਵ◌ੂਪਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਵ◌ਿਜ੍ਝਾਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤਾ ਵ◌ਿਗਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਵ◌ੂਪਸਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋਤਿ – ਸਨ੍ਤੋ। **ਅਸਨ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਅਸਨ੍ਤੇਸੁ ਅਨੁਪਸਨ੍ਤੇਸੁ ਅਵ◌ੂਪਸਨ੍ਤੇਸੁ ਅਨਿਬ੍ਬੁਤੇਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੇਸੂਤਿ – ਸਨ੍ਤੋ ਅਸਨ੍ਤੇਸੁ। **ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸੋ**ਤਿ ਅਰਹਾ ਛਲ਼ਙ੍ਗੁਪੇਕ੍ਖਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾ ਨੇਵ ਸੁਮਨੋ ਹੋਤਿ ਨ ਦੁਮ੍ਮਨੋ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਵ◌ਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵ◌ਾ...ਪੇ॰... ਕਾਲਂ ਕਙ੍ਖਤਿ ਭਾਵ◌ਿਤੋ ਸਨ੍ਤੋਤਿ – ਸਨ੍ਤੋ ਅਸਨ੍ਤੇਸੁ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸੋ।

ਅਨੁਗ੍ਗਹੋ ਉਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇਤਿ। ਅਞ੍ਞੇ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵ◌ਿਸਨ੍ਤਿ। ਅਰਹਾ ਉਪੇਕ੍ਖਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਪਰਾਮਸਤਿ ਨਾਭਿਨਿਵ◌ਿਸਤੀਤਿ – ਅਨੁਗ੍ਗਹੋ ਉਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵ◌ਾ –

''ਵ◌ਿਸ੍ਸਜ੍ਜ ਗਨ੍ਥਾਨਿ ਮੁਨੀਧ ਲੋਕੇ, ਵ◌ਿਵ◌ਾਦਜਾਤੇਸੁ ਨ ਵਗ੍ਗਸਾਰੀ।
ਸਨ੍ਤੋ ਅਸਨ੍ਤੇਸੁ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸੋ, ਅਨੁਗ੍ਗਹੋ ਉਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ''ਤਿ॥

੧੪੮.ਪੁਬ੍ਬਾਸਵ◌ੇ ਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਨਵ◌ੇ ਅਕੁਬ੍ਬਂ, ਨ ਛਨ੍ਦਗੂ ਨੋਪਿ ਨਿਵ◌ਿਸ੍ਸਵ◌ਾਦੀ।
ਸ ਵ◌ਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਹਿ ਧੀਰੋ, ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਲੋਕੇ ਅਨਤ੍ਤਗਰਹੀ॥

ਪੁਬ੍ਬਾਸਵ◌ੇ **ਹਿਤ੍**ਵ◌**ਾ ਨ**ਵ◌ੇ **ਅਕੁਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬਾਸ**ਵ◌**ਾ** ਵ◌ੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਤੀਤਾ ਰੂਪਵ◌ੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਾ। ਅਤੀਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਰਬ੍ਭ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਚਜਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਜਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਨੋਦੇਤ੍ਵ◌ਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਅਨਭਾਵ◌ਂ ਗਮੇਤ੍ਵ◌ਾਤਿ – ਪੁਬ੍ਬਾਸਵ◌ੇ ਹਿਤ੍ਵ◌ਾ। **ਨ**ਵ◌ੇ **ਅਕੁਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਨਵ◌ਾ ਵ◌ੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਰੂਪਵ◌ੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਾ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਰਬ੍ਭ ਛਨ੍ਦਂ [ਖਨ੍ਤਿਂ (ਕ॰)] ਅਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ ਪੇਮਂ ਅਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ ਰਾਗਂ ਅਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ ਅਜਨਯਮਾਨੋ ਅਸਞ੍ਜਨਯਮਾਨੋ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਯਮਾਨੋ ਅਨਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਯਮਾਨੋਤਿ – ਪੁਬ੍ਬਾਸਵ◌ੇ ਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਨਵ◌ੇ ਅਕੁਬ੍ਬਂ।

ਨ ਛਨ੍ਦਗੂ ਨੋਪਿ ਨਿਵ◌**ਿਸ੍ਸ**ਵ◌**ਾਦੀ**ਤਿ। ਨ ਛਨ੍ਦਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ , ਨ ਦੋਸਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਮੋਹਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਭਯਾਗਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਰਾਗਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ , ਨ ਦੋਸਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਮੋਹਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਮਾਨਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਵ◌ਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਅਨੁਸਯਵਸੇਨ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਵਗ੍ਗੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਯਾਯਤਿ ਨੀਯਤਿ ਵ◌ੁਯ੍ਹਤਿ ਨ ਸਂਹਰੀਯਤੀਤਿ – ਨ ਛਨ੍ਦਗੂ। **ਨੋਪਿ ਨਿ**ਵ◌**ਿਸ੍ਸ**ਵ◌**ਾਦੀ**ਤਿ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਲੋਕੋ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਨਿਵ◌ਿਸ੍ਸਵ◌ਾਦੀ...ਪੇ॰... ''ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਨਿਵ◌ਿਸ੍ਸਵ◌ਾਦੀਤਿ – ਨ ਛਨ੍ਦਗੂ ਨੋਪਿ ਨਿਵ◌ਿਸ੍ਸਵ◌ਾਦੀ।

ਸ ਵ◌ਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਹਿ ਧੀਰੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵ◌ਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਵ◌ੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਨਿ। ਸੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਹਿ ਵ◌ਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵ◌ਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵ◌ਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵ◌ਿਹਰਤਿ। **ਧੀਰੋ**ਤਿ ਧੀਰੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਞ੍ਞਵ◌ਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਞਾਣੀ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ੀ ਮੇਧਾਵ◌ੀਤਿ – ਸ ਵ◌ਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਹਿ ਧੀਰੋ।

ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਲੋਕੇ ਅਨਤ੍ਤੁਗਰਹੀਤਿ। **ਲੇਪਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਲੇਪਾ – ਤਣ੍ਹਾਲੇਪੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਲੇਪੋ ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪੋ। ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਲੇਪੋ ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ; ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਲੇਪਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਦਿਟ੍ਠਿਲੇਪਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਪਾਯਲੋਕੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਦੇਵਲੋਕੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਧਾਤੁਲੋਕੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਆਯਤਨਲੋਕੇ ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਪਲਿਮ੍ਪਤਿ ਨ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤਿ, ਅਲਿਤ੍ਤੋ ਅਪਲਿਤ੍ਤੋ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਲੋਕੇ।

ਅਨਤ੍ਤੁਗਰਹੀਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ – ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ। ਕਥਂ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ? ''ਕਤਂ ਮੇ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਅਕਤਂ ਮੇ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ''ਕਤਂ ਮੇ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ...ਪੇ॰... ਕਤਂ ਮੇ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ... ਕਤੋ ਮੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ...ਪੇ॰... ਕਤਾ ਮੇ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਏਵਂ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ''ਸੀਲੇਸੁਮ੍ਹਿ ਨ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ''ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁਮ੍ਹਿ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ''ਤਿ... ''ਭੋਜਨੇਮ੍ਹਿ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂ''ਤਿ... ''ਜਾਗਰਿਯਮ੍ਹਿ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ... ''ਨ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨਾਮ੍ਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤਾਨਿ ਮੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤਾਨਿ ਮੇ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨੀ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤੋ ਮੇ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ... ''ਦੁਕ੍ਖਂ ਮੇ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤ''ਨ੍ਤਿ... ''ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ ਮੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ''ਤਿ... ''ਮਗ੍ਗੋ ਮੇ ਅਭਾਵਿਤੋ''ਤਿ... ''ਨਿਰੋਧੋ ਮੇ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਏਵਂ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਗਰਹਤਿ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਤੁਗਰਹੀ। ਤਯਿਦਂ ਕਮ੍ਮਂ ਅਕੁਬ੍ਬਮਾਨੋ ਅਜਨਯਮਾਨੋ ਅਸਞ੍ਜਨਯਮਾਨੋ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਯਮਾਨੋ ਅਨਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਯਮਾਨੋ ਅਨਤ੍ਤੁਗਰਹੀਤਿ – ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਲੋਕੇ ਅਨਤ੍ਤੁਗਰਹੀ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਪੁਬ੍ਬਾਸਵੇ ਹਿਤ੍ਵਾ ਨਵੇ ਅਕੁਬ੍ਬਂ, ਨ ਛਨ੍ਦਗੂ ਨੋਪਿ ਨਿਵਿਸ੍ਸਵਾਦੀ।
ਸ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੇਹਿ ਧੀਰੋ, ਨ ਲਿਮ੍ਪਤਿ ਲੋਕੇ ਅਨਤ੍ਤੁਗਰਹੀ''ਤਿ॥

੧੪੯. ਸ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੇਨਿਭੂਤੋ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾ।
ਸ ਪਨ੍ਨਭਾਰੋ ਮੁਨਿ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਕਪ੍ਪਿਯੋ ਨੂਪਰਤੋ ਨ ਪਤ੍ਥਿਯੋ॥ [ਇਤਿ ਭਗਵਾ]

ਸ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿ**ਸੇਨਿਭੂਤੋ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਿਟ੍ਠਂ** ਵ **ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ** ਵਾਤਿ। **ਸੇਨਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਾਰਸੇਨਾ। ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਮਾਰਸੇਨਾ, ਰਾਗੋ... ਦੋਸੋ... ਮੋਹੋ... ਕੋਧੋ... ਉਪਨਾਹੋ... ਮਕ੍ਖੋ... ਪਲ਼ਾਸੋ... ਇਸ੍ਸਾ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ... ਮਾਯਾ... ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ... ਥਮ੍ਭੋ... ਸਾਰਮ੍ਭੋ... ਮਾਨੋ... ਅਤਿਮਾਨੋ... ਮਦੋ... ਪਮਾਦੋ... ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਦਰਥਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਤਾਪਾ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਮਾਰਸੇਨਾ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

''ਕਾਮਾ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸੇਨਾ, ਦੁਤਿਯਾ ਅਰਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ...ਪੇ॰... ।
ਨ ਨਂ ਅਸੂਰੋ ਜਿਨਾਤਿ, ਜੇਤ੍ਵਾ ਵ ਲਭਤੇ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ॥

ਯਤੋ ਚਤੂਹਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਹਿ ਸਬ੍ਬਾ ਚ ਮਾਰਸੇਨਾ ਸਬ੍ਬੇ ਚ ਪਟਿਸੇਨਿਕਰਾ ਕਿਲੇਸਾ ਜਿਤਾ ਚ ਪਰਾਜਿਤਾ ਚ ਭਗ੍ਗਾ ਵਿਪ੍ਪਲੁਗ੍ਗਾ ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ – ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਸੇਨਿਭੂਤੋ। ਸੋ ਦਿਟ੍ਠੇ ਵਿਸੇਨਿਭੂਤੋ, ਸੁਤੇ... ਮੁਤੇ ... ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਵਿਸੇਨਿਭੂਤੋਤਿ – ਸ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੇਨਿਭੂਤੋ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾ।

ਸ ਪਨ੍ਨਭਾਰੋ ਮੁਨਿ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋਤਿ। **ਭਾਰਾ**ਤਿ ਤਯੋ ਭਾਰਾ – ਖਨ੍ਧਭਾਰੋ, ਕਿਲੇਸਭਾਰੋ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਭਾਰੋ। ਕਤਮੋ ਖਨ੍ਧਭਾਰੋ? ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਰੂਪਂ ਵੇਦਨਾ ਸਞ੍ਞਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ – ਅਯਂ ਖਨ੍ਧਭਾਰੋ। ਕਤਮੋ ਕਿਲੇਸਭਾਰੋ? ਰਾਗੋ ਦੋਸੋ ਮੋਹੋ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ – ਅਯਂ ਕਿਲੇਸਭਾਰੋ। ਕਤਮੋ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਭਾਰੋ? ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ – ਅਯਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਭਾਰੋ। ਯਤੋ ਖਨ੍ਧਭਾਰੋ ਚ ਕਿਲੇਸਭਾਰੋ ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਭਾਰੋ ਚ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਨ੍ਨਭਾਰੋ ਪਤਿਤਭਾਰੋ ਓਰੋਪਿਤਭਾਰੋ ਸਮੋਰੋਪਿਤਭਾਰੋ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਭਾਰੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਭਾਰੋ।

ਮੁਨੀਤਿ ਮੋਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ ਵਿਚਯੋ ਪਵਿਚਯੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਾ ਉਪਲਕ੍ਖਣਾ ਪਚ੍ਚੁਪਲਕ੍ਖਣਾ, ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ ਕੋਸਲ੍ਲਂ ਨੇਪੁਞ੍ਞਂ ਵੇਭਬਜਾ ਚਿਨ੍ਤਾ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾ ਭੂਰਿ ਮੇਧਾ ਪਰਿਨਾਯਿਕਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਪਤੋਦੋ ਪਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਪਞ੍ਞਾਸਤ੍ਥਂ ਪਞ੍ਞਾਪਾਸਾਦੋ ਪਞ੍ਞਾਆਲੋਕੋ ਪਞ੍ਞਾਓਭਾਸੋ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੋ ਪਞ੍ਞਾਰਤਨਂ ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਮੁਨਿ ਮੋਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ।

ਤੀਣਿ ਮੋਨੇਯਜਾਨਿ – ਕਾਯਮੋਨੇਯਜਂ, ਵਚੀਮੋਨੇਯਜਂ, ਮਨੋਮੋਨੇਯਜਂ। ਕਤਮਂ ਕਾਯਮੋਨੇਯਜਂ? ਤਿਵਿਧਾਨਂ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਂ [ਤਿਵਿਧਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਂ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੪] ਪਹਾਨਂ ਕਾਯਮੋਨੇਯਜਂ, ਤਿਵਿਧਂ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤਂ ਕਾਯਮੋਨੇਯਜਂ, ਕਾਯਾਰਮ੍ਮਣੇ ਞਾਣਂ ਕਾਯਮੋਨੇਯਜਂ, ਕਾਯਪਰਿਞ੍ਞਾ ਕਾਯਮੋਨੇਯਜਂ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਹਗਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਕਾਯਮੋਨੇਯਜਂ, ਕਾਯੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਕਾਯਮੋਨੇਯਜਂ, ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਕਾਯਮੋਨੇਯਜਂ – ਇਦਂ ਕਾਯਮੋਨੇਯਜਂ।

ਕਤਮਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯਜਂ? ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਨਂ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਂ ਪਹਾਨਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯਜਂ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯਜਂ, ਵਾਚਾਰਮ੍ਮਣੇ ਞਾਣਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯਜਂ, ਵਾਚਾਪਰਿਞ੍ਞਾ ਵਚੀਮੋਨੇਯਜਂ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਹਗਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਵਚੀਮੋਨੇਯਜਂ, ਵਾਚਾਯ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯਜਂ, ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਵਚੀਮੋਨੇਯਜਂ – ਇਦਂ ਵਚੀਮੋਨੇਯਜਂ।

ਕਤਮਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯਜਂ? ਤਿਵਿਧਾਨਂ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਂ ਪਹਾਨਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯਜਂ, ਤਿਵਿਧਂ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯਜਂ, ਚਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਞਾਣਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯਜਂ, ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਞ੍ਞਾ ਮਨੋਮੋਨੇਯਜਂ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਹਗਤੋ ਮਗ੍ਗੋ ਮਨੋਮੋਨੇਯਜਂ, ਚਿਤ੍ਤੇ ਛਨ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹਾਨਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯਜਂ, ਚਿਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ ਸਞ੍ਞਾਵੇਦਯਿਤਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਮਨੋਮੋਨੇਯਜਂ – ਇਦਂ ਮਨੋਮੋਨੇਯਜਂ।

‘‘ਕਾਯਮੁਨਿਂ ਵਾਚਾਮੁਨਿਂ, ਮਨੋਮੁਨਿਮਨਾਸਵਂ।
ਮੁਨਿਂ ਮੋਨੇਯਜਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਆਹੁ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਹਾਯਿਨਂ॥

‘‘ਕਾਯਮੁਨਿਂ ਵਾਚਾਮੁਨਿਂ, ਮਨੋਮੁਨਿਮਨਾਸਵਂ।
ਮੁਨਿਂ ਮੋਨੇਯਜਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ, ਆਹੁ ਨਿਨ੍ਹਾਤਪਾਪਕ’’ਨ੍ਤਿ [ਨਿਨਹਾਤਪਾਪਕਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰)]॥

ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਿ ਮੋਨੇਯਜੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਛ ਮੁਨਿਨੋ [ਮੁਨਯੋ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਕ॰)] – ਅਗਾਰਮੁਨਿਨੋ, ਅਨਗਾਰਮੁਨਿਨੋ, ਸੇਖਮੁਨਿਨੋ, ਅਸੇਖਮੁਨਿਨੋ, ਪਚ੍ਚੇਕਮੁਨਿਨੋ, ਮੁਨਿਮੁਨਿਨੋਤਿ [ਮੁਨਿਮੁਨਿਨੋ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰ ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੪]। ਕਤਮੇ ਅਗਾਰਮੁਨਿਨੋ? ਯੇ ਤੇ ਅਗਾਰਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਪਦਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨਾ – ਇਮੇ ਅਗਾਰਮੁਨਿਨੋ। ਕਤਮੇ ਅਨਗਾਰਮੁਨਿਨੋ? ਯੇ ਤੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਪਦਾ

ਵਿਞ੍ਞਾਤਸਾਸਨਾ – ਇਮੇ ਅਨਗਾਰਮੁਨਿਨੋ। ਸਤ੍ਤ ਸੇਖਾ ਸੇਖਮੁਨਿਨੋ, ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਅਸੇਖਮੁਨਿਨੋ। ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾ ਪਚ੍ਚੇਕਮੁਨਿਨੋ। ਮੁਨਿਮੁਨਿਨੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਤਥਾਗਤਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ।

''ਨ ਮੋਨੇਨ ਮੁਨਿ ਹੋਤਿ, ਮੂਲ਼੍ਹਰੂਪੋ ਅਵਿਦ੍ਦਸੁ।
ਯੋ ਚ ਤੁਲਂਵ ਪਗ੍ਗਯ੍ਹ, ਵਰਮਾਦਾਯ ਪਣ੍ਡਿਤੋ॥

''ਪਾਪਾਨਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਸ ਮੁਨਿ ਤੇਨ ਸੋ ਮੁਨਿ।
ਯੋ ਮੁਨਾਤਿ ਉਭੋ ਲੋਕੇ, ਮੁਨਿ ਤੇਨ ਪਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

''ਅਸਤਞ੍ਚ ਸਤਞ੍ਚ ਞਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ।
ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਪੂਜਿਤੋ ਯੋ, ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨਿ''॥

ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋਤਿ ਮੁਨਿਨੋ ਰਾਗਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ; ਦੋਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਮੋਹਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਸ ਪਨ੍ਨਭਾਰੋ ਮੁਨਿ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ।

ਨ ਕਪ੍ਪਿਯੋ ਨੂਪਰਤੋ ਨ ਪਤ੍ਥਿਯੋਤਿ ਭਗਵਾਤਿ। **ਕਪ੍ਪਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਕਪ੍ਪਾ – ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ। ਤਸ੍ਸ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪੋ ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ; ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਨ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਨ ਜਨੇਤਿ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਤਿ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਿ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀਤਿ – ਨ ਕਪ੍ਪਿਯੋ। **ਨੂਪਰਤੋ**ਤਿ। ਸਬ੍ਬੇ ਬਾਲਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ ਰਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਤ੍ਤ ਸੇਖਾ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਧਿਗਤਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਾਯ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਆਰਮਨ੍ਤਿ ਵਿਰਮਨ੍ਤਿ ਪਟਿਵਿਰਮਨ੍ਤਿ, ਅਰਹਾ ਆਰਤੋ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਨ ਕਪ੍ਪਿਯੋ ਨੂਪਰਤੋ। **ਨ ਪਤ੍ਥਿਯੋ**ਤਿ। **ਪਤ੍ਥਨਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। ਯਸ੍ਸੇਸਾ ਪਤ੍ਥਨਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨ ਪਤ੍ਥਿਯੋ।

ਭਗਵਾਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਂ। ਅਪਿ ਚ ਭਗ੍ਗਰਾਗੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਦੋਸੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਮੋਹੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਮਾਨੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਕਣ੍ਡਕੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਕਿਲੇਸੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਜਿ ਵਿਭਜਿ ਪਵਿਭਜਿ ਧਮ੍ਮਰਤਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਵਾਨਂ ਅਨ੍ਤਕਰੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਵਿਤਕਾਯੋ ਭਾਵਿਤਸੀਲੋ ਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਾਵਿਤਪਞ੍ਞੋਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵਿਜਨਵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨੀਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਥਰਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਰਸਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਸ੍ਸ ਅਧਿਸੀਲਸ੍ਸ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚਤੁੰਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਚਤੁੰਨ੍ਨਂ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਨਂ ਚਤੁੰਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਟ੍ਠੰਨ੍ਨਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨਂ ਅਟ੍ਠੰਨ੍ਨਂ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨਂ ਨਵੰਨ੍ਨਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਦਸੰਨ੍ਨਂ ਸਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਨਂ ਦਸੰਨ੍ਨਂ ਕਸਿਣਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਸੁਭਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚਤੁੰਨ੍ਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਚਤੁੰਨ੍ਨਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨਂ ਚਤੁੰਨ੍ਨਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨਂ ਪਞ੍ਚੰਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਞ੍ਚੰਨ੍ਨਂ ਬਲਾਨਂ ਸਤ੍ਤੰਨ੍ਨਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਦਸੰਨ੍ਨਂ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨਂ ਚਤੁੰਨ੍ਨਂ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨਂ ਚਤੁੰਨ੍ਨਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨਂ ਛੰਨ੍ਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਛੰਨ੍ਨਂ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗਵਾਤਿ ਨੇਤਂ ਨਾਮਂ ਮਾਤਰਾ ਕਤਂ ਨ ਪਿਤਰਾ ਕਤਂ ਨ ਭਾਤਰਾ ਕਤਂ ਨ ਭਗਿਨਿਯਾ ਕਤਂ ਨ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇਹਿ ਕਤਂ ਨ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤੇਹਿ ਕਤਂ ਨ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਕਤਂ ਨ ਦੇਵਤਾਹਿ ਕਤਂ; ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤਂ

ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਨ ਕਪ੍ਪਿਯੋ ਨੂਪਰਤੋ ਨ ਪਤ੍ਥਿਯੋ ਇਤਿ ਭਗਵਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਸ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਸੇਨਿਭੂਤੋ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਵ ਸੁਤਂ ਮੁਤਂ ਵਾ।
ਸ ਪਨ੍ਨਭਾਰੋ ਮੁਨਿ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਕਪ੍ਪਿਯੋ ਨੂਪਰਤੋ ਨ ਪਤ੍ਥਿਯੋ’’॥[ਇਤਿ ਭਗਵਾਤਿ]

ਮਹਾਵਿਯੂਹਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤੇਰਸਮੋ।

੧੪. ਤੁਵਟ੍ਟਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਅਥ ਤੁਵਟ੍ਟਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਵਕ੍ਖਤਿ –

੧੫੦. ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁ, [ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] **ਵਿਵੇਕਂ ਸਨ੍ਤਿਪਦਞ੍ਚ ਮਹੇਸਿ** [ਮਹੇਸਿਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] **।**
ਕਥਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਅਨੁਪਾਦਿਯਾਨੋ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ ਕਿਞ੍ਚਿ॥

ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੂਤਿ। **ਪੁਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਦਿਟ੍ਠਸਂਸਨ੍ਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਕਤਮਾ ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ? ਪਕਤਿਯਾ ਲਕ੍ਖਣਂ ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਹੋਤਿ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਤੁਲਿਤਂ ਅਤੀਰਿਤਂ ਅਵਿਭੂਤਂ ਅਵਿਭਾਵਿਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਾਯ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਤੁਲਨਾਯ ਤੀਰਣਾਯ ਵਿਭਾਵਨਾਯ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ – ਅਯਂ ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਕਤਮਾ ਦਿਟ੍ਠਸਂਸਨ੍ਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ? ਪਕਤਿਯਾ ਲਕ੍ਖਣਂ ਞਾਤਂ ਹੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਂ ਤੁਲਿਤਂ ਤੀਰਿਤਂ ਵਿਭੂਤਂ ਵਿਭਾਵਿਤਂ, ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਨ੍ਦਨਤ੍ਥਾਯ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ – ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਸਂਸਨ੍ਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਕਤਮਾ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ? ਪਕਤਿਯਾ ਸਂਸਯਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ [ਸਂਸਯਪਕ੍ਖਨ੍ਨੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਹੋਤਿ ਵਿਮਤਿਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਜਾਤੋ, ''ਏਵਂ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ ਸੋ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥਾਯ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ – ਅਯਂ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ।

ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾ, ਨਿਮ੍ਮਿਤਪੁਚ੍ਛਾ। ਕਤਮਾ ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾ? ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਬੁਦ੍ਧਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਯੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਉਪਾਸਕਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਉਪਾਸਿਕਾਯੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਰਾਜਾਨੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਵੇਸ੍ਸਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਸੁਦ੍ਦਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਗਹਟ੍ਠਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ – ਅਯਂ ਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾ। ਕਤਮਾ ਅਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾ? ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ ਬੁਦ੍ਧਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨਾਗਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਸੁਪਣ੍ਣਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਯਕ੍ਖਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਸੁਰਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਇਨ੍ਦਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਦੇਵਤਾਯੋ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ – ਅਯਂ ਅਮਨੁਸ੍ਸਪੁਚ੍ਛਾ। ਕਤਮਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਪੁਚ੍ਛਾ? ਯਂ ਭਗਵਾ ਰੂਪਂ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਨਾਤਿ ਮਨੋਮਯਂ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਂ ਅਹੀਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਤਂ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਬੁਦ੍ਧਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸ [ਨਤ੍ਥਿ ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇਸੁ] ਵਿਸਜ੍ਜੇਤਿ – ਅਯਂ ਨਿਮ੍ਮਿਤਪੁਚ੍ਛਾ। ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ।

ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ, ਪਰਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ, ਉਭਯਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ, ਪਰਮਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਅਨਵਜ੍ਜਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ, ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ [ਨਿਕ੍ਖੇਪਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ (ਸੀ॰ ਕ॰)], ਵੋਦਾਨਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਅਤੀਤਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਨਾਗਤਪੁਚ੍ਛਾ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਪੁਚ੍ਛਾ, ਬਹਿਦ੍ਧਾਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਕੁਸਲਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਕੁਸਲਪੁਚ੍ਛਾ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਖਨ੍ਧਪੁਚ੍ਛਾ, ਧਾਤੁਪੁਚ੍ਛਾ, ਆਯਤਨਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਪੁਚ੍ਛਾ, ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਪੁਚ੍ਛਾ, ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪੁਚ੍ਛਾ, ਬਲਪੁਚ੍ਛਾ, ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਪੁਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਾਪਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾ – ਮਗ੍ਗਪੁਚ੍ਛਾ, ਫਲਪੁਚ੍ਛਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਪੁਚ੍ਛਾ।

ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਯਾਚਾਮਿ ਤਂ ਅਜ੍ਝੇਸਾਮਿ ਤਂ ਪਸਾਦੇਮਿ ਤਂ, ''ਕਥਯਸ੍ਸੁ ਮੇ''ਤਿ – ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ। **ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੂ**ਤਿ। ਆਦਿਚ੍ਚੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੂਰਿਯੋ [ਸੁਰਿਯੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)]। ਸੂਰਿਯੋ ਗੋਤਮੋ ਗੋਤ੍ਤੇਨ, ਭਗਵਾਪਿ ਗੋਤਮੋ ਗੋਤ੍ਤੇਨ, ਭਗਵਾ ਸੂਰਿਯਸ੍ਸ ਗੋਤ੍ਤਞਾਤਕੋ ਗੋਤ੍ਤਬਨ੍ਧੁ; ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੂਤਿ – ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤਂ ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁ।

ਵਿਵੇਕੰ ਸਨ੍ਤਿਪਦਞ੍ਚ ਮਹੇਸੀਤਿ। **ਵਿਵੇਕਾ**ਤਿ ਤਯੋ ਵਿਵੇਕਾ – ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ , ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ, ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ। ਕਤਮੋ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਭਜਤਿ ਅਰਞ੍ਞੰ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੰ ਪਬ੍ਬਤੰ ਕਨ੍ਦਰੰ ਗਿਰਿਗੁਹੰ ਸੁਸਾਨੰ ਵਨਪਤ੍ਥੰ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੰ ਪਲਾਲਪੁਞ੍ਜੰ ਕਾਯੇਨ ਵਿਵਿਤ੍ਤੇਨ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੋ ਏਕੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਕੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਕੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਏਕੋ ਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਏਕੋ ਗਾਮੰ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਤਿ, ਏਕੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਏਕੋ ਰਹੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਏਕੋ ਚਙ੍ਕਮੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਏਕੋ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤਿ – ਅਯੰ ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ।

ਕਤਮੋ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ? ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੀਤਿਯਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ , ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਾ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਾ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਅਨੁਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਅਨੁਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਅਰਹਤੋ ਰੂਪਰਾਗਾ ਅਰੂਪਰਾਗਾ ਮਾਨਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਮਾਨਾਨੁਸਯਾ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਾ, ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਅਯੰ ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ।

ਕਤਮੋ ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ? **ਉਪਧਿ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਿਲੇਸਾ ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚ। ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ – ਅਯੰ ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ। ਕਾਯਵਿਵੇਕੋ ਚ ਵਿਵੇਕਟ੍ਠਕਾਯਾਨੰ [ਵੂਪਕਟ੍ਠਕਾਯਾਨੰ (ਸੀ॰)] ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਭਿਰਤਾਨੰ, ਚਿਤ੍ਤਵਿਵੇਕੋ ਚ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਮਵੋਦਾਨਪਤ੍ਤਾਨੰ, ਉਪਧਿਵਿਵੇਕੋ ਚ ਨਿਰੁਪਧੀਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਗਤਾਨੰ। **ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਕੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਸਨ੍ਤਿਪਿ ਸਨ੍ਤਿਪਦਮ੍ਪਿ ਤੰਯੇਵ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਸਨ੍ਤਮੇਤੰ ਪਦੰ, ਪਣੀਤਮੇਤੰ ਪਦੰ, ਯਦਿਦੰ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਅਪਰੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਯੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਨ੍ਤਾਧਿਗਮਾਯ ਸਨ੍ਤਿਫੁਸਨਾਯ ਸਨ੍ਤਿਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ, ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ, ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ, ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ, ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਿਪਦੰ ਤਾਣਪਦੰ ਲੇਣਪਦੰ ਸਰਣਪਦੰ ਅਭਯਪਦੰ ਅਚ੍ਚੁਤਪਦੰ ਅਮਤਪਦੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਦੰ।

ਮਹੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ ਭਗਵਾ। ਮਹਨ੍ਤੰ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ, ਮਹਨ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੰ...ਪੇ॰... ਮਹਨ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ... ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੰ... ਮਹਨ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ; ਮਹਤੋ ਤਮੋਕਾਯਸ੍ਸ ਪਦਾਲਨੰ, ਮਹਤੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਸ੍ਸ ਭੇਦਨੰ, ਮਹਤੋ ਤਣ੍ਹਾਸਲ੍ਲਸ੍ਸ ਅਬ੍ਬਹਨੰ [ਅਬ੍ਬੂਹਨੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰), ਅਬ੍ਭੁਹਨੰ (ਕ॰)], ਮਹਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਘਾਤਸ੍ਸ ਵਿਨਿਵੇਠਨੰ, ਮਹਤੋ ਮਾਨਧਜਸ੍ਸ ਪਪਾਤਨੰ [ਪਵਾਹਨੰ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਮਹਤੋ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮੰ, ਮਹਤੋ ਓਘਸ੍ਸ ਨਿਤ੍ਥਰਣੰ, ਮਹਤੋ ਭਾਰਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪਨੰ, ਮਹਤੋ ਸੰਸਾਰਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛੇਦੰ, ਮਹਤੋ ਸਨ੍ਤਾਪਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨੰ , ਮਹਤੋ ਪਰਿਲ਼ਾਹਸ੍ਸ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿੰ, ਮਹਤੋ ਧਮ੍ਮਧਜਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਾਪਨੰ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ, ਮਹਨ੍ਤੇ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਮਹਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਮਹਨ੍ਤੇ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਮਹਨ੍ਤਾਨਿ ਬਲਾਨਿ ਮਹਨ੍ਤੇ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਮਹਨ੍ਤੰ ਅਰਿਯੰ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੰ ਮਗ੍ਗੰ

ਮਹਨ੍ਤੰ ਪਰਮਤ੍ਥੰ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਏਸੀ ਗਵੇਸੀ ਪਰਿਯੇਸੀਤਿ ਮਹੇਸਿ; ਮਹੇਸਕ੍ਖੇਹਿ ਵਾ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਏਸਿਤੋ ਗਵੇਸਿਤੋ ਪਰਿਯੇਸਿਤੋ ਕਹੰ ਬੁਦ੍ਧੋ ਕਹੰ ਭਗਵਾ ਕਹੰ ਦੇਵਦੇਵੋ ਕਹੰ ਨਰਾਸਭੋਤਿ ਮਹੇਸੀਤਿ – ਵਿਵੇਕੰ ਸਨ੍ਤਿਪਦਞ੍ਚ ਮਹੇਸਿ।

ਕਥੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ। ਕਥੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਾਗੰ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤਿ, ਦੋਸੰ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤਿ, ਮੋਹੰ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤਿ, ਕੋਧੰ...ਪੇ॰... ਉਪਨਾਹੰ... ਮਕ੍ਖੰ... ਪਲਾਸੰ... ਇਸ੍ਸੰ... ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ... ਮਾਯੰ... ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ... ਥਮ੍ਭੰ... ਸਾਰਮ੍ਭੰ... ਮਾਨੰ... ਅਤਿਮਾਨੰ... ਮਦੰ... ਪਮਾਦੰ... ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸੇ... ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇ... ਸਬ੍ਬੇ ਦਰਥੇ... ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹੇ... ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਤਾਪੇ ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਤਿ ਸਮੇਤਿ ਉਪਸਮੇਤਿ ਵੂਪਸਮੇਤਿ ਪਟਿਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਤਿ। **ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕੋ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੇਖੋ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ – ਕਥੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ।

ਅਨੁਪਾਦਿਯਾਨੋ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਕਿਞ੍ਚੀਤਿ। ਚਤੂਹਿ ਉਪਾਦਾਨੇਹਿ ਅਨੁਪਾਦਿਯਮਾਨੋ ਅਗਣ੍ਹਯਮਾਨੋ ਅਪਰਾਮਸਮਾਨੋ ਅਨਭਿਨਿਵਿਸਮਾਨੋ। **ਲੋਕਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਦੇਵਲੋਕੇ, ਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਧਾਤੁਲੋਕੇ ਆਯਤਨਲੋਕੇ। **ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਗਤੰ ਵੇਦਨਾਗਤੰ ਸਞ੍ਞਾਗਤੰ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤਨ੍ਤਿ – ਅਨੁਪਾਦਿਯਾਨੋ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਕਿਞ੍ਚਿ।

ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ –

''ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ ਤੰ ਆਦਿਚ੍ਚਬਨ੍ਧੁ, ਵਿਵੇਕੰ ਸਨ੍ਤਿਪਦਞ੍ਚ ਮਹੇਸਿ।
ਕਥੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਅਨੁਪਾਦਿਯਾਨੋ ਲੋਕਸ੍ਮਿੰ ਕਿਞ੍ਚੀ''ਤਿ॥

੧੫੧. ਮੂਲੰ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾਯ, [ਇਤਿ ਭਗਵਾ]
ਮਨ੍ਤਾ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਸਬ੍ਬਮੁਪਰੁਨ੍ਧੇ [ਸਬ੍ਬਮੁਪਰੁਦ੍ਧੇ (ਸ੍ਯਾ॰)] **।**
ਯਾ ਕਾਚਿ ਤਣ੍ਹਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ, ਤਾਸੰ ਵਿਨਯਾ ਸਦਾ ਸਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇ॥

ਮੂਲੰ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾਯ, [ਇਤਿ ਭਗਵਾ] ਮਨ੍ਤਾ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਸਬ੍ਬਮੁਪਰੁਨ੍ਧੇਤਿ। ਪਪਞ੍ਚਾਯੇਵ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ। ਤਣ੍ਹਾਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ ਦਿਟ੍ਠਿਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ। ਕਤਮੰ ਤਣ੍ਹਾਪਪਞ੍ਚਸ੍ਸ ਮੂਲੰ? ਅਵਿਜ੍ਜਾਮੂਲੰ, ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ ਮੂਲੰ, ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ ਮੂਲੰ, ਅਹਿਰਿਕੰ ਮੂਲੰ , ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ ਮੂਲੰ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ ਮੂਲੰ – ਇਦੰ ਤਣ੍ਹਾਪਪਞ੍ਚਸ੍ਸ ਮੂਲੰ। ਕਤਮੰ ਦਿਟ੍ਠਿਪਪਞ੍ਚਸ੍ਸ ਮੂਲੰ? ਅਵਿਜ੍ਜਾਮੂਲੰ, ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ ਮੂਲੰ, ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ ਮੂਲੰ, ਅਹਿਰਿਕੰ ਮੂਲੰ, ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ ਮੂਲੰ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ ਮੂਲੰ – ਇਦੰ ਦਿਟ੍ਠਿਪਪਞ੍ਚਸ੍ਸ ਮੂਲੰ।

ਭਗਵਾਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨੰ। ਅਪਿ ਚ ਭਗ੍ਗਰਾਗੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਦੋਸੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਮੋਹੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਮਾਨੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਕਣ੍ਡਕੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਕਿਲੇਸੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਜਿ ਵਿਭਜਿ ਪਵਿਭਜਿ ਧਮ੍ਮਰਤਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਵਾਨੰ ਅਨ੍ਤਕਰੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਵਿਤਕਾਯੋ ਭਾਵਿਤਸੀਲੋ ਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਾਵਿਤਪਞ੍ਞੋਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵਿਜਨਵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨੀਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਥਰਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਰਸਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਸ੍ਸ ਅਧਿਸੀਲਸ੍ਸ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚਤੁੰਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਚਤੁੰਨ੍ਨੰ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਨੰ ਚਤੁੰਨ੍ਨੰ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਟ੍ਠੰਨ੍ਨੰ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨੰ ਅਟ੍ਠੰਨ੍ਨੰ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨੰ ਨਵੰਨ੍ਨੰ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਦਸੰਨ੍ਨੰ ਸਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਨੰ ਦਸੰਨ੍ਨੰ ਕਸਿਣਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨੰ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਸੁਭਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚਤੁੰਨ੍ਨੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਚਤੁੰਨ੍ਨੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨੰ ਚਤੁੰਨ੍ਨੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨੰ ਪਞ੍ਚੰਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਪਞ੍ਚੰਨ੍ਨੰ ਬਲਾਨੰ ਸਤ੍ਤੰਨ੍ਨੰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੰ ਅਰਿਯਸ੍ਸ

ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਦਸਨ੍ਨੰ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗਵਾਤਿ ਨੇਤੰ ਨਾਮੰ ਮਾਤਰਾ ਕਤੰ ਨ ਪਿਤਰਾ ਕਤੰ ਨ ਭਾਤਰਾ ਕਤੰ ਨ ਭਗਿਨਿਯਾ ਕਤੰ ਨ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇਹਿ ਕਤੰ ਨ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤੇਹਿ ਕਤੰ ਨ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਕਤੰ ਨ ਦੇਵਤਾਹਿ ਕਤੰ; ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨੰ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦੰ ਭਗਵਾਤਿ – ਮੂਲੰ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾਯ ਇਤਿ ਭਗਵਾ।

ਮਨ੍ਤਾ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਸਬ੍ਬਮੁਪਰੁਨ੍ਧੇਤਿ। **ਮਨ੍ਤਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਞਾ। ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ…ਪੇ॰… ਅਮੋਹੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। **ਅਸ੍ਮੀ**ਤਿ ਰੂਪੇ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਛਨ੍ਦੋ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਅਨੁਸਯੋ; ਵੇਦਨਾਯ… ਸਞ੍ਞਾਯ… ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ… ਵਿਞ੍ਞਾਣੇ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਮਾਨੋ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਛਨ੍ਦੋ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਅਨੁਸਯੋਤਿ। ਮੂਲੰ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾਯ ਇਤਿ ਭਗਵਾ। **ਮਨ੍ਤਾ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਸਬ੍ਬਮੁਪਰੁਨ੍ਧੇ**ਤਿ। ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾਯ ਮੂਲਞ੍ਚ ਅਸ੍ਮਿਮਾਨਞ੍ਚ ਮਨ੍ਤਾਯ ਸਬ੍ਬੰ ਰੁਨ੍ਧੇਯ੍ਯ ਉਪਰੁਨ੍ਧੇਯ੍ਯ ਨਿਰੋਧੇਯ੍ਯ ਵੂਪਸਮੇਯ੍ਯ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੇਯ੍ਯ ਪਟਿਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਮੂਲੰ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾਯ ਇਤਿ ਭਗਵਾ, ਮਨ੍ਤਾ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਸਬ੍ਬਮੁਪਰੁਨ੍ਧੇ।

ਯਾ ਕਾਚਿ ਤਣ੍ਹਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਯਾ ਕਾਚੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬੰ ਅਸੇਸੰ ਨਿਸ੍ਸੇਸੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨਵਚਨਮੇਤੰ – ਯਾ ਕਾਚੀਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ…ਪੇ॰… ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਵਾ [ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਾ ਤਣ੍ਹਾਤਿ – ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ । ਅਥ ਵਾ **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕੰ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ। ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮਨੋ ਮਾਨਸੰ ਹਦਯੰ ਪਣ੍ਡਰੰ ਮਨੋ ਮਨਾਯਤਨੰ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਤਜ੍ਜਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ। ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਾ ਤਣ੍ਹਾ ਸਹਗਤਾ ਸਹਜਾਤਾ ਸੰਸਟ੍ਠਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦਾ ਏਕਨਿਰੋਧਾ ਏਕਵਤ੍ਥੁਕਾ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣਾਤਿਪਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਯਾ ਕਾਚਿ ਤਣ੍ਹਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ।

ਤਾਸੰ ਵਿਨਯਾ ਸਦਾ ਸਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਤਿ। **ਸਦਾ**ਤਿ ਸਦਾ ਸਬ੍ਬਦਾ ਸਬ੍ਬਕਾਲੰ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲੰ ਧੁਵਕਾਲੰ, ਸਤਤੰ ਸਮਿਤੰ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣੰ ਪੋਙ੍ਖਾਨੁਪੋਙ੍ਖੰ ਉਦਕੂਮਿਗਜਾਤੰ ਅਵੀਚਿਸਨ੍ਤਤਿਸਹਿਤੰ ਫੁਸਿਤੰ, ਪੁਰੇਭਤ੍ਤੰ ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤੰ , ਪੁਰਿਮੰ ਯਾਮੰ ਮਜ੍ਝਿਮੰ ਯਾਮੰ ਪਚ੍ਛਿਮੰ ਯਾਮੰ, ਕਾਲ਼ੇ ਜੁਣ੍ਹੇ, ਵਸ੍ਸੇ ਹੇਮਨ੍ਤੇ ਗਿਮ੍ਹੇ, ਪੁਰਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ ਮਜ੍ਝਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ, ਵੇਦਨਾਸੁ…ਪੇ॰… ਚਿਤ੍ਤੇ…ਪੇ॰… ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੰ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ। ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਅਸਤਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾਯ ਸਤੋ, ਸਤਿਕਰਣੀਯਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਕਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਤਿਪਟਿਪਕ੍ਖਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਹਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੰ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਸਤੋ। ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਸਤਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਤਿਯਾ ਵਸਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਤਿਯਾ ਪਾਗੁਞ੍ਞਤਾਯ ਸਤੋ, ਸਤਿਯਾ ਅਪਚ੍ਚੋਰੋਹਨਤਾਯ ਸਤੋ। ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਸਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ, ਸਨ੍ਤਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਸਤੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਮਰਣਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਯਾ ਸਤੋ, ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਯਾ ਸਤੋ। ਯਾ ਸਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ ਪਟਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਤਿ ਸਰਣਤਾ ਧਾਰਣਤਾ ਅਪਿਲਾਪਨਤਾ ਅਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਨਤਾ, ਸਤਿ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਤਿਬਲੰ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੋ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤਿ। ਇਮਾਯ ਸਤਿਯਾ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ, ਉਪਗਤੋ ਸਮੁਪਗਤੋ, ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ, ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤੋ।

ਸਿਕ੍ਖੇਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ – ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ। ਕਤਮਾ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੰਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ, ਖੁਦ੍ਦਕੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ… ਮਹਨ੍ਤੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਸੀਲੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਆਦਿ ਚਰਣੰ ਸੰਯਮੋ ਸੰਵਰੋ ਮੁਖੰ ਪਮੁਖੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ – ਅਯੰ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ।

ਕਤਮਾ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵਿਚ੍ਚ ਅਕੁਸਲੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਸਵਿਤਕ੍ਕਂ ਸਵਿਚਾਰਂ ਵਿਵੇਕਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨਂ ਵੂਪਸਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਸਾਦਨਂ ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵਂ ਅਵਿਤਕ੍ਕਂ ਅਵਿਚਾਰਂ ਸਮਾਧਿਜਂ ਪੀਤਿਸੁਖਂ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਵਿਰਾਗਾ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਚ ਵਿਹਰਤਿ ਸਤੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸੁਖਞ੍ਚ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਯਂ ਤਂ ਅਰਿਯਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ''ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਤਿਮਾ ਸੁਖਵਿਹਾਰੀ''ਤਿ ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਹਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਾ **ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਂ** ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ – ਅਯਂ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ।

ਕਤਮਾ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਞ੍ਞਵਾ ਹੋਤਿ, ਉਦਯਤ੍ਥਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਰਿਯਾਯ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਗਾਮਿਨਿਯਾ। ਸੋ ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ , ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਇਮੇ ਆਸਵਾਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਯਂ ਆਸਵਸਮੁਦਯੋਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧੋਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤਿ – ਅਯਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ।

ਤਾਸਂ ਵਿਨਯਾ ਸਦਾ ਸਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਤਿ। ਤਾਸਂ ਤਣ੍ਹਾਨਂ ਵਿਨਯਾਯ ਪਟਿਵਿਨਯਾਯ ਪਹਾਨਾਯ ਵੂਪਸਮਾਯ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਧਿਸੀਲਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ; ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯਜਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯਜਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ ਆਚਰੇਯਜ ਸਮਾਚਰੇਯਜ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯਜਾਤਿ – ਤਾਸਂ ਵਿਨਯਾ ਸਦਾ ਸਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਮੂਲਂ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾਯ, [ਇਤਿ ਭਗਵਾ]
ਮਨ੍ਤਾ ਅਸ੍ਮੀਤਿ ਸਬ੍ਬਮੁਪਰੁਨ੍ਧੇ।
ਯਾ ਕਾਚਿ ਤਣ੍ਹਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ, ਤਾਸਂ ਵਿਨਯਾ ਸਦਾ ਸਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇ''ਤਿ॥

੧੫੨.ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਮਭਿਜਞ੍ਞਾ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਥ ਵਾਪਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ।
ਨ ਤੇਨ ਥਾਮਂ ਕੁਬ੍ਬੇਥ, ਨ ਹਿ ਸਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿ ਸਤਂ ਵੁਤ੍ਤਾ॥

ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਮਭਿਜਞ੍ਞਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਂ ਜਾਨੇਯਜ ਕੁਸਲੇ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇ ਅਬਜਾਕਤੇ ਵਾ ਧਮ੍ਮੇ। ਕਤਮੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਾ? ਉਚ੍ਚਾ ਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ [ਅਸ੍ਸ (ਸਜਾ॰)], ਮਹਾਭੋਗਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਉਲ਼ਾਰਭੋਗਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਞਾਤੋ ਯਸਸ੍ਸੀ ਸਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਵਿਨਯਧਰੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਤੇਚੀਵਰਿਕੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਨੇਸਜ੍ਜਿਕੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ

ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਸਂ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਾ । ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯ ਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯ ਪਟਿਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਮਭਿਜਞ੍ਞਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ। **ਅਥ ਵਾਪਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ। ਉਪਜ੍ਝਾਯਸ੍ਸ ਵਾ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਵਾ ਤੇ ਗੁਣਾ ਅਸ੍ਸੁਤਿ [ਅਸ੍ਸੁਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ (ਬਹੂਸੁ)] – ਅਥ ਵਾਪਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ।

ਨ ਤੇਨ ਥਾਮਂ ਕੁਬ੍ਬੇਥਾਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਗੁਣੇਨ ਪਰੇਸਂ ਵਾ ਗੁਣੇਨ ਥਾਮਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਥਮ੍ਭਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਮਾਨਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਉਨ੍ਨਤਿਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਉਨ੍ਨਮਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਨ ਤੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਯ੍ਯ, ਨ ਤੇਨ ਥਦ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਪਗ੍ਗਹਿਤਸਿਰੋਤਿ – ਨ ਤੇਨ ਥਾਮਂ ਕੁਬ੍ਬੇਥ।

ਨ ਹਿ ਸਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿ ਸਤਂ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ। ਸਤਾਨਂ ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤੀਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਨ ਪਵੁਤ੍ਤਾ ਨ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਾ ਨ ਦੇਸਿਤਾ ਨ ਪਞ੍ਞਪਿਤਾ ਨ ਪਟ੍ਠਪਿਤਾ ਨ ਵਿਵਟਾ ਨ ਵਿਭਤ੍ਤਾ ਨ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤਾ ਨਪ੍ਪਕਾਸਿਤਾਤਿ – ਨ ਹਿ ਸਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿ ਸਤਂ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਮਭਿਜਞ੍ਞਾ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਅਥ ਵਾਪਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ।
> ਨ ਤੇਨ ਥਾਮਂ ਕੁਬ੍ਬੇਥ, ਨ ਹਿ ਸਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿ ਸਤਂ ਵੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ॥

੧੫੩.ਸੇਯ੍ਯੋ ਨ ਤੇਨ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ, ਨੀਚੇਯ੍ਯੋ ਅਥ ਵਾਪਿ ਸਰਿਕ੍ਖੋ।
ਫੁਟ੍ਠੋ ਅਨੇਕਰੂਪੇਹਿ, ਨਾਤੁਮਾਨਂ ਵਿਕਪ੍ਪਯਂ ਤਿਟ੍ਠੇ॥

ਸੇਯ੍ਯੋ ਨ ਤੇਨ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਤਿ। ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਅਤਿਮਾਨਂ ਨ ਜਨੇਯ੍ਯ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਕੋਲਪੁਤ੍ਤਿਯੇਨ ਵਾ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਵਾ ਧਨੇਨ ਵਾ ਅਜ੍ਝੇਨੇਨ ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਸੁਤੇਨ ਵਾ ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾਤਿ – ਸੇਯ੍ਯੋ ਨ ਤੇਨ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ।

ਨੀਚੇਯ੍ਯੋ ਅਥ ਵਾਪਿ ਸਰਿਕ੍ਖੋਤਿ। ''ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਓਮਾਨਂ ਨ ਜਨੇਯ੍ਯ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾ। ''ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨਂ ਨ ਜਨੇਯ੍ਯ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਕੋਲਪੁਤ੍ਤਿਯੇਨ ਵਾ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਵਾ ਧਨੇਨ ਵਾ ਅਜ੍ਝੇਨੇਨ ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਸੁਤੇਨ ਵਾ ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾਤਿ – ਨੀਚੇਯ੍ਯੋ ਅਥ ਵਾਪਿ ਸਰਿਕ੍ਖੋ।

ਫੁਟ੍ਠੋ ਅਨੇਕਰੂਪੇਹੀਤਿ। ਅਨੇਕਵਿਧੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਤਿ – ਫੁਟ੍ਠੋ ਅਨੇਕਰੂਪੇਹਿ।

ਨਾਤੁਮਾਨਂ ਵਿਕਪ੍ਪਯਂ ਤਿਟ੍ਠੇਤਿ। **ਆਤੁਮਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਤ੍ਤਾ। ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਵਿਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਵਿਕਪ੍ਪਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਨਾਤੁਮਾਨਂ ਵਿਕਪ੍ਪਯਂ ਤਿਟ੍ਠੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਸੇਯ੍ਯੋ ਨ ਤੇਨ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ, ਨੀਚੇਯ੍ਯੋ ਅਥ ਵਾਪਿ ਸਰਿਕ੍ਖੋ।

ਫੁਟ੍ਠੋ ਅਨੇਕਰੂਪੇਹਿ, ਨਾਤੁਮਾਨਂ ਵਿਕਪ੍ਪਯਂ ਤਿਟ੍ਠੇ''ਤਿ॥

੧੫੪.ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵੁਪਸਮੇ , ਨ ਅਞ੍ਞਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤਿਮੇਸੇਯ੍ਯ।
ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਉਪਸਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਨਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਤਾ [ਅਤ੍ਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਕੁਤੋ ਨਿਰਤ੍ਤਾ** [ਨਿਰਤ੍ਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਵਾ॥**

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵੁਪਸਮੇਤਿ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਰਾਗਂ ਸਮੇਯ੍ਯ, ਦੋਸਂ ਸਮੇਯ੍ਯ, ਮੋਹਂ ਸਮੇਯ੍ਯ, ਕੋਧਂ...ਪੇ॰... ਉਪਨਾਹਂ... ਮਕ੍ਖਂ... ਪਲ਼ਾਸਂ... ਇਸ੍ਸਂ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ... ਮਾਯਂ... ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ... ਥਮ੍ਭਂ... ਸਾਰਮ੍ਭਂ ... ਮਾਨਂ... ਅਤਿਮਾਨਂ... ਮਦਂ... ਪਮਾਦਂ... ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸੇ... ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇ... ਸਬ੍ਬੇ ਦਰਥੇ... ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹੇ... ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਤਾਪੇ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮੇਯ੍ਯ ਉਪਸਮੇਯ੍ਯ ਵੂਪਸਮੇਯ੍ਯ ਨਿਬ੍ਬਾਪੇਯ੍ਯ ਪਟਿਪਸ੍ਸਮ੍ਭੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵੁਪਸਮੇ।

ਨ ਅਞ੍ਞਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤਿਮੇਸੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਅਞ੍ਞਤੋ ਅਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇਨ, ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾਯ, ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਪਥੇਨ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਹਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇਹਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇਹਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਬਲੇਹਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਹਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਰਿਯਾ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਾ ਮਗ੍ਗਾ ਸਨ੍ਤਿਂ ਉਪਸਨ੍ਤਿਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਿਂ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਂ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਂ ਨ ਏਸੇਯ੍ਯ ਨ ਗਵੇਸੇਯ੍ਯ ਨ ਪਰਿਯੇਸੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਨ ਅਞ੍ਞਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤਿਮੇਸੇਯ੍ਯ।

ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਉਪਸਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ। ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਰਾਗਂ ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਦੋਸਂ ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਮੋਹਂ ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵੂਪਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬੁਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਤਿ – ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਉਪਸਨ੍ਤਸ੍ਸ।

ਨਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋ ਨਿਰਤ੍ਤਾ ਵਾਤਿ। **ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿ ਨਤ੍ਥਿ; **ਨਿਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ ਨਤ੍ਥਿ। **ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਗਹਿਤਂ ਨਤ੍ਥਿ; **ਨਿਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਮੁਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਿ ਗਹਿਤਂ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥਿ ਮੁਞ੍ਚਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਸ ਗਹਿਤਂ ਗਾਹਂ ਮੁਞ੍ਚਨਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਅਰਹਾ ਵੁਦ੍ਧਿਪਾਰਿਹਾਨਿਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਵੁਟ੍ਠਵਾਸੋ ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ...ਪੇ॰... ਜਾਤਿਮਰਣਸਂਸਾਰੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋਤਿ – ਨਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋ ਨਿਰਤ੍ਤਾ ਵਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਮੇਵੁਪਸਮੇ, ਨ ਅਞ੍ਞਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤਿਮੇਸੇਯ੍ਯ।
ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਉਪਸਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਨਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਤਾ ਕੁਤੋ ਨਿਰਤ੍ਤਾ ਵਾ''ਤਿ॥

੧੫੫.ਮਜ੍ਝੇ ਯਥਾ ਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਊਮਿ ਨੋ ਜਾਯਤੀ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ।
ਏਵਂ ਠਿਤੋ ਅਨੇਜਸ੍ਸ, ਉਸ੍ਸਦਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ [ਕਰੇ (ਸੀ॰)] **ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ॥**

ਮਜ੍ਝੇ ਯਥਾ ਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਊਮਿ ਨੋ ਜਾਯਤੀ ਠਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਸਮੁਦ੍ਦੋ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਉਬ੍ਬੇਧੇਨ ਗਮ੍ਭੀਰੋ। ਹੇਟ੍ਠਾ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਉਦਕਂ ਮਚ੍ਛਕਚ੍ਛਪੇਹਿ ਕਮ੍ਪਤਿ। ਉਪਰਿ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਉਦਕਂ ਵਾਤੇਹਿ ਕਮ੍ਪਤਿ। ਮਜ੍ਝੇ ਚਤ੍ਤਾਰੀਸਯੋਜਨਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਉਦਕਂ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ ਨ ਵਿਕਮ੍ਪਤਿ ਨ ਚਲਤਿ ਨ ਵੇਧਤਿ ਨਪ੍ਪਵੇਧਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧਤਿ। ਅਨੇਰਿਤੋ ਅਘਟ੍ਟਿਤੋ ਅਚਲਿਤੋ ਅਲੁਲ਼ਿਤੋ ਅਭਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਰ ਊਮਿ ਨੋ ਜਾਯਤਿ, ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ ਸਮੁਦ੍ਦੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਮਜ੍ਝੇ ਯਥਾ ਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਊਮਿ ਨੋ ਜਾਯਤੀ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਪਬ੍ਬਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਿਕਾਸੁ ਸਤ੍ਤਸੀਦਨ੍ਤਰਾ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਾ। [ਸੀਦਨ੍ਤਰਸਮੁਦ੍ਦੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਤਤ੍ਰ ਉਦਕਂ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ ਨ ਵਿਕਮ੍ਪਤਿ ਨ ਚਲਤਿ ਨ ਵੇਧਤਿ ਨਪ੍ਪਵੇਧਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧਤਿ। ਅਨੇਰਿਤੋ ਅਘਟ੍ਟਿਤੋ ਅਚਲਿਤੋ ਅਲੁਲ਼ਿਤੋ ਅਭਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ

ਤਤ੍ਰ ਊਮਿ ਨੋ ਜਾਯਤਿ, ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ ਸਮੁਦ੍ਦੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਮਜ੍ਝੇ ਯਥਾ ਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਊਮਿ ਨੋ ਜਾਯਤੀ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ।

ਏਵੰ ਠਿਤੋ ਅਨੇਜਸ੍ਸਾਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਓਪਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨੰ। **ਠਿਤੋ**ਤਿ ਲਾਭੇਪਿ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ, ਅਲਾਭੇਪਿ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ, ਯਸੇਪਿ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ, ਅਯਸੇਪਿ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ, ਪਸੰਸਾਯਪਿ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ, ਨਿਨ੍ਦਾਯਪਿ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ, ਸੁਖੇਪਿ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ, ਦੁਕ੍ਖੇਪਿ ਨ ਕਮ੍ਪਤਿ ਨ ਵਿਕਮ੍ਪਤਿ ਨ ਚਲਤਿ ਨ ਵੇਧਤਿ ਨਪ੍ਪਵੇਧਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧਤੀਤਿ – ਏਵੰ ਠਿਤੋ। **ਅਨੇਜਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਜਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। ਯਸ੍ਸੇਸਾ ਏਜਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨੇਜੋ। ਏਜਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਨੇਜੋ ; ਸੋ ਲਾਭੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਅਲਾਭੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਯਸੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਅਯਸੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਪਸੰਸਾਯਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਨਿਨ੍ਦਾਯਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਸੁਖੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਦੁਕ੍ਖੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਨ ਚਲਤਿ ਨ ਵੇਧਤਿ ਨਪ੍ਪਵੇਧਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧਤੀਤਿ – ਏਵੰ ਠਿਤੋ ਅਨੇਜਸ੍ਸ।

ਉਸ੍ਸਦੰ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ ਕੁਹਿਞ੍ਚੀਤਿ। **ਉਸ੍ਸਦਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੁਸ੍ਸਦਾ – ਰਾਗੁਸ੍ਸਦੰ [ਰਾਗੁਸ੍ਸਦੋ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਦੋਸੁਸ੍ਸਦੰ, ਮੋਹੁਸ੍ਸਦੰ, ਮਾਨੁਸ੍ਸਦੰ, ਦਿਟ੍ਠੁਸ੍ਸਦੰ, ਕਿਲੇਸੁਸ੍ਸਦੰ, ਕਮ੍ਮੁਸ੍ਸਦੰ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ ਨ ਜਨੇਯ੍ਯ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਯ੍ਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ। **ਕੁਹਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਕਿਮ੍ਹਿਞ੍ਚਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾਤਿ – ਉਸ੍ਸਦੰ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਮਜ੍ਝੇ ਯਥਾ ਸਮੁਦ੍ਦਸ੍ਸ, ਊਮਿ ਨੋ ਜਾਯਤੀ ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ।
ਏਵੰ ਠਿਤੋ ਅਨੇਜਸ੍ਸ, ਉਸ੍ਸਦੰ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ ਕੁਹਿਞ੍ਚੀ''ਤਿ॥

੧੫੬.ਅਕਿਤ੍ਤਯੀ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ, ਸਕ੍ਖਿਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨਯੰ।
ਪਟਿਪਦੰ ਵਦੇਹਿ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੰ ਅਥ ਵਾਪਿ ਸਮਾਧਿੰ॥

ਅਕਿਤ੍ਤਯੀ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁਤਿ। **ਅਕਿਤ੍ਤਯੀ**ਤਿ ਕਿਤ੍ਤਿਤੰ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤੰ ਦੇਸਿਤੰ ਪਞ੍ਞਪਿਤੰ ਪਟ੍ਠਪਿਤੰ ਵਿਵਟੰ ਵਿਭਤ੍ਤੰ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤੰ ਪਕਾਸਿਤਨ੍ਤਿ – ਅਕਿਤ੍ਤਯਿ [ਅਕਿਤ੍ਤਯੀਤਿ ਅਕਿਤ੍ਤਯਿ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਯਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿ ਦੇਸੇਸਿ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ ਵਿਵਰਿ ਵਿਭਜਿ ਉਤ੍ਤਾਨਿਮਕਾਸਿ ਪਕਾਸੇਸੀਤਿ ਅਕਿਤ੍ਤਯਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]। **ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਚਕ੍ਖੂਹਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ – ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ, ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ, ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ, ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ, ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ।

ਕਥੰ ਭਗਵਾ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ? ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿਪਿ ਭਗਵਤੋ ਪਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਾ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ – ਨੀਲੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋ, ਪੀਤਕੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋ, ਲੋਹਿਤਕੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋ, ਕਣ੍ਹੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋ, ਓਦਾਤੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋ। ਅਕ੍ਖਿਲੋਮਾਨਿ ਚ ਭਗਵਤੋ ਯਤ੍ਥ ਚ ਅਕ੍ਖਿਲੋਮਾਨਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਨਿ ਤੰ ਨੀਲੰ ਹੋਤਿ ਸੁਨੀਲੰ ਪਾਸਾਦਿਕੰ ਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯੰ ਉਮਾਪੁਪ੍ਫਸਮਾਨੰ [ਉਮ੍ਮਾਪੁਪ੍ਫਸਮਾਨੰ (ਸੀ॰ ਕ॰), ਉਮ੍ਮਾਰਪੁਪ੍ਫਸਮਾਨੰ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਤਸ੍ਸ ਪਰਤੋ ਪੀਤਕੰ ਹੋਤਿ ਸੁਪੀਤਕੰ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੰ ਪਾਸਾਦਿਕੰ ਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯੰ ਕਣਿਕਾਰਪੁਪ੍ਫਸਮਾਨੰ। ਉਭਯਤੋ ਚ ਅਕ੍ਖਿਕੂਟਾਨਿ ਭਗਵਤੋ ਲੋਹਿਤਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਲੋਹਿਤਕਾਨਿ ਪਾਸਾਦਿਕਾਨਿ ਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯਾਨਿ ਇਨ੍ਦਗੋਪਕਸਮਾਨਾਨਿ। ਮਜ੍ਝੇ ਕਣ੍ਹੰ ਹੋਤਿ ਸੁਕਣ੍ਹੰ ਅਲੂਖੰ ਸਿਨਿਦ੍ਧੰ ਪਾਸਾਦਿਕੰ ਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯੰ ਅਦ੍ਦਾਰਿਟ੍ਠਕਸਮਾਨੰ [ਅਲ਼ਾਰਿਟ੍ਠਕਸਮਾਨੰ (ਸ੍ਯਾ॰)]। ਤਸ੍ਸ ਪਰਤੋ ਓਦਾਤੰ ਹੋਤਿ ਸੁਓਦਾਤੰ ਸੇਤੰ ਪਣ੍ਡਰੰ ਪਾਸਾਦਿਕੰ ਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯੰ ਓਸਧਿਤਾਰਕਸਮਾਨੰ। ਤੇਨ ਭਗਵਾ ਪਾਕਤਿਕੇਨ ਮੰਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਨ ਪੁਰਿਮਸੁਚਰਿਤਕਮ੍ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਾ ਯੋਜਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ ਦਿਵਾ ਚੇਵ ਰਤ੍ਤਿਞ੍ਚ। ਯਦਾ ਹਿਪਿ ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਹੋਤਿ। ਸੂਰਿਯੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖੋ ਚ ਉਪੋਸਥੋ ਹੋਤਿ। ਤਿਬ੍ਬੋ ਚ ਵਨਸਣ੍ਡੋ ਹੋਤਿ। ਮਹਾ ਚ ਕਾਲ਼ਮੇਘੋ [ਅਕਾਲਮੇਘੋ (ਸ੍ਯਾ॰)]

ਅਬ੍ਭੁਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਰੂਪੇਪਿ ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਸਮਨ੍ਤਾ ਯੋਜਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਸੋ ਕੁਟ੍ਟੋ [ਕੁਡ੍ਡੋ (ਸੀ॰)] ਵਾ ਕਵਾਟਂ ਵਾ ਪਾਕਾਰੋ ਵਾ ਪਬ੍ਬਤੋ ਵਾ ਗਚ੍ਛੋ ਵਾ ਲਤਾ ਵਾ ਆਵਰਣਂ ਰੂਪਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ। ਏਕਞ੍ਚੇ ਤਿਲਫਲਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਿਲਵਾਹੇ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ। ਤਞ੍ਞੇਵ ਤਿਲਫਲਂ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯ। ਏਵਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਭਗਵਤੋ ਪਾਕਤਿਕਂ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ? ਭਗਵਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ। ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ – ''ਇਮੇ ਵਤ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਉਪਵਾਦਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ , ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ। ਇਮੇ ਵਾ ਪਨ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਨੁਪਵਾਦਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ, ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ''ਤਿ । ਇਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ; ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਚ ਭਗਵਾ ਏਕਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਪਞ੍ਚਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਦਸਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਵੀਸਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਤਿਂਸਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਸਤਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਪਿ ਚੂਲ਼ਨਿਕਂ ਲੋਕਧਾਤੁਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮਿਕਂ ਲੋਕਧਾਤੁਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਤਿਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਮਹਾਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਪਿ [ਤਿਸਹਸ੍ਸਿਂ ਮਹਾਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਪਿ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਲੋਕਧਾਤੁਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ। ਯਾਵਤਕਂ ਵਾ ਪਨ ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਤਾਵਤਕਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ। ਏਵਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਭਗਵਤੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ? ਭਗਵਾ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ ਹਾਸਪਞ੍ਞੋ ਜਵਨਪਞ੍ਞੋ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞੋ ਪਞ੍ਞਾਪਭੇਦਕੁਸਲੋ ਪਭਿਨ੍ਨਞਾਣੋ ਅਧਿਗਤਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੋ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਦਸਬਲਧਾਰੀ ਪੁਰਿਸਾਸਭੋ ਪੁਰਿਸਸੀਹੋ ਪੁਰਿਸਨਾਗੋ ਪੁਰਿਸਾਜਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਸਧੋਰਯ੍ਹੋ ਅਨਨ੍ਤਞਾਣੋ ਅਨਨ੍ਤਤੇਜੋ ਅਨਨ੍ਤਯਸੋ ਅਡ੍ਢੋ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਧਨਵਾ ਨੇਤਾ ਵਿਨੇਤਾ ਅਨੁਨੇਤਾ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਾ ਅਨਿਜ੍ਝਾਪੇਤਾ ਪੇਕ੍ਖੇਤਾ ਪਸਾਦੇਤਾ। ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ, ਅਸਞ੍ਜਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਨੇਤਾ, ਅਨਕ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਾਤਾ, ਮਗ੍ਗਞ੍ਞੂ ਮਗ੍ਗਵਿਦੂ ਮਗ੍ਗਕੋਵਿਦੋ ਮਗ੍ਗਾਨੁਗਾ ਚ ਪਨ ਏਤਰਹਿ ਸਾਵਕਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ।

ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਜਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ ਞਾਣਭੂਤੋ ਧਮ੍ਮਭੂਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋ ਵਤ੍ਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਨ੍ਨੇਤਾ ਅਮਤਸ੍ਸ ਦਾਤਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮੀ ਤਥਾਗਤੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਵਿਦਿਤਂ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਅਫਸ੍ਸਿਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਅਤੀਤਂ ਅਨਾਗਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ [ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੬੯] ਉਪਾਦਾਯ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਮੁਖੇ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨੇਯ੍ਯਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ [ਅਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਅਤ੍ਤਤ੍ਥੋ ਵਾ ਪਰਤ੍ਥੋ ਵਾ ਉਭਯਤ੍ਥੋ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਗੂਲ਼੍ਹੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਨੇਯ੍ਯੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਨੀਤੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੋਦਾਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ [ਪਰਮਤ੍ਥੋ ਵਾ, ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਨ੍ਤੋਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ।

ਸਬ੍ਬਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ... ਸਬ੍ਬਂ ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ... ਅਤੀਤੇ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਞਾਣਂ, ਅਨਾਗਤੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਞਾਣਂ। ਯਾਵਤਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ ਤਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ, ਯਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ ਤਾਵਤਕਂ ਨੇਯ੍ਯਂ;

ਨੇਯ੍ਯਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕੰ ਞਾਣੰ ਞਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕੰ ਨੇਯ੍ਯੰ, ਨੇਯ੍ਯੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣੰ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਞਾਣੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨੇਯ੍ਯਪਥੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਯਥਾ ਦ੍ਵਿੰਨ੍ਨੰ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾਫੁਸਿਤਾਨੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮੰ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲੰ ਉਪਰਿਮੰ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਪਰਿਮੰ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲੰ ਹੇਟ੍ਠਿਮੰ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ; ਏਵਮੇਵ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਨੇਯ੍ਯਞ੍ਚ ਞਾਣਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ। ਯਾਵਤਕੰ ਨੇਯ੍ਯੰ ਤਾਵਤਕੰ ਞਾਣੰ, ਯਾਵਤਕੰ ਞਾਣੰ ਤਾਵਤਕੰ ਨੇਯ੍ਯੰ; ਨੇਯ੍ਯਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕੰ ਞਾਣੰ ਞਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕੰ ਨੇਯ੍ਯੰ। ਨੇਯ੍ਯੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣੰ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਞਾਣੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨੇਯ੍ਯਪਥੋ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ।

ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਆਵਜ੍ਜਨਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਆਕਙ੍ਖਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਮਨਸਿਕਾਰਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਟਿਬਦ੍ਧਾ। ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਭਗਵਾ ਆਸਯੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਨੁਸਯੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਚਰਿਤੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਭਬ੍ਬਾਭਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਸਦੇਵਕੋ ਲੋਕੋ ਸਮਾਰਕੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੋ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਪਜਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਨ੍ਤੋਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ [ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ (ਕ॰) ਪਸੂਰਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਅਵਸਾਨੇਪਿ]।

ਯਥਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਮਚ੍ਛਕਚ੍ਛਪਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਿਮਿਤਿਮਿਙ੍ਗਲੰ ਉਪਾਦਾਯ ਅਨ੍ਤੋਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਸਦੇਵਕੋ ਲੋਕੋ ਸਮਾਰਕੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੋ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਪਜਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਨ੍ਤੋਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ [ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ (ਕ॰) ਪਸੂਰਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਅਵਸਾਨੇਪਿ]। ਯਥਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਪਕ੍ਖੀ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਗਰੁਲ਼ੰ ਵੇਨਤੇਯ੍ਯੰ ਉਪਾਦਾਯ ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਪਦੇਸੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਯੇਪਿ ਤੇ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਤੇਪਿ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਸ੍ਸ ਪਦੇਸੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ; ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਪਞ੍ਞੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਯੇਪਿ ਤੇ ਖਤ੍ਤਿਯਪਣ੍ਡਿਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਣ੍ਡਿਤਾ ਗਹਪਤਿਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸਮਣਪਣ੍ਡਿਤਾ ਨਿਪੁਣਾ ਕਤਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ ਵਾਲਵੇਧਿਰੂਪਾ ਵੋਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ ਮਞ੍ਞੇ ਚਰਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਗਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ, ਤੇ ਪਞ੍ਹੰ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਤਥਾਗਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਗੂਲ਼੍ਹਾਨਿ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਨਿ ਚ। ਕਥਿਤਾ ਵਿਸਜ੍ਜਿਤਾ ਚ ਤੇ ਪਞ੍ਹਾ ਭਗਵਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਣਾ। ਉਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾ ਚ ਤੇ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਤਿਰੋਚਤਿ ਯਦਿਦੰ ਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ। ਏਵੰ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ।

ਕਥੰ ਭਗਵਾ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ? ਭਗਵਾ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕੰ ਵੋਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਅਦ੍ਦਸ ਸਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਨ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਉਪ੍ਪਲਿਨਿਯੰ ਵਾ ਪਦੁਮਿਨਿਯੰ ਵਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਿਨਿਯੰ ਵਾ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਉਪ੍ਪਲਾਨਿ ਵਾ ਪਦੁਮਾਨਿ ਵਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਾਨਿ ਵਾ ਉਦਕੇ ਜਾਤਾਨਿ ਉਦਕੇ ਸੰਵਡ੍ਢਾਨਿ ਉਦਕਾ ਅਨੁਗ੍ਗਤਾਨਿ ਅਨ੍ਤੋਨਿਮੁਗ੍ਗਪੋਸੀਨਿ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਉਪ੍ਪਲਾਨਿ ਵਾ ਪਦੁਮਾਨਿ ਵਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਾਨਿ ਵਾ ਉਦਕੇ ਜਾਤਾਨਿ ਉਦਕੇ ਸੰਵਡ੍ਢਾਨਿ ਸਮੋਦਕੰ ਠਿਤਾਨਿ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਉਪ੍ਪਲਾਨਿ ਵਾ ਪਦੁਮਾਨਿ ਵਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਾਨਿ ਵਾ ਉਦਕੇ ਜਾਤਾਨਿ ਉਦਕੇ ਸੰਵਡ੍ਢਾਨਿ ਉਦਕਾ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮ੍ਮ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਦਕੇਨ; ਏਵਮੇਵ ਭਗਵਾ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕੰ ਵੋਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਅਦ੍ਦਸ ਸਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਨ ਪਰਲੋਕਵਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇ। ਜਾਨਾਤਿ ਭਗਵਾ – ''ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰਾਗਚਰਿਤੋ, ਅਯੰ ਦੋਸਚਰਿਤੋ, ਅਯੰ ਮੋਹਚਰਿਤੋ, ਅਯੰ ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤੋ, ਅਯੰ ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤੋ, ਅਯੰ ਞਾਣਚਰਿਤੋ''ਤਿ। ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਸੁਭਕਥੰ ਕਥੇਤਿ; ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨੰ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ; ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਯ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾਯ ਗਰੁਸੰਵਾਸੇ ਨਿਵੇਸੇਤਿ; ਵਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿੰ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ; ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ

ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਸਾਦਨੀਯਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੋਧਿਂ [ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੁਦ੍ਧਤਂ (ਕ॰)] ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤਂ ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਸੀਲਾਨਿ ਚ; ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਨਿਚ੍ਚਾਕਾਰਂ ਦੁਕ੍ਖਾਕਾਰਂ ਅਨਤ੍ਤਾਕਾਰਂ।

‘‘ਸੇਲੇ ਯਥਾ ਪਬ੍ਬਤਮੁਦ੍ਧਨਿਟ੍ਠਿਤੋ, ਯਥਾਪਿ ਪਸ੍ਸੇ ਜਨਤਂ ਸਮਨ੍ਤਤੋ।
ਤਥੂਪਮਂ ਧਮ੍ਮਮਯਂ ਸੁਮੇਧ, ਪਾਸਾਦਮਾਰੁਯ੍ਹ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ।
ਸੋਕਾਵਤਿਣ੍ਣਂ ਜਨਤਮਪੇਤਸੋਕੋ, ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁ ਜਾਤਿਜਰਾਭਿਭੂਤ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ? **ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਂ। ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣੇਨ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਗਤੋ ਸਮੁਪਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ।

‘‘ਨ ਤਸ੍ਸ ਅਦਿਟ੍ਠਮਿਧਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਅਥੋ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਮਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ।
ਸਬ੍ਬਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਿ ਯਦਤ੍ਥਿ ਨੇਯ੍ਯਂ, ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੂਤਿ – ਅਕਿਤ੍ਤਯਿ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ।

ਸਕ੍ਖਿਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨਯਨ੍ਤਿ। **ਸਕ੍ਖਿਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਇਤਿਹਿਤਿਹਂ, ਨ ਇਤਿਕਿਰਾਯ, ਨ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ, ਨ ਪਿਟਕਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਨ ਤਕ੍ਕਹੇਤੁ, ਨ ਨਯਹੇਤੁ, ਨ ਆਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੇਨ, ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਾਮਂ ਸਯਮਭਿਞ੍ਞਾਤਂ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ – ਸਕ੍ਖਿਧਮ੍ਮਂ। **ਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨਯ**ਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ – ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਚ। ਕਤਮੇ ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਸੀਹਾ ਬ੍ਯਗ੍ਘਾ ਦੀਪੀ ਅਚ੍ਛਾ ਤਰਚ੍ਛਾ ਕੋਕਾ ਮਹਿਂਸਾ [ਗੋਮਹਿਂਸਾ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੫] ਹਤ੍ਥੀ ਅਹਿ ਵਿਚ੍ਛਿਕਾ ਸਤਪਦੀ, ਚੋਰਾ ਵਾ ਅਸ੍ਸੁ ਮਾਣਵਾ ਵਾ ਕਤਕਮ੍ਮਾ ਵਾ ਅਕਤਕਮ੍ਮਾ ਵਾ, ਚਕ੍ਖੁਰੋਗੋ ਸੋਤਰੋਗੋ ਘਾਨਰੋਗੋ ਜਿਵ੍ਹਾਰੋਗੋ ਕਾਯਰੋਗੋ ਸੀਸਰੋਗੋ ਕਣ੍ਣਰੋਗੋ ਮੁਖਰੋਗੋ ਦਨ੍ਤਰੋਗੋ ਕਾਸੋ ਸਾਸੋ ਪਿਨਾਸੋ ਡਾਹੋ [ਡਹੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੫] ਜਰੋ ਕੁਚ੍ਛਿਰੋਗੋ ਮੁਚ੍ਛਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾ ਸੂਲਾ ਵਿਸੂਚਿਕਾ ਕੁਟ੍ਠਂ ਗਣ੍ਡੋ ਕਿਲਾਸੋ ਸੋਸੋ ਅਪਮਾਰੋ ਦਦ੍ਦੁ ਕਣ੍ਡੁ ਕਚ੍ਛੁ ਰਖਸਾ ਵਿਤਚ੍ਛਿਕਾ ਲੋਹਿਤਪਿਤ੍ਤਂ [ਲੋਹਿਤਂ ਪਿਤ੍ਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਮਧੁਮੇਹੋ ਅਂਸਾ ਪਿਲ਼ਕਾ ਭਗਨ੍ਦਲਾ, ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕਾ ਆਬਾਧਾ ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜਾ ਆਬਾਧਾ ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜਾ ਆਬਾਧਾ ਓਪਕ੍ਕਮਿਕਾ ਆਬਾਧਾ ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਾ ਆਬਾਧਾ, ਸੀਤਂ ਉਣ੍ਹਂ ਜਿਘਚ੍ਛਾ ਪਿਪਾਸਾ ਉਚ੍ਚਾਰੋ ਪਸ੍ਸਾਵੋ ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾ ਇਤਿ ਵਾ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਕਤਮੇ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਨੀਵਰਣਂ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਨੀਵਰਣਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਨੀਵਰਣਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੀਵਰਣਂ ਰਾਗੋ ਦੋਸੋ ਮੋਹੋ ਕੋਧੋ ਉਪਨਾਹੋ ਮਕ੍ਖੋ ਪਲ਼ਾਸੋ ਇਸ੍ਸਾ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਮਾਯਾ ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ ਥਮ੍ਭੋ ਸਾਰਮ੍ਭੋ ਮਾਨੋ ਅਤਿਮਾਨੋ ਮਦੋ ਪਮਾਦੋ, ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ ਸਬ੍ਬੇ ਦਰਥਾ ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਤਾਪਾ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਪਰਿਸਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ, ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ, ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ। ਕਥਂ ਪਰਿਸਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਤੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਸਹਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸਹਨ੍ਤਿ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਪਰਿਸਹਨ੍ਤੀਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਕਥੰ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵੱਤੁਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਤੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵੱਤੁਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇਸੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ? ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾਯ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਾਯ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦਾਯ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਪਟਿਪਦਾਯ ਅਨ੍ਵੱਤ੍ਥਪਟਿਪਦਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦਾਯ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾਯ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾਯ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਯ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚਤੁੰਨ੍ਨੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਚਤੁੰਨ੍ਨੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨੰ ਚਤੁੰਨ੍ਨੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨੰ ਪਞ੍ਚੰਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਪਞ੍ਚੰਨ੍ਨੰ ਬਲਾਨੰ ਸਤ੍ਤੰਨ੍ਨੰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੰ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ – ਇਮੇਸੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵੱਤੁਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵੱਤੁਨ੍ਤੀਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਕਥੰ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਤਤ੍ਥੇਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾ। ਯਥਾ ਬਿਲੇ ਬਿਲਾਸਯਾ ਪਾਣਾ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਦਕੇ ਦਕਾਸਯਾ ਪਾਣਾ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਵਨੇ ਵਨਾਸਯਾ ਪਾਣਾ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਰੁਕ੍ਖੇ ਰੁਕ੍ਖਾਸਯਾ ਪਾਣਾ ਸਯਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਤਤ੍ਥੇਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਵੁੱਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਚਰਿਯਕੋ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨ ਫਾਸੁ ਵਿਹਰਤਿ। ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਸਾਚਰਿਯਕੋ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨ ਫਾਸੁ ਵਿਹਰਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਰਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਯਾ, ਤ੍ਯਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਵਸਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋਤਿ ਵੁੱਚ੍ਚਤਿ। ਤੇ ਨੰ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ [ਸਮੁਦਾਚਾਰੇਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰)] ਨੰ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਚਰਿਯਕੋਤਿ ਵੁੱਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧੰ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸੰ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ ... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਰਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਯਾ, ਤ੍ਯਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਵਸਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋਤਿ ਵੁੱਚ੍ਚਤਿ। ਤੇ ਨੰ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਨੰ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਚਰਿਯਕੋਤਿ ਵੁੱਚ੍ਚਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਸਾਚਰਿਯਕੋ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨ ਫਾਸੁ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਵੁੱਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਤਯੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤਰਾਮਲਾ ਅਨ੍ਤਰਾਅਮਿਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਰਾਸਪਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਰਾਵਧਕਾ ਅਨ੍ਤਰਾਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਲੋਭੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤਰਾਮਲੋ [ਅਨ੍ਤਰਾਮਲੰ (ਸੀ॰ ਕ॰) ਇਤਿਵੁ॰ ੮੮] ਅਨ੍ਤਰਾਅਮਿਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਸਪਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਵਧਕੋ ਅਨ੍ਤਰਾਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ; ਦੋਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਮੋਹੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤਰਾਮਲੋ ਅਨ੍ਤਰਾਅਮਿਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਸਪਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਵਧਕੋ ਅਨ੍ਤਰਾਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਅਨ੍ਤਰਾਮਲਾ ਅਨ੍ਤਰਾਅਮਿਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਰਾਸਪਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਰਾਵਧਕਾ ਅਨ੍ਤਰਾਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ’’ਤਿ।

‘‘ਅਨਤ੍ਥਜਨਨੋ ਲੋਭੋ, ਲੋਭੋ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਕੋਪਨੋ।
ਭਯਮਨ੍ਤਰਤੋ ਜਾਤੰ, ਤੰ ਜਨੋ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਤਿ॥

‘‘ਲੁਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਲੁਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਨ੍ਧਤਮੰ [ਅਨ੍ਧਤਮੰ (ਸ੍ਯਾ॰) ਇਤਿਵੁ॰ ੮੮] ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਲੋਭੋ ਸਹਤੇ ਨਰੰ॥

‘‘ਅਨਤ੍ਥਜਨਨੋ ਦੋਸੋ, ਦੋਸੋ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਕੋਪਨੋ।
ਭਯਮਨ੍ਤਰਤੋ ਜਾਤੰ, ਤੰ ਜਨੋ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਤਿ॥

‘‘ਕੁਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਕੁਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।

ਅਨ੍ਧਨ੍ਤਮੰ ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਦੋਸੋ ਸਹਤੇ ਨਰੰ॥

‘‘ਅਨਤ੍ਥਜਨਨੋ ਮੋਹੋ, ਮੋਹੋ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਕੋਪਨੋ।
ਭਯਮਨ੍ਤਰਤੋ ਜਾਤੰ, ਤੰ ਜਨੋ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਤਿ॥

‘‘ਮੂਲ੍ਹੋ ਅਤ੍ਥੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਮੂਲ੍ਹੋ ਧਮ੍ਮੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਨ੍ਧਨ੍ਤਮੰ ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਮੋਹੋ ਸਹਤੇ ਨਰ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਤਯੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਲੋਭੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ; ਦੋਸੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ...ਪੇ॰... ਮੋਹੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਯੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ।

‘‘ਲੋਭੋ ਦੋਸੋ ਚ ਮੋਹੋ ਚ, ਪੁਰਿਸੰ ਪਾਪਚੇਤਸੰ।
ਹਿੰਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਭੂਤਾ, ਤਚਸਾਰੰਵ ਸਮ੍ਫਲ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ –

‘‘ਰਾਗੋ ਚ ਦੋਸੋ ਚ ਇਤੋ ਨਿਦਾਨਾ, ਅਰਤੀ ਰਤੀ ਲੋਮਹੰਸੋ ਇਤੋਜਾ।
ਇਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯ ਮਨੋਵਿਤਕ੍ਕਾ, ਕੁਮਾਰਕਾ ਧਙ੍ਕਮਿਵੋਸ੍ਸਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨਯਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨਯੰ ਪਰਿਸ੍ਸਯਪ੍ਪਹਾਨੰ ਪਰਿਸ੍ਸਯਵੂਪਸਮੰ ਪਰਿਸ੍ਸਯਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੰ ਪਰਿਸ੍ਸਯਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿੰ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ – ਸਕ੍ਖਿਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨਯੰ।

ਪਟਿਪਦੰ ਵਦੇਹਿ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇਤਿ। ਪਟਿਪਦੰ ਵਦੇਹਿ – ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦੰ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦੰ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦੰ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਪਟਿਪਦੰ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਦੰ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦੰ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤੰ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤੰ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗੰ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਅਰਿਯੰ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੰ ਮਗ੍ਗੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦੰ ਵਦੇਹਿ ਆਚਿਕ੍ਖ ਦੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਞਪੇਹਿ ਪਟ੍ਠਪੇਹਿ ਵਿਵਰ ਵਿਭਜ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਹਿ ਪਕਾਸੇਹੀਤਿ – ਪਟਿਪਦੰ ਵਦੇਹਿ। **ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਬੁਦ੍ਧੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਆਲਪਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਯੰ ਤ੍ਵੰ ਧਮ੍ਮੰ ਆਚਿਕ੍ਖਸਿ ਦੇਸੇਸਿ ਪਞ੍ਞਪੇਸਿ ਪਟ੍ਠਪੇਸਿ ਵਿਵਰਿ ਵਿਭਜਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਅਕਾਸਿ ਪਕਾਸੇਸਿ ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਸੁਨ੍ਦਰੰ ਭਦ੍ਦਕੰ ਕਲ੍ਯਾਣੰ ਅਨਵਜ੍ਜੰ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ – ਪਟਿਪਦੰ ਵਦੇਹਿ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇ।

ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਅਥ ਵਾਪਿ ਸਮਾਧਿਨ੍ਤਿ। **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਆਦਿ ਚਰਣਂ ਸਂਯਮੋ ਸਂਵਰੋ ਮੁਖਂ ਪਮੁਖਂ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਅਥ ਵਾਪਿ ਸਮਾਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਿਤਿ ਸਣ੍ਠਿਤਿ ਅਵਟ੍ਠਿਤਿ ਅਵਿਸਾਹਾਰੋ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਅਵਿਸਾਹਟਮਾਨਸਤਾ ਸਮਥੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਮਾਧਿਬਲਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀਤਿ – ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਅਥ ਵਾਪਿ ਸਮਾਧਿਂ।

ਤੇਨਾਹ ਸੋ ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ –

''ਅਕਿਤ੍ਤੁਯੀ ਵਿਵਟਚਕ੍ਖੁ, ਸਕ੍ਖਿਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨਯਂ।
ਪਟਿਪਦਂ ਵਦੇਹਿ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਂ ਅਥ ਵਾਪਿ ਸਮਾਧਿ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੫੭.ਚਕ੍ਖੂਹਿ ਨੇਵ ਲੋਲਸ੍ਸ, ਗਾਮਕਥਾਯ ਆਵਰਯੇ ਸੋਤਂ।
ਰਸੇ ਚ ਨਾਨੁਗਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯ, ਨ ਚ ਮਮਾਯੇਥ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ॥

ਚਕ੍ਖੂਹਿ ਨੇਵ ਲੋਲਸ੍ਸਾਤਿ। ਕਥਂ ਚਕ੍ਖੁਲੋਲੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਚਕ੍ਖੁਲੋਲਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ – ''ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਦਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ , ਦਿਟ੍ਠਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਆਰਾਮੇਨ ਆਰਾਮਂ ਉਯ੍ਯਾਨੇਨ ਉਯ੍ਯਾਨਂ ਗਾਮੇਨ ਗਾਮਂ ਨਿਗਮੇਨ ਨਿਗਮਂ ਨਗਰੇਨ ਨਗਰਂ ਰਟ੍ਠੇਨ ਰਟ੍ਠਂ ਜਨਪਦੇਨ ਜਨਪਦਂ ਦੀਘਚਾਰਿਕਂ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਚਾਰਿਕਂ [ਅਨਵਤ੍ਥਿਤਚਾਰਿਕਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਚ ਹੋਤਿ ਰੂਪਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਾਯ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਚਕ੍ਖੁਲੋਲੋ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਵੀਥਿਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਸਂਵੁਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਹਤ੍ਥਿਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਅਸ੍ਸਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਰਥਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਪਤ੍ਤਿਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਪੁਰਿਸੇ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਕੁਮਾਰਕੇ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਕੁਮਾਰਿਕਾਯੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਅਨ੍ਤਰਾਪਣਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ , ਘਰਮੁਖਾਨਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਉਦ੍ਧਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਅਧੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਂ ਵਿਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਚਕ੍ਖੁਲੋਲੋ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨਂ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਸਂਵੁਤਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਰਾਯ ਨ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਨ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਚਕ੍ਖੁਲੋਲੋ ਹੋਤਿ।

ਯਥਾ ਵਾ ਪਨੇਕੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਏਵਰੂਪਂ ਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਨਚ੍ਚਂ ਗੀਤਂ ਵਾਦਿਤਂ ਪੇਕ੍ਖਂ ਅਕ੍ਖਾਨਂ ਪਾਣਿਸ੍ਸਰਂ ਵੇਤਾਲਂ ਕੁਮ੍ਭਥੂਣਂ [ਕੁਮ੍ਭਥੂਨਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਸੋਭਨਕਂ [ਸੋਭਨਗਰਕਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਚਣ੍ਡਾਲਂ ਵਂਸਂ ਧੋਵਨਂ ਹਤ੍ਥਿਯੁਦ੍ਧਂ ਅਸ੍ਸਯੁਦ੍ਧਂ ਮਹਿਂਸਯੁਦ੍ਧਂ [ਮਹਿਸਯੁਦ੍ਧਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਉਸਭਯੁਦ੍ਧਂ ਅਜਯੁਦ੍ਧਂ ਮੇਣ੍ਡਯੁਦ੍ਧਂ ਕੁਕ੍ਕੁਟਯੁਦ੍ਧਂ ਵਟ੍ਟਕਯੁਦ੍ਧਂ ਦਣ੍ਡਯੁਦ੍ਧਂ ਮੁਟ੍ਠਿਯੁਦ੍ਧਂ ਨਿਬ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਉਯ੍ਯੋਧਿਕਂ ਬਲਗ੍ਗਂ ਸੇਨਾਬ੍ਯੂਹਂ ਅਨੀਕਦਸ੍ਸਨਂ ਇਤਿ ਵਾ । ਏਵਮ੍ਪਿ ਚਕ੍ਖੁਲੋਲੋ ਹੋਤਿ।

ਕਥਂ ਨ ਚਕ੍ਖੁਲੋਲੋ ਹੋਤਿ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਵੀਥਿਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਂਵੁਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਹਤ੍ਥਿਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਅਸ੍ਸਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਰਥਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਪਤ੍ਤਿਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਪੁਰਿਸੇ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਕੁਮਾਰਕੇ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਕੁਮਾਰਿਕਾਯੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਅਨ੍ਤਰਾਪਣਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਘਰਮੁਖਾਨਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਉਦ੍ਧਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਅਧੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਾਵਿਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਚਕ੍ਖੁਲੋਲੋ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨਂ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਸਂਵੁਤਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਚਕ੍ਖੁਲੋਲੋ ਹੋਤਿ।

ਯਥਾ ਵਾ ਪਨੇਕੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਏਵਰੂਪਂ ਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਂ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਨਚ੍ਚਂ ਗੀਤਂ ਵਾਦਿਤਂ ਪੇਕ੍ਖਂ ਅਕ੍ਖਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਨੀਕਦਸ੍ਸਨਂ ਇਤਿ ਵਾ। ਏਵਰੂਪਾ ਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਚਕ੍ਖੁਲੋਲੋ ਹੋਤਿ।

ਚਕ੍ਖੂਹਿ ਨੇਵ ਲੋਲਸ੍ਸਾਤਿ। ਚਕ੍ਖੁਲੋਲਿਯਂ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯ੍ਯ, ਚਕ੍ਖੁਲੋਲਿਯਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਚਕ੍ਖੂਹਿ ਨੇਵ ਲੋਲਸ੍ਸ।

ਗਾਮਕਥਾਯ ਆਵਰਯੇ ਸੋਤਨ੍ਤਿ। ਗਾਮਕਥਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਬਾਤ੍ਤਿਂਸ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਰਾਜਕਥਾ ਚੋਰਕਥਾ ਮਹਾਮਤ੍ਤਕਥਾ ਸੇਨਾਕਥਾ ਭਯਕਥਾ ਯੁਦ੍ਧਕਥਾ ਅਨ੍ਨਕਥਾ ਪਾਨਕਥਾ ਵਤ੍ਥਕਥਾ ਯਾਨਕਥਾ ਸਯਨਕਥਾ ਮਾਲਾਕਥਾ ਗਨ੍ਧਕਥਾ ਞਾਤਿਕਥਾ ਗਾਮਕਥਾ ਨਿਗਮਕਥਾ ਨਗਰਕਥਾ ਜਨਪਦਕਥਾ ਇਤ੍ਥਿਕਥਾ [ਇਤ੍ਥਿਕਥਾ ਪੁਰਿਸਕਥਾ (ਬਹੂਸੁ)] ਸੂਰਕਥਾ ਵਿਸਿਖਾਕਥਾ ਕੁਮ੍ਭਟ੍ਠਾਨਕਥਾ ਪੁਬ੍ਬਪੇਤਕਥਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਥਾ ਲੋਕਕ੍ਖਾਯਿਕਾ ਸਮੁਦ੍ਦਕ੍ਖਾਯਿਕਾ ਇਤਿਭਵਾਭਵਕਥਾ ਇਤਿ ਵਾ। **ਗਾਮਕਥਾਯ ਆਵਰਯੇ ਸੋਤ**ਨ੍ਤਿ । ਗਾਮਕਥਾਯ ਸੋਤਂ ਆਵਰੇਯ੍ਯ ਨਿਵਾਰੇਯ੍ਯ ਸਂਵਰੇਯ੍ਯ ਰਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਗੋਪੇਯ੍ਯ ਪਿਦਹੇਯ੍ਯ ਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਗਾਮਕਥਾਯ ਆਵਰਯੇ ਸੋਤਂ।

ਰਸੇ ਚ ਨਾਨੁਗਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯਾਤਿ। **ਰਸੇ ਚਾ**ਤਿ ਮੂਲਰਸੋ ਖਨ੍ਧਰਸੋ ਤਚਰਸੋ ਪਤ੍ਤਰਸੋ ਪੁਪ੍ਫਰਸੋ ਫਲਰਸੋ ਅਮ੍ਬਿਲਂ ਮਧੁਰਂ ਤਿਤ੍ਤਕਂ ਕਟੁਕਂ ਲੋਣਿਕਂ ਖਾਰਿਕਂ ਲਮ੍ਬਿਕਂ ਕਸਾਵੋ ਸਾਦੁ ਅਸਾਦੁ ਸੀਤਂ ਉਣ੍ਹਂ। ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਰਸਗਿਦ੍ਧਾ; ਤੇ ਜਿਵ੍ਹਗ੍ਗੇਨ ਰਸਗ੍ਗਾਨਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਾ ਆਹਿਣ੍ਡਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਅਮ੍ਬਿਲਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਨਮ੍ਬਿਲਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਅਨਮ੍ਬਿਲਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਮ੍ਬਿਲਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਸੀਤਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਣ੍ਹਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਉਣ੍ਹਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਸੀਤਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਯਂ ਯਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ਤੇਨ ਨ ਤੁਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਪਰਾਪਰਂ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤਿ, ਮਨਾਪਿਕੇਸੁ ਰਸੇਸੁ ਰਤ੍ਤਾ ਗਿਦ੍ਧਾ ਗਧਿਤਾ ਮੁਚ੍ਛਿਤਾ ਅਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨਾ ਲਗ੍ਗਾ ਲਗ੍ਗਿਤਾ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾ। ਯਸ੍ਸੇਸਾ ਰਸਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ...ਪੇ॰... ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ ਨੇਵ ਦਵਾਯ...ਪੇ॰... ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚਾਤਿ।

ਯਥਾ ਵਣਂ ਆਲਿਮ੍ਪੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਆਰੁਹਣਤ੍ਥਾਯ [ਆਰੁਹਨਤ੍ਥਾਯ (ਕ॰) ਪੁਰਾਭੇਦਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਸਤ੍ਤਮਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾਯਂ], ਯਥਾ ਵਾ ਪਨ ਅਕ੍ਖਂ ਅਬ੍ਭਞ੍ਜੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਭਾਰਸ੍ਸ ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ, ਯਥਾ ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਮਂਸਂ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਯ੍ਯ ਯਾਵਦੇਵ ਕਨ੍ਤਾਰਸ੍ਸ ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ; ਏਵਮੇਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ ਨੇਵ ਦਵਾਯ...ਪੇ॰... ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚਾਤਿ ਰਸਤਣ੍ਹਂ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯ੍ਯ, ਰਸਤਣ੍ਹਾਯ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਰਸੇ ਚ ਨਾਨੁਗਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯ।

ਨ ਚ ਮਮਾਯੇਥ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ। **ਮਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਮਮਤ੍ਤਾ – ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ...ਪੇ॰... ਇਦਂ ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤਂ... ਪੇ॰... ਇਦਂ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤਂ। ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤਂ ਪਹਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਂ ਨ ਮਮਾਯੇਯ੍ਯ ਨ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ ਨ ਪਰਾਮਸੇਯ੍ਯ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸੇਯ੍ਯ; ਸੋਤਂ... ਘਾਨਂ... ਜਿਵ੍ਹਂ... ਕਾਯਂ... ਰੂਪੇ... ਸਦ੍ਦੇ... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ... ਕੁਲਂ... ਗਣਂ... ਆਵਾਸਂ... ਲਾਭਂ... ਯਸਂ... ਪਸਂਸਂ... ਸੁਖਂ... ਚੀਵਰਂ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ... ਸੇਨਾਸਨਂ... ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ... ਕਾਮਧਾਤੁਂ... ਰੂਪਧਾਤੁਂ... ਅਰੂਪਧਾਤੁਂ... ਕਾਮਭਵਂ... ਰੂਪਭਵਂ... ਅਰੂਪਭਵਂ... ਸਞ੍ਞਾਭਵਂ... ਅਸਞ੍ਞਾਭਵਂ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵਂ ... ਏਕਵੋਕਾਰਭਵਂ... ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵਂ... ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਂ ... ਅਤੀਤਂ... ਅਨਾਗਤਂ... ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ... ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨ ਮਮਾਯੇਯ੍ਯ ਨ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ ਨ ਪਰਾਮਸੇਯ੍ਯ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸੇਯ੍ਯ। **ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਗਤਂ ਵੇਦਨਾਗਤਂ ਸਞ੍ਞਾਗਤਂ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤਂ। **ਲੋਕਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਆਯਤਨਲੋਕੇਤਿ – ਨ ਚ ਮਮਾਯੇਥ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿਂ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਚਕ੍ਖੁਹਿ ਨੇਵ ਲੋਲਸ੍ਸ, ਗਾਮਕਥਾਯ ਆਵਰਯੇ ਸੋਤਂ।
ਰਸੇ ਚ ਨਾਨੁਗਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯ, ਨ ਚ ਮਮਾਯੇਥ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੫੮.ਫਸ੍ਸੇਨ ਯਦਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਪਰਿਦੇਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ।
ਭਵਞ੍ਚ ਨਾਭਿਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯ, ਭੇਰਵੇਸੁ ਚ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯ੍ਯ॥

ਫਸ੍ਸੇਨ ਯਦਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸਾਤਿ। **ਫਸ੍ਸੋ**ਤਿ ਰੋਗਫਸ੍ਸੋ। ਰੋਗਫਸ੍ਸੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸ੍ਸ; ਚਕ੍ਖੁਰੋਗੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸ੍ਸ, ਸੋਤਰੋਗੇਨ...ਪੇ॰... ਘਾਨਰੋਗੇਨ... ਜਿਵ੍ਹਾਰੋਗੇਨ... ਕਾਯਰੋਗੇਨ... ਸੀਸਰੋਗੇਨ... ਕਣ੍ਣਰੋਗੇਨ... ਮੁਖਰੋਗੇਨ... ਦਨ੍ਤਰੋਗੇਨ... ਕਾਸੇਨ... ਸਾਸੇਨ... ਪਿਨਾਸੇਨ... ਡਾਹੇਨ... ਜਰੇਨ... ਕੁਚ੍ਛਿਰੋਗੇਨ... ਮੁਚ੍ਛਾਯ... ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾਯ... ਸੂਲਾਯ... ਵਿਸੂਚਿਕਾਯ... ਕੁਟ੍ਠੇਨ... ਗਣ੍ਡੇਨ... ਕਿਲਾਸੇਨ... ਸੋਸੇਨ... ਅਪਮਾਰੇਨ... ਦਦ੍ਦੁਯਾ... ਕਣ੍ਡੁਯਾ ... ਕਚ੍ਛੁਯਾ... ਰਖਸਾਯ... ਵਿਤਚ੍ਛਿਕਾਯ... ਲੋਹਿਤੇਨ... ਪਿਤ੍ਤੇਨ... ਮਧੁਮੇਹੇਨ... ਅਂਸਾਯ... ਪਿਲ਼ਕਾਯ... ਭਗਨ੍ਦਲੇਨ... ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਓਪਕ੍ਕਮਿਕੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਸੀਤੇਨ... ਉਣ੍ਹੇਨ... ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ... ਪਿਪਾਸਾਯ... ਉਚ੍ਚਾਰੇਨ... ਪਸ੍ਸਾਵੇਨ... ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ – ਫਸ੍ਸੇਨ ਯਦਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ।

ਪਰਿਦੇਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ ਕੁਹਿਞ੍ਚੀਤਿ। ਆਦੇਵਂ ਪਰਿਦੇਵਂ ਆਦੇਵਨਂ ਪਰਿਦੇਵਨਂ ਆਦੇਵਿਤਤ੍ਤਂ ਪਰਿਦੇਵਿਤਤ੍ਤਂ ਵਾਚਾ ਪਲਾਪਂ ਵਿਪ੍ਪਲਾਪਂ ਲਾਲਪ੍ਪਂ ਲਾਲਪ੍ਪਾਯਨਂ ਲਾਲਪ੍ਪਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ ਨ ਜਨੇਯ੍ਯ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਯ੍ਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ। **ਕੁਹਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਕਿਮ੍ਹਿਚਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾਤਿ – ਪਰਿਦੇਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ।

ਭਵਞ੍ਚ ਨਾਭਿਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਕਾਮਭਵਂ ਨ ਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯ, ਰੂਪਭਵਂ ਨ ਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯ, ਅਰੂਪਭਵਂ ਨ ਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯ ਨ ਪਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯ ਨਾਭਿਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਭਵਞ੍ਚ ਨਾਭਿਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯ।

ਭੇਰਵੇਸੁ ਚ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯ੍ਯਾਤਿ। **ਭੇਰਵਾ**ਤਿ ਏਕੇਨਾਕਾਰੇਨ ਭਯਮ੍ਪਿ ਭੇਰਵਮ੍ਪਿ ਤਞ੍ਞੇਵ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਏਤਂ ਨੂਨ ਤਂ ਭਯਂ ਭੇਰਵਂ ਨ ਜਹੇ ਆਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ। ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸੀਹਾ ਬ੍ਯਗ੍ਘਾ ਦੀਪੀ ਅਚ੍ਛਾ ਤਰਚ੍ਛਾ ਕੋਕਾ ਮਹਿਂਸਾ ਅਸ੍ਸਾ ਹਤ੍ਥੀ ਅਹਿ ਵਿਚ੍ਛਿਕਾ ਸਤਪਦੀ, ਚੋਰਾ ਵਾ ਅਸ੍ਸੁ ਮਾਨਵਾ ਵਾ ਕਤਕਮ੍ਮਾ ਵਾ ਅਕਤਕਮ੍ਮਾ ਵਾ। ਅਥਾਪਰੇਨ ਆਕਾਰੇਨ ਭਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਂ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਭਯਂ ਭਯਾਨਕਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸੋ ਚੇਤਸੋ ਉਬ੍ਬੇਗੋ ਉਤ੍ਰਾਸੋ, ਜਾਤਿਭਯਂ ਜਰਾਭਯਂ ਬ੍ਯਾਧਿਭਯਂ ਮਰਣਭਯਂ ਰਾਜਭਯਂ ਚੋਰਭਯਂ ਅਗ੍ਗਿਭਯਂ ਉਦਕਭਯਂ ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਭਯਂ ਪਰਾਨੁਵਾਦਭਯਂ ਦਣ੍ਡਭਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਂ ਊਮਿਭਯਂ ਕੁਮ੍ਭੀਲਭਯਂ ਆਵਟ੍ਟਭਯਂ ਸੁਸੁਕਾਭਯਂ [ਸੁਂਸੁਕਾਭਯਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਆਜੀਵਿਕਭਯਂ ਅਸਿਲੋਕਭਯਂ ਪਰਿਸਾਯ ਸਾਰਜ੍ਜਭਯਂ ਮਦਨਭਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਂ ਭਯਂ ਭਯਾਨਕਂ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਲੋਮਹਂਸੋ ਚੇਤਸੋ ਉਬ੍ਬੇਗੋ ਉਤ੍ਰਾਸੋ। **ਭੇਰਵੇਸੁ ਚ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਭੇਰਵੇ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨ ਵੇਧੇਯ੍ਯ ਨ ਪਵੇਧੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯ੍ਯ ਨ ਤਸੇਯ੍ਯ ਨ ਉਤ੍ਤਸੇਯ੍ਯ ਨ ਪਰਿਤਸੇਯ੍ਯ ਨ ਭਾਯੇਯ੍ਯ ਨ ਸਨ੍ਤਾਸਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਅਭੀਰੂ ਅਸ੍ਸ ਅਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ, ਪਹੀਨਭਯਭੇਰਵੋ ਵਿਗਤਲੋਮਹਂਸੋ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਭੇਰਵੇਸੁ ਚ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯ੍ਯ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਫਸ੍ਸੇਨ ਯਦਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ, ਪਰਿਦੇਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕਰੇਯਜ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ।
ਭਵਞ੍ਚ ਨਾਭਿਜਪ੍ਪੇਯਜ, ਭੇਰਵੇਸੁ ਚ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯਜਾ’’ਤਿ॥

੧੫੯.ਅਨ੍ਨਾਨਮਥੋ ਪਾਨਾਨਂ, ਖਾਦਨੀਯਾਨਮਥੋਪਿ ਵਤ੍ਥਾਨਂ।
ਲਦ੍ਧਾ ਨ ਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਕਯਿਰਾ, ਨ ਚ ਪਰਿਤ੍ਤਸੇ ਤਾਨਿ ਅਲਭਮਾਨੋ॥

ਅਨ੍ਨਾਨਮਥੋ ਪਾਨਾਨਂ, ਖਾਦਨੀਯਾਨਮਥੋਪਿ ਵਤ੍ਥਾਨਨ੍ਤਿ। **ਅਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਓਦਨੋ ਕੁਮ੍ਮਾਸੋ ਸਤ੍ਤੁ ਮਚ੍ਛੋ ਮਂਸਂ। **ਪਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠ ਪਾਨਾਨਿ – ਅਮ੍ਬਪਾਨਂ, ਜਮ੍ਬੁਪਾਨਂ, ਚੋਚਪਾਨਂ, ਮੋਚਪਾਨਂ, ਮਧੁਪਾਨਂ , ਮੁਦ੍ਦਿਕਪਾਨਂ, ਸਾਲੁਕਪਾਨਂ, ਫਾਰੁਸਕਪਾਨਂ। ਅਪਰਾਨਿਪਿ ਅਟ੍ਠ ਪਾਨਾਨਿ – ਕੋਸਮ੍ਬਪਾਨਂ, ਕੋਲਪਾਨਂ, ਬਦਰਪਾਨਂ, ਘਤਪਾਨਂ, ਤੇਲਪਾਨਂ, ਪਯੋਪਾਨਂ, ਯਾਗੁਪਾਨਂ, ਰਸਪਾਨਂ। **ਖਾਦਨੀਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਟ੍ਠਖਜ੍ਜਕਂ, ਪੂਵਖਜ੍ਜਕਂ, ਮੂਲਖਜ੍ਜਕਂ, ਤਚਖਜ੍ਜਕਂ, ਪਤ੍ਤਖਜ੍ਜਕਂ, ਪੁਪ੍ਫਖਜ੍ਜਕਂ, ਫਲਖਜ੍ਜਕਂ। **ਵਤ੍ਥਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਛ ਚੀਵਰਾਨਿ – ਖੋਮਂ, ਕਪ੍ਪਾਸਿਕਂ, ਕੋਸੇਯਜਂ, ਕਮ੍ਬਲਂ, ਸਾਣਂ, ਭਙ੍ਗਨ੍ਤਿ – ਅਨ੍ਨਾਨਮਥੋ ਪਾਨਾਨਂ ਖਾਦਨੀਯਾਨਮਥੋਪਿ ਵਤ੍ਥਾਨਂ।

ਲਦ੍ਧਾ ਨ ਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਕਯਿਰਾਤਿ। **ਲਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਲਦ੍ਧਾ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾ ਨ ਕੁਹਨਾਯ, ਨ ਲਪਨਾਯ, ਨ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਤਾਯ, ਨ ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾਯ, ਨ ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਂ ਨਿਜਿਗੀਸਨਤਾਯ [ਨਿਜਿਗਿਂਸਨਤਾਯ (ਸੀ॰ ਸਜਾ॰)], ਨ ਕਟ੍ਠਦਾਨੇਨ, ਨ ਵੇਲੁਦਾਨੇਨ, ਨ ਪਤ੍ਤਦਾਨੇਨ, ਨ ਪੁਪ੍ਫਦਾਨੇਨ, ਨ ਫਲਦਾਨੇਨ, ਨ ਸਿਨਾਨਦਾਨੇਨ, ਨ ਚੁਣ੍ਣਦਾਨੇਨ, ਨ ਮਤ੍ਤਿਕਾਦਾਨੇਨ, ਨ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਦਾਨੇਨ, ਨ ਮੁਖੋਦਕਦਾਨੇਨ, ਨ ਚਾਟੁਕਮਜਤਾਯ, ਨ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪਜਤਾਯ [ਨ ਮੁਗ੍ਗਸੁਪ੍ਪਤਾਯ (ਸੀ॰), ਨ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪਤਾਯ (ਸਜਾ॰)], ਨ ਪਾਰਿਭਟਯਯਤਾਯ, ਨ ਪੀਠਮਦ੍ਦਿਕਤਾਯ [ਪਿਟ੍ਠਿਮਂਸਿਕਤਾਯ (ਸੀ॰), ਪਿਟ੍ਠਿਮਦ੍ਦਿਕਤਾਯ (ਕ॰)], ਨ ਵਤ੍ਥੁਵਿਜ੍ਜਾਯ, ਨ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਵਿਜ੍ਜਾਯ, ਨ ਅਙ੍ਗਵਿਜ੍ਜਾਯ, ਨ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਵਿਜ੍ਜਾਯ, ਨ ਦੂਤਗਮਨੇਨ, ਨ ਪਹਿਣਗਮਨੇਨ, ਨ ਜਙ੍ਘਪੇਸਨਿਯੇਨ, ਨ ਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮੇਨ, ਨ ਨਵਕਮ੍ਮੇਨ, ਨ ਪਿਣ੍ਡਪਟਿਪਿਣ੍ਡਕੇਨ, ਨ ਦਾਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਲਦ੍ਧਾ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਲਦ੍ਧਾ। **ਨ ਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਕਯਿਰਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਨਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਪਾਨਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਵਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਯਾਨਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਸਯਨਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਗਨ੍ਧਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਆਮਿਸਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਨ ਕਰੇਯਜ ਨ ਜਨੇਯਜ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਯਜ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯਜ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯਜਾਤਿ – ਲਦ੍ਧਾ ਨ ਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਕਯਿਰਾ।

ਨ ਚ ਪਰਿਤ੍ਤਸੇ ਤਾਨਿ ਅਲਭਮਾਨੋਤਿ। ਅਨ੍ਨਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ , ਪਾਨਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਵਤ੍ਥਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਕੁਲਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਗਣਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਆਵਾਸਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਲਾਭਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਯਸਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਪਸਂਸਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਸੁਖਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਚੀਵਰਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਸੇਨਾਸਨਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ਗਿਲਾਨੁਪਟ੍ਠਾਕਂ ਵਾ ਨ ਲਭਾਮਿ, ‘‘ਅਪ੍ਪਞ੍ਞਾਤੋਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਨ ਤਸੇਯਜ ਨ ਉਤ੍ਤਸੇਯਜ ਨ ਪਰਿਤ੍ਤਸੇਯਜ ਨ ਭਾਯੇਯਜ ਨ ਸਨ੍ਤਾਸਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯਜ , ਅਭੀਰੂ ਅਸ੍ਸ ਅਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ, ਪਹੀਨਭਯਭੇਰਵੋ ਵਿਗਤਲੋਮਹਂਸੋ ਵਿਹਰੇਯਜਾਤਿ – ਨ ਚ ਪਰਿਤ੍ਤਸੇ ਤਾਨਿ ਅਲਭਮਾਨੋ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਅਨ੍ਨਾਨਮਥੋ ਪਾਨਾਨਂ, ਖਾਦਨੀਯਾਨਮਥੋਪਿ ਵਤ੍ਥਾਨਂ।
ਲਦ੍ਧਾ ਨ ਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਕਯਿਰਾ, ਨ ਚ ਪਰਿਤ੍ਤਸੇ ਤਾਨਿ ਅਲਭਮਾਨੋ’’ਤਿ॥

੧੬੦.ਝਾਯੀ ਨ ਪਾਦਲੋਲਸ੍ਸ, ਵਿਰਮੇ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯਜ।
ਅਥਾਸਨੇਸੁ ਸਯਨੇਸੁ, ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਹਰੇਯਜ॥

ਝਾਯੀ ਨ ਪਾਦਲੋਲਸ੍ਸਾਤਿ। **ਝਾਯੀ**ਤਿ ਪਠਮੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਦੁਤਿਯੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਤਤਿਯੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਚਤੁਤ੍ਥੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਸਵਿਤਕ੍ਕਸਵਿਚਾਰੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਸਪ੍ਪੀਤਿਕੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਨਿਪ੍ਪੀਤਿਕੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਪੀਤਿਸਹਗਤੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਸਾਤਸਹਗਤੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਸੁਖਸਹਗਤੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਸਹਗਤੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਸੁਞ੍ਞਤੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਲੋਕਿਯੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੇਨਪਿ ਝਾਨੇਨ ਝਾਯੀ, ਝਾਨਰਤੋ ਏਕਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਪਰਮਤ੍ਥਗਰੁਕੋਤਿ [ਸਦਤ੍ਥਗਰੁਕੋਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] – ਝਾਯੀ।

ਨ ਪਾਦਲੋਲਸ੍ਸਾਤਿ। ਕਥਂ ਪਾਦਲੋਲੋ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਾਦਲੋਲਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ਆਰਾਮੇਨ ਆਰਾਮਂ ਉਯ੍ਯਾਨੇਨ ਉਯ੍ਯਾਨਂ ਗਾਮੇਨ ਗਾਮਂ ਨਿਗਮੇਨ ਨਿਗਮਂ ਨਗਰੇਨ ਨਗਰਂ ਰਟ੍ਠੇਨ ਰਟ੍ਠਂ ਜਨਪਦੇਨ ਜਨਪਦਂ ਦੀਘਚਾਰਿਕਂ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਚਾਰਿਕਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਾਦਲੋਲੋ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਤੋਪਿਸਙ੍ਘਾਰਾਮੇ ਪਾਦਲੋਲਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਨ ਅਤ੍ਥਹੇਤੁ ਨ ਕਾਰਣਹੇਤੁ ਉਦ੍ਧਤੋ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਰਿਵੇਣਤੋ ਪਰਿਵੇਣਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਵਿਹਾਰਤੋ ਵਿਹਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਡ੍ਢਯੋਗਤੋ ਅਡ੍ਢਯੋਗਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਪਾਸਾਦਤੋ ਪਾਸਾਦਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਹਮ੍ਮਿਯਤੋ ਹਮ੍ਮਿਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਗੁਹਾਯ ਗੁਹਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਲੇਣਤੋ ਲੇਣਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਕੁਟਿਤੋ ਕੁਟਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਕੂਟਾਗਾਰਤੋ ਕੂਟਾਗਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਟ੍ਟਤੋ ਅਟ੍ਟਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਮਾਲ਼ਤੋ ਮਾਲ਼ਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਉਦ੍ਦਣ੍ਡਤੋ ਉਦ੍ਦਣ੍ਡਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਤੋ ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ਤੋ ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਤੋ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਯਤ੍ਥ ਵਾ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ ਤਹਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਏਕਸ੍ਸ ਵਾ ਦੁਤਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵਾ ਤਤਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਬਹੁਂ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਂ ਪਲਪਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਰਾਜਕਥਂ ਚੋਰਕਥਂ ਮਹਾਮਤ੍ਤਕਥਂ ਸੇਨਾਕਥਂ ਭਯਕਥਂ ਯੁਦ੍ਧਕਥਂ ਅਨ੍ਨਕਥਂ ਪਾਨਕਥਂ ਵਤ੍ਥਕਥਂ ਯਾਨਕਥਂ ਸਯਨਕਥਂ ਮਾਲਾਕਥਂ ਗਨ੍ਧਕਥਂ ਞਾਤਿਕਥਂ ਗਾਮਕਥਂ ਨਿਗਮਕਥਂ ਨਗਰਕਥਂ ਜਨਪਦਕਥਂ ਇਤ੍ਥਿਕਥਂ ਸੂਰਕਥਂ ਵਿਸਿਖਾਕਥਂ ਕੁਮ੍ਭਟ੍ਠਾਨਕਥਂ ਪੁਬ੍ਬਪੇਤਕਥਂ ਨਾਨਤ੍ਤਕਥਂ ਲੋਕਕ੍ਖਾਯਿਕਂ ਸਮੁਦ੍ਦਕ੍ਖਾਯਿਕਂ ਇਤਿ ਭਵਾਭਵਕਥਂ ਇਤਿ ਵਾ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਾਦਲੋਲੋ ਹੋਤਿ।

ਨ ਪਾਦਲੋਲਸ੍ਸਾਤਿ। ਪਾਦਲੋਲਿਯਂ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯ੍ਯ, ਪਾਦਲੋਲਿਯਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ ਚਰੇਯ੍ਯ ਵਿਚਰੇਯ੍ਯ ਇਰਿਯੇਯ੍ਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਪਾਲੇਯ੍ਯ ਯਪੇਯ੍ਯ ਯਾਪੇਯ੍ਯ, ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮੋ ਅਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਰਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਅਨਿਰਾਕਤਜ੍ਝਾਨੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਾਨਂ ਝਾਯੀ ਝਾਨਰਤੋ ਏਕਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਪਰਮਤ੍ਥਗਰੁਕੋਤਿ – ਝਾਯੀ ਨ ਪਾਦਲੋਲਸ੍ਸ।

ਵਿਰਮੇ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ। **ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ, ਪਾਦਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ, ਹਤ੍ਥਪਾਦਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ, ਅਕਪ੍ਪਿਯੇ ਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞਿਤਾ, ਕਪ੍ਪਿਯੇ ਅਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞਿਤਾ, ਅਵਜ੍ਜੇ ਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞਿਤਾ, ਵਜ੍ਜੇ ਅਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞਿਤਾ, ਯਂ ਏਵਰੂਪਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਨਾ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ।

ਅਪਿ ਚ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ – ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ। ਕਥਂ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ? ''ਕਤਂ ਮੇ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਅਕਤਂ ਮੇ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ, ''ਕਤਂ ਮੇ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਅਕਤਂ ਮੇ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ, ''ਕਤਂ ਮੇ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਅਕਤਂ ਮੇ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਕਤੋ ਮੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ...ਪੇ॰...

ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ, ''ਕਤੰ ਮੇ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ... ਕਤੋ ਮੇ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ... ਕਤੋ ਮੇ ਮੁਸਾਵਾਦੋ... ਕਤਾ ਮੇ ਪਿਸੁਣਵਾਚਾ... ਕਤਾ ਮੇ ਫਰੁਸਵਾਚਾ... ਕਤੋ ਮੇ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ... ਕਤਾ ਮੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾ... ਕਤੋ ਮੇ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ... ਕਤਾ ਮੇ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ । ਏਵਂ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ।

ਅਥ ਵਾ ''ਸੀਲੇਸੁਮ੍ਹਿ ਨ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ, ''ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁਮ੍ਹਿ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂਮ੍ਹੀ''ਤਿ... ''ਜਾਗਰਿਯੰ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤੋਮ੍ਹੀ''ਤਿ... ''ਨ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਮ੍ਹੀ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤਾਨਿ ਮੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤਾਨਿ ਮੇ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨੀ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤੋ ਮੇ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ... ''ਦੁਕ੍ਖੰ ਮੇ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤ''ਨ੍ਤਿ... ''ਸਮੁਦਯੋ ਮੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ''ਤਿ... ''ਮਗ੍ਗੋ ਮੇ ਅਭਾਵਿਤੋ''ਤਿ... ''ਨਿਰੋਧੋ ਮੇ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤੋ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ। **ਵਿਰਮੇ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾ ਆਰਮੇਯ੍ਯ ਵਿਰਮੇਯ੍ਯ ਪਟਿਵਿਰਮੇਯ੍ਯ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੰ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿੰ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯ੍ਯ। ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਵਿਰਮੇ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾ।

ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ ਅਸ੍ਸ ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰੀ ਅਟ੍ਠਿਤਕਾਰੀ ਅਨੋਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਕੋ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ''ਕਦਾਹੰ ਅਪਰਿਪੂਰੰ ਵਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪਰਿਪੂਰੇਯ੍ਯੰ, ਪਰਿਪੂਰੰ ਵਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ? ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਵਾਯਾਮੋ ਚ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਚ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ ਚ ਥਾਮੋ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨੀ ਚ ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਆਤਪ੍ਪੰ ਪਧਾਨੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਅਨੁਯੋਗੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ । ''ਕਦਾਹੰ ਅਪਰਿਪੂਰੰ ਵਾ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੰ... ਪੇ॰... ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੰ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੰ... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧੰ... ਕਦਾਹੰ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਪਰਿਜਾਨੇਯ੍ਯੰ, ਅਪ੍ਪਹੀਨੇ ਵਾ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹੇਯ੍ਯੰ, ਅਭਾਵਿਤੰ ਵਾ ਮਗ੍ਗੰ ਭਾਵੇਯ੍ਯੰ, ਅਸਚ੍ਛਿਕਤੰ ਵਾ ਨਿਰੋਧੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ? ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਵਾਯਾਮੋ ਚ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਚ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ ਚ ਥਾਮੋ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨੀ ਚ ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਆਤਪ੍ਪੰ ਪਧਾਨੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਅਨੁਯੋਗੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ – ਵਿਰਮੇ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯ।

ਅਥਾਸਨੇਸੁ ਸਯਨੇਸੁ, ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਆਸਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯਤ੍ਥ ਨਿਸੀਦਤਿ – ਮਞ੍ਚੋ ਪੀਠੰ ਭਿਸਿ ਤਟ੍ਟਿਕਾ ਚਮ੍ਮਖਣ੍ਡੋ ਤਿਣਸਨ੍ਥਾਰੋ ਪਣ੍ਣਸਨ੍ਥਾਰੋ ਪਲਾਲਸਨ੍ਥਾਰੋ। ਸਯਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੇਨਾਸਨੰ ਵਿਹਾਰੋ ਅਡ੍ਢਯੋਗੋ ਪਾਸਾਦੋ ਹਮ੍ਮਿਯੰ ਗੁਹਾਤਿ – ਅਥਾਸਨੇਸੁ ਸਯਨੇਸੁ।

ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੇਸੁ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸੇਸੁ ਵਿਜਨਵਾਤੇਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕੇਸੁ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪੇਸੁ ਸੇਨਾਸਨੇਸੁ ਚਰੇਯ੍ਯ ਵਿਚਰੇਯ੍ਯ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ ਇਰਿਯੇਯ੍ਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਪਾਲੇਯ੍ਯ ਯਪੇਯ੍ਯ ਯਾਪੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਅਥਾਸਨੇਸੁ ਸਯਨੇਸੁ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਝਾਯੀ ਨ ਪਾਦਲੋਲਸ੍ਸ, ਵਿਰਮੇ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯ।
ਅਥਾਸਨੇਸੁ ਸਯਨੇਸੁ, ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੁ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ॥

੧੬੧.ਨਿਦ੍ਦੰ ਨ ਬਹੁਲੀਕਰੇਯ੍ਯ, ਜਾਗਰਿਯੰ ਭਜੇਯ੍ਯ ਆਤਾਪੀ।

ਤਨ੍ਦਿੰ ਮਾਯਂ ਹਸ੍ਸਂ ਖਿਡ੍ਡਂ, ਮੇਥੁਨਂ ਵਿਪ੍ਪਜਹੇ ਸਵਿਭੂਸਂ॥

ਨਿਦ੍ਦਂ ਨ ਬਹੁਲੀਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਛਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਨਿਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਨਿਦ੍ਦਂ ਨ ਬਹੁਲੀਕਰੇਯ੍ਯ।

ਜਾਗਰਿਯਂ ਭਜੇਯ੍ਯ ਆਤਾਪੀਤਿ। ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਵਸਂ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਆਵਰਣੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਯ੍ਯ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਠਮਂ ਯਾਮਂ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਆਵਰਣੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਯ੍ਯ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਯਾਮਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ ਪਾਦੇਪਾਦਂ ਅਚ੍ਚਾਧਾਯ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਉਟ੍ਠਾਨਸਞ੍ਞਂ ਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਯਾਮਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਯ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਆਵਰਣੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਯ੍ਯ।

ਜਾਗਰਿਯਂ ਭਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਜਾਗਰਿਯਂ ਭਜੇਯ੍ਯ ਸਮ੍ਭਜੇਯ੍ਯ ਸੇਵੇਯ੍ਯ ਨਿਸੇਵੇਯ੍ਯ ਸਂਸੇਵੇਯ੍ਯ ਪਟਿਸੇਵੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਜਾਗਰਿਯਂ ਭਜੇਯ੍ਯ।

ਆਤਾਪੀਤਿ। ਆਤਪ੍ਪਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵੀਰਿਯਂ [ਵਿਰਿਯਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)]। ਯੋ ਚੇਤਸਿਕੋ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋ ਨਿਕ੍ਕਮੋ ਪਰਕ੍ਕਮੋ ਉਯ੍ਯਾਮੋ ਵਾਯਾਮੋ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਉਸ੍ਸੋਲ਼੍ਹੀ ਥਾਮੋ ਠਿਤਿ ਅਸਿਥਿਲਪਰਕ੍ਕਮਤਾ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਛਨ੍ਦਤਾ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਤਾ ਧੁਰਸਮ੍ਪਗ੍ਗਾਹੋ ਵੀਰਿਯਂ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵੀਰਿਯਬਲਂ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ। ਇਮਿਨਾ ਆਤਾਪੇਨ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਗਤੋ ਸਮੁਪਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਆਤਾਪੀਤਿ – ਜਾਗਰਿਯਂ ਭਜੇਯ੍ਯ ਆਤਾਪੀ।

ਤਨ੍ਦਿੰ ਮਾਯਂ ਹਸ੍ਸਂ ਖਿਡ੍ਡਂ, ਮੇਥੁਨਂ ਵਿਪ੍ਪਜਹੇ ਸਵਿਭੂਸਨ੍ਤਿ। **ਤਨ੍ਦੀ**ਤਿ [ਤਨ੍ਦਿਨ੍ਤਿ (ਸੀ॰)] ਤਨ੍ਦੀ ਤਨ੍ਦਿਯਨਾ ਤਨ੍ਦਿਯਿਤਤ੍ਤਂ [ਨਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਖੁਦ੍ਦਕਵਤ੍ਥੁਵਿਭਙ੍ਗੇਪਿ] ਤਨ੍ਦਿਮਨਕਤਾ ਆਲਸ੍ਯਂ ਆਲਸ੍ਯਾਯਨਾ ਆਲਸ੍ਯਾਯਿਤਤ੍ਤਂ। ਮਾਯਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਞ੍ਚਨਿਕਾ ਚਰਿਯਾ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਵਾਚਾਯ ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਹੇਤੁ ਪਾਪਿਕਂ ਇਚ੍ਛਂ ਪਣਿਦਹਤਿ। ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞਾਤਿ [ਜਞ੍ਞੂਤਿ (ਕ॰)] ਇਚ੍ਛਤਿ, ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞਾਤਿ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞਾਤਿ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞਾਤਿ ਕਾਯੇਨ ਪਰਕ੍ਕਮਤਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਮਾਯਾਵਿਤਾ ਅਚ੍ਚਸਰਾ ਵਞ੍ਚਨਾ ਨਿਕਤਿ ਨਿਕਿਰਣਾ ਪਰਿਹਰਣਾ ਗੂਹਨਾ ਪਰਿਗੂਹਨਾ ਛਾਦਨਾ ਪਰਿਚ੍ਛਾਦਨਾ [ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਾ (ਸੀ॰ ਕ॰) ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ] ਅਨੁਤ੍ਤਾਨੀਕਮ੍ਮਂ ਅਨਾਵਿਕਮ੍ਮਂ ਵੋਚ੍ਛਾਦਨਾ ਪਾਪਕਿਰਿਯਾ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਾਯਾ। **ਹਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਤਿਵੇਲਂ ਦਨ੍ਤਵਿਦਂਸਕਂ ਹਸਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਕੁਮਾਰਕਮਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ , ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਯਦਿਦਂ ਅਤਿਵੇਲਂ ਦਨ੍ਤਵਿਦਂਸਕਂ ਹਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਖਿਡ੍ਡਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਖਿਡ੍ਡਾ – ਕਾਯਿਕਾ ਚ ਖਿਡ੍ਡਾ ਵਾਚਸਿਕਾ ਚ ਖਿਡ੍ਡਾ। ਕਤਮਾ ਕਾਯਿਕਾ ਖਿਡ੍ਡਾ? ਹਤ੍ਥੀਹਿਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਅਸ੍ਸੇਹਿਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਰਥੇਹਿਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਧਨੂਹਿਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਅਟ੍ਠਪਦੇਹਿਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਦਸਪਦੇਹਿਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਆਕਾਸੇਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਹਾਰਪਥੇਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਸਨ੍ਤਿਕਾਯਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ , ਖਲਿਕਾਯਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਘਟਿਕਾਯਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਸਲਾਕਹਤ੍ਥੇਨਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਅਕ੍ਖੇਨਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਪਙ੍ਕਚੀਰੇਨਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ , ਵਙ੍ਕਕੇਨਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਮੋਕ੍ਖਚਿਕਾਯਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਚਿਙ੍ਗੁਲਕੇਨਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਪਤ੍ਤਾਲ਼੍ਹਕੇਨਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਰਥਕੇਨਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਧਨੁਕੇਨਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਅਕ੍ਖਰਿਕਾਯਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਮਨੇਸਿਕਾਯਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਵਜ੍ਜੇਨਪਿ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ – ਅਯਂ ਕਾਯਿਕਾ ਖਿਡ੍ਡਾ। ਕਤਮਾ ਵਾਚਸਿਕਾ ਖਿਡ੍ਡਾ? ਮੁਖਭੇਰਿਕਂ [ਮੁਖਭੇਰਿਯਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਮੁਖਾਲਮ੍ਬਰਂ ਮੁਖਡਿਣ੍ਡਿਮਕਂ [ਮੁਖਦੇਣ੍ਡਿਮਕਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਮੁਖਵਲਿਮਕਂ ਮੁਖਭੇਰੁਲ਼ਕਂ [ਮੁਖਭੇਰੁਲਕਂ (ਸੀ॰)] ਮੁਖਦਦ੍ਦਰਿਕਂ ਨਾਟਕਂ ਲਾਪਂ ਗੀਤਂ ਦਵਕਮ੍ਮਂ – ਅਯਂ ਵਾਚਸਿਕਾ ਖਿਡ੍ਡਾ।

ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਯੋ ਸੋ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ ਗਾਮਧਮ੍ਮੋ ਵਸਲਧਮ੍ਮੋ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲੋ ਓਦਕਨ੍ਤਿਕੋ ਰਹਸ੍ਸੋ ਦ੍ਵਯਂਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ? ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਰਤ੍ਤਾਨਂ ਸਾਰਤ੍ਤਾਨਂ ਅਵਸ੍ਸੁਤਾਨਂ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਾਨਂ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਸਦਿਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮੋਤਿ,

ਤੰਕਾਰਣਾ ਵ੍ਚ੍ਚਤਿ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ। ਯਥਾ ਉਭੋ ਕਲਹਕਾਰਕਾ ਮੇਥੁਨਕਾਤਿ ਵ੍ਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਉਭੋ ਭਣ੍ਡਨਕਾਰਕਾ...ਪੇ॰... ਉਭੋ ਭਸ੍ਸਕਾਰਕਾ... ਉਭੋ ਅਧਿਕਰਣਕਾਰਕਾ... ਉਭੋ ਵਿਵਾਦਕਾਰਕਾ... ਉਭੋ ਵਾਦਿਨੋ... ਉਭੋ ਸਲ੍ਲਾਪਕਾ ਮੇਥੁਨਕਾਤਿ ਵ੍ਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ; ਏਵਮੇਵ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਰਤ੍ਤਾਨੰ ਸਾਰਤ੍ਤਾਨੰ ਅਵਸ੍ਸੁਤਾਨੰ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਾਨੰ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਸਦਿਸਾਨੰ ਧਮ੍ਮੋਤਿ, ਤੰਕਾਰਣਾ ਵ੍ਚ੍ਚਤਿ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮੋ।

ਵਿਭੂਸਾਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵਿਭੂਸਾ – ਅਤ੍ਥਿ ਅਗਾਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਭੂਸਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਵਿਭੂਸਾ। ਕਤਮਾ ਅਗਾਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਭੂਸਾ? ਕੇਸਾ ਚ ਮਸ੍ਸੁ ਚ ਮਾਲਾ ਚ ਗਨ੍ਧਾ ਚ ਵਿਲੇਪਨਾ ਚ ਆਭਰਣਾ ਚ ਪਿਲਨ੍ਧਨਾ ਚ ਵਤ੍ਥਞ੍ਚ ਸਯਨਾਸਨਞ੍ਚ ਵੇਠਨਞ੍ਚ ਉਚ੍ਛਾਦਨੰ ਪਰਿਮਦ੍ਦਨੰ ਨ੍ਹਾਪਨੰ ਸਮ੍ਬਾਹਨੰ ਆਦਾਸੰ ਅਞ੍ਜਨੰ ਮਾਲਾਵਿਲੇਪਨੰ ਮੁਖਚੁਣ੍ਣਕੰ ਮੁਖਲੇਪੰ ਹਤ੍ਥਬਨ੍ਧੰ ਸਿਖਾਬਨ੍ਧੰ [ਵਸਿਕ੍ਖਾਬਨ੍ਧੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਦਣ੍ਡਨਾਲ਼ਿਯੰ ਖਗ੍ਗੰ ਛਤ੍ਤੰ ਚਿਤ੍ਰਾ ਉਪਾਹਨਾ ਉਣ੍ਹੀਸੰ ਮਣਿੰ ਵਾਲ਼ਬੀਜਨਿੰ ਓਦਾਤਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਦੀਘਦਸਾਨਿ ਇਤਿ ਵਾ – ਅਯੰ ਅਗਾਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਭੂਸਾ। ਕਤਮਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਵਿਭੂਸਾ? ਚੀਵਰਮਣ੍ਡਨਾ ਪਤ੍ਤਮਣ੍ਡਨਾ ਸੇਨਾਸਨਮਣ੍ਡਨਾ ਇਮਸ੍ਸ ਵਾ ਪੂਤਿਕਾਯਸ੍ਸ ਬਾਹਿਰਾਨੰ ਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨੰ ਮਣ੍ਡਨਾ ਵਿਭੂਸਨਾ ਕੇਲ਼ਨਾ ਪਰਿਕੇਲ਼ਨਾ ਗੇਧਿਤਤਾ ਗੇਧਿਤਤ੍ਤੰ ਚਪਲਤਾ ਚਾਪਲ੍ਯੰ – ਅਯੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਵਿਭੂਸਾ।

ਤਨ੍ਤਿੰ ਮਾਯੰ ਹਸ੍ਸੰ ਖਿਡ੍ਡੰ, ਮੇਥੁਨੰ ਵਿਪ੍ਪਜਹੇ ਸਵਿਭੂਸਨ੍ਤਿ। ਤਨ੍ਤਿਞ੍ਚ ਮਾਯਞ੍ਚ ਹਸ੍ਸਞ੍ਚ ਖਿਡ੍ਡਞ੍ਚ ਮੇਥੁਨਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਸਵਿਭੂਸੰ ਸਪਰਿਵਾਰੰ ਸਪਰਿਭਣ੍ਡੰ ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿੰ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਤਨ੍ਤਿੰ ਮਾਯੰ ਹਸ੍ਸੰ ਖਿਡ੍ਡੰ, ਮੇਥੁਨੰ ਵਿਪ੍ਪਜਹੇ ਸਵਿਭੂਸੰ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਨਿਦ੍ਦੰ ਨ ਬਹੁਲੀਕਰੇਯ੍ਯ, ਜਾਗਰਿਯੰ ਭਜੇਯ੍ਯ ਆਤਾਪੀ।
> ਤਨ੍ਤਿੰ ਮਾਯੰ ਹਸ੍ਸੰ ਖਿਡ੍ਡੰ, ਮੇਥੁਨੰ ਵਿਪ੍ਪਜਹੇ ਸਵਿਭੂਸ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੬੨.ਆਥਬ੍ਬਣੰ ਸੁਪਿਨੰ ਲਕ੍ਖਣੰ, ਨੋ ਵਿਦਹੇ ਅਥੋਪਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੰ।
ਵਿਰੁਤਞ੍ਚ ਗਬ੍ਭਕਰਣੰ, ਤਿਕਿਚ੍ਛੰ ਮਾਮਕੋ ਨ ਸੇਵੇਯ੍ਯ॥

ਆਥਬ੍ਬਣੰ ਸੁਪਿਨੰ ਲਕ੍ਖਣੰ, ਨੋ ਵਿਦਹੇ ਅਥੋਪਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਆਥਬ੍ਬਣਿਕਾ ਆਥਬ੍ਬਣੰ ਪਯੋਜੇਨ੍ਤਿ, ਨਗਰੇ ਵਾ ਰੁਦ੍ਧੇ [ਰੁਨ੍ਧੇ (ਕ॰)] ਸਙ੍ਗਾਮੇ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੇ ਪਰਸੇਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਸੁ ਪਚ੍ਚਾਮਿਤ੍ਤੇਸੁ ਈਤਿੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਉਪਦ੍ਦਵੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਰੋਗੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ, ਪਜ੍ਜਰਕੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਸੂਲੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਵਿਸੂਚਿਕੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ, ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਆਥਬ੍ਬਣਿਕਾ ਆਥਬ੍ਬਣੰ ਪਯੋਜੇਨ੍ਤਿ।

ਸੁਪਿਨਪਾਠਕਾ ਸੁਪਿਨੰ ਆਦਿਸਨ੍ਤਿ, ਯੋ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯੰ ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਵੰ ਵਿਪਾਕੋ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯੰ [ਮਜ੍ਝਨ੍ਤਿਕਸਮਯੰ (ਬਹੂਸੁ)] ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਵੰ ਵਿਪਾਕੋ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯੰ ਸੁਪਿਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਵੰ ਵਿਪਾਕੋ ਹੋਤਿ। ਯੋ ਪੁਰਿਮੇ ਯਾਮੇ...ਪੇ॰... ਯੋ ਮਜ੍ਝਿਮੇ ਯਾਮੇ... ਯੋ ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਯਾਮੇ... ਯੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਨਿਪਨ੍ਨੋ... ਯੋ ਵਾਮੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਨਿਪਨ੍ਨੋ... ਯੋ ਉਤ੍ਤਾਨੰ ਨਿਪਨ੍ਨੋ... ਯੋ ਅਵਕੁਜ੍ਜ ਨਿਪਨ੍ਨੋ... ਯੋ ਚਨ੍ਦੰ ਪਸ੍ਸਤਿ... ਯੋ ਸੂਰਿਯੰ ਪਸ੍ਸਤਿ... ਯੋ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੰ ਪਸ੍ਸਤਿ... ਯੋ ਸਿਨੇਰੁੰ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜਾਨੰ ਪਸ੍ਸਤਿ... ਯੋ ਹਤ੍ਥਿੰ ਪਸ੍ਸਤਿ... ਯੋ ਅਸ੍ਸੰ ਪਸ੍ਸਤਿ... ਯੋ ਰਥੰ ਪਸ੍ਸਤਿ... ਯੋ ਪਤ੍ਤਿੰ ਪਸ੍ਸਤਿ... ਯੋ ਸੇਨਾਬ੍ਯੂਹੰ ਪਸ੍ਸਤਿ... ਯੋ ਆਰਾਮਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕੰ ਪਸ੍ਸਤਿ... ਯੋ ਵਨਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕੰ ਪਸ੍ਸਤਿ... ਯੋ ਭੂਮਿਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕੰ ਪਸ੍ਸਤਿ... ਯੋ ਪੋਕ੍ਖਰਣੀਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕੰ [ਪੋਕ੍ਖਰਣਿਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕੰ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਸ੍ਸਤਿ, ਏਵੰ ਵਿਪਾਕੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਵੰ ਸੁਪਿਨਪਾਠਕਾ ਸੁਪਿਨੰ ਆਦਿਸਨ੍ਤਿ।

ਲਕ੍ਖਣਪਾਠਕਾ ਲਕ੍ਖਣਂ ਆਦਿਸਨ੍ਤਿ – ਮਣਿਲਕ੍ਖਣਂ ਦਣ੍ਡਲਕ੍ਖਣਂ ਵਤ੍ਥਲਕ੍ਖਣਂ ਅਸਿਲਕ੍ਖਣਂ ਉਸੁਲਕ੍ਖਣਂ ਧਨੁਲਕ੍ਖਣਂ ਆਵ◌ੁਧਲਕ੍ਖਣਂ ਇਤ੍ਥਿਲਕ੍ਖਣਂ ਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਂ ਕੁਮਾਰਿਕਾਲਕ੍ਖਣਂ ਕੁਮਾਰਲਕ੍ਖਣਂ ਦਾਸਿਲਕ੍ਖਣਂ ਦਾਸਲਕ੍ਖਣਂ ਹਤ੍ਥਿਲਕ੍ਖਣਂ ਅਸ੍ਸਲਕ੍ਖਣਂ ਮਹਿਂਸਲਕ੍ਖਣਂ ਉਸਭਲਕ੍ਖਣਂ ਗੋਣਲਕ੍ਖਣਂ ਅਜਲਕ੍ਖਣਂ ਮੇਣ੍ਡਲਕ੍ਖਣਂ ਕੁਕ੍ਕੁਟਲਕ੍ਖਣਂ ਵਟ੍ਟਲਕ੍ਖਣਂ ਗੋਧਾਲਕ੍ਖਣਂ ਕਣ੍ਣਿਕਾਲਕ੍ਖਣਂ ਕਚ੍ਛਪਲਕ੍ਖਣਂ ਮਿਗਲਕ੍ਖਣਂ ਇਤਿ ਵ◌ਾਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਲਕ੍ਖਣਪਾਠਕਾ ਲਕ੍ਖਣਂ ਆਦਿਸਨ੍ਤਿ।

ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਪਾਠਕਾ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਆਦਿਸਨ੍ਤਿ। ਅਟ੍ਠਵ◌ੀਸਤਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ ਘਰਪ੍ਪਵ◌ੇਸੋ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਇਮਿਨਾ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ ਮਕੁਟਂ ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ, ਇਮਿਨਾ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ ਵ◌ਾਰੇਯ੍ਯਂ ਕਾਰੇਤਬ੍ਬਂ, ਇਮਿਨਾ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ ਬੀਜਨੀਹਾਰੋ [ਬੀਜਨਿਹਾਰੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਇਮਿਨਾ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨ ਸਂਵ◌ਾਸੋ [ਘਰਵ◌ਾਸੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਗਨ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਪਾਠਕਾ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ ਆਦਿਸਨ੍ਤਿ।

ਆਥਬ੍ਬਣਂ ਸੁਪਿਨਂ ਲਕ੍ਖਣਂ, ਨੋ ਵ◌ਿਦਹੇ ਅਥੋਪਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਆਥਬ੍ਬਣਞ੍ਚ ਸੁਪਿਨਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਞ੍ਚ ਨੋ ਵ◌ਿਦਹੇਯ੍ਯ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮਾਚਰੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ। ਅਥ ਵ◌ਾ ਨ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ ਨ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ ਨ ਧਾਰੇਯ੍ਯ ਨ ਉਪਧਾਰੇਯ੍ਯ ਨ ਉਪਲਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਨਪ੍ਪਯੋਜੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਆਥਬ੍ਬਣਂ ਸੁਪਿਨਂ ਲਕ੍ਖਣਂ, ਨੋ ਵ◌ਿਦਹੇ ਅਥੋਪਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਂ।

ਵ◌ਿਰੁਤਞ੍ਚ ਗਬ੍ਭਕਰਣਂ, ਤਿਕਿਚ੍ਛਂ ਮਾਮਕੋ ਨ ਸੇਵ◌ੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਵ◌ਿਰੁਤਂ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਮਿਗਵ◌ਾਕ੍ਕਂ। ਮਿਗਵ◌ਾਕ੍ਕਪਾਠਕਾ [ਮਿਗਚਕ੍ਕਂ। ਮਿਗਚਕ੍ਕਪਾਠਕਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਮਿਗਵ◌ਾਕ੍ਕਂ ਆਦਿਸਨ੍ਤਿ – ਸਕੁਣ੍ਤਾਨਂ ਵ◌ਾ ਚਤੁਪ੍ਪਦਾਨਂ ਵ◌ਾ ਰੁਤਂ [ਰੁਦਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਸ੍ਸਿਤਂ ਜਾਨਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਮਿਗਵ◌ਾਕ੍ਕਪਾਠਕਾ ਮਿਗਵ◌ਾਕ੍ਕਂ ਆਦਿਸਨ੍ਤਿ। ਗਬ੍ਭਕਰਣੀਯਾ ਗਬ੍ਭਂ ਸਣ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਦ੍ਵ◌ੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਗਬ੍ਭੋ ਨ ਸਣ੍ਠਾਤਿ – ਪਾਣਕੇਹਿ ਵ◌ਾ ਵ◌ਾਤਕੁਪ੍ਪੇਹਿ ਵ◌ਾ। ਪਾਣਕਾਨਂ ਵ◌ਾ ਵ◌ਾਤਕੁਪ੍ਪਾਨਂ ਵ◌ਾ ਪਟਿਘਾਤਾਯ ਓਸਧਂ ਦੇਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵ◌ਂ ਗਬ੍ਭਕਰਣੀਯਾ ਗਬ੍ਭਂ ਸਣ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤਿ। **ਤਿਕਿਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਤਿਕਿਚ੍ਛਾ – ਸਾਲਾਕਿਯਂ, ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤਿਯਂ, ਕਾਯਤਿਕਿਚ੍ਛਂ, ਭੂਤਿਯਂ, ਕੋਮਾਰਭਚ੍ਚਂ। **ਮਾਮਕੋ**ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਮਾਮਕੋ ਧਮ੍ਮਮਾਮਕੋ ਸਙ੍ਘਮਾਮਕੋ, ਸੋ ਵ◌ਾ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਮਮਾਯਤਿ ਭਗਵ◌ਾ ਵ◌ਾ ਤਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਵ◌ੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਯੇ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਕੁਹਾ ਥਦ੍ਧਾ ਲਪਾ ਸਿਙ੍ਗੀ ਉਨ੍ਨਲਾ ਅਸਮਾਹਿਤਾ ਨ ਮੇ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਮਾਮਕਾ, ਅਪਗਤਾ ਚ ਤੇ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਇਮਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵ◌ਿਨਯਾ, ਨ ਚ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵ◌ਿਨਯੇ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿਂ ਵ◌ਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵ◌ੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਚ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਕ੍ਕੁਹਾ ਨਿਲ੍ਲਪਾ ਧੀਰਾ ਅਤ੍ਥਦ੍ਧਾ ਸੁਸਮਾਹਿਤਾ ਤੇ ਖੋ ਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਮਾਮਕਾ ਨ ਚ ਅਪਗਤਾ ਤੇ , ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ, ਭਿਕ੍ਖੂ ਇਮਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਵ◌ਿਨਯਾ, ਤੇ ਚ ਭਿਕ੍ਖੂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਧਮ੍ਮਵ◌ਿਨਯੇ ਵ◌ੁਦ੍ਧਿਂ ਵ◌ਿਰੂਲ੍ਹਿਂ ਵ◌ੇਪੁਲ੍ਲਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ''।

''ਕੁਹਾ ਥਦ੍ਧਾ ਲਪਾ ਸਿਙ੍ਗੀ, ਉਨ੍ਨਲਾ ਅਸਮਾਹਿਤਾ।
ਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਵ◌ਿਰੂਹਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਦੇਸਿਤੇ॥

''ਨਿਕ੍ਕੁਹਾ ਨਿਲ੍ਲਪਾ ਧੀਰਾ, ਅਤ੍ਥਦ੍ਧਾ ਸੁਸਮਾਹਿਤਾ।
ਤੇ ਵ◌ੇ ਧਮ੍ਮੇ ਵ◌ਿਰੂਹਨ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਦੇਸਿਤੇ''॥

ਵ◌ਿਰੁਤਞ੍ਚ ਗਬ੍ਭਕਰਣਂ, ਤਿਕਿਚ੍ਛਂ ਮਾਮਕੋ ਨ ਸੇਵ◌ੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਵ◌ਿਰੁਤਞ੍ਚ ਗਬ੍ਭਕਰਣਞ੍ਚ ਤਿਕਿਚ੍ਛਞ੍ਚ ਮਾਮਕੋ ਨ ਸੇਵ◌ੇਯ੍ਯ ਨ ਨਿਸੇਵ◌ੇਯ੍ਯ ਨ ਸਂਸੇਵ◌ੇਯ੍ਯ ਨਪ੍ਪਟਿਸੇਵ◌ੇਯ੍ਯ ਨ ਚਰੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮਾਚਰੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ। ਅਥ ਵ◌ਾ ਨ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ ਨ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ ਨ ਧਾਰੇਯ੍ਯ ਨ ਉਪਧਾਰੇਯ੍ਯ ਨ ਉਪਲਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਨਪ੍ਪਯੋਜੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਵ◌ਿਰੁਤਞ੍ਚ ਗਬ੍ਭਕਰਣਂ ਤਿਕਿਚ੍ਛਂ ਮਾਮਕੋ ਨ ਸੇਵ◌ੇਯ੍ਯ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵ◌ਾ –

“ਆਥਬ੍ਬਣੰ ਸੁਪਿਨੰ ਲਕ੍ਖਣੰ, ਨੋ ਵਿਦਹੇ ਅਥੋਪਿ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤੰ।

ਵਿਰੁਤਞ੍ਚ ਗਬ੍ਭਕਰਣੰ, ਤਿਕਿਚ੍ਛੰ ਮਾਮਕੋ ਨ ਸੇਵੇਯਜਾ”ਤਿ॥

੧੬੩.ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਨਪ੍ਪਵੇਧੇਯਜ, ਨ ਉਨ੍ਨਮੇਯਜ ਪਸੰਸਿਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ।

ਲੋਭੰ ਸਹ ਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ, ਕੋਧੰ ਪੇਸੁਣਿਯਞ੍ਚ ਪਨੁਦੇਯਜ॥

ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਨਪ੍ਪਵੇਧੇਯਜਾਤਿ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਕੋਲਪੁਤ੍ਤਿਯੇਨ ਵਾ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਵਾ ਧਨੇਨ ਵਾ ਅਜ੍ਝੇਨੇਨ ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਸੁਤੇਨ ਵਾ ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਨਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਗਰਹਨ੍ਤਿ ਉਪਵਦਨ੍ਤਿ, ਨਿਨ੍ਦਿਤੋ ਗਰਹਿਤੋ ਉਪਵਦਿਤੋ ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਗਰਹਾਯ ਉਪਵਾਦੇਨ ਅਕਿਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਣ੍ਣਹਾਰਿਕਾਯ ਨ ਵੇਧੇਯਜ ਨਪ੍ਪਵੇਧੇਯਜ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯਜ ਨ ਤਸੇਯਜ ਨ ਉਤ੍ਤਸੇਯਜ ਨ ਪਰਿਤਸੇਯਜ ਨ ਭਾਯੇਯਜ ਨ ਸਨ੍ਤਾਸੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯਜ, ਅਭੀਰੂ ਅਸ੍ਸ ਅਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ, ਪਹੀਨਭਯਭੇਰਵੋ ਵਿਗਤਲੋਮਹੰਸੋ ਵਿਹਰੇਯਜਾਤਿ – ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਨਪ੍ਪਵੇਧੇਯਜ।

ਨ ਉਨ੍ਨਮੇਯਜ ਪਸੰਸਿਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁਤਿ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਪਸੰਸਨ੍ਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਕੋਲਪੁਤ੍ਤਿਯੇਨ ਵਾ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਵਾ ਧਨੇਨ ਵਾ ਅਜ੍ਝੇਨੇਨ ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਸੁਤੇਨ ਵਾ ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾ ਪਸੰਸਨ੍ਤਿ ਥੋਮੇਨ੍ਤਿ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ, ਪਸੰਸਿਤੋ ਥੋਮਿਤੋ ਕਿਤ੍ਤਿਤੋ ਵਣ੍ਣਿਤੋ ਪਸੰਸਾਯ ਥੋਮਨੇਨ ਕਿਤ੍ਤਿਯਾ ਵਣ੍ਣਹਾਰਿਕਾਯ ਉਨ੍ਨਤਿੰ ਨ ਕਰੇਯਜ ਉਨ੍ਨਮੰ ਨ ਕਰੇਯਜ ਮਾਨੰ ਨ ਕਰੇਯਜ ਥਮ੍ਭੰ ਨ ਕਰੇਯਜ, ਨ ਤੇਨ ਮਾਨੰ ਜਨੇਯਜ ਨ ਤੇਨ ਥਦ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸ ਪਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਪਗ੍ਗਹਿਤਸਿਰੋਤਿ – ਨ ਉਨ੍ਨਮੇਯਜ ਪਸੰਸਿਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ।

ਲੋਭੰ ਸਹ ਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ, ਕੋਧੰ ਪੇਸੁਣਿਯਞ੍ਚ ਪਨੁਦੇਯਜਾਤਿ। **ਲੋਭੋ**ਤਿ ਯੋ ਲੋਭੋ ਲੁਬ੍ਭਨਾ ਲੁਬ੍ਭਿਤਤ੍ਤੰ ਸਾਰਾਗੋ ਸਾਰਜ੍ਜਨਾ ਸਾਰਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। **ਮਚ੍ਛਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ – ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯੰ...ਪੇ॰... ਗਾਹੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ। **ਕੋਧੋ**ਤਿ ਯੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਘਾਤੋ ਪਟਿਘਾਤੋ ਪਟਿਘੰ ਪਟਿਵਿਰੋਧੋ, ਕੋਪੋ ਪਕੋਪੋ ਸਮ੍ਪਕੋਪੋ, ਦੋਸੋ ਪਦੋਸੋ ਸਮ੍ਪਦੋਸੋ, ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬਜਾਪਤ੍ਤਿ ਮਨੋਪਦੋਸੋ, ਕੋਧੋ ਕੁਜ੍ਝਨਾ ਕੁਜ੍ਝਿਤਤ੍ਤੰ, ਦੋਸੋ ਦੁਸ੍ਸਨਾ ਦੁਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤੰ, ਬਜਾਪਤ੍ਤਿ ਬਜਾਪਜ੍ਜਨਾ ਬਜਾਪਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤੰ, ਵਿਰੋਧੋ ਪਟਿਵਿਰੋਧੋ ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕੰ ਅਸੁਰੋਪੋ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪੇਸੁਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਿਸੁਣਵਾਚੋ ਹੋਤਿ ਇਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਅਮੁਤ੍ਰ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਇਮੇਸੰ ਭੇਦਾਯ, ਅਮੁਤ੍ਰ ਵਾ ਸੁਤ੍ਵਾ ਇਮੇਸੰ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਅਮੂਸੰ ਭੇਦਾਯ। ਇਤਿ ਸਮਗ੍ਗਾਨੰ ਵਾ ਭੇਤ੍ਤਾ ਭਿਨ੍ਨਾਨੰ ਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ, ਵਗ੍ਗਾਰਾਮੋ ਵਗ੍ਗਰਤੋ ਵਗ੍ਗਨਨ੍ਦੀ ਵਗ੍ਗਕਰਣਿੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ – ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੇਸੁਞ੍ਞੰ।

ਅਪਿ ਚ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਪੇਸੁਞ੍ਞੰ ਉਪਸੰਹਰਤਿ – ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾਯ ਵਾ ਭੇਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵਾ। ਕਥੰ ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾਯ ਪੇਸੁਞ੍ਞੰ ਉਪਸੰਹਰਤਿ? ਇਮਸ੍ਸ ਪਿਯੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਮਨਾਪੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਿਕੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸੁਹਦਯੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ਏਵੰ ਪਿਯਕਮ੍ਯਤਾਯ ਪੇਸੁਞ੍ਞੰ ਉਪਸੰਹਰਤਿ। ਕਥੰ ਭੇਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪੇਸੁਞ੍ਞੰ ਉਪਸੰਹਰਤਿ? ਕਥੰ ਇਮੇ ਨਾਨਾ ਅਸ੍ਸੁ ਵਿਨਾ ਅਸ੍ਸੁ ਵਗ੍ਗਾ ਅਸ੍ਸੁ ਦ੍ਵੇਧਾ ਅਸ੍ਸੁ ਦ੍ਵੇਜ੍ਝਾ ਅਸ੍ਸੁ ਦ੍ਵੇ ਪਕ੍ਖਾ ਅਸ੍ਸੁ ਭਿਜ੍ਜੇਯਜੁੰ ਨ ਸਮਾਗਚ੍ਛੇਯਜੁੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨ ਫਾਸੁ ਵਿਹਰੇਯਜੁਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਭੇਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪੇਸੁਞ੍ਞੰ ਉਪਸੰਹਰਤਿ। **ਲੋਭੰ ਸਹ ਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ, ਕੋਧੰ ਪੇਸੁਣਿਯਞ੍ਚ ਪਨੁਦੇਯਜਾ**ਤਿ। ਲੋਭਞ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯਞ੍ਚ ਕੋਧਞ੍ਚ ਪੇਸੁਞ੍ਞਞ੍ਚ ਨੁਦੇਯਜ ਪਨੁਦੇਯਜ ਪਜਹੇਯਜ ਵਿਨੋਦੇਯਜ ਬਜਨ੍ਤਿੰ ਕਰੇਯਜ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਯਜਾਤਿ – ਲੋਭੰ ਸਹ ਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ, ਕੋਧੰ ਪੇਸੁਣਿਯਞ੍ਚ ਪਨੁਦੇਯਜ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

“ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਨਪ੍ਪਵੇਧੇਯਜ, ਨ ਉਨ੍ਨਮੇਯਜ ਪਸੰਸਿਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ।

ਲੋਭਂ ਸਹ ਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ, ਕੋਧਂ ਪੇਸੁਣਿਯਞ੍ਚ ਪਨੁਦੇਯਜਾ’’ਤਿ॥

੧੬੪.ਕਯਵਿਕ੍ਕਯੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯਜ, ਉਪਵਾਦਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕਰੇਯਜ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ।
ਗਾਮੇ ਚ ਨਾਭਿਸਜ੍ਜੇਯਜ, ਲਾਭਕਮ੍ਯਾ ਜਨਂ ਨ ਲਪਯੇਯਜ॥

ਕਯਵਿਕ੍ਕਯੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯਜਾਤਿ। ਯੇ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਾ ਵਿਨਯੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਨ ਤੇ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਕਥਂ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ? ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚੀਵਰਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਵਞ੍ਚਨਿਯਂ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਉਦਯਂ ਵਾ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤੋ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਏਵਂ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਕਥਂ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ? ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪਤ੍ਤਂ ਵਾ ਚੀਵਰਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਂ ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਨ ਵਞ੍ਚਨਿਯਂ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਨ ਉਦਯਂ ਵਾ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤੋ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤਿ। ਏਵਂ ਕਯਵਿਕ੍ਕਯੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਕਯਵਿਕ੍ਕਯੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯਜਾ**ਤਿ। ਕਯਵਿਕ੍ਕਯੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯਜ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠੇਯਜ, ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਂ ਪਜਹੇਯਜ ਵਿਨੋਦੇਯਜ ਬਜਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯਜ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯਜ, ਕਯਵਿਕ੍ਕਯਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯਜਾਤਿ – ਕਯਵਿਕ੍ਕਯੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯਜ।

ਉਪਵਾਦਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕਰੇਯਜ ਕੁਹਿਞ੍ਚੀਤਿ। ਕਤਮੇ ਉਪਵਾਦਕਰਾ ਕਿਲੇਸਾ? ਸਨ੍ਤੇਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਾ ਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਦੁਨੋ, ਤੇ ਦੂਰਤੋਪਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਆਸਨ੍ਨਾਪਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚੇਤਸਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਦੇਵਤਾਪਿ ਖੋ ਸਨ੍ਤਿ ਇਦ੍ਧਿਮਨ੍ਤਿਨਿਯੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਕਾ ਪਰਚਿਤ੍ਤਵਿਦੁਨਿਯੋ, ਤਾ ਦੂਰਤੋਪਿ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਆਸਨ੍ਨਾਪਿ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚੇਤਸਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਓਲ਼ਾਰਿਕੇਹਿ ਵਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਮਜ੍ਝਿਮੇਹਿ ਵਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸੁਖੁਮੇਹਿ ਵਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਉਪਵਦੇਯਜੁਂ। ਕਤਮੇ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਕਿਲੇਸਾ? ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਕਿਲੇਸਾ। ਕਤਮੇ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਕਿਲੇਸਾ? ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ ਬਜਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਕਿਲੇਸਾ। ਕਤਮੇ ਸੁਖੁਮਾ ਕਿਲੇਸਾ? ਞਾਤਿਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਜਨਪਦਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਅਮਰਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਪਰਾਨੁਦਯਤਾ ਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ , ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਅਨਵਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸੁਖੁਮਾ ਕਿਲੇਸਾ। ਤੇ ਓਲ਼ਾਰਿਕੇਹਿ ਵਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਮਜ੍ਝਿਮੇਹਿ ਵਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸੁਖੁਮੇਹਿ ਵਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨ ਉਪਵਦੇਯਜ ਉਪਵਾਦਂ ਨ ਕਰੇਯਜ ਉਪਵਾਦਕਰੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਕਰੇਯਜ ਨ ਜਨੇਯਜ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਯਜ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯਜ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯਜ, ਉਪਵਾਦਕਰੇ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹੇਯਜ ਵਿਨੋਦੇਯਜ ਬਜਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯਜ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯਜ, ਉਪਵਾਦਕਰੇਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯਜ। **ਕੁਹਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਕਿਮ੍ਹਿਚਿ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਾਤਿ – ਉਪਵਾਦਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕਰੇਯਜ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ।

ਗਾਮੇ ਚ ਨਾਭਿਸਜ੍ਜੇਯਜਾਤਿ। ਕਥਂ ਗਾਮੇ ਸਜ੍ਜਤਿ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਾਮੇ ਗਿਹੀਹਿ ਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਸਹਨਨ੍ਦੀ ਸਹਸੋਕੀ ਸੁਖਿਤੇਸੁ ਸੁਖਿਤੋ ਦੁਕ੍ਖਿਤੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯੇਸੁ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵੋਯੋਗਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਗਾਮੇ ਸਜ੍ਜਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਤਿ ਅਰਕ੍ਖਿਤੇਨੇਵ ਕਾਯੇਨ ਅਰਕ੍ਖਿਤਾਯ ਵਾਚਾਯ ਅਰਕ੍ਖਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਨੁਪਟ੍ਠਿਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਅਸਂਵੁਤੇਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਸਜ੍ਜਤਿ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਬਜ੍ਝਤਿ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਅਨਯਬਜਸਨਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਗਾਮੇ ਸਜ੍ਜਤਿ।

ਕਥਂ ਗਾਮੇ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਾਮੇ ਗਿਹੀਹਿ ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਨ ਸਹਨਨ੍ਦੀ ਨ ਸਹਸੋਕੀ ਨ ਸੁਖਿਤੇਸੁ ਸੁਖਿਤੋ ਨ ਦੁਕ੍ਖਿਤੇਸੁ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚਕਰਣੀਯੇਸੁ ਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵੋਯੋਗਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਗਾਮੇ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਚੀਵਰਮਾਦਾਯ ਗਾਮਂ ਵਾ ਨਿਗਮਂ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਤਿ ਰਕ੍ਖਿਤੇਨੇਵ ਕਾਯੇਨ ਰਕ੍ਖਿਤਾਯ ਵਾਚਾਯ ਰਕ੍ਖਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾਯ ਸਤਿਯਾ ਸਂਵੁਤੇਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਨ ਬਜ੍ਝਤਿ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਨ ਅਨਯਬਜਸਨਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਗਾਮੇ ਨ ਸਜ੍ਜਤਿ। **ਗਾਮੇ ਚ ਨਾਭਿਸਜ੍ਜੇਯਜਾ**ਤਿ ਗਾਮੇ ਨ ਸਜ੍ਜੇਯਜ ਨ ਗਣ੍ਹੇਯਜ ਨ ਬਜ੍ਝੇਯਜ ਨ ਪਲਿਬਜ੍ਝੇਯਜ, ਅਗਿਦ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸ ਅਗਧਿਤੋ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨੋ ਵੀਤਗੇਧੋ ਵਿਗਤਗੇਧੋ ਚਤ੍ਤਗੇਧੋ...ਪੇ॰... ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰੇਯਜਾਤਿ – ਗਾਮੇ ਚ ਨਾਭਿਸਜ੍ਜੇਯਜ।

ਲਾਭਕਮਜਾ ਜਨਂ ਨ ਲਪਯੇਯਜਾਤਿ। ਕਤਮਾ ਲਪਨਾ? ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਪਾਪਿਚ੍ਛਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤਸ੍ਸ ਆਮਿਸਚਕ੍ਖੁਕਸ੍ਸ ਲੋਕਧਮ੍ਮਗਰੁਕਸ੍ਸ ਯਾ ਪਰੇਸਂ ਆਲਪਨਾ ਲਪਨਾ ਸਲ੍ਲਪਨਾ ਉਲ੍ਲਪਨਾ ਸਮੁਲ੍ਲਪਨਾ ਉਨ੍ਨਹਨਾ ਸਮੁਨ੍ਨਹਨਾ ਉਕ੍ਕਾਚਨਾ ਸਮੁਕ੍ਕਾਚਨਾ [ਉਕ੍ਕਾਪਨਾ ਸਮੁਕ੍ਕਾਪਨਾ (ਸਜਾ॰)] ਅਨੁਪਿਯਭਾਣਿਤਾ ਚਾਤੁਕਮਜਤਾ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪਜਤਾ ਪਾਰਿਭਟਯਤਾ ਪਰਪਿਟ੍ਠਿਮਂਸਿਕਤਾ [ਪਿਟ੍ਠਿਮਂਸਿਕਤਾ (ਕ॰) ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ ਸੀਲਨਿਦ੍ਦੇਸਵਣ੍ਣਨਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ], ਯਾ ਤਤ੍ਥ ਸਣ੍ਹਵਾਚਤਾ ਸਖਿਲਵਾਚਤਾ ਸਿਥਿਲਵਾਚਤਾ [ਮੇਤ੍ਤਵਾਚਕਤਾ (ਸਜਾ॰)] ਅਫਰੁਸਵਾਚਤਾ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲਪਨਾ।

ਅਪਿ ਚ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਜਨਂ ਲਪਤਿ – ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਨੀਚਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਰਂ ਉਚ੍ਚਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਜਨਂ ਲਪਤਿ, ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ ਉਚ੍ਚਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਰਂ ਨੀਚਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਜਨਂ ਲਪਤਿ। ਕਥਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨੀਚਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਰਂ ਉਚ੍ਚਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਜਨਂ ਲਪਤਿ? ''ਤੁਮ੍ਹੇ ਮੇ ਬਹੂਪਕਾਰਾ, ਅਹਂ ਤੁਮ੍ਹੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਲਭਾਮਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ, ਯੇਪਿ ਮੇ ਅਞ੍ਞੇ ਦਾਤੁਂ ਵਾ ਕਾਤੁਂ ਵਾ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤੁਮ੍ਹੇ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ ਯਮ੍ਪਿ ਮੇ ਪੁਰਾਣਂ ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕਂ ਨਾਮਧੇਯਜਂ ਤਮ੍ਪਿ ਮੇ ਅਨ੍ਤਰਹਿਤਂ। ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਅਹਂ ਞਾਯਾਮਿ ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਕੁਲੂਪਕੋ ਅਸੁਕਾਯ ਕੁਲੂਪਕੋ''ਤਿ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨੀਚਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਰਂ ਉਚ੍ਚਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਜਨਂ ਲਪਤਿ।

ਕਥਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਚ੍ਚਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਰਂ ਨੀਚਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਜਨਂ ਲਪਤਿ? ''ਅਹਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਬਹੂਪਕਾਰੋ, ਤੁਮ੍ਹੇ ਮਂ ਆਗਮ੍ਮ ਬੁਦ੍ਧਂ ਸਰਣਂ ਗਤਾ, ਧਮ੍ਮਂ ਸਰਣਂ ਗਤਾ, ਸਙ੍ਘਂ ਸਰਣਂ ਗਤਾ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ, ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ, ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ, ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ, ਸੁਰਾਮੇਰਯਮਜ੍ਜਪ੍ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤਾ। ਅਹਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਉਦ੍ਦੇਸਂ ਦੇਮਿ, ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਂ ਦੇਮਿ, ਉਪੋਸਥਂ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ, ਨਵਕਮ੍ਮਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਮਿ। ਅਥ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ ਮਂ ਉਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞੇ ਸਕ੍ਕਰੋਥ ਗਰੁਂ ਕਰੋਥ ਮਾਨੇਥ ਪੂਜੇਥਾ''ਤਿ। ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਚ੍ਚਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਰਂ ਨੀਚਂ ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਜਨਂ ਲਪਤਿ।

ਲਾਭਕਮਜਾ ਜਨਂ ਨ ਲਪਯੇਯਜਾਤਿ। ਲਾਭਹੇਤੁ ਲਾਭਪਚ੍ਚਯਾ ਲਾਭਕਾਰਣਾ ਲਾਭਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭਂ ਪਰਿਪਾਚੇਨ੍ਤੋ ਜਨਂ ਨ ਲਪਯੇਯਜ, ਲਪਨਂ ਪਜਹੇਯਜ ਵਿਨੋਦੇਯਜ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯਜ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯਜ, ਲਪਨਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯਜਾਤਿ – ਲਾਭਕਮਜਾ ਜਨਂ ਨ ਲਪਯੇਯਜ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਕਯਵਿਕ੍ਕਯੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯਜ, ਉਪਵਾਦਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕਰੇਯਜ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ।
> ਗਾਮੇ ਚ ਨਾਭਿਸਜ੍ਜੇਯਜ, ਲਾਭਕਮਜਾ ਜਨਂ ਨ ਲਪਯੇਯਜਾ''ਤਿ॥

੧੬੫.ਨ ਚ ਕਤ੍ਥਿਕੋ [ਕਤ੍ਥਿਤਾ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)] **ਸਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਨ ਚ ਵਾਚਂ ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਭਾਸੇਯਜ।**
ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਨ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਕਥਂ ਵਿਗ੍ਗਾਹਿਕਂ ਨ ਕਥਯੇਯਜ॥

ਨ ਚ ਕਤ੍ਥਿਕੋ ਸਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੂਤਿ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕਤ੍ਥੀ ਹੋਤਿ ਵਿਕਤ੍ਥੀ। ਸੋ ਕਤ੍ਥਤਿ ਵਿਕਤ੍ਥਤਿ ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਾ ਵਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਾ ਸੀਲਬ੍ਬਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਵਾ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਕੋਲਪੁਤ੍ਤਿਯੇਨ ਵਾ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯ ਵਾ ਧਨੇਨ ਵਾ

ਅਜ੍ਝੇਨੇਨ ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੇਨ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵਾ ਸੁਤੇਨ ਵਾ ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾ। ਉਚ੍ਚਾ ਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਵਾ ਮਹਾਭੋਗਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਵਾ ਉਲ਼ਾਰਭੋਗਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋਤਿ ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕੋਤਿ ਵਾ ਵਿਨਯਧਰੋਤਿ ਵਾ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋਤਿ ਵਾ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋਤਿ ਵਾ...ਪੇ॰... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀਤਿ ਵਾ ਕਤ੍ਥਤਿ ਵਿਕਤ੍ਥਤਿ। ਏਵਂ ਨ ਕਤ੍ਥੇਯਜ ਨ ਵਿਕਤ੍ਥੇਯਜ, ਕਤ੍ਥਂ ਪਜਹੇਯਜ ਵਿਨੋਦੇਯਜ ਬਜਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯਜ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯਜ, ਕਤ੍ਥਨਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯਜਾਤਿ – ਨ ਚ ਕਤ੍ਥਿਕੋ ਸਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁ।

ਨ ਚ ਵਾਚਂ ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਭਾਸੇਯਜਾਤਿ। ਕਤਮਾ ਪਯੁਤ੍ਤਵਾਚਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਚੀਵਰਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਸੇਨਾਸਨਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਯੁਤ੍ਤਵਾਚਾ।

ਅਥ ਵਾ ਚੀਵਰਹੇਤੁ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਹੇਤੁ ਸੇਨਾਸਨਹੇਤੁ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਹੇਤੁ ਸਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਭਣਤਿ ਮੁਸਾਪਿ ਭਣਤਿ, ਪਿਸੁਣਮ੍ਪਿ ਭਣਤਿ ਅਪਿਸੁਣਮ੍ਪਿ ਭਣਤਿ, ਫਰੁਸਮ੍ਪਿ ਭਣਤਿ ਅਫਰੁਸਮ੍ਪਿ ਭਣਤਿ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਮ੍ਪਿ ਭਣਤਿ ਅਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਮ੍ਪਿ ਭਣਤਿ, ਮਨ੍ਤਾਪਿ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਯੁਤ੍ਤਵਾਚਾ। ਅਥ ਵਾ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੋ ਪਰੇਸਂ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ – ''ਅਹੋ ਵਤ ਮੇ ਧਮ੍ਮਂ ਸੁਣੇਯ੍ਯੁਂ, ਸੁਤ੍ਵਾਵ ਧਮ੍ਮਂ ਪਸੀਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਪਸਨ੍ਨਾ ਚ ਮੇ ਪਸਨ੍ਨਾਕਾਰਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਯੁਤ੍ਤਵਾਚਾ। **ਨ ਚ ਵਾਚਂ ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਭਾਸੇਯਜਾ**ਤਿ। ਅਨੁਮਸੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਵਾਚਂ ਉਪਾਦਾਯ ਪਯੁਤ੍ਤਵਾਚਂ ਨ ਭਾਸੇਯਜ ਨ ਕਥੇਯਜ ਨ ਭਣੇਯਜ ਨ ਦੀਪੇਯਜ ਨ ਵੋਹਰੇਯਜ, ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਵਾਚਂ ਪਜਹੇਯਜ ਵਿਨੋਦੇਯਜ ਬਜਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯਜ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯਜ, ਪਯੁਤ੍ਤਵਾਚਾਯ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯਜਾਤਿ – ਨ ਚ ਵਾਚਂ ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਭਾਸੇਯਜ।

ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਨ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜਾਤਿ। **ਪਾਗਬ੍ਭਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਤੀਣਿ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਾਨਿ – ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ, ਵਾਚਸਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ, ਚੇਤਸਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ। ਕਤਮਂ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਘਗਤੋਪਿ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਗਣਗਤੋਪਿ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਭੋਜਨਸਾਲਾਯਪਿ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਜਨ੍ਤਾਘਰੇਪਿ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਉਦਕਤਿਤ੍ਥੇਪਿ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋਪਿ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋਪਿ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਥਂ ਸਙ੍ਘਗਤੋ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਘਗਤੋ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਉਚ੍ਚੇਪਿ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਸਸੀਸਂ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ , ਠਿਤਕੋਪਿ ਭਣਤਿ, ਬਾਹਾਵਿਕ੍ਖੇਪਕੋਪਿ ਭਣਤਿ। ਏਵਂ ਸਙ੍ਘਗਤੋ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਥਂ ਗਣਗਤੋ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਗਣਗਤੋ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ ਥੇਰਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਨੁਪਾਹਨਾਨਂ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾਨਂ ਸਉਪਾਹਨੋ ਚਙ੍ਕਮਤਿ , ਨੀਚੇ ਚਙ੍ਕਮੇ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾਨਂ ਉਚ੍ਚੇ ਚਙ੍ਕਮੇ ਚਙ੍ਕਮਤਿ, ਛਮਾਯ ਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾਨਂ ਚਙ੍ਕਮੇ ਚਙ੍ਕਮਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਉਚ੍ਚੇਪਿ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਸਸੀਸਂ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਠਿਤੋਪਿ ਭਣਤਿ, ਬਾਹਾਵਿਕ੍ਖੇਪਕੋਪਿ ਭਣਤਿ। ਏਵਂ ਗਣਗਤੋ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਥਂ ਭੋਜਨਸਾਲਾਯ ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭੋਜਨਸਾਲਾਯ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨੁਪਖਜ੍ਜ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਨਵੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖੂ ਆਸਨੇਨ ਪਟਿਬਾਹਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ

ਨਿਸੀਦਤਿ, ਉਚ੍ਚੇਪਿ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਸਸੀਸੰ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਠਿਤਕੋਪਿ ਭਣਤਿ, ਬਾਹਾਵਿਕ੍ਖੇਪਕੋਪਿ ਭਣਤਿ। ਏਵੰ ਭੋਜਨਸਾਲਾਯ ਕਾਯਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਥੰ ਜਨ੍ਤਾਘਰੇ ਕਾਯਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਜਨ੍ਤਾਘਰੇ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਉਚ੍ਚੇਪਿ ਆਸਨੇ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾਪਿ ਕਟ੍ਠੰ ਪਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਅਨਾਪੁਚ੍ਛਾਪਿ ਦ੍ਵਾਰੰ ਪਿਦਹਤਿ। ਏਵੰ ਜਨ੍ਤਾਘਰੇ ਕਾਯਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਥੰ ਉਦਕਤਿਤ੍ਥੇ ਕਾਯਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਉਦਕਤਿਤ੍ਥੇ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਓਤਰਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਓਤਰਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਨ੍ਹਾਯਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਨ੍ਹਾਯਤਿ, ਉਪਰਿਤੋਪਿ ਨ੍ਹਾਯਤਿ, ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਉਤ੍ਤਰਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਉਤ੍ਤਰਤਿ । ਏਵੰ ਉਦਕਤਿਤ੍ਥੇ ਕਾਯਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਥੰ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਕਾਯਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਘਟ੍ਟਯਨ੍ਤੋਪਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪੁਰਤੋਪਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵੋਕ੍ਕਮ੍ਮਪਿ ਥੇਰਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਪੁਰਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ । ਏਵੰ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਸਨ੍ਤੋ ਕਾਯਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਥੰ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਕਾਯਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ''ਨ ਪਵਿਸ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਪਵਿਸਤਿ, ''ਨ ਤਿਟ੍ਠ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ''ਨ ਨਿਸੀਦ, ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਅਨੋਕਾਸਮ੍ਪਿ ਪਵਿਸਤਿ, ਅਨੋਕਾਸੇਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਨੋਕਾਸੇਪਿ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਯਾਨਿਪਿ ਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਕੁਲਾਨੰ ਓਵਰਕਾਨਿ ਗੂਲ੍ਹਾਨਿ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਨਿ ਚ, ਯਤ੍ਥ ਕੁਲਿਤ੍ਥਿਯੋ ਕੁਲਧੀਤਰੋ ਕੁਲਸੁਣ੍ਹਾਯੋ ਕੁਲਕੁਮਾਰਿਯੋ ਨਿਸੀਦਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥਪਿ ਸਹਸਾ ਪਵਿਸਤਿ, ਕੁਮਾਰਕਸ੍ਸ ਸੀਸਮ੍ਪਿ ਪਰਾਮਸਤਿ। ਏਵੰ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਕਾਯਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ਇਦੰ ਕਾਯਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ।

ਕਤਮੰ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਘਗਤੋਪਿ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਗਣਗਤੋਪਿ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋਪਿ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਥੰ ਸਙ੍ਘਗਤੋ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਙ੍ਘਗਤੋ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛੰ ਵਾ ਅਨਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋ ਵਾ ਆਰਾਮਗਤਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਭਣਤਿ, ਪਞ੍ਹੰ ਵਿਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੰ ਉਦ੍ਦਿਸਤਿ , ਠਿਤਕੋਪਿ ਭਣਤਿ, ਬਾਹਾਵਿਕ੍ਖੇਪਕੋਪਿ ਭਣਤਿ। ਏਵੰ ਸਙ੍ਘਗਤੋ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਥੰ ਗਣਗਤੋ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਗਣਗਤੋ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰਕਤੋ ਥੇਰੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਅਨਾਪੁਚ੍ਛੰ ਵਾ ਅਨਜ੍ਝਿਟ੍ਠੋ ਵਾ ਆਰਾਮਗਤਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਭਣਤਿ, ਪਞ੍ਹੰ ਵਿਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਠਿਤਕੋਪਿ ਭਣਤਿ, ਬਾਹਾਵਿਕ੍ਖੇਪਕੋਪਿ ਭਣਤਿ; ਆਰਾਮਗਤਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਉਪਾਸਕਾਨੰ ਉਪਾਸਿਕਾਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਭਣਤਿ, ਪਞ੍ਹੰ ਵਿਸਜ੍ਜੇਤਿ, ਠਿਤਕੋਪਿ ਭਣਤਿ, ਬਾਹਾਵਿਕ੍ਖੇਪਕੋਪਿ ਭਣਤਿ। ਏਵੰ ਗਣਗਤੋ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਕਥੰ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਇਤ੍ਥਿੰ ਵਾ ਕੁਮਾਰਿੰ ਵਾ ਏਵਮਾਹ – ''ਇਤ੍ਥਨ੍ਨਾਮੇ ਇਤ੍ਥੰਗੋਤ੍ਤੇ ਕਿੰ ਅਤ੍ਥਿ? ਯਾਗੁ ਅਤ੍ਥਿ, ਭਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਖਾਦਨੀਯੰ ਅਤ੍ਥਿ? ਕਿੰ ਪਿਵਿਸ੍ਸਾਮ , ਕਿੰ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮ, ਕਿੰ ਖਾਦਿਸ੍ਸਾਮ, ਕਿੰ ਵਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਕਿੰ ਵਾ ਮੇ ਦਸ੍ਸਥਾ''ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਲਪਤਿ। ਏਵੰ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ – ਇਦੰ ਵਾਚਸਿਕੰ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯੰ।

ਕਤਮਂ ਚੇਤਸਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਨ ਉਚ੍ਚਾ ਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੇ ਉਚ੍ਚਾ ਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਦਿਸਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਕਰੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਨ ਮਹਾਭੋਗਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੇ ਮਹਾਭੋਗਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਦਿਸਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਕਰੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਨ ਉਲ਼ਾਰਭੋਗਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੇ ਉਲ਼ਾਰਭੋਗਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਦਿਸਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਕਰੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਨ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕੋ ਸਮਾਨੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਦਿਸਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਕਰੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਨ ਵਿਨਯਧਰੋ ਸਮਾਨੇ ਵਿਨਯਧਰੇਨ... ਨ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋ ਸਮਾਨੇ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੇਨ... ਨ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਸਮਾਨੇ ਆਰਞ੍ਞਕੇਨ... ਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਸਮਾਨੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੇਨ... ਨ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ ਸਮਾਨੇ ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੇਨ... ਨ ਤੇਚੀਵਰਿਕੋ ਸਮਾਨੇ ਤੇਚੀਵਰਕੇਨ... ਨ ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕੋ ਸਮਾਨੇ ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕੇਨ... ਨ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੋ ਸਮਾਨੇ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੇਨ... ਨ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕੋ ਸਮਾਨੇ ਨੇਸਞ੍ਞਿਕੇਨ... ਨ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੋ ਸਮਾਨੇ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਦਿਸਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਕਰੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਨ ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀ ਸਮਾਨੇ ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਦਿਸਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਕਰੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਨ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀ ਸਮਾਨੇ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ... ਨ ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀ ਸਮਾਨੇ ਤਤਿਯਸ੍ਸ... ਨ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਲਾਭੀ ਸਮਾਨੇ ਲਾਭੀ ਸਮਾਨੇ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ... ਨ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀ ਸਮਾਨੇ ਆਕਾਸਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ... ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀ ਸਮਾਨੇ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ... ਨ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀ ਸਮਾਨੇ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ... ਨ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭੀ ਸਮਾਨੇ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਾਭਿਨਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਦਿਸਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਕਰੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ – ਇਦਂ ਚੇਤਸਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ। **ਨ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜਾ**ਤਿ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਨ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ ਨ ਚਰੇਯਜ ਨ ਆਚਰੇਯਜ ਨ ਸਮਾਚਰੇਯਜ ਨ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯਜ, ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਪਜਹੇਯਜ ਵਿਨੋਦੇਯਜ ਬਜਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯਜ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯਜ, ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯਜਾਤਿ – ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਨ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ।

ਕਥਂ ਵਿਗ੍ਗਾਹਿਕਂ ਨ ਕਥਯੇਯਜਾਤਿ। ਕਤਮਾ ਵਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਕਥਾ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਏਵਰੂਪਿਂ ਕਥਂ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ – ''ਨ ਤ੍ਵਂ ਇਮਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਂ ਆਜਾਨਾਸਿ...ਪੇ॰... ਨਿਬ੍ਬੇਠੇਹਿ ਵਾ ਸਚੇ ਪਹੋਸੀ''ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ''ਵਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾਯ ਖੋ, ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨ, ਕਥਾਯ ਸਤਿ ਕਥਾਬਾਹੁਲ੍ਲਂ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਂ, ਕਥਾਬਾਹੁਲ੍ਲੇ ਸਤਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ, ਉਦ੍ਧਤਸ੍ਸ ਅਸਂਵਰੋ, ਅਸਂਵੁਤਸ੍ਸ ਆਰਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਾ''ਤਿ। **ਕਥਂ ਵਿਗ੍ਗਾਹਿਕਂ ਨ ਕਥਯੇਯਜਾ**ਤਿ। ਵਿਗ੍ਗਾਹਿਕਂ ਕਥਂ ਨ ਕਥੇਯਜ ਨ ਭਣੇਯਜ ਨ ਦੀਪੇਯਜ ਨ ਵੋਹਰੇਯਜ, ਵਿਗ੍ਗਾਹਿਕਂ ਕਥਂ ਪਜਹੇਯਜ ਵਿਨੋਦੇਯਜ ਬਜਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯਜ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯਜ, ਵਿਗ੍ਗਾਹਿਕਕਥਾਯ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯਜਾਤਿ – ਕਥਂ ਵਿਗ੍ਗਾਹਿਕਂ ਨ ਕਥਯੇਯਜ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਨ ਚ ਕਤ੍ਥਿਕੋ ਸਿਯਾ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਨ ਚ ਵਾਚਂ ਪਯੁਤ੍ਤਂ ਭਾਸੇਯਜ।
ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ ਨ ਸਿਕ੍ਖੇਯਜ, ਕਥਂ ਵਿਗ੍ਗਾਹਿਕਂ ਨ ਕਥਯੇਯਜਾ''ਤਿ॥

੧੬੬.ਮੋਸਵਜ੍ਜੇ ਨ ਨਿਯਜੇਥ, ਸਮ੍ਪਜਾਨੇ ਸਠਾਨਿ ਨ ਕਯਿਰਾ।
ਅਥ ਜੀਵਿਤੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨ ਨਾਞ੍ਞਮਤਿਮਞ੍ਞੇ॥

ਮੋਸਵਜ੍ਜੇ ਨ ਨਿਯਜੇਥਾਤਿ। ਮੋਸਵਜ੍ਜਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਭਗ੍ਗਤੋ [ਸਭਾਗਗ੍ਗਤੋ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਵਾ ਪਰਿਸਗ੍ਗਤੋ [ਪਰਿਸਗਤੋ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਵਾ...ਪੇ॰... ਆਮਿਸਕਿਞ੍ਚਿਕ੍ਖਹੇਤੁ ਵਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੋਸਵਜ੍ਜਂ। ਅਪਿ ਚ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ – ਪੁਬ੍ਬੇਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ''ਮੁਸਾ ਭਣਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ, ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ''ਮੁਸਾ ਭਣਾਮੀ''ਤਿ, ਭਣਿਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ''ਮੁਸਾ ਮਯਾ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ, ਇਮੇਹਿ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ। ਅਪਿ ਚ ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ... ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ... ਛਹਾਕਾਰੇਹਿ...

ਸਤ੍ਤਹਾਕਾਰੇਹਿ... ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ... ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ – ਪੁਬ੍ਬੇਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ''ਮੁਸਾ ਭਣਿਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿ, ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ''ਮੁਸਾ ਭਣਾਮੀ''ਤਿ, ਭਣਿਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ''ਮੁਸਾ ਮਯਾ ਭਣਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਨਿਧਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਵਿਨਿਧਾਯ ਖਨ੍ਤਿੰ ਵਿਨਿਧਾਯ ਰੁਚਿੰ ਵਿਨਿਧਾਯ ਸਞ੍ਞੰ ਵਿਨਿਧਾਯ ਭਾਵੰ – ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ। **ਮੋਸਵਜ੍ਜੇ ਨ ਨਿਯ੍ਯੇਥਾ**ਤਿ। ਮੋਸਵਜ੍ਜੇ ਨ ਯਾਯੇਯ੍ਯ ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਯੇਯ੍ਯ ਨ ਵਹੇਯ੍ਯ [ਨ ਵੁਯ੍ਹੇਯ੍ਯ (ਸੀ॰ ਕ॰), ਨਤ੍ਥਿ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇ] ਨ ਸੰਹਰੇਯ੍ਯ, ਮੋਸਵਜ੍ਜੰ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿੰ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਯ੍ਯ, ਮੋਸਵਜ੍ਜਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਮੋਸਵਜ੍ਜੇ ਨ ਨਿਯ੍ਯੇਥ।

ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਠਾਨਿ ਨ ਕਯਿਰਾਤਿ। ਕਤਮੰ ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਠੋ ਹੋਤਿ ਪਰਿਸਠੋ, ਯੰ ਤਤ੍ਥ ਸਠੰ ਸਠਤਾ ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ ਕਕ੍ਕਰਤਾ ਕਕ੍ਕਰਿਯੰ ਪਰਿਕ੍ਖਤ੍ਤਤਾ ਪਾਰਿਕ੍ਖਤ੍ତਿਯੰ – ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ। **ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਠਾਨਿ ਨ ਕਯਿਰਾ**ਤਿ। ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ ਨ ਜਨੇਯ੍ਯ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਯ੍ਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ, ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿੰ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਯ੍ਯ, ਸਾਠੇਯ੍ਯਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਠਾਨਿ ਨ ਕਯਿਰਾ।

ਅਥ ਜੀਵਿਤੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨ ਨਾਞ੍ਞਮਤਿਮਞ੍ਞੇਤਿ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤੰ – ਅਥਾਤਿ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਲੂਖਜੀਵਿਤੰ ਜੀਵਨ੍ਤੋ ਪਰੰ ਪਣੀਤਜੀਵਿਤੰ ਜੀਵਨ੍ਤੰ ਅਤਿਮਞ੍ਞਤਿ – ''ਕਿੰ ਪਨਾਯੰ ਬਹੁਲਾਜੀਵੋ ਸਬ੍ਬੰ ਸੰਭਕ੍ਖੇਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਮੂਲਬੀਜੰ ਖਨ੍ਧਬੀਜੰ ਫਲੁਬੀਜੰ ਅਗ੍ਗਬੀਜੰ ਬੀਜਬੀਜਮੇਵ ਪਞ੍ਚਮੰ ਅਸਨਿਵਿਚਕ੍ਕਦਨ੍ਤਕੂਟਸਮਣਪ੍ਪਧਾਨੇਨਾ''ਤਿ [ਅਸਨੀਵ ਚਕ੍ਕੰ ਦਨ੍ਤਕੂਟੰ ਸਮਣਪ੍ਪਧਾਨੇਨਾਤਿ (ਸੀ॰)]। ਸੋ ਤਾਯ ਲੂਖਜੀਵਿਤਾਯ ਪਰੰ ਪਣੀਤਜੀਵਿਤੰ ਜੀਵਨ੍ਤੰ ਅਤਿਮਞ੍ਞਤਿ।

ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਣੀਤਜੀਵਿਤੰ ਜੀਵਨ੍ਤੋ ਪਰੰ ਲੂਖਜੀਵਿਤੰ ਜੀਵਨ੍ਤੰ ਅਤਿਮਞ੍ਞਤਿ – ''ਕਿੰ ਪਨਾਯੰ ਅਪ੍ਪਪੁਞ੍ਞੋ ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖੋ ਨ ਲਾਭੀ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਪਣੀਤਜੀਵਿਤਾਯ ਪਰੰ ਲੂਖਜੀਵਿਤੰ ਜੀਵਨ੍ਤੰ ਅਤਿਮਞ੍ਞਤਿ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਞ੍ਹੰ ਵਿਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ''ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਇਮੇ ਪਨਞ੍ਞੇ ਨ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ''ਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਪਰੰ ਅਤਿਮਞ੍ਞਤਿ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੰਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ''ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਇਮੇ ਪਨਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦੁਸ੍ਸੀਲਾ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਪਰੰ ਅਤਿਮਞ੍ਞਤਿ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤਿ ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕੋ ਵਾ ਪੰਸੁਕੂਲਿਕੋ ਵਾ ਤੇਚੀਵਰਿਕੋ ਵਾ ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕੋ ਵਾ ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕੋ ਵਾ ਨੇਸਜ੍ਜਿਕੋ ਵਾ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੋ ਵਾ। ਤਸ੍ਸ ਏਵੰ ਹੋਤਿ – ''ਅਹਮਸ੍ਮਿ ਵਤ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਇਮੇ ਪਨਞ੍ਞੇ ਨ ਵਤਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ''ਤਿ। ਸੋ ਤਾਯ ਵਤਸਮ੍ਪਦਾਯ ਪਰੰ ਅਤਿਮਞ੍ਞਤਿ। **ਅਥ ਜੀਵਿਤੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨ ਨਾਞ੍ਞਮਤਿਮਞ੍ਞੇ**ਤਿ। ਲੂਖਜੀਵਿਤਾਯ ਵਾ ਪਣੀਤਜੀਵਿਤਾਯ ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਵਾ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯ ਵਾ ਵਤਸਮ੍ਪਦਾਯ ਵਾ ਪਰੰ ਨਾਤਿਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯ, ਨਾਵਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਨ ਤੇਨ ਮਾਨੰ ਜਨੇਯ੍ਯ, ਨ ਤੇਨ ਥਦ੍ਧੋ ਅਸ੍ਸ, ਪਤ੍ਥਦ੍ਧੋ ਪਗ੍ਗਹਿਤਸਿਰੋਤਿ – ਅਥ ਜੀਵਿਤੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨ ਨਾਞ੍ਞਮਤਿਮਞ੍ਞੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਮੋਸਵਜ੍ਜੇ ਨ ਨਿਯ੍ਯੇਥ, ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਠਾਨਿ ਨ ਕਯਿਰਾ।
ਅਥ ਜੀਵਿਤੇਨ ਪਞ੍ਞਾਯ, ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨ ਨਾਞ੍ਞਮਤਿਮਞ੍ਞੇ''ਤਿ॥

੧੬੭.ਸੁਤ੍ਵਾ ਰੁਸਿਤੋ [ਦੂਸਿਤੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] **ਬਹੁੰ ਵਾਚੰ, ਸਮਣਾਨੰ ਵਾ ਪੁਥੁਜਨਾਨੰ** [ਪੁਥੁਵਚਨਾਨੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] **।**

ਫਰੁਸੇਨ ਨੇ ਨ ਪਟਿਵਜ੍ਜਾ, ਨ ਹਿ ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਸੇਨਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ [ਪਟਿਸੇਨਿ ਕਰੋਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] **॥**

ਸੁਤ੍ਵਾ ਰੁਸਿਤੋ ਬਹੁਂ ਵਾਚਂ, ਸਮਣਾਨਂ ਪੁਥੁਜਨਾਨਨ੍ਤਿ। **ਰੁਸਿਤੋ**ਤਿ ਦੂਸਿਤੋ ਖੁਂਸਿਤੋ ਘਟ੍ਟਿਤੋ ਵਮ੍ਭਿਤੋ ਗਰਹਿਤੋ ਉਪਵਦਿਤੋ। **ਸਮਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਰਿਬ੍ਬਜੂਪਗਤਾ ਪਰਿਬ੍ਬਜਸਮਾਪਨ੍ਨਾ। **ਪੁਥੁਜਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ ਵੇਸ੍ਸਾ ਚ ਸੁਦ੍ਦਾ ਚ ਗਹਟ੍ਠਾ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਚ ਦੇਵਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ, ਤੇ ਬਹੁਕਾਹਿ ਵਾਚਾਹਿ ਅਨਿਟ੍ਠਾਹਿ ਅਕਨ੍ਤਾਹਿ ਅਮਨਾਪਾਹਿ ਅਕ੍ਕੋਸੇਯ੍ਯੁਂ ਪਰਿਭਾਸੇਯ੍ਯੁਂ ਰੋਸੇਯ੍ਯੁਂ ਵਿਰੋਸੇਯ੍ਯੁਂ ਹਿਂਸੇਯ੍ਯੁਂ ਵਿਹਿਂਸੇਯ੍ਯੁਂ ਹੇਠੇਯ੍ਯੁਂ ਵਿਹੇਠੇਯ੍ਯੁਂ ਘਾਤੇਯ੍ਯੁਂ ਉਪਘਾਤੇਯ੍ਯੁਂ ਉਪਘਾਤਂ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ ਤੇਸਂ ਬਹੁਂ ਵਾਚਂ ਅਨਿਟ੍ਠਂ ਅਕਨ੍ਤਂ ਅਮਨਾਪਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਹਿਤ੍ਵਾ ਉਪਧਾਰਯਿਤ੍ਵਾ ਉਪਲਕ੍ਖਯਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਸੁਤ੍ਵਾ ਰੁਸਿਤੋ ਬਹੁਂ ਵਾਚਂ, ਸਮਣਾਨਂ ਵਾ ਪੁਥੁਜਨਾਨਂ।

ਫਰੁਸੇਨ ਨੇ ਨ ਪਟਿਵਜ੍ਜਾਤਿ। **ਫਰੁਸੇਨਾ**ਤਿ ਫਰੁਸੇਨ ਕਕ੍ਖਲ਼ੇਨ ਨ ਪਟਿਵਜ੍ਜਾ ਨਪ੍ਪਟਿਭਣੇਯ੍ਯ, ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਂ ਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਕੋਸੇਯ੍ਯ, ਰੋਸਨ੍ਤਂ ਨਪ੍ਪਟਿਰੋਸੇਯ੍ਯ, ਭਣ੍ਡਨ੍ਤਂ ਨਪ੍ਪਟਿਭਣ੍ਡੇਯ੍ਯ ਨ ਕਲਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਨ ਭਣ੍ਡਨਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਨ ਵਿਗ੍ਗਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਨ ਵਿਵਾਦਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਨ ਮੇਧਗਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਕਲਹਭਣ੍ਡਨਵਿਗ੍ਗਹਵਿਵਾਦਮੇਧਗਂ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯ੍ਯ, ਕਲਹਭਣ੍ਡਨਵਿਗ੍ਗਹਵਿਵਾਦਮੇਧਗਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਫਰੁਸੇਨ ਨੇ ਨ ਪਟਿਵਜ੍ਜਾ।

ਨ ਹਿ ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਸੇਨਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ। **ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ, ਦੋਸਸ੍ਸ... ਮੋਹਸ੍ਸ... ਕੋਧਸ੍ਸ... ਉਪਨਾਹਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਵੂਪਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਜ੍ਝਾਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤਾ ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋਤਿ – ਸਨ੍ਤੋ। **ਨ ਹਿ ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਸੇਨਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ। ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਸੇਨਿਂ ਪਟਿਮਲ੍ਲਂ ਪਟਿਕਣ੍ਟਕਂ [ਪਟਿਬਨ੍ਧਨਂ (ਸੀ॰)] ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਨ ਜਨੇਨ੍ਤਿ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਨ੍ਤਿ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ – ਨ ਹਿ ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਸੇਨਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਸੁਤ੍ਵਾ ਰੁਸਿਤੋ ਬਹੁਂ ਵਾਚਂ, ਸਮਣਾਨਂ ਵਾ ਪੁਥੁਜਨਾਨਂ।
> ਫਰੁਸੇਨ ਨੇ ਨ ਪਟਿਵਜ੍ਜਾ, ਨ ਹਿ ਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਸੇਨਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ॥

੧੬੮.ਏਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਵਿਚਿਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦਾ ਸਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇ।
ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਂ ਞਤ੍ਵਾ, ਸਾਸਨੇ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯ॥

ਏਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯਾਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿਤਂ ਦੇਸਿਤਂ ਪਞ੍ਞਪਿਤਂ ਪਟ੍ਠਪਿਤਂ ਵਿਵਟਂ ਵਿਭਤ੍ਤਂ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਤਂ ਪਕਾਸਿਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਏਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ। ਅਥ ਵਾ ਸਮਞ੍ਚ ਵਿਸਮਞ੍ਚ ਪਥਞ੍ਚ ਵਿਪਥਞ੍ਚ ਸਾਵਜ੍ਜਞ੍ਚ ਅਨਵਜ੍ਜਞ੍ਚ ਹੀਨਞ੍ਚ ਪਣੀਤਞ੍ਚ ਕਣ੍ਹਞ੍ਚ ਸੁਕ੍ਕਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞੂਗਰਹਿਤਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞੂਪਸਤ੍ਥਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਂ ਅਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਏਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ। ਅਥ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਂ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਂ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦਂ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਪਟਿਪਦਂ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਦਂ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦਂ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਂ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਂ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਂ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ, ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇ ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਞ੍ਞਾਯ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ।

ਵਿਚਿਨං ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦਾ ਸਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਤਿ। **ਵਿਚਿਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਪਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਤੁਲਯਨ੍ਤੋ ਤੀਰਯਨ੍ਤੋ ਵਿਭਾਵਯਨ੍ਤੋ ਵਿਭੂਤं ਕਰੋਨ੍ਤੋ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਯं ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮं ਸਬ੍ਬं ਤं ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਪਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਤੁਲਯਨ੍ਤੋ ਤੀਰਯਨ੍ਤੋ ਵਿਭਾਵਯਨ੍ਤੋ ਵਿਭੂਤं ਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ – ਵਿਚਿਨं ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਸਦਾ**ਤਿ ਸਦਾ ਸਬ੍ਬਦਾ ਸਬ੍ਬਕਾਲं...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨं ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ...ਪੇ॰... ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤੋ। **ਸਿਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ – ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ...ਪੇ॰... ਅਯं ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ। ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ...ਪੇ॰... ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਆਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਵਿਚਿਨं ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦਾ ਸਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇ।

ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿं ਞਤ੍ਵਾਤਿ। ਰਾਗਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿं ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਞਤ੍ਵਾ, ਦੋਸਸ੍ਸ... ਮੋਹਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨं ਨਿਬ੍ਬੁਤਿं ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤं ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿं ਞਤ੍ਵਾ।

ਸਾਸਨੇ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਾਸਨੇ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਤਥਾਗਤਸਾਸਨੇ ਦੇਵਸਾਸਨੇ ਅਰਹਨ੍ਤਸਾਸਨੇ। **ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ ਅਸ੍ਸ ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰੀ ਅਟ੍ਠਿਤਕਾਰੀ ਅਨੋਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਕੋ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਛਨ੍ਦੋ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ''ਕਦਾਹं ਅਪਰਿਪੂਰं ਵਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧं ਪਰਿਪੂਰੇਯ੍ਯं...ਪੇ॰... ਅਪਰਿਪੂਰं ਵਾ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧं... ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧं... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧं... ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧं? ਕਦਾਹं ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤं ਵਾ ਦੁਕ੍ਖं ਪਰਿਜਾਨੇਯ੍ਯं, ਅਪ੍ਪਹੀਨੇ ਵਾ ਕਿਲੇਸੇ ਪਜਹੇਯ੍ਯं, ਅਭਾਵਿਤं ਵਾ ਮਗ੍ਗं ਭਾਵੇਯ੍ਯं, ਅਸਚ੍ਛਿਕਤं ਵਾ ਨਿਰੋਧं ਸਚ੍ਛਿਕਰੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ? ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਛਨ੍ਦੋ ਚ ਵਾਯਾਮੋ ਚ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਚ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ ਚ ਥਾਮੋ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨੀ ਚ ਸਤਿ ਚ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਞ੍ਚ ਆਤਪ੍ਪं ਪਧਾਨं ਅਧਿਟ੍ਠਾਨं ਅਨੁਯੋਗੋ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂਤਿ – ਸਾਸਨੇ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਏਤਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਮਞ੍ਞਾਯ, ਵਿਚਿਨं ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਦਾ ਸਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇ।
ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿं ਞਤ੍ਵਾ, ਸਾਸਨੇ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ॥

੧੬੯.ਅਭਿਭੂ ਹਿ ਸੋ ਅਨਭਿਭੂਤੋ, ਸਕ੍ਖਿਧਮ੍ਮਮਨੀਤਿਹਮਦ੍ਦਸਿ।
ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੇ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਦਾ ਨਮਸ੍ਸਮਨੁਸਿਕ੍ਖੇ॥[ਇਤਿ ਭਗਵਾ]

ਅਭਿਭੂ ਹਿ ਸੋ ਅਨਭਿਭੂਤੋਤਿ। **ਅਭਿਭੂ**ਤਿ ਰੂਪਾਭਿਭੂ [ਅਭਿਭੂਤਰੂਪਾ (ਸ੍ਯਾ॰) ਏਵਮਞ੍ਞੇਸੁ ਪਞ੍ਚਪਦੇਸੁਪਿ] ਸਦ੍ਦਾਭਿਭੂ ਗਨ੍ਧਾਭਿਭੂ ਰਸਾਭਿਭੂ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਭਿਭੂ ਧਮ੍ਮਾਭਿਭੂ, ਅਨਭਿਭੂਤੋ ਕੇਹਿਚਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ, ਅਭਿਭੋਸਿ ਨੇ ਪਾਪਕੇ [ਅਭਿਭੂ ਹਿ ਨੇ ਹੀਨੇ ਪਾਪਕੇ (ਸੀ॰ ਕ॰), ਅਭਿਭੂ ਹਿ ਪਾਪਕੇ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸंਕਿਲੇਸਿਕੇ ਪੋਨੋਭਵਿਕੇ ਸਦਰੇ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕੇ ਆਯਤਿं ਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਿਯੇਤਿ – ਅਭਿਭੂ ਹਿ ਸੋ ਅਨਭਿਭੂਤੋ।

ਸਕ੍ਖਿਧਮ੍ਮਮਨੀਤਿਹਮਦ੍ਦਸੀਤਿ। **ਸਕ੍ਖਿਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਇਤਿਹਿਤਿਹं ਨ ਇਤਿਕਿਰਿਯਾਯ ਨ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਨ ਪਿਟਕਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਤਕ੍ਕਹੇਤੁ ਨ ਨਯਹੇਤੁ ਨ ਆਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਾਮं ਸਯਮਭਿਞ੍ਞਾਤं ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਧਮ੍ਮं ਅਦ੍ਦਸਿ ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ ਅਪਸ੍ਸਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੀਤਿ – ਸਕ੍ਖਿਧਮ੍ਮਮਨੀਤਿਹਮਦ੍ਦਸਿ।

ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੇਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਤੰਕਾਰਣਾ ਤੰਹੇਤੁ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਤੰਨਿਦਾਨਾ। **ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੇ**ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੇ ਗੋਤਮਸਾਸਨੇ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਜਿਨਸਾਸਨੇ ਤਥਾਗਤਸਾਸਨੇ ਦੇਵਸਾਸਨੇ ਅਰਹਨ੍ਤਸਾਸਨੇਤਿ – ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੇ।

ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਦਾ ਨਮਸ੍ਸਮਨੁਸਿਕ੍ਖੇ (ਇਤਿ ਭਗਵ◌ਾ)ਤਿ। **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰੀ...ਪੇ॰... ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਸਦਾ**ਤਿ ਸਦਾ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ। **ਨਮਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਵ◌ਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਵ◌ਾਚਾਯ ਵ◌ਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਵ◌ਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵ◌ਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵ◌ਾ ਨਮਸ੍ਸਮਾਨੋ ਸਕ੍ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਗਰੁਕੁਰੁਮਾਨੋ [ਸਕ੍ਕਾਰਮਾਨੋ ਗਰੁਕਾਰਮਾਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਮਾਨਯਮਾਨੋ ਪੂਜਯਮਾਨੋ ਅਪਚਯਮਾਨੋ। **ਅਨੁਸਿਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ – ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ। ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚਰੇਯ੍ਯ ਆਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯ। **ਭਗਵ◌ਾ**ਤਿ ਗਾਰਵ◌ਾਧਿਵਚਨਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਭਗਵ◌ਾਤਿ – ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਦਾ ਨਮਸ੍ਸਮਨੁਸਿਕ੍ਖੇ। (ਇਤਿ ਭਗਵ◌ਾ)।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵ◌ਾ –

‘‘ਅਭਿਭੂ ਹਿ ਸੋ ਅਨਭਿਭੂਤੋ, ਸਕ੍ਖਿਧਮ੍ਮਮਨੀਤਿਹਮਦ੍ਦਸਿ।
ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੇ, ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਸਦਾ ਨਮਸ੍ਸਮਨੁਸਿਕ੍ਖੇ’’॥ [ਇਤਿ ਭਗਵ◌ਾਤਿ]

ਤੁਵਟ੍ਟਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ [ਤੁਵਟਕਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰) ਸੁਤ੍ਤਨਿਪਾਤੇਪਿ] ਚੁਦ੍ਦਸਮੋ।

੧੫. ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਅਥ ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਵਕ੍ਖਤਿ –

੧੭੦.ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਾ ਭਯਂ ਜਾਤਂ, ਜਨਂ ਪਸ੍ਸਥ ਮੇਧਗਂ।
ਸਂਵੇਗਂ ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਥਾ ਸਂਵਿਜਿਤਂ ਮਯਾ॥

ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਾ ਭਯਂ ਜਾਤਨ੍ਤਿ। **ਦਣ੍ਡਾ**ਤਿ ਤਯੋ ਦਣ੍ਡਾ – ਕਾਯਦਣ੍ਡੋ, ਵਚੀਦਣ੍ਡੋ, ਮਨੋਦਣ੍ਡੋ। ਤਿਵਿਧਂ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਕਾਯਦਣ੍ਡੋ, ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਵਚੀਦਣ੍ਡੋ, ਤਿਵਿਧਂ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਮਨੋਦਣ੍ਡੋ। **ਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਭਯਾਨਿ – ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਞ੍ਚ ਭਯਂ ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਞ੍ਚ ਭਯਂ। ਕਤਮਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਂ ਭਯਂ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਪਾਣਮ੍ਪਿ ਹਨਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਆਦਿਯਤਿ, ਸਨ੍ਧਿਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਨਿਲ੍ਲੋਪਮ੍ਪਿ ਹਰਤਿ, ਏਕਾਗਾਰਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਪਰਿਪਨ੍ਥੇਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਰਦਾਰਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮੁਸਾਪਿ ਭਣਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤਿ – ''ਅਯਂ, ਦੇਵ, ਚੋਰੋ ਆਗੁਚਾਰੀ। ਇਮਸ੍ਸ ਯਂ ਇਚ੍ਛਸਿ ਤਂ ਦਣ੍ਡਂ ਪਣੇਹੀ''ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਰਾਜਾ ਪਰਿਭਾਸਤਿ। ਸੋ ਪਰਿਭਾਸਪਚ੍ਚਯਾ ਭਯਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ [ਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ। ਏਤਂ ਭਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਕੁਤੋ ਤਸ੍ਸ? ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਤੋ ਜਾਤਂ ਸਞ੍ਜਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਪਾਤੁਭੂਤਂ।

ਏਤ੍ਤਕੇਨਪਿ ਰਾਜਾ ਨ ਤੁਸ੍ਸਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਰਾਜਾ ਬਨ੍ਧਾਪੇਤਿ ਅਨ੍ਦੁਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਰਜ੍ਜੁਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਸਙ੍ਖਲਿਕਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਵੇਤ੍ਤਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਲਤਾਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਪਕ੍ਖੇਪਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ [ਪੇਕ੍ਖਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਰਿਕ੍ਖੇਪਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਗਾਮਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਨਿਗਮਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਨਗਰਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਰਟ੍ਠਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਜਨਪਦਬਨ੍ਧਨੇਨ ਵਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਸਵਚਨੀਯਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ – ''ਨ ਤੇ ਲਬ੍ਭਾ ਇਤੋ ਪਕ੍ਕਮਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਬਨ੍ਧਨਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ। ਏਤਂ ਭਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਕੁਤੋ ਤਸ੍ਸ? ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਤੋ ਜਾਤਂ ਸਞ੍ਜਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਪਾਤੁਭੂਤਂ।

ਏਤ੍ਤਕੇਨਪਿ ਰਾਜਾ ਨ ਤੁਸ੍ਸਤਿ। ਰਾਜਾ ਤਸ੍ਸ ਧਨਂ ਆਹਰਾਪੇਤਿ – ਸਤਂ ਵਾ ਸਹਸ੍ਸਂ ਵਾ ਸਤਸਹਸ੍ਸਂ ਵਾ। ਸੋ ਧਨਜਾਨਿਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ। ਏਤਂ ਭਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਕੁਤੋ ਤਸ੍ਸ? ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਤੋ ਜਾਤਂ ਸਞ੍ਜਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਪਾਤੁਭੂਤਂ।

ਏਤ੍ਤਕੇਨਪਿ ਰਾਜਾ ਨ ਤੁਸ੍ਸਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਰਾਜਾ ਵਿਵਿਧਾ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਾ ਕਾਰਾਪੇਤਿ – ਕਸਾਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਤਿ, ਵੇਤ੍ਤੇਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਤਿ, ਅਡ੍ਢਦਣ੍ਡਕੇਹਿਪਿ ਤਾਲ਼ੇਤਿ, ਹਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਪਾਦਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਹਤ੍ਥਪਾਦਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਕਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਨਾਸਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਕਣ੍ਣਨਾਸਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਬਿਲਙ੍ਗਥਾਲਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਸਙ੍ਖਮੁਣ੍ਡਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਰਾਹੁਮੁਖਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਜੋਤਿਮਾਲਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਹਤ੍ਥਪਜ੍ਜੋਤਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਏਰਕਪਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਚੀਰਕਵਾਸਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਏਣੇਯ੍ਯਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਬਲ਼ਿਸਮਂਸਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਕਹਾਪਣਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਖਾਰਾਪਤਚ੍ਛਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਪਲਿਘਪਰਿਵਤ੍ਤਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਪਲਾਲਪੀਠਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਤਤ੍ਤੇਨਪਿ ਤੇਲੇਨ ਓਸਿਞ੍ਚਤਿ, ਸੁਨਖੇਹਿਪਿ ਖਾਦਾਪੇਤਿ, ਜੀਵਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸੂਲੇ ਉਤ੍ਤਾਸੇਤਿ, ਅਸਿਨਾਪਿ ਸੀਸਂ ਛਿਨ੍ਦਤਿ। ਸੋ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਪਚ੍ਚਯਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ। ਏਤਂ ਭਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਕੁਤੋ ਤਸ੍ਸ? ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਤੋ ਜਾਤਂ ਸਞ੍ਜਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਪਾਤੁਭੂਤਂ। ਰਾਜਾ ਇਮੇਸਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਦਣ੍ਡਾਨਂ ਇਸ੍ਸਰੋ।

ਸੋ ਸਕੇਨ ਕਮ੍ਮੇਨ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਪਞ੍ਚਵਿਧਬਨ੍ਧਨਂ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਕਾਰਣਂ ਕਾਰੇਨ੍ਤਿ – ਤਤ੍ਤਂ ਅਯੋਖਿਲਂ ਹਤ੍ਥੇ ਗਮੇਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਤਂ ਅਯੋਖਿਲਂ ਦੁਤਿਯੇ ਹਤ੍ਥੇ ਗਮੇਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਤਂ ਅਯੋਖਿਲਂ

ਪਾਦੇ ਗਮੇਨ੍ਤਿ, ਤਤੁੰ ਅਯੋਖਿਲਂ ਦੁਤਿਯੇ ਪਾਦੇ ਗਮੇਨ੍ਤਿ, ਤਤੁੰ ਅਯੋਖਿਲਂ ਮਜ੍ਝੇ ਉਰਸ੍ਮਿਂ ਗਮੇਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ [ਤਿਪ੍ਪਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦੇਤਿ; ਨ ਚ ਤਾਵ ਕਾਲਂਕਰੋਤਿ ਯਾਵ ਨ ਤਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਤਿ। ਏਤਂ ਭਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਕੁਤੋ ਤਸ੍ਸ? ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਤੋ ਜਾਤਂ ਸਵ੍ਹਜਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਪਾਤੁਭੂਤਂ।

ਤਮੇਨਂ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਸਂਵੇਸੇਤ੍ਵਾ [ਸਂਵੇਸਿਤ੍ਵਾ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬੭] ਕੁਠਾਰੀਹਿ [ਕੁਧਾਰੀਹਿ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਤਚ੍ਛੇਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦੇਤਿ; ਨ ਚ ਤਾਵ ਕਾਲਂਕਰੋਤਿ ਯਾਵ ਨ ਤਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਉਦ੍ਧਂਪਾਦਂ [ਉਦ੍ਧਪਾਦਂ (ਸੀ॰)] ਅਧੋਸਿਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਾਸੀਹਿ ਤਚ੍ਛੇਨ੍ਤਿ। ਤਮੇਨਂ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਰਥੇ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਆਦਿਤ੍ਤਾਯ ਪਥਵਿਯਾ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਾਯ ਸਜੋਤਿਭੂਤਾਯ ਸਾਰੇਨ੍ਤਿਪਿ ਪਚ੍ਚਾਸਾਰੇਨ੍ਤਿਪਿ [ਹਾਰੇਨ੍ਤਿਪਿ ਪਚ੍ਚਾਹਾਰੇਨ੍ਤਿਪਿ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ...ਪੇ॰... ਤਮੇਨਂ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਙ੍ਗਾਰਪਬ੍ਬਤਂ ਆਦਿਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਂ ਸਜੋਤਿਭੂਤਂ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤਿਪਿ ਓਰੋਪੇਨ੍ਤਿਪਿ...ਪੇ॰... ਤਮੇਨਂ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਉਦ੍ਧਂਪਾਦਂ ਅਧੋਸਿਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਤਾਯ ਲੋਹਕੁਮ੍ਭਿਯਾ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ ਆਦਿਤ੍ਤਾਯ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਲਿਤਾਯ ਸਜੋਤਿਭੂਤਾਯ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਫੇਣੁਦ੍ਦੇਹਕਂ ਪਚ੍ਚਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਫੇਣੁਦ੍ਦੇਹਕਂ ਪਚ੍ਚਮਾਨੋ ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਉਦ੍ਧਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਅਧੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਕਿਮ੍ਪਿ ਤਿਰਿਯਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਵੇਦੇਤਿ; ਨ ਚ ਤਾਵ ਕਾਲਂਕਰੋਤਿ ਯਾਵ ਨ ਤਂ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਬ੍ਯਨ੍ਤੀਹੋਤਿ। ਏਤਂ ਭਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਕੁਤੋ ਤਸ੍ਸ? ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਤੋ ਜਾਤਂ ਸਵ੍ਹਜਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਪਾਤੁਭੂਤਂ। ਤਮੇਨਂ ਨਿਰਯਪਾਲਾ ਮਹਾਨਿਰਯੇ ਪਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਖੋ ਪਨ ਮਹਾਨਿਰਯੋ –

''ਚਤੁਕ੍ਕਣ੍ਣੋ ਚਤੁਦ੍ਵਾਰੋ, ਵਿਭਤ੍ਤੋ ਭਾਗਸੋ ਮਿਤੋ।
ਅਯੋਪਾਕਾਰਪਰਿਯਨ੍ਤੋ [... ਪਰਿਯਤ੍ਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)], ਅਯਸਾ ਪਟਿਕੁਜ੍ਜਿਤੋ॥

''ਤਸ੍ਸ ਅਯੋਮਯਾ ਭੂਮਿ, ਜਲਿਤਾ ਤੇਜਸਾ ਯੁਤਾ।
ਸਮਨ੍ਤਾ ਯੋਜਨਸਤਂ, ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਬ੍ਬਦਾ॥

''ਕਦਰਿਯਾਤਪਨਾ ਘੋਰਾ, ਅਚ੍ਚਿਮਨ੍ਤੋ ਦੁਰਾਸਦਾ।
ਲੋਮਹਂਸਨਰੂਪਾ ਚ, ਭਿਸ੍ਮਾ ਪਟਿਭਯਾ ਦੁਖਾ॥

''ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਭਿਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਚ੍ਚਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ।
ਦਹਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ, ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ॥

''ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਚ ਭਿਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਚ੍ਚਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ।
ਦਹਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ, ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ॥

''ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਚ ਭਿਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਚ੍ਚਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ।
ਦਹਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ, ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ॥

''ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਚ ਭਿਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਚ੍ਚਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ।
ਦਹਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ, ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ॥

''ਹੇਟ੍ਠਤੋ ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯ, ਅਚ੍ਚਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਭਯਾਨਕੋ।
ਦਹਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ, ਛਦਨਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ॥

‘‘ਛਦਨਮ੍ਹਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯ, ਅਚ੍ਚਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਭਯਾਨਕੋ।
ਦਹਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ, ਭੁਮਿਯਂ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤਿ॥

‘‘ਅਯੋਕਪਾਲਮਾਦਿਤ੍ਤਂ, ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਂ ਜਲਿਤਂ ਯਥਾ।
ਏਵਂ ਅਵੀਚਿਨਿਰਯੋ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਪਰਿ ਪਸ੍ਸਤੋ॥

‘‘ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਾ ਮਹਾਲੁਦ੍ਦਾ, ਮਹਾਕਿਬ੍ਬਿਸਕਾਰਿਨੋ।
ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਾਪਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾ, ਪਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਨ ਚ ਮਿਯ੍ਯਰੇ [ਮੀਯਰੇ (ਸੀ॰)]॥

‘‘ਜਾਤਵੇਦਸਮੋ ਕਾਯੋ, ਤੇਸਂ ਨਿਰਯਵਾਸਿਨਂ।
ਪਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਦਲ਼੍ਹਤ੍ਤਂ, ਨ ਭਸ੍ਮਾ ਹੋਤਿ ਨਪੀ ਮਸਿ॥

‘‘ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੇਨਪਿ ਧਾਵਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਧਾਵਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਂ।
ਉਤ੍ਤਰੇਨਪਿ ਧਾਵਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਧਾਵਨ੍ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਂ॥

‘‘ਯਂ ਯਂ ਦਿਸਂ ਪਧਾਵਨ੍ਤਿ [ਦਿਸਮ੍ਪਿ ਧਾਵਨ੍ਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਤਂ ਤਂ ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਿਧੀਯਤਿ [ਪਿਥੀਯਤਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)]।
ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਿਤਾਸਾ ਤੇ, ਸਤ੍ਤਾ ਮੋਕ੍ਖਗਵੇਸਿਨੋ॥

‘‘ਨ ਤੇ ਤਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤੁਂ, ਲਭਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ।
ਤੇਸਞ੍ਚ ਪਾਪਕਮ੍ਮਨ੍ਤਂ, ਅਵਿਪਕ੍ਕਂ ਕਤਂ ਬਹੁ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਏਤਂ ਭਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਕੁਤੋ ਤਸ੍ਸ? ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਤੋ ਜਾਤਂ ਸਞ੍ਜਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਪਾਤੁਭੂਤਂ। ਯਾਨਿ ਚ ਨੇਰਯਿਕਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਯਾਨਿ ਚ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਯਾਨਿ ਚ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਾਨਿ ਯਾਨਿ ਚ ਮਾਨੁਸਿਕਾਨਿ ਦੁਕ੍ਖਾਨਿ; ਤਾਨਿ ਕੁਤੋ ਜਾਤਾਨਿ ਕੁਤੋ ਸਞ੍ਜਾਤਾਨਿ ਕੁਤੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ ਕੁਤੋ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ ਕੁਤੋ ਪਾਤੁਭੂਤਾਨਿ? ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਤੋ ਜਾਤਾਨਿ ਸਞ੍ਜਾਤਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਿ ਪਾਤੁਭੂਤਾਨੀਤਿ – ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਾ ਭਯਂ ਜਾਤਂ।

ਜਨਂ ਪਸ੍ਸਥ ਮੇਧਗਨ੍ਤਿ। **ਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ ਵੇਸ੍ਸਾ ਚ ਸੁਦ੍ਦਾ ਚ ਗਹਟ੍ਠਾ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਚ ਦੇਵਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ ਮੇਧਗਂ ਜਨਂ ਕਲਹਂ ਜਨਂ ਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਜਨਂ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਜਨਂ ਆਹਤਂ ਜਨਂ ਪਚ੍ਚਾਹਤਂ ਜਨਂ ਆਘਾਤਿਤਂ ਜਨਂ ਪਚ੍ਚਾਘਾਤਿਤਂ ਜਨਂ ਪਸ੍ਸਥ ਦਕ੍ਖਥ ਓਲੋਕੇਥ ਨਿਜ੍ਝਾਯੇਥ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਥਾਤਿ – ਜਨਂ ਪਸ੍ਸਥ ਮੇਧਗਂ।

ਸਂਵੇਗਂ ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ਸਂਵੇਗਂ ਉਬ੍ਬੇਗਂ ਉਤ੍ਰਾਸਂ ਭਯਂ ਪੀਲ਼ਨਂ ਘਟ੍ਟਨਂ ਉਪਦ੍ਦਵਂ ਉਪਸਗ੍ਗਂ। **ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਪਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਾਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਵਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਭਜਿਸ੍ਸਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਕਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ – ਸਂਵੇਗਂ ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ।

ਯਥਾ ਸਂਵਿਜਿਤਂ ਮਯਾਤਿ। ਯਥਾ ਮਯਾ ਅਤ੍ਤਨਾਯੇਵ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਂਵੇਜਿਤੋ ਉਬ੍ਬੇਜਿਤੋ ਸਂਵੇਗਮਾਪਾਦਿਤੋਤਿ – ਯਥਾ ਸਂਵਿਜਿਤਂ ਮਯਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਾ ਭਯਂ ਜਾਤਂ, ਜਨਂ ਪਸ੍ਸਥ ਮੇਧਗਂ।

ਸਂਵੇਗਂ ਕਿਤ੍ਤਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਥਾ ਸਂਵਿਜਿਤਂ ਮਯਾ’’ਤਿ॥

੧੨੧. ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਪਜਂ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਮਚ੍ਛੇ ਅਪ੍ਪੋਦਕੇ ਯਥਾ।

ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਹਿ ਬਜਾਰੁਦ੍ਧੇ, ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਂ ਭਯਮਾਵਿਸਿ॥

ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਪਜਂ ਦਿਸ੍ਵਾਤਿ। **ਪਜਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਧਿਵਚਨਂ। ਪਜਂ ਤਣ੍ਹਾਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਕਿਲੇਸਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਪਯੋਗਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਵਿਪਾਕਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਰਤ੍ਤਂ ਰਾਗੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਦੁਟ੍ਠਂ ਦੋਸੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਮੂਲ੍ਹਂ ਮੋਹੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧਂ ਮਾਨੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਪਰਾਮਟ੍ਠਂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤਂ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਥਾਮਗਤਂ ਅਨੁਸਯੇਹਿ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਲਾਭੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਅਲਾਭੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਯਸੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਅਯਸੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਪਸਂਸਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਸੁਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਜਾਤਿਯਾ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਜਰਾਯ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਬਜਾਧਿਨਾ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਮਰਣੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸੇਹਿ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਨੇਰਯਿਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਮਾਨੁਸਿਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਮੂਲਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਗਬ੍ਭਟ੍ਠਿਤਿਮੂਲਕੇਨ [ਗਬ੍ਭੇਠਿਤੀਮੂਲਕੇਨ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੧] ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਗਬ੍ਭਾਵੁਟ੍ਠਾਨਮੂਲਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਜਾਤਸ੍ਸੂਪਨਿਬਨ੍ਧਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਜਾਤਸ੍ਸ ਪਰਾਧੇਯ੍ਯਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਅਤ੍ਤੂਪਕ੍ਕਮੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਪਰੂਪਕ੍ਕਮੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਚਕ੍ਖੁਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਸੋਤਰੋਗੇਨ ... ਘਾਨਰੋਗੇਨ... ਜਿਵ੍ਹਾਰੋਗੇਨ ... ਕਾਯਰੋਗੇਨ... ਸੀਸਰੋਗੇਨ ... ਕਣ੍ਣਰੋਗੇਨ... ਮੁਖਰੋਗੇਨ... ਦਨ੍ਤਰੋਗੇਨ... ਕਾਸੇਨ... ਸਾਸੇਨ... ਪਿਨਾਸੇਨ... ਡਾਹੇਨ... ਜਰੇਨ... ਕੁਚ੍ਛਿਰੋਗੇਨ... ਮੁਚ੍ਛਾਯ... ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾਯ... ਸੂਲਾਯ... ਵਿਸੂਚਿਕਾਯ... ਕੁਟ੍ਠੇਨ... ਗਣ੍ਡੇਨ... ਕਿਲਾਸੇਨ... ਸੋਸੇਨ... ਅਪਮਾਰੇਨ... ਦਦ੍ਦੁਯਾ... ਕਣ੍ਡੁਯਾ... ਕਚ੍ਛੁਯਾ... ਰਖਸਾਯ... ਵਿਤਚ੍ਛਿਕਾਯ... ਲੋਹਿਤੇਨ... ਪਿਤ੍ਤੇਨ... ਮਧੁਮੇਹੇਨ... ਅਂਸਾਯ... ਪੀਲ਼ਕਾਯ... ਭਗਨ੍ਦਲੇਨ... ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜੇਨ ਆਬਾਧੇਨ ... ਓਪਕ੍ਕਮਿਕੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਸੀਤੇਨ... ਉਣ੍ਹੇਨ... ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ... ਪਿਪਾਸਾਯ... ਉਚ੍ਚਾਰੇਨ... ਪਸ੍ਸਾਵੇਨ... ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਮਾਤੁਮਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਪਿਤੁਮਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਭਾਤੁਮਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਭਗਿਨਿਮਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਪੁਤ੍ਤਮਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਧੀਤੁਮਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਞਾਤਿਮਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਭੋਗਬਜਸਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਰੋਗਬਜਸਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਸੀਲਬਜਸਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਦਿਟ੍ਠਿਬਜਸਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਸਮ੍ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਵੇਧਮਾਨਂ ਪਵੇਧਮਾਨਂ ਸਮ੍ਪਵੇਧਮਾਨਂ। **ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਪਜਂ ਦਿਸ੍ਵਾ।

ਮਚ੍ਛੇ ਅਪ੍ਪੋਦਕੇ ਯਥਾਤਿ ਯਥਾ ਮਚ੍ਛਾ ਅਪ੍ਪੋਦਕੇ ਉਦਕਪਰਿਯਾਦਾਨੇ ਕਾਕੇਹਿ ਵਾ ਕੁਲਲੇਹਿ ਵਾ ਬਲਾਕਾਹਿ ਵਾ ਪਰਿਪਾਤਿਯਮਾਨਾ ਉਕ੍ਖਿਪਿਯਮਾਨਾ ਖਜ੍ਜਮਾਨਾ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਵੇਧਨ੍ਤਿ ਪਵੇਧਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਵੇਧਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਪਜਾ ਤਣ੍ਹਾਫਨ੍ਦਨਾਯ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿਬਜਸਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਵੇਧਨ੍ਤਿ ਪਵੇਧਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਪਵੇਧਨ੍ਤੀਤਿ – ਮਚ੍ਛੇ ਅਪ੍ਪੋਦਕੇ ਯਥਾ।

ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਹਿ ਬਜਾਰੁਦ੍ਧੇਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਤ੍ਤਾ ਵਿਰੁਦ੍ਧਾ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾ ਆਹਤਾ ਪਚ੍ਚਾਹਤਾ ਆਘਾਤਿਤਾ ਪਚ੍ਚਾਘਾਤਿਤਾ। ਰਾਜਾਨੋਪਿ ਰਾਜੂਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਖਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਖਤ੍ਤਿਯੇਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਗਹਪਤੀਪਿ ਗਹਪਤੀਹਿ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਮਾਤਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਵਦਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਮਾਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਪਿਤਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਵਦਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੋਪਿ ਪਿਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਭਾਤਾਪਿ ਭਾਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਭਗਿਨੀਪਿ ਭਗਿਨਿਯਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਭਾਤਾਪਿ ਭਗਿਨਿਯਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਭਗਿਨਿਪਿ ਭਾਤਰਾ ਵਿਵਦਤਿ, ਸਹਾਯੋਪਿ ਸਹਾਯੇਨ ਵਿਵਦਤਿ; ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਕਲਹਵਿਗ੍ਗਹਵਿਵਾਦਾਪਨ੍ਨਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਾਣੀਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਲੇਡ੍ਡੂਹਿਪਿ

ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਦਣ੍ਡੇਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਸਤ੍ਥੇਹਿਪਿ ਉਪਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿ, ਤੇ ਤਤ੍ਥ ਮਰਣਮ੍ਪਿ ਨਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਮਰਣਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ – ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਹਿ ਬ੍ਯਾਰੁਦ੍ਧੇ।

ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਂ ਭਯਮਾਵਿਸੀਤਿ। **ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਯਂ ਪੀਲ਼ਨਂ ਘਟ੍ਟਨਂ ਉਪਦ੍ਦਵੋ ਉਪਸਗ੍ਗੋ ਆਵਿਸੀਤਿ [ਆਵੀਸੀਤਿ (ਸੀ॰), ਆਵਿਸਤੀਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)] – ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਂ ਭਯਮਾਵਿਸਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਫਨ੍ਦਮਾਨਂ ਪਜਂ ਦਿਸ੍ਵਾ, ਮਚ੍ਛੇ ਅਪ੍ਪੋਦਕੇ ਯਥਾ।
ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੇਹਿ ਬ੍ਯਾਰੁਦ੍ਧੇ, ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਂ ਭਯਮਾਵਿਸੀ''ਤਿ॥

੧੭੨.ਸਮਨ੍ਤਮਸਾਰੋ ਲੋਕੋ, ਦਿਸਾ ਸਬ੍ਬਾ ਸਮੇਰਿਤਾ।
ਇਚ੍ਛਂ ਭਵਨਮਤ੍ਤਨੋ, ਨਾਦ੍ਦਸਾਸਿਂ ਅਨੋਸਿਤਂ॥

ਸਮਨ੍ਤਮਸਾਰੋ ਲੋਕੋਤਿ। **ਲੋਕੋ**ਤਿ ਨਿਰਯਲੋਕੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਲੋਕੋ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਲੋਕੋ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ ਦੇਵਲੋਕੋ, ਖਨ੍ਧਲੋਕੋ ਧਾਤੁਲੋਕੋ ਆਯਤਨਲੋਕੋ, ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਪਰੋ ਲੋਕੋ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਦੇਵਲੋਕੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲੋਕੋ। ਨਿਰਯਲੋਕੋ ਅਸਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ ਸਾਰਾਪਗਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਸੁਖਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ। ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਲੋਕੋ...ਪੇ॰... ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਲੋਕੋ... ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ... ਦੇਵਲੋਕੋ... ਖਨ੍ਧਲੋਕੋ... ਧਾਤੁਲੋਕੋ... ਆਯਤਨਲੋਕੋ... ਅਯਂ ਲੋਕੋ... ਪਰੋ ਲੋਕੋ... ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ... ਦੇਵਲੋਕੋ ਅਸਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ ਸਾਰਾਪਗਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਸੁਖਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ।

ਯਥਾ ਪਨ ਨਲ਼ੋ ਅਸਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ ਸਾਰਾਪਗਤੋ, ਯਥਾ ਏਰਣ੍ਡੋ ਅਸਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ ਸਾਰਾਪਗਤੋ, ਯਥਾ ਉਦੁਮ੍ਬਰੋ ਅਸਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ ਸਾਰਾਪਗਤੋ, ਯਥਾ ਸੇਤਕਚ੍ਛੋ ਅਸਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ ਸਾਰਾਪਗਤੋ, ਯਥਾ ਪਾਰਿਭਦ੍ਦਕੋ ਅਸਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ ਸਾਰਾਪਗਤੋ, ਯਥਾ ਫੇਣਪਿਣ੍ਡੋ ਅਸਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ ਸਾਰਾਪਗਤੋ, ਯਥਾ ਉਦਕਪੁਬ੍ਬੁਲ਼ਂ [ਬੁਬ੍ਬੁਲਕਂ (ਸੀ॰), ਪੁਬ੍ਬੁਲ਼ਕਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਸਾਰਂ ਨਿਸ੍ਸਾਰਂ ਸਾਰਾਪਗਤਂ , ਯਥਾ ਮਰੀਚਿ ਅਸਾਰਾ ਨਿਸ੍ਸਾਰਾ ਸਾਰਾਪਗਤਾ, ਯਥਾ ਕਦਲਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਸਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ ਸਾਰਾਪਗਤੋ, ਯਥਾ ਮਾਯਾ ਅਸਾਰਾ ਨਿਸ੍ਸਾਰਾ ਸਾਰਾਪਗਤਾ; ਏਵਮੇਵ ਨਿਰਯਲੋਕੋ ਅਸਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ ਸਾਰਾਪਗਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਸੁਖਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ।

ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਲੋਕੋ... ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਲੋਕੋ... ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੋ... ਦੇਵਲੋਕੋ ਅਸਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ ਸਾਰਾਪਗਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਸੁਖਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾ। ਖਨ੍ਧਲੋਕੋ... ਧਾਤੁਲੋਕੋ... ਆਯਤਨਲੋਕੋ... ਅਯਂ ਲੋਕੋ... ਪਰੋ ਲੋਕੋ... ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ... ਦੇਵਲੋਕੋ ਅਸਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਾਰੋ ਸਾਰਾਪਗਤੋ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਸੁਖਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਸਾਰਸਾਰੇਨ ਵਾ ਨਿਚ੍ਚੇਨ ਵਾ ਧੁਵੇਨ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੇਨ ਵਾ ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੇਨ ਵਾਤਿ – ਸਮਨ੍ਤਮਸਾਰੋ ਲੋਕੋ।

ਦਿਸਾ ਸਬ੍ਬਾ ਸਮੇਰਿਤਾਤਿ। ਯੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਤੇਪਿ ਏਰਿਤਾ ਸਮੇਰਿਤਾ ਚਲਿਤਾ ਘਟ੍ਟਿਤਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਜਰਾਯ ਅਨੁਸਟਾ ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਅਭਿਭੂਤਾ ਮਰਣੇਨ ਅਬ੍ਭਾਹਤਾ ਦੁਕ੍ਖੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਅਤਾਣਾ ਅਲੇਣਾ ਅਸਰਣਾ ਅਸਰਣੀਭੂਤਾ। ਯੇ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾ...ਪੇ॰... ਯੇ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਯੇ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਯੇ

ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਯੇ ਪਚ੍ਛਿਮਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਯੇ ਉਤ੍ਤਰਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਯੇ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਯੇ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਯੇ ਉਪਰਿਮਾਯ ਦਿਸਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਯੇ ਦਸਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਤੇਪਿ ਏਰਿਤਾ ਸਮੇਰਿਤਾ ਚਲਿਤਾ ਘਟ੍ਟਿਤਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਜਰਾਯ ਅਨੁਸਟਾ ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਅਭਿਭੂਤਾ ਮਰਣੇਨ ਅਬ੍ਭਾਹਤਾ ਦੁਕ੍ਖੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਅਤਾਣਾ ਅਲੇਣਾ ਅਸਰਣਾ ਅਸਰਣੀਭੂਤਾ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ –

> ''ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਚੇਤਂ ਜਲਤੀ ਵਿਮਾਨਂ, ਓਭਾਸਯਂ ਉਤ੍ਤਰਿਯਂ ਦਿਸਾਯ।
> ਰੂਪੇ ਰਣਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਦਾ ਪਵੇਧਿਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਰੂਪੇ ਰਮਤੀ ਸੁਮੇਧੋ॥

> ''ਮਚ੍ਚੁਨਾਬ੍ਭਾਹਤੋ ਲੋਕੋ, ਜਰਾਯ ਪਰਿਵਾਰਿਤੋ।
> ਤਣ੍ਹਾਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ, ਇਚ੍ਛਾਧੂਮਾਯਿਤੋ [ਇਚ੍ਛਾਧੁਮਾਯਿਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸਦਾ॥

> ''ਸਬ੍ਬੋ ਆਦੀਪਿਤੋ ਲੋਕੋ, ਸਬ੍ਬੋ ਲੋਕੋ ਪਧੂਪਿਤੋ।
> ਸਬ੍ਬੋ ਪਜ੍ਜਲਿਤੋ ਲੋਕੋ, ਸਬ੍ਬੋ ਲੋਕੋ ਪਕਮ੍ਪਿਤੋ''ਤਿ॥

ਦਿਸਾ ਸਬ੍ਬਾ ਸਮੇਰਿਤਾ।

ਇਚ੍ਛਂ ਭਵਨਮਤ੍ਤਨੋਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਭਵਨਂ ਤਾਣਂ ਲੇਣਂ ਸਰਣਂ ਗਤਿਂ ਪਰਾਯਨਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤੋ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤੋ ਪਿਹਯਨ੍ਤੋ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤੋਤਿ – ਇਚ੍ਛਂ ਭਵਨਮਤ੍ਤਨੋ। **ਨਾਦ੍ਦਸਾਸਿਂ ਅਨੋਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ। ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਂਯੇਵ ਅਦ੍ਦਸਂ, ਅਨਜ੍ਝੋਸਿਤਂ ਨਾਦ੍ਦਸਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਯੋਬ੍ਬਞ੍ਞਂ ਜਰਾਯ ਓਸਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਆਰੋਗ੍ਯਂ ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਓਸਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਜੀਵਿਤਂ ਮਰਣੇਨ ਓਸਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਲਾਭਂ ਅਲਾਭੇਨ ਓਸਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਯਸਂ ਅਯਸੇਨ ਓਸਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਪਸਂਸਂ ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਓਸਿਤਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਓਸਿਤਂ।

> ''ਲਾਭੋ ਅਲਾਭੋ ਯਸੋ ਅਯਸੋ ਚ, ਨਿਨ੍ਦਾ ਪਸਂਸਾ ਚ ਸੁਖਂ ਦੁਖਞ੍ਚ।
> ਏਤੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਮਨੁਜੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾ, ਅਸਸ੍ਸਤਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ॥

ਨਾਦ੍ਦਸਾਸਿਂ ਅਨੋਸਿਤਂ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਸਮਨ੍ਤਮਸਾਰੋ ਲੋਕੋ, ਦਿਸਾ ਸਬ੍ਬਾ ਸਮੇਰਿਤਾ।
> ਇਚ੍ਛਂ ਭਵਨਮਤ੍ਤਨੋ, ਨਾਦ੍ਦਸਾਸਿਂ ਅਨੋਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੨੩.ਓਸਾਨੇ ਤ੍ਵੇਵ ਬ੍ਯਾਰੁਦ੍ਧੇ, ਦਿਸ੍ਵਾ ਮੇ ਅਰਤੀ ਅਹੁ।
ਅਥੇਤ੍ਥ ਸਲ੍ਲਮਦ੍ਦਕ੍ਖਿਂ, ਦੁਦ੍ਦਸਂ ਹਦਯਸ੍ਸਿਤਂ॥

ਓਸਾਨੇ ਤ੍ਵੇਵ ਬ੍ਯਾਰੁਦ੍ਧੇਤਿ। **ਓਸਾਨੇ ਤ੍ਵੇ**ਵਾਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਯੋਬ੍ਬਞ੍ਞਂ ਜਰਾ ਓਸਾਪੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਆਰੋਗ੍ਯਂ ਬ੍ਯਾਧਿ ਓਸਾਪੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਜੀਵਿਤਂ ਮਰਣਂ ਓਸਾਪੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਲਾਭਂ ਅਲਾਭੋ ਓਸਾਪੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਯਸਂ ਅਯਸੋ ਓਸਾਪੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਪਸਂਸਂ ਨਿਨ੍ਦਾ ਓਸਾਪੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਸੁਖਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਓਸਾਪੇਤੀਤਿ – ਓਸਾਨੇ ਤ੍ਵੇਵ। **ਬ੍ਯਾਰੁਦ੍ਧੇ**ਤਿ ਯੋਬ੍ਬਞ੍ਞਕਾਮਾ ਸਤ੍ਤਾ ਜਰਾਯ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਆਰੋਗ੍ਯਕਾਮਾ ਸਤ੍ਤਾ ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਜੀਵਿਤੁਕਾਮਾ ਸਤ੍ਤਾ ਮਰਣੇਨ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਲਾਭਕਾਮਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਲਾਭੇਨ

ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਯਸਕਾਮਾ ਸਤ੍ਤਾ ਅਯਸੇਨ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਪਸੰਸਕਾਮਾ ਸਤ੍ਤਾ ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਸੁਖਕਾਮਾ ਸਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾ ਆਹਤਾ ਪਚ੍ਚਾਹਤਾ ਆਘਾਤਿਤਾ ਪਚ੍ਚਾਘਾਤਿਤਾਤਿ – ਓਸਾਨੇ ਤ੍ਵੇਵ ਬਜਾਰੁਦ੍ਧੇ।

ਦਿਸ੍ਵਾ ਮੇ ਅਰਤੀ ਅਹੂਤਿ। **ਦਿਸ੍ਵਾ**ਤਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾਤਿ – ਦਿਸ੍ਵਾ। **ਮੇ ਅਰਤੀ**ਤਿ ਯਾ ਅਰਤਿ ਯਾ ਅਨਭਿਰਤਿ ਯਾ ਅਨਭਿਰਮਨਾ ਯਾ ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਾ ਯਾ ਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤਾ ਅਹੂਤਿ – ਦਿਸ੍ਵਾ ਮੇ ਅਰਤੀ ਅਹੁ।

ਅਥੇਤ੍ਥ ਸਲ੍ਲਮਦ੍ਦਕ੍ਖਿਨ੍ਤਿ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ...ਪੇ॰... ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤੰ – ਅਥਾਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤੇਸੁ। **ਸਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤ ਸਲ੍ਲਾਨਿ – ਰਾਗਸਲ੍ਲੰ, ਦੋਸਸਲ੍ਲੰ, ਮੋਹਸਲ੍ਲੰ, ਮਾਨਸਲ੍ਲੰ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਲ੍ਲੰ, ਸੋਕਸਲ੍ਲੰ, ਕਥੰਕਥਾਸਲ੍ਲੰ। **ਅਦ੍ਦਕ੍ਖਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਦ੍ਦਸੰ ਅਦਕ੍ਖਿੰ ਅਪਸ੍ਸਿੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਨ੍ਤਿ – ਅਥੇਤ੍ਥ ਸਲ੍ਲਮਦ੍ਦਕ੍ਖਿੰ।

ਦੁਦ੍ਦਸੰ ਹਦਯਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ। **ਦੁਦ੍ਦਸ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਦ੍ਦਸੰ ਦੁਦ੍ਦਕ੍ਖੰ ਦੁਪ੍ਪਸ੍ਸੰ ਦੁਬ੍ਬੁਜ੍ਝੰ ਦੁਰਨੁਬੁਜ੍ਝੰ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ – ਦੁਦ੍ਦਸੰ। **ਹਦਯਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਹਦਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ। ਯੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮਨੋ ਮਾਨਸੰ ਹਦਯੰ ਪਣ੍ਡਰੰ ਮਨੋ ਮਨਾਯਤਨੰ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਤਜ੍ਜਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ। **ਹਦਯਸ੍ਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਹਦਯਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤਸਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਹਗਤੰ ਸਹਜਾਤੰ ਸੰਸਟ੍ਠੰ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੰ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦੰ ਏਕਨਿਰੋਧੰ ਏਕਵਤ੍ਥੁਕੰ ਏਕਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ – ਦੁਦ੍ਦਸੰ ਹਦਯਸ੍ਸਿਤੰ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਓਸਾਨੇ ਤ੍ਵੇਵ ਬਜਾਰੁਦ੍ਧੇ, ਦਿਸ੍ਵਾ ਮੇ ਅਰਤੀ ਅਹੁ।
> ਅਥੇਤ੍ਥ ਸਲ੍ਲਮਦ੍ਦਕ੍ਖਿੰ, ਦੁਦ੍ਦਸੰ ਹਦਯਸ੍ਸਿਤ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੭੪.ਯੇਨ ਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ, ਦਿਸਾ ਸਬ੍ਬਾ ਵਿਧਾਵਤਿ।
ਤਮੇਵ ਸਲ੍ਲਮਬ੍ਬੁਯ੍ਹ, ਨ ਧਾਵਤਿ ਨ ਸੀਦਤਿ॥

ਯੇਨ ਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ, ਦਿਸਾ ਸਬ੍ਬਾ ਵਿਧਾਵਤੀਤਿ। **ਸਲ੍ਲ**ਨ੍ਤਿ। ਸਤ੍ਤ ਸਲ੍ਲਾਨਿ – ਰਾਗਸਲ੍ਲੰ, ਦੋਸਸਲ੍ਲੰ, ਮੋਹਸਲ੍ਲੰ, ਮਾਨਸਲ੍ਲੰ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਲ੍ਲੰ, ਸੋਕਸਲ੍ਲੰ, ਕਥੰਕਥਾਸਲ੍ਲੰ। ਕਤਮੰ ਰਾਗਸਲ੍ਲੰ? ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ ਅਨੁਨਯੋ ਅਨੁਰੋਧੋ ਨਨ੍ਦਿਰਾਗੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ – ਇਦੰ ਰਾਗਸਲ੍ਲੰ।

ਕਤਮੰ ਦੋਸਸਲ੍ਲੰ? ''ਅਨਤ੍ਥੰ ਮੇ ਅਚਰੀ''ਤਿ ਆਘਾਤੋ ਜਾਯਤਿ ''ਅਨਤ੍ਥੰ ਮੇ ਚਰਤੀ''ਤਿ ਆਘਾਤੋ ਜਾਯਤਿ, ''ਅਨਤ੍ਥੰ ਮੇ ਚਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਆਘਾਤੋ ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕੰ ਅਸੁਰੋਪੋ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਇਦੰ ਦੋਸਸਲ੍ਲੰ।

ਕਤਮੰ ਮੋਹਸਲ੍ਲੰ? ਦੁਕ੍ਖੇ ਅਞ੍ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਅਞ੍ਞਾਣੰ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਾਣੰ, ਅਪਰਨ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਾਣੰ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞਾਣੰ , ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਞ੍ਞਾਣੰ। ਯੰ ਏਵਰੂਪੰ ਅਦਸ੍ਸਨੰ ਅਨਭਿਸਮਯੋ ਅਨਨੁਬੋਧੋ ਅਸਮ੍ਬੋਧੋ ਅਪ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਅਸਙ੍ਗਾਹਣਾ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹਣਾ [ਅਸਙ੍ਗਾਹਤਾ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰), ਅਸਙ੍ਗਾਹਨਾ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹਨਾ (ਕ॰)] ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨਾ ਅਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨਾ ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਮ੍ਮੰ ਦੁਮ੍ਮੇਜ੍ਝੰ ਬਾਲ੍ਯੰ ਮੋਹੋ ਪਮੋਹੋ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਅਵਿਜ੍ਜੋਘੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯੋਗੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਲਙ੍ਗੀ ਮੋਹੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ – ਇਦੰ ਮੋਹਸਲ੍ਲੰ।

ਕਤਮੰ ਮਾਨਸਲ੍ਲੰ? ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ''ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ''ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ। ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਮਾਨੋ ਮਞ੍ਞਨਾ ਮਞ੍ਞਿਤਤ੍ਤੰ ਉਨ੍ਨਤਿ ਉਨ੍ਨਾਮੋ ਧਜੋ ਸਮ੍ਪਗ੍ਗਾਹੋ ਕੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਇਦੰ ਮਾਨਸਲ੍ਲੰ।

ਕਤਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਲ੍ਲਂ? ਵੀਸਤਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਾਰੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਯਿਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞੋਜਨਂ ਗਾਹੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਪਰਾਮਾਸੋ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ [ਕੁਮਗ੍ਗੋ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੩੮] ਮਿਚ੍ਛਾਪਥੋ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਂ ਵਿਪਰਿਯਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ ਅਯਾਥਾਵਕਸ੍ਮਿਂ ‘‘ਯਾਥਾਵਕ’’ਨ੍ਤਿ ਗਾਹੋ ਯਾਵਤਾ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ – ਇਦਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਲ੍ਲਂ।

ਕਤਮਂ ਸੋਕਸਲ੍ਲਂ? ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਰੋਗਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਭੋਗਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸੀਲਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਵਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਬ੍ਯਸਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਦੁਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇਨ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਸੋਕੋ ਸੋਚਨਾ ਸੋਚਿਤਤ੍ਤਂ ਅਨ੍ਤੋਸੋਕੋ ਅਨ੍ਤੋਪਰਿਸੋਕੋ ਅਨ੍ਤੋਡਾਹੋ ਅਨ੍ਤੋਪਰਿਡਾਹੋ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਜ੍ਝਾਯਨਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ – ਇਦਂ ਸੋਕਸਲ੍ਲਂ।

ਕਤਮਂ ਕਥਂਕਥਾਸਲ੍ਲਂ? ਦੁਕ੍ਖੇ ਕਙ੍ਖਾ, ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੇ ਕਙ੍ਖਾ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੇ ਕਙ੍ਖਾ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਟਿਪਦਾਯ ਕਙ੍ਖਾ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੇ ਕਙ੍ਖਾ, ਅਪਰਨ੍ਤੇ ਕਙ੍ਖਾ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤੇ ਕਙ੍ਖਾ, ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਕਙ੍ਖਾ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਕਙ੍ਖਾ ਕਙ੍ਖਾਯਨਾ ਕਙ੍ਖਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਵਿਮਤਿ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਂ ਦ੍ਵੇਧਾਪਥੋ ਸਂਸਯੋ ਅਨੇਕਂਸਗ੍ਗਾਹੋ ਆਸਪ੍ਪਨਾ ਪਰਿਸਪ੍ਪਨਾ ਅਪਰਿਯੋਗਾਹਣਾ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ – ਇਦਂ ਕਥਂਕਥਾਸਲ੍ਲਂ।

ਯੇਨ ਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ, ਦਿਸਾ ਸਬ੍ਬਾ ਵਿਧਾਵਤੀਤਿ। ਰਾਗਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਵਿਦ੍ਧੋ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਪਾਣਮ੍ਪਿ ਹਨਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਆਦਿਯਤਿ, ਸਨ੍ਧਿਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਨਿਲ੍ਲੋਪਮ੍ਪਿ ਹਰਤਿ, ਏਕਾਗਾਰਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਪਰਿਪਨ੍ਥੇਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਰਦਾਰਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮੁਸਾਪਿ ਭਣਤਿ; ਏਵਮ੍ਪਿ ਰਾਗਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਵਿਦ੍ਧੋ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਧਾਵਤਿ ਵਿਧਾਵਤਿ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸਂਸਰਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਰਾਗਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਵਿਦ੍ਧੋ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭੋਗੇ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ਨਾਵਾਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਤਿ। ਸੀਤਸ੍ਸ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪੁਰਕ੍ਖਤੋ ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਹਿ ਪੀਲ਼ਿਯਮਾਨੋ [ਰਿਸ੍ਸਮਾਨੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਯ ਮਿਯ੍ਯਮਾਨੋ ਤਿਗੁਮ੍ਬਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਕ੍ਕੋਲ਼ਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਕ੍ਕਸੀਲ਼ਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਕਾਲ਼ਮੁਖਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪੁਰਪੂਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵੇਸੁਙ੍ਗਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵੇਰਾਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਜਵਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਾਮਲਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਙ੍ਕਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਲ਼ਬਨ੍ਧਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੁਵਣ੍ਣਕੂਟਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੁਵਣ੍ਣਭੂਮਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੁਪ੍ਪਾਦਕਂ [ਸੁਪ੍ਪਾਰਕਂ (ਸੀ॰ ਕ॰), ਸੁਪ੍ਪਾਰਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਗਚ੍ਛਤਿ, ਭਾਰੁਕਚ੍ਛਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸੁਰਟ੍ਠਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਭਙ੍ਗਲੋਕਂ [ਅਙ੍ਗਲੋਕਂ (ਸੀ॰), ਅਙ੍ਗਣੇਕਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਗਚ੍ਛਤਿ, ਭਙ੍ਗਣਂ [ਗਙ੍ਗਣਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਰਮਭਙ੍ਗਣਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਯੋਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਰਮਯੋਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਿਨਕਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮੂਲਪਦਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮਰੁਕਨ੍ਤਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਜਣ੍ਣੁਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਜਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ , ਮੇਣ੍ਡਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਙ੍ਕੁਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਛਤ੍ਤੁਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵਂਸਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਕੁਣਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮੂਸਿਕਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਦਰਿਪਥਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਵੇਤ੍ਤਾਚਾਰਂ ਗਚ੍ਛਤਿ; ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ਨ ਲਭਤਿ, ਅਲਾਭਮੂਲਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ਲਭਤਿ, ਲਦ੍ਧਾ ਆਰਕ੍ਖਮੂਲਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ ‘‘ਕਿਨ੍ਤਿ ਮੇ ਭੋਗੇ ਨੇਵ ਰਾਜਾਨੋ ਹਰੇਯ੍ਯੁਂ ਨ ਚੋਰਾ ਹਰੇਯ੍ਯੁਂ ਨ ਅਗ੍ਗਿ ਦਹੇਯ੍ਯ ਨ ਉਦਕਂ ਵਹੇਯ੍ਯ ਨ ਅਪ੍ਪਿਯਾ ਦਾਯਾਦਾ ਹਰੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਆਰਕ੍ਖਤੋ ਗੋਪਯਤੋ ਤੇ ਭੋਗਾ ਵਿਪ੍ਪਲੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ , ਸੋ ਵਿਪ੍ਪਯੋਗਮੂਲਕਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਰਾਗਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਵਿਦ੍ਧੋ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਧਾਵਤਿ ਵਿਧਾਵਤਿ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸਂਸਰਤਿ।

ਦੋਸਸਲ੍ਲੇਨ...ਪੇ॰... ਮੋਹਸਲ੍ਲੇਨ... ਮਾਨਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਵਿਦ੍ਧੋ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਤਿ, ਪਾਣਮ੍ਪਿ ਹਨਤਿ, ਅਦਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਆਦਿਯਤਿ, ਸਨ੍ਧਿਮ੍ਪਿ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਨਿਲ੍ਲੋਪਮ੍ਪਿ ਹਰਤਿ, ਏਕਾਗਾਰਿਕਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਪਰਿਪਨ੍ਥੇਪਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਰਦਾਰਮ੍ਪਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮੁਸਾਪਿ ਭਣਤਿ। ਏਵਂ ਮਾਨਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਵਿਦ੍ਧੋ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਧਾਵਤਿ ਵਿਧਾਵਤਿ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸਂਸਰਤਿ।

ਦਿਟ੍ਠਿਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਵਿਦ੍ਧੋ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਚੇਲਕੋ ਹੋਤਿ ਮੁਤ੍ਤਾਚਾਰੋ ਹਤ੍ਥਾਪਲੇਖਨੋ [ਹਤ੍ਥਾਵਲੇਖਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਨ ਏਹਿਭਦਨ੍ਤਿਕੋ , ਨ ਤਿਟ੍ਠਭਦਨ੍ਤਿਕੋ; ਨਾਭਿਹਟਂ, ਨ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਕਤਂ, ਨ ਨਿਮਨ੍ਤਨਂ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਨ ਕੁਮ੍ਭਿਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਕਲੋਪਿਮੁਖਾ [ਖਲੋਪਿਮੁਖਾ (ਸੀ॰)] ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਏਲ਼ਕਮਨ੍ਤਰਂ, ਨ ਦਣ੍ਡਮਨ੍ਤਰਂ, ਨ ਮੁਸਲਮਨ੍ਤਰਂ, ਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾਨਂ, ਨ ਗਬ੍ਭਿਨਿਯਾ, ਨ ਪਾਯਮਾਨਾਯ, ਨ ਪੁਰਿਸਨ੍ਤਰਗਤਾਯ, ਨ ਸਂਕਿਤ੍ਤੀਸੁ, ਨ ਯਤ੍ਥ ਸਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਯਤ੍ਥ ਮਕ੍ਖਿਕਾ ਸਣ੍ਡਸਣ੍ਡਚਾਰਿਨੀ। ਨ ਮਚ੍ਛਂ ਨ ਮਂਸਂ ਨ ਸੁਰਂ ਨ ਮੇਰਯਂ ਨ ਥੁਸੋਦਕਂ ਪਿਵਤਿ। ਸੋ ਏਕਾਗਾਰਿਕੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਏਕਾਲੋਪਿਕੋ, ਦ੍ਵਾਗਾਰਿਕੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਦ੍ਵਾਲੋਪਿਕੋ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਾਗਾਰਿਕੋ ਵਾ ਹੋਤਿ ਸਤ੍ਤਾਲੋਪਿਕੋ। ਏਕਿਸ੍ਸਾਪਿ ਦਤ੍ਤਿਯਾ ਯਾਪੇਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਿਪਿ ਦਤ੍ਤੀਹਿ ਯਾਪੇਤਿ...ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਹਿਪਿ ਦਤ੍ਤੀਹਿ ਯਾਪੇਤਿ। ਏਕਾਹਿਕਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ, ਦ੍ਵੀਹਿਕਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ... ਪੇ॰... ਸਤ੍ਤਾਹਿਕਮ੍ਪਿ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ। ਇਤਿ ਏਵਰੂਪਂ ਅਡ੍ਢਮਾਸਿਕਮ੍ਪਿ ਪਰਿਯਾਯਭਤ੍ਤਭੋਜਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਵਿਦ੍ਧੋ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਧਾਵਤਿ ਵਿਧਾਵਤਿ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸਂਸਰਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਵਿਦ੍ਧੋ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੋ ਸਾਕਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਸਾਮਾਕਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਨੀਵਾਰਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਦਦ੍ਦੁਲਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਹਟਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਕਣਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਆਚਾਮਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਿਞ੍ਞਾਕਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਤਿਲਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਤਿਣਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਗੋਮਯਭਕ੍ਖੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਵਨਮੂਲਫਲਾਹਾਰੋ ਯਾਪੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜਨੋ। ਸੋ ਸਾਣਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਮਸਾਣਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਛਵਦੁਸ੍ਸਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਪਂਸੁਕੂਲਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਤਿਰੀਟਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਅਜਿਨਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਅਜਿਨਕ੍ਖਿਪਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਕੁਸਚੀਰਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਵਾਕਚੀਰਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਫਲਕਚੀਰਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਕੇਸਕਮ੍ਬਲਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਉਲੂਕਪਕ੍ਖਮ੍ਪਿ ਧਾਰੇਤਿ, ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਲੋਚਕੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਲੋਚਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਉਬ੍ਭਟ੍ਠਕੋਪਿ ਹੋਤਿ ਆਸਨਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ, ਉਕ੍ਕੁਟਿਕੋਪਿ ਹੋਤਿ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਪ੍ਪਧਾਨਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਕਣ੍ਟਕਾਪਸ੍ਸਯਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਕਣ੍ਟਕਾਪਸ੍ਸਯੇ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਫਲਕਸੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਥਣ੍ਡਿਲਸੇਯ੍ਯਮ੍ਪਿ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਏਕਾਪਸ੍ਸਯਿਕੋ ਹੋਤਿ ਰਜੋਜਲ੍ਲਧਰੋ, ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕੋਪਿ ਹੋਤਿ ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕੋ, ਵੇਕਟਿਕੋਪਿ ਹੋਤਿ ਵਿਕਟਭੋਜਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਅਪਾਨਕੋਪਿ ਹੋਤਿ ਅਪਾਨਕਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ, ਸਾਯਤਤਿਯਕਮ੍ਪਿ ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਇਤਿ ਏਵਰੂਪਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਆਤਾਪਨਪਰਿਤਾਪਨਾਨੁਯੋਗਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਵਿਦ੍ਧੋ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਧਾਵਤਿ ਵਿਧਾਵਤਿ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸਂਸਰਤਿ।

ਸੋਕਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਵਿਦ੍ਧੋ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੋਚਤਿ ਕਿਲਮਤਿ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਉਰਤ੍ਤਾਲ਼ਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਮਿਸ੍ਸਾਯੇਵ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਾ ਅਞ੍ਞਤਰਿਸ੍ਸਾ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਮਾਤਾ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਸਾ ਤਸ੍ਸਾ ਕਾਲਂ ਕਿਰਿਯਾਯ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਿਕਾ ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਰਥਿਯਾਯ ਰਥਿਯਂ, ਸਿਙ੍ਘਾਟਕੇਨ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ – ‘ਅਪਿ ਮੇ ਮਾਤਰਂ ਅਦ੍ਦਸ੍ਸਥ, ਅਪਿ ਮੇ ਮਾਤਰਂ ਅਦ੍ਦਸ੍ਸਥਾ’ਤਿ ।

‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਮਿਸ੍ਸਾਯੇਵ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਾ ਅਞ੍ਞਤਰਿਸ੍ਸਾ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਪਿਤਾ ਕਾਲਮਕਾਸਿ... ਭਾਤਾ ਕਾਲਮਕਾਸਿ... ਭਗਿਨੀ ਕਾਲਮਕਾਸਿ... ਪੁਤ੍ਤੋ ਕਾਲਮਕਾਸਿ... ਧੀਤਾ ਕਾਲਮਕਾਸਿ... ਸਾਮਿਕੋ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਸਾ ਤਸ੍ਸ ਕਾਲਂ ਕਿਰਿਯਾਯ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਿਕਾ ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾ ਰਥਿਯਾਯ ਰਥਿਯਂ, ਸਿਙ੍ਘਾਟਕੇਨ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ – ‘ਅਪਿ ਮੇ ਸਾਮਿਕਂ ਅਦ੍ਦਸ੍ਸਥ, ਅਪਿ ਮੇ ਸਾਮਿਕਂ ਅਦ੍ਦਸ੍ਸਥਾ’ਤਿ।

‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਮਿਸ੍ਸਾਯੇਵ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਾਤਾ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸਾ ਕਾਲਂ ਕਿਰਿਯਾਯ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਰਥਿਯਾਯ ਰਥਿਯਂ, ਸਿਙ੍ਘਾਟਕੇਨ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ – ‘ਅਪਿ ਮੇ ਮਾਤਰਂ ਅਦ੍ਦਸ੍ਸਥ,

ਅਪਿ ਮੇ ਮਾਤਰਂ ਅਦ੍ਦਸ੍ਸਥਾ’ਤਿ।

‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ , ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਮਿਸ੍ਸਾਯੇਵ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਾ ਅਞ੍ਞਤਰਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਪਿਤਾ ਕਾਲਮਕਾਸਿ... ਭਾਤਾ ਕਾਲਮਕਾਸਿ... ਭਗਿਨੀ ਕਾਲਮਕਾਸਿ... ਪੁਤ੍ਤੋ ਕਾਲਮਕਾਸਿ... ਧੀਤਾ ਕਾਲਮਕਾਸਿ... ਪਜਾਪਤਿ ਕਾਲਮਕਾਸਿ। ਸੋ ਤਸ੍ਸਾ ਕਾਲਂ ਕਿਰਿਯਾਯ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਰਥਿਯਾਯ ਰਥਿਯਂ, ਸਿਙ੍ਘਾਟਕੇਨ ਸਿਙ੍ਘਾਟਕਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਏਵਮਾਹ – ‘ਅਪਿ ਮੇ ਪਜਾਪਤਿਂ ਅਦ੍ਦਸ੍ਸਥ, ਅਪਿ ਮੇ ਪਜਾਪਤਿਂ ਅਦ੍ਦਸ੍ਸਥਾ’ਤਿ।

‘‘ਭੂਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ, ਇਮਿਸ੍ਸਾਯੇਵ ਸਾਵਤ੍ਥਿਯਾ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਇਤ੍ਥੀ ਞਾਤਿਕੁਲਂ ਅਗਮਾਸਿ। ਤਸ੍ਸਾ ਤੇ ਞਾਤਕਾ ਸਾਮਿਕਂ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਦਾਤੁਕਾਮਾ, ਸਾ ਚ ਤਂ ਨ ਇਚ੍ਛਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸਾ ਇਤ੍ਥੀ ਸਾਮਿਕਂ ਏਤਦਵੋਚ – ‘ਇਮੇ, ਅਯ੍ਯਪੁਤ੍ਤ, ਞਾਤਕਾ ਤਂ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਦਾਤੁਕਾਮਾ, ਉਭੋ ਮਯਂ ਮਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਸੋ ਪੁਰਿਸੋ ਤਂ ਇਤ੍ਥਿਂ ਦ੍ਵਿਧਾ ਛੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਓਪਾਤੇਤਿ – ‘ਉਭੋ ਪੇਚ੍ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾ’’’ਤਿ। ਏਵਂ ਸੋਕਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਵਿਦ੍ਧੋ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਧਾਵਤਿ ਵਿਧਾਵਤਿ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸਂਸਰਤਿ।

ਕਥਂਕਥਾਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਵਿਦ੍ਧੋ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਂਸਯਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ ਹੋਤਿ ਵਿਮਤਿਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ ਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਜਾਤੋ – ‘‘ਅਹੋਸਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਨਨੁ ਖੋ ਅਹੋਸਿਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹੋਸਿਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹੋਸਿਂ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ , ਕਿਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਿਂ ਅਹੋਸਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨੁ ਖੋ ਅਹਂ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਨਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਕਿਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਕਿਂ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ ਨੁ ਖੋ ਅਨਾਗਤਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਏਤਰਹਿ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਕਥਂਕਥੀ ਹੋਤਿ, ਅਹਂ ਨੁ ਖੋਸ੍ਮਿ, ਨੋ ਨੁ ਖੋਸ੍ਮਿ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋਸ੍ਮਿ ਕਥਂ ਨੁ ਖੋਸ੍ਮਿ, ਅਯਂ ਨੁ ਖੋ ਸਤ੍ਤੋ ਕੁਤੋ ਆਗਤੋ, ਸੋ ਕੁਹਿਂ ਗਾਮੀ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। ਏਵਂ ਕਥਂਕਥਾਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਵਿਦ੍ਧੋ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਧਾਵਤਿ ਵਿਧਾਵਤਿ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸਂਸਰਤਿ।

ਤੇ ਸਲ੍ਲੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤਿ; ਤੇ ਸਲ੍ਲੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੋ ਸਲ੍ਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਂ ਦਿਸਂ ਧਾਵਤਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਦਿਸਂ ਧਾਵਤਿ, ਉਤ੍ਤਰਂ ਦਿਸਂ ਧਾਵਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਦਿਸਂ ਧਾਵਤਿ। ਤੇ ਸਲ੍ਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ; ਸਲ੍ਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਗਤਿਯਾ ਧਾਵਤਿ, ਨਿਰਯੇ ਧਾਵਤਿ , ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਾ ਧਾਵਤਿ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ ਧਾਵਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਧਾਵਤਿ, ਦੇਵਲੋਕੇ ਧਾਵਤਿ, ਗਤਿਯਾ ਗਤਿਂ, ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ, ਭਵੇਨ ਭਵਂ, ਸਂਸਾਰੇਨ ਸਂਸਾਰਂ, ਵਟ੍ਟੇਨ ਵਟ੍ਟਂ ਧਾਵਤਿ ਵਿਧਾਵਤਿ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸਂਸਰਤੀਤਿ – ਯੇਨ ਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਦਿਸਾ ਸਬ੍ਬਾ ਵਿਧਾਵਤਿ।

ਤਮੇਵ ਸਲ੍ਲਮਬ੍ਬੁਯ੍ਹ, ਨ ਧਾਵਤਿ ਨ ਸੀਦਤੀਤਿ। ਤਮੇਵ ਰਾਗਸਲ੍ਲਂ ਦੋਸਸਲ੍ਲਂ ਮੋਹਸਲ੍ਲਂ ਮਾਨਸਲ੍ਲਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਲ੍ਲਂ ਸੋਕਸਲ੍ਲਂ ਕਥਂਕਥਾਸਲ੍ਲਂ ਅਬ੍ਬੁਯ੍ਹ ਅਬ੍ਬੁਹਿਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਸਮੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਟਯਿਤ੍ਵਾ ਸਮੁਪ੍ਪਾਟਯਿਤ੍ਵਾ [ਉਪ੍ਪਾਦਯਿਤ੍ਵਾ ਸਮੁਪ੍ਪਾਦਯਿਤ੍ਵਾ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)] ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤ੍ਵਾ ਨੇਵ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਂ ਦਿਸਂ ਧਾਵਤਿ ਨ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਦਿਸਂ ਧਾਵਤਿ ਨ ਉਤ੍ਤਰਂ ਦਿਸਂ ਧਾਵਤਿ ਨ ਦਕ੍ਖਿਣਂ ਦਿਸਂ ਧਾਵਤਿ। ਤੇ ਸਲ੍ਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਹੀਨਾ; ਸਲ੍ਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਗਤਿਯਾ ਨ ਧਾਵਤਿ, ਨਿਰਯੇ ਨ ਧਾਵਤਿ, ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਯਾ ਨ ਧਾਵਤਿ, ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯੇ ਨ ਧਾਵਤਿ, ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਨ ਧਾਵਤਿ, ਦੇਵਲੋਕੇ ਨ ਧਾਵਤਿ, ਨ ਗਤਿਯਾ ਗਤਿਂ, ਨ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ, ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ, ਨ ਭਵੇਨ ਭਵਂ, ਨ ਸਂਸਾਰੇਨ ਸਂਸਾਰਂ, ਨ ਵਟ੍ਟੇਨ ਵਟ੍ਟਂ ਧਾਵਤਿ ਵਿਧਾਵਤਿ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸਂਸਰਤੀਤਿ – ਤਮੇਵ ਸਲ੍ਲਮਬ੍ਬੁਯ੍ਹ ਨ ਧਾਵਤਿ। **ਨ ਸੀਦਤੀ**ਤਿ ਕਾਮੋਘੇ ਨ ਸੀਦਤਿ, ਭਵੋਘੇ ਨ ਸੀਦਤਿ, ਦਿਟ੍ਠੋਘੇ ਨ ਸੀਦਤਿ, ਅਵਿਜ੍ਜੋਘੇ ਨ ਸੀਦਤਿ, ਨ ਸਂਸੀਦਤਿ ਨ ਓਸੀਦਤਿ ਨ ਅਵਸੀਦਤਿ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਅਵਗਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਤਮੇਵ ਸਲ੍ਲਮਬ੍ਬੁਯ੍ਹ, ਨ ਧਾਵਤਿ ਨ ਸੀਦਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਯੇਨ ਸਲ੍ਲੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੋ, ਦਿਸਾ ਸਬ੍ਬਾ ਵਿਧਾਵਤਿ।
ਤਮੇਵ ਸਲ੍ਲਮਬ੍ਬੁਯ੍ਹ, ਨ ਧਾਵਤਿ ਨ ਸੀਦਤੀ’’ਤਿ॥

੧੭੫.ਤਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਾਨੁਗੀਯਨ੍ਤਿ, ਯਾਨਿ ਲੋਕੇ ਗਧਿਤਾਨਿ।
ਨ ਤੇਸੁ ਪਸੁਤੋ ਸਿਯਾ, ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਾਮੇ।
ਸਿਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਤ੍ਤਨੋ॥

ਤਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਾਨੁਗੀਯਨ੍ਤਿ, ਯਾਨਿ ਲੋਕੇ ਗਧਿਤਾਨੀਤਿ। **ਸਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਸਿਕ੍ਖਾ ਅਸ੍ਸਸਿਕ੍ਖਾ ਰਥਸਿਕ੍ਖਾ ਧਨੁਸਿਕ੍ਖਾ ਸਾਲਾਕਿਯਂ ਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤਿਯਂ ਕਾਯਤਿਕਿਚ੍ਛਂ ਭੂਤਿਯਂ ਕੋਮਾਰਭਚ੍ਚਂ [ਕੋਮਾਰਤਿਕਿਚ੍ਛਂ (ਸ੍ਯਾ॰), ਕੋਮਾਰਸਚ੍ਚਂ (ਕ॰)]। **ਅਨੁਗੀਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਗੀਯਨ੍ਤਿ ਨਿਗ੍ਗੀਯਨ੍ਤਿ ਕਥੀਯਨ੍ਤਿ ਭਣੀਯਨ੍ਤਿ ਦੀਪੀਯਨ੍ਤਿ ਵੋਹਰੀਯਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਗੀਯਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹੀਯਨ੍ਤਿ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹੀਯਨ੍ਤਿ ਧਾਰੀਯਨ੍ਤਿ ਉਪਧਾਰੀਯਨ੍ਤਿ ਉਪਲਕ੍ਖੀਯਨ੍ਤਿ ਗਧਿਤਪਟਿਲਾਭਾਯ। ਗਧਿਤਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ – ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਞ੍ਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ, ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਸਦ੍ਦਾ...ਪੇ॰... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਗਨ੍ਧਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰਸਾ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸਞ੍ਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਗਧਿਤਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ? ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣੇ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥਯਨ੍ਤਿ ਪਿਹਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਜਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਤਂਕਾਰਣਾ ਗਧਿਤਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇਤਿ – ਤਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਾਨੁਗੀਯਨ੍ਤਿ, ਯਾਨਿ ਲੋਕੇ ਗਧਿਤਾਨਿ।

ਨ ਤੇਸੁ ਪਸੁਤੋ ਸਿਯਾਤਿ। ਤਾਸੁ ਵਾ ਸਿਕ੍ਖਾਸੁ ਤੇਸੁ ਵਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਨ ਪਸੁਤੋ ਸਿਯਾ, ਨ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਅਸ੍ਸ, ਨ ਤਪ੍ਪੋਣੋ, ਨ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋ, ਨ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਤਦਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋਤਿ – ਨ ਤੇਸੁ ਪਸੁਤੋ ਸਿਯਾ।

ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਾਮੇਤਿ। **ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝਾ**ਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ। ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ, ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ’’ਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ। **ਸਬ੍ਬਸੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬਂ ਅਸੇਸਂ ਨਿਸ੍ਸੇਸਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨਵਚਨਮੇਤਂ – ਸਬ੍ਬਸੋਤਿ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾਤਿ – ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਾਮੇ।

ਸਿਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਤ੍ਤਨੋਤਿ। **ਸਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ – ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਤ੍ਤਨੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਾਗਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ ਦੋਸਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ ਮੋਹਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਮਾਯ ਉਪਸਮਾਯ ਵੂਪਸਮਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਪਨਾਯ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਧਿਸੀਲਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਅਧਿਪਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਆਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਸਿਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਤ੍ਤਨੋ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਤਤ੍ਥ ਸਿਕ੍ਖਾਨੁਗੀਯਨ੍ਤਿ, ਯਾਨਿ ਲੋਕੇ ਗਧਿਤਾਨਿ।
ਨ ਤੇਸੁ ਪਸੁਤੋ ਸਿਯਾ, ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਝ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਾਮੇ।
ਸਿਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਤ੍ਤਨੋ’’ਤਿ॥

੧੨੬.ਸਚ੍ਚੋ ਸਿਯਾ ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਭੋ, ਅਮਾਯੋ ਰਿਤ੍ਤੁਪੇਸੁਣੋ।
ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਲੋਭਪਾਪਂ, ਵੇਵਿਚ੍ਛਂ ਵਿਤਰੇ ਮੁਨਿ॥

ਸਚ੍ਚੋ ਸਿਯਾ ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਭੋਤਿ। **ਸਚ੍ਚੋ ਸਿਯਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਵਾਚਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਿਯਾ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਿਯਾ, ਅਰਿਯੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਿਯਾਤਿ – ਸਚ੍ਚੋ ਸਿਯਾ। **ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਭੋ**ਤਿ ਤੀਣਿ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਾਨਿ – ਕਾਯਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ, ਵਾਚਸਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ, ਚੇਤਸਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ...ਪੇ॰... ਇਦਂ ਚੇਤਸਿਕਂ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਂ। ਯਸ੍ਸਿਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਪਾਗਬ੍ਭਿਯਾਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਨਿ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਨਿ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਭੋਤਿ – ਸਚ੍ਚੋ ਸਿਯਾ ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਭੋ।

ਅਮਾਯੋ ਰਿਤ੍ਤੁਪੇਸੁਣੋਤਿ। ਮਾਯਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਞ੍ਚਨਿਕਾ ਚਰਿਯਾ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕਾਯੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਵਾਚਾਯ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਮਨਸਾ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਹੇਤੁ ਪਾਪਿਕਂ ਇਚ੍ਛਂ ਪਣਿਦਹਤਿ, ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞਾਤਿ ਇਚ੍ਛਤਿ, ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞਾਤਿ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞਾਤਿ ਵਾਚਂ ਭਾਸਤਿ, ਮਾ ਮਂ ਜਞ੍ਞਾਤਿ ਕਾਯੇਨ ਪਰਕ੍ਕਮਤਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਮਾਯਾ ਮਾਯਾਵਿਤਾ ਅਚ੍ਚਸਰਾ ਵਞ੍ਚਨਾ ਨਿਕਤਿ ਨਿਕਿਰਣਾ ਪਰਿਹਰਣਾ ਗੂਹਨਾ ਪਰਿਗੂਹਨਾ ਛਾਦਨਾ ਪਰਿਚ੍ਛਾਦਨਾ ਅਨੁਤ੍ਤਾਨੀਕਮ੍ਮਂ ਅਨਾਵਿਕਮ੍ਮਂ ਵੋਚ੍ਛਾਦਨਾ ਪਾਪਕਿਰਿਯਾ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਾਯਾ। ਯਸ੍ਸੇਸਾ ਮਾਯਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਾਯੋ। **ਰਿਤ੍ਤੁਪੇਸੁਣੋ**ਤਿ ਪੇਸੁਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਿਸੁਣਵਾਚੋ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਏਵਂ ਭੇਦਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ। ਯਸ੍ਸੇਤਂ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਪਹੀਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਂ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਰਿਤ੍ਤੁਪੇਸੁਣੋ ਵਿਵਿਤ੍ਤੁਪੇਸੁਣੋ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੁਪੇਸੁਣੋਤਿ – ਅਮਾਯੋ ਰਿਤ੍ਤੁਪੇਸੁਣੋ।

ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਲੋਭਪਾਪਂ, ਵੇਵਿਚ੍ਛਂ ਵਿਤਰੇ ਮੁਨੀਤਿ। **ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ**ਤਿ ਹਿ ਖੋ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਪਿ ਚ ਕੋਧੋ ਤਾਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ। ''ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਅਚਰੀ''ਤਿ ਕੋਧੋ ਜਾਯਤਿ...ਪੇ॰... ਯਸ੍ਸੇਸੋ ਕੋਧੋ ਪਹੀਨੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢੋ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ। ਕੋਧਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ, ਕੋਧਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ, ਕੋਧਹੇਤੁਸ੍ਸ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ। **ਲੋਭੋ**ਤਿ ਯੋ ਲੋਭੋ ਲੁਬ੍ਭਨਾ ਲੁਬ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। ਵੇਵਿਚ੍ਛਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਞ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ – ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਗਾਹੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ। ਮੋਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨਿ। **ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਲੋਭਪਾਪਂ, ਵੇਵਿਚ੍ਛਂ ਵਿਤਰੇ ਮੁਨੀ**ਤਿ। ਮੁਨਿ ਲੋਭਪਾਪਞ੍ਚ ਵੇਵਿਚ੍ਛਞ੍ਚ ਅਤਰਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਤਰਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਯੀਤਿ [ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੀਤਿ (ਕ॰)] – ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਲੋਭਪਾਪਂ, ਵੇਵਿਚ੍ਛਂ ਵਿਤਰੇ ਮੁਨਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸਚ੍ਚੋ ਸਿਯਾ ਅਪ੍ਪਗਬ੍ਭੋ, ਅਮਾਯੋ ਰਿਤ੍ਤੁਪੇਸੁਣੋ।
ਅਕ੍ਕੋਧਨੋ ਲੋਭਪਾਪਂ, ਵੇਵਿਚ੍ਛਂ ਵਿਤਰੇ ਮੁਨੀ''ਤਿ॥

੧੨੭.ਨਿਦ੍ਦਂ ਤਨ੍ਦਿਂ ਸਹੇ ਥੀਨਂ, ਪਮਾਦੇਨ ਨ ਸਂਵਸੇ।
ਅਤਿਮਾਨੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਨਸੋ ਨਰੋ॥

ਨਿਦ੍ਦਂ ਤਨ੍ਦਿਂ ਸਹੇ ਥੀਨਨ੍ਤਿ। **ਨਿਦ੍ਦਾ**ਤਿ ਯਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਕਲ੍ਯਤਾ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ ਓਨਾਹੋ ਪਰਿਯੋਨਾਹੋ ਅਨ੍ਤੋਸਮੋਰੋਧੋ ਮਿਦ੍ਧਂ ਸੁਪ੍ਪਂ ਪਚਲਾਯਿਕਾ ਸੁਪ੍ਪਂ ਸੁਪ੍ਪਨਾ ਸੁਪ੍ਪਿਤਤ੍ਤਂ। **ਤਨ੍ਦਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਾ ਤਨ੍ਦੀ [ਤਨ੍ਦਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਤਨ੍ਦਿਯਨਾ ਤਨ੍ਦਿਯਿਤਤ੍ਤਂ ਤਨ੍ਦਿਮਨਕਤਾ ਆਲਸ੍ਯਂ ਆਲਸ੍ਯਾਯਨਾ ਆਲਸ੍ਯਾਯਿਤਤ੍ਤਂ। **ਥੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਲ੍ਯਤਾ ਅਕਮ੍ਮਞ੍ਞਤਾ ਓਲੀਯਨਾ ਸਲ੍ਲੀਯਨਾ ਲੀਨਂ ਲੀਯਨਾ

ਲੀਯਿਤਤ੍ਤੁੰ, ਥਿਨੰ ਥਿਯਨਾ ਥਿਯਿਤਤ੍ਤੁੰ ਚਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸ। **ਨਿਦ੍ਦੂੰ ਤਨ੍ਦਿੰ ਸਹੇ ਥੀਨ**ਨ੍ਤਿ। ਨਿਦ੍ਦਞ੍ਚ ਤਨ੍ਦਿਞ੍ਚ ਥਿਨਞ੍ਚ ਸਹੇ ਸਹੇਯ੍ਯ ਪਰਿਸਹੇਯ੍ਯ ਅਭਿਭਵੇਯ੍ਯ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰੇਯ੍ਯ ਪਰਿਯਾਦਿਯੇਯ੍ਯ ਮਦ੍ਦੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਨਿਦ੍ਦੂੰ ਤਨ੍ਦਿੰ ਸਹੇ ਥੀਨੰ।

ਪਮਾਦੇਨ ਨ ਸੰਵਸੇਤਿ। ਪਮਾਦੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇ ਵਾ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇ ਵਾ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇ ਵਾ ਪਞ੍ਚਸੁ ਵਾ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ। ਚਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸ ਵੋਸਗ੍ਗੋ ਵੋਸਗ੍ਗਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨੰ [ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਵੋਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨੰ (ਬਹੂਸੁ)] ਵਾ ਕੁਸਲਾਨੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਾਵਨਾਯ ਅਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਤਾ ਅਸਾਤਚ੍ਚਕਿਰਿਯਤਾ ਅਨਟ੍ਠਿਤਕਿਰਿਯਤਾ ਓਲੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚ੍ਛਨ੍ਦਤਾ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਤਾ ਅਨਾਸੇਵਨਾ ਅਭਾਵਨਾ ਅਬਹੁਲੀਕਮ੍ਮੰ ਅਨਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਅਨਨੁਯੋਗੋ ਪਮਾਦੋ। ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਪਮਾਦੋ ਪਮਜ੍ਜਨਾ ਪਮਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤੁੰ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਮਾਦੋ। **ਪਮਾਦੇਨ ਨ ਸੰਵਸੇ**ਤਿ ਪਮਾਦੇਨ ਨ ਵਸੇਯ੍ਯ ਨ ਸੰਵਸੇਯ੍ਯ ਨ ਆਵਸੇਯ੍ਯ ਨ ਪਰਿਵਸੇਯ੍ਯ, ਪਮਾਦੰ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿੰ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਯ੍ਯ, ਪਮਾਦਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਪਮਾਦੇਨ ਨ ਸੰਵਸੇ।

ਅਤਿਮਾਨੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ। **ਅਤਿਮਾਨੇ**ਤਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਰੰ ਅਤਿਮਞ੍ਞਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾ। ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਮਾਨੋ ਮਞ੍ਞਨਾ ਮਞ੍ਞਿਤਤ੍ਤੁੰ ਉਨ੍ਨਤਿ ਉਨ੍ਨਮੋ ਧਜੋ ਸਮ੍ਪਗ੍ਗਾਹੋ ਕੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਚਿਤ੍ਤੁਸ੍ਸ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਤਿਮਾਨੋ। **ਅਤਿਮਾਨੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ। ਅਤਿਮਾਨੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਨ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਅਤਿਮਾਨੰ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿੰ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਯ੍ਯ, ਅਤਿਮਾਨਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਅਤਿਮਾਨੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ।

ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਨਸੋ ਨਰੋਤਿ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਦਾਨੰ ਦੇਨ੍ਤੋ ਸੀਲੰ ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤੋ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਪਾਨੀਯੰ ਪਰਿਭੋਜਨੀਯੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ ਪਰਿਵੇਣੰ ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਚੇਤਿਯੰ ਵਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਚੇਤਿਯੇ ਗਨ੍ਧਮਾਲੰ ਆਰੋਪੇਨ੍ਤੋ ਚੇਤਿਯੰ ਪਦਕ੍ਖਿਣੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਤੇਧਾਤੁਕੰ ਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੰ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੋ ਨ ਗਤਿਹੇਤੁ ਨ ਉਪਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁ ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਹੇਤੁ ਨ ਭਵਹੇਤੁ ਨ ਸੰਸਾਰਹੇਤੁ ਨ ਵਟ੍ਟਹੇਤੁ, ਸਬ੍ਬੰ ਤੰ ਵਿਸੰਯੋਗਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਿਨ੍ਨੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪੋਣੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਬ੍ਭਾਰੋ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਨਸੋ ਨਰੋ। ਅਥ ਵਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਧਾਤੁਯਾ ਚਿਤ੍ਤੁੰ ਪਟਿਵਾਪੇਤ੍ਵਾ [ਪਟਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਅਮਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਚਿਤ੍ਤੁੰ ਉਪਸੰਹਰਤਿ – ''ਏਤੰ ਸਨ੍ਤੰ ਏਤੰ ਪਣੀਤੰ ਯਦਿਦੰ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨ''ਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਨਸੋ ਨਰੋ।

''ਨ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਉਪਧਿਸੁਖਸ੍ਸ ਹੇਤੁ, ਦਦਨ੍ਤਿ ਦਾਨਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ।
ਕਾਮਞ੍ਚ ਤੇ ਉਪਧਿਪਰਿਕ੍ਖਯਾਯ, ਦਦਨ੍ਤਿ ਦਾਨੰ ਅਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ॥

''ਨ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਉਪਧਿਸੁਖਸ੍ਸ ਹੇਤੁ, ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ ਝਾਨਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ।
ਕਾਮਞ੍ਚ ਤੇ ਉਪਧਿਪਰਿਕ੍ਖਯਾਯ, ਭਾਵੇਨ੍ਤਿ ਝਾਨੰ ਅਪੁਨਬ੍ਭਵਾਯ॥

''ਤੇ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿੰ ਆਸਿਸਮਾਨਸਾ [ਆਸਿੰਸਮਾਨਾ (ਸੀ॰), ਅਭਿਮਾਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਦਦਨ੍ਤਿ, ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਾ [ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਾ ਤਞ੍ਚਿਤ੍ਤਾ (ਕ॰)] ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਾ।
ਨਜ੍ਜੋ ਯਥਾ ਸਾਗਰਮਜ੍ਝੁਪੇਤਾ [ਸਾਗਰਮਜ੍ਝਗਤਾ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਭਵਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਰਾਯਨਾ ਤੇ''ਤਿ॥

ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਨਸੋ ਨਰੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਨਿਦ੍ਦੂੰ ਤਨ੍ਦਿੰ ਸਹੇ ਥੀਨੰ, ਪਮਾਦੇਨ ਨ ਸੰਵਸੇ।

ਅਤਿਮਾਨੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਨਸੋ ਨਰੋ''ਤਿ॥

੧੭੮.ਮੋਸਵਜ੍ਜੇ ਨ ਨਿਯ੍ਯੇਥ, [ਨੀਯੇਥ (ਕ॰)] **ਰੂਪੇ ਸ੍ਨੇਹਂ ਨ ਕੁਬ੍ਬਯੇ।**
ਮਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਸਾਹਸਾ ਵਿਰਤੋ ਚਰੇ॥

ਮੋਸਵਜ੍ਜੇ ਨ ਨਿਯ੍ਯੇਥਾਤਿ। ਮੋਸਵਜ੍ਜਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ। ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਸਭਗ੍ਗਤੋ ਵਾ ਪਰਿਸਗ੍ਗਤੋ ਵਾ ਞਾਤਿਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ ਪੂਗਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ ਰਾਜਕੁਲਮਜ੍ਝਗਤੋ ਵਾ ਅਭਿਨੀਤੋ ਸਕ੍ਖਿਪੁਟ੍ਠੋ – ''ਏਹਮ੍ਭੋ ਪੁਰਿਸ, ਯਂ ਜਾਨਾਸਿ ਤਂ ਵਦੇਹੀ''ਤਿ, ਸੋ ਅਜਾਨਂ ਵਾ ਆਹ – ''ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ, ਜਾਨਂ ਵਾ ਆਹ – ''ਨ ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ, ਅਪਸ੍ਸਂ ਵਾ ਆਹ – ''ਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ, ਪਸ੍ਸਂ ਵਾ ਆਹ – ''ਨ ਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ। ਇਤਿ ਅਤ੍ਤਹੇਤੁ ਵਾ ਪਰਹੇਤੁ ਵਾ ਆਮਿਸਕਿਞ੍ਚਿਕ੍ਖਹੇਤੁ ਵਾ ਸਮ੍ਪਜਾਨਮੁਸਾ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮੋਸਵਜ੍ਜਂ। ਅਪਿ ਚ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ...ਪੇ॰... ਚਤੂਹਾਕਾਰੇਹਿ... ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ... ਛਹਾਕਾਰੇਹਿ... ਸਤ੍ਤਹਾਕਾਰੇਹਿ... ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ... ਪੇ॰... ਇਮੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਾਕਾਰੇਹਿ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਹੋਤਿ। **ਮੋਸਵਜ੍ਜੇ ਨ ਨਿਯ੍ਯੇਥਾ**ਤਿ। ਮੋਸਵਜ੍ਜੇ ਨ ਯਾਯੇਯ੍ਯ ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਯੇਯ੍ਯ ਨ ਵਹੇਯ੍ਯ ਨ ਸਂਹਰੇਯ੍ਯ, ਮੋਸਵਜ੍ਜਂ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯ੍ਯ, ਮੋਸਵਜ੍ਜਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਮੋਸਵਜ੍ਜੇ ਨ ਨਿਯ੍ਯੇਥ।

ਰੂਪੇ ਸ੍ਨੇਹਂ ਨ ਕੁਬ੍ਬਯੇਤਿ। **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾ , ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਰੂਪਂ। **ਰੂਪੇ ਸ੍ਨੇਹਂ ਨ ਕੁਬ੍ਬਯੇ**ਤਿ। ਰੂਪੇ ਸ੍ਨੇਹਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ ਛਨ੍ਦਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ ਪੇਮਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ ਰਾਗਂ ਨ ਕਰੇਯ੍ਯ ਨ ਜਨੇਯ੍ਯ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਯ੍ਯ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਰੂਪੇ ਸ੍ਨੇਹਂ ਨ ਕੁਬ੍ਬਯੇ।

ਮਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਜਾਨੇਯ੍ਯਾਤਿ। **ਮਾਨੋ**ਤਿ ਏਕਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਨ੍ਨਤਿ। ਦੁਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਮਾਨੋ, ਪਰਵਮ੍ਭਨਮਾਨੋ। ਤਿਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ''ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ''ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ। ਚਤੁਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਲਾਭੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਯਸੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਪਸਂਸਾਯ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਸੁਖੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ। ਪਞ੍ਚਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ''ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਮਨਾਪਿਕਾਨਂ ਰੂਪਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ''ਲਾਭਿਮ੍ਹਿ ਮਨਾਪਿਕਾਨਂ ਸਦ੍ਦਾਨਂ...ਪੇ॰... ਗਨ੍ਧਾਨਂ... ਰਸਾਨਂ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ। ਛਬ੍ਬਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਪਦਾਯ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਸੋਤਸਮ੍ਪਦਾਯ...ਪੇ॰... ਘਾਨਸਮ੍ਪਦਾਯ... ਜਿਵ੍ਹਾਸਮ੍ਪਦਾਯ... ਕਾਯਸਮ੍ਪਦਾਯ... ਮਨੋਸਮ੍ਪਦਾਯ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ। ਸਤ੍ਤਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਅਤਿਮਾਨੋ, ਮਾਨਾਤਿਮਾਨੋ, ਓਮਾਨੋ, ਸਦਿਸਮਾਨੋ, ਅਧਿਮਾਨੋ, ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਮਾਨੋ। ਅਟ੍ਠਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਲਾਭੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਅਲਾਭੇਨ ਓਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਯਸੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਅਯਸੇਨ ਓਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਪਸਂਸਾਯ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਓਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਸੁਖੇਨ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ, ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਓਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ। ਨਵਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ''ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ਸੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ''ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ਸਦਿਸਸ੍ਸ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ਸਦਿਸਸ੍ਸ ''ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ਸਦਿਸਸ੍ਸ ''ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ਹੀਨਸ੍ਸ ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ਹੀਨਸ੍ਸ ''ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ, ਹੀਨਸ੍ਸ ''ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਮਾਨੋ। ਦਸਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾ। ਯੋ ਏਵਰੂਪੋ ਮਾਨੋ ਮਞ੍ਞਨਾ ਮਞ੍ਞਿਤਤ੍ਤਂ ਉਨ੍ਨਤਿ ਉਨ੍ਨਮੋ ਧਜੋ ਸਮ੍ਪਗ੍ਗਾਹੋ ਕੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਾਨੋ।

ਮਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਜਾਨੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਮਾਨਂ ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਜਾਨੇਯ੍ਯ – ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਯ, ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾਯ, ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਯ। ਕਤਮਾ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ? ਮਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ ਅਯਂ ਏਕਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਨ੍ਨਤਿ। ਅਯਂ ਦੁਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਮਾਨੋ ਪਰਵਮ੍ਭਨਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਸਵਿਧੇਨ ਮਾਨੋ – ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਮਾਨਂ ਜਨੇਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾਤਿ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤਿ – ਅਯਂ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾ।

ਕਤਮਾ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ? ਏਤੰ ਞਾਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਮਾਨੰ ਤੀਰੇਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ...ਪੇ॰... ਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਤੀਰੇਤਿ – ਅਯੰ ਤੀਰਣਪਰਿਞ੍ਞਾ।

ਕਤਮਾ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾ? ਏਵੰ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਮਾਨੰ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬਜਨ੍ਤਿੰ ਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਤਿ – ਅਯੰ ਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾ। **ਮਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਜਾਨੇਯਜਾ**ਤਿ ਮਾਨੰ ਇਮਾਹਿ ਤੀਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਜਾਨੇਯਜਾਤਿ – ਮਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਜਾਨੇਯਜ।

ਸਾਹਸਾ ਵਿਰਤੋ ਚਰੇਤਿ। ਕਤਮਾ ਸਾਹਸਾ ਚਰਿਯਾ? ਰਤ੍ਤਸ੍ਸ ਰਾਗਚਰਿਯਾ ਸਾਹਸਾ ਚਰਿਯਾ, ਦੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਦੋਸਚਰਿਯਾ ਸਾਹਸਾ ਚਰਿਯਾ, ਮੂਲ਼੍ਹਸ੍ਸ ਮੋਹਚਰਿਯਾ ਸਾਹਸਾ ਚਰਿਯਾ, ਵਿਨਿਬਦ੍ਧਸ੍ਸ ਮਾਨਚਰਿਯਾ ਸਾਹਸਾ ਚਰਿਯਾ, ਪਰਾਮਟ੍ਠਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਚਰਿਯਾ ਸਾਹਸਾ ਚਰਿਯਾ, ਵਿਕ੍ਖੇਪਗਤਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਚਰਿਯਾ ਸਾਹਸਾ ਚਰਿਯਾ, ਅਨਿਟ੍ਠਙ੍ਗਤਸ੍ਸ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਚਰਿਯਾ ਸਾਹਸਾ ਚਰਿਯਾ, ਥਾਮਗਤਸ੍ਸ ਅਨੁਸਯਚਰਿਯਾ ਸਾਹਸਾ ਚਰਿਯਾ – ਅਯੰ ਸਾਹਸਾ ਚਰਿਯਾ। **ਸਾਹਸਾ ਵਿਰਤੋ ਚਰੇ**ਤਿ ਸਾਹਸਾ ਚਰਿਯਾਯ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯਜ ਚਰੇਯਜ ਵਿਚਰੇਯਜ ਇਰਿਯੇਯਜ ਵਤ੍ਤੇਯਜ ਪਾਲੇਯਜ ਯਪੇਯਜ ਯਾਪੇਯਜਾਤਿ – ਸਾਹਸਾ ਵਿਰਤੋ ਚਰੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

“ਮੋਸਵਜ੍ਜੇ ਨ ਨਿਯਜੇਥ, ਰੂਪੇ ਸ੍ਨੇਹੰ ਨ ਕੁਬ੍ਬਯੇ।
ਮਾਨਞ੍ਚ ਪਰਿਜਾਨੇਯਜ, ਸਾਹਸਾ ਵਿਰਤੋ ਚਰੇ”ਤਿ॥

੧੨੯.ਪੁਰਾਣੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦੇਯਜ, ਨਵੇ ਖਨ੍ਤਿੰ ਨ ਕੁਬ੍ਬਯੇ [ਖਨ੍ਤਿਮਕੁਬ੍ਬਯੇ (ਬਹੂਸੁ)] **।**
ਹੀਯਮਾਨੇ ਨ ਸੋਚੇਯਜ, ਆਕਾਸੰ [ਆਕਸ੍ਸੰ (ਸਜਾ॰)] **ਨ ਸਿਤੋ ਸਿਯਾ॥**

ਪੁਰਾਣੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦੇਯਜਾਤਿ। ਪੁਰਾਣੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਤੀਤਾ ਰੂਪਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਾ। ਅਤੀਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦੇਯਜ ਨਾਭਿਵਦੇਯਜ ਨ ਅਜ੍ਝੋਸੇਯਜ, ਅਭਿਨਨ੍ਦਨੰ ਅਭਿਵਦਨੰ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਗਾਹੰ ਪਰਾਮਾਸੰ ਅਭਿਨਿਵੇਸੰ ਪਜਹੇਯਜ ਵਿਨੋਦੇਯਜ ਬਜਨ੍ਤਿੰ ਕਰੇਯਜ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਯਜਾਤਿ – ਪੁਰਾਣੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦੇਯਜ।

ਨਵੇ ਖਨ੍ਤਿੰ ਨ ਕੁਬ੍ਬਯੇਤਿ। ਨਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਰੂਪਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਾ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਖਨ੍ਤਿੰ ਨ ਕਰੇਯਜ ਛਨ੍ਦੰ ਨ ਕਰੇਯਜ ਪੇਮੰ ਨ ਕਰੇਯਜ ਰਾਗੰ ਨ ਕਰੇਯਜ ਨ ਜਨੇਯਜ ਨ ਸਞ੍ਜਨੇਯਜ ਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯਜ ਨਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਯਜਾਤਿ – ਨਵੇ ਖਨ੍ਤਿੰ ਨ ਕੁਬ੍ਬਯੇ।

ਹੀਯਮਾਨੇ ਨ ਸੋਚੇਯਜਾਤਿ। ਹੀਯਮਾਨੇ ਹਾਯਮਾਨੇ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨੇ ਵੇਮਾਨੇ ਵਿਗਚ੍ਛਮਾਨੇ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਮਾਨੇ ਨ ਸੋਚੇਯਜ ਨ ਕਿਲਮੇਯਜ ਨ ਪਰਾਮਸੇਯਜ ਨ ਪਰਿਦੇਵੇਯਜ ਨ ਉਰਤ੍ਤਾਲ਼ਿੰ ਕਨ੍ਦੇਯਜ ਨ ਸਮ੍ਮੋਹੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯਜ। ਚਕ੍ਖੁਸ੍ਮਿੰ ਹੀਯਮਾਨੇ ਹਾਯਮਾਨੇ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨੇ ਵੇਮਾਨੇ ਵਿਗਚ੍ਛਮਾਨੇ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਮਾਨੇ, ਸੋਤਸ੍ਮਿੰ...ਪੇ॰... ਘਾਨਸ੍ਮਿੰ... ਜਿਵ੍ਹਾਯ... ਕਾਯਸ੍ਮਿੰ... ਰੂਪਸ੍ਮਿੰ... ਸਦ੍ਦਸ੍ਮਿੰ... ਗਨ੍ਧਸ੍ਮਿੰ... ਰਸਸ੍ਮਿੰ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਸ੍ਮਿੰ... ਕੁਲਸ੍ਮਿੰ... ਗਣਸ੍ਮਿੰ... ਆਵਾਸਸ੍ਮਿੰ... ਲਾਭਸ੍ਮਿੰ... ਯਸਸ੍ਮਿੰ... ਪਸੰਸਾਯ... ਸੁਖਸ੍ਮਿੰ... ਚੀਵਰਸ੍ਮਿੰ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸ੍ਮਿੰ... ਸੇਨਾਸਨਸ੍ਮਿੰ... ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਸ੍ਮਿੰ ਹੀਯਮਾਨੇ ਹਾਯਮਾਨੇ ਪਰਿਹਾਯਮਾਨੇ ਵੇਮਾਨੇ ਵਿਗਚ੍ਛਮਾਨੇ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਮਾਨੇ ਨ ਸੋਚੇਯਜ ਨ ਕਿਲਮੇਯਜ ਨ ਪਰਾਮਸੇਯਜ ਨ ਪਰਿਦੇਵੇਯਜ ਨ ਉਰਤ੍ਤਾਲ਼ਿੰ ਕਨ੍ਦੇਯਜ ਨ ਸਮ੍ਮੋਹੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯਜਾਤਿ – ਹੀਯਮਾਨੇ ਨ ਸੋਚੇਯਜ।

ਆਕਾਸੰ ਨ ਸਿਤੋ ਸਿਯਾਤਿ। ਆਕਾਸੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। ਕਿੰਕਾਰਣਾ ਆਕਾਸੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ? ਯਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ ਰੂਪੰ ਆਕਸ੍ਸਤਿ ਸਮਾਕਸ੍ਸਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਰਾਮਸਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਤਿ, ਵੇਦਨੰ...ਪੇ॰...

ਸਞ੍ਞੰ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ... ਗਤਿੰ... ਉਪਪਤ੍ਤਿੰ... ਪਟਿਸਨ੍ਧਿੰ... ਭਵੰ... ਸੰਸਾਰੰ... ਵਟ੍ਟੰ ਆਕਸ੍ਸਤਿ ਸਮਾਕਸ੍ਸਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਰਾਮਸਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਤਿ; ਤੰਕਾਰਣਾ ਆਕਾਸੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। **ਆਕਾਸੰ ਨ ਸਿਤੋ ਸਿਯਾ**ਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਨ ਸਿਯਾ। ਤਣ੍ਹੰ ਪਜਹੇਯਜ ਵਿਨੋਦੇਯਜ ਬਜਨ੍ਤਿੰ ਕਰੇਯਜ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਯਜ, ਤਣ੍ਹਾਯ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯਜਾਤਿ – ਆਕਾਸੰ ਨ ਸਿਤੋ ਸਿਯਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਪੁਰਾਣੰ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦੇਯਜ, ਨਵੇ ਖਨ੍ਤਿਂ ਨ ਕੁਬ੍ਬਯੇ।
ਹੀਯਮਾਨੇ ਨ ਸੋਚੇਯਜ, ਆਕਾਸੰ ਨ ਸਿਤੋ ਸਿਯਾ''ਤਿ॥

੧੮੦.ਗੇਧੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਮਹੋਘੋਤਿ, ਆਜਵੰ [ਆਚਮੰ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)] **ਬ੍ਰੂਮਿ ਜਪ੍ਪਨੰ।**
ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਪਕਮ੍ਪਨੰ, [ਪਕਪ੍ਪਨੰ (ਸਜਾ॰ ਕ॰)] **ਕਾਮਪਙ੍ਕੋ ਦੁਰਚ੍ਚਯੋ॥**

ਗੇਧੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਮਹੋਘੋਤੀਤਿ। ਗੇਧੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। ਮਹੋਘੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। **ਗੇਧੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਮਹੋਘੋਤੀ**ਤਿ। ਗੇਧੰ ''ਮਹੋਘੋ''ਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ ਦੇਸੇਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਮਿ ਪਟ੍ਠਪੇਮਿ ਵਿਵਰਾਮਿ ਵਿਭਜਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਮਿ ਪਕਾਸੇਮੀਤਿ – ਗੇਧੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਮਹੋਘੋਤਿ।

ਆਜਵੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਜਪ੍ਪਨਨ੍ਤਿ। ਆਜਵਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। ਜਪ੍ਪਨਾਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। **ਆਜਵੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਜਪ੍ਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਜਵੰ ''ਜਪ੍ਪਨਾ''ਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ...ਪੇ॰... ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰੋਮਿ ਪਕਾਸੇਮੀਤਿ – ਆਜਵੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਜਪ੍ਪਨੰ।

ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਪਕਮ੍ਪਨਨ੍ਤਿ। ਆਰਮ੍ਮਣਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। ਪਕਮ੍ਪਨਾਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਨ੍ਤਿ – ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਪਕਮ੍ਪਨੰ।

ਕਾਮਪਙ੍ਕੋ ਦੁਰਚ੍ਚਯੋਤਿ। ਕਾਮਪਙ੍ਕੋ ਕਾਮਕਦ੍ਦਮੋ ਕਾਮਕਿਲੇਸੋ ਕਾਮਪਲਿਪੋ ਕਾਮਪਲਿਬੋਧੋ [ਕਾਮਪਲਿਰੋਧੋ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਦੁਰਚ੍ਚਯੋ ਦੁਰਤਿਵਤ੍ਤੋ ਦੁਤ੍ਤਰੋ ਦੁਪ੍ਪਤਰੋ ਦੁਸ੍ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੋ ਦੁਬ੍ਬੀਤਿਵਤ੍ਤੋਤਿ – ਕਾਮਪਙ੍ਕੋ ਦੁਰਚ੍ਚਯੋ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਗੇਧੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਮਹੋਘੋਤਿ, ਆਜਵੰ ਬ੍ਰੂਮਿ ਜਪ੍ਪਨੰ।
ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਪਕਮ੍ਪਨੰ, ਕਾਮਪਙ੍ਕੋ ਦੁਰਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ॥

੧੮੧.ਸਚ੍ਚਾ ਅਵੋਕ੍ਕਮੰ ਮੁਨਿ, ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।
ਸਬ੍ਬੰ ਸੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ, ਸ ਵੇ ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ॥

ਸਚ੍ਚਾ ਅਵੋਕ੍ਕਮੰ ਮੁਨੀਤਿ। ਸਚ੍ਚਵਾਚਾਯ ਅਵੋਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਵੋਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ, ਅਰਿਯਾ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਾ ਮਗ੍ਗਾ ਅਵੋਕ੍ਕਮਨ੍ਤੋ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ। ਮੋਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣੰ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨੀਤਿ – ਸਚ੍ਚਾ ਅਵੋਕ੍ਕਮੰ ਮੁਨਿ।

ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ। ਥਲੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਬਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ...ਪੇ॰... ਅਸਿਤੋ ਤਾਦਿ ਪਵੁਚ੍ਚਤੇ ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ। **ਥਲੇ**

ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋਤਿ। ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਦੀਪੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਤਾਣੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਲੇਣੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਸਰਣੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਅਭਯੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਅਚ੍ਚੁਤੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਅਮਤੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ – ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।

ਸਬ੍ਬੰ ਸੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਤਿ। ਸਬ੍ਬੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ – ਚਕ੍ਖੁ ਚੇਵ ਰੂਪਾ ਚ ...ਪੇ॰... ਮਨੋ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਚ। ਯਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇਸੁ ਆਯਤਨੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲੋ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤੋ ਅਨਭਾਵੰਕਤੋ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮੋ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਸਬ੍ਬੰ ਚਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ਵਨ੍ਤੰ ਮੁਤ੍ਤੰ ਪਹੀਨੰ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੰ। ਯਤੋ ਤਣ੍ਹਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚ ਮਾਨੋ ਚ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵੰਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਸਬ੍ਬੰ ਚਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ਵਨ੍ਤੰ ਮੁਤ੍ਤੰ ਪਹੀਨੰ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੰ। ਯਤੋ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵੰਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ , ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਸਬ੍ਬੰ ਚਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ਵਨ੍ਤੰ ਮੁਤ੍ਤੰ ਪਹੀਨੰ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਨ੍ਤਿ – ਸਬ੍ਬੰ ਸੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ।

ਸ ਵੇ ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। ਸੋ ਸਨ੍ਤੋ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਥੀਯਤਿ ਭਣੀਯਤਿ ਦੀਪੀਯਤਿ ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ – ਸ ਵੇ ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸਚ੍ਚਾ ਅਵੋਕ੍ਕਮੰ ਮੁਨਿ, ਥਲੇ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।
ਸਬ੍ਬੰ ਸੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜ, ਸ ਵੇ ਸਨ੍ਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥

੧੮੨.ਸ ਵੇ ਵਿਦ੍ਵਾ [ਵਿਦ੍ਧਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਸ ਵੇਦਗੂ, ਞਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ।**
ਸਮ੍ਮਾ ਸੋ ਲੋਕੇ ਇਰਿਯਾਨੋ, ਨ ਪਿਹੇਤੀਧ ਕਸ੍ਸਚਿ॥

ਸ ਵੇ ਵਿਦ੍ਵਾ ਸ ਵੇਦਗੂਤਿ। **ਵਿਦ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਦ੍ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ ਞਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀ। **ਵੇਦਗੂ**ਤਿ। ਵੇਦਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਵੇਦਨਾਸੁ ਵੀਤਰਾਗੋ ਸਬ੍ਬਵੇਦਮਤਿਚ੍ਚ ਵੇਦਗੂ ਸੋਤਿ – ਸ ਵੇ ਵਿਦ੍ਵਾ ਸ ਵੇਦਗੂ।

ਞਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋਤਿ। **ਞਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ, ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮੰ ਸਬ੍ਬੰ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਞਤ੍ਵਾ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੁਲਯਿਤ੍ਵਾ ਤੀਰਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਯਿਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਨਿਸ੍ਸਯਾ – ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯਂ ਪਹਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਂ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ... ਸੋਤਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ... ਘਾਨਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਨਲ੍ਲੀਨੋ ਅਨੁਪਗਤੋ ਅਨਜ੍ਝੋਸਿਤੋ ਅਨਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਞਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ।

ਸਮ੍ਮਾ ਸੋ ਲੋਕੇ ਇਰਿਯਾਨੋਤਿ। ਯਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇਸੁ ਆਯਤਨੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲੋ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤੋ ਅਨਭਾਵੰਕਤੋ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮੋ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਸਮ੍ਮਾ ਸੋ ਲੋਕੇ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤਿ...ਪੇ॰... ਯਤੋ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ

ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਪਿ ਸਮ੍ਮਾ ਸੋ ਲੋਕੇ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤੀਤਿ – ਸਮ੍ਮਾ ਸੋ ਲੋਕੇ ਇਰਿਯਾਨੋ।

ਨ ਪਿਹੇਤੀਧ ਕਸ੍ਸਚੀਤਿ। **ਪਿਹਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। ਯਸ੍ਸੇਸਾ ਪਿਹਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਨ ਪਿਹੇਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਵੇਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਾ ਸੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਾ ਗਹਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਦੇਵਸ੍ਸ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਾਤਿ – ਨ ਪਿਹੇਤੀਧ ਕਸ੍ਸਚਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਸ ਵੇ ਵਿਦ੍ਵਾ ਸ ਵੇਦਗੂ, ਞਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ।
ਸਮ੍ਮਾ ਸੋ ਲੋਕੇ ਇਰਿਯਾਨੋ, ਨ ਪਿਹੇਤੀਧ ਕਸ੍ਸਚੀ''ਤਿ॥

੧੮੩. ਯੋਧ ਕਾਮੇ ਅਚ੍ਚਤਰਿ, ਸਙ੍ਗਂ ਲੋਕੇ ਦੁਰਚ੍ਚਯਂ।
ਨ ਸੋ ਸੋਚਤਿ ਨਾਜ੍ਝੇਤਿ, ਛਿਨ੍ਨਸੋਤੋ ਅਬਨ੍ਧਨੋ॥

ਯੋਧ ਕਾਮੇ ਅਚ੍ਚਤਰਿ, ਸਙ੍ਗਂ ਲੋਕੇ ਦੁਰਚ੍ਚਯਨ੍ਤਿ। **ਯੋ**ਤਿ ਯੋ ਯਾਦਿਸੋ ਯਥਾਯੁਤ੍ਤੋ ਯਥਾਵਿਹਿਤੋ ਯਥਾਪਕਾਰੋ ਯਂ ਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਯਂ ਧਮ੍ਮਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਵੇਸ੍ਸੋ ਵਾ ਸੁਦ੍ਦੋ ਵਾ ਗਹਟ੍ਠੋ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਵਾ ਦੇਵੋ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸੋ ਵਾ। **ਕਾਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਦਾਨਤੋ ਦ੍ਵੇ ਕਾਮਾ – ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ ਚ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਕਾਮਾ। **ਸਙ੍ਗਾ**ਤਿ ਸਤ੍ਤ ਸਙ੍ਗਾ – ਰਾਗਸਙ੍ਗੋ, ਦੋਸਸਙ੍ਗੋ, ਮੋਹਸਙ੍ਗੋ, ਮਾਨਸਙ੍ਗੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਗੋ, ਕਿਲੇਸਸਙ੍ਗੋ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਙ੍ਗੋ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਦੇਵਲੋਕੇ ਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਧਾਤੁਲੋਕੇ ਆਯਤਨਲੋਕੇ। **ਸਙ੍ਗਂ ਲੋਕੇ ਦੁਰਚ੍ਚਯ**ਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਕਾਮੇ ਚ ਸਙ੍ਗੇ ਚ ਲੋਕੇ ਦੁਰਚ੍ਚਯੇ ਦੁਰਤਿਵਤ੍ਤੇ ਦੁਤ੍ਤਰੇ ਦੁਪ੍ਪਤਰੇ ਦੁਸ੍ਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇ ਦੁਬ੍ਬੀਤਿਵਤ੍ਤੇ ਅਤਰਿ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਤਰਿ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤਯੀਤਿ – ਯੋਧ ਕਾਮੇ ਅਚ੍ਚਤਰਿ, ਸਙ੍ਗਂ ਲੋਕੇ ਦੁਰਚ੍ਚਯਂ।

ਨ ਸੋ ਸੋਚਤਿ ਨਾਜ੍ਝੇਤੀਤਿ। ਵਿਪਰਿਣਤਂ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਂ ਨ ਸੋਚਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਨ ਸੋਚਤਿ। ''ਚਕ੍ਖੁ ਮੇ ਵਿਪਰਿਣਤ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਸੋਚਤਿ...ਪੇ॰... ਸੋਤਂ ਮੇ... ਘਾਨਂ ਮੇ... ਜਿਵ੍ਹਾ ਮੇ... ਕਾਯੋ ਮੇ... ਰੂਪਾ ਮੇ... ਸਦ੍ਦਾ ਮੇ... ਗਨ੍ਧਾ ਮੇ... ਰਸਾ ਮੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਮੇ... ਕੁਲਂ ਮੇ... ਗਣੋ ਮੇ... ਆਵਾਸੋ ਮੇ... ਲਾਭੋ ਮੇ... ਯਸੋ ਮੇ... ਪਸਂਸਾ ਮੇ... ਸੁਖਂ ਮੇ... ਚੀਵਰਂ ਮੇ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਮੇ... ਸੇਨਾਸਨਂ ਮੇ... ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਮੇ... ਮਾਤਾ ਮੇ... ਪਿਤਾ ਮੇ... ਭਾਤਾ ਮੇ... ਭਗਿਨੀ ਮੇ... ਪੁਤ੍ਤੋ ਮੇ... ਧੀਤਾ ਮੇ... ਮਿਤ੍ਤਾ ਮੇ... ਅਮਚ੍ਚਾ ਮੇ... ਞਾਤੀ ਮੇ... ''ਸਾਲੋਹਿਤਾ ਮੇ ਵਿਪਰਿਣਤਾ''ਤਿ ਨ ਸੋਚਤਿ ਨ ਕਿਲਮਤਿ ਨ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਨ ਉਰਤ੍ਤਾਲਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਨ ਸੋਚਤਿ। **ਨਾਜ੍ਝੇਤੀ**ਤਿ ਨਜ੍ਝੇਤਿ ਨ ਅਜ੍ਝੇਤਿ ਨ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਨ ਨਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਨ ਪਜ੍ਝਾਯਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਨ ਜਾਯਤਿ ਨ ਜਿਯ੍ਯਤਿ ਨ ਮਿਯ੍ਯਤਿ ਨ ਚਵਤਿ ਨ ਉਪਪਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਨਾਜ੍ਝੇਤੀਤਿ – ਨ ਸੋ ਸੋਚਤਿ ਨਾਜ੍ਝੇਤਿ।

ਛਿਨ੍ਨਸੋਤੋ ਅਬਨ੍ਧਨੋਤਿ। ਸੋਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। ਯਸ੍ਸੇਸਾ ਸੋਤਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ...ਪੇ॰... ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਛਿਨ੍ਨਸੋਤੋ। **ਅਬਨ੍ਧਨੋ**ਤਿ ਰਾਗਬਨ੍ਧਨਂ ਦੋਸਬਨ੍ਧਨਂ ਮੋਹਬਨ੍ਧਨਂ ਮਾਨਬਨ੍ਧਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਬਨ੍ਧਨਂ ਕਿਲੇਸਬਨ੍ਧਨਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਬਨ੍ਧਨਂ, ਯਸ੍ਸੇਤੇ ਬਨ੍ਧਨਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ...ਪੇ॰... ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਬਨ੍ਧਨੋਤਿ – ਛਿਨ੍ਨਸੋਤੋ ਅਬਨ੍ਧਨੋ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਯੋਧ ਕਾਮੇ ਅਚ੍ਚੁਤਰਿ, ਸਙ੍ਗੰ ਲੋਕੇ ਦੁਰਚ੍ਚਯੰ।
ਨ ਸੋ ਸੋਚਤਿ ਨਾਜ੍ਝੇਤਿ, ਛਿਨ੍ਨਸੋਤੋ ਅਬਨ੍ਧਨੋ’’ਤਿ॥

੧੮੪.ਯੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤੰ ਵਿਸੋਸੇਹਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਤੇ ਮਾਹੁ ਕਿਞ੍ਚਨੰ।
ਮਜ੍ਝੇ ਚੇ ਨੋ ਗਹੇਸ੍ਸਸਿ, ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਚਰਿਸ੍ਸਸਿ॥

ਯੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤੰ ਵਿਸੋਸੇਹੀਤਿ। ਅਤੀਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਰਬ੍ਭ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁੰ ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਸੋਸੇਹਿ ਵਿਸੋਸੇਹਿ ਸੁਕ੍ਖਾਪੇਹਿ ਵਿਸੁਕ੍ਖਾਪੇਹਿ ਅਬੀਜੰ ਕਰੋਹਿ ਪਜਹ ਵਿਨੋਦੇਹਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿੰ ਕਰੋਹਿ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਹੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਯੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤੰ ਵਿਸੋਸੇਹਿ। ਅਥ ਵਾ ਯੇ ਅਤੀਤਾ ਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਵਿਪਕ੍ਕਵਿਪਾਕਾ ਤੇ ਕਮ੍ਮਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸੋਸੇਹਿ ਵਿਸੋਸੇਹਿ ਸੁਕ੍ਖਾਪੇਹਿ ਵਿਸੁਕ੍ਖਾਪੇਹਿ ਅਬੀਜੰ ਕਰੋਹਿ ਪਜਹ ਵਿਨੋਦੇਹਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿੰ ਕਰੋਹਿ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਹੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਯੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤੰ ਵਿਸੋਸੇਹਿ।

ਪਚ੍ਛਾ ਤੇ ਮਾਹੁ ਕਿਞ੍ਚਨਨ੍ਤਿ। ਪਚ੍ਛਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨਾਗਤੰ। ਅਨਾਗਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਆਰਬ੍ਭ ਯਾਨਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁੰ ਰਾਗਕਿਞ੍ਚਨੰ ਦੋਸਕਿਞ੍ਚਨੰ ਮੋਹਕਿਞ੍ਚਨੰ ਮਾਨਕਿਞ੍ਚਨੰ ਦਿਟ੍ਠਿਕਿਞ੍ਚਨੰ ਕਿਲੇਸਕਿਞ੍ਚਨੰ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਿਞ੍ਚਨੰ, ਇਮਾਨਿ ਕਿਞ੍ਚਨਾਨਿ [ਇਮੇ ਕਿਞ੍ਚਨਾ (ਕ॰) ਪਸ੍ਸ ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੫] ਤੁਯ੍ਹੰ ਮਾ ਅਹੁ ਮਾ ਅਕਾਸਿ ਮਾ ਜਨੇਸਿ ਮਾ ਸਞ੍ਜਨੇਸਿ ਮਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸਿ ਮਾ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਸਿ ਪਜਹ ਵਿਨੋਦੇਹਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿੰ ਕਰੋਹਿ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਹੀਤਿ – ਪਚ੍ਛਾ ਤੇ ਮਾਹੁ ਕਿਞ੍ਚਨੰ।

ਮਜ੍ਝੇ ਚੇ ਨੋ ਗਹੇਸ੍ਸਸੀਤਿ। ਮਜ੍ਝੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਰੂਪਵੇਦਨਾਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਾ। ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਨ ਗਹੇਸ੍ਸਸਿ ਨ ਉਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਸਿ ਨ ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਸਿ ਨ ਪਰਾਮਸਿਸ੍ਸਸਿ ਨਾਭਿਨਨ੍ਦਿਸ੍ਸਸਿ ਨਾਭਿਚਰਿਸ੍ਸਸਿ ਨ ਅਜ੍ਝੋਸਿਸ੍ਸਸਿ, ਅਭਿਨਨ੍ਦਨੰ ਅਭਿਵਦਨੰ ਅਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਗਾਹੰ ਪਰਾਮਾਸੰ ਅਭਿਨਿਵੇਸੰ ਪਜਹਿਸ੍ਸਸਿ ਵਿਨੋਦੇਸ੍ਸਸਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿੰ ਕਰਿਸ੍ਸਸਿ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਸ੍ਸਸੀਤਿ – ਮਜ੍ਝੇ ਚੇ ਨੋ ਗਹੇਸ੍ਸਸਿ।

ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਚਰਿਸ੍ਸਸੀਤਿ। ਰਾਗਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੱਤਾ ਸਮਿਤੱਤਾ ਉਪਸਮਿਤੱਤਾ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੱਤਾ ਸਮਿਤੱਤਾ ਉਪਸਮਿਤੱਤਾ...ਪੇ॰... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਸਨ੍ਤੱਤਾ ਸਮਿਤੱਤਾ ਉਪਸਮਿਤੱਤਾ ਵੂਪਸਮਿਤੱਤਾ ਵਿਜ੍ਝਾਤੱਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤੱਤਾ ਵਿਗਤੱਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੱਤਾ ਸਨ੍ਤੋ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਚਰਿਸ੍ਸਸਿ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਸਿ ਇਰਿਯਿਸ੍ਸਸਿ ਵੱਤਿਸ੍ਸਸਿ ਪਾਲਿਸ੍ਸਸਿ ਯਪਿਸ੍ਸਸਿ ਯਾਪਿਸ੍ਸਸੀਤਿ – ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਚਰਿਸ੍ਸਸਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਯੰ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤੰ ਵਿਸੋਸੇਹਿ, ਪਚ੍ਛਾ ਤੇ ਮਾਹੁ ਕਿਞ੍ਚਨੰ।
ਮਜ੍ਝੇ ਚੇ ਨੋ ਗਹੇਸ੍ਸਸਿ, ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਚਰਿਸ੍ਸਸੀ’’ਤਿ॥

੧੮੫.ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਮਿੰ, ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਮਮਾਯਿਤੰ।
ਅਸਤਾ ਚ ਨ ਸੋਚਤਿ, ਸ ਵੇ ਲੋਕੇ ਨ ਜੀਯਤਿ॥

ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਮਿੰ, ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਮਮਾਯਿਤਨ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਸੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਬ੍ਬੰ ਅਸੇਸੰ ਨਿਸ੍ਸੇਸੰ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨਵਚਨਮੇਤੰ – ਸਬ੍ਬਸੋਤਿ। **ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਚੱਤਾਰੋ ਅਰੂਪਿਨੋ ਖਨ੍ਧਾ। **ਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਚੱਤਾਰੋ ਚ ਮਹਾਭੂਤਾ, ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਚ ਮਹਾਭੂਤਾਨੰ ਉਪਾਦਾਯ ਰੂਪੰ। **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। **ਮਮਾਯਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਮਮੱਤਾ – ਤਣ੍ਹਾਮਮੱਤਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮੱਤਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਇਦੰ

ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤੰ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤੰ। **ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਮਿੰ, ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਮਮਾਯਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਮਿੰ ਮਮਤ੍ਤਾ ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸੰਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਮਿੰ, ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਮਮਾਯਿਤੰ।

ਅਸਤਾ ਚ ਨ ਸੋਚਤੀਤਿ। ਵਿਪਰਿਣਤੰ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁੰ ਨ ਸੋਚਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਤਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਨ ਸੋਚਤਿ। ‘‘ਚਕ੍ਖੁ ਮੇ ਵਿਪਰਿਣਤ’’ਨ੍ਤਿ ਨ ਸੋਚਤਿ, ਸੋਤੰ ਮੇ... ਘਾਨੰ ਮੇ... ਜਿਵ੍ਹਾ ਮੇ... ਕਾਯੋ ਮੇ... ਰੂਪਾ ਮੇ... ਸਦ੍ਦਾ ਮੇ... ਗਨ੍ਧਾ ਮੇ... ਰਸਾ ਮੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਮੇ... ਕੁਲੰ ਮੇ... ਗਣੋ ਮੇ... ਆਵਾਸੋ ਮੇ... ਲਾਭੋ ਮੇ...ਪੇ॰... ‘‘ਸਾਲੋਹਿਤਾ ਮੇ ਵਿਪਰਿਣਤਾ’’ਤਿ ਨ ਸੋਚਤਿ ਨ ਕਿਲਮਤਿ ਨ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਨ ਉਰਤ੍ਤਾਲਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਸਤਾ ਚ ਨ ਸੋਚਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਅਸਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨ ਸੋਚਤਿ ਨ ਕਿਲਮਤਿ ਨ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਨ ਉਰਤ੍ਤਾਲਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਸਤਾ ਚ ਨ ਸੋਚਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਰੋਗੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ...ਪੇ॰... ਡੰਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਨ ਸੋਚਤਿ ਨ ਕਿਲਮਤਿ ਨ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਨ ਉਰਤ੍ਤਾਲਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਸਤਾ ਚ ਨ ਸੋਚਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਅਸਨ੍ਤੇ ਅਸੰਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨੇ ‘‘ਅਹੁ ਵਤ ਮੇ, ਤੰ ਵਤ ਮੇ ਨਤ੍ਥਿ , ਸਿਯਾ ਵਤ ਮੇ, ਤੰ ਵਤਾਹੰ ਨ ਲਭਾਮੀ’’ਤਿ ਨ ਸੋਚਤਿ ਨ ਕਿਲਮਤਿ ਨ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਨ ਉਰਤ੍ਤਾਲਿਂ ਕਨ੍ਦਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮੋਹਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਸਤਾ ਚ ਨ ਸੋਚਤਿ।

ਸ ਵੇ ਲੋਕੇ ਨ ਜੀਯਤੀਤਿ। ਯਸ੍ਸ ‘‘ਮਯ੍ਹੰ ਵਾ ਇਦੰ ਪਰੇਸੰ ਵਾ ਇਦ’’ਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਗਤੰ ਵੇਦਨਾਗਤੰ ਸਞ੍ਞਾਗਤੰ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤੰ ਗਹਿਤੰ ਪਰਾਮਟ੍ਠੰ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੰ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੰ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਜਾਨਿ ਅਤ੍ਥਿ।

ਭਾਸਿਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤੰ –

‘‘ਜੀਨੇ [ਜਿਣ੍ਣੇ (ਸੀ॰), ਜਿਨ੍ਨੇ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਰਥਸ੍ਸੰ [ਰਥਸ੍ਸੇ (ਸੀ॰) ਪਞ੍ਚਕਨਿਪਾਤੇ (ਆਦਿਮ੍ਹਿ) ਮਣਿਕੁਣ੍ਡਲਜਾਤਕਟ੍ਠਕਥਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਮਣਿਕੁਣ੍ਡਲੇ ਚ, ਪੁਤ੍ਤੇ ਚ ਦਾਰੇ ਚ ਤਥੇਵ ਜੀਨੇ।
ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਭੋਗੇਸੁ ਅਸੇਵਿਤੇਸੁ, ਕਸ੍ਮਾ ਨ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਸਿ ਸੋਕਕਾਲੇ॥

‘‘ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਮਚ੍ਚੰ ਵਿਜਹਨ੍ਤਿ ਭੋਗਾ, ਮਚ੍ਚੋ ਧਨੇ ਪੁਬ੍ਬਤਰੰ ਜਹਾਸਿ।
ਅਸਸ੍ਸਤਾ [ਅਸਸ੍ਸਕਾ (ਸੀ॰), ਅਸ੍ਸਕਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਭਾਵਿਨੋ ਕਾਮਕਾਮੀ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਸੋਚਾਮਹੰ ਸੋਕਕਾਲੇ॥

‘‘ਉਦੇਤਿ ਆਪੂਰਤਿ ਵੇਤਿ ਚਨ੍ਦੋ, ਅਨ੍ਧੰ ਤਪੇਤ੍ਵਾਨ [ਅਤ੍ਥੰ ਗਮਿਤ੍ਵਾਨ (ਬਹੂਸੁ)] ਪਲੇਤਿ ਸੂਰਿਯੋ।
ਵਿਦਿਤਾ ਮਯਾ ਸਤ੍ਤੁਕ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਸੋਚਾਮਹੰ ਸੋਕਕਾਲੇ’’ਤਿ॥

ਯਸ੍ਸ ‘‘ਮਯ੍ਹੰ ਵਾ ਇਦੰ ਪਰੇਸੰ ਵਾ ਇਦ’’ਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਗਤੰ ਵੇਦਨਾਗਤੰ ਸਞ੍ਞਾਗਤੰ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤੰ ਗਹਿਤੰ ਪਰਾਮਟ੍ਠੰ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੰ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤੰ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤੰ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਸ ਜਾਨਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤੰ – ‘‘‘ਨਨ੍ਦਸਿ, ਸਮਣਾ’ਤਿ। ‘ਕਿਂ ਲਦ੍ਧਾ, ਆਵੁਸੋ’ਤਿ? ‘ਤੇਨ ਹਿ, ਸਮਣ, ਸੋਚਸੀ’ਤਿ। ‘ਕਿਂ ਜੀਯਿਤ੍ਥ, ਆਵੁਸੋ’ਤਿ? ‘ਤੇਨ ਹਿ, ਸਮਣ, ਨੇਵ ਨਨ੍ਦਸਿ ਨ ਸੋਚਸੀ’ਤਿ। ‘ਏਵਮਾਵੁਸੋ’’’ਤਿ।

‘‘ਚਿਰਸ੍ਸੰ ਵਤ ਪਸ੍ਸਾਮ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੰ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੰ।
ਅਨਨ੍ਦਿਂ ਅਨੀਘਂ ਭਿਕ੍ਖੁਂ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਲੋਕੇ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਸ ਵੇ ਲੋਕੇ ਨ ਜੀਯਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

‘‘ਸਬ੍ਬਸੋ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਮਿਂ, ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਮਮਾਯਿਤਂ।
ਅਸਤਾ ਚ ਨ ਸੋਚਤਿ, ਸ ਵੇ ਲੋਕੇ ਨ ਜੀਯਤੀ’’ਤਿ॥

੧੮੬.ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਇਦਂ ਮੇਤਿ, ਪਰੇਸਂ ਵਾਪਿ ਕਿਞ੍ਚਨਂ।
ਮਮਤ੍ਤਂ ਸੋ ਅਸਂਵਿਨ੍ਦਂ, ਨਤ੍ਥਿ ਮੇਤਿ ਨ ਸੋਚਤਿ॥

ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਇਦਂ ਮੇਤਿ, ਪਰੇਸਂ ਵਾਪਿ ਕਿਞ੍ਚਨਨ੍ਤਿ। **ਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਰਹਤੋ ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ। ਯਸ੍ਸ ‘‘ਮਯ੍ਹਂ ਵਾ ਇਦਂ ਪਰੇਸਂ ਵਾ ਇਦ’’ਨ੍ਤਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਰੂਪਗਤਂ ਵੇਦਨਾਗਤਂ ਸਞ੍ਞਾਗਤਂ ਸਙ੍ਖਾਰਗਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਗਤਂ ਗਹਿਤਂ ਪਰਾਮਟ੍ਠਂ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਂ ਅਜ੍ਝੋਸਿਤਂ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਪਹੀਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ ਵੂਪਸਨ੍ਤਂ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਇਦਂ ਮੇਤਿ, ਪਰੇਸਂ ਵਾਪਿ ਕਿਞ੍ਚਨਂ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਨਾਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਾਯੋ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਨਪਿ ਅਞ੍ਞੇਸਂ। ਪੁਰਾਣਮਿਦਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਕਮ੍ਮਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਂ ਅਭਿਸਞ੍ਚੇਤਯਿਤਂ ਵੇਦਨੀਯਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਸੁਤਵਾ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਂਯੇਵ ਸਾਧੁਕਂ ਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਰੋਤਿ – ‘ਇਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਇਦਂ ਹੋਤਿ ਇਮਸ੍ਸੁਪ੍ਪਾਦਾ ਇਦਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਸਤਿ ਇਦਂ ਨ ਹੋਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧਾ ਇਦਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ, ਸਙ੍ਖਾਰਪਚ੍ਚਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤਿ। ਅਵਿਜ੍ਜਾਯਤ੍ਵੇਵ ਅਸੇਸਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ...ਪੇ॰... ਏਵਮੇਤਸ੍ਸ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ ਹੋਤੀ’’’ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਇਦਂ ਮੇਤਿ, ਪਰੇਸਂ ਵਾਪਿ ਕਿਞ੍ਚਨਂ।

ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

‘‘ਸੁਞ੍ਞਤੋ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁ, ਮੋਘਰਾਜ ਸਦਾ ਸਤੋ।
ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਂ ਊਹਚ੍ਚ [ਉਹਚ੍ਚ (ਕ॰) ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੧੨੫], ਏਵਂ ਮਚ੍ਚੁਤਰੋ ਸਿਯਾ।
ਏਵਂ ਲੋਕਂ ਅਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਂ, ਮਚ੍ਚੁਰਾਜਾ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਇਦਂ ਮੇਤਿ, ਪਰੇਸਂ ਵਾਪਿ ਕਿਞ੍ਚਨਂ।

ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ – ‘‘ਯਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਤਂ ਪਜਹਥ। ਤਂ ਵੋ ਪਹੀਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ? ਰੂਪਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਤਂ ਪਜਹਥ। ਤਂ ਵੋ ਪਹੀਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਵੇਦਨਾ... ਸਞ੍ਞਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਤਂ ਪਜਹਥ। ਤਂ ਵੋ ਪਹੀਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਜੇਤਵਨੇ ਤਿਣਕਟ੍ਠਸਾਖਾਪਲਾਸਂ, ਤਂ ਜਨੋ ਹਰੇਯ੍ਯ ਵਾ ਡਹੇਯ੍ਯ [ਦਹੇਯ੍ਯ (ਸੀ॰ ਕ॰) ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੩] ਵਾ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਵਾ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਏਵਮਸ੍ਸ – ‘ਅਮ੍ਹੇ ਜਨੋ ਹਰਤਿ ਵਾ ਡਹਤਿ ਵਾ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਵਾ ਕਰੋਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਨੋ ਹੇਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ’’। ‘‘ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ’’? ‘‘ਨ ਹਿ ਨੋ ਏਤਂ, ਭਨ੍ਤੇ, ਅਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯਂ ਵਾ’’ਤਿ। ‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਯਂ ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਤਂ ਪਜਹਥ। ਤਂ ਵੋ ਪਹੀਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਕਿਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ? ਰੂਪਂ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਤਂ ਪਜਹਥ। ਤਂ ਵੋ ਪਹੀਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਵੇਦਨਾ... ਸਞ੍ਞਾ... ਸਙ੍ਖਾਰਾ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਨ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ, ਤਂ ਪਜਹਥ। ਤਂ ਵੋ ਪਹੀਨਂ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਇਦਂ ਮੇਤਿ, ਪਰੇਸਂ ਵਾਪਿ ਕਿਞ੍ਚਨਂ। ਭਾਸਿਤਮ੍ਪਿ ਹੇਤਂ –

‘‘ਸੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸਮੁਪ੍ਪਾਦੰ, ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਸਨ੍ਤਤਿੰ।
ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਭੂਤੰ, ਨ ਭਯੰ ਹੋਤਿ ਗਾਮਣਿ॥

‘‘ਤਿਣਕਟ੍ਠਸਮੰ ਲੋਕੰ, ਯਦਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਨਾਞ੍ਞੰ ਪਤ੍ਥਯਤੇ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾ’’ਤਿ [ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਾਤਿ (ਸੀ॰)]॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਇਦੰ ਮੇਤਿ, ਪਰੇਸੰ ਵਾਪਿ ਕਿਞ੍ਚਨੰ। ਵਜਿਰਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀ ਮਾਰੰ ਪਾਪਿਮਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ –

‘‘ਕੰ ਨੁ ਸਤ੍ਤੋਤਿ ਪਚ੍ਚੇਸਿ, ਮਾਰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ ਨੁ ਤੇ।
ਸੁਦ੍ਧਸਙ੍ਖਾਰਪੁਞ੍ਜੋਯੰ, ਨਯਿਧ ਸਤ੍ਤੂਪਲਬ੍ਭਤਿ॥

‘‘ਯਥਾ ਹਿ [ਯਥਾਪਿ (ਬਹੂਸੁ) ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੧] ਅਙ੍ਗਸਮ੍ਭਾਰਾ, ਹੋਤਿ ਸਦ੍ਦੋ ਰਥੋ ਇਤਿ।
ਏਵੰ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਸਨ੍ਤੇਸੁ, ਹੋਤਿ ਸਤ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿ [ਸਮ੍ਮਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰)]॥

‘‘ਦੁਕ੍ਖਮੇਵ ਹਿ ਸਮ੍ਭੋਤਿ, ਦੁਕ੍ਖੰ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਵੇਤਿ ਚ।
ਨਾਞ੍ਞਤ੍ਰ ਦੁਕ੍ਖਾ ਸਮ੍ਭੋਤਿ, ਨਾਞ੍ਞੰ ਦੁਕ੍ਖਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਇਦੰ ਮੇਤਿ, ਪਰੇਸੰ ਵਾਪਿ ਕਿਞ੍ਚਨੰ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ

‘‘ਏਵਮੇਵ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਰੂਪੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਤਿ ਯਾਵਤਾ ਰੂਪਸ੍ਸ ਗਤਿ, ਵੇਦਨੰ... ਸਞ੍ਞੰ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਤਿ ਯਾਵਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਗਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਰੂਪੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਤੋ ਯਾਵਤਾ ਰੂਪਸ੍ਸ ਗਤਿ, ਵੇਦਨੰ... ਸਞ੍ਞੰ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸਮਨ੍ਨੇਸਤੋ ਯਾਵਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਗਤਿ , ਯਮ੍ਪਿਸ੍ਸ ਤੰ ਹੋਤਿ ‘ਅਹ’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ‘ਮਮ’ਨ੍ਤਿ ਵਾ, ‘ਅਸ੍ਮੀ’ਤਿ ਵਾ, ਤਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਇਦੰ ਮੇਤਿ, ਪਰੇਸੰ ਵਾਪਿ ਕਿਞ੍ਚਨੰ।

ਆਯਸ੍ਮਾ, ਆਨਨ੍ਦੋ, ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਏਤਦਵੋਚ – ‘‘‘ਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋ, ਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋ’ਤਿ, ਭਨ੍ਤੇ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨੁ ਖੋ, ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ? ‘‘ਯਸ੍ਮਾ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਨਨ੍ਦ, ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ? ਚਕ੍ਖੁ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ। ਰੂਪਾ ਸੁਞ੍ਞਾ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸੁਞ੍ਞੰ, ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਸੁਞ੍ਞੋ, ਯਦਿਦੰ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਦਯਿਤੰ ਸੁਖੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਵਾ ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਞ੍ਞੰ... ਸੋਤੰ ਸੁਞ੍ਞੰ... ਸਦ੍ਦਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਘਾਨੰ ਸੁਞ੍ਞੰ... ਗਨ੍ਧਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਜਿਵ੍ਹਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਰਸਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਕਾਯੋ ਸੁਞ੍ਞੋ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਮਨੋ ਸੁਞ੍ਞੋ... ਧਮ੍ਮਾ ਸੁਞ੍ਞਾ... ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਸੁਞ੍ਞੰ... ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸੋ ਸੁਞ੍ਞੋ, ਯਦਿਦੰ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਵੇਦਯਿਤੰ ਸੁਖੰ ਵਾ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੰ ਵਾ ਤਮ੍ਪਿ ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਖੋ, ਆਨਨ੍ਦ, ਸੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਤੇਨ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿਯੇਨ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਞ੍ਞੋ ਲੋਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਇਦੰ ਮੇਤਿ, ਪਰੇਸੰ ਵਾਪਿ ਕਿਞ੍ਚਨੰ।

ਮਮਤ੍ਤੰ ਸੋ ਅਸੰਵਿਨ੍ਦੰਨ੍ਤਿ। **ਮਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਮਮਤ੍ਤਾ – ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤੰ...ਪੇ॰... ਇਦੰ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤੰ। ਤਣ੍ਹਾਮਮਤ੍ਤੰ ਪਹਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਮਮਤ੍ਤੰ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਮਮਤ੍ਤੰ ਅਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਅਸੰਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਅਨਧਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਲਭਨ੍ਤੋਤਿ – ਮਮਤ੍ਤੰ ਸੋ ਅਸੰਵਿਨ੍ਦੰ।

ਨਤ੍ਥਿ ਮੇਤਿ ਨ ਸੋਚਤੀਤਿ। ਵਿਪਰਿਣਤੰ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁੰ ਨ ਸੋਚਤਿ, ਵਿਪਰਿਣਤਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਨ ਸੋਚਤਿ। ''ਚਕ੍ਖੁ ਮੇ ਵਿਪਰਿਣਤ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਸੋਚਤਿ, ''ਸੋਤੰ ਮੇ...ਪੇ॰... ਸਾਲੋਹਿਤਾ ਮੇ ਵਿਪਰਿਣਤਾ''ਤਿ ਨ ਸੋਚਤਿ ਨ ਕਿਲਮਤਿ ਨ ਪਰਿਦੇਵਤਿ ਨ ਉਰਤ੍ਤਾਲ਼ਿੰ ਕਨ੍ਦਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮੋਹੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ – ਨਤ੍ਥਿ ਮੇਤਿ ਨ ਸੋਚਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥਿ ਇਦੰ ਮੇਤਿ, ਪਰੇਸੰ ਵਾਪਿ ਕਿਞ੍ਚਨੰ।
ਮਮਤ੍ਤੰ ਸੋ ਅਸੰਵਿਨ੍ਦੰ, ਨਤ੍ਥਿ ਮੇਤਿ ਨ ਸੋਚਤੀ''ਤਿ॥

੧੮੭.ਅਨਿਟ੍ਠੁਰੀ ਅਨਨੁਗਿਦ੍ਧੋ, ਅਨੇਜੋ ਸਬ੍ਬਧੀ ਸਮੋ।
ਤਮਾਨਿਸੰਸੰ ਪਬ੍ਰੂਮਿ, ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਵਿਕਮ੍ਪਿਨੰ॥

ਅਨਿਟ੍ਠੁਰੀ ਅਨਨੁਗਿਦ੍ਧੋ ਅਨੇਜੋ ਸਬ੍ਬਧੀ ਸਮੋਤਿ। ਕਤਮੰ ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯੰ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਪਰਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਗਰੁਕਾਰਮਾਨਨਵਨ੍ਦਨਪੂਜਨਾਸੁ ਇਸ੍ਸਤਿ ਉਸੂਯਤਿ [ਉਸ੍ਸੁਯਜਤਿ (ਸ੍ਯਾ॰), ਉਸ੍ਸੂਯਤਿ (ਕ॰)] ਇਸ੍ਸੰ ਬਨ੍ਧਤਿ। ਯੰ ਏਵਰੂਪੰ ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯੰ ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯਕਮ੍ਮੰ ਇਸ੍ਸਾ ਇਸ੍ਸਾਯਨਾ ਇਸ੍ਸਾਯਿਤਤ੍ਤੰ ਉਸੂਯਾ ਉਸੂਯਨਾ ਉਸੂਯਿਤਤ੍ਤੰ – ਇਦੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯੰ। ਯਸ੍ਸੇਤੰ ਨਿਟ੍ਠੁਰਿਯੰ ਪਹੀਨੰ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੰ...ਪੇ॰... ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢੰ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨਿਟ੍ਠੁਰੀਤਿ। **ਅਨਨੁਗਿਦ੍ਧੋ**ਤਿ। ਗੇਧੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। ਯਸ੍ਸੇਸੋ ਗੇਧੋ ਪਹੀਨੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ...ਪੇ॰... ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢੋ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨਨੁਗਿਦ੍ਧੋ। ਸੋ ਰੂਪੇ ਅਗਿਦ੍ਧੋ ਸਦ੍ਦੇ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਗਿਦ੍ਧੋ ਅਗਧਿਤੋ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝੋਸਨ੍ਨੋ, ਵੀਤਗੇਧੋ ਵਿਗਤਗੇਧੋ ਚਤ੍ਤਗੇਧੋ ਵਨ੍ਤਗੇਧੋ ਮੁਤ੍ਤਗੇਧੋ ਪਹੀਨਗੇਧੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਗੇਧੋ, ਵੀਤਰਾਗੋ ਵਿਗਤਰਾਗੋ ਚਤ੍ਤਰਾਗੋ ਵਨ੍ਤਰਾਗੋ ਮੁਤ੍ਤਰਾਗੋ ਪਹੀਨਰਾਗੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਰਾਗੋ, ਨਿਚ੍ਛਾਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਸੀਤਿਭੂਤੋ ਸੁਖਪ੍ਪਟਿਸੰਵੇਦੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਅਨਿਟ੍ਠੁਰੀ ਅਨਨੁਗਿਦ੍ਧੋ।

ਅਨੇਜੋ ਸਬ੍ਬਧੀ ਸਮੋਤਿ। **ਏਜਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲੰ। ਯਸ੍ਸੇਸਾ ਏਜਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ...ਪੇ॰... ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨੇਜੋ। ਏਜਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਨੇਜੋ। ਸੋ ਲਾਭੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਅਲਾਭੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਯਸੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਅਯਸੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਪਸੰਸਾਯਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਨਿਨ੍ਦਾਯਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਸੁਖੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਦੁਕ੍ਖੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਨ ਚਲਤਿ ਨ ਵੇਧਤਿ ਨਪ੍ਪਵੇਧਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧਤੀਤਿ – ਅਨੇਜੋ। **ਸਬ੍ਬਧੀ ਸਮੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ। ਚਕ੍ਖੁ ਚੇਵ ਰੂਪਾ ਚ...ਪੇ॰... ਮਨੋ ਚੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਚ। ਯਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇਸੁ ਆਯਤਨੇਸੁ ਛਨ੍ਦਰਾਗੋ ਪਹੀਨੋ ਹੋਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲੋ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤੋ ਅਨਭਾਵਙ੍ਕਤੋ ਆਯਤਿੰ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮੋ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਮੋ। ਸੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਤਾਦਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋਤਿ – ਅਨੇਜੋ ਸਬ੍ਬਧੀ ਸਮੋ।

ਤਮਾਨਿਸੰਸੰ ਪਬ੍ਰੂਮਿ, ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਵਿਕਮ੍ਪਿਨਨ੍ਤਿ। ਅਵਿਕਮ੍ਪਿਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਯਾਚਿਤੋ ਅਜ੍ਝੇਸਿਤੋ ਪਸਾਦਿਤੋ ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਆਨਿਸੰਸੇ ਪਬ੍ਰੂਮਿ। ਯੋ ਸੋ ਅਨਿਟ੍ਠੁਰੀ ਅਨਨੁਗਿਦ੍ਧੋ ਅਨੇਜੋ ਸਬ੍ਬਧਿ ਸਮੋਤਿ ਬ੍ਰੂਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਾਮਿ...ਪੇ॰... ਪਕਾਸੇਮੀਤਿ – ਤਮਾਨਿਸੰਸੰ ਪਬ੍ਰੂਮਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਵਿਕਮ੍ਪਿਨੰ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਅਨਿਟ੍ਠੁਰੀ ਅਨਨੁਗਿਦ੍ਧੋ, ਅਨੇਜੋ ਸਬ੍ਬਧੀ ਸਮੋ।
ਤਮਾਨਿਸੰਸੰ ਪਬ੍ਰੂਮਿ, ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਵਿਕਮ੍ਪਿਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੮੮.ਅਨੇਜਸ੍ਸ ਵਿਜਾਨਤੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਾਚਿ ਨਿਸਙ੍ਖਤਿ [ਨਿਸਙ੍ਖਿਤਿ (ਬਹੂਸੁ)] **।**
ਵਿਰਤੋ ਸੋ ਵਿਯਾਰਬ੍ਭਾ, [ਵਿਯਾਰਮ੍ਭਾ (ਬਹੂਸੁ)] **ਖੇਮਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸਬ੍ਬਧਿ॥**

ਅਨੇਜਸ੍ਸ ਵਿਜਾਨਤੋਤਿ। **ਏਜਾ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਤਣ੍ਹਾ। ਯੋ ਰਾਗੋ ਸਾਰਾਗੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਲੋਭੋ ਅਕੁਸਲਮੂਲਂ। ਯਸ੍ਸੇਸਾ ਏਜਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ...ਪੇ॰... ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਨੇਜੋ। ਏਜਾਯ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਅਨੇਜੋ। ਸੋ ਲਾਭੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਅਲਾਭੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਯਸੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਅਯਸੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਪਸਂਸਾਯਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਨਿਨ੍ਦਾਯਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਸੁਖੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ, ਦੁਕ੍ਖੇਪਿ ਨ ਇਞ੍ਜਤਿ ਨ ਚਲਤਿ ਨ ਵੇਧਤਿ ਨਪ੍ਪਵੇਧਤਿ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧਤੀਤਿ – ਅਨੇਜਸ੍ਸ। **ਵਿਜਾਨਤੋ**ਤਿ ਜਾਨਤੋ ਆਜਾਨਤੋ ਵਿਜਾਨਤੋ ਪਟਿਵਿਜਾਨਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੋ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਜਾਨਤੋ ਆਜਾਨਤੋ ਵਿਜਾਨਤੋ ਪਟਿਵਿਜਾਨਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੋ, ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ...ਪੇ॰... ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਜਾਨਤੋ ਆਜਾਨਤੋ ਵਿਜਾਨਤੋ ਪਟਿਵਿਜਾਨਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੋਤਿ – ਅਨੇਜਸ੍ਸ ਵਿਜਾਨਤੋ।

ਨਤ੍ਥਿ ਕਾਚਿ ਨਿਸਙ੍ਖਤੀਤਿ। **ਨਿਸਙ੍ਖਤਿਯਾ**ਏ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਯਤੋ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਨਿਸਙ੍ਖਤਿਯੋ ਨਤ੍ਥਿ ਨ ਸਨ੍ਤਿ ਨ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨੁਪਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਪਹੀਨਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾ ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਤਿ – ਨਤ੍ਥਿ ਕਾਚਿ ਨਿਸਙ੍ਖਤਿ।

ਵਿਰਤੋ ਸੋ ਵਿਯਾਰਬ੍ਭਾਤਿ। ਵਿਯਾਰਬ੍ਭੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ। ਯਤੋ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਅਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਆਨੇਞ੍ਜਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ ਚ ਪਹੀਨਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਾ ਤਾਲਾਵਤ੍ਥੁਕਤਾ ਅਨਭਾਵਂਕਤਾ ਆਯਤਿਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਧਮ੍ਮਾ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਆਰਬ੍ਭਾ ਵਿਯਾਰਬ੍ਭਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਵਿਰਤੋ ਸੋ ਵਿਯਾਰਬ੍ਭਾ।

ਖੇਮਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸਬ੍ਬਧੀਤਿ। ਭਯਕਰੋ ਰਾਗੋ ਭਯਕਰੋ ਦੋਸੋ ਭਯਕਰੋ ਮੋਹੋ...ਪੇ॰... ਭਯਕਰਾ ਕਿਲੇਸਾ। ਭਯਕਰਸ੍ਸ ਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਭਯਕਰਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਖੇਮਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਭਯਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਨੀਤਿਕਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਨੁਪਸਟ੍ਠਤ੍ਤਂ [ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਖੇਮਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸਬ੍ਬਧਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਅਨੇਜਸ੍ਸ ਵਿਜਾਨਤੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਕਾਚਿ ਨਿਸਙ੍ਖਤਿ।
ਵਿਰਤੋ ਸੋ ਵਿਯਾਰਬ੍ਭਾ, ਖੇਮਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਸਬ੍ਬਧੀ''ਤਿ॥

੧੮੯.ਨ ਸਮੇਸੁ ਨ ਓਮੇਸੁ, ਨ ਉਸ੍ਸੇਸੁ ਵਦਤੇ ਮੁਨਿ।
ਸਨ੍ਤੋ ਸੋ ਵੀਤਮਚ੍ਛਰੋ, [ਵੀਤਮਚ੍ਛੇਰੋ (ਸੀ॰)] **ਨਾਦੇਤਿ ਨ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ॥** [ਇਤਿ ਭਗਵਾ]

ਨ ਸਮੇਸੁ ਨ ਓਮੇਸੁ, ਨ ਉਸ੍ਸੇਸੁ ਵਦਤੇ ਮੁਨੀਤਿ। **ਮੁਨੀ**ਤਿ। ਮੋਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਞਾਣਂ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਜਾਲਮਤਿਚ੍ਚ ਸੋ ਮੁਨਿ। ''ਸੇਯ੍ਯੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਸਦਿਸੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਵਾ ''ਹੀਨੋਹਮਸ੍ਮੀ''ਤਿ ਵਾ ਨ ਵਦਤਿ ਨ ਕਥੇਤਿ ਨ ਭਣਤਿ ਨ ਦੀਪਯਤਿ ਨ ਵੋਹਰਤੀਤਿ – ਨ ਸਮੇਸੁ ਨ ਓਮੇਸੁ, ਨ ਉਸ੍ਸੇਸੁ ਵਦਤੇ ਮੁਨਿ।

ਸਨ੍ਤੋ ਸੋ ਵੀਤਮਚ੍ਛਰੋਤਿ। **ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ, ਦੋਸਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਮੋਹਸ੍ਸ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਵੂਪਸਮਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਜ੍ਝਾਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤਾ ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤੋ ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਵੂਪਸਨ੍ਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧੋਤਿ – ਸਨ੍ਤੋ। ਸੋ **ਵੀਤਮਚ੍ਛਰੋ**ਤਿ। ਪਞ੍ਚ ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਨਿ ਆਵਾਸਮਚ੍ਛਰਿਯਂ...ਪੇ॰... ਗਾਹੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ। ਯਸ੍ਸੇਤਂ ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ ਪਹੀਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਂ...ਪੇ॰... ਞਾਣਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਂ, ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵੀਤਮਚ੍ਛਰੋ ਵਿਗਤਮਚ੍ਛਰੋ ਚਤ੍ਤਮਚ੍ਛਰੋ ਵਨ੍ਤਮਚ੍ਛਰੋ ਮੁਤ੍ਤਮਚ੍ਛਰੋ ਪਹੀਨਮਚ੍ਛਰੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਮਚ੍ਛਰੋਤਿ – ਸਨ੍ਤੋ ਸੋ ਵੀਤਮਚ੍ਛਰੋ।

ਨਾਦੇਤਿ ਨ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ, ਇਤਿ ਭਗਵਾਤਿ। **ਨਾਦੇਤੀ**ਤਿ ਰੂਪਂ ਨਾਦਿਯਤਿ ਨ ਉਪਾਦਿਯਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਪਰਾਮਸਤਿ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਤਿ, ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਗਤਿਂ... ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ... ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ... ਭਵਂ... ਸਂਸਾਰਂ... ਵਟ੍ਟਂ ਨਾਦਿਯਤਿ ਨ ਉਪਾਦਿਯਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਨ ਪਰਾਮਸਤਿ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਤੀਤਿ – ਨਾਦੇਤਿ। **ਨ ਨਿਰਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਰੂਪਂ ਨ ਪਜਹਤਿ ਨ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਨ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤਿ ਨ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ, ਵੇਦਨਂ... ਸਞ੍ਞਂ... ਸਙ੍ਖਾਰੇ... ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ... ਗਤਿਂ... ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ ... ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ... ਭਵਂ... ਸਂਸਾਰਂ... ਵਟ੍ਟਂ ਨ ਪਜਹਤਿ ਨ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਨ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤਿ ਨ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ। **ਭਗ**ਵਾਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਂ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਨ ਸਮੇਸੁ ਨ ਓਮੇਸੁ, ਨ ਉਸ੍ਸੇਸੁ ਵਦਤੇ ਮੁਨਿ।
ਸਨ੍ਤੋ ਸੋ ਵੀਤਮਚ੍ਛਰੋ, ਨਾਦੇਤਿ ਨ ਨਿਰਸ੍ਸਤਿ''॥ [ਇਤਿ ਭਗਵਾ]

ਅਤ੍ਤਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਨ੍ਨਰਸਮੋ।

੧੬. ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ

ਅਥ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਵਕ੍ਖਤਿ –

੧੯੦.ਨ ਮੇ ਦਿਟ੍ਠੋ ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ]
ਨ ਸੁਤੋ ਉਦ ਕਸ੍ਸਚਿ।
ਏਵਂ ਵਗ੍ਗੁਵਦੋ ਸਤ੍ਥਾ, ਤੁਸਿਤਾ ਗਣਿਮਾਗਤੋ॥

ਨ ਮੇ ਦਿਟ੍ਠੋ ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਤਿ। ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਮੇ ਮਯਾ ਨ ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਇਮਿਨਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇਨ। ਯਦਾ ਭਗਵਾ ਤਾਵਤਿਂਸਭਵਨੇ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਮੂਲੇ ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲਸਿਲਾਯਂ ਵਸ੍ਸਂਵੁਤ੍ਥੋ [ਵਸ੍ਸਂਵੁਟ੍ਠੋ (ਸਜਾ॰)] ਦੇਵਗਣਪਰਿਵੁਤੋ ਮਜ੍ਝੇ ਮਣਿਮਯੇਨ ਸੋਪਾਣੇਨ ਸਙ੍ਕਸ੍ਸਨਗਰਂ ਓਤਿਣ੍ਣੋ ਇਮਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨ ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ – ਨ ਮੇ ਦਿਟ੍ਠੋ ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ।

ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋਤਿ। **ਇਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸਂਸਗ੍ਗੋ ਪਦਪਾਰਿਪੂਰੀ ਅਕ੍ਖਰਸਮਵਾਯੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤਂ – ਇਚ੍ਚਾਤਿ। **ਆਯਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਯਵਚਨਂ ਗਰੁਵਚਨਂ ਸਗਾਰਵਸਪ੍ਪਤਿਸ੍ਸਵਚਨਮੇਤਂ – ਆਯਸ੍ਮਾਤਿ। **ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ ਨਾਮਂ ਸਙ੍ਖਾ ਸਮਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ ਨਾਮਂ ਨਾਮਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮਧੇਯ੍ਯਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ ਅਭਿਲਾਪੋਤਿ – ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ।

ਨ ਸੁਤੋ ਉਦ ਕਸ੍ਸਚੀਤਿ। **ਨਾ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਉਦਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸਂਸਗ੍ਗੋ ਪਦਪਾਰਿਪੂਰੀ ਅਕ੍ਖਰਸਮਵਾਯੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤਂ – ਉਦਾਤਿ। **ਕਸ੍ਸਚੀ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਸ੍ਸ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਵਾ ਵੇਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਾ ਸੁਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਾ ਗਹਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਵਾ ਦੇਵਸ੍ਸ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵਾਤਿ – ਨ ਸੁਤੋ ਉਦ ਕਸ੍ਸਚਿ।

ਏਵਂ ਵਗ੍ਗੁਵਦੋ ਸਤ੍ਥਾਤਿ। ਏਵਂ ਵਗ੍ਗੁਵਦੋ ਮਧੁਰਵਦੋ ਪੇਮਨੀਯਵਦੋ ਹਦਯਙ੍ਗਮਵਦੋ ਕਰਵੀਕਰੁਤਮਞ੍ਜੁਘੋਸੋ [ਕਰਵਿਕਰੁਦਮਞ੍ਜੁਸ੍ਸਰੋ (ਸਜਾ॰)]। ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਖੋ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਮੁਖਤੋ ਘੋਸੋ ਨਿਚ੍ਛਰਤਿ – ਵਿਸਟ੍ਠੋ ਚ ਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ ਚ ਮਞ੍ਜੁ ਚ ਸਵਨੀਯੋ ਚ ਬਿਨ੍ਦੁ ਚ ਅਵਿਸਾਰੀ ਚ ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਚ ਨਿਨ੍ਨਾਦਿ ਚ। ਯਥਾ ਪਰਿਸਂ ਖੋ ਪਨ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਰੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਨ ਅਸ੍ਸ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪਰਿਸਾਯ ਘੋਸੋ ਨਿਚ੍ਛਰਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸਰੋ ਖੋ ਪਨ ਸੋ ਭਗਵਾ ਕਰਵੀਕਭਾਣੀਤਿ – ਏਵਂ ਵਗ੍ਗੁਵਦੋ।

ਸਤ੍ਥਾਤਿ ਸਤ੍ਥਾ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ। ਯਥਾ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ ਸਤ੍ਤੇ ਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਚੋਰਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਵਾਲਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਦੁਬ੍ਭਿਕ੍ਖਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਨਿਰੁਦਕਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ ਉਤ੍ਤਾਰੇਤਿ ਨਿਤ੍ਤਾਰੇਤਿ ਪਤਾਰੇਤਿ ਖੇਮਨ੍ਤਭੂਮਿਂ ਸਮ੍ਪਾਪੇਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ ਸਤ੍ਤੇ ਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਜਾਤਿਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਜਰਾਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਬ੍ਯਾਧਿਕਨ੍ਤਾਰਂ...ਪੇ॰... ਮਰਣਕਨ੍ਤਾਰਂ... ਸੋਕਪਰਿਦੇਵਦੁਕ੍ਖਦੋਮਨਸ੍ਸੁਪਾਯਾਸਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ ਰਾਗਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ ਦੋਸਕਨ੍ਤਾਰਂ... ਮੋਹਕਨ੍ਤਾਰਂ... ਮਾਨਕਨ੍ਤਾਰਂ... ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਾਰਂ... ਕਿਲੇਸਕਨ੍ਤਾਰਂ... ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਨ੍ਤਾਰਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਰਾਗਗਹਨਂ ਤਾਰੇਤਿ, ਦੋਸਗਹਨਂ... ਮੋਹਗਹਨਂ... ਮਾਨਗਹਨਂ... ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ... ਕਿਲੇਸਗਹਨਂ... ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਗਹਨਂ ਤਾਰੇਤਿ ਉਤ੍ਤਾਰੇਤਿ ਨਿਤ੍ਤਾਰੇਤਿ ਪਤਾਰੇਤਿ ਖੇਮਨ੍ਤਂ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਸਮ੍ਪਾਪੇਤੀਤਿ । ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ।

ਅਥ ਵਾ ਭਗਵਾ ਨੇਤਾ ਵਿਨੇਤਾ ਅਨੁਨੇਤਾ ਪਞ੍ਞਪੇਤਾ ਨਿਜ੍ਝਾਪੇਤਾ ਪੇਕ੍ਖੇਤਾ ਪਸਾਦੇਤਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋ।

ਅਥ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ, ਅਸਞ੍ਜਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਨੇਤਾ, ਅਨਕ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਾਤਾ, ਮਗ੍ਗਞ੍ਞੂ ਮਗ੍ਗਵਿਦੂ ਮਗ੍ਗਕੋਵਿਦੋ ਮਗ੍ਗਾਨੁਗਾ ਚ ਪਨ ਏਤਰਹਿ ਸਾਵਕਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਸਤ੍ਥਵਾਹੋਤਿ – ਏਵੰ ਵਗ੍ਗੁਵਦੋ ਸਤ੍ਥਾ।

ਤੁਸਿਤਾ ਗਣਿਮਾਗਤੋਤਿ। ਭਗਵਾ ਤੁਸਿਤਕਾਯਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿੰ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤੁਸਿਤਾ ਗਣਿਮਾਗਤੋ।

ਅਥ ਵਾ ਦੇਵਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਤੁਸਿਤਾ। ਤੇ ਤੁਟ੍ਠਾ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਪਮੁਦਿਤਾ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ ਦੇਵਲੋਕਤੋ ਗਣਿੰ ਆਗਤੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤੁਸਿਤਾ ਗਣਿਮਾਗਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਅਰਹਨ੍ਤੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਤੁਸਿਤਾ। ਤੇ ਤੁਟ੍ਠਾ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਾ ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਅਰਹਨ੍ਤਾਨੰ ਗਣਿੰ ਆਗਤੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤੁਸਿਤਾ ਗਣਿਮਾਗਤੋ। **ਗਣੀ**ਤਿ ਗਣੀ ਭਗਵਾ। ਗਣਾਚਰਿਯੋਤਿ ਗਣੀ, ਗਣਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥਾਤਿ ਗਣੀ, ਗਣੰ ਪਰਿਹਰਤੀਤਿ ਗਣੀ, ਗਣੰ ਓਵਦਤੀਤਿ ਗਣੀ, ਗਣਮਨੁਸਾਸਤੀਤਿ ਗਣੀ, ਵਿਸਾਰਦੋ ਗਣੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤੀਤਿ ਗਣੀ, ਗਣਸ੍ਸ [ਗਣੋਸ੍ਸ (ਸੀ॰)] ਸੁਸ੍ਸੂਸਤਿ ਸੋਤੰ ਓਦਹਤਿ ਅਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤੀਤਿ ਗਣੀ, ਗਣੰ ਅਕੁਸਲਾ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੀਤਿ ਗਣੀ, ਭਿਕ੍ਖੁਗਣਸ੍ਸ ਗਣੀ, ਭਿਕ੍ਖੁਨਿਗਣਸ੍ਸ ਗਣੀ, ਉਪਾਸਕਗਣਸ੍ਸ ਗਣੀ, ਉਪਾਸਿਕਾਗਣਸ੍ਸ ਗਣੀ , ਰਾਜਗਣਸ੍ਸ ਗਣੀ, ਖਤ੍ਤਿਯਗਣਸ੍ਸ... ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਣਸ੍ਸ... ਵੇਸ੍ਸਗਣਸ੍ਸ... ਸੁਦ੍ਦਗਣਸ੍ਸ... ਦੇਵਗਣਸ੍ਸ... ਬ੍ਰਹ੍ਮਗਣਸ੍ਸ ਗਣੀ, ਸਙ੍ਘੀ ਗਣੀ ਗਣਾਚਰਿਯੋ। **ਆਗਤੋ**ਤਿ ਉਪਗਤੋ ਸਮੁਪਗਤੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ [ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਸਙ੍ਕਸ੍ਸਨਗਰਨ੍ਤਿ – ਤੁਸਿਤਾ ਗਣਿਮਾਗਤੋ।

ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ –

> ''ਨ ਮੇ ਦਿਟ੍ਠੋ ਇਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ, [ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ]
> ਨ ਸੁਤੋ ਉਦ ਕਸ੍ਸਚਿ।
> ਏਵੰ ਵਗ੍ਗੁਵਦੋ ਸਤ੍ਥਾ, ਤੁਸਿਤਾ ਗਣਿਮਾਗਤੋ''ਤਿ॥

੧੯੧.ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਯਥਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।
ਸਬ੍ਬੰ ਤਮੰ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ, ਏਕੋਵ ਰਤਿਮਜ੍ਝਗਾ॥

ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸਾਤਿ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਮਾਰਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਿਯਾ ਪਜਾਯ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯਾਤਿ – ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ।

ਯਥਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾਤਿ ਯਥਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਤਾਵਤਿੰਸਭਵਨੇ ਪਾਰਿਚ੍ਛਤ੍ਤਕਮੂਲੇ ਪਣ੍ਡੁਕਮ੍ਬਲਸਿਲਾਯੰ ਨਿਸਿਨ੍ਨੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤੰ ਦੇਵਤਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ । ਯਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਤਥਾ ਦੇਵਤਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਯਥਾ ਦੇਵਾਨੰ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਤਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਯਥਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਤਥਾ ਦੇਵਾਨੰ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਯਥਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ। ਯਥਾ ਵਾ ਪਨੇਕੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਦਨ੍ਤਾ ਦਨ੍ਤਵਣ੍ਣੇਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਸਨ੍ਤਾ ਸਨ੍ਤਵਣ੍ਣੇਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਨੁਪਸਨ੍ਤਾ ਉਪਸਨ੍ਤਵਣ੍ਣੇਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਅਨਿਬ੍ਬੁਤਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਵਣ੍ਣੇਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ।

> ''ਪਤਿਰੂਪਕੋ ਮਤ੍ତਿਕਾਕੁਣ੍ਡਲੋਵ, ਲੋਹਡ੍ਢਮਾਸੋਵ [ਲੋਹਮਾਸੋਵ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸੁਵਣ੍ਣਛਨ੍ਨੋ।
> ਚਰਨ੍ਤਿ ਲੋਕੇ ਪਰਿਵਾਰਛਨ੍ਨਾ, ਅਨ੍ਤੋ ਅਸੁਦ੍ਧਾ ਬਹਿ ਸੋਭਮਾਨਾ''ਤਿ [ਅਯੰ ਗਾਥਾ ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੨੨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ]॥

ਨ ਭਗਵਾ ਏਵੰ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਭਗਵਾ ਭੂਤੇਨ ਤਚ੍ਛੇਨ ਤਥੇਨ ਯਾਥਾਵੇਨ ਅਵਿਪਰੀਤੇਨ ਸਭਾਵੇਨ ਦਨ੍ਤੋ ਦਨ੍ਤਵਣ੍ਣੇਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਨ੍ਤੋ ਸਨ੍ਤਵਣ੍ਣੇਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਉਪਸਨ੍ਤੋ ਉਪਸਨ੍ਤਵਣ੍ਣੇਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਨਿਬ੍ਬੁਤਵਣ੍ਣੇਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ,

ਅਕਪ੍ਪਿਤਇਰਿਯਾਪਥਾ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਪਣਿਧਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਯਥਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।

ਅਥ ਵਾ ਭਗਵਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਸਦ੍ਦੋ ਗਤਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਸਿਲੋਕੋ [ਭਟਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਸਿਲੋਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਨਾਗਭਵਨੇ ਚ ਸੁਪਣ੍ਣਭਵਨੇ ਚ ਯਕ੍ਖਭਵਨੇ ਚ ਅਸੁਰਭਵਨੇ ਚ ਗਨ੍ਧਬ੍ਬਭਵਨੇ ਚ ਮਹਾਰਾਜਭਵਨੇ ਚ ਇਨ੍ਦਭਵਨੇ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭਵਨੇ ਚ ਦੇਵਭਵਨੇ ਚ ਏਦਿਸੋ ਚ ਤਾਦਿਸੋ ਚ ਤਤੋ ਚ ਭਿਯ੍ਯੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਯਥਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।

ਅਥ ਵਾ ਭਗਵਾ ਦਸਹਿ ਬਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਚਤੂਹਿ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਹਿ, ਚਤੂਹਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਹਿ, ਛਹਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਹਿ, ਛਹਿ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੇਹਿ, ਤੇਜੇਨ ਚ ਬਲੇਨ ਚ ਗੁਣੇਨ ਚ ਵੀਰਿਯੇਨ ਚ ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਞਾਯਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ।

''ਦੂਰੇ ਸਨ੍ਤੋ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਿ, ਹਿਮਵਨ੍ਤੋਵ ਪਬ੍ਬਤੋ।
ਅਸਨ੍ਤੇਤ੍ਥ ਨ ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਰਤ੍ਤਿਂ ਖਿਤ੍ਤਾ [ਰਤ੍ਤਿਖਿਤ੍ਤਾ (ਸੀ॰) ਧ॰ ਪ॰ ੩੦੪] ਯਥਾ ਸਰਾ''ਤਿ॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਯਥਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।

ਚਕ੍ਖੁਮਾਤਿ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਚਕ੍ਖੂਹਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ – ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ, ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ, ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ, ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ, ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ? ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਪਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਾ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ – ਨੀਲੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋ, ਪੀਤਕੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋ, ਲੋਹਿਤਕੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋ, ਕਣ੍ਹੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋ, ਓਦਾਤੋ ਚ ਵਣ੍ਣੋ। ਅਕ੍ਖਿਲੋਮਾਨਿ ਚ ਭਗਵਤੋ। ਯਤ੍ਥ ਚ ਅਕ੍ਖਿਲੋਮਾਨਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਨਿ ਤਂ ਨੀਲਂ ਹੋਤਿ ਸੁਨੀਲਂ ਪਾਸਾਦਿਕਂ ਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯਂ ਉਮਾਪੁਪ੍ਫਸਮਾਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਪਰਤੋ ਪੀਤਕਂ ਹੋਤਿ ਸੁਪੀਤਕਂ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਂ ਪਾਸਾਦਿਕਂ ਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯਂ ਕਣਿਕਾਰਪੁਪ੍ਫਸਮਾਨਂ। ਉਭਤੋ ਅਕ੍ਖਿਕੂਟਾਨਿ ਭਗਵਤੋ ਲੋਹਿਤਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਸੁਲੋਹਿਤਕਾਨਿ ਪਾਸਾਦਿਕਾਨਿ ਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯਾਨਿ ਇਨ੍ਦਗੋਪਕਸਮਾਨਾਨਿ। ਮਜ੍ਝੇ ਕਣ੍ਹਂ ਹੋਤਿ ਸੁਕਣ੍ਹਂ ਅਲੂਖਂ ਸੁਦ੍ਧਂ ਪਾਸਾਦਿਕਂ ਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯਂ ਅਦ੍ਦਾਰਿਟ੍ਠਕਸਮਾਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਪਰਤੋ ਓਦਾਤਂ ਹੋਤਿ ਸੁਓਦਾਤਂ ਸੇਤਂ ਪਣ੍ਡਰਂ ਪਾਸਾਦਿਕਂ ਦਸ੍ਸਨੇਯ੍ਯਂ ਓਸਧਿਤਾਰਕਸਮਾਨਂ । ਤੇਨ ਭਗਵਾ ਪਾਕਤਿਕੇਨ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਨ ਪੁਰਿਮਸੁਚਰਿਤਕਮ੍ਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਾ ਯੋਜਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਦਿਵਾ ਚੇਵ ਰਤ੍ਤਿਞ੍ਚ। ਯਦਾਪਿ ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਹੋਤਿ ਸੂਰਿਯੋ ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਤੋ ਹੋਤਿ ; ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖੋ ਚ ਉਪੋਸਥੋ ਹੋਤਿ, ਤਿਬ੍ਬੋ ਚ ਵਨਸਣ੍ਡੋ ਹੋਤਿ, ਮਹਾ ਚ ਕਾਲ਼ਮੇਘੋ ਅਬ੍ਭੁਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਰੂਪੇਪਿ ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇ ਸਮਨ੍ਤਾ ਯੋਜਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਸੋ ਕੁਟ੍ਟੋ ਵਾ ਕਵਾਟਂ ਵਾ ਪਾਕਾਰੋ ਵਾ ਪਬ੍ਬਤੋ ਵਾ ਗਚ੍ਛੋ ਵਾ ਲਤਾ ਵਾ ਆਵਰਣਂ ਰੂਪਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ। ਏਕਞ੍ਚੇ ਤਿਲਫਲਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਿਲਵਾਹੇ ਪਕ੍ਖਿਪੇਯ੍ਯ, ਤਞ੍ਞੇਵ ਤਿਲਫਲਂ ਉਦ੍ਧਰੇਯ੍ਯ। ਏਵਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਭਗਵਤੋ ਪਾਕਤਿਕਮਂਸਚਕ੍ਖੁ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ? ਭਗਵਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ; ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ – ''ਇਮੇ ਵਤ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਉਪਵਾਦਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ, ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਅਪਾਯਂ ਦੁਗ੍ਗਤਿਂ ਵਿਨਿਪਾਤਂ ਨਿਰਯਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ; ਇਮੇ ਵਾ ਪਨ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਾ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਅਰਿਯਾਨਂ ਅਨੁਪਵਾਦਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾ, ਤੇ ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਂ ਮਰਣਾ ਸੁਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਨ੍ਨਾ''ਤਿ। ਇਤਿ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਸਤ੍ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਚਵਮਾਨੇ ਉਪਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਹੀਨੇ ਪਣੀਤੇ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣੇ ਸੁਗਤੇ ਦੁਗ੍ਗਤੇ; ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਚ ਭਗਵਾ ਏਕਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਂ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯ, ਦ੍ਵੇਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ

ਪਸ੍ਸੇਯਜ, ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯਜ, ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯਜ, ਪਞ੍ਚਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯਜ, ਦਸਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯਜ, ਵੀਸਮ੍ਪਿ [ਵੀਸਤਿਮ੍ਪਿ (ਸੀ॰)] ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯਜ, ਤਿਂਸਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯਜ, ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯਜ, ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ ਪਸ੍ਸੇਯਜ, ਸਤਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਂ ਪਸ੍ਸੇਯਜ, ਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਪਿ ਚੂਲ਼ਨਿਕਂ ਲੋਕਧਾਤੁਂ ਪਸ੍ਸੇਯਜ, ਦ੍ਵਿਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਪਿ ਮਜ੍ਝਿਮਿਕਂ ਲੋਕਧਾਤੁਂ ਪਸ੍ਸੇਯਜ, ਤਿਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਂ ਪਸ੍ਸੇਯਜ, ਮਹਾਸਹਸ੍ਸਿਮ੍ਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਂ ਪਸ੍ਸੇਯਜ, ਯਾਵਤਕਂ ਪਨ ਆਕਙ੍ਖੇਯਜ ਤਾਵਤਕਂ ਪਸ੍ਸੇਯਜ। ਏਵਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਭਗਵਤੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ? ਭਗਵਾ ਮਹਾਪਞ੍ਞੋ ਪੁਥੁਪਞ੍ਞੋ ਹਾਸਪਞ੍ਞੋ ਜਵਨਪਞ੍ਞੋ ਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞੋ ਨਿਬ੍ਬੇਧਿਕਪਞ੍ਞੋ ਪਞ੍ਞਾਪਭੇਦਕੁਸਲੋ ਪਭਿਨ੍ਨਞਾਣੋ ਅਧਿਗਤਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦੋ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਦਸਬਲਧਾਰੀ ਪੁਰਿਸਾਸਭੋ ਪੁਰਿਸਸੀਹੋ ਪੁਰਿਸਨਾਗੋ ਪੁਰਿਸਾਜਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਸਧੋਰਯ੍ਹੋ ਅਨਨ੍ਤਞਾਣੋ ਅਨਨ੍ਤਤੇਜੋ ਅਨਨ੍ਤਯਸੋ ਅਡ੍ਢੋ ਮਹਦ੍ਧਨੋ ਧਨਵਾ ਨੇਤਾ ਵਿਨੇਤਾ ਅਨੁਨੇਤਾ ਪਞ੍ਞਪੇਤਾ ਨਿਜ੍ਝਾਪੇਤਾ ਪੇਕ੍ਖੇਤਾ ਪਸਾਦੇਤਾ। ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਾ, ਅਸਞ੍ਜਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਨੇਤਾ, ਅਨਕ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਕ੍ਖਾਤਾ, ਮਗ੍ਗਞ੍ਞੂ ਮਗ੍ਗਵਿਦੂ ਮਗ੍ਗਕੋਵਿਦੋ ਮਗ੍ਗਾਨੁਗਾ ਚ ਪਨ ਏਤਰਹਿ ਸਾਵਕਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ।

ਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਜਾਨਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਪਸ੍ਸਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ ਞਾਣਭੂਤੋ ਧਮ੍ਮਭੂਤੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤੋ ਵਤ੍ਤਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਨ੍ਨੇਤਾ ਅਮਤਸ੍ਸ ਦਾਤਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮੀ ਤਥਾਗਤੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਞ੍ਞਾਤਂ ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਅਵਿਦਿਤਂ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤਂ ਅਫਸ੍ਸਿਤਂ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਅਤੀਤਂ ਅਨਾਗਤਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਮੁਖੇ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨੇਯਜਂ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ [ਅਤ੍ਥਿ ਧਮ੍ਮਂ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਂ (ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੫੬] ਅਤ੍ਤਤ੍ਥੋ ਵਾ, ਪਰਤ੍ਥੋ ਵਾ, ਉਭਯਤ੍ਥੋ ਵਾ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਗੂਲ਼੍ਹੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਨੇਯਜੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਨੀਤੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਵੋਦਾਨੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਰਮਤ੍ਥੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਅਨ੍ਤੋਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ।

ਅਤੀਤੇ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਞਾਣਂ, ਅਨਾਗਤੇ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਞਾਣਂ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਂ ਞਾਣਂ। ਸਬ੍ਬਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ। ਸਬ੍ਬਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ... ਸਬ੍ਬਂ ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿ। ਯਾਵਤਕਂ ਨੇਯਜਂ ਤਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ, ਯਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ ਤਾਵਤਕਂ ਨੇਯਜਂ; ਨੇਯਜਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਂ, ਞਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਨੇਯਜਂ; ਨੇਯਜਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣਂ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਞਾਣਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨੇਯਜਪਥੋ ਨਤ੍ਥਿ; ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ। ਯਥਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲਾਨਂ ਸਮ੍ਮਾਫੁਸਿਤਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲਂ ਉਪਰਿਮਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਪਰਿਮਂ ਸਮੁਗ੍ਗਪਟਲਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ; ਏਵਮੇਵਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਨੇਯਜਞ੍ਚ ਞਾਣਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ । ਯਾਵਤਕਂ ਨੇਯਜਂ ਤਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ, ਯਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ ਤਾਵਤਕਂ ਨੇਯਜਂ, ਨੇਯਜਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਞਾਣਂ, ਞਾਣਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਂ ਨੇਯਜਂ; ਨੇਯਜਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਞਾਣਂ ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਞਾਣਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨੇਯਜਪਥੋ ਨਤ੍ਥਿ; ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਰਿਯਨ੍ਤਟ੍ਠਾਯਿਨੋ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ।

ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਆਵਜ੍ਜਨਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਆਕਙ੍ਖਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਮਨਸਿਕਾਰਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਟਿਬਦ੍ਧਾ। ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਗਵਾ ਆਸਯਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਨੁਸਯਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਚਰਿਤਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸ੍ਵਾਕਾਰੇ ਦ੍ਵਾਕਾਰੇ ਸੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁਵਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਭਬ੍ਬਾਭਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤੇ ਪਜਾਨਾਤਿ। ਸਦੇਵਕੋ ਲੋਕੋ ਸਮਾਰਕੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੋ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਪਜਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਨ੍ਤੋਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ।

ਯਥਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਮਚ੍ਛਕਚ੍ਛਪਾ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਤਿਮਿਤਿਮਿਙ੍ਗਲੰ ਉਪਾਦਾਯ ਅਨ੍ਤੋਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇ ਪਰਿवਤ੍ਤਨ੍ਤਿ; ਏवਮੇव ਸਦੇवਕੋ ਲੋਕੋ ਸਮਾਰਕੋ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਕੋ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀ ਪਜਾ ਸਦੇवਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਨ੍ਤੋਬੁਦ੍ਧਞਾਣੇ ਪਰਿवਤ੍ਤਤਿ। ਯਥਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਪਕ੍ਖੀ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਗਰੁਲ਼ੰ वੇਨਤੇਯ੍ਯੰ ਉਪਾਦਾਯ ਆਕਾਸਸ੍ਸ ਪਦੇਸੇ ਪਰਿवਤ੍ਤਨ੍ਤਿ; ਏवਮੇव ਯੇਪਿ ਤੇ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸਮਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਤੇਪਿ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਸ੍ਸ ਪਦੇਸੇ ਪਰਿवਤ੍ਤਨ੍ਤਿ; ਬੁਦ੍ਧਞਾਣੰ ਦੇवਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਪਞ੍ਞੰ ਫਰਿਤ੍वਾ ਅਭਿਭवਿਤ੍वਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਯੇਪਿ ਤੇ ਖਤ੍ਤਿਯਪਣ੍ਡਿਤਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਣ੍ਡਿਤਾ ਗਹਪਤਿਪਣ੍ਡਿਤਾ ਸਮਣਪਣ੍ਡਿਤਾ ਨਿਪੁਣਾ ਕਤਪਰਪ੍ਪवਾਦਾ वਾਲवੇਧਿਰੂਪਾ वੋਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਾ ਮਞ੍ਞੇ ਚਰਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਗਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ, ਤੇ ਪਞ੍ਹੇ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍वਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍वਾ ਤਥਾਗਤੰ ਉਪਸਙ੍ਕਮਿਤ੍वਾ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਗੂਲ਼੍ਹਾਨਿ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਾਨਿ ਚ। ਕਥਿਤਾ वਿਸਜ੍ਜਿਤਾव ਤੇ ਪਞ੍ਹਾ ਭਗवਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਕਾਰਣਾ ਉਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਕਾ ਚ। ਤੇ ਭਗवਤੋ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਖੋ ਭਗवਾव ਤਤ੍ਥ ਅਤਿਰੋਚਤਿ , ਯਦਿਦੰ ਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ। ਏवੰ ਭਗवਾ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।

ਕਥੰ ਭਗवਾ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ? ਭਗवਾ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕੰ वੋਲੋਕੇਨ੍ਤੋ [ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ (ਸੀ॰)] ਅਦ੍ਦਸ ਸਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸ੍वਾਕਾਰੇ ਦ੍वਾਕਾਰੇ ਸੁवਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁवਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਪਰਲੋਕवਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾवਿਨੋ वਿਹਰਨ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਨਪਰਲੋਕवਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾवਿਨੋ वਿਹਰਨ੍ਤੇ। ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਾਮ ਉਪ੍ਪਲਿਨਿਯੰ वਾ ਪਦੁਮਿਨਿਯੰ वਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਿਨਿਯੰ वਾ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਉਪ੍ਪਲਾਨਿ वਾ ਪਦੁਮਾਨਿ वਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਾਨਿ वਾ ਉਦਕੇ ਜਾਤਾਨਿ ਉਦਕੇ ਸੰवਡ੍ਢਾਨਿ ਉਦਕਾਨੁਗ੍ਗਤਾਨਿ ਅਨ੍ਤੋਨਿਮੁਗ੍ਗਪੋਸੀਨਿ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਉਪ੍ਪਲਾਨਿ वਾ ਪਦੁਮਾਨਿ वਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਾਨਿ वਾ ਉਦਕੇ ਜਾਤਾਨਿ ਉਦਕੇ ਸੰवਡ੍ਢਾਨਿ ਸਮੋਦਕੰ ਠਿਤਾਨਿ, ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚਾਨਿ ਉਪ੍ਪਲਾਨਿ वਾ ਪਦੁਮਾਨਿ वਾ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕਾਨਿ वਾ ਉਦਕੇ ਜਾਤਾਨਿ ਉਦਕੇ ਸੰवਡ੍ਢਾਨਿ ਉਦਕੰ ਅਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮ੍ਮ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਾਨਿ ਉਦਕੇਨ; ਏवਮੇवੰ ਭਗवਾ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕੰ वੋਲੋਕੇਨ੍ਤੋ ਅਦ੍ਦਸ ਸਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖੇ ਮਹਾਰਜਕ੍ਖੇ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸ੍वਾਕਾਰੇ ਦ੍वਾਕਾਰੇ ਸੁवਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਦੁवਿਞ੍ਞਾਪਯੇ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਪਰਲੋਕवਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾवਿਨੋ वਿਹਰਨ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪੇਕਚ੍ਚੇ ਨਪਰਲੋਕवਜ੍ਜਭਯਦਸ੍ਸਾवਿਨੋ वਿਹਰਨ੍ਤੇ। ਜਾਨਾਤਿ ਭਗवਾ – ''ਅਯੰ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਰਾਗਚਰਿਤੋ, ਅਯੰ ਦੋਸਚਰਿਤੋ, ਅਯੰ ਮੋਹਚਰਿਤੋ, ਅਯੰ वਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤੋ, ਅਯੰ ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤੋ, ਅਯੰ ਞਾਣਚਰਿਤੋ''ਤਿ। ਰਾਗਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭਗवਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਅਸੁਭਕਥੰ ਕਥੇਤਿ; ਦੋਸਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭਗवਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾवਨੰ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ; ਮੋਹਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭਗवਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਉਦ੍ਦੇਸੇ ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਯ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸवਨੇ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਸਾਕਚ੍ਛਾਯ ਗਰੁਸੰवਾਸੇ ਨਿवੇਸੇਤਿ; वਿਤਕ੍ਕਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭਗवਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿੰ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ; ਸਦ੍ਧਾਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭਗवਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਸਾਦਨੀਯੰ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੋਧਿੰ ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤੰ ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਸੀਲਾਨਿ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ; ਞਾਣਚਰਿਤਸ੍ਸ ਭਗवਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ वਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਆਚਿਕ੍ਖਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਕਾਰੰ ਦੁਕ੍ਖਾਕਾਰੰ ਅਨਤ੍ਤਾਕਾਰੰ।

''ਸੇਲੇ ਯਥਾ ਪਬ੍ਬਤਮੁਦ੍ਧਨਿਟ੍ਠਿਤੋ, ਯਥਾਪਿ ਪਸ੍ਸੇ ਜਨਤੰ ਸਮਨ੍ਤਤੋ।
ਤਥੂਪਮੰ ਧਮ੍ਮਮਯੰ ਸੁਮੇਧ, ਪਾਸਾਦਮਾਰੁਯ੍ਹ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ।
ਸੋਕਾवਤਿਣ੍ਣੰ ਜਨਤਮਪੇਤਸੋਕੋ, ਅवੇਕ੍ਖਸ੍ਸੁ ਜਾਤਿਜਰਾਭਿਭੂਤ''ਨ੍ਤਿ॥

ਏवੰ ਭਗवਾ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।

ਕਥੰ ਭਗवਾ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ? ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ वੁਚ੍ਚਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣੰ। ਭਗवਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣੇਨ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਗਤੋ ਸਮੁਪਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ।

''ਨ ਤਸ੍ਸ ਅਦਿਟ੍ਠਮਿਧਤ੍ਥਿ ਕਿਞ੍ਚਿ, ਅਥੋ ਅवਿਞ੍ਞਾਤਮਜਾਨਿਤਬ੍ਬੰ।
ਸਬ੍ਬੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਿ ਯਦਤ੍ਥਿ ਨੇਯ੍ਯੰ, ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂ''ਤਿ॥

ਏवੰ ਭਗवਾ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾਤਿ – ਯਥਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।

ਸਬ੍ਬਂ ਤਮਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਰਾਗਤਮਂ ਦੋਸਤਮਂ ਮੋਹਤਮਂ ਮਾਨਤਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਤਮਂ ਕਿਲੇਸਤਮਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਤਮਂ ਅਨ੍ਧਕਰਣਂ ਅਚਕ੍ਖੁਕਰਣਂ ਅਞ੍ਞਾਣਕਰਣਂ ਪਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਿਕਂ ਵਿਘਾਤਪਕ੍ਖਿਕਂ ਅਨਿਬ੍ਬਾਨਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ ਨੁਦਿਤ੍ਵਾ ਪਨੁਦਿਤ੍ਵਾ ਜਹਿਤ੍ਵਾ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬਜਨ੍ਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤ੍ਵਾਤਿ – ਸਬ੍ਬਂ ਤਮਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ।

ਏਕੋਵ ਰਤਿਮਜ੍ਝਗਾਤਿ। **ਏਕੋ**ਤਿ ਭਗਵਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਏਕੋ, ਅਦੁਤਿਯਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ, ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਹਾਨਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਰਾਗੋਤਿ ਏਕੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਦੋਸੋਤਿ ਏਕੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਮੋਹੋਤਿ ਏਕੋ, ਏਕਨ੍ਤਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋਤਿ ਏਕੋ, ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗਂ ਗਤੋਤਿ ਏਕੋ, ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਏਕੋ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਏਕੋ? ਭਗਵਾ ਦਹਰੋਵ ਸਮਾਨੋ ਸੁਸੁ ਕਾਲ਼ਕੇਸੋ ਭਦ੍ਰੇਨ [ਭਦ੍ਰੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਯੋਬ੍ਬਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪਠਮੇਨ ਵਯਸਾ ਅਕਾਮਕਾਨਂ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਅਸ੍ਸੁਮੁਖਾਨਂ ਰੁਦਨ੍ਤਾਨਂ ਵਿਲਪਨ੍ਤਾਨਂ ਞਾਤਿਸਙ੍ਘਂ ਪਹਾਯ ਸਬ੍ਬਂ ਘਰਾਵਾਸਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਞਾਤਿਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਨਿਧਿਪਲਿਬੋਧਂ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਕੇਸਮਸ੍ਸੁਂ ਓਹਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਾਸਾਯਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਅਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਅਨਗਾਰਿਯਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਅਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵਂ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਏਕੋ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤਿ – ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਏਕੋ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਅਦੁਤਿਯਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ? ਸੋ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ ਸਮਾਨੋ ਏਕੋ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਪਟਿਸੇਵਤਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵਿਜਨਵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨਿ। ਸੋ ਏਕੋ ਚਰਤਿ, ਏਕੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਕੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਕੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਏਕੋ ਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਏਕੋ ਗਾਮਂ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਪਵਿਸਤਿ, ਏਕੋ ਪਟਿਕ੍ਕਮਤਿ, ਏਕੋ ਰਹੋ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਏਕੋ ਚਙ੍ਕਮਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਏਕੋ ਚਰਤਿ ਵਿਹਰਤਿ ਇਰਿਯਤਿ ਵਤ੍ਤਤਿ ਪਾਲੇਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤਿ – ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਅਦੁਤਿਯਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਹਾਨਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ? ਸੋ ਏਵਂ ਏਕੋ ਅਦੁਤਿਯੋ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੋ ਆਤਾਪੀ ਪਹਿਤਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਨ੍ਤੋ ਨਜ੍ਜਾ ਨੇਰਞ੍ਜਰਾਯ ਤੀਰੇ ਬੋਧਿਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਮਹਾਪਧਾਨਂ ਪਦਹਨ੍ਤੋ ਮਾਰਂ ਸਸੇਨਂ ਕਣ੍ਹਂ ਨਮੁਚਿਂ ਪਮਤ੍ਤਬਨ੍ਧੁਂ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ ਤਣ੍ਹਾਜਾਲਿਨਿਂ ਵਿਸਰਿਤਂ ਵਿਸਤ੍ਤਿਕਂ ਪਜਹਸਿ ਵਿਨੋਦੇਸਿ ਬਜਨ੍ਤਿਂ ਅਕਾਸਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਸਿ।

> ‘‘ਤਣ੍ਹਾਦੁਤਿਯੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਸਂਸਰਂ।
> ਇਤ੍ਥਭਾਵਞ੍ਞਥਾਭਾਵਂ [ਇਤ੍ਥਂ ਭਾਵਞ੍ਞਥਾਭਾਵਂ (ਕ॰) ਇਤਿਵੁ॰ ੧੫, ੧੦੫], ਸਂਸਾਰਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ॥
>
> ‘‘ਏਤਮਾਦੀਨਵਂ ਞਤ੍ਵਾ, ਤਣ੍ਹਂ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਂ।
> ਵੀਤਤਣ੍ਹੋ ਅਨਾਦਾਨੋ, ਸਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਰਿਬ੍ਬਜੇ’’ਤਿ॥

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਹਾਨਟ੍ਠੇਨ ਏਕੋ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਰਾਗੋਤਿ ਏਕੋ? ਰਾਗਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਰਾਗੋਤਿ ਏਕੋ, ਦੋਸਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਦੋਸੋਤਿ ਏਕੋ, ਮੋਹਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਮੋਹੋਤਿ ਏਕੋ, ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਏਕਨ੍ਤਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋਤਿ ਏਕੋ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗਂ ਗਤੋਤਿ ਏਕੋ? ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ।

‘‘ਏਕਾਯਨਂ ਜਾਤਿਖਯਨ੍ਤਦਸ੍ਸੀ, ਮਗ੍ਗਂ ਪਜਾਨਾਤਿ ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ।
ਏਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤਰਿਂਸੁ [ਅਤਰਿਂਸੁ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪੁਬ੍ਬੇ, ਤਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਯੇ ਚ ਤਰਨ੍ਤਿ ਓਘ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗਂ ਗਤੋਤਿ ਏਕੋ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਏਕੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਏਕੋ? ਬੋਧਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਵੀਮਂਸਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਭਗਵਾ ਤੇਨ ਬੋਧਿਞਾਣੇਨ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ...ਪੇ॰... ‘‘ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ; ‘‘ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ...ਪੇ॰... ‘‘ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਾ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ; ‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧੋ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ; ‘‘ਇਮੇ ਆਸਵਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ...ਪੇ॰... ‘‘ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ; ‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ... ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਤਿ... ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਾਤਿ... ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ, ਛਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਬੁਜ੍ਝਿ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਬੁਜ੍ਝਿ, ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਬੁਜ੍ਝਿ, ‘‘ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ’’ਨ੍ਤਿ ਬੁਜ੍ਝਿ।

ਅਥ ਵਾ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਂ ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਂ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਂ ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਂ ਫਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਤੇਨ ਬੋਧਿਞਾਣੇਨ ਬੁਜ੍ਝਿ ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਿ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਿ ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ ਸਮ੍ਮਾਬੁਜ੍ਝਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਿ ਫਸ੍ਸੇਸਿ ਸਚ੍ਛਾਕਾਸਿ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਏਕੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਏਕੋ।

ਰਤਿਮਜ੍ਝਗਾਤਿ। **ਰਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਰਤਿਂ ਵਿਵੇਕਰਤਿਂ ਉਪਸਮਰਤਿਂ ਸਮ੍ਬੋਧਿਰਤਿਂ ਅਜ੍ਝਗਾ ਸਮਜ੍ਝਗਾ ਅਧਿਗਚ੍ਛਿ ਫਸ੍ਸੇਸਿ ਸਚ੍ਛਾਕਾਸੀਤਿ – ਏਕੋਵ ਰਤਿਮਜ੍ਝਗਾ।

ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ –

‘‘ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਯਥਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਚਕ੍ਖੁਮਾ।
ਸਬ੍ਬਂ ਤਮਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ, ਏਕੋਵ ਰਤਿਮਜ੍ਝਗਾ’’ਤਿ॥

**੧੯੨.ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਸਿਤਂ ਤਾਦਿਂ, ਅਕੁਹਂ ਗਣਿਮਾਗਤਂ।
ਬਹੂਨਮਿਧ ਬਦ੍ਧਾਨਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਂ॥**

ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਸਿਤਂ ਤਾਦਿਨ੍ਤਿ। **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਯਮ੍ਭੂ ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਾਪੁਣਿ [ਪਤ੍ਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵਂ ਪਾਪੁਣਿ। **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ? ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਬੋਧੇਤਾ ਪਜਾਯਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਸਬ੍ਬਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਵਿਸਵਿਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਖੀਣਾਸਵਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਰਾਗੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਦੋਸੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤਵੀਤਮੋਹੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਨ੍ਤਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗਂ ਗਤੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਏਕੋ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਅਬੁਦ੍ਧਿਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਿਪਟਿਲਾਭਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਨੇਤਂ ਮਾਤਰਾ ਕਤਂ ਨ ਪਿਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਭਾਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਭਗਿਨਿਯਾ ਕਤਂ, ਨ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਦੇਵਤਾਹਿ

ਕਤਂ। ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਯਦਿਦਂ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ – ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਂ। **ਅਸਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਨਿਸ੍ਸਯਾ – ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚ। ਕਤਮੋ ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ? ਯਾਵ ਤਣ੍ਹਾਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸੀਮਕਤਂ ਓਧਿਕਤਂ [ਪਰਿਯਾਦਿਕਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਪਰਿਯਨ੍ਤਕਤਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਮਮਾਯਿਤਂ – ਇਦਂ ਮਮ, ਏਤਂ ਮਮ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਮਮ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਮਮ, ਮਮ ਰੂਪਾ ਸਦ੍ਦਾ ਗਨ੍ਧਾ ਰਸਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਅਤ੍ਥਰਣਾ ਪਾਵੁਰਣਾ ਦਾਸਿਦਾਸਾ ਅਜੇਲ਼ਕਾ ਕੁਕ੍ਕੁਟਸੂਕਰਾ ਹਤ੍ਥਿਗਵਾਸ੍ਸਵਲ਼ਵਾ, ਖੇਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਹਿਰਞ੍ਞਂ ਸੁਵਣ੍ਣਂ, ਗਾਮਨਿਗਮਰਾਜਧਾਨਿਯੋ ਰਟ੍ਠਞ੍ਚ ਜਨਪਦੋ ਚ ਕੋਸੋ ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਞ੍ਚ, ਕੇਵਲਮ੍ਪਿ ਮਹਾਪਥਵਿਂ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਮਮਾਯਤਿ, ਯਾਵਤਾ ਅਟ੍ਠਸਤਂ ਤਣ੍ਹਾਵਿਚਰਿਤਂ – ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ।

ਕਤਮੋ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ? ਵੀਸਤਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿ, ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਦਸਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਨ੍ਤਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਕਨ੍ਤਾਰੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੂਕਾਯਿਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਞ੍ਞੋਜਨਂ ਗਾਹੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਪਰਾਮਾਸੋ ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ ਮਿਚ੍ਛਾਪਥੋ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਂ ਵਿਪਰਿਯਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹੋ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ ''ਅਯਾਥਾਵਕਸ੍ਮਿਂ ਯਾਥਾਵਕ''ਨ੍ਤਿ ਗਾਹੋ ਯਾਵਤਾ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ – ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ।

ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਹੀਨੋ, ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ; ਤਣ੍ਹਾਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਭਗਵਾ ਚਕ੍ਖੁਂ ਅਸਿਤੋ, ਸੋਤਂ... ਘਾਨਂ... ਜਿਵ੍ਹਂ... ਕਾਯਂ... ਮਨਂ ਅਸਿਤੋ, ਰੂਪੇ... ਸਦ੍ਦੇ... ਗਨ੍ਧੇ... ਰਸੇ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇ... ਕੁਲਂ... ਗਣਂ... ਆਵਾਸਂ... ਲਾਭਂ... ਯਸਂ... ਪਸਂਸਂ... ਸੁਖਂ... ਚੀਵਰਂ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ... ਸੇਨਾਸਨਂ... ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ... ਕਾਮਧਾਤੁਂ... ਰੂਪਧਾਤੁਂ... ਅਰੂਪਧਾਤੁਂ ... ਕਾਮਭਵਂ... ਰੂਪਭਵਂ... ਅਰੂਪਭਵਂ... ਸਞ੍ਞਾਭਵਂ... ਅਸਞ੍ਞਾਭਵਂ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਭਵਂ... ਏਕਵੋਕਾਰਭਵਂ... ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵਂ... ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਂ... ਅਤੀਤਂ... ਅਨਾਗਤਂ... ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ... ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਸਿਤੋ ਅਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਨਲ੍ਲੀਨੋ ਅਨੁਪਗਤੋ ਅਨਜ੍ਝੋਸਿਤੋ ਅਨਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤੀਤਿ – ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਸਿਤਂ।

ਤਾਦਿਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਚਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਾਦੀ – ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇ ਤਾਦੀ, ਚਤ੍ਤਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ, ਤਿਣ੍ਣਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ, ਮੁਤ੍ਤਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ, ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇ ਤਾਦੀ? ਭਗਵਾ ਲਾਭੇਪਿ ਤਾਦੀ, ਅਲਾਭੇਪਿ ਤਾਦੀ, ਯਸੇਪਿ ਤਾਦੀ, ਅਯਸੇਪਿ ਤਾਦੀ, ਪਸਂਸਾਯਪਿ ਤਾਦੀ ਨਿਨ੍ਦਾਯਪਿ ਤਾਦੀ, ਸੁਖੇਪਿ ਤਾਦੀ, ਦੁਕ੍ਖੇਪਿ ਤਾਦੀ; ਏਕਞ੍ਚੇ ਬਾਹਂ ਗਨ੍ਧੇਨ ਲਿਮ੍ਪੇਯ੍ਯੁਂ, ਏਕਞ੍ਚੇ ਬਾਹਂ ਵਾਸਿਯਾ ਤਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਮੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਤ੍ਥਿ ਰਾਗੋ , ਅਮੁਕਸ੍ਮਿਂ ਨਤ੍ਥਿ ਪਟਿਘਂ, ਅਨੁਨਯਪਟਿਘਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ ਉਗ੍ਘਾਤਿਨਿਗ੍ਘਾਤਿਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇ ਤਾਦੀ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਚਤ੍ਤਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ? ਭਗਵਤਾ [ਭਗਵਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਰਾਗੋ ਚਤ੍ਤੋ ਵਨ੍ਤੋ ਮੁਤ੍ਤੋ ਪਹੀਨੋ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ, ਦੋਸੋ...ਪੇ॰... ਮੋਹੋ... ਕੋਧੋ... ਉਪਨਾਹੋ... ਮਕ੍ਖੋ... ਪਲ਼ਾਸੋ... ਇਸ੍ਸਾ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਂ... ਮਾਯਾ... ਸਾਠੇਯ੍ਯਂ... ਥਮ੍ਭੋ... ਸਾਰਮ੍ਭੋ... ਮਾਨੋ... ਅਤਿਮਾਨੋ... ਮਦੋ... ਪਮਾਦੋ... ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਦਰਥਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ... ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਤਾਪਾ ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ ਚਤ੍ਤਾ ਵਨ੍ਤਾ ਮੁਤ੍ਤਾ ਪਹੀਨਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਚਤ੍ਤਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਤਿਣ੍ਣਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ? ਭਗਵਾ ਕਾਮੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਭਵੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਦਿਟ੍ਠੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਅਵਿਜ੍ਜੋਘਂ ਤਿਣ੍ਣੋ, ਸਬ੍ਬਂ ਸਂਸਾਰਪਥਂ ਤਿਣ੍ਣੋ ਉਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ ਨਿਤ੍ਤਿਣ੍ਣੋ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਵੀਤਿਵਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਵੁਟ੍ਠਵਾਸੋ ਚਿਣ੍ਣਚਰਣੋ ਗਤਦ੍ਧੋ ਗਤਦਿਸੋ ਗਤਕੋਟਿਯੋ ਪਾਲਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੋ ਉਤ੍ਤਮਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਾਵਿਤਮਗ੍ਗੋ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸੋ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾਕੁਪ੍ਪੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਰੋਧੋ। ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ, ਸਮੁਦਯੋ ਪਹੀਨੋ, ਮਗ੍ਗੋ ਭਾਵਿਤੋ, ਨਿਰੋਧੋ ਸਚ੍ਛਿਕਤੋ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਂ , ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਂ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਹੀਨਂ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵਿਤਂ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ। ਸੋ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਲ਼ਿਘੋ [ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਪਲਿਘੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)

ਮਹਾਨਿ॰ ੬] ਸਂਕਿਣ੍ਣਪਰਿਕ੍ਖੋ ਅਬ੍ਬੂਲ੍ਹੇਸਿਕੋ ਨਿਰਗ੍ਗਲ਼ੋ ਅਰਿਯੋ ਪਨ੍ਨਦ੍ਧਜੋ ਪਨ੍ਨਭਾਰੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਵਿਪ੍ਪਹੀਨੋ ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਏਕਾਰਕ੍ਖੋ ਚਤੁਰਾਪਸ੍ਸੇਨੋ ਪਣੁਨ੍ਨਪਚ੍ਚੇਕਸਚ੍ਚੋ ਸਮਵਯਸਟ੍ਠੇਸਨੋ ਅਨਾਵਿਲਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰੋ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਪਞ੍ਞੋ ਕੇਵਲੀ ਵੁਸਿਤਵਾ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੋ ਪਰਮਪੁਰਿਸੋ ਪਰਮਪਤ੍ਤਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ। ਸੋ ਨੇਵਾਚਿਨਤਿ, ਨਾਪਚਿਨਤਿ; ਅਪਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਨੇਵ ਪਜਹਤਿ, ਨ ਉਪਾਦਿਯਤਿ; ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਨੇਵ ਸਂਸਿਬ੍ਬਤਿ, ਨ ਉਸ੍ਸਿਨੇਤਿ; ਵਿਸਿਨੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਨੇਵ ਵਿਧੂਪੇਤਿ, ਨ ਸਨ੍ਧੂਪੇਤਿ; ਵਿਧੂਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ, ਅਸੇਖੇਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੋ, ਅਸੇਖੇਨ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੋ, ਅਸੇਖੇਨ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੋ, ਅਸੇਖੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੋ, ਅਸੇਖੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੋ, ਸਚ੍ਚਂ ਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ, ਏਜਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ, ਕਿਲੇਸਗ੍ਗਿਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ, ਅਪਰਿਗਮਨਤਾਯ ਠਿਤੋ, ਕਟਂ ਸਮਾਦਾਯ ਠਿਤੋ, ਮੁਤ੍ਤਪਟਿਸੇਵਨਤਾਯ ਠਿਤੋ, ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਠਿਤੋ, ਕਰੁਣਾਯ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਠਿਤੋ, ਮੁਦਿਤਾਯ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਠਿਤੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਠਿਤੋ, ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਠਿਤੋ, ਅਤਮ੍ਮਯਤਾਯ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਠਿਤੋ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੋ, ਸਨ੍ਤੁਸਿਤਤ੍ਤਾ ਠਿਤੋ, ਖਨ੍ਧਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ, ਧਾਤੁਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ, ਆਯਤਨਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ, ਗਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ, ਉਪਪਤ੍ਤਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ, ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ, ਭਵਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ, ਸਂਸਾਰਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ, ਵਟ੍ਟਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਠਿਤੋ, ਅਨ੍ਤਿਮੇ ਭਵੇ ਠਿਤੋ, ਅਨ੍ਤਿਮੇ ਸਮੁਸ੍ਸਯੇ ਠਿਤੋ, ਅਨ੍ਤਿਮਦੇਹਧਰੋ ਭਗਵਾ।

> ''ਤਸ੍ਸਾਯਂ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋ ਭਵੋ, ਚਰਿਮੋਯਂ ਸਮੁਸ੍ਸਯੋ।
> ਜਾਤਿਮਰਣਸਂਸਾਰੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ''ਤਿ॥

ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਤਿਣ੍ਣਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਮੁਤ੍ਤਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ? ਭਗਵਤੋ ਰਾਗਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ, ਦੋਸਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਮੋਹਾ ਚਿਤ੍ਤਂ... ਕੋਧਾ... ਉਪਨਾਹਾ... ਮਕ੍ਖਾ... ਪਲ਼ਾਸਾ... ਇਸ੍ਸਾਯ... ਮਚ੍ਛਰਿਯਾ... ਮਾਯਾਯ... ਸਾਠੇਯ੍ਯਾ... ਥਮ੍ਭਾ... ਸਾਰਮ੍ਭਾ... ਮਾਨਾ... ਅਤਿਮਾਨਾ... ਮਦਾ... ਪਮਾਦਾ... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਦਰਥੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਤਾਪੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮੁਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਮੁਤ੍ਤਾਵੀਤਿ ਤਾਦੀ।

ਕਥਂ ਭਗਵਾ ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ? ਭਗਵਾ ਸੀਲੇ ਸਤਿ ਸੀਲਵਾਤਿ ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਤਿ ਸਦ੍ਧੋਤਿ ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ, ਵੀਰਿਯੇ ਸਤਿ ਵੀਰਿਯਵਾਤਿ ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ, ਸਤਿਯਾ ਸਤਿ ਸਤਿਮਾਤਿ ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ, ਸਮਾਧਿਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਸਮਾਹਿਤੋਤਿ ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਤਿ ਪਞ੍ਞਵਾਤਿ ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ, ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਤਿ ਤੇਵਿਜ੍ਜੋਤਿ ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਸਤਿ ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞੋਤਿ ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ, ਦਸਬਲੇ ਸਤਿ ਦਸਬਲੋਤਿ ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀ। ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਤਂਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਤਾਦੀਤਿ – ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਸਿਤਂ ਤਾਦਿਂ।

ਅਕੁਹਂ ਗਣਿਮਾਗਤਨ੍ਤਿ। **ਅਕੁਹੋ**ਤਿ ਤੀਣਿ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂਨਿ – ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ, ਇਰਿਯਾਪਥਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ, ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ।

ਕਤਮਂ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੁ? ਇਧ ਗਹਪਤਿਕਾ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਨਿਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ। ਸੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ ਅਤ੍ਥਿਕੋ [ਅਤਿਤ੍ਥਿਕੋ (ਸੀ॰), ਇਤ੍ਥਿਕੋ (ਸ੍ਯਾ॰), ਪੁਰਾਭੇਦਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਾਠਨਾਨਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥਿ] ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਂ ਭਿਯ੍ਯੋਕਮ੍ਯਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਚੀਵਰਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ, ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ, ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ। ਸੋ ਏਵਮਾਹ – ''ਕਿਂ ਸਮਣਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘੇਨ ਚੀਵਰੇਨ! ਏਤਂ ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ, ਯਂ ਸਮਣੋ ਸੁਸਾਨਾ ਵਾ ਸਙ੍ਕਾਰਕੂਟਾ ਵਾ ਪਾਪਣਿਕਾ ਵਾ ਨਨ੍ਤਕਾਨਿ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਘਾਟਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਧਾਰੇਯ੍ਯ। ਕਿਂ ਸਮਣਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ! ਏਤਂ ਸਾਰੁਪ੍ਪਂ, ਯਂ ਸਮਣੋ

ਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਾਯ ਪਿਣ੍ਡਿਯਾਲੋਪੇਨ ਜੀਵਿਤੰ ਕਪ੍ਪੇਯ੍ਯ। ਕਿੰ ਸਮਣਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘੇਨ ਸੇਨਾਸਨੇਨ! ਏਤੰ ਸਾਰੁਪ੍ਪੰ, ਯੰ ਸਮਣੋ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਿਕੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸ ਸੋਸਾਨਿਕੋ ਵਾ ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਿਕੋ ਵਾ। ਕਿੰ ਸਮਣਸ੍ਸ ਮਹਗ੍ਘੇਨ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ! ਏਤੰ ਸਾਰੁਪ੍ਪੰ, ਯੰ ਸਮਣੋ ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤੇਨ ਹਰਿਤਕੀਖਣ੍ਡੇਨ ਓਸਧੰ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਤਦੁਪਾਦਾਯ ਲੂਖੰ ਚੀਵਰੰ ਧਾਰੇਤਿ, ਲੂਖੰ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ, ਲੂਖੰ ਸੇਨਾਸਨੰ ਪਟਿਸੇਵਤਿ, ਲੂਖੰ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ ਪਟਿਸੇਵਤਿ। ਤਮੇਨੰ ਗਹਪਤਿਕਾ ਏਵੰ ਜਾਨਨ੍ਤਿ – ''ਅਯੰ ਸਮਣੋ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਪਵਿਵਿੱਤੋ ਅਸੰਸਟ੍ਠੋ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੋ ਧੁਤਵਾਦੋ''ਤਿ ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਨਿਮਨ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਹਿ। ਸੋ ਏਵਮਾਹ – ''ਤਿਣ੍ਣੰ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਾ ਸਦ੍ਧੋ ਕੁਲਪੁੱਤੋ ਬਹੁੰ ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਸਵਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਾ ਸਦ੍ਧੋ ਕੁਲਪੁੱਤੋ ਬਹੁੰ ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਸਵਤਿ, ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਾ ਸਦ੍ਧੋ ਕੁਲਪੁੱਤੋ ਬਹੁੰ ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਸਵਤਿ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਾਨੰ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵਾ ਸਦ੍ਧੋ ਕੁਲਪੁੱਤੋ ਬਹੁੰ ਪੁਞ੍ਞੰ ਪਸਵਤਿ। ਤੁਮ੍ਹਾਕਞ੍ਚੇਵਾਯੰ ਸਦ੍ਧਾ ਅਤ੍ਥਿ, ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੋ ਚ ਸੰਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਅਹਞ੍ਚ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੋ। ਸਚੇ ਅਹੰ ਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਾਮਿ , ਏਵੰ ਤੁਮ੍ਹੇ ਪੁਞ੍ਞੇਨ ਪਰਿਬਾਹਿਰਾ [ਪਟਿਬਾਹਿਰਾ (ਕ॰)] ਭਵਿਸ੍ਸਥ, ਨ ਮਯ੍ਹੰ ਇਮਿਨਾ ਅੱਤ੍ਥੋ, ਅਪਿ ਚ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰਯੇਵ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਮੀ''ਤਿ। ਤਦੁਪਾਦਾਯ ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਚੀਵਰੰ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ [ਪਟਿਗਣ੍ਹਤਿ (ਸੀ॰)], ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੰ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਸੇਨਾਸਨੰ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਬਹੁਮ੍ਪਿ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੰ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਭਾਕੁਟਿਕਾ ਭਾਕੁਟਿਯੰ ਕੁਹਨਾ ਕੁਹਾਯਨਾ ਕੁਹਿਤੱਤੰ – ਇਦੰ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕੁਹਨਵੱਤ੍ਥੁ।

ਕਤਮੰ ਇਰਿਯਾਪਥਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕੁਹਨਵੱਤ੍ਥੁ? ਇਧੇਕੱਚ੍ਚੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ''ਏਵੰ ਮੰ ਜਨੋ ਸਮ੍ਭਾਵੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਗਮਨੰ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ, ਠਾਨੰ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ, ਨਿਸਜ੍ਜੰ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ, ਸਯਨੰ ਸਣ੍ਠਪੇਤਿ, ਪਣਿਧਾਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਣਿਧਾਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਪਣਿਧਾਯ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਪਣਿਧਾਯ ਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਯ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਯ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਯ ਨਿਸੀਦਤਿ, ਸਮਾਹਿਤੋ ਵਿਯ ਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ, ਆਪਾਥਕਜ੍ਝਾਯੀਵ ਹੋਤਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਇਰਿਯਾਪਥਸ੍ਸ ਆਠਪਨਾ ਠਪਨਾ ਸਣ੍ਠਪਨਾ ਭਾਕੁਟਿਕਾ ਭਾਕੁਟਿਯੰ ਕੁਹਨਾ ਕੁਹਾਯਨਾ ਕੁਹਿਤੱਤੰ – ਇਦੰ ਇਰਿਯਾਪਥਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕੁਹਨਵੱਤ੍ਥੁ।

ਕਤਮੰ ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕੁਹਨਵੱਤ੍ਥੁ? ਇਧੇਕੱਚ੍ਚੋ ਪਾਪਿਚ੍ਛੋ ਇਚ੍ਛਾਪਕਤੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ''ਏਵੰ ਮੰ ਜਨੋ ਸਮ੍ਭਾਵੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ, ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਤਿ। ''ਯੋ ਏਵਰੂਪੰ ਚੀਵਰੰ ਧਾਰੇਤਿ ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸੱਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਭਣਤਿ; ''ਯੋ ਏਵਰੂਪੰ ਪੱਤੰ ਧਾਰੇਤਿ... ਲੋਹਥਾਲਕੰ ਧਾਰੇਤਿ... ਧਮ੍ਮਕਰਣੰ [ਧਮ੍ਮਕਰਕੰ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰) ਅਭਿਧਾਨਪ੍ਪਦੀਪਿਕਾਭਿਨਵਨਿਸ੍ਸਯੰ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬੰ] ਧਾਰੇਤਿ... ਪਰਿਸ੍ਸਾਵਨੰ ਧਾਰੇਤਿ... ਕੁਞ੍ਚਿਕੰ ਧਾਰੇਤਿ... ਉਪਾਹਨੰ ਧਾਰੇਤਿ... ਕਾਯਬਨ੍ਧਨੰ ਧਾਰੇਤਿ... ਆਯੋਗੰ ਧਾਰੇਤਿ, ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸੱਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਭਣਤਿ; ''ਯਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪੋ ਉਪਜ੍ਝਾਯੋ ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸੱਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਭਣਤਿ; ''ਯਸ੍ਸ ਏਵਰੂਪੋ ਆਚਰਿਯੋ... ਏਵਰੂਪਾ ਸਮਾਨੁਪਜ੍ਝਾਯਕਾ... ਸਮਾਨਾਚਰਿਯਕਾ... ਮਿੱਤਾ... ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਾ... ਸਮ੍ਭੱਤਾ... ਸਹਾਯਾ, ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸੱਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਭਣਤਿ; ''ਯੋ ਏਵਰੂਪੇ ਵਿਹਾਰੇ ਵਸਤਿ, ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸੱਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਭਣਤਿ; ''ਯੋ ਏਵਰੂਪੇ ਅਡ੍ਢਯੋਗੇ ਵਸਤਿ... ਪਾਸਾਦੇ ਵਸਤਿ... ਹਮ੍ਮਿਯੇ ਵਸਤਿ... ਗੁਹਾਯੰ ਵਸਤਿ... ਲੇਣੇ ਵਸਤਿ... ਕੁਟਿਯਾ ਵਸਤਿ... ਕੂਟਾਗਾਰੇ ਵਸਤਿ... ਅਟ੍ਟੇ ਵਸਤਿ ... ਮਾਲ਼ੇ ਵਸਤਿ... ਉਦ੍ਦਣ੍ਡੇ ਵਸਤਿ... ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਾਯੰ ਵਸਤਿ... ਮਣ੍ਡਪੇ ਵਸਤਿ... ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਵਸਤਿ, ਸੋ ਸਮਣੋ ਮਹੇਸੱਕ੍ਖੋ''ਤਿ ਭਣਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਕੋਰਜਿਕਕੋਰਜਿਕੋ, ਭਾਕੁਟਿਕਭਾਕੁਟਿਕੋ, ਕੁਹਕਕੁਹਕੋ, ਲਪਕਲਪਕੋ, ਮੁਖਸਮ੍ਭਾਵਿਤੋ ''ਅਯੰ ਸਮਣੋ ਇਮਾਸੰ ਏਵਰੂਪਾਨੰ ਵਿਹਾਰਸਮਾਪੱਤੀਨੰ ਲਾਭੀ''ਤਿ। ਤਾਦਿਸੰ ਗਮ੍ਭੀਰੰ ਗੂਲ਼੍ਹੰ ਨਿਪੁਣੰ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ ਲੋਕੁੱਤਰੰ ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਟਿਸਞ੍ਞੁੱਤੰ ਕਥੰ ਕਥੇਤਿ। ਯਾ ਏਵਰੂਪਾ ਭਾਕੁਟਿਕਾ ਭਾਕੁਟਿਯੰ ਕੁਹਨਾ ਕੁਹਾਯਨਾ ਕੁਹਿਤੱਤੰ – ਇਦੰ ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਸਙ੍ਖਾਤੰ ਕੁਹਨਵੱਤ੍ਥੁ। ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਕੁਹਨਵੱਤ੍ਥੂਨਿ ਪਹੀਨਾਨਿ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਵੂਪਸਨ੍ਤਾਨਿ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਅਭਬ੍ਬੁਪ੍ਪੱਤਿਕਾਨਿ ਞਾਣੱਗ੍ਗਿਨਾ ਦਡ੍ਢਾਨਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਬੁਦ੍ਧੋ ਅਕੁਹੋਤਿ – ਅਕੁਹੋ।

ਗਣਿਮਾਗਤਨ੍ਤਿ। **ਗਣੀ**ਤਿ ਗਣੀ ਭਗਵਾ। ਗਣਾਚਰਿਯੋਤਿ ਗਣੀ, ਗਣਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥਾਤਿ ਗਣੀ, ਗਣਂ ਪਰਿਹਰਤੀਤਿ ਗਣੀ, ਗਣਂ ਓਵਦਤੀਤਿ ਗਣੀ, ਗਣਂ ਅਨੁਸਾਸਤੀਤਿ ਗਣੀ, ਵਿਸਾਰਦੋ ਗਣਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਤੀਤਿ ਗਣੀ, ਗਣਸ੍ਸ ਸੁਸ੍ਸੂਸਤਿ ਸੋਤਂ ਓਦਹਤਿ ਅਞ੍ਞਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤੀਤਿ ਗਣੀ, ਗਣਂ ਅਕੁਸਲਾ ਵੁਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕੁਸਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੀਤਿ ਗਣੀ, ਭਿਕ੍ਖੁਗਣਸ੍ਸ ਗਣੀ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਗਣਸ੍ਸ ਗਣੀ, ਉਪਾਸਕਗਣਸ੍ਸ ਗਣੀ, ਉਪਾਸਿਕਾਗਣਸ੍ਸ ਗਣੀ, ਰਾਜਗਣਸ੍ਸ ਗਣੀ, ਖਤ੍ਤਿਯਗਣਸ੍ਸ ਗਣੀ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਣਸ੍ਸ ਗਣੀ, ਵੇਸ੍ਸਗਣਸ੍ਸ ਗਣੀ, ਸੁਦ੍ਦਗਣਸ੍ਸ ਗਣੀ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਗਣਸ੍ਸ ਗਣੀ, ਦੇਵਗਣਸ੍ਸ ਗਣੀ, ਸਙ੍ਘਿਂ [ਸਂਘਗਣਸ੍ਸ ਗਣੀ (ਸੀ॰)] ਗਣਿਂ ਗਣਾਚਰਿਯਂ। **ਆਗਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਗਤਂ ਸਮੁਪਗਤਂ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨਂ [ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਂ (ਬਹੂਸੁ)] ਸਙ੍ਕਸ੍ਸਨਗਰਨ੍ਤਿ – ਅਕੁਹਂ ਗਣਿਮਾਗਤਂ।

ਬਹੂਨਮਿਧ ਬਦ੍ਧਾਨਨ੍ਤਿ। ਬਹੂਨਂ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਵੇਸ੍ਸਾਨਂ ਸੁਦ੍ਦਾਨਂ ਗਹਟ੍ਠਾਨਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਦੇਵਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ। **ਬਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਬਦ੍ਧਾਨਂ ਬਦ੍ਧਚਰਾਨਂ ਪਰਿਚਾਰਕਾਨਂ ਸਿਸ੍ਸਾਨਨ੍ਤਿ – ਬਹੂਨਮਿਧ ਬਦ੍ਧਾਨਂ।

ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਨ੍ਤਿ। ਪਞ੍ਹੇਨ ਅਤ੍ਥਿਕੋ ਆਗਤੋਮ੍ਹਿ [ਅਤ੍ਥਿਕਾਮ੍ਹ ਆਗਤਾ (ਸੀ॰ ਕ॰) ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਦੇਸੁਪਿ ਬਹੁਵਚਨੇਨ], ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਕਾਮੋ ਆਗਤੋਮ੍ਹਿ, ਪਞ੍ਹਂ ਸੋਤੁਕਾਮੋ ਆਗਤੋਮ੍ਹੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਂ। ਅਥ ਵਾ ਪਞ੍ਹਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਕਾਮਾਨਂ ਪਞ੍ਹਂ ਸੋਤੁਕਾਮਾਨਂ ਆਗਮਨਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਂ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਂ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਂ [ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਸਿਯਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਂ। ਅਥ ਵਾ ਪਞ੍ਹਾਗਮੋ ਤੁਯ੍ਹਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਤ੍ਵਮ੍ਪਿ ਪਹੁ [ਇਮਾਨਿ ਤੀਣਿ ਪਦਾਨਿ ਨਤ੍ਥਿ ਸ੍ਯਾ॰ ਪੋਤ੍ਥਕੇ], ਤ੍ਵਮਸਿ ਅਲਮਤ੍ਤੋ ਮਯਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਂ ਕਥੇਤੁਂ ਵਿਸਜ੍ਜੇਤੁਂ ''ਵਹਸ੍ਸੇਤਂ ਭਾਰ''ਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮਂ।

ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ –

''ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਸਿਤਂ ਤਾਦਿਂ, ਅਕੁਹਂ ਗਣਿਮਾਗਤਂ।
ਬਹੂਨਮਿਧ ਬਦ੍ਧਾਨਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਪਞ੍ਹੇਨ ਆਗਮ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੯੩. ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਤੋ, ਭਜਤੋ ਰਿਤ੍ਤਮਾਸਨਂ।
ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਂ ਸੁਸਾਨਂ ਵਾ, ਪਬ੍ਬਤਾਨਂ ਗੁਹਾਸੁ ਵਾ॥

ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਤੋਤਿ। **ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਸ੍ਸ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ। **ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਤੋ**ਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਤੋ, ਜਰਾਯ... ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ... ਮਰਣੇਨ... ਸੋਕੇਹਿ... ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ... ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ... ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ... ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਤੋ, ਨੇਰਯਿਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਿਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਮਾਨੁਸਿਕੇਨ [ਮਾਨੁਸਕੇਨ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੭੧] ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਮੂਲਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਗਬ੍ਭਟ੍ਠਿਤਿਮੂਲਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਗਬ੍ਭਵੁਟ੍ਠਾਨਮੂਲਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਜਾਤਸ੍ਸੂਪਨਿਬਨ੍ਧਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਜਾਤਸ੍ਸ ਪਰਾਧੇਯ੍ਯਕੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਅਤ੍ਤੂਪਕ੍ਕਮੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਪਰੂਪਕ੍ਕਮੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖੇਨ ... ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਚਕ੍ਖੁਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਸੋਤਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਘਾਨਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਜਿਵ੍ਹਾਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਕਾਯਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਸੀਸਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਕਣ੍ਣਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਮੁਖਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਦਨ੍ਤਰੋਗੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਕਾਸੇਨ... ਸਾਸੇਨ... ਪਿਨਾਸੇਨ... ਡਾਹੇਨ... ਜਰੇਨ... ਕੁਚ੍ਛਿਰੋਗੇਨ... ਮੁਚ੍ਛਾਯ... ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾਯ... ਸੂਲਾਯ... ਵਿਸੂਚਿਕਾਯ... ਕੁਟ੍ਠੇਨ... ਗਣ੍ਡੇਨ... ਕਿਲਾਸੇਨ... ਸੋਸੇਨ... ਅਪਮਾਰੇਨ... ਦਦ੍ਦੁਯਾ... ਕਣ੍ਡੁਯਾ... ਕਚ੍ਛੁਯਾ... ਰਖਸਾਯ... ਵਿਤਚ੍ਛਿਕਾਯ... ਲੋਹਿਤੇਨ... ਪਿਤ੍ਤੇਨ... ਮਧੁਮੇਹੇਨ... ਅਂਸਾਯ... ਪਿਲ਼ਕਾਯ... ਭਗਨ੍ਦਲੇਨ... ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਸੇਮ੍ਹਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਵਾਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਿਕੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਉਤੁਪਰਿਣਾਮਜੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਵਿਸਮਪਰਿਹਾਰਜੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਓਪਕ੍ਕਮਿਕੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜੇਨ ਆਬਾਧੇਨ... ਸੀਤੇਨ... ਉਣ੍ਹੇਨ... ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ... ਪਿਪਾਸਾਯ... ਉਚ੍ਚਾਰੇਨ ... ਪਸ੍ਸਾਵੇਨ... ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਮਾਤੁਮਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਪਿਤੁਮਰਣੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ... ਭਾਤੁਮਰਣੇਨ...

ਭਗਿਨਿਮਰਣੇਨ... ਪੁਤ੍ਤਮਰਣੇਨ ... ਧੀਤੁਮਰਣੇਨ... ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨੇਨ... ਭੋਗਬ੍ਯਸਨੇਨ... ਰੋਗਬ੍ਯਸਨੇਨ... ਸੀਲਬ੍ਯਸਨੇਨ... ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਤੋ ਅਟ੍ਟੀਯਤੋ ਹਰਾਯਤੋ ਜਿਗੁਚ੍ਛਤੋਤਿ – ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਤੋ।

ਭਜਤੋ ਰਿਤ੍ਤਮਾਸਨਨ੍ਤਿ। **ਆਸਨੰ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯਤ੍ਥ ਨਿਸੀਦਤਿ – ਮਞ੍ਚੋ ਪੀਠੰ ਭਿਸਿ ਤਟ੍ਟਿਕਾ ਚਮ੍ਮਖਣ੍ਡੋ ਤਿਣਸਨ੍ਥਾਰੋ ਪਣ੍ਣਸਨ੍ਥਾਰੋ ਪਲਾਲਸਨ੍ਥਾਰੋ [ਪਲਾਸਸਨ੍ਥਾਰੋ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)]। ਤੰ ਆਸਨੰ ਅਸਪ੍ਪਾਯਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਰਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੰ , ਅਸਪ੍ਪਾਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸਵਨੇਨ ਰਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੰ, ਅਸਪ੍ਪਾਯੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਰਿਤ੍ਤੰ ਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੰ। ਤੰ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੰ ਆਸਨੰ ਭਜਤੋ ਸਮ੍ਭਜਤੋ ਸੇਵਤੋ ਨਿਸੇਵਤੋ ਸੰਸੇਵਤੋ ਪਟਿਸੇਵਤੋਤਿ – ਭਜਤੋ ਰਿਤ੍ਤਮਾਸਨੰ।

ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੰ ਸੁਸਾਨੰ ਵਾਤਿ। ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੰਯੇਵ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੰ, ਸੁਸਾਨੰਯੇਵ ਸੁਸਾਨਨ੍ਤਿ – ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੰ ਸੁਸਾਨੰ ਵਾ। **ਪਬ੍ਬਤਾਨੰ ਗੁਹਾਸੁ** ਵਾਤਿ। ਪਬ੍ਬਤਾਯੇਵ ਪਬ੍ਬਤਾ, ਕਨ੍ਦਰਾਯੇਵ ਕਨ੍ਦਰਾ, ਗਿਰਿਗੁਹਾਯੇਵ ਗਿਰਿਗੁਹਾ। ਪਬ੍ਬਤਨ੍ਤਰਿਕਾਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਤਪਬ੍ਭਾਰਾਤਿ – ਪਬ੍ਬਤਾਨੰ ਗੁਹਾਸੁ ਵਾ।

ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ –

> ''ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਤੋ, ਭਜਤੋ ਰਿਤ੍ਤਮਾਸਨੰ।
> ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੰ ਸੁਸਾਨੰ ਵਾ, ਪਬ੍ਬਤਾਨੰ ਗੁਹਾਸੁ ਵਾ''ਤਿ॥

੧੯੪.ਉਚ੍ਚਾਵਚੇਸੁ ਸਯਨੇਸੁ, ਕਿਵਨ੍ਤੋ [ਗੀਵਨ੍ਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰) ਮੋਗ੍ਗਲ੍ਲਾਨਬ੍ਯਾਕਰਣੰ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬੰ] **ਤਤ੍ਥ ਭੇਰਵਾ।**
ਯੇ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਵੇਧੇਯ੍ਯ, ਨਿਗ੍ਘੋਸੇ ਸਯਨਾਸਨੇ॥

ਉਚ੍ਚਾਵਚੇਸੁ ਸਯਨੇਸੂਤਿ। **ਉਚ੍ਚਾਵਚੇਸੂ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਵਚੇਸੁ ਹੀਨਪ੍ਪਣੀਤੇਸੁ ਛੇਕਪਾਪਕੇਸੁ। ਸਯਨੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੇਨਾਸਨੰ ਵਿਹਾਰੋ ਅਡ੍ਢਯੋਗੋ ਪਾਸਾਦੋ ਹਮ੍ਮਿਯੰ ਗੁਹਾਤਿ – ਉਚ੍ਚਾਵਚੇਸੁ ਸਯਨੇਸੁ। **ਕਿਵਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਭੇਰਵਾ**ਤਿ। **ਕਿਵਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਿਵਨ੍ਤੋ [ਕੁਵਨ੍ਤੋ (ਸੀ॰), ਗੀਵਨ੍ਤੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਕੂਜਨ੍ਤੋ ਨਦਨ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ **ਕਿਵਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਤਿ ਕਿਤ੍ਤਕਾ ਕੀਵਤਕਾ ਕੀਵਬਹੁਕਾ ਤੇ। **ਭੇਰਵਾ**ਤਿ ਸੀਹਾ ਬ੍ਯਗ੍ਘਾ ਦੀਪੀ ਅਚ੍ਛਾ ਤਰਚ੍ਛਾ ਕੋਕਾ ਮਹਿੰਸਾ ਹਤ੍ਥੀ ਅਹਿ ਵਿਚ੍ਛਿਕਾ ਸਤਪਦੀ, ਚੋਰਾ ਵਾ ਅਸ੍ਸੁ ਮਾਨਵਾ ਵਾ ਕਤਕਮ੍ਮਾ ਵਾ ਅਕਤਕਮ੍ਮਾ ਵਾਤਿ – ਕਿਵਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਭੇਰਵਾ।

ਯੇ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਵੇਧੇਯ੍ਯਾਤਿ। **ਯੇ ਹੀ**ਤਿ ਯੇ ਹਿ ਭੇਰਵੇ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨ ਵੇਧੇਯ੍ਯ ਨਪ੍ਪਵੇਧੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯ੍ਯ ਨ ਤਸੇਯ੍ਯ ਨ ਉਤ੍ਤਸੇਯ੍ਯ ਨ ਪਰਿਤ੍ਤਸੇਯ੍ਯ ਨ ਭਾਯੇਯ੍ਯ ਨ ਸਨ੍ਤਾਸੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਅਭੀਰੂ ਅਸ੍ਸ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ, ਪਹੀਨਭਯਭੇਰਵੋ ਵਿਗਤਲੋਮਹੰਸੋ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਯੇ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਵੇਧੇਯ੍ਯ।

ਨਿਗ੍ਘੋਸੇ ਸਯਨਾਸਨੇਤਿ। ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦੇ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸੇ ਵਿਜਨਵਾਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕੇ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪੇ ਸੇਨਾਸਨੇਤਿ – ਨਿਗ੍ਘੋਸੇ ਸਯਨਾਸਨੇ।

ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ –

> ''ਉਚ੍ਚਾਵਚੇਸੁ ਸਯਨੇਸੁ, ਕਿਵਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਭੇਰਵਾ।
> ਯੇ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਵੇਧੇਯ੍ਯ, ਨਿਗ੍ਘੋਸੇ ਸਯਨਾਸਨੇ''ਤਿ॥

੧੯੫.ਕਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਲੋਕੇ, ਗਚ੍ਛਤੋ ਅਗਤੰ ਦਿਸੰ।

ਯੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵੇ, ਪਨ੍ਤਮ੍ਹਿ ਸਯਨਾਸਨੇ॥

ਕਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਲੋਕੇਤਿ। **ਕਤੀ**ਤਿ ਕਤਿ ਕਿਤ੍ਤਕਾ ਕੀਵਤਕਾ ਕੀਵਬਹੁਕਾ। **ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ – ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਚ। ਕਤਮੇ ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਸੀਹਾ ਬ੍ਯਗ੍ਘਾ ਦੀਪੀ ਅਚ੍ਛਾ ਤਰਚ੍ਛਾ ਕੋਕਾ ਮਹਿੰਸਾ ਹਤ੍ਥੀ ਅਹਿ ਵਿਚ੍ਛਿਕਾ ਸਤਪਦੀ, ਚੋਰਾ ਵਾ ਅਸ੍ਸੁ ਮਾਨਵਾ ਵਾ ਕਤਕਮ੍ਮਾ ਵਾ ਅਕਤਕਮ੍ਮਾ ਵਾ, ਚਕ੍ਖੁਰੋਗੋ ਸੋਤਰੋਗੋ ਘਾਨਰੋਗੋ ਜਿਵ੍ਹਾਰੋਗੋ ਕਾਯਰੋਗੋ ਸੀਸਰੋਗੋ ਕਣ੍ਣਰੋਗੋ ਮੁਖਰੋਗੋ ਦਨ੍ਤਰੋਗੋ ਕਾਸੋ ਸਾਸੋ ਪਿਨਾਸੋ ਡਾਹੋ ਜਰੋ ਕੁਚ੍ਛਿਰੋਗੋ ਮੁਚ੍ਛਾ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਿਕਾ ਸੂਲਾ ਵਿਸੂਚਿਕਾ ਕੁਟ੍ਠੰ ਗਣ੍ਡੋ ਕਿਲਾਸੋ ਸੋਸੋ ਅਪਮਾਰੋ ਦਦ੍ਦੁ ਕਣ੍ਡੁ ਕਚ੍ਛੁ ਰਖਸਾ ਵਿਤਚ੍ਛਿਕਾ ਲੋਹਿਤੰ ਪਿਤ੍ਤੰ ਮਧੁਮੇਹੋ ਅੰਸਾ ਪਿਲ਼ਕਾ ਭਗਨ੍ਦਲਾ, ਪਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਆਬਾਧਾ...ਪੇ॰... ਸੀਤੰ ਉਣ੍ਹੰ ਜਿਘਚ੍ਛਾ ਪਿਪਾਸਾ ਉਚ੍ਚਾਰੋ ਪਸ੍ਸਾਵੋ ਡੰਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਕਤਮੇ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣੰ ਬ੍ਯਾਪਾਦਨੀਵਰਣੰ ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਨੀਵਰਣੰ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਨੀਵਰਣੰ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੀਵਰਣੰ ਰਾਗੋ ਦੋਸੋ ਮੋਹੋ ਕੋਧੋ ਉਪਨਾਹੋ ਮਕ੍ਖੋ ਪਲ਼ਾਸੋ ਇਸ੍ਸਾ ਮਚ੍ਛਰਿਯੰ ਮਾਯਾ ਸਾਠੇਯ੍ਯੰ ਥਮ੍ਭੋ ਸਾਰਮ੍ਭੋ ਮਾਨੋ ਅਤਿਮਾਨੋ ਮਦੋ ਪਮਾਦੋ, ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸਾ ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾ ਸਬ੍ਬੇ ਦਰਥਾ ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਤਾਪਾ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਤਿ ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਪਰਿਸਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ, ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ, ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਕਥੰ ਪਰਿਸਹਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਤੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਤੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਸਹਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸਹਨ੍ਤਿ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨ੍ਤਿ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਪਰਿਸਹਨ੍ਤੀਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਕਥੰ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਤੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇਸੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ? ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾਯ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਾਯ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦਾਯ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਪਟਿਪਦਾਯ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਦਾਯ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦਾਯ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾਯ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾਯ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਯ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚਤੁੰਨ੍ਨੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਚਤੁੰਨ੍ਨੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨੰ ਚਤੁੰਨ੍ਨੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨੰ ਪਞ੍ਚੰਨ੍ਨੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੰ ਪਞ੍ਚੰਨ੍ਨੰ ਬਲਾਨੰ ਸਤ੍ਤੰਨ੍ਨੰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨੰ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ – ਇਮੇਸੰ ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਯ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਪਰਿਹਾਨਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਕਥੰ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ? ਤਤ੍ਥੇਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾ। ਯਥਾ ਬਿਲੇ ਬਿਲਾਸਯਾ ਪਾਣਾ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਦਕੇ ਦਕਾਸਯਾ ਪਾਣਾ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਵਨੇ ਵਨਾਸਯਾ ਪਾਣਾ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਰੁਕ੍ਖੇ ਰੁਕ੍ਖਾਸਯਾ ਪਾਣਾ ਸਯਨ੍ਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਤਤ੍ਥੇਤੇ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ –

''ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਚਰਿਯਕੋ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨ ਫਾਸੁ ਵਿਹਰਤਿ। ਕਥਞ੍ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਸਾਚਰਿਯਕੋ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨ ਫਾਸੁ ਵਿਹਰਤਿ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਰਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਯਾ, ਤ੍ਯਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਵਸਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇ ਨੰ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਨੰ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਚਰਿਯਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

‘‘ਪੁਨ ਚਪਰੰ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ…ਪੇ॰… ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧੰ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ… ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸੰ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ… ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ… ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਸਰਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾ ਸਞ੍ਞੋਜਨਿਯਾ, ਤਜਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਵਸਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵਨ੍ਤਿ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤੇ ਨੰ ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ, ਸਮੁਦਾਚਰਨ੍ਤਿ ਨੰ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਚਰਿਯਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵੰ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਾਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕੋ ਸਾਚਰਿਯਕੋ ਦੁਕ੍ਖੰ ਨ ਫਾਸੁ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ –

‘‘ਤਯੋਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤੁਰਾਮਲਾ ਅਨ੍ਤੁਰਾਅਮਿਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤੁਰਾਸਪਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤੁਰਾਵਧਕਾ ਅਨ੍ਤੁਰਾਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ? ਲੋਭੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤੁਰਾਮਲੋ ਅਨ੍ਤੁਰਾਅਮਿਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤੁਰਾਸਪਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤੁਰਾਵਧਕੋ ਅਨ੍ਤੁਰਾਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ, ਦੋਸੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ…ਪੇ॰… ਮੋਹੋ , ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਨ੍ਤੁਰਾਮਲੋ ਅਨ੍ਤੁਰਾਅਮਿਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤੁਰਾਸਪਤ੍ਤੋ ਅਨ੍ਤੁਰਾਵਧਕੋ ਅਨ੍ਤੁਰਾਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ। ਇਮੇ ਖੋ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਤਯੋ ਅਨ੍ਤੁਰਾਮਲਾ ਅਨ੍ਤੁਰਾਅਮਿਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤੁਰਾਸਪਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤੁਰਾਵਧਕਾ ਅਨ੍ਤੁਰਾਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾ’’।

‘‘ਅਨਤ੍ਥਜਨਨੋ ਲੋਭੋ, ਲੋਭੋ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਕੋਪਨੋ।
ਭਯਮਨ੍ਤਰਤੋ ਜਾਤੰ, ਤੰ ਜਨੋ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਤਿ॥

‘‘ਲੁਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਲੁਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਨ੍ਧਤਮੰ [ਅਨ੍ਧਤਮੰ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੫੬; ਇਤਿਵੁ॰ ੮੮] ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਲੋਭੋ ਸਹਤੇ ਨਰੰ॥

‘‘ਅਨਤ੍ਥਜਨਨੋ ਦੋਸੋ, ਦੋਸੋ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਕੋਪਨੋ।
ਭਯਮਨ੍ਤਰਤੋ ਜਾਤੰ, ਤੰ ਜਨੋ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਤਿ॥

‘‘ਕੁਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਕੁਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਨ੍ਧਤਮੰ ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਦੋਸੋ ਸਹਤੇ ਨਰੰ॥

‘‘ਅਨਤ੍ਥਜਨਨੋ ਮੋਹੋ, ਮੋਹੋ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਕੋਪਨੋ।
ਭਯਮਨ੍ਤਰਤੋ ਜਾਤੰ, ਤੰ ਜਨੋ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਤਿ॥

‘‘ਮੂਲ੍ਹੋ ਅਤ੍ਥੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਮੂਲ੍ਹੋ ਧਮ੍ਮੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ।
ਅਨ੍ਧਤਮੰ ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਯੰ ਮੋਹੋ ਸਹਤੇ ਨਰ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ –

‘‘ਤਯੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ। ਕਤਮੇ ਤਯੋ ? ਲੋਭੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ; ਦੋਸੋ ਖੋ , ਮਹਾਰਾਜ…ਪੇ॰… ਮੋਹੋ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯ। ਇਮੇ ਖੋ, ਮਹਾਰਾਜ, ਤਯੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਯਾ’’ਤਿ।

‘‘ਲੋਭੋ ਦੋਸੋ ਚ ਮੋਹੋ ਚ, ਪੁਰਿਸਂ ਪਾਪਚੇਤਸਂ।
ਹਿਂਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਭੂਤਾ, ਤਚਸਾਰਂਵ ਸਮ੍ਫਲ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ।

ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

‘‘ਰਾਗੋ ਚ ਦੋਸੋ ਚ ਇਤੋਨਿਦਾਨਾ, ਅਰਤੀ ਰਤੀ ਲੋਮਹਂਸੋ ਇਤੋਜਾ।
ਇਤੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯ ਮਨੋਵਿਤਕ੍ਕਾ, ਕੁਮਾਰਕਾ ਧਙ੍ਕਮਿਵੋਸ੍ਸਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ॥

ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ। **ਲੋਕੇ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇਤਿ – ਕਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਲੋਕੇ।

ਗਚ੍ਛਤੋ ਅਗਤਂ ਦਿਸਨ੍ਤਿ। ਅਗਤਾ ਦਿਸਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਮਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਯੋ ਸੋ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਸਮਥੋ ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੋ ਤਣ੍ਹਕ੍ਖਯੋ ਵਿਰਾਗੋ ਨਿਰੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਾ ਸਾ ਦਿਸਾ ਨ ਸਾ ਦਿਸਾ ਗਤਪੁਬ੍ਬਾ ਇਮਿਨਾ ਦੀਘੇਨ ਅਦ੍ਧੁਨਾ।

‘‘ਸਮਤਿਤ੍ਤਿਕਂ ਅਨਵਸੇਸਂ, ਤੇਲਪਤ੍ਤਂ ਯਥਾ ਪਰਿਹਰੇਯ੍ਯ।
ਏਵਂ ਸਚਿਤ੍ਤਮਨੁਰਕ੍ਖੇ, ਪਤ੍ਥਯਾਨੋ [ਪਤ੍ਥਯਮਾਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਦਿਸਂ ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਂ’’॥

ਅਗਤਪੁਬ੍ਬਂ ਦਿਸਂ ਵਜਤੋ ਗਚ੍ਛਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤੋਤਿ – ਗਚ੍ਛਤੋ ਅਗਤਂ ਦਿਸਂ।

ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵੇਤਿ। **ਯੋ**ਤਿ ਯੋ ਪਰਿਸ੍ਸਯੇ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵੇਯ੍ਯ ਅਭਿਭਵੇਯ੍ਯ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰੇਯ੍ਯ ਪਰਿਯਾਦਿਯੇਯ੍ਯ ਮਦ੍ਦੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵੇ।

ਪਨ੍ਤਮ੍ਹਿ ਸਯਨਾਸਨੇਤਿ। ਅਨ੍ਤੇ ਪਨ੍ਤੇ ਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਸੇਲਨ੍ਤੇ ਵਾ ਵਨਨ੍ਤੇ ਵਾ ਨਦਨ੍ਤੇ ਵਾ ਉਦਕਨ੍ਤੇ ਵਾ ਯਤ੍ਥ ਨ ਕਸੀਯਤਿ ਨ ਵਪੀਯਤਿ, ਜਨਨ੍ਤਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਨੁਪਚਾਰੇ ਸੇਨਾਸਨੇਤਿ – ਪਨ੍ਤਮ੍ਹਿ ਸਯਨਾਸਨੇ।

ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ –

‘‘ਕਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਲੋਕੇ, ਗਚ੍ਛਤੋ ਅਗਤਂ ਦਿਸਂ।
ਯੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵੇ, ਪਨ੍ਤਮ੍ਹਿ ਸਯਨਾਸਨੇ’’ਤਿ॥

੧੯੬.ਕ੍ਯਾਸ੍ਸ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਯੋ ਅਸ੍ਸੁ, ਕ੍ਯਾਸ੍ਸਸ੍ਸੁ ਇਧ ਗੋਚਰਾ।
ਕਾਨਿ ਸੀਲਬ੍ਬਤਾਨਾਸ੍ਸੁ, ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ॥

ਕ੍ਯਾਸ੍ਸ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਯੋ ਅਸ੍ਸੂਤਿ। ਕੀਦਿਸੇਨ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸ੍ਸ ਕਿਂਸਣ੍ਠਿਤੇਨ ਕਿਂਪਕਾਰੇਨ ਕਿਂਪਟਿਭਾਗੇਨਾਤਿ ਵਚੀਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਕਤਮਾ ਵਚੀਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੁਸਾਵਾਦਂ ਪਹਾਯ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ ਥੇਤੋ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ ਅਵਿਸਂਵਾਦਕੋ ਲੋਕਸ੍ਸ। ਪਿਸੁਣਂ ਵਾਚਂ ਪਹਾਯ ਪਿਸੁਣਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ, ਇਤੋ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨ ਅਮੁਤ੍ਰ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਇਮੇਸਂ ਭੇਦਾਯ, ਅਮੁਤ੍ਰ ਵਾ ਸੁਤ੍ਵਾ ਨ ਇਮੇਸਂ ਅਕ੍ਖਾਤਾ ਅਮੂਸਂ ਭੇਦਾਯ, ਇਤਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨਂ ਵਾ ਸਨ੍ਧਾਤਾ, ਸਹਿਤਾਨਂ ਵਾ ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ ਸਮਗ੍ਗਾਰਾਮੋ ਸਮਗ੍ਗਰਤੋ ਸਮਗ੍ਗਨਨ੍ਦੀ ਸਮਗ੍ਗਕਰਣਿਂ ਵਾਚਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਫਰੁਸਂ ਵਾਚਂ ਪਹਾਯ ਫਰੁਸਾਯ ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ; ਯਾ ਸਾ ਵਾਚਾ ਨੇਲਾ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ ਪੇਮਨੀਯਾ ਹਦਯਙ੍ਗਮਾ ਪੋਰੀ ਬਹੁਜਨਕਨ੍ਤਾ ਬਹੁਜਨਮਨਾਪਾ

ਤਥਾਰੂਪਿੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੰ ਪਹਾਯ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ ਕਾਲਵਾਦੀ ਭੂਤਵਾਦੀ ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ ਵਿਨਯਵਾਦੀ, ਨਿਧਾਨਵਤਿੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਕਾਲੇਨ ਸਾਪਦੇਸੰ ਪਰਿਯਨ੍ਤਵਤਿੰ ਅਤ੍ਥਸੰਹਿਤੰ। ਚਤੂਹਿ ਵਚੀਸੁਚਰਿਤੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਚਤੁਦੋਸਾਪਗਤੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਤਿ, ਬਾਤ੍ਤਿੰਸਾਯ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾਯ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰਤਿ। ਦਸ ਕਥਾਵਤ੍ਥੂਨਿ ਕਥੇਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਕਥੰ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਕਥੰ ਪਵਿਵੇਕਕਥੰ ਅਸੰਸਗ੍ਗਕਥੰ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਕਥੰ ਸੀਲਕਥੰ ਸਮਾਧਿਕਥੰ ਪਞ੍ਞਾਕਥੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕਥੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਞਾਣਦਸ੍ਸਨਕਥੰ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਕਥੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਕਥੰ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਕਥੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਕਥੰ ਬਲਕਥੰ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਕਥੰ ਮਗ੍ਗਕਥੰ ਫਲਕਥੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਕਥੰ ਕਥੇਤਿ। ਵਾਚਾਯ ਯਤੋ ਯਤ੍ਤੋ ਪਟਿਯਤ੍ਤੋ ਗੁਤ੍ਤੋ ਗੋਪਿਤੋ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਸੰਵੁਤੋ – ਅਯੰ ਵਚੀਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ। ਏਦਿਸਾਯ ਵਚੀਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ – ਕਜਾਸ੍ਸ ਬਜਪ੍ਪਥਯੋ ਅਸ੍ਸੁ।

ਕਜਾਸ੍ਸਸ੍ਸੁ ਇਧ ਗੋਚਰਾਤਿ। ਕੀਦਿਸੇਨ ਗੋਚਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸ੍ਸ ਕਿੰਸਣ੍ਠਿਤੇਨ ਕਿੰਪਕਾਰੇਨ ਕਿੰਪਟਿਭਾਗੇਨਾਤਿ ਗੋਚਰੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਗੋਚਰੋ, ਅਤ੍ਥਿ ਅਗੋਚਰੋ।

ਕਤਮੋ ਅਗੋਚਰੋ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਵੇਸਿਯਾਗੋਚਰੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਵਿਧਵਾਗੋਚਰੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਥੁਲ੍ਲਕੁਮਾਰੀਗੋਚਰੋ [ਥੁਲਕੁਮਾਰੀਗੋਚਰੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਣ੍ਡਕਗੋਚਰੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਗੋਚਰੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਾਨਾਗਾਰਗੋਚਰੋ ਵਾ ਹੋਤਿ, ਸੰਸਟ੍ਠੋ ਵਿਹਰਤਿ ਰਾਜੂਹਿ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾਵਕੇਹਿ ਅਨਨੁਲੋਮਿਕੇਨ ਸੰਸਗ੍ਗੇਨ। ਯਾਨਿ ਵਾ ਪਨ ਤਾਨਿ ਕੁਲਾਨਿ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਨਿ ਅਨੋਪਾਨਭੂਤਾਨਿ ਅਕ੍ਕੋਸਕਪਰਿਭਾਸਕਾਨਿ ਅਨਤ੍ਥਕਾਮਾਨਿ ਅਹਿਤਕਾਮਾਨਿ ਅਫਾਸੁਕਾਮਾਨਿ ਅਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨੰ ਉਪਾਸਕਾਨੰ ਉਪਾਸਿਕਾਨੰ, ਤਥਾਰੂਪਾਨਿ ਕੁਲਾਨਿ ਸੇਵਤਿ ਭਜਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤਿ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਗੋਚਰੋ।

ਅਥ ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਘਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਵੀਥਿੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਸੰਵੁਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਹਤ੍ਥਿੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਅਸ੍ਸੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਰਥੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਪਤ੍ਤਿੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਪੁਰਿਸੇ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਕੁਮਾਰਿਕਾਯੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਕੁਮਾਰਕੇ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਅਨ੍ਤਰਾਪਣੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਘਰਮੁਖਾਨਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਉਦ੍ਧੰ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ [ਉਲ੍ਲੋਕੇਨ੍ਤੋ (ਸੀ॰ ਕ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੫੭ ਨਤ੍ਥਿ ਪਾਠਨਾਨਤ੍ਤੰ], ਅਧੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਦਿਸਾਵਿਦਿਸੰ ਵਿਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਗੋਚਰੋ।

ਅਥ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨੰ...ਪੇ॰... ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਅਸੰਵੁਤੰ ਵਿਹਰਨ੍ਤੰ ਅਭਿਜ੍ਝਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਸ੍ਸ ਨ ਸੰਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਰਕ੍ਖਤਿ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਨ ਸੰਵਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਗੋਚਰੋ।

ਯਥਾ ਵਾ ਪਨੇਕੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਏਵਰੂਪੰ ਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਨਚ੍ਚੰ ਗੀਤੰ ਵਾਦਿਤੰ ਪੇਕ੍ਖੰ ਅਕ੍ਖਾਨੰ ਪਾਣਿਸ੍ਸਰੰ ਵੇਤਾਲੰ ਕੁਮ੍ਭਥੂਣੰ ਸੋਭਨਕੰ ਚਣ੍ਡਾਲੰ ਵੰਸੰ ਧੋਵਨੰ ਹਤ੍ਥਿਯੁਦ੍ਧੰ ਅਸ੍ਸਯੁਦ੍ਧੰ ਮਹਿੰਸਯੁਦ੍ਧੰ ਉਸਭਯੁਦ੍ਧੰ ਅਜਯੁਦ੍ਧੰ ਮੇਣ੍ਡਯੁਦ੍ਧੰ ਕੁਕ੍ਕੁਟਯੁਦ੍ਧੰ ਵਟ੍ਟਕਯੁਦ੍ਧੰ ਦਣ੍ਡਯੁਦ੍ਧੰ ਮੁਟ੍ਠਿਯੁਦ੍ਧੰ ਨਿਬ੍ਬੁਦ੍ਧੰ ਉਯ੍ਯੋਧਿਕੰ ਬਲਗ੍ਗੰ ਸੇਨਾਬ੍ਯੂਹੰ ਅਨੀਕਦਸ੍ਸਨੰ ਇਤਿ ਵਾ ਇਤਿ, ਏਵਰੂਪੰ ਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨੰ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ – ਅਯਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਗੋਚਰੋ।

ਪਞ੍ਚਪਿ ਕਾਮਗੁਣਾ ਅਗੋਚਰਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ – ''ਮਾ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਅਗੋਚਰੇ ਚਰਥ ਪਰਵਿਸਯੇ। ਅਗੋਚਰੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਚਰਤੰ ਪਰਵਿਸਯੇ ਲਚ੍ਛਤਿ ਮਾਰੋ ਓਤਾਰੰ, ਲਚ੍ਛਤਿ ਮਾਰੋ ਆਰਮ੍ਮਣੰ। ਕੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਗੋਚਰੋ ਪਰਵਿਸਯੋ? ਯਦਿਦੰ ਪਞ੍ਚ ਕਾਮਗੁਣਾ। ਕਤਮੇ ਪਞ੍ਚ? ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰੂਪਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸੰਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ, ਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਸਦ੍ਦਾ... ਘਾਨਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਗਨ੍ਧਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਰਸਾ... ਕਾਯਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ ਇਟ੍ਠਾ ਕਨ੍ਤਾ ਮਨਾਪਾ ਪਿਯਰੂਪਾ ਕਾਮੂਪਸੰਹਿਤਾ ਰਜਨੀਯਾ। ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਗੋਚਰੋ ਪਰਵਿਸਯੋ'' – ਅਯਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਗੋਚਰੋ।

ਕਤਮੋ ਗੋਚਰੋ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ੵੇਸਿਯਾਗੋਚਰੋ ਹੋਤਿ, ਨ ੵਿਧੵਾਗੋਚਰੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਥੁਲ੍ਲਕੁਮਾਰੀਗੋਚਰੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਣ੍ਡਕਗੋਚਰੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਗੋਚਰੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਾਨਾਗਾਰਗੋਚਰੋ ਹੋਤਿ, ਅਸਂਸਟ੍ਠੋ ੵਿਹਰਤਿ ਰਾਜੂਹਿ ਰਾਜਮਹਾਮਤ੍ਤੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਾੵਕੇਹਿ ਅਨਨੁਲੋਮਿਕੇਨ ਸਂਸਗ੍ਗੇਨ। ਯਾਨਿ ੵਾ ਪਨ ਤਾਨਿ ਕੁਲਾਨਿ ਸਦ੍ਧਾਨਿ ਪਸਨ੍ਨਾਨਿ ਓਪਾਨਭੂਤਾਨਿ ਕਾਸਾੵਪਜ੍ਜੋਤਾਨਿ ਇਸਿੵਾਤਪਟਿੵਾਤਾਨਿ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾਨਿ ਹਿਤਕਾਮਾਨਿ ਫਾਸੁਕਾਮਾਨਿ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਉਪਾਸਕਾਨਂ ਉਪਾਸਿਕਾਨਂ, ਤਥਾਰੂਪਾਨਿ ਕੁਲਾਨਿ ਸੇੵਤਿ ਭਜਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤਿ – ਅਯਮ੍ਪਿ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਗੋਚਰੋ।

ਅਥ ੵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ ਪੵਿਟ੍ਠੋ ੵੀਥਿਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਂੵੁਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਨ ਹਤ੍ਥਿਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਅਸ੍ਸਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਰਥਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਨ ਪਤ੍ਤਿਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਨ ਦਿਸਾੵਿਦਿਸਂ ੵਿਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ – ਅਯਮ੍ਪਿ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਗੋਚਰੋ।

ਅਥ ੵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ੵਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂੵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ – ਅਯਮ੍ਪਿ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਗੋਚਰੋ।

ਯਥਾ ੵਾ ਪਨੇਕੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯਜਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ੵਾ ਤੇ ਏੵਰੂਪਂ ੵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਂ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ੵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਸੇਯਜਥਿਦਂ – ਨਚ੍ਚਂ ਗੀਤਂ ੵਾਦਿਤਂ...ਪੇ॰... ਅਨੀਕਦਸ੍ਸਨਂ ਇਤਿ ੵਾ ਇਤਿ, ਏੵਰੂਪਾ ੵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਾ ਪਟਿੵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ – ਅਯਮ੍ਪਿ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਗੋਚਰੋ।

ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਗੋਚਰੋ। ੵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗੵਤਾ – ''ਗੋਚਰੇ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਚਰਥ ਸਕੇ ਪੇਤ੍ਤਿਕੇ ੵਿਸਯੇ। ਗੋਚਰੇ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਚਰਤਂ ਸਕੇ ਪੇਤ੍ਤਿਕੇ ੵਿਸਯੇ ਨ ਲਚ੍ਛਤਿ ਮਾਰੋ ਓਤਾਰਂ, ਨ ਲਚ੍ਛਤਿ ਮਾਰੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ। ਕੋ ਚ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਗੋਚਰੋ ਸਕੋ ਪੇਤ੍ਤਿਕੋ ੵਿਸਯੋ? ਯਦਿਦਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ। ਕਤਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ? ਇਧ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ੵਿਹਰਤਿ, ੵੇਦਨਾਸੁ...ਪੇ॰ ... ਚਿਤ੍ਤੇ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸੀ ੵਿਹਰਤਿ ਆਤਾਪੀ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਤਿਮਾ ੵਿਨੇਯਜ ਲੋਕੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਅਯਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ, ਭਿਕ੍ਖੵੇ, ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਗੋਚਰੋ ਸਕੋ ਪੇਤ੍ਤਿਕੋ ੵਿਸਯੋ – ਅਯਮ੍ਪਿ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਗੋਚਰੋ। ਏਦਿਸੇਨ ਗੋਚਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸ੍ਸਾ''ਤਿ – ਕਜਾਸ੍ਸਸ੍ਸੁ ਇਧ ਗੋਚਰਾ।

ਕਾਨਿ ਸੀਲਬ੍ਬਤਾਨਾਸ੍ਸੂਤਿ। ਕੀਦਿਸੇਨ ਸੀਲਬ੍ਬਤੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸ੍ਸ ਕਿਂਸਣ੍ਠਿਤੇਨ ਕਿਂਪਕਾਰੇਨ ਕਿਂਪਟਿਭਾਗੇਨਾਤਿ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਕਤਮਾ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ? ਅਤ੍ਥਿ ਸੀਲਞ੍ਚੇੵ ੵਤਞ੍ਚ, ਅਤ੍ਥਿ ੵਤਂ ਨ ਸੀਲਂ। ਕਤਮਂ ਸੀਲਞ੍ਚੇੵ ੵਤਞ੍ਚ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲੵਾ ਹੋਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂੵਰਸਂੵੁਤੋ ੵਿਹਰਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ੵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾੵੀ, ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਮੋ ਸਂੵਰੋ ਅੵੀਤਿਕ੍ਕਮੋ – ਇਦਂ ਸੀਲਂ। ਯਂ ਸਮਾਦਾਨਂ – ਤਂ ੵਤਂ । ਸਂੵਰਟ੍ਠੇਨ ਸੀਲਂ, ਸਮਾਦਾਨਟ੍ਠੇਨ ੵਤਂ – ਇਦਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੀਲਞ੍ਚੇੵ ੵਤਞ੍ਚ।

ਕਤਮਂ ੵਤਂ ਨ ਸੀਲਂ? ਅਟ੍ਠ ਧੁਤਙ੍ਗਾਨਿ – ਆਰਞ੍ਞਿਕਙ੍ਗਂ, ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਂ, ਪਂਸੁਕੂਲਿਕਙ੍ਗਂ, ਤੇਚੀੵਰਿਕਙ੍ਗਂ, ਸਪਦਾਨਚਾਰਿਕਙ੍ਗਂ, ਖਲੁਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਂ, ਨੇਸਜ੍ਜਿਕਙ੍ਗਂ, ਯਥਾਸਨ੍ਥਤਿਕਙ੍ਗਂ – ਇਦਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ੵਤਂ ਨ ਸੀਲਂ। ੵੀਰਿਯਸਮਾਦਾਨਮ੍ਪਿ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ੵਤਂ ਨ ਸੀਲਂ। ਕਾਮਂ ਤਚੋ ਚ ਨ੍ਹਾਰੁ ਚ ਅਟ੍ਠਿ ਚ ਅੵਸਿਸ੍ਸਤੁ, ਸਰੀਰੇ ਉਪਸੁਸ੍ਸਤੁ ਮਂਸਲੋਹਿਤਂ, ਯਂ ਤਂ ਪੁਰਿਸਥਾਮੇਨ ਪੁਰਿਸਬਲੇਨ ਪੁਰਿਸੵੀਰਿਯੇਨ ਪੁਰਿਸਪਰਕ੍ਕਮੇਨ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਨ ਤਂ ਅਪਾਪੁਣਿਤ੍ੵਾ ੵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਭੵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਏੵਰੂਪਮ੍ਪਿ ੵੀਰਿਯਸਮਾਦਾਨਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ੵਤਂ ਨ ਸੀਲਂ।

''ਨਾਸਿਸ੍ਸਂ ਨ ਪਿੵਿਸ੍ਸਾਮਿ, ੵਿਹਾਰਤੋ ਨ ਨਿਕ੍ਖਮੇ [ਨ ਨਿਕ੍ਖਮਿਂ (ਸਜਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੧੭]।
ਨਪਿ ਪਸ੍ਸਂ ਨਿਪਾਤੇਸ੍ਸਂ, ਤਣ੍ਹਾਸਲ੍ਲੇ ਅਨੂਹਤੇ''ਤਿ॥

ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਏਵਰੂਪਮ੍ਪਿ ਵੀਰਿਯਸਮਾਦਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਤਂ ਨ ਸੀਲਂ। ਨ ਤਾਵਾਹਂ ਇਮਂ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਾਮਿ ਯਾਵ ਮੇ ਨ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਏਵਰੂਪਮ੍ਪਿ ਵੀਰਿਯਸਮਾਦਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਤਂ, ਨ ਸੀਲਂ। ਨ ਤਾਵਾਹਂ ਇਮਮ੍ਹਾ ਆਸਨਾ ਵੁਟ੍ਠਹਿਸ੍ਸਾਮਿ... ਨ ਤਾਵਾਹਂ ਇਮਮ੍ਹਾ ਚਙ੍ਕਮਾ ਓਰੋਹਿਸ੍ਸਾਮਿ... ਵਿਹਾਰਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ... ਅਡ੍ਢਯੋਗਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ... ਪਾਸਾਦਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ... ਹਮ੍ਮਿਯਾ... ਗੁਹਾਯ... ਲੇਣਾ... ਕੁਟਿਯਾ... ਕੂਟਾਗਾਰਾ... ਅਟ੍ਟਾ... ਮਾਲ਼ਾ... ਉਦ੍ਦਣ੍ਡਾ... ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਾਲਾਯ... ਮਣ੍ਡਪਾ... ਰੁਕ੍ਖਮੂਲਾ ਨਿਕ੍ਖਮਿਸ੍ਸਾਮਿ ਯਾਵ ਮੇ ਨ ਅਨੁਪਾਦਾਯ ਆਸਵੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀਤਿ – ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਏਵਰੂਪਮ੍ਪਿ ਵੀਰਿਯਸਮਾਦਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਤਂ, ਨ ਸੀਲਂ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹਸਮਯਂ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਂ ਆਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮਾਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ ਫਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ – ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਏਵਰੂਪਮ੍ਪਿ ਵੀਰਿਯਸਮਾਦਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਤਂ, ਨ ਸੀਲਂ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਞੇਵ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਸਮਯਂ... ਸਾਯਨ੍ਹਸਮਯਂ ... ਪੁਰੇਭਤ੍ਤਂ... ਪਚ੍ਛਾਭਤ੍ਤਂ... ਪੁਰਿਮਯਾਮਂ... ਮਜ੍ਝਿਮਯਾਮਂ... ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮਂ... ਕਾਲ਼ੇ... ਜੁਣ੍ਹੇ... ਵਸ੍ਸੇ... ਹੇਮਨ੍ਤੇ... ਗਿਮ੍ਹੇ... ਪੁਰਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ... ਮਜ੍ਝਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ... ਪਚ੍ਛਿਮੇ ਵਯੋਖਨ੍ਧੇ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਂ ਆਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਮਾਹਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮਿ ਫਸ੍ਸਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ – ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਪਦਹਤਿ। ਏਵਰੂਪਮ੍ਪਿ ਵੀਰਿਯਸਮਾਦਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਤਂ, ਨ ਸੀਲਂ – ਅਯਂ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ। ਏਦਿਸਾਯ [ਕੀਦਿਸਾਯ (ਸੀ॰), ਈਦਿਸਾਯ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ – ਕਾਨਿ ਸੀਲਬ੍ਬਤਾਨਾਸ੍ਸੁ।

ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਤਿ। **ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਥਾਮਗਤਸ੍ਸ ਦਲ਼੍ਹਪਰਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚ੍ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਸ੍ਸ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਅਥ ਵਾ ਪੇਸਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਪੇਸਿਤੋ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥੇ ਚ ਞਾਯੇ ਚ ਲਕ੍ਖਣੇ ਚ ਕਾਰਣੇ ਚ ਠਾਨਾਠਾਨੇ ਚ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਪੇਸਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ, ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਪੇਸਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ, ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਪੇਸਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ, ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਚ੍ਚਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਪੇਸਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ...ਪੇ॰... ''ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਜਰਾਮਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਪੇਸਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ, ''ਅਵਿਜ੍ਜਾਨਿਰੋਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਪੇਸਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ''ਜਾਤਿਨਿਰੋਧਾ ਜਰਾਮਰਣਨਿਰੋਧੋ''ਤਿ ਪੇਸਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ, ''ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਪੇਸਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ''ਅਯਂ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਪੇਸਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ, ''ਇਮੇ ਆਸਵਾ''ਤਿ ਪੇਸਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ... ਪੇ॰... ''ਅਯਂ ਆਸਵਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀ ਪਟਿਪਦਾ''ਤਿ ਪੇਸਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ, ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਪੇਸਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ''ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਪੇਸਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਛਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਪੇਸਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ... ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਸਮੁਦਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਞ੍ਚ ਅਸ੍ਸਾਦਞ੍ਚ ਆਦੀਨਵਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਰਣਞ੍ਚ ਪੇਸਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ, ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ, ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ ਪੇਸਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕਸ੍ਸ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋਤਿ – ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ।

ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ –

''ਕ੍ਯਾਸ੍ਸ ਬ੍ਯਪ੍ਪਥਯੋ ਅਸ੍ਸੁ, ਕ੍ਯਾਸ੍ਸਸ੍ਸੁ ਇਧ ਗੋਚਰਾ।
ਕਾਨਿ ਸੀਲਬ੍ਬਤਾਨਾਸ੍ਸੁ, ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ''ਤਿ॥

੧੯੭.ਕਂ ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਂ ਸਮਾਦਾਯ, ਏਕੋਦਿ ਨਿਪਕੋ ਸਤੋ।
ਕਮ੍ਮਾਰੋ ਰਜਤਸ੍ਸੇਵ, ਨਿਦ੍ਧਮੇ ਮਲਮਤ੍ਤਨੋ॥

ਕਂ ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਂ ਸਮਾਦਾਯਾਤਿ ਕਂ ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਂ ਆਦਾਯ ਸਮਾਦਾਯ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵਾ ਪਰਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਕਂ ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਂ ਸਮਾਦਾਯ।

ਏਕੋਦਿ ਨਿਪਕੋ ਸਤੋਤਿ। **ਏਕੋਦੀ**ਤਿ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਅਵਿਸਾਹਟਮਾਨਸੋ ਸਮਥੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਮਾਧਿਬਲਂ... ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। **ਨਿਪਕੋ**ਤਿ ਨਿਪਕੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਞਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ, ਵੇਦਨਾਸੁ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤੇ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ। ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤੋਤਿ – ਸਤੋ। ਕਂ ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਂ ਸਮਾਦਾਯਾਤਿ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਏਕੋਦੀ**ਤਿ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਨਿਪਕੋ**ਤਿ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀਤਿ – ਕਂ ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਂ ਸਮਾਦਾਯ, ਏਕੋਦਿ ਨਿਪਕੋ ਸਤੋ।

ਕਮ੍ਮਾਰੋ ਰਜਤਸ੍ਸੇਵ, ਨਿਦ੍ਧਮੇ ਮਲਮਤ੍ਤਨੋਤਿ। ਕਮ੍ਮਾਰੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰੋ, ਰਜਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਜਾਤਰੂਪਂ। ਯਥਾ ਸੁਵਣ੍ਣਕਾਰੋ ਜਾਤਰੂਪਸ੍ਸ ਓਲਾਰਿਕਮ੍ਪਿ ਮਲਂ ਧਮਤਿ ਸਨ੍ਧਮਤਿ ਨਿਦ੍ਧਮਤਿ, ਮਜ੍ਝਿਮਕਮ੍ਪਿ ਮਲਂ ਧਮਤਿ ਸਨ੍ਧਮਤਿ ਨਿਦ੍ਧਮਤਿ, ਸੁਖੁਮਕਮ੍ਪਿ ਮਲਂ ਧਮਤਿ ਸਨ੍ਧਮਤਿ ਨਿਦ੍ਧਮਤਿ; ਏਵਮੇਵ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਓਲਾਰਿਕੇਪਿ ਕਿਲੇਸੇ ਧਮਤਿ ਸਨ੍ਧਮਤਿ ਨਿਦ੍ਧਮਤਿ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ, ਮਜ੍ਝਿਮਕੇਪਿ ਕਿਲੇਸੇ... ਸੁਖੁਮਕੇਪਿ ਕਿਲੇਸੇ ਧਮਤਿ ਸਨ੍ਧਮਤਿ ਨਿਦ੍ਧਮਤਿ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਾਗਮਲਂ ਦੋਸਮਲਂ ਮੋਹਮਲਂ ਮਾਨਮਲਂ ਦਿਟ੍ਠਿਮਲਂ ਕਿਲੇਸਮਲਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਮਲਂ ਅਨ੍ਧਕਰਣਂ ਅਚਕ੍ਖੁਕਰਣਂ ਅਞ੍ਞਾਣਕਰਣਂ ਪਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਿਕਂ ਵਿਘਾਤਪਕ੍ਖਿਕਂ ਅਨਿਬ੍ਬਾਨਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ ਧਮਤਿ ਸਨ੍ਧਮਤਿ ਨਿਦ੍ਧਮਤਿ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਧਮਤਿ ਸਨ੍ਧਮਤਿ ਨਿਦ੍ਧਮਤਿ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਂ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਂ... ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਂ... ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਆਜੀਵਂ... ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮਂ... ਸਮ੍ਮਾਸਤਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿਂ... ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿਂ... ਸਮ੍ਮਾਞਾਣੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣਂ... ਸਮ੍ਮਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਂ ਧਮਤਿ ਸਨ੍ਧਮਤਿ ਨਿਦ੍ਧਮਤਿ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਅਰਿਯੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਕਿਲੇਸੇ ਸਬ੍ਬੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਦਰਥੇ ਸਬ੍ਬੇ ਪਰਿਲ਼ਾਹੇ ਸਬ੍ਬੇ ਸਨ੍ਤਾਪੇ ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇ ਧਮਤਿ ਸਨ੍ਧਮਤਿ ਨਿਦ੍ਧਮਤਿ ਪਜਹਤਿ ਵਿਨੋਦੇਤਿ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤਿ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤੀਤਿ – ਕਮ੍ਮਾਰੋ ਰਜਤਸ੍ਸੇਵ ਨਿਦ੍ਧਮੇ ਮਲਮਤ੍ਤਨੋ।

ਤੇਨਾਹ ਥੇਰੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ –

''ਕਂ ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਂ ਸਮਾਦਾਯ, ਏਕੋਦਿ ਨਿਪਕੋ ਸਤੋ।
ਕਮ੍ਮਾਰੋ ਰਜਤਸ੍ਸੇਵ, ਨਿਦ੍ਧਮੇ ਮਲਮਤ੍ਤਨੋ''ਤਿ॥

੧੯੮.ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸ ਯਦਿਦਂ ਫਾਸੁ, [ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਾਤਿ ਭਗਵਾ]
ਰਿਤ੍ਤਾਸਨਂ ਸਯਨਂ ਸੇਵਤੋ ਵੇ।
ਸਮ੍ਬੋਧਿਕਾਮਸ੍ਸ ਯਥਾਨੁਧਮ੍ਮਂ, ਤਂ ਤੇ ਪਵਕ੍ਖਾਮਿ ਯਥਾ ਪਜਾਨਂ॥

ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸ ਯਦਿਦਂ ਫਾਸੂਤਿ। **ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸ, ਜਰਾਯ... ਬ੍ਯਾਧਿਨਾ... ਮਰਣੇਨ... ਸੋਕੇਹਿ ... ਪਰਿਦੇਵੇਹਿ... ਦੁਕ੍ਖੇਹਿ... ਦੋਮਨਸ੍ਸੇਹਿ... ਉਪਾਯਾਸੇਹਿ...ਪੇ॰... ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ

ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸ ਅਟ੍ਟੀਯਮਾਨਸ੍ਸ [ਅਟ੍ਟਿਯਮਾਨਸ੍ਸ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਹਰਾਯਮਾਨਸ੍ਸਾਤਿ – ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸ। **ਯਦਿਦਂ ਫਾਸੂ**ਤਿ ਯਂ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਂ ਤਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਕਤਮੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ? ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਾ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦਾ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਪਟਿਪਦਾ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਦਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦਾ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗੋ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨਿ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨੀ ਚ ਪਟਿਪਦਾ – ਅਯਂ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋਤਿ – ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸ ਯਦਿਦਂ ਫਾਸੁ।

ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਾਤਿ ਭਗਵਾਤਿ। ਤਂ ਥੇਰਂ ਨਾਮੇਨਾਲਪਤਿ। **ਭਗ**ਵਾਤਿ ਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਂ। ਅਪਿ ਚ ਭਗ੍ਗਰਾਗੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਦੋਸੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਮੋਹੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਮਾਨੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਕਣ੍ਡਕੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗ੍ਗਕਿਲੇਸੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਜਿ ਵਿਭਜਿ ਪਵਿਭਜਿ [ਪਟਿਭਜਿ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰) ਮਹਾਨਿ॰ ੫੦ ਨਤ੍ਥਿ ਪਾਠਨਾਨਤ੍ਤਂ] ਧਮ੍ਮਰਤਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਵਾਨਂ ਅਨ੍ਤਕਰੋਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਵਿਤਕਾਯੋ ਭਾਵਿਤਸੀਲੋ ਭਾਵਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਾਵਿਤਪਞ੍ਞੋਤਿ ਭਗਵਾ; ਭਜਿ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵਿਜਨਵਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨੀਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਤ੍ਥਰਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਰਸਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਸ੍ਸ ਅਧਿਸੀਲਸ੍ਸ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਆਰੁਪ੍ਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯਤਨਾਨਂ ਨਵਨ੍ਨਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਦਸਨ੍ਨਂ ਸਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਨਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਕਸਿਣਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਸੁਭਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਬਲਾਨਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਾਗੀ ਵਾ ਭਗਵਾ ਦਸਨ੍ਨਂ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵਾ ; ਭਗਵਾਤਿ ਨੇਤਂ ਨਾਮਂ ਮਾਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਪਿਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਭਾਤਰਾ ਕਤਂ, ਨ ਭਗਿਨਿਯਾ ਕਤਂ, ਨ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਕਤਂ, ਨ ਦੇਵਤਾਹਿ ਕਤਂ; ਵਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਾਤਿ – ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਾਤਿ ਭਗਵਾ।

ਰਿਤ੍ਤਾਸਨਂ ਸਯਨਂ ਸੇਵਤੋ ਵੇਤਿ। ਆਸਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯਤ੍ਥ ਨਿਸੀਦਤਿ – ਮਞ੍ਚੋ ਪੀਠਂ ਭਿਸਿ ਤਟ੍ਟਿਕਾ ਚਮ੍ਮਖਣ੍ਡੋ ਤਿਣਸਨ੍ਥਾਰੋ ਪਣ੍ਣਸਨ੍ਥਾਰੋ ਪਲਾਲਸਨ੍ਥਾਰੋ। ਸਯਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੇਨਾਸਨਂ ਵਿਹਾਰੋ ਅਡ੍ਢਯੋਗੋ ਪਾਸਾਦੋ ਹਮ੍ਮਿਯਂ ਗੁਹਾ। ਤਂ ਸਯਨਾਸਨਂ ਅਸਪ੍ਪਾਯਰੂਪਦਸ੍ਸਨੇਨ ਰਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਂ, ਅਸਪ੍ਪਾਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸਵਨੇਨ...ਪੇ॰... ਅਸਪ੍ਪਾਯੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਰਿਤ੍ਤਂ ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਸਯਨਾਸਨਂ ਸੇਵਤੋ ਨਿਸੇਵਤੋ ਸਂਸੇਵਤੋ ਪਟਿਸੇਵਤੋਤਿ – ਰਿਤ੍ਤਾਸਨਂ ਸਯਨਂ ਸੇਵਤੋ ਵੇ।

ਸਮ੍ਬੋਧਿਕਾਮਸ੍ਸ ਯਥਾਨੁਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਬੋਧਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚਤੂਸੁ ਮਗ੍ਗੇਸੁ ਞਾਣਂ ਪਞ੍ਞਾ ਪਞ੍ਞਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਪਞ੍ਞਾਬਲਂ...ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਵਿਚਯਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਵੀਮਂਸਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। ਤਂ ਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਬੁਜ੍ਝਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਪਟਿਬੁਜ੍ਝਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤੁਕਾਮਸ੍ਸਾਤਿ – ਸਮ੍ਬੋਧਿਕਾਮਸ੍ਸ।

ਯਥਾਨੁਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਕਤਮੇ ਬੋਧਿਯਾ ਅਨੁਧਮ੍ਮਾ? ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਾ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦਾ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਪਟਿਪਦਾ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਦਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਦਾ ਸੀਲੇਸੁ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗੋ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਬੋਧਿਯਾ ਅਨੁਧਮ੍ਮਾ। ਅਥ ਵਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਗ੍ਗਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਬੋਧਿਯਾ ਅਨੁਧਮ੍ਮਾਤਿ – ਸਮ੍ਬੋਧਿਕਾਮਸ੍ਸ ਯਥਾਨੁਧਮ੍ਮਂ।

ਤਂ ਤੇ ਪਵਕ੍ਖਾਮਿ ਯਥਾ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਬੋਧਿਯਾ ਅਨੁਧਮ੍ਮਂ। **ਪਵਕ੍ਖਾਮੀ**ਤਿ ਪਵਕ੍ਖਾਮਿ ਆਚਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ ਪਞ੍ਞਪੇਸ੍ਸਾਮਿ ਪਠਪੇਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਵਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਵਿਭਜਿਸ੍ਸਾਮਿ ਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ ਪਕਾਸਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਯਥਾ ਪਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਪਜਾਨਂ ਯਥਾ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਆਜਾਨਨ੍ਤੋ ਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਟਿਵਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਨ ਇਤਿਹਿਤਿਹਂ ਨ ਇਤਿਕਿਰਾਯ ਨ ਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਨ ਪਿਟਕਸਮ੍ਪਦਾਯ ਨ ਤਕ੍ਕਹੇਤੁ ਨ ਨਯਹੇਤੁ ਨ ਆਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਨ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਾਮਂ ਸਯਮਭਿਞ੍ਞਾਤਂ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਧਮ੍ਮਂ, ਤਂ ਕਥਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ – ਤਂ ਤੇ ਪਵਕ੍ਖਾਮਿ ਯਥਾ ਪਜਾਨਂ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਵਿਜਿਗੁਚ੍ਛਮਾਨਸ੍ਸ ਯਦਿਦਂ ਫਾਸੁ, [ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਾਤਿ ਭਗਵਾ]
> ਰਿਤ੍ਤਾਸਨਂ ਸਯਨਂ ਸੇਵਤੋ ਵੇ।
> ਸਮ੍ਬੋਧਿਕਾਮਸ੍ਸ ਯਥਾਨੁਧਮ੍ਮਂ, ਤਂ ਤੇ ਪਵਕ੍ਖਾਮਿ ਯਥਾ ਪਜਾਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੧੯੯.ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਧੀਰੋ ਭਯਾਨਂ ਨ ਭਾਯੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤੋ ਸਪਰਿਯਨ੍ਤਚਾਰੀ।
ਡਂਸਾਧਿਪਾਤਾਨਂ ਸਰੀਸਪਾਨਂ [ਸਿਰਿਂਸਪਾਨਂ (ਸੀ॰ ਕ॰)], **ਮਨੁਸ੍ਸਫਸ੍ਸਾਨਂ ਚਤੁਪ੍ਪਦਾਨਂ॥**

ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਧੀਰੋ ਭਯਾਨਂ ਨ ਭਾਯੇਤਿ। **ਧੀਰੋ**ਤਿ ਧੀਰੋ ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਪਞ੍ਞਵਾ ਬੁਦ੍ਧਿਮਾ ਞਾਣੀ ਵਿਭਾਵੀ ਮੇਧਾਵੀ। ਧੀਰੋ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਭਯਾਨਂ ਨ ਭਾਯੇਯ੍ਯ ਨ ਤਸੇਯ੍ਯ ਨ ਸਨ੍ਤਸੇਯ੍ਯ ਨ ਉਤ੍ਤਸੇਯ੍ਯ ਨ ਪਰਿਤ੍ਤਸੇਯ੍ਯ ਨ ਸਨ੍ਤਾਸਂ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ , ਅਭੀਰੂ ਅਸ੍ਸ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ ਪਹੀਨਭਯਭੇਰਵੋ ਵਿਗਤਲੋਮਹਂਸੋ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਧੀਰੋ ਭਯਾਨਂ ਨ ਭਾਯੇ।

ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤੋ ਸਪਰਿਯਨ੍ਤਚਾਰੀਤਿ। **ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕੋ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੇਕ੍ਖੋ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਸਤੋ**ਤਿ ਚਤੂਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਤੋ – ਕਾਯੇ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ, ਵੇਦਨਾਸੁ...ਪੇ॰... ਚਿਤ੍ਤੇ... ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਸਤੋ – ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤੋ। **ਸਪਰਿਯਨ੍ਤਚਾਰੀ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਰਿਯਨ੍ਤਾ – ਸੀਲਸਂਵਰਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਪਰਿਯਨ੍ਤੋ, ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਪਰਿਯਨ੍ਤੋ।

ਕਤਮੋ ਸੀਲਸਂਵਰਪਰਿਯਨ੍ਤੋ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸੀਲਵਾ ਹੋਤਿ, ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ, ਅਣੁਮਤ੍ਤੇਸੁ ਵਜ੍ਜੇਸੁ ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ, ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ । ਅਨ੍ਤੋਪੂਤਿਭਾਵਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਅਨ੍ਤੋ ਸੀਲਸਂਵਰਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਚਰਤਿ, ਮਰਿਯਾਦਂ ਨ ਭਿਨ੍ਦਤਿ – ਅਯਂ ਸੀਲਸਂਵਰਪਰਿਯਨ੍ਤੋ।

ਕਤਮੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਪਰਿਯਨ੍ਤੋ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨਂ...ਪੇ॰... ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਸੋਤੇਨ ਸਦ੍ਦਂ ਸੁਤ੍ਵਾ... ਘਾਨੇਨ ਗਨ੍ਧਂ ਘਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਰਸਂ ਸਾਯਿਤ੍ਵਾ... ਕਾਯੇਨ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਫੁਸਿਤ੍ਵਾ... ਮਨਸਾ ਧਮ੍ਮਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਨਾਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨਂ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸੁਸਂਵੁਤਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਰਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਰਕ੍ਖਤਿ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਆਦਿਤ੍ਤਪਰਿਯਾਯਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਅਨ੍ਤੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਚਰਤਿ, ਮਰਿਯਾਦਂ ਨ ਭਿਨ੍ਦਤਿ – ਅਯਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਪਰਿਯਨ੍ਤੋ।

ਕਤਮੋ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਪਰਿਯਨ੍ਤੋ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਆਹਾਰਂ ਆਹਾਰੇਤਿ ਨੇਵ ਦਵਾਯ ਨ ਮਦਾਯ ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯ ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯ, ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਯਾਪਨਾਯ ਵਿਹਿਂਸੂਪਰਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯ। ਇਤਿ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮਿ ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ

ਚਾਤਿ। ਅਕ੍ਖਬ੍ਭਞ੍ਜਨਵਣਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਪੁਤ੍ਤਮੰਸੂਪਮੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਅਨ੍ਤੋ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਚਰਤਿ, ਮਰਿਯਾਦੰ ਨ ਭਿਨ੍ਦਤਿ – ਅਯੰ ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਪਰਿਯਨ੍ਤੋ।

ਕਤਮੋ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਪਰਿਯਨ੍ਤੋ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਵਸੰ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਆਵਰਣੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਠਮੰ ਯਾਮੰ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਆਵਰਣੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਮਜ੍ਝਿਮੰ ਯਾਮੰ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਪਾਦੇ ਪਾਦੰ ਅਚ੍ਚਾਧਾਯ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਉਟ੍ਠਾਨਸਞ੍ਞੰ ਮਨਸਿ ਕਰਿਤ੍ਵਾ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਛਿਮੰ ਯਾਮੰ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਯ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਆਵਰਣੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ। ਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤਵਿਹਾਰੰ [ਭਦ੍ਦੇਕਰਤ੍ਤਿਵਿਹਾਰੰ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਅਨ੍ਤੋ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਪਰਿਯਨ੍ਤੇ ਚਰਤਿ, ਮਰਿਯਾਦੰ ਨ ਭਿਨ੍ਦਤਿ – ਅਯੰ ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗਪਰਿਯਨ੍ਤੋਤਿ – ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤੋ ਸਪਰਿਯਨ੍ਤਚਾਰੀ।

ਡੰਸਾਧਿਪਾਤਾਨੰ ਸਰੀਸਪਾਨਨ੍ਤਿ। ਡੰਸਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਿਙ੍ਗਲਮਕ੍ਖਿਕਾਯੋ। ਅਧਿਪਾਤਕਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਮਕ੍ਖਿਕਾਯੋ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਅਧਿਪਾਤਕਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਮਕ੍ਖਿਕਾਯੋ? ਤਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨ੍ਤਿ; ਤਂਕਾਰਣਾ ਅਧਿਪਾਤਕਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਮਕ੍ਖਿਕਾਯੋ। ਸਰੀਸਪਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਹੀਤਿ – ਡੰਸਾਧਿਪਾਤਾਨੰ ਸਰੀਸਪਾਨੰ।

ਮਨੁਸ੍ਸਫਸ੍ਸਾਨੰ ਚਤੁਪ੍ਪਦਾਨਨ੍ਤਿ। ਮਨੁਸ੍ਸਫਸ੍ਸਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਚੋਰਾ ਵਾ ਅਸ੍ਸੁ ਮਾਨਵਾ ਵਾ ਕਤਕਮ੍ਮਾ ਵਾ ਅਕਤਕਮ੍ਮਾ ਵਾ। ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਞ੍ਹੰ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ ਵਾਦੰ ਵਾ ਆਰੋਪੇਯ੍ਯੁਂ ਅਕ੍ਕੋਸੇਯ੍ਯੁਂ ਪਰਿਭਾਸੇਯ੍ਯੁਂ ਰੋਸੇਯ੍ਯੁਂ ਵਿਰੋਸੇਯ੍ਯੁਂ ਹਿਂਸੇਯ੍ਯੁਂ ਵਿਹਿਂਸੇਯ੍ਯੁਂ ਹੇਠੇਯ੍ਯੁਂ ਵਿਹੇਠੇਯ੍ਯੁਂ ਘਾਤੇਯ੍ਯੁਂ ਉਪਘਾਤੇਯ੍ਯੁਂ ਉਪਘਾਤੰ ਵਾ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ। ਯੋ ਕੋਚਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤੋ ਉਪਘਾਤੋ – ਮਨੁਸ੍ਸਫਸ੍ਸੋ। **ਚਤੁਪ੍ਪਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਹਾ ਬ੍ਯਗ੍ਘਾ ਦੀਪਿ ਅਚ੍ਛਾ ਤਰਚ੍ਛਾ ਕੋਕਾ ਮਹਿਂਸਾ ਹਤ੍ਥੀ। ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਮਦ੍ਦੇਯ੍ਯੁਂ ਖਾਦੇਯ੍ਯੁਂ ਹਿਂਸੇਯ੍ਯੁਂ ਵਿਹਿਂਸੇਯ੍ਯੁਂ ਹੇਠੇਯ੍ਯੁਂ ਵਿਹੇਠੇਯ੍ਯੁਂ ਘਾਤੇਯ੍ਯੁਂ ਉਪਘਾਤੇਯ੍ਯੁਂ ਉਪਘਾਤੰ ਵਾ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ। ਚਤੁਪ੍ਪਦਤੋ ਉਪਘਾਤੋ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਚਤੁਪ੍ਪਦਭਯਨ੍ਤਿ – ਮਨੁਸ੍ਸਫਸ੍ਸਾਨੰ ਚਤੁਪ੍ਪਦਾਨੰ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਧੀਰੋ ਭਯਾਨੰ ਨ ਭਾਯੇ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤੋ ਸਪਰਿਯਨ੍ਤਚਾਰੀ।
ਡੰਸਾਧਿਪਾਤਾਨੰ ਸਰੀਸਪਾਨੰ, ਮਨੁਸ੍ਸਫਸ੍ਸਾਨੰ ਚਤੁਪ੍ਪਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ॥

੨੦੦. ਪਰਧਮ੍ਮਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਨ ਸਨ੍ਤਸੇਯ੍ਯ, ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਤੇਸੰ ਬਹੁਭੇਰਵਾਨਿ।
ਅਥਾਪਰਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵੇਯ੍ਯ, ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਿ ਕੁਸਲਾਨੁਏਸੀ॥

ਪਰਧਮ੍ਮਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਨ ਸਨ੍ਤਸੇਯ੍ਯ, ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਤੇਸੰ ਬਹੁਭੇਰਵਾਨੀਤਿ। ਪਰਧਮ੍ਮਿਕਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤ ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਯੇ ਕੇਚਿ ਬੁਦ੍ਧੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਙ੍ਘੇ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ । ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੁਂ ਪਞ੍ਹੰ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ ਵਾਦੰ ਵਾ ਆਰੋਪੇਯ੍ਯੁਂ ਅਕ੍ਕੋਸੇਯ੍ਯੁਂ ਪਰਿਭਾਸੇਯ੍ਯੁਂ ਰੋਸੇਯ੍ਯੁਂ ਵਿਰੋਸੇਯ੍ਯੁਂ ਹਿਂਸੇਯ੍ਯੁਂ ਵਿਹਿਂਸੇਯ੍ਯੁਂ ਹੇਠੇਯ੍ਯੁਂ ਵਿਹੇਠੇਯ੍ਯੁਂ ਘਾਤੇਯ੍ਯੁਂ ਉਪਘਾਤੇਯ੍ਯੁਂ ਉਪਘਾਤੰ ਵਾ ਕਰੇਯ੍ਯੁਂ। ਤੇਸੰ ਬਹੁਭੇਰਵੇ ਪਸ੍ਸਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਸੁਣਿਤ੍ਵਾ ਵਾ ਨ ਵੇਧੇਯ੍ਯ ਨ ਪਵੇਧੇਯ੍ਯ ਨ ਸਮ੍ਪਵੇਧੇਯ੍ਯ ਨ ਤਸੇਯ੍ਯ ਨ ਸਨ੍ਤਸੇਯ੍ਯ ਨ ਉਤ੍ਤਸੇਯ੍ਯ ਨ ਪਰਿਤ੍ਤਸੇਯ੍ਯ ਨ ਭਾਯੇਯ੍ਯ ਨ ਸਨ੍ਤਾਸੰ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ, ਅਭੀਰੂ ਅਸ੍ਸ ਅਚ੍ਛਮ੍ਭੀ ਅਨੁਤ੍ਰਾਸੀ ਅਪਲਾਯੀ ਪਹੀਨਭਯਭੇਰਵੋ ਵਿਗਤਲੋਮਹਂਸੋ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਪਰਧਮ੍ਮਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਨ ਸਨ੍ਤਸੇਯ੍ਯ ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਤੇਸੰ ਬਹੁਭੇਰਵਾਨਿ।

ਅਥਾਪਰਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵੇਯ੍ਯ, ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਿ ਕੁਸਲਾਨੁਏਸੀਤਿ। ਅਥਾਪਰਾਨਿਪਿ ਅਤ੍ਥਿ ਅਭਿਸਮ੍ਭੋਤਬ੍ਬਾਨਿ ਅਭਿਭਵਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤਬ੍ਬਾਨਿ ਮਦ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ –

ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਚ...ਪੇ॰... ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ। **ਕੁਸਲਾਨੁਏਸੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਂ ਅਨੁਲੋਮਪਟਿਪਦਂ ਅਪਚ੍ਚਨੀਕਪਟਿਪਦਂ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਪਟਿਪਦਂ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਪਟਿਪਦਂ...ਪੇ॰... ਅਰਿਯਂ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਂ ਮਗ੍ਗਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦਂ ਏਸਨ੍ਤੇਨ ਗਵੇਸਨ੍ਤੇਨ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੇਨ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਅਭਿਸਮ੍ਭੋਤਬ੍ਬਾ ਅਭਿਭਵਿਤਬ੍ਬਾ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤਬ੍ਬਾ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤਬ੍ਬਾ ਮਦ੍ਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ – ਅਥਾਪਰਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵੇਯ੍ਯ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਿ ਕੁਸਲਾਨੁਏਸੀ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਪਰਧਮ੍ਮਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਨ ਸਨ੍ਤਸੇਯ੍ਯ, ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਤੇਸਂ ਬਹੁਭੇਰਵਾਨਿ।
ਅਥਾਪਰਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵੇਯ੍ਯ, ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਿ ਕੁਸਲਾਨੁਏਸੀ''ਤਿ॥

੨੦੧.ਆਤਙ੍ਕਫਸ੍ਸੇਨ ਖੁਦਾਯ ਫੁਟ੍ਠੋ, ਸੀਤਂ ਅਥੁਣ੍ਹਂ [ਅਤੁਣ੍ਹਂ (ਸੀ॰ ਕ॰)] **ਅਧਿਵਾਸਯੇਯ੍ਯ।**
ਸੋ ਤੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠੋ ਬਹੁਧਾ ਅਨੋਕੋ, ਵੀਰਿਯਪਰਕ੍ਕਮਂ ਦਲ੍ਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ॥

ਆਤਙ੍ਕਫਸ੍ਸੇਨ ਖੁਦਾਯ ਫੁਟ੍ਠੋਤਿ। ਆਤਙ੍ਕਫਸ੍ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਰੋਗਫਸ੍ਸੋ। ਰੋਗਫਸ੍ਸੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸ੍ਸ; ਚਕ੍ਖੁਰੋਗੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸ੍ਸ, ਸੋਤਰੋਗੇਨ... ਘਾਨਰੋਗੇਨ... ਜਿਵ੍ਹਾਰੋਗੇਨ... ਕਾਯਰੋਗੇਨ...ਪੇ॰... ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸ੍ਸ। ਖੁਦਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਛਾਤਕੋ। ਛਾਤਕੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ – ਆਤਙ੍ਕਫਸ੍ਸੇਨ ਖੁਦਾਯ ਫੁਟ੍ਠੋ।

ਸੀਤਂ ਅਥੁਣ੍ਹਂ ਅਧਿਵਾਸਯੇਯ੍ਯਾਤਿ। **ਸੀਤ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸੀਤਂ ਹੋਤਿ – ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਧਾਤੁਪ੍ਪਕੋਪਵਸੇਨ [ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਧਾਤੁਸਙ੍ਕੋਪਵਸੇਨ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਵਾ ਸੀਤਂ ਹੋਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਉਤੁਵਸੇਨ ਵਾ ਸੀਤਂ ਹੋਤਿ। **ਉਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਉਣ੍ਹਂ ਹੋਤਿ – ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਧਾਤੁਪ੍ਪਕੋਪਵਸੇਨ ਵਾ ਉਣ੍ਹਂ ਹੋਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਉਤੁਵਸੇਨ ਵਾ ਉਣ੍ਹਂ ਹੋਤੀਤਿ – ਸੀਤਂ ਅਥੁਣ੍ਹਂ । **ਅਧਿਵਾਸਯੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਖਮੋ ਅਸ੍ਸ ਸੀਤਸ੍ਸ ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਜਿਘਚ੍ਛਾਯ ਪਿਪਾਸਾਯ ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨਂ ਦੁਰੁਤ੍ਤਾਨਂ ਦੁਰਾਗਤਾਨਂ ਵਚਨਪਥਾਨਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਸਾਰੀਰਿਕਾਨਂ ਵੇਦਨਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਾਨਂ ਤਿਬ੍ਬਾਨਂ [ਤਿਪ੍ਪਾਨਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਖਰਾਨਂ ਕਟੁਕਾਨਂ ਅਸਾਤਾਨਂ ਅਮਨਾਪਾਨਂ ਪਾਣਹਰਾਨਂ ਅਧਿਵਾਸਕਜਾਤਿਕੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ – ਸੀਤਂ ਅਥੁਣ੍ਹਂ ਅਧਿਵਾਸਯੇਯ੍ਯ।

ਸੋ ਤੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠੋ ਬਹੁਧਾ ਅਨੋਕੋਤਿ। **ਸੋ ਤੇਹੀ**ਤਿ ਆਤਙ੍ਕਫਸ੍ਸੇਨ ਚ ਖੁਦਾਯ ਚ ਸੀਤੇਨ ਚ ਉਣ੍ਹੇਨ ਚ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ – ਸੋ ਤੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠੋ। **ਬਹੁਧਾ**ਤਿ ਅਨੇਕਵਿਧੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠੋ ਪਰੇਤੋ ਸਮੋਹਿਤੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ – ਸੋ ਤੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠੋ ਬਹੁਧਾ । **ਅਨੋਕੋ**ਤਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਸਹਗਤਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਓਕਾਸਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿਪਿ – ਅਨੋਕੋ। ਅਥ ਵਾ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸ੍ਸ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸ੍ਸ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸ੍ਸ ਓਕਾਸਂ ਨ ਕਰੋਤੀਤਿਪਿ – ਅਨੋਕੋਤਿ – ਸੋ ਤੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠੋ ਬਹੁਧਾ ਅਨੋਕੋ।

ਵੀਰਿਯਪਰਕ੍ਕਮਂ ਦਲ੍ਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਵੀਰਿਯਪਰਕ੍ਕਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯੋ ਚੇਤਸਿਕੋ ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੋ ਨਿਕ੍ਕਮੋ ਪਰਕ੍ਕਮੋ ਉਯ੍ਯਾਮੋ ਵਾਯਾਮੋ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਉਸ੍ਸੋਲ੍ਹੀ ਅਪ੍ਪਟਿਵਾਨੀ ਥਾਮੋ ਧਿਤਿ ਅਸਿਥਿਲਪਰਕ੍ਕਮਤਾ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਛਨ੍ਦਤਾ ਅਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰਤਾ ਧੁਰਸਮ੍ਪਗ੍ਗਾਹੋ ਵੀਰਿਯਂ ਵੀਰਿਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵੀਰਿਯਬਲਂ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ। **ਵੀਰਿਯਪਰਕ੍ਕਮਂ ਦਲ੍ਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ। ਵੀਰਿਯਂ ਪਰਕ੍ਕਮਂ ਦਲ੍ਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਥਿਰਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਦਲ੍ਹਸਮਾਦਾਨੋ ਅਸ੍ਸ ਅਵਟ੍ਠਿਤਸਮਾਦਾਨੋਤਿ – ਵੀਰਿਯਪਰਕ੍ਕਮਂ ਦਲ੍ਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਆਤਙ੍ਕਫਸ੍ਸੇਨ ਖੁਦਾਯ ਫੁਟ੍ਠੋ, ਸੀਤਂ ਅਥੁਣ੍ਹਂ ਅਧਿਵਾਸਯੇਯ੍ਯ।
ਸੋ ਤੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠੋ ਬਹੁਧਾ ਅਨੋਕੋ, ਵੀਰਿਯਪਰਕ੍ਕਮਂ ਦਲ੍ਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ॥

੨੦੨.ਥੇਯਜਂ ਨ ਕਾਰੇ ਨ ਮੁਸਾ ਭਣੇਯਜ, ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਫਸ੍ਸੇ ਤਸਥਾਵਰਾਨਿ।

ਯਦਾਵਿਲਤ੍ਤੁਂ ਮਨਸੋ ਵਿਜਞ੍ਞਾ, ਕਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖੋਤਿ ਵਿਨੋਦਯੇਯਜ॥

ਥੇਯਜਂ ਨ ਕਾਰੇ ਨ ਮੁਸਾ ਭਣੇਯਜਾਤਿ। **ਥੇਯਜਂ ਨ ਕਾਰੇ**ਤਿ ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ ਪਹਾਯ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਾਦਾਯੀ ਦਿਨ੍ਨਪਾਟਿਕਙ੍ਖੀ, ਅਥੇਨੇਨ ਸੁਚਿਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵਿਹਰੇਯਜਾਤਿ – ਥੇਯਜਂ ਨ ਕਾਰੇ। **ਨ ਮੁਸਾ ਭਣੇਯਜਾ**ਤਿ ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਮੁਸਾਵਾਦਂ ਪਹਾਯ ਮੁਸਾਵਾਦਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਵਾਦੀ ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ ਥੇਤੋ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ ਅਵਿਸਂਵਾਦਕੋ ਲੋਕਸ੍ਸਾਤਿ – ਥੇਯਜਂ ਨ ਕਾਰੇ ਨ ਮੁਸਾ ਭਣੇਯਜ।

ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਫਸ੍ਸੇ ਤਸਥਾਵਰਾਨੀਤਿ। **ਮੇਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਯਨਾ ਮੇਤ੍ਤਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਅਨੁਦਯਾ ਅਨੁਦਯਨਾ ਅਨੁਦਯਿਤਤ੍ਤਂ [ਅਨੁਦ੍ਦਯਾ (ਸੀ॰) ਏਵਮੀਦਿਸੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਦੇਸੁਪਿ ਦ੍ਵਿਭਾਵਵਸੇਨ। ਅਨੁਦਾ ਅਨੁਦਾਯਨਾ ਅਨੁਦਾਯਿਤਤ੍ਤਂ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਹਿਤੇਸਿਤਾ ਅਨੁਕਮ੍ਪਾ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੋ [ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝੋ (ਸ੍ਯਾ॰ ਕ॰)] ਅਦੋਸੋ ਕੁਸਲਮੂਲਂ। **ਤਸਾ**ਤਿ ਯੇਸਂ ਤਸਿਤਾ ਤਣ੍ਹਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ, ਯੇਸਞ੍ਚ ਭਯਭੇਰਵਾ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਤਸਾ? ਤੇ ਤਸਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਸਨ੍ਤਿ ਪਰਿਤਸਨ੍ਤਿ ਭਾਯਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਾਸਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ; ਤਂਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਤਸਾ। **ਥਾਵਰਾ**ਤਿ ਯੇਸਂ ਤਸਿਤਾ ਤਣ੍ਹਾ ਪਹੀਨਾ, ਯੇਸਞ੍ਚ ਭਯਭੇਰਵਾ ਪਹੀਨਾ। ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਥਾਵਰਾ? ਤੇ ਨ ਤਸਨ੍ਤਿ ਨ ਉਤ੍ਤਸਨ੍ਤਿ ਨ ਪਰਿਤਸਨ੍ਤਿ ਨ ਭਾਯਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਤਾਸਂ ਨ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ; ਤਂਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਥਾਵਰਾ। **ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਫਸ੍ਸੇ ਤਸਥਾਵਰਾਨੀ**ਤਿ। ਤਸੇ ਚ ਥਾਵਰੇ ਚ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਫਸ੍ਸੇਯਜ ਫਰੇਯਜ, ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਪੁਲੇਨ ਮਹਗ੍ਗਤੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੇਨ ਅਵੇਰੇਨ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜੇਨ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰੇਯਜਾਤਿ – ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਫਸ੍ਸੇ ਤਸਥਾਵਰਾਨਿ।

ਯਦਾਵਿਲਤ੍ਤੁਂ ਮਨਸੋ ਵਿਜਞ੍ਞਾਤਿ। **ਯਦਾ**ਤਿ ਯਦਾ। **ਮਨਸੋ**ਤਿ ਯਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਮਨੋ ਮਾਨਸਂ ਹਦਯਂ ਪਣ੍ਡਰਂ ਮਨੋ ਮਨਾਯਤਨਂ ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਤਜ੍ਜਾ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁ। ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਵਿਲਂ ਹੋਤਿ ਲੁਲ਼ਿਤਂ ਏਰਿਤਂ ਘਟ੍ਟਿਤਂ ਚਲਿਤਂ ਭਨ੍ਤਂ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਂ। ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ...ਪੇ॰... ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਨ... ਰਾਗੇਨ... ਦੋਸੇਨ... ਮੋਹੇਨ... ਕੋਧੇਨ... ਉਪਨਾਹੇਨ... ਮਕ੍ਖੇਨ... ਪਲ਼ਾਸੇਨ... ਇਸ੍ਸਾਯ... ਮਚ੍ਛਰਿਯੇਨ... ਮਾਯਾਯ... ਸਾਠੇਯ੍ਯੇਨ... ਥਮ੍ਭੇਨ... ਸਾਰਮ੍ਭੇਨ... ਮਾਨੇਨ... ਅਤਿਮਾਨੇਨ... ਮਦੇਨ... ਪਮਾਦੇਨ... ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਦੁਚ੍ਚਰਿਤੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਦਰਥੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਸਨ੍ਤਾਪੇਹਿ... ਸਬ੍ਬਾਕੁਸਲਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਵਿਲਂ ਹੋਤਿ ਲੁਲ਼ਿਤਂ ਏਰਿਤਂ ਘਟ੍ਟਿਤਂ ਚਲਿਤਂ ਭਨ੍ਤਂ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਂ। **ਯਦਾਵਿਲਤ੍ਤੁਂ ਮਨਸੋ ਵਿਜਞ੍ਞਾ**ਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਵਿਲਭਾਵਂ ਜਾਨੇਯਜ ਆਜਾਨੇਯਜ ਵਿਜਾਨੇਯਜ ਪਟਿਵਿਜਾਨੇਯਜ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੇਯਜਾਤਿ – ਯਦਾਵਿਲਤ੍ਤੁਂ ਮਨਸੋ ਵਿਜਞ੍ਞਾ।

ਕਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖੋਤਿ ਵਿਨੋਦਯੇਯਜਾਤਿ। **ਕਣ੍ਹੋ**ਤਿ ਯੋ ਸੋ ਮਾਰੋ ਕਣ੍ਹੋ ਅਧਿਪਤਿ ਅਨ੍ਤਗੂ ਨਮੁਚਿ ਪਮਤ੍ਤਬਨ੍ਧੁ। ਕਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖੋ ਮਾਰਪਕ੍ਖੋ ਮਾਰਪਾਸੋ ਮਾਰਬਲ਼ਿਸਂ ਮਾਰਾਮਿਸਂ ਮਾਰਵਿਸਯੋ ਮਾਰਨਿਵਾਸੋ ਮਾਰਗੋਚਰੋ ਮਾਰਬਨ੍ਧਨਨ੍ਤਿ ਪਜਹੇਯਜ ਵਿਨੋਦੇਯਜ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯਜ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯਜਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਕਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖੋਤਿ ਵਿਨੋਦਯੇਯਜ। ਅਥ ਵਾ ਕਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖੋ ਮਾਰਪਕ੍ਖੋ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੋ ਦੁਕ੍ਖੁਦ੍ਰਯੋ ਦੁਕ੍ਖਵਿਪਾਕੋ ਨਿਰਯਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਯੋਨਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋ ਪੇਤ੍ਤਿਵਿਸਯਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕੋਤਿ ਪਜਹੇਯਜ ਵਿਨੋਦੇਯਜ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯਜ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯਜਾਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਕਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖੋਤਿ ਵਿਨੋਦਯੇਯਜ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਥੇਯਜਂ ਨ ਕਾਰੇ ਨ ਮੁਸਾ ਭਣੇਯਜ, ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਫਸ੍ਸੇ ਤਸਥਾਵਰਾਨਿ।

ਯਦਾਵਿਲਤ੍ਤੁਂ ਮਨਸੋ ਵਿਜਞ੍ਞਾ, ਕਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪਕ੍ਖੋਤਿ ਵਿਨੋਦਯੇਯਜਾ''ਤਿ॥

੨੦੩.ਕੋਧਾਤਿਮਾਨਸ੍ਸ ਵਸਂ ਨ ਗਚ੍ਛੇ, ਮੂਲਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਪਲ਼ਿਖਞ੍ਞ ਤਿਟ੍ਠੇ।

ਅਥਪ੍ਪਿਯੰ ਵਾ ਪਨ ਅਪ੍ਪਿਯੰ ਵਾ, ਅਦ੍ਧਾ ਭਵਨ੍ਤੋ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵੇਯ੍ਯ॥

ਕੋਧਾਤਿਮਾਨਸ੍ਸ ਵਸੰ ਨ ਗਚ੍ਛੇਤਿ। **ਕੋਧੋ**ਤਿ ਯੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਘਾਤੋ ਪਟਿਘਾਤੋ...ਪੇ॰... ਚਣ੍ਡਿਕ੍ਕੰ ਅਸੁਰੋਪੋ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਤਿਮਾਨੇ**ਤਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਰੰ ਅਤਿਮਞ੍ਞਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਵਾ ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਵਾ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਨ ਵਾ ਵਤ੍ਥੁਨਾ। **ਕੋਧਾਤਿਮਾਨਸ੍ਸ ਵਸੰ ਨ ਗਚ੍ਛੇ**ਤਿ। ਕੋਧਸ੍ਸ ਚ ਅਤਿਮਾਨਸ੍ਸ ਚ ਵਸੰ ਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਕੋਧਞ੍ਚ ਅਤਿਮਾਨਞ੍ਚ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਕੋਧਾਤਿਮਾਨਸ੍ਸ ਵਸੰ ਨ ਗਚ੍ਛੇ।

ਮੂਲਮ੍ਪਿ ਤੇਸੰ ਪਲਿਖਞ੍ਞ ਤਿਟ੍ਠੇਤਿ। ਕਤਮੰ ਕੋਧਸ੍ਸ ਮੂਲਂ? ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਮੂਲਂ, ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਮੂਲਂ, ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ ਮੂਲਂ, ਅਹਿਰਿਕੰ ਮੂਲਂ, ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ ਮੂਲਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ ਮੂਲਂ – ਇਦੰ ਕੋਧਸ੍ਸ ਮੂਲਂ। ਕਤਮੰ ਅਤਿਮਾਨਸ੍ਸ ਮੂਲਂ? ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਮੂਲਂ, ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਮੂਲਂ, ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ ਮੂਲਂ, ਅਹਿਰਿਕੰ ਮੂਲਂ , ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪੰ ਮੂਲਂ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚੰ ਮੂਲਂ – ਇਦੰ ਅਤਿਮਾਨਸ੍ਸ ਮੂਲਂ। **ਮੂਲਮ੍ਪਿ ਤੇਸੰ ਪਲਿਖਞ੍ਞ ਤਿਟ੍ਠੇ**ਤਿ। ਕੋਧਸ੍ਸ ਚ ਅਤਿਮਾਨਸ੍ਸ ਚ ਮੂਲਂ ਪਲਿਖਣਿਤ੍ਵਾ ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਸਮੁਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਟਯਿਤ੍ਵਾ ਸਮੁਪ੍ਪਾਟਯਿਤ੍ਵਾ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਮੂਲਮ੍ਪਿ ਤੇਸੰ ਪਲਿਖਞ੍ਞ ਤਿਟ੍ਠੇ।

ਅਥਪ੍ਪਿਯੰ ਵਾ ਪਨ ਅਪ੍ਪਿਯੰ ਵਾ, ਅਦ੍ਧਾ ਭਵਨ੍ਤੋ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵੈਯ੍ਯਾਤਿ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸੰਸਗ੍ਗੋ ਪਦਪਾਰਿਪੂਰੀ ਅਕ੍ਖਰਸਮਵਾਯੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤੰ – ਅਥਾਤਿ। **ਪਿਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਿਯਾ – ਸਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਪਿਯਾ? ਇਧ ਯਾਸ੍ਸ [ਯਸ੍ਸ (ਸ੍ਯਾ॰) ਸੁਤ੍ਤਮਾਲਾ ਓਲੋਕੇਤਬ੍ਬਾ] ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਕਾਮਾ ਹਿਤਕਾਮਾ ਫਾਸੁਕਾਮਾ ਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮਾ ਮਾਤਾ ਵਾ ਪਿਤਾ ਵਾ ਭਾਤਾ ਵਾ ਭਗਿਨੀ ਵਾ ਪੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਧੀਤਾ ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਾ ਵਾ ਅਮਚ੍ਚਾ ਵਾ ਞਾਤੀ ਵਾ ਸਾਲੋਹਿਤਾ ਵਾ – ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਪਿਯਾ। ਕਤਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਿਯਾ? ਮਨਾਪਿਕਾ ਰੂਪਾ ਮਨਾਪਿਕਾ ਸਦ੍ਦਾ... ਗਨ੍ਧਾ... ਰਸਾ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ – ਇਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਿਯਾ। **ਅਪ੍ਪਿਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਅਪ੍ਪਿਯਾ – ਸਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਵਾ। ਕਤਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਿਯਾ? ਇਧ ਯਾਸ੍ਸ ਤੇ ਹੋਨ੍ਤਿ ਅਨਤ੍ਥਕਾਮਾ ਅਹਿਤਕਾਮਾ ਅਫਾਸੁਕਾਮਾ ਅਯੋਗਕ੍ਖੇਮਕਾਮਾ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਤੁਕਾਮਾ – ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਿਯਾ। ਕਤਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਪ੍ਪਿਯਾ? ਅਮਨਾਪਿਕਾ ਰੂਪਾ ਅਮਨਾਪਿਕਾ ਸਦ੍ਦਾ, ਗਨ੍ਧਾ... ਰਸਾ... ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾ – ਇਮੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਪ੍ਪਿਯਾ। **ਅਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਏਕੰਸਵਚਨੰ ਨਿਸ੍ਸੰਸਯਵਚਨੰ ਨਿਕ੍ਕਙ੍ਖਵਚਨੰ ਅਦ੍ਵੇਜ੍ਝਵਚਨੰ ਅਦ੍ਵੇਲ੍ਹਕਵਚਨੰ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਵਚਨੰ ਅਪਣ੍ਣਕਵਚਨੰ ਅਵਤ੍ਥਾਪਨਵਚਨਮੇਤੰ – ਅਦ੍ਧਾਤਿ। **ਅਥਪ੍ਪਿਯੰ ਵਾ ਪਨ ਅਪ੍ਪਿਯੰ ਵਾ, ਅਦ੍ਧਾ ਭਵਨ੍ਤੋ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ। ਪਿਯਾਪ੍ਪਿਯੰ ਸਾਤਾਸਾਤੰ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੰ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੋ ਵਾ ਅਭਿਭਵੇਯ੍ਯ ਅਧਿਭਵਨ੍ਤੋ ਵਾ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਅਥਪ੍ਪਿਯੰ ਵਾ ਪਨ ਅਪ੍ਪਿਯੰ ਵਾ ਅਦ੍ਧਾ ਭਵਨ੍ਤੋ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵੇਯ੍ਯ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਕੋਧਾਤਿਮਾਨਸ੍ਸ ਵਸੰ ਨ ਗਚ੍ਛੇ, ਮੂਲਮ੍ਪਿ ਤੇਸੰ ਪਲਿਖਞ੍ਞ ਤਿਟ੍ਠੇ।
> ਅਥਪ੍ਪਿਯੰ ਵਾ ਪਨ ਅਪ੍ਪਿਯੰ ਵਾ, ਅਦ੍ਧਾ ਭਵਨ੍ਤੋ ਅਭਿਸਮ੍ਭਵੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ॥

੨੦੪.ਪਞ੍ਞੰ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਕਲ੍ਯਾਣਪੀਤਿ, ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਯੇ ਤਾਨਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਿ।
ਅਰਤਿਂ ਸਹੇਥ ਸਯਨਮ੍ਹਿ ਪਨ੍ਤੇ, ਚਤੁਰੋ ਸਹੇਥ ਪਰਿਦੇਵਧਮ੍ਮੇ॥

ਪਞ੍ਞੰ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਕਲ੍ਯਾਣਪੀਤੀਤਿ। **ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਪਜਾਨਨਾ ਵਿਚਯੋ ਪਵਿਚਯੋ ਧਮ੍ਮਵਿਚਯੋ...ਪੇ॰... ਅਮੋਹੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ। **ਪਞ੍ਞੰ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਞ੍ਞੰ ਪੁਰਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਚਰਤਿ ਪਞ੍ਞਾਧਜੋ ਪਞ੍ਞਾਕੇਤੁ ਪਞ੍ਞਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ ਵਿਚਯਬਹੁਲੋ ਪਵਿਚਯਬਹੁਲੋ ਪੇਕ੍ਖਾਯਨਬਹੁਲੋ [ਓਕ੍ਖਾਯਨਬਹੁਲੋ (ਬਹੂਸੁ)] ਸਮ੍ਪੇਕ੍ਖਾਯਨਬਹੁਲੋ [ਸਮੋਕ੍ਖਾਯਨਬਹੁਲੋ (ਸੀ॰

ਸਜਾ॰)] ਵਿਭੂਤਵਿਹਾਰੀ ਤਚ੍ਚਰਿਤੋ ਤਬ੍ਬਹੁਲੋ ਤਗ੍ਗਰੁਕੋ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨੋ ਤਪ੍ਪੋਣੋ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋ ਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤੋ ਤਦਧਿਪਤੇਯਜੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਵ੍ਵਂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ।

ਅਥ ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਵਾ ''ਗਚ੍ਛਾਮੀ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਠਿਤੋ ਵਾ ''ਠਿਤੋਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਵਾ ''ਨਿਸਿਨ੍ਨੋਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਸਯਾਨੋ ਵਾ ''ਸਯਾਨੋਮ੍ਹੀ''ਤਿ ਪਜਾਨਾਤਿ, ਯਥਾ ਯਥਾ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਕਾਯੋ ਪਣਿਹਿਤੋ ਹੋਤਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਨਂ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਵ੍ਵਂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ।

ਅਥ ਵਾ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਆਲੋਕਿਤੇ ਵਿਲੋਕਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਮਿਞ੍ਜਿਤੇ ਪਸਾਰਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਸਙ੍ਘਾਟਿਪਤ੍ਤਚੀਵਰਧਾਰਣੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਅਸਿਤੇ ਪੀਤੇ ਖਾਯਿਤੇ ਸਾਯਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਉਚ੍ਚਾਰਪਸ੍ਸਾਵਕਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤਿ, ਗਤੇ ਠਿਤੇ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ ਸੁਤ੍ਤੇ ਜਾਗਰਿਤੇ ਭਾਸਿਤੇ ਤੁਣ੍ਹਿਭਾਵੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਵ੍ਵਂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ।

ਕਲ੍ਯਾਣਪੀਤੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪੀਤਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ [ਪਾਮੁਜ੍ਜਂ (ਸਜਾ॰)] – ਕਲ੍ਯਾਣਪੀਤੀਤਿ। ਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿ ਸਙ੍ਘਾਨੁਸ੍ਸਤਿ ਸੀਲਾਨੁਸ੍ਸਤਿ ਚਾਗਾਨੁਸ੍ਸਤਿ ਦੇਵਤਾਨੁਸ੍ਸਤਿ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿ ਮਰਣਸ੍ਸਤਿ ਕਾਯਗਤਾਸਤਿਵਸੇਨ ਉਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪੀਤਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ – ਕਲ੍ਯਾਣਪੀਤੀਤਿ – ਪਵ੍ਵਂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਕਲ੍ਯਾਣਪੀਤਿ।

ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਯੇ ਤਾਨਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨੀਤਿ। **ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ – ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਚ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਚ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਾਕਟਪਰਿਸ੍ਸਯਾ...ਪੇ॰... ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਪਰਿਸ੍ਸਯਾ...ਪੇ॰... ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਤ੍ਰਾਸਯਾਤਿ – ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ। **ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਯੇ ਤਾਨਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨੀ**ਤਿ। ਤਾਨਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਿ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭੇਯ੍ਯ ਅਭਿਭਵੇਯ੍ਯ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰੇਯ੍ਯ ਪਰਿਯਾਦਿਯੇਯ੍ਯ ਮਦ੍ਦੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਯੇ ਤਾਨਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਿ।

ਅਰਤਿਂ ਸਹੇਥ ਸਯਨਮ੍ਹਿ ਪਨ੍ਤੇਤਿ। **ਅਰਤੀ**ਤਿ ਯਾ ਅਰਤਿ ਅਰਤਿਤਾ ਅਨਭਿਰਤਿ ਅਨਭਿਰਮਣਾ [ਅਨਭਿਰਮਨਾ (ਬਹੂਸੁ) ਵਿਭ॰ ੮੫੬] ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਾ ਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤਾ। **ਸਯਨਮ੍ਹਿ ਪਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਪਨ੍ਤੇਸੁ ਵਾ ਸੇਨਾਸਨੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਞ੍ਞਤਰੇਸੁ ਵਾ ਅਧਿਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਰਤਿਂ ਸਹੇਯ੍ਯ ਅਭਿਭਵੇਯ੍ਯ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰੇਯ੍ਯ ਪਰਿਯਾਦਿਯੇਯ੍ਯ ਮਦ੍ਦੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਅਰਤਿਂ ਸਹੇਥ ਸਯਨਮ੍ਹਿ ਪਨ੍ਤੇ।

ਚਤੁਰੋ ਸਹੇਥ ਪਰਿਦੇਵਧਮ੍ਮੇਤਿ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਰਿਦੇਵਨੀਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਹੇਯ੍ਯ ਪਰਿਸਹੇਯ੍ਯ ਅਭਿਭਵੇਯ੍ਯ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰੇਯ੍ਯ ਪਰਿਯਾਦਿਯੇਯ੍ਯ ਮਦ੍ਦੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਚਤੁਰੋ ਸਹੇਥ ਪਰਿਦੇਵਧਮ੍ਮੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਪਵ੍ਵਂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਕਲ੍ਯਾਣਪੀਤਿ, ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਯੇ ਤਾਨਿ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਿ।
> ਅਰਤਿਂ ਸਹੇਥ ਸਯਨਮ੍ਹਿ ਪਨ੍ਤੇ, ਚਤੁਰੋ ਸਹੇਥ ਪਰਿਦੇਵਧਮ੍ਮੇ''ਤਿ॥

੨੦੫.ਕਿਂਸੂ ਅਸਿਸ੍ਸਂ ਕੁਵ ਵਾ [ਕੁਹਿਂ ਵਾ (ਸੀ॰), ਕੁਵਂ ਵਾ (ਸਜਾ॰), ਕੁਥ ਵਾ (ਕ॰)] **ਅਸਿਸ੍ਸਂ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਤ ਸੇਤ੍ਥ ਕੁਵਜ੍ਜ ਸੇਸ੍ਸਂ।**
ਏਤੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇ ਪਰਿਦੇਵਨੇਯ੍ਯੇ, ਵਿਨਯੇਥ ਸੇਖੋ ਅਨਿਕੇਤਚਾਰੀ [ਅਨਿਕੇਤਸਾਰੀ (ਸਜਾ॰)] **॥**

ਕਿਂਸੂ ਅਸਿਸ੍ਸਂ ਕੁਵ ਵਾ ਅਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਕਿਂਸੂ ਅਸਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਕਿਂ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਿ ਓਦਨਂ ਵਾ ਕੁਮ੍ਮਾਸਂ ਵਾ ਸਤ੍ਤੁਂ ਵਾ ਮਚ੍ਛਂ ਵਾ ਮਂਸਂ ਵਾਤਿ – ਕਿਂਸੂ ਅਸਿਸ੍ਸਂ। **ਕੁਵ ਵਾ ਅਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ** ਕਤ੍ਥ ਭੁਞ੍ਜਿਸ੍ਸਾਮਿ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲੇ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲੇ ਵਾ

ਵੇਸ੍ਸਕੁਲੇ ਵਾ ਸੁਦ੍ਦਕੁਲੇ ਵਾਤਿ – ਕਿਂਸੂ ਅਸਿਸ੍ਸਂ ਕੁਵ ਵਾ ਅਸਿਸ੍ਸਂ।

ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਤ ਸੇਤ੍ਥ ਕੁਵਜ੍ਜ ਸੇਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਇਮਂ ਰਤ੍ਤਿਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਸਯਿਤ੍ਥ ਫਲਕੇ ਵਾ ਤਟ੍ਟਿਕਾਯ ਵਾ ਚਮ੍ਮਖਣ੍ਡੇ ਵਾ ਤਿਣਸਨ੍ਥਾਰੇ ਵਾ ਪਣ੍ਣਸਨ੍ਥਾਰੇ ਵਾ ਪਲਾਲਸਨ੍ਥਾਰੇ ਵਾ। ਆਗਾਮਿਰਤ੍ਤਿਂ [ਆਗਮਨਰਤ੍ਤਿਂ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਕਤ੍ਥ ਸੁਖਂ ਸਯਿਸ੍ਸਾਮਿ ਮਞ੍ਚੇ ਵਾ ਪੀਠੇ ਵਾ ਭਿਸਿਯਾ ਵਾ ਬਿਮ੍ਬੋਹਨੇ ਵਾ ਵਿਹਾਰੇ ਵਾ ਅਡ੍ਢਯੋਗੇ ਵਾ ਪਾਸਾਦੇ ਵਾ ਹਮ੍ਮਿਯੇ ਵਾ ਗੁਹਾਯ ਵਾਤਿ – ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਤ ਸੇਤ੍ਥ ਕੁਵਜ੍ਜ ਸੇਸ੍ਸਂ।

ਏਤੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇ ਪਰਿਦੇਵਨੇਯ੍ਯੇਤਿ। **ਏਤੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇ, ਦ੍ਵੇ ਸੇਨਾਸਨਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇ। **ਪਰਿਦੇਵਨੇਯ੍ਯੇ**ਤਿ ਆਦੇਵਨੇਯ੍ਯੇ ਪਰਿਦੇਵਨੇਯ੍ਯੇਤਿ – ਏਤੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇ ਪਰਿਦੇਵਨੇਯ੍ਯੇ।

ਵਿਨਯੇਥ ਸੇਖੋ ਅਨਿਕੇਤਚਾਰੀਤਿ। **ਸੇਖੋ**ਤਿ ਕਿਂਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸੇਖੋ? ਸਿਕ੍ਖਤੀਤਿ – ਸੇਖੋ। ਕਿਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਤਿ? ਅਧਿਸੀਲਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਕਤਮਾ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ...ਪੇ॰... ਅਯਂ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ। ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਵੀਰਿਯਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ, ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ, ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਦਹਨ੍ਤੋ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਅਭਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ, ਪਹਾਤਬ੍ਬਂ ਪਜਹਨ੍ਤੋ, ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ ਭਾਵੇਨ੍ਤੋ, ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖਤਿ ਆਚਰਤਿ ਸਮਾਚਰਤਿ ਸਮਾਦਾਯ ਸਿਕ੍ਖਤਿ। ਤਂਕਾਰਣਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ – ਸੇਖੋ। ਵਿਨਯਾਯ ਪਟਿਵਿਨਯਾਯ ਪਹਾਨਾਯ ਵੂਪਸਮਾਯ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਧਿਸੀਲਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ। ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਜਾਨਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਆਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਵਿਨਯੇਥ ਸੇਖੋ।

ਅਨਿਕੇਤਚਾਰੀਤਿ । ਕਥਂ ਨਿਕੇਤਚਾਰੀ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਕੁਲਪਲਿਬੋਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਗਣਪਲਿਬੋਧੇਨ... ਆਵਾਸਪਲਿਬੋਧੇਨ... ਚੀਵਰਪਲਿਬੋਧੇਨ... ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਲਿਬੋਧੇਨ... ਸੇਨਾਸਨਪਲਿਬੋਧੇਨ... ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਪਲਿਬੋਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਨਿਕੇਤਚਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਕਥਂ ਅਨਿਕੇਤਚਾਰੀ ਹੋਤਿ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਕੁਲਪਲਿਬੋਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਗਣਪਲਿਬੋਧੇਨ... ਨ ਆਵਾਸਪਲਿਬੋਧੇਨ... ਨ ਚੀਵਰਪਲਿਬੋਧੇਨ... ਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਲਿਬੋਧੇਨ... ਨ ਸੇਨਾਸਨਪਲਿਬੋਧੇਨ... ਨ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਪਲਿਬੋਧੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਅਨਿਕੇਤਚਾਰੀ ਹੋਤਿ।

''ਮਗਧਂ ਗਤਾ ਕੋਸਲਂ ਗਤਾ, ਏਕਚ੍ਚਿਯਾ ਪਨ ਵਜ੍ਜਿਭੂਮਿਯਾ।
ਮਿਗਾ ਵਿਯ ਅਸਙ੍ਘਚਾਰਿਨੋ [ਮਾਗਧਾ ਵਿਸਙ੍ਘਚਾਰਿਨੋ (ਸ੍ਯਾ॰)], ਅਨਿਕੇਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੋ॥

''ਸਾਧੁ ਚਰਿਤਕਂ ਸਾਧੁ ਸੁਚਰਿਤਂ, ਸਾਧੁ ਸਦਾ ਅਨਿਕੇਤਵਿਹਾਰੋ।
ਅਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਨਂ ਪਦਕ੍ਖਿਣਂ ਕਮ੍ਮਂ, ਏਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਅਕਿਞ੍ਚਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ॥

ਵਿਨਯੇਥ ਸੇਖੋ ਅਨਿਕੇਤਚਾਰੀ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਕਿਂਸੂ ਅਸਿਸ੍ਸਂ ਕੁਵ ਵਾ ਅਸਿਸ੍ਸਂ, ਦੁਕ੍ਖਂ ਵਤ ਸੇਤ੍ਥ ਕੁਵਜ੍ਜ ਸੇਸ੍ਸਂ।
ਏਤੇ ਵਿਤਕ੍ਕੇ ਪਰਿਦੇਵਨੇਯ੍ਯੇ, ਵਿਨਯੇਥ ਸੇਖੋ ਅਨਿਕੇਤਚਾਰੀ''ਤਿ॥

੨੦੬.ਅਨ੍ਨਞ੍ਚ ਲਦ੍ਧਾ ਵਸਨਞ੍ਚ ਕਾਲੇ, ਮਤ੍ਤਂ ਸ ਜਞ੍ਞਾ [ਮਤ੍ਤਂ ਸੋ ਜਞ੍ਞਾ (ਸ੍ਯਾ॰)] **ਇਧ ਤੋਸਨਤ੍ਥਂ।**

ਸੋ ਤੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤੋ ਯਤਚਾਰਿ ਗਾਮੇ, ਰੁਸਿਤੋਪਿ [ਦੂਸਿਤੋਪਿ (ਕ॰)] **ਵਾਚਂ ਫਰੁਸਂ ਨ ਵਜ੍ਜਾ॥**

ਅਨ੍ਨਞ੍ਚ ਲਦ੍ਧਾ ਵਸਨਞ੍ਚ ਕਾਲੇਤਿ। **ਅਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਓਦਨੋ ਕੁਮ੍ਮਾਸੋ ਸਤ੍ਤੁ ਮਚ੍ਛੋ ਮਂਸਂ। **ਵਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਛ ਚੀਵਰਾਨਿ – ਖੋਮਂ, ਕਪ੍ਪਾਸਿਕਂ, ਕੋਸੇਯ੍ਯਂ, ਕਮ੍ਬਲਂ, ਸਾਣਂ, ਭਙ੍ਗਂ। **ਅਨ੍ਨਞ੍ਚ ਲਦ੍ਧਾ ਵਸਨਞ੍ਚ ਕਾਲੇ**ਤਿ। ਚੀਵਰਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਨ ਕੁਹਨਾਯ, ਨ ਲਪਨਾਯ, ਨ ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਤਾਯ, ਨ ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਤਾਯ, ਨ ਲਾਭੇਨ ਲਾਭਂ ਨਿਜਿਗੀਸਨਤਾਯ, ਨ ਦਾਰੁਦਾਨੇਨ, ਨ ਵੇਲੁਦਾਨੇਨ, ਨ ਪਤ੍ਤਦਾਨੇਨ, ਨ ਪੁਪ੍ਫਦਾਨੇਨ, ਨ ਫਲਦਾਨੇਨ, ਨ ਸਿਨਾਨਦਾਨੇਨ, ਨ ਚੁਣ੍ਣਦਾਨੇਨ, ਨ ਮਤ੍ਤਿਕਾਦਾਨੇਨ, ਨ ਦਨ੍ਤਕਟ੍ਠਦਾਨੇਨ, ਨ ਮੁਖੋਦਕਦਾਨੇਨ, ਨ ਚਾਤੁਕਮ੍ਯਤਾਯ, ਨ ਮੁਗ੍ਗਸੂਪ੍ਯਤਾਯ, ਨ ਪਾਰਿਭਟ੍ਯਤਾਯ, ਨ ਪੀਠਮਦ੍ਦਿਕਤਾਯ, ਨ ਵਤ੍ਥੁਵਿਜ੍ਜਾਯ, ਨ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਵਿਜ੍ਜਾਯ, ਨ ਅਙ੍ਗਵਿਜ੍ਜਾਯ, ਨ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਵਿਜ੍ਜਾਯ, ਨ ਦੂਤਗਮਨੇਨ, ਨ ਪਹਿਣਗਮਨੇਨ, ਨ ਜਙ੍ਘਪੇਸਨਿਕੇਨ, ਨ ਵੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮੇਨ, ਨ ਪਿਣ੍ਡਪਟਿਪਿਣ੍ਡਕੇਨ, ਨ ਦਾਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਨੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸਮੇਨ ਲਦ੍ਧਾ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਵਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਲਭਿਤ੍ਵਾਤਿ – ਅਨ੍ਨਞ੍ਚ ਲਦ੍ਧਾ ਵਸਨਞ੍ਚ ਕਾਲੇ।

ਮਤ੍ਤਂ ਸ ਜਞ੍ਞਾ ਇਧ ਤੋਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ। **ਮਤ੍ਤਂ ਸ ਜਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਮਤ੍ਤਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯ – ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਤੋ ਵਾ ਪਰਿਭੋਗਤੋ ਵਾ। ਕਥਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਤੋ ਮਤ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ? ਥੋਕੇਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਕੁਲਾਨੁਦਯਾਯ [ਕੁਲਾਨੁਦ੍ਦਯਾਯ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਕੁਲਾਨੁਰਕ੍ਖਾਯ ਕੁਲਾਨੁਕਮ੍ਪਾਯ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਬਹੁਕੇਪਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੇ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕਂ ਚੀਵਰਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਏਵਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਤੋ ਮਤ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ। ਕਥਂ ਪਰਿਭੋਗਤੋ ਮਤ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ?

ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਚੀਵਰਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ ਯਾਵਦੇਵ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨਂ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਯਾਵਦੇਵ ਹਿਰਿਕੋਪੀਨਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤ੍ਥਂ।

ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ ਨੇਵ ਦਵਾਯ ਨ ਮਦਾਯ ਨ ਮਣ੍ਡਨਾਯ ਨ ਵਿਭੂਸਨਾਯ, ਯਾਵਦੇਵ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਯਾਪਨਾਯ ਵਿਹਿਂਸੂਪਰਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਨੁਗ੍ਗਹਾਯ। ਇਤਿ ਪੁਰਾਣਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਪਟਿਹਙ੍ਖਾਮਿ ਨਵਞ੍ਚ ਵੇਦਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਾਤ੍ਰਾ ਚ ਮੇ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾ ਚ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਚ।

ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ ਯਾਵਦੇਵ ਸੀਤਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ ਉਣ੍ਹਸ੍ਸ ਪਟਿਘਾਤਾਯ ਡਂਸਮਕਸਵਾਤਾਤਪਸਰੀਸਪਸਮ੍ਫਸ੍ਸਾਨਂ ਪਟਿਘਾਤਾਯ, ਯਾਵਦੇਵ ਉਤੁਪਰਿਸ੍ਸਯਵਿਨੋਦਨਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮਤ੍ਥਂ।

ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਯੋਨਿਸੋ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਪਟਿਸੇਵਤਿ ਯਾਵਦੇਵ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਵੇਯ੍ਯਾਬਜ੍ਝਿਕਾਨਂ [ਵੇਯ੍ਯਾਬਾਧਿਕਾਨਂ (ਸੀ॰ ਸ੍ਯਾ॰)] ਵੇਦਨਾਨਂ ਪਟਿਘਾਤਾਯ ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਜਪਰਮਤਾਯ।

ਏਵਂ ਪਰਿਭੋਗਤੋ ਮਤ੍ਤਂ ਜਾਨਾਤਿ। **ਮਤ੍ਤਂ ਸ ਜਞ੍ਞਾ**ਤਿ। ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਮਤ੍ਤਂ ਜਾਨੇਯ੍ਯ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯ ਪਟਿਵਿਜਾਨੇਯ੍ਯ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਮਤ੍ਤਂ ਸ ਜਞ੍ਞਾ।

ਇਧ ਤੋਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ। ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਚੀਵਰੇਨ ਇਤਰੀਤਰਚੀਵਰਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਨ ਚ ਚੀਵਰਹੇਤੁ ਅਨੇਸਨਂ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ; ਅਲਦ੍ਧਾ ਚ ਚੀਵਰਂ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਲਦ੍ਧਾ ਚ ਚੀਵਰਂ ਅਗਧਿਤੋ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ, ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਾਵੀ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ; ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਇਤਰੀਤਰਚੀਵਰਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਨੇਵਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਂ ਵਮ੍ਭੇਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖੋ ਅਨਲਸੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸਤੋ – ਅਯਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੋਰਾਣੇ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇ ਅਰਿਯਵਂਸੇ ਠਿਤੋ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇਨ ਇਤਰੀਤਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਵਣ੍ਣਵਾਦੀ, ਨ ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਹੇਤੁ ਅਨੇਸਨਂ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਲਦ੍ਧਾ ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਲਦ੍ਧਾ ਚ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਅਗਧਿਤੋ

ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ, ਆਦੀਨੵਦਸ੍ਸਾੵੀ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ; ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਇਤਰੀਤਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਨੇੵਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਂ ੵਮ੍ਭੇਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖੋ ਅਨਲਸੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸਤੋ – ਅਯਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੋਰਾਣੇ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇ ਅਰਿਯੵਂਸੇ ਠਿਤੋ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਸੇਨਾਸਨੇਨ ਇਤਰੀਤਰਸੇਨਾਸਨਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ੵਣ੍ਣੵਾਦੀ, ਨ ਚ ਸੇਨਾਸਨਹੇਤੁ ਅਨੇਸਨਂ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ , ਅਲਦ੍ਧਾ ਚ ਸੇਨਾਸਨਂ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਲਦ੍ਧਾ ਚ ਸੇਨਾਸਨਂ ਅਗਧਿਤੋ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ, ਆਦੀਨੵਦਸ੍ਸਾੵੀ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ; ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਇਤਰੀਤਰਸੇਨਾਸਨਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਨੇੵਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਂ ੵਮ੍ਭੇਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖੋ ਅਨਲਸੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸਤੋ – ਅਯਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੋਰਾਣੇ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇ ਅਰਿਯੵਂਸੇ ਠਿਤੋ।

ਪੁਨ ਚਪਰਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ ਹੋਤਿ ਇਤਰੀਤਰੇਨ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇਨ, ਇਤਰੀਤਰਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ੵਣ੍ਣੵਾਦੀ, ਨ ਚ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਹੇਤੁ ਅਨੇਸਨਂ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਲਦ੍ਧਾ ਚ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਲਦ੍ਧਾ ਚ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ ਅਗਧਿਤੋ ਅਮੁਚ੍ਛਿਤੋ ਅਨਜ੍ਝਾਪਨ੍ਨੋ, ਆਦੀਨੵਦਸ੍ਸਾੵੀ ਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਤਿ; ਤਾਯ ਚ ਪਨ ਇਤਰੀਤਰਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਨੇੵਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਂਸੇਤਿ, ਨ ਪਰਂ ੵਮ੍ਭੇਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਦਕ੍ਖੋ ਅਨਲਸੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਪਟਿਸ੍ਸਤੋ – ਅਯਂ ੵੁਚ੍ਚਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੋਰਾਣੇ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞੇ ਅਰਿਯੵਂਸੇ ਠਿਤੋਤਿ – ਮਤ੍ਤਂ ਸ ਜਞ੍ਞਾ ਇਧ ਤੋਸਨਤ੍ਥਂ।

ਸੋ ਤੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤੋ ਯਤਚਾਰਿ ਗਾਮੇਤਿ। **ਸੋ ਤੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਚੀੵਰੇ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੇ ਸੇਨਾਸਨੇ ਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰੇ ਗੁਤ੍ਤੋ ਗੋਪਿਤੋ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਸਂੵੁਤੋਤਿ। ਏੵਮ੍ਪਿ ਸੋ ਤੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤੋ। ਅਥ ੵਾ ਆਯਤਨੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤੋ ਗੋਪਿਤੋ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਸਂੵੁਤੋਤਿ। ਏੵਮ੍ਪਿ ਸੋ ਤੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤੋ।

ਯਤਚਾਰਿ ਗਾਮੇਤਿ ਗਾਮੇ ਯਤੋ ਯਤ੍ਤੋ ਪਟਿਯਤ੍ਤੋ ਗੁਤ੍ਤੋ ਗੋਪਿਤੋ ਰਕ੍ਖਿਤੋ ਸਂੵੁਤੋਤਿ – ਸੋ ਤੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤੋ ਯਤਚਾਰਿ ਗਾਮੇ।

ਰੁਸਿਤੋਪਿ ੵਾਚਂ ਫਰੁਸਂ ਨ ੵਜ੍ਜਾਤਿ। ਦੂਸਿਤੋ ਖੁਂਸਿਤੋ ੵਮ੍ਭਿਤੋ ਘਟ੍ਟਿਤੋ ਗਰਹਿਤੋ ਉਪੵਦਿਤੋ ਫਰੁਸੇਨ ਕਕ੍ਖਲ਼ੇਨ ਨਪ੍ਪਟਿੵਜ੍ਜਾ ਨਪ੍ਪਟਿਭਣੇਯ੍ਯ, ਅਕ੍ਕੋਸਨ੍ਤਂ ਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਕੋਸੇਯ੍ਯ, ਰੋਸਨ੍ਤਂ ਨਪ੍ਪਟਿਰੋਸੇਯ੍ਯ, ਭਣ੍ਡਨ੍ਤਂ ਨ ਪਟਿਭਣ੍ਡੇਯ੍ਯ, ਨ ਕਲਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਨ ਭਣ੍ਡਨਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਨ ੵਿਗ੍ਗਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਨ ੵਿੵਾਦਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਨ ਮੇਧਗਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਕਲਹਂ ਭਣ੍ਡਨਂ ੵਿਗ੍ਗਹਂ ੵਿੵਾਦਂ ਮੇਧਗਂ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ੵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾੵਂ ਗਮੇਯ੍ਯ, ਕਲਹਭਣ੍ਡਨੵਿਗ੍ਗਹੵਿੵਾਦਮੇਧਗਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ੵਿਰਤੋ ਪਟਿੵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ੵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ੵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ੵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ੵਿਹਰੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਰੁਸਿਤੋਪਿ ੵਾਚਂ ਫਰੁਸਂ ਨ ੵਜ੍ਜਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗੵਾ –

> ''ਅਨ੍ਨਞ੍ਚ ਲਦ੍ਧਾ ੵਸਨਞ੍ਚ ਕਾਲੇ, ਮਤ੍ਤਂ ਸ ਜਞ੍ਞਾ ਇਧ ਤੋਸਨਤ੍ਥਂ।
> ਸੋ ਤੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤੋ ਯਤਚਾਰਿ ਗਾਮੇ, ਰੁਸਿਤੋਪਿ ੵਾਚਂ ਫਰੁਸਂ ਨ ੵਜ੍ਜਾ''ਤਿ॥

੨੦੭.ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚ ਪਾਦਲੋਲੋ, ਝਾਨਾਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਬਹੁਜਾਗਰਸ੍ਸ।
ਉਪੇਕ੍ਖਮਾਰਬ੍ਭ ਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤੋ, ਤਕ੍ਕਾਸਯਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਞ੍ਚੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦੇ [ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਿਯੂਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦੇ (ਸ੍ਯਾ॰)] **॥**

ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚ ਪਾਦਲੋਲੋਤਿ। ਕਥਂ ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਲੋਲੋ, ਚਕ੍ਖੁਲੋਲਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ''ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਦਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ, ਦਿਟ੍ਠਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਆਰਾਮੇਨ ਆਰਾਮਂ ਉਯ੍ਯਾਨੇਨ ਉਯ੍ਯਾਨਂ ਗਾਮੇਨ ਗਾਮਂ ਨਿਗਮੇਨ ਨਿਗਮਂ

ਨਗਰੇਨ ਨਗਰਂ ਰਟ੍ਠੇਨ ਰਟ੍ਠਂ ਜਨਪਦੇਨ ਜਨਪਦਂ ਦੀਘਚਾਰਿਕਂ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਚਾਰਿਕਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਚ ਹੋਤਿ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਾਯ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਵੀਥਿਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਸਂਵੁਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਹਤ੍ਥਿਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਅਸ੍ਸਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਰਥਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਪਤ੍ਤਿਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਇਤ੍ਥਿਯੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਪੁਰਿਸੇ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਕੁਮਾਰਕੇ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਕੁਮਾਰਿਕਾਯੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਅਨ੍ਤਰਾਪਣਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਘਰਮੁਖਾਨਿ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਉਦ੍ਧਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਅਧੋ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ, ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਂ ਵਿਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ [ਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ (ਬਹੂਸੁ)] ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਗ੍ਗਾਹੀ। ਯਤ੍ਵਾਧਿਕਰਣਮੇਨਂ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਅਸਂਵੁਤਂ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦੋਮਨਸ੍ਸਾ ਪਾਪਕਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨ੍ਵਾਸ੍ਸਵੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਰਾਯ ਨਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਰਕ੍ਖਤਿ ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ, ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਨ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ।

ਯਥਾ ਵਾ ਪਨੇਕੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤੇ ਏਵਰੂਪਂ ਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ – ਨਚ੍ਚਂ ਗੀਤਂ ਵਾਦਿਤਂ ਪੇਕ੍ਖਂ ਅਕ੍ਖਾਨਂ ਪਾਣਿਸ੍ਸਰਂ ਵੇਤਾਲਂ ਕੁਮ੍ਭਥੂਣਂ ਸੋਭਨਕਂ ਚਣ੍ਡਾਲਂ ਵਂਸਂ ਧੋਵਨਂ ਹਤ੍ਥਿਯੁਦ੍ਧਂ ਅਸ੍ਸਯੁਦ੍ਧਂ ਮਹਿਂਸਯੁਦ੍ਧਂ ਉਸਭਯੁਦ੍ਧਂ ਅਜਯੁਦ੍ਧਂ ਮੇਣ੍ਡਯੁਦ੍ਧਂ ਕੁਕ੍ਕੁਟਯੁਦ੍ਧਂ ਵਟ੍ਟਕਯੁਦ੍ਧਂ ਦਣ੍ਡਯੁਦ੍ਧਂ ਮੁਟ੍ਠਿਯੁਦ੍ਧਂ ਨਿਬ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਉਯ੍ਯੋਧਿਕਂ ਬਲਗ੍ਗਂ ਸੇਨਾਬ੍ਯੂਹਂ ਅਨੀਕਦਸ੍ਸਨਂ ਇਤਿ ਵਾ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ।

ਕਥਂ ਨ ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨ ਚਕ੍ਖੁਲੋਲੋ ਨ ਚਕ੍ਖੁਲੋਲਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ ''ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਦਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ਦਿਟ੍ਠਂ ਸਮਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਨ ਆਰਾਮੇਨ ਆਰਾਮਂ ਨ ਉਯ੍ਯਾਨੇਨ ਉਯ੍ਯਾਨਂ ਨ ਗਾਮੇਨ ਗਾਮਂ ਨ ਨਿਗਮੇਨ ਨਿਗਮਂ ਨ ਨਗਰੇਨ ਨਗਰਂ ਨ ਰਟ੍ਠੇਨ ਰਟ੍ਠਂ ਨ ਜਨਪਦੇਨ ਜਨਪਦਂ ਦੀਘਚਾਰਿਕਂ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਚਾਰਿਕਂ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਚ ਹੋਤਿ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਾਯ । ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਤਰਘਰਂ ਪਵਿਟ੍ਠੋ ਵੀਥਿਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਂਵੁਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਹਤ੍ਥਿਂ ਓਲੋਕੇਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਨ ਦਿਸਾਵਿਦਿਸਂ ਵਿਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੀ ਹੋਤਿ...ਪੇ॰... ਚਕ੍ਖੁਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਸਂਵਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤਿ।

ਯਥਾ ਵਾ ਪਨੇਕੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਸਦ੍ਧਾਦੇਯ੍ਯਾਨਿ ਭੋਜਨਾਨਿ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ...ਪੇ॰... ਅਨੀਕਦਸ੍ਸਨਂ ਇਤਿ ਵਾ। ਏਵਰੂਪਾ ਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਾਨੁਯੋਗਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਹੋਤੀਤਿ – ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ।

ਨ ਚ ਪਾਦਲੋਲੋਤਿ। ਕਥਂ ਪਾਦਲੋਲੋ ਹੋਤਿ? ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਾਦਲੋਲੋ ਪਾਦਲੋਲਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਆਰਾਮੇਨ ਆਰਾਮਂ... ਪੇ॰... ਦੀਘਚਾਰਿਕਂ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਚਾਰਿਕਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਰੂਪਦਸ੍ਸਨਾਯ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਾਦਲੋਲੋ ਹੋਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਤੋਪਿ ਸਙ੍ਘਾਰਾਮੇ ਪਾਦਲੋਲੋ ਪਾਦਲੋਲਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਥਹੇਤੁ ਨ ਕਾਰਣਹੇਤੁ ਉਦ੍ਧਤੋ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਰਿਵੇਣਤੋ ਪਰਿਵੇਣਂ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਵਿਹਾਰਤੋ...ਪੇ॰... ਇਤਿ ਭਵਾਭਵਕਥਂ ਕਥੇਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਪਾਦਲੋਲੋ ਹੋਤਿ।

ਨ ਚ ਪਾਦਲੋਲੋਤਿ। ਪਾਦਲੋਲਿਯਂ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯ੍ਯ, ਪਾਦਲੋਲਿਯਾ ਆਰਤੋ ਅਸ੍ਸ ਵਿਰਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਮਰਿਯਾਦਿਕਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਵਿਹਰੇਯ੍ਯ, ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮੋ

ਅਸ੍ਸ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਰਤੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਚੇਤੋਸਮਥਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਅਨਿਰਾਕਤਜ੍ਝਾਨੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਬ੍ਰੂਹੇਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰਂ ਝਾਯੀ ਝਾਨਰਤੋ ਏਕਤ੍ਤਮਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਸਦਤ੍ਥਗਰੁਕੋਤਿ – ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚ ਪਾਦਲੋਲੋ।

ਝਾਨਾਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਬਹੁਜਾਗਰਸ੍ਸਾਤਿ। **ਝਾਨਾਨੁਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਝਾਨਾਨੁਯੁਤ੍ਤੋ – ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਪਠਮਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਆਯੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਯੁਤ੍ਤੋ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ... ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ... ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਝਾਨਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਾਯ ਯੁਤ੍ਤੋ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਆਯੁਤ੍ਤੋ ਸਮਾਯੁਤ੍ਤੋਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਝਾਨਾਨੁਯੁਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤਿ [ਬਹੁਲਿਂ ਕਰੋਤਿ (ਕ॰)], ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵਾ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ... ਤਤਿਯਂ ਝਾਨਂ... ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਝਾਨਂ ਆਸੇਵਤਿ ਭਾਵੇਤਿ ਬਹੁਲੀਕਰੋਤੀਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਝਾਨਾਨੁਯੁਤ੍ਤੋ।

ਬਹੁਜਾਗਰਸ੍ਸਾਤਿ ਇਧ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦਿਵਸਂ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਆਵਰਣੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਠਮਂ ਯਾਮਂ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਆਵਰਣੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਿ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਮਜ੍ਝਿਮਂ ਯਾਮਂ ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਪਸ੍ਸੇਨ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਪਾਦੇ ਪਾਦਂ ਅਚ੍ਚਾਧਾਯ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਉਟ੍ਠਾਨਸਞ੍ਞਂ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ, ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਯਾਮਂ ਪਚ੍ਚੁਟ੍ਠਾਯ ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਆਵਰਣੀਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤੀਤਿ – ਝਾਨਾਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਬਹੁਜਾਗਰਸ੍ਸ।

ਉਪੇਕ੍ਖਮਾਰਬ੍ਭ ਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤੋਤਿ। **ਉਪੇਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਯਾ ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਝਾਨੇ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਉਪੇਕ੍ਖਨਾ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਾ ਚਿਤ੍ਤਸਮਤਾ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਤਾ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਠਿਤਿ ਸਣ੍ਠਿਤਿ ਅਵਟ੍ਠਿਤਿ ਅਵਿਸਾਹਾਰੋ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਅਵਿਸਾਹਟਮਾਨਸਤਾ ਸਮਥੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਮਾਧਿਬਲਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ। **ਉਪੇਕ੍ਖਮਾਰਬ੍ਭ ਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤੋ**ਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਝਾਨੇ ਉਪੇਕ੍ਖਂ ਆਰਬ੍ਭ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਅਵਿਸਾਹਟਮਾਨਸੋਤਿ – ਉਪੇਕ੍ਖਮਾਰਬ੍ਭ ਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤੋ।

ਤਕ੍ਕਾਸਯਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਞ੍ਚੁਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦੇਤਿ। **ਤਕ੍ਕਾ**ਤਿ ਨਵ ਵਿਤਕ੍ਕਾ – ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਞਾਤਿਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਜਨਪਦਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਅਮਰਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਪਰਾਨੁਦਯਤਾਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ, ਅਨਵਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਟਿਸਞ੍ਞੁਤ੍ਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ – ਇਮੇ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਨਵ ਵਿਤਕ੍ਕਾ। ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਸਯੋ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸਞ੍ਞਾਸਯੋ, ਵਿਹਿਂਸਾਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਵਿਹਿਂਸਾਸਞ੍ਞਾਸਯੋ। ਅਥ ਵਾ ਤਕ੍ਕਾਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਯੋ, ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਆਸਯੋ, ਅਸ੍ਮਿਮਾਨੋ ਆਸਯੋ, ਅਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਂ ਆਸਯੋ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਂ ਆਸਯੋ।

ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਪਾਦਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਹਤ੍ਥਪਾਦਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਮ੍ਪਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ, ਅਕਪ੍ਪਿਯੇ ਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞਿਤਾ ਕਪ੍ਪਿਯੇ ਅਕਪ੍ਪਿਯਸਞ੍ਞਿਤਾ, ਅਵਜ੍ਜੇ ਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞਿਤਾ, ਵਜ੍ਜੇ ਅਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞਿਤਾ। ਯਂ ਏਵਰੂਪਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਨਾ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ – ਇਦਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ।

ਅਪਿ ਚ ਦ੍ਵੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ – ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ। ਕਥਂ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ? ''ਕਤਂ ਮੇ ਕਾਯਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ, ਅਕਤਂ ਮੇ ਕਾਯਸੁਚਰਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ। ''ਕਤਂ ਮੇ ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ... ਕਤਂ ਮੇ ਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਂ... ਕਤੋ ਮੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣੀ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ। ''ਕਤਂ ਮੇ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਂ... ਕਤੋ ਮੇ ਕਾਮੇਸੁਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ... ਕਤੋ ਮੇ ਮੁਸਾਵਾਦੋ... ਕਤਾ ਮੇ ਪਿਸੁਣਾਵਾਚਾ... ਕਤਾ ਮੇ ਫਰੁਸਾਵਾਚਾ... ਕਤੋ ਮੇ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੋ... ਕਤਾ ਮੇ ਅਭਿਜ੍ਝਾ... ਕਤੋ ਮੇ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ... ਕਤਾ ਮੇ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਅਕਤਾ ਮੇ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ। ਏਵਂ ਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਅਕਤਤ੍ਤਾ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ।

ਅਥ ਵਾ ''ਸੀਲੇਸੁਮ੍ਹਿ ਨ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ; ''ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁਮ੍ਹਿ ਅਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰੋ''ਤਿ... ''ਭੋਜਨੇ ਅਮਤ੍ਤਞ੍ਞੂਮ੍ਹੀ''ਤਿ... ''ਜਾਗਰਿਯਂ ਅਨਨੁਯੁਤ੍ਤੋਮ੍ਹੀ''ਤਿ... ''ਨ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋਮ੍ਹੀ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤਾਨਿ ਮੇ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨੀ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤਾਨਿ ਮੇ ਪਞ੍ਚ ਬਲਾਨੀ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤਾ ਮੇ ਸਤ੍ਤ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾ''ਤਿ... ''ਅਭਾਵਿਤੋ ਮੇ ਅਰਿਯੋ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ... ''ਦੁਕ੍ਖਂ ਮੇ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤ''ਨ੍ਤਿ... ''ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ ਮੇ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ''ਤਿ... ''ਮਗ੍ਗੋ ਮੇ ਅਭਾਵਿਤੋ''ਤਿ... ''ਨਿਰੋਧੋ ਮੇ ਅਸਚ੍ਛਿਕਤੋ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਂ ਚੇਤਸੋ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਮਨੋਵਿਲੇਖੋ। **ਤਕ੍ਕਾਸਯਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਞ੍ਚਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦੇ**ਤਿ। ਤਕ੍ਕਞ੍ਚ ਤਕ੍ਕਾਸਯਞ੍ਚ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਞ੍ਚ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਤਕ੍ਕਾਸਯਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਞ੍ਚਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦੇ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਓਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਕ੍ਖੁ ਨ ਚ ਪਾਦਲੋਲੋ, ਝਾਨਾਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਬਹੁਜਾਗਰਸ੍ਸ।
ਉਪੇਕ੍ਖਮਾਰਬ੍ਭ ਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤੋ, ਤਕ੍ਕਾਸਯਂ ਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਞ੍ਚਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦੇ''ਤਿ॥

੨੦੮.ਚੁਦਿਤੋ ਵਚੀਭਿ ਸਤਿਮਾਭਿਨਨ੍ਦੇ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਖਿਲਂ ਪਭਿਨ੍ਦੇ।
ਵਾਚਂ ਪਮੁਞ੍ਚੇ ਕੁਸਲਂ ਨਾਤਿਵੇਲਂ, ਜਨਵਾਦਧਮ੍ਮਾਯ ਨ ਚੇਤਯੇਯ੍ਯ॥

ਚੁਦਿਤੋ ਵਚੀਭਿ ਸਤਿਮਾਭਿਨਨ੍ਦੇਤਿ। **ਚੁਦਿਤੋ**ਤਿ ਉਪਜ੍ਝਾਯਾ ਵਾ ਆਚਰਿਯਾ ਵਾ ਸਮਾਨੁਪਜ੍ਝਾਯਕਾ ਵਾ ਸਮਾਨਾਚਰਿਯਕਾ ਵਾ ਮਿਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਵਾ ਸਮ੍ਭਤ੍ਤਾ ਵਾ ਸਹਾਯਾ ਵਾ ਚੋਦੇਨ੍ਤਿ – ''ਇਦਂ ਤੇ, ਆਵੁਸੋ, ਅਯੁਤ੍ਤਂ, ਇਦਂ ਤੇ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਂ, ਇਦਂ ਤੇ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪਂ, ਇਦਂ ਤੇ ਅਸੀਲਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ। ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਚੋਦਨਂ ਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਅਭਿਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਮੋਦੇਯ੍ਯ ਅਨੁਮੋਦੇਯ੍ਯ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਾਦਿਯੇਯ੍ਯ ਪਤ੍ਥਯੇਯ੍ਯ ਪਿਹਯੇਯ੍ਯ ਅਭਿਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯ। ਯਥਾ ਇਤ੍ਥੀ ਵਾ ਪੁਰਿਸੋ ਵਾ ਦਹਰੋ ਯੁਵਾ ਮਣ੍ਡਨਜਾਤਿਕੋ ਸੀਸਂਨ੍ਹਾਤੋ ਉਪ੍ਪਲਮਾਲਂ ਵਾ ਵਸ੍ਸਿਕਮਾਲਂ ਵਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਕਮਾਲਂ ਵਾ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਉਭੋਹਿ ਹਤ੍ਥੇਹਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਤ੍ਤਮਙ੍ਗੇ ਸਿਰਸ੍ਮਿਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ ਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਅਭਿਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਮੋਦੇਯ੍ਯ ਅਨੁਮੋਦੇਯ੍ਯ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਾਦਿਯੇਯ੍ਯ ਪਤ੍ਥਯੇਯ੍ਯ ਪਿਹਯੇਯ੍ਯ ਅਭਿਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯ; ਏਵਮੇਵ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤਂ ਚੋਦਨਂ ਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਅਭਿਨਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਮੋਦੇਯ੍ਯ ਅਨੁਮੋਦੇਯ੍ਯ ਇਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸਾਦਿਯੇਯ੍ਯ ਪਤ੍ਥਯੇਯ੍ਯ ਪਿਹਯੇਯ੍ਯ ਅਭਿਜਪ੍ਪੇਯ੍ਯ।

''ਨਿਧੀਨਂਵ [ਨਿਧਿਨਂਵ (ਕ॰) ਧ॰ ਪ॰ ੭੬] ਪਵਤ੍ਤਾਰਂ, ਯਂ ਪਸ੍ਸੇ ਵਜ੍ਜਦਸ੍ਸਿਨਂ।
ਨਿਗ੍ਗਯ੍ਹਵਾਦਿਂ ਮੇਧਾਵਿਂ, ਤਾਦਿਸਂ ਪਣ੍ਡਿਤਂ ਭਜੇ॥

''ਤਾਦਿਸਂ ਭਜਮਾਨਸ੍ਸ, ਸੇਯ੍ਯੋ ਹੋਤਿ ਨ ਪਾਪਿਯੋ।
ਓਵਦੇਯ੍ਯਾਨੁਸਾਸੇਯ੍ਯ, ਅਸਬ੍ਭਾ ਚ ਨਿਵਾਰਯੇ।
ਸਤਞ੍ਹਿ ਸੋ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਸਤਂ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਿਯੋ''ਤਿ॥

ਚੁਦਿਤੋ ਵਚੀਭਿ ਸਤਿਮਾਭਿਨਨ੍ਦੇ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਖਿਲਂ ਪਭਿਨ੍ਦੇਤਿ। **ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀ**ਤਿ ਏਕਕਮ੍ਮਂ ਏਕੁਦ੍ਦੇਸੋ ਸਮਸਿਕ੍ਖਤਾ। **ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਖਿਲਂ ਪਭਿਨ੍ਦੇ**ਤਿ। ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਆਹਤਚਿਤ੍ਤਤਂ ਖਿਲਜਾਤਤਂ ਪਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ , ਪਞ੍ਚਪਿ ਚੇਤੋਖਿਲੇ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ, ਤਯੋਪਿ ਚੇਤੋਖਿਲੇ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ, ਰਾਗਖਿਲਂ ਦੋਸਖਿਲਂ ਮੋਹਖਿਲਂ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਪਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਖਿਲਂ ਪਭਿਨ੍ਦੇ।

ਵਾਚੰ ਪਮੁਞ੍ਚੇ ਕੁਸਲੰ ਨਾਤਿਵੇਲਨ੍ਤਿ। ਞਾਣਸਮੁਟ੍ਠਿਤੰ ਵਾਚੰ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਅਤ੍ਥੂਪਸਂਹਿਤੰ ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤੰ ਕਾਲੇਨ ਸਾਪਦੇਸਂ ਪਰਿਯਨ੍ਤਵਤਿਂ ਵਾਚੰ ਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯ ਪਮੁਞ੍ਚੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਵਾਚੰ ਪਮੁਞ੍ਚੇ ਕੁਸਲੰ। **ਨਾਤਿਵੇਲਨ੍ਤਿ**। **ਵੇਲਾ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਵੇਲਾ – ਕਾਲਵੇਲਾ ਚ ਸੀਲਵੇਲਾ ਚ। ਕਤਮਾ ਕਾਲਵੇਲਾ? ਕਾਲਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਵਾਚੰ ਨ ਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਵੇਲਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਵਾਚੰ ਨ ਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਕਾਲਵੇਲਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤੰ ਵਾਚੰ ਨ ਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਕਾਲੰ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤੰ ਵਾਚੰ ਨ ਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਵੇਲੰ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤੰ ਵਾਚੰ ਨ ਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਕਾਲਵੇਲੰ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤੰ ਵਾਚੰ ਨ ਭਾਸੇਯ੍ਯ।

''ਯੋ ਵੇ [ਚ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਕਾਲੇ ਅਸਮ੍ਪਤ੍ਤੇ, ਅਤਿਵੇਲਞ੍ਚ ਭਾਸਤਿ।
ਏਵਂ ਸੋ ਨਿਹਤੋ ਸੇਤਿ, ਕੋਕਿਲਾਯੇਵ [ਕੋਕਿਲਿਯਾਵ (ਸ੍ਯਾ॰)] ਅਤ੍ਰਜੋ''ਤਿ॥

ਅਯਂ ਕਾਲਵੇਲਾ। ਕਤਮਾ ਸੀਲਵੇਲਾ? ਰਤ੍ਤੋ ਵਾਚੰ ਨ ਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਦੁਟ੍ਠੋ ਵਾਚੰ ਨ ਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਮੂਲ੍ਹੋ ਵਾਚੰ ਨ ਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਮੁਸਾਵਾਦਂ ਨ ਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਪਿਸੁਣਵਾਚੰ ਨ ਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਫਰੁਸਵਾਚੰ ਨ ਭਾਸੇਯ੍ਯ, ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਂ ਨ ਭਾਸੇਯ੍ਯ ਨ ਕਥੇਯ੍ਯ ਨ ਭਣੇਯ੍ਯ ਨ ਦੀਪਯੇਯ੍ਯ ਨ ਵੋਹਰੇਯ੍ਯ। ਅਯਂ ਸੀਲਵੇਲਾਤਿ – ਵਾਚੰ ਪਮੁਞ੍ਚੇ ਕੁਸਲੰ ਨਾਤਿਵੇਲਂ।

ਜਨਵਾਦਧਮ੍ਮਾਯ ਨ ਚੇਤਯੇਯ੍ਯਾਤਿ। **ਜਨਾ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚ ਵੇਸ੍ਸਾ ਚ ਸੁਦ੍ਦਾ ਚ ਗਹਟ੍ਠਾ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਚ ਦੇਵਾ ਚ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚ। ਜਨਸ੍ਸ ਵਾਦਾਯ ਉਪਵਾਦਾਯ ਨਿਨ੍ਦਾਯ ਗਰਹਾਯ ਅਕਿਤ੍ਤਿਯਾ ਅਵਣ੍ਣਹਾਰਿਕਾਯ ਸੀਲਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਆਚਾਰਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਆਜੀਵਵਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਨ ਚੇਤਯੇਯ੍ਯ ਚੇਤਨਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਜਨਵਾਦਧਮ੍ਮਾਯ ਨ ਚੇਤਯੇਯ੍ਯ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਚੁਦਿਤੋ ਵਚੀਭਿ ਸਤਿਮਾਭਿਨਨ੍ਦੇ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਸੁ ਖਿਲਂ ਪਭਿਨ੍ਦੇ।
ਵਾਚੰ ਪਮੁਞ੍ਚੇ ਕੁਸਲੰ ਨਾਤਿਵੇਲਂ, ਜਨਵਾਦਧਮ੍ਮਾਯ ਨ ਚੇਤਯੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ॥

੨੦੯.ਅਥਾਪਰਂ ਪਞ੍ਚ ਰਜਾਨਿ ਲੋਕੇ, ਯੇਸਂ ਸਤੀਮਾ ਵਿਨਯਾਯ ਸਿਕ੍ਖੇ।
ਰੂਪੇਸੁ ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਅਥੋ ਰਸੇਸੁ, ਗਨ੍ਧੇਸੁ ਫਸ੍ਸੇਸੁ ਸਹੇਥ ਰਾਗਂ॥

ਅਥਾਪਰਂ ਪਞ੍ਚ ਰਜਾਨਿ ਲੋਕੇਤਿ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਪਦਸਨ੍ਧਿ ਪਦਸਂਸਗ੍ਗੋ ਪਦਪਾਰਿਪੂਰੀ ਅਕ੍ਖਰਸਮਵਾਯੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਤਾਪੇਤਂ – ਅਥਾਤਿ। **ਪਞ੍ਚ ਰਜਾਨੀ**ਤਿ ਰੂਪਰਜੋ, ਸਦ੍ਦਰਜੋ, ਗਨ੍ਧਰਜੋ, ਰਸਰਜੋ, ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਰਜੋ।

''ਰਾਗੋ ਰਜੋ ਨ ਚ ਪਨ ਰੇਣੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਰਾਗਸ੍ਸੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨਂ ਰਜੋਤਿ।
ਏਤਂ ਰਜਂ ਵਿਪ੍ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ [ਪਟਿਵਿਨੋਦਿਤ੍ਵਾ (ਕ॰)] ਪਣ੍ਡਿਤਾ, ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਤੇ ਵਿਗਤਰਜਸ੍ਸ ਸਾਸਨੇ॥

''ਦੋਸੋ ਰਜੋ ਨ ਚ ਪਨ ਰੇਣੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ...ਪੇ॰...।
ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਤੇ ਵਿਗਤਰਜਸ੍ਸ ਸਾਸਨੇ॥

''ਮੋਹੋ ਰਜੋ ਨ ਚ ਪਨ ਰੇਣੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ...ਪੇ॰...।
ਵਿਹਰਨ੍ਤਿ ਤੇ ਵਿਗਤਰਜਸ੍ਸ ਸਾਸਨੇ''॥

ਲੋਕੇਤਿ ਅਪਾਯਲੋਕੇ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਦੇਵਲੋਕੇ ਖਨ੍ਧਲੋਕੇ ਧਾਤੁਲੋਕੇ ਆਯਤਨਲੋਕੇਤਿ – ਅਥਾਪਰਂ ਪਞ੍ਚ ਰਜਾਨਿ ਲੋਕੇ।

ਯੇਸੰ ਸਤੀਮਾ ਵਿਨਯਾਯ ਸਿਕ੍ਖੇਤਿ। **ਯੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਰਾਗਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਗਨ੍ਧਰਾਗਸ੍ਸ ਰਸਰਾਗਸ੍ਸ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਰਾਗਸ੍ਸ। **ਸਤੀਮਾ**ਤਿ ਯਾ ਸਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ ਪਟਿਸ੍ਸਤਿ ਸਤਿ ਸਰਣਤਾ ਧਾਰਣਤਾ ਅਪਿਲਾਪਨਤਾ ਅਸਮ੍ਮੁਸ੍ਸਨਤਾ ਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੰ ਸਤਿਬਲੰ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੋ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤਿ। ਇਮਾਯ ਸਤਿਯਾ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ ਉਪਗਤੋ ਸਮੁਪਗਤੋ ਉਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮੁਪਪਨ੍ਨੋ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤਿਮਾ । **ਸਿਕ੍ਖੇ**ਤਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾ – ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾ, ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ। ਕਤਮਾ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ। **ਯੇਸੰ ਸਤੀਮਾ ਵਿਨਯਾਯ ਸਿਕ੍ਖੇ**ਤਿ। ਸਤਿਮਾ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯੇਸੰ ਰੂਪਰਾਗਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਰਾਗਸ੍ਸ ਗਨ੍ਧਰਾਗਸ੍ਸ ਰਸਰਾਗਸ੍ਸ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਰਾਗਸ੍ਸ ਵਿਨਯਾਯ ਪਟਿਵਿਨਯਾਯ ਪਹਾਨਾਯ ਵੂਪਸਮਾਯ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਯ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾ ਅਧਿਸੀਲਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਅਧਿਪਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਇਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਿਕ੍ਖਾਯੋ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ, ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ...ਪੇ॰... ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬੰ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਿਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਆਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਚਰੇਯ੍ਯ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਯੇਸੰ ਸਤੀਮਾ ਵਿਨਯਾਯ ਸਿਕ੍ਖੇ।

ਰੂਪੇਸੁ ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਅਥੋ ਰਸੇਸੁ, ਗਨ੍ਧੇਸੁ ਫਸ੍ਸੇਸੁ ਸਹੇਥ ਰਾਗਨ੍ਤਿ। ਰੂਪੇਸੁ ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਗਨ੍ਧੇਸੁ ਰਸੇਸੁ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਸੁ ਰਾਗੰ ਸਹੇਯ੍ਯ ਪਰਿਸਹੇਯ੍ਯ ਅਭਿਭਵੇਯ੍ਯ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰੇਯ੍ਯ ਪਰਿਯਾਦਿਯੇਯ੍ਯ ਮਦ੍ਦੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਰੂਪੇਸੁ ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਅਥੋ ਰਸੇਸੁ ਗਨ੍ਧੇਸੁ ਫਸ੍ਸੇਸੁ ਸਹੇਥ ਰਾਗੰ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਅਥਾਪਰੰ ਪਞ੍ਚ ਰਜਾਨਿ ਲੋਕੇ, ਯੇਸੰ ਸਤੀਮਾ ਵਿਨਯਾਯ ਸਿਕ੍ਖੇ।
> ਰੂਪੇਸੁ ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਅਥੋ ਰਸੇਸੁ, ਗਨ੍ਧੇਸੁ ਫਸ੍ਸੇਸੁ ਸਹੇਥ ਰਾਗ''ਨ੍ਤਿ॥

੨੧੦.ਏਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਛਨ੍ਦੰ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤਿਮਾ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ।
ਕਾਲੇ ਸੋ ਸਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮੰ ਪਰਿਵੀਮੰਸਮਾਨੋ, ਏਕੋਦਿਭੂਤੋ ਵਿਹਨੇ ਤਮੰ ਸੋ॥ [ਇਤਿ ਭਗਵਾ]

ਏਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਛਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। **ਏਤੇਸੂ**ਤਿ ਰੂਪੇਸੁ ਸਦ੍ਦੇਸੁ ਗਨ੍ਧੇਸੁ ਰਸੇਸੁ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬੇਸੁ। **ਛਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਯੋ ਕਾਮੇਸੁ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੋ ਕਾਮਰਾਗੋ ਕਾਮਨਨ੍ਦੀ ਕਾਮਤਣ੍ਹਾ ਕਾਮਸ੍ਨੇਹੋ ਕਾਮਪਰਿਲ਼ਾਹੋ ਕਾਮਮੁਚ੍ਛਾ ਕਾਮਜ੍ਝੋਸਾਨੰ ਕਾਮੋਘੋ ਕਾਮਯੋਗੋ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨੰ...ਪੇ॰... ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਨੀਵਰਣੰ। **ਏਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਛਨ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਛਨ੍ਦੰ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਪਟਿਵਿਨੇਯ੍ਯ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿੰ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵੰ ਗਮੇਯ੍ਯਾਤਿ – ਏਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਨੇਯ੍ਯ ਛਨ੍ਦੰ।

ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤਿਮਾ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋਤਿ। **ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਕਲ੍ਯਾਣਕੋ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਸੇਖੋ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁ। **ਸਤਿਮਾ**ਤਿ ਯਾ ਸਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ ਸਤਿਸਮ੍ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੋ ਏਕਾਯਨਮਗ੍ਗੋ – ਅਯੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤਿ। ਇਮਾਯ ਸਤਿਯਾ ਉਪੇਤੋ ਸਮੁਪੇਤੋ...ਪੇ॰... ਸੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਤਿਮਾ।

ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤਿਮਾ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋਤਿ। ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨੀਵਰਣੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ, ਦੁਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ, ਤਤਿਯੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪੀਤਿਯਾ ਚ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ, ਚਤੁਤ੍ਥੰ ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ; ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਰੂਪਸਞ੍ਞਾਯ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਯ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ... ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ... ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸਮਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ; ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਸੀਲਬ੍ਬਤਪਰਾਮਾਸਾ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਸਯਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਨੁਸਯਾ ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ, ਸਕਦਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ

ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ , ਅਨਾਗਾਮਿਸ੍ਸ ਅਨੁਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਪਟਿਘਸਞ੍ਞੋਜਨਾ ਅਨੁਸਹਗਤਾ ਕਾਮਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਪਟਿਘਾਨੁਸਯਾ ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤੰ, ਅਰਹਤੋ ਰੂਪਰਾਗਾ ਅਰੂਪਰਾਗਾ ਮਾਨਾ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਮਾਨਾਨੁਸਯਾ ਭਵਰਾਗਾਨੁਸਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨੁਸਯਾ ਤਦੇਕਟ੍ਠੇਹਿ ਚ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਮੁਤ੍ਤੰ ਵਿਮੁਤ੍ਤੰ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ – ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤਿਮਾ ਸੁਵਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ।

ਕਾਲੇਨ ਸੋ ਸਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਵੀਮਂਸਮਾਨੋਤਿ। **ਕਾਲੇਨਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਸਮਥਸ੍ਸ [ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ (ਸੀ॰)] ਕਾਲੋ, ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕਾਲੋ।

''ਕਾਲੇ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਤਿ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਤਿ ਪੁਨਾਪਰੇ [ਅਥਾਪਰੇ (ਸ੍ਯਾ॰)]।
ਸਮ੍ਪਹਂਸਤਿ ਕਾਲੇਨ, ਕਾਲੇ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਦਹੇ॥

''ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਤਿ ਕਾਲੇਨ, ਸੋ ਯੋਗੀ ਕਾਲਕੋਵਿਦੋ।
ਕਿਮ੍ਹਿ ਕਾਲਮ੍ਹਿ ਪਗ੍ਗਾਹੋ, ਕਿਮ੍ਹਿ ਕਾਲੇ ਵਿਨਿਗ੍ਗਹੋ॥

''ਕਿਮ੍ਹਿ ਪਹਂਸਨਾਕਾਲੋ, ਸਮਥਕਾਲੋ ਚ ਕੀਦਿਸੋ।
ਉਪੇਕ੍ਖਾਕਾਲਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਕਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਯੋਗਿਨੋ॥

''ਲੀਨੇ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਹਿ ਪਗ੍ਗਾਹੋ, ਉਦ੍ਧਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਨਿਗ੍ਗਹੋ।
ਨਿਰਸ੍ਸਾਦਗਤਂ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਯ੍ਯ ਤਾਵਦੇ॥

''ਸਮ੍ਪਹਟ੍ਠਂ ਯਦਾ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਅਲੀਨਂ ਭਵਤਿਨੁਦ੍ਧਤਂ।
ਸਮਥਸ੍ਸ ਚ ਸੋ [ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੋ (ਸੀ॰ ਕ॰)] ਕਾਲੋ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਰਮਯੇ ਮਨੋ॥

''ਏਤੇਨ ਮੇਵੁਪਾਯੇਨ, ਯਦਾ ਹੋਤਿ ਸਮਾਹਿਤਂ।
ਸਮਾਹਿਤਚਿਤ੍ਤਮਞ੍ਞਾਯ, ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖੇਯ੍ਯ ਤਾਵਦੇ॥

''ਏਵਂ ਕਾਲਵਿਦੂ ਧੀਰੋ, ਕਾਲਞ੍ਞੂ ਕਾਲਕੋਵਿਦੋ।
ਕਾਲੇਨ ਕਾਲਂ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਮੁਪਲਕ੍ਖਯੇ''ਤਿ॥

ਕਾਲੇਨ ਸੋ ਸਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਵੀਮਂਸਮਾਨੋਤਿ। ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ''ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਵੀਮਂਸਮਾਨੋ, ''ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਦੁਕ੍ਖਾ''ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਵੀਮਂਸਮਾਨੋ, ''ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਸਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਵੀਮਂਸਮਾਨੋ...ਪੇ॰... ''ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਮੁਦਯਧਮ੍ਮਂ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ – ਸਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਵੀਮਂਸਮਾਨੋ।

ਏਕੋਦਿਭੂਤੋ ਵਿਹਨੇ ਤਮਂ ਸੋ, ਇਤਿ ਭਗਵਾਤਿ। **ਏਕੋਦੀ**ਤਿ ਏਕਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਅਵਿਸਾਹਟਮਾਨਸੋ ਸਮਥੋ ਸਮਾਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ ਸਮਾਧਿਬਲਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧੀਤਿ – ਏਕੋਦਿਭੂਤੋ। **ਵਿਹਨੇ ਤਮਂ ਸੋ**ਤਿ ਰਾਗਤਮਂ ਦੋਸਤਮਂ ਮੋਹਤਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਤਮਂ ਮਾਨਤਮਂ ਕਿਲੇਸਤਮਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਤਮਂ ਅਨ੍ਧਕਰਣਂ ਅਚਕ੍ਖੁਕਰਣਂ ਅਞ੍ਞਾਣਕਰਣਂ ਪਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਿਕਂ ਵਿਘਾਤਪਕ੍ਖਿਕਂ ਅਨਿਬ੍ਬਾਨਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ ਹਨੇਯ੍ਯ ਵਿਹਨੇਯ੍ਯ ਪਜਹੇਯ੍ਯ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯ ਬ੍ਯਨ੍ਤਿਂ ਕਰੇਯ੍ਯ ਅਨਭਾਵਂ ਗਮੇਯ੍ਯ।

ਭਗਵ◌ਾਤਿ ਗਾਰਵ◌ਾਧਿਵਚਨਂ। ਅਪਿ ਚ ਭਗ੍ਗਰਾਗੋਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਗ੍ਗਦੋਸੋਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਗ੍ਗਮੋਹੋਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਗ੍ਗਮਾਨੋਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਗ੍ਗਦਿਟ੍ਠੀਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਗ੍ਗਕਣ੍ਡਕੋਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਗ੍ਗਕਿਲੇਸੋਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਜਿ ਵ◌ਿਭਜਿ ਪਵ◌ਿਭਜਿ ਧਮ੍ਮਰਤਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਵ◌ਾਨਂ ਅਨ੍ਤਕਰੋਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਾਵ◌ਿਤਕਾਯੋ ਭਾਵ◌ਿਤਸੀਲੋ ਭਾਵ◌ਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਾਵ◌ਿਤਪਞ੍ਞੋਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਜਿ ਵ◌ਾ ਭਗਵ◌ਾ ਅਰਞ੍ਞਵਨਪਤ੍ਥਾਨਿ ਪਨ੍ਤਾਨਿ ਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਾਨਿ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਾਨਿ ਵ◌ਿਜਨਵ◌ਾਤਾਨਿ ਮਨੁਸ੍ਸਰਾਹਸ੍ਸੇਯ੍ਯਕਾਨਿ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਸਾਰੁਪ੍ਪਾਨੀਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਾਗੀ ਵ◌ਾ ਭਗਵ◌ਾ ਚੀਵਰਪਿਣ੍ਡਪਾਤਸੇਨਾਸਨਗਿਲਾਨਪਚ੍ਚਯਭੇਸਜ੍ਜਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਾਗੀ ਵ◌ਾ ਭਗਵ◌ਾ ਅਤ੍ਥਰਸਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਰਸਸ੍ਸ ਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸਸ੍ਸ ਅਧਿਸੀਲਸ੍ਸ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਯਾਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਾਗੀ ਵ◌ਾ ਭਗਵ◌ਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਝਾਨਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਾਗੀ ਵ◌ਾ ਭਗਵ◌ਾ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਵ◌ਿਮੋਕ੍ਖਾਨਂ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਂ ਅਭਿਭਾਯਤਨਾਨਂ ਨਵਨ੍ਨਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਵ◌ਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਾਗੀ ਵ◌ਾ ਭਗਵ◌ਾ ਦਸਨ੍ਨਂ ਸਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾਨਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਕਸਿਣਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਆਨਾਪਾਨਸ੍ਸਤਿਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਅਸੁਭਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਾਗੀ ਵ◌ਾ ਭਗਵ◌ਾ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਬਲਾਨਂ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨਂ ਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਾਨਂ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾਤਿ ਭਗਵ◌ਾ, ਭਾਗੀ ਵ◌ਾ ਭਗਵ◌ਾ ਦਸਨ੍ਨਂ ਤਥਾਗਤਬਲਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਵ◌ੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨਨ੍ਤਿ ਭਗਵ◌ਾ , ਭਗਵ◌ਾਤਿ ਨੇਤਂ ਨਾਮਂ ਮਾਤਰਾ ਕਤਂ ਨ ਪਿਤਰਾ ਕਤਂ ਨ ਭਾਤਰਾ ਕਤਂ ਨ ਭਗਿਨਿਯਾ ਕਤਂ ਨ ਮਿਤ੍ਤਾਮਚ੍ਚੇਹਿ ਕਤਂ ਨ ਞਾਤਿਸਾਲੋਹਿਤੇਹਿ ਕਤਂ ਨ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਕਤਂ ਨ ਦੇਵਤਾਹਿ ਕਤਂ; ਵ◌ਿਮੋਕ੍ਖਨ੍ਤਿਕਮੇਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਭਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲੇ ਸਹ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭਾ ਸਚ੍ਛਿਕਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਭਗਵ◌ਾਤਿ – ਏਕੋਦਿਭੂਤੋ ਵ◌ਿਹਨੇ ਤਮਂ ਸੋ ਇਤਿ ਭਗਵ◌ਾ।

ਤੇਨਾਹ ਭਗਵ◌ਾ –

''ਏਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵ◌ਿਨੇਯ੍ਯ ਛਨ੍ਦਂ, ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਤਿਮਾ ਸੁਵ◌ਿਮੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ।
ਕਾਲੇਨ ਸੋ ਸਮ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਵ◌ੀਮਂਸਮਾਨੋ, ਏਕੋਦਿਭੂਤੋ ਵ◌ਿਹਨੇ ਤਮਂ ਸੋ''॥ [ਇਤਿ ਭਗਵ◌ਾਤਿ]

ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਸੋਲ਼ਸਮੋ।

ਅਟ੍ਠਕਵਗ੍ਗਮ੍ਹਿ ਸੋਲ਼ਸ ਸੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸਾ ਸਮਤ੍ਤਾ।

ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਪਾਲ਼ਿ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।